

SCRIPTORES
DE
ANEURYSMATIBUS.

SCRIPTORUM
LATINORUM
DE
ANEURYSMATIBUS
COLLECTIO.

LANCISIUS	WELTINUS
GUATTANI	MURRAY
MATANI	TREW
VERBRUGGE	ASMAN

EDIDIT ATQUE PRÆFATUS EST

THOMAS LAUTH

MED. DR. ET PROF. P.

CUM XV ICONIBUS.

ARGENTORATI,

SUMTIBUS AMANDI KOENIG BIBLIOPOLÆ.

1785.

PRÆFATIO.

ELAPSO fere biennio, utilem fore rem ratus AMANDUS KŒNIG (Pater, quo interim mortuo, Filius, ſplendidi bibliopolii bene meritus hæres) collecta præcipua, quæ Aneuryſmata illuſtrant opera, edere, Cel. LOBSTEIN, quem iniquum nobis nuper eripuit fatum, auxilium petiit. Annuit conſilio præceptor, lubenſque negotium ipſe ſuſcepiſſet, ni titubans jam tum valetudo, juncta laborum Academicorum turbae, impedimento fuiſſet. Otium igitur litterarium impendi equidem in curam operis, libellos comprehendentis, qui præcipua doctrinæ momenta, ſinguli expedientes, juncti, quantum id fieri poteſt, integram ſiſtant de Aneuryſmatibus notitiam, excluſis tamen commentationibus latino ſermone non ſcriptis.

Interna Aneuryſmata enodavit, uti notum, LANCISI (p. 1.)

Quæ externis Aneuryſmatibus ferendæ curationes manuales ſint, tentaminibus multis atque multifariis, edocuit GUATTANI (p. 101.)

Aneuryſmaticos præcordiorum morbos perſecutus eſt MATANI (p. 235.)

I.
DIVISIO ANEURYSMATUM.

Divisio Aneurysmatum.

§. 1.

Nomina Aneurysmatis *Veri* atque *Spurii*, apud omnes scriptores quidem occurrunt, ast non eodem sensu. *Verum* hodiernis dilatatio arteriæ vocatur; *Spurium* autem, tumor arteria exterior, quem sanguis format per vulnus arteriæ in textum cellulosum elabens, sensim vel confertim (qua in differentia spurii distinctiones in *Primitivum* s. *diffusum*, atque *consecutivum* s. *circumscriptum* sitæ sunt, de quibus quum sufficienter p. 375, 501, 606, dictum sit, nunc nihil additur.) Desumtæ sunt istæ distinctiones, uti fieri fas est, ex diversa morbi natura.

§. 2.

Aliter LANCISI, cujus divisionem (p. 7.) causæ diversitas firmat, unde fit, ut multa Aneurysmata *legitima* sive *vera* illius ab aliis auctoribus spuriorum nomen obtinuissent; ad spuria porro auctorum Aneurysmata, prima species *spuriorum* LANCISII pertinet. Secunda species spuriorum ejusdem, & pars illorum quæ vera appellavit, vera sunt in mente aliorum auctorum.

§. 3.

Differt etiam nonnihil definitio, quam GUATTANI de *Vero* Aneurysmate (p. 217.) dedit, a sensu nunc recepto, quoniam præter dilatatæ arteriæ, etiam vulneris ideam cum illa denominatione conjungit, non tamen penetrantis. Aneurysma proinde p. 203 descriptum nomine Veri, spu-

Divisio Aneurysmatum.

rium est, & quidem circumscriptum. Illud contra, quod p. 165 spurium appellat, Verum, ut ipsi prima facie videbatur, revera fuisse dixerim.

§. 4.

Forsitan in AL. MONRO annotationibus (*a*) a Guattano (p. 212.) citatis explicationis fundamentum invenietur. Ille nimirum, ut Veri Aneurysmatis nomen arteriosus tumor habere possit, non diametri vasis augmentum modo, sed & tunicarum arteriæ extensionem absque ruptura postulat; quæ conditio, quum in paucissimis observationibus adsit, rarissima esse, casto illo sensu, vera Aneurysmata colligit; toties autem symtomata similia Aneurysmati Vero oriri, quoties tumor extra arteriam formatur, dum sanguis per minutum arteriæ vulnus in cellulosam elapsus, eam in saccum densat (*b*), vel quoties ablata fibrarum portione reliquæ in saccum expanduntur (*c*). Tumorem extra arteriam postea ab HUNTERO *spurium circumscriptum*, a FOUBERTO *consecutivum* Aneurysma vocatum esse (v. ll. p. 501 cc.) nemo non videt.

§. 5.

Edinburgensi Professori autem suus olim discipulus W. HUNTER opposuit (*d*), adeo non rarum esse absque tunicarum

(*a*) *Essais de Méd: d'Edinb.* T. II, n. 16, p. 340.

(*b*) Ib. p. 341, §. 2.

(*c*) Ib. p. 344, §. 5.

(*d*) *Medical. Obs. and Inq.* T. I, p. 341. Etiam CLEGHORN integritatem tunicarum in Aneurysmate vero defendit. Ib. T. III, 25. Quin ipse AL. MONRO circulares in sacco vidit, v. *Ess. and Obs. Phys. and litter.* III, 191.

tunicarum ruptura arteriarum dilatationem, ut ipſe quinque ejus proprio in muſeo habeat ſpecimina. Litem interim de Aneuryſmatum natura compoſitum iri ſperat, ſi præter Verum atque Spurium, *Mixtum* notatur (*a*), quod vulnere partim, partim dilatatione fit; idem cum ſpecie 4.ta Monroi. Notandum, quod male hoc epitheto utatur VERBRUGGE, qui p. 375 illud Aneuryſmati Venoſo dat. *Diviſio Aneuryſmatum.*

§. 6.

Mihi videtur inutiliter novus terminus adoptari, quo neque theoria artis perficitur, neque praxis. Ipſe Hunter ſæpius mixtum ſimile circumſcripto eſſe dicit. Pone arteriæ omnes tunicas minuto vulnuſculo forari, ſanguis in celluloſa formabit circumſcriptum tumorem. Pone vulnus intimam tunicam non tetigiſſe, hæc vi ſanguinis extrorſum pulſa ſenſim in tumorem abibit arteriæ externum. Utroque in caſu ſimilis tumor, ſimilem curationem poſtulans, idem circumſcripti nomen habere poterit. Viciſſim ponendo lacerata tunica intima, ſalvis exterioribus, has expandi, fiet tumor Vero Aneuryſmati ſimilis, ſimiliterque curandus; quare & verum appelletur Aneuryſma. Quum itaque in omni re medica curatio non abſolute tantum ultimus ſit finis, ſed & diſtinctiones theoreticas, perſpicuitatis ergo, quippe unice datas limitare debeat; omnia Aneuryſmata triplicis indolis eſſe dicenda ſunt, *verum*, *ſpurium diffuſum* atque *ſpurium circumſcriptum*.

(*a*) Ib. p. 338.

Aneurysma Venosum.

II.
ANEURYSMA VENOSUM.
§. 7.

De eo morbo videndæ sunt p. 375, 386, 404, 423, 430, 443, 505, 619, semper tenendo, quod Verbrugge erroneam assumserit denominationem. Huc & trahenda Aneurysmata duo quæ Guattani p. 223 descripsit. Absque incommodo ferri, W. Hunter licet (locis in opere citatis) notaverit, sunt tamen non pauci, qui inutile membrum fieri, sibi fingunt, uti multoties audivi, sermonem cum aliis miscendo. Repeto igitur ex Ill. viri scriptis, exque ipsius & P. Pott ore atque ex autopsia, parum molestiæ *Varicem Aneurysmaticum* hucusque attulisse. Vidi mulierem, cujus in brachio per plures jam annos erat *varicosum* hocce *Aneurysma*, nucis minoris magnitudine; sanguis in tumorem ruens obtusum, bombosum edebat sonum; fluidus ei inerat, nullo coagulo, pressione digiti discutiendus; tum nulla amplius apparebat varix, & ostium, quo vena in arteriam patuit, digito percipiebatur; momento repleta redibat illa, hoc remoto; brachio per bene semper usa est femina.

Aneurysma Aortæ.

III.
ANEURYSMA AORTÆ.
§. 8.

Catalogum Aneurysmatum Aortæ (p. 445.) augeat exemplum a me nuper in cadavere viri repertum, cujus

dum vivebat, relatam accepi historiam. Georg Feykert, torosus homo, Rhedarius, in Nosocomium receptus d. 1 oct. 1784, sequentia edixit. Annum se nunc agere 42,[dum] optimæ semper fuisse valetudinis, ultimis exceptis duobus annis, quibus, post lapsum ex equo, non interruptum passus sit dolorem in pectore sinistro circa quartam costam; parvi initio rem habuisse, equo vectum esse, spirituosa ingurgitasse. Quatuor post lapsum septimanis, acerbiori dolori supervenisse febrem pectoralem, ex qua paulo post convaluerit, superstite dolore. Hunc sensim ita auctum esse, ut redux Parisiis iter, quod ultima æstate fecit, perficere impotens, in via alicubi decubuerit. Meliore tantillum conditione repetiisse Argentoratum, sed non amplius muneri fungendo aptum. Nuncce (sc. d. 1 oct. 1784) dolorem ex fixo vagantem factum esse, ut jam pectus sinistrum, jam ejus lateris abdomen dorsumve, jam brachium sinistrum, perraro dextrum patiatur, esse & respirationem difficilem, molestum in latere sinistro decubitum, vexare tussim siccam per mensem, incedere se corpore curvato; appetitum interim non deficere, nec minui corpus. Hæc ille. Perstabant mala symtomata, datis licet, quæ videbantur, convenientibus in Nosocomio remediis. Liquit igitur ædes d. 26.mo Acerbius autem in dies malum reduxit supplicem d. 20 novembris, cui nunc totum opprimabatur pectus, & vehementer laborabat respiratio, minore tamen doloris sensu. D. 11 decembris vesperi, quum ex ambulatione leni rediret, tanta respirationis difficultate correptus est, ut, ne momento suffocaretur, copiose sanguis detractus sit. D. 12, bis idem insultus rediit.

Aneurysma Aortæ.

Aneurysma Aortæ. D. 13, quarta vice, semper eodem lenitus remedio; id autem tantum exinanivit hominem, ut brachii sinistri pulsus defecerit. Mox anhelosa facta respiratio, somnus ea nocte nullus, decubitus neque in latere sinistro, nec dorso ferendus, sensus caloris interni, frigentibus extremis. Obiit luce sequenti. Hæc, uti monui, tradita habeo; neque enim unquam vivum hominem vidi.

§. 9.

Examen Anatomicum ostendit, in fine Arcus Aortæ, post emissam nempe arteriam subclaveam sinistram, *Aneurysma verum*, quod pollices quinque longum, tres cum dimidio latum erat, atque infixum vertebris dorsi tertiæ, quartæ, quintæ, sextæ, septimæ, octavæ. In harum corporibus sinisterius latus carie exesum erat, intactæ autem cartilagines quæ spatia intervertebralia replent, neque ligamentosa illa, quæ anterior est, fascia ullo modo affecta, præter quod ex situ, quem habere debet rectilineo, in arcum dextrorsum convexum inflectebatur. Saccus ille ingens, quem Aorta dilatata obtulit, retrorsum insigni hiatu ruptus erat, sed ita, ut margines corruptam vertebrarum partem ambierint, incluserint, atque nulla fuerit ex arteriæ cavo extrorsum communicatio, nec ullus extra arteriam in mediastino postico elapsus sanguis. Cavitas autem sacci, plurimum in se habuit coagulum sanguinis, pollicis crassitie, cariei contiguum, ibi densissimum, antrorsum rarescens, ut in antica sacci parte, liberum remanserit transeuntis sanguinis iter; conditionem coaguli similem cæterum deprehendi descriptæ a Cel. W. Hunter (*a*). Crassitudo sacci

(*a*) *Med. Obs. and Inq.* I. 346.

a reliqua aorta vix differebat; parum hac tenuior videbatur. Pectoris viscera nil morbosi obtulerunt. *Aneurysma Aortæ.*

IV.

EFFECTUS ANEURYSMATIS DESCRIPTI.

§. 10.

NOTABILIORES hujus morbi effectus, *dolorem perpetuum*, *cariem*, *mortem*, rimari, non inutile erit. *Effectus Aneurysmatis descripti.*

§. 11.

DOLOREM omnibus Aneurysmatibus tandem associari, & perpetua auctorum observatio est, & ex pressione facile intelligitur, quam tumoris auctum volumen in vicinas partes exercet, quamobrem & alii pressionis effectus, tensio, inflammatio, gangræna, communi gradu cum dolore incedere solent. Pressio tamen hoc in casu doloris caussa fuisse non potuit, quoniam hic lapsus momento adveniebat, ubi nondum dilatata arteria nec premere potis erat. Videtur itaque constans dolor in distractis arteriæ tunicis resedisse, ortus esse vi subito ex lapsu illata, continuatus sanguine qui debile jam vas urgendo distendit. Dolori huic *idiopathico*, accessisse tumore adulto, premente nervi octavi atque intercostalis & truncos in abdomen abituros, & numerosas in Arcu Aortæ ramificationes, *sympathicum*, probabile reddunt sensationes successu temporis, ex fixis, vagæ in pectore, abdomine, brachio ortæ. cf. & §. 13.

§. 12.

Gravissima affectio omni in Aneurysmate inveterato, ossibus vicino est horum *caries* (p. 401, 453,) in cujus

Effectus Aneurysmatis descripti. originem ibi etiam inquisitum est. Non desunt auctores, qui omnes promiscue partes ab Aneurysmate destrui ajunt, plurimi duras præ mollibus affici affirmant; unicus quantum memini, W. HUNTER (*a*), *cartilagines non affectas* notavit, ubi quæcumque alia destructa erant. Integras etiam cartilagines mea observatio ostendit. Unde hoc? Ratio quidem quam adducam parum ponderis apud illos habebit qui sæpius cartilagines cum osse destructas legerunt. Ast considerent velim, toties inventum non esse, in quod non inquisitum est, sæpe certo in reliquarum partium communi strage animadversas non esse superstites cartilagines a loco præprimis naturali motas, repressas. Fatendum itaque primo, me neque solutioni partium in sanguine, istarumque absorptioni, nec erosioni humorum ichorosorum, admodum favere (p. 401,) sed omnia pulsui arteriæ adscribenda esse persuaderi, prouti jam expositum p. 456 legitur; proinde modo expediendum est, cur aliæ præ aliis patiantur partes. Tam in philosophia naturali, quam œconomia animali veritas stat, vim illidentem in corpus, huic eo magis nocivam esse, quo major ei durities, & quo minor simul elasticitas est. Hinc durissimum os atque cedere nesciens, nunquam impune continuum fert impulsum. Cartilago contra elastica, quoties urgetur, toties cedit, & mox vim vi reddit, id quum semper eadem lege accidat, integritas corporis conservatur. Molles partes tamdiu cedunt innocue, quamdiu, vel soluta continuitas nondum est, vel duris appressæ non sunt, hoc autem facto, ipsæ compressæ durarum legem subeunt.

(*a*) *Med. Obs. and Inq.* I. 348.

§. 13.

Effectus Aneurysmatis descripti.

Mortem duplici modo Aneurysma verum inferre, omnia auctorum documenta docent, dum aut rumpitur & *sanguinis*, quem vomit, *profusione*, necat, vel pressione lethalem inducit *gangrænam.* Neutrum in casu descripto accidit, ei tamen morbo succubuit homo. Docent & similia, exempla in opere sparsa (p. 37, 160, 164? 169, 171, 176, 179, 230), annotationes p. 430, atque W. Hunter (*a*). Hæc dum comparamus, apparet, occidisse alios *dolorem* (p. 164, 179, 230, 430, ubi scilicet citatus Morgagni eum effectum de dolore edicit), alios (§. 8, p. 37, 160, 169, 171, 176,) *virium imbecillitatem* abstulisse. Dolorem quidem, eumque acerbum diutissime tolerare vitam hominis quotidianæ observationis res est, verum & illud unicum symptoma vicisse naturam, sæpe numero alias notatum, confirmant allegata loca; id, quomodo fiat, adducere, superfluum esse puto. Quatenus autem ex Aneurysmate ita frangatur vis cordis, ut tota tandem deficiat, expedire lubet. Quousque sine ullo impedimento sanguis in totum corpus æquabiliter distribuitur, cor, acceptum fluidum constanter tubo arterioso reddit, nunquam a perpetuitate laboris fatigatum. Verum quando arteria alicubi dilatata est, majore in quantitate sanguinem recipit, qui densatus sacci partem implet, interdum ita ut lumen quod superest multo minus sit diametro arteriæ naturali (*b*). Sive hoc sit, sive cum parvo

(*a*) *Med. Obs. and Inq.* I. 350.

(*b*) Coagulum sanguinis ex sacco ut plurimum in arteriam utrinque extenditur, ut inde sanæ cæterum arteriæ lumen minuatur.

Effectus Aneurysmatis descripti. coagulo fluidi sanguinis lacus quasi in sacco contineatur; undæ advenienti posita resistentia est. Cor proinde inique depletur; refluit pars propulsi versus illud; inde turbatus ejus motus, palpitatio. Intenduntur itaque vires & minuuntur, quo magis vacillans in sacco resistentia augetur. Interim & pulmones sanguine infarciuntur, dum cor posterius non bene inanitum, omnem, quem pulmo sinui infundere debet, cruorem, recipere nequit; ex quo difficilis evadit respiratio. Omnia ista symptomata eo graviora sunt, quo vicinius cordi Aneurysma. Viribus itaque, magis, magisque debilitatis, nullas tandem superesse sequitur. Acceleratur lethum, quando causæ huic, hæmorrhagia accedit. Sanguinis quidem incredibilem jacturam, quæ lente fit, absque incommodo perfert homo, minoris impatiens subitæ (plures minores venæ sectiones nunquam id efficere, quod una grandis præstat, practici norunt.) Hinc sanguis, sive ex sponte rupto Aneurysmate parva licet quantitate effluens (*a*), seu ex venis detractus, animi deliquia, & eam impotentiam infert, quæ pristinæ addita debilitati inevitabile fatum adducit.

V.
CURATIO INTERNA ANEURYSMATUM.
§. 14.

Curatio interna Aneurysmatum. *CURATIO ANEURYSMATIS* duplex est, interna s. palliativa s. medica & externa s. radicalis s. chirurgica (v. p. 509, & citatos ibi auctores). *Interna* vocatur, quæ victu

(*a*) Multos, qui rupto Aneurysmate, hæmorrhagia periisse dicuntur, inanitione non mortuos esse, sed ipso de quo loquor virium defectu, persuasus sum.

victu tenui, quiete corporis, venæ sectione, medicamentis diluentibus, atque refrigerantibus perficitur (v. p. 41, 67, 431, 605.) Plura in opere sparsa sunt Aneurysmatum verorum (a) externorum, interna medela mitigatorum (p. 51, 131, sq.) exempla, ut illius effectus negare, nefas esset; eaque, ut in externis, ita & in internis Aneurysmatibus erit proficua, & in his quidem eo avidius arripienda, quum chirurgicæ locus non sit. Quum vero HAENII (b) desiderium » Cognitio Aneurysmatum, utinam signis munita pathognomicis esset! « neminem chirurgorum adhucdum non premat, caute mihi medicationes, quæ describuntur, internæ accipiendæ videntur. Nunquam major me tenuit præsentis, quod sanatum legi, Aneurysmatis interni dubitatio, quam quod in arteria cœliaca se observasse scribit LANCISIUS (p. 72.) Illa enim, qua morbum distinxit in ægro observata symtomata, pulsatio nempe molesta, anhelitus & cordis angor, Aneurysma quidem illarum partium profecto comitata essent; ast toties aliis cum ægritudinibus perinde obvia sunt, palpitationum cordis nomine. Sensilissimam esse corporis partem, quæ retro scrobiculum cordis est, observata docent, dum mentis commotiones eum præcipue locum sensu afficiunt, docetque theoria, dum ibi est in plexu solari centrum omnium abdominis nervorum. Diathesis hypochondriaca & hysterica hanc naturalem sensilitatem ita auget, ut frequentissima ibi sint enumerata

Curatio interna Aneurysmatum.

(a) Aneurysmati spurio, plane nihil curationem internam utilis afferre, illius idea monstrat.

(b) *Rat. Med.* V. 187.

Curatio interna Aneurysmatum. symtomata; ut ipse observavi. Si & remedia considero, quæ Aneurysmati illi tulit Lancisius, semper magis in mea sententia confirmor, quum cardinalia interna, venæsectionem, quietem corporis, & Diætam tenuem, ibi fuisse adhibita non invenerim. Animadversiones istæ plus minusve alias, de sanatis medice Aneurysmatibus internis, poterunt ferire observationes; præcipue quum pulsatio molesta unicus morbi affertur character. Dubitare mecum hac in re invenio D. MONRO (*a*).

§. 15.

Ad internam curationem etiam naturæ in sanando Aneurysmate efficacia pertinet, de qua cf. p. 125, 545.

(*a*) *Ess. and Obs. Phys. and Lit.* III, 261. If LANCISI, and other practical authors, have not *mistaken the disorders*, Anevrisms have sometimes been cured by a proper regimen, and medecines.

JOH. MARIÆ LANCISII

DE

ANEURYSMATIBUS

OPUS POSTHUMUM.

LANCISIUS DE ANEURYSMATIBUS.

LIBER PRIMUS
DE ANEURYSMATIBUS IN GENERE.
PROPOSITIO I.

Agitur de Aneurysmatis Etymologia.

QUAMQUAM Galenus 6. Met. cap. 1. non laudaverit Medicos curiosos nominum disquisitores : rerum namque naturas, non nominum voces diligentiùs præstat inquirere ; nihilominùs cum nomina sapientum sint munera, ut putarunt Cratylus, Heraclitus, & Pythagorici, eaque media sint inter ideas dicentium, aut scribentium, ac judicantium, aut legentium, quæ ideas rerum in nobis excitent ; statim firmandum censemus, quid Prisci, quibus summum arbitrium, & jus fuit rebus nomina imponendi, de Aneurysmatis etymo senserint.

Aneurysmatis vocem, quam Arabes corruptis nominibus Emborysma, Aporisma, Hyporisma, Latini verò strictiori sensu Arteriæ dilatationem à triplici Græco vocabulo apud nostros derivatam invenio. Primò etenim Hieronymus Montanus Aneurysma enervationem transtulit ab ἀ privativâ particulâ, & τῦ νεύρου, id est à nervo;

& quamquam hujusmodi etymon minimè probetur Marco Aurelio Severino De novissimis observatis abscessibus cap. VII, pag. 170. (nescit etenim intelligere, quò hujusmodi translatio referatur, cùm specie differat Nervus, qui istius sedes non est affectus, & Arteria, quæ sedes est mali) attamen isthæc etymologia aliquo modo exponi potest, si accipiamus enervationem pro Arteriæ debilitate: eo quòd reverâ in Aneurysmate eadem Arteria summoperè infirmari, dum dilatetur, necessum sit. II. Johan. Baptista Silvaticus sedulus inter Galenicos istius mali scriptor, Aneurysma à verbo græco εὐρύνω quod *dilato* significat, non inepto vocabulo deduxit: cùm in communibus Aneurysmatibus Arteriæ adsit dilatatio. Postremo præcitatus Severinus scribit, Aneurysma vocari translatâ græcâ dictione εὐρηνειν quæ Latinis idem sonat atque *exilire* seu *effluere.*

Sed inquiet aliquis vestrum, qualemnàm bonam, utilemque eruditionis frugem ex hisce Græcis derivationibus, quæ ad Grammaticos potius, quàm ad Medicos spectare videntur, nos hodie colligemus. Sanè statim reponimus hujusmodi voces Græcas nobis scitu necessariissimas, docere quot, & qualia universalissima fuerint apud Practicos Aneurysmatum discrimina: scilicet duplicis ordinis; primò enim vocarunt Aneurysma tumorem illum, qui ex Arteriæ dilatatione producitur. II. Aneurysma etiam dixerunt alteram Arteriæ affectionem, in qua, apertis quomodolibet Arteriis, sanguis erumpit, ac prosilit. Unde nos curabimus in sequentibus hujusmodi generalia divisionis membra, ita sejungere, ut Aneurysmatis doctrina clara, atque utilis, quantùm summa hujus rei difficultas patitur, possit evadere.

PROPOSITIO II.

Exponitur generalis Aneurysmatis idea cùm descriptione locorum, quæ ab hoc malo affici solent.

CUM scientia locorum affectorum apud Priscos Medicos, tanti fuerit, ut Hippocrati idem sit locorum, ac ipsorum morborum diversitas, eâ ratione moveor hìc ad ea describenda loca, quæ ab Aneurysmate solent occupari, ut ducto statim hoc veluti affectarum partium filo, ab Ariadneo Aneurysmatum labyrintho si fieri potest, aliquando nos expediamus.

Sciendum est itaque præprimis, quemadmodum Hippocrates medicina in cunis adhuc vagiente, nullius Aneurysmatis meminit Arteriarum, ita postmodum adolescente Arte, quemadmodum apud Galenum, Paulum, Oribasium, Aëtium, Actuarium, & Avicennam, istius in Arteriis mali plurima leguntur exempla; sic apud eosdem, quantùm hactenus videre potui, altum esse silentium de Aneurysmatibus Cordis, ejusdemque maximorum vasorum, quæ deinde minoribus natu Chirurgis, & Medicis frequenti cadaverum sectione innotuerunt: sed quoniam ut clara evadat doctrina hæc Aneurysmatum, necessarium est nonnulla assumere veluti postulata, quæ planam nobis reddant, quæ nunc aspera est, viam, idcircò sit sequens

PROPOSITIO III.

Breviter proponuntur, quæ necessaria existimantur de statu naturali, & præternaturali impetus Cordis in sanguinem, nec non sanguinis in Arterias, & quæ sit structura, crasis, & proportio prædictorum inter se.

Cum nobis agendum sit de Aneurysmatibus tam Cordis, quàm Arteriarum, jure licere putamus, parumper digredi circa ea, quæ claram notionem subministrare possunt, ut causas, & modos quibus tam varia hujusce morbi discrimina oriri possint, probè intelligamus. Et quoniam Aneurysma est vitium viarum sanguinis, quod circulationem perturbat, ut suo loco videbimus, ea hìc præmonenda videntur, quæ doceant statum priùs naturalem instrumentorum motus sanguinis; recto enim intellecto meliùs innotescit obliquum.

Primò itaque ponendum est tamquam indubitatum, circulationem secundùm naturæ leges fieri, subministratâ debitâ sanguinis quantitate à Venâ Cavâ, & Pulmonari utrique Auriculæ Cordis & ab iis immissa in Ventriculos, à quibus magnâ vi idem sanguis urgetur in Arterias, & Venas, ut denuò reducatur in Cavam.

Secundò firmandum est, ut hujusmodi, quæ dictu facilis esse videtur, operatio contingat, plurima instrumenta, & causas concurrere debere. Sed quæ ad nostram explicandam doctrinam præcipuè conducunt, tria esse putamus. Primò vim, & structuram determinatam machinæ thoracis, Cavæ radicis, Auricularum, & Cordis, quæ omnia ad motum, & impulsum sanguinis validè conspirant. II.

Quantitatem & qualitatem determinatam sanguinis à supradictis moventibus impellendi. III. Determinatam resistentiam, motum, figuram, & libertatem Arteriarum, & Venarum usque in Cavam. Quæ quidem tria brevibus perstringuntur, si dixeris opus esse movente, mobili, & viis.

Tertiò similiter supponendum, inter tria superius enunciata particularem quandam proportionem debere intercedere in tempore, in vi, & resistentiis. Primò etenim instrumenta respirationis, neque minus, neque magis, quàm par est, debent operari. Ita pariter Auriculæ, & Ventriculi Cordis suis perturbari non debent in motibus. Ipsi quoque Ventriculi tantâ vi sanguinem in Arterias opus est impellant, ut major sit resistentia ejusdem sanguinis, sed non major resistentia distractarum Arteriarum. II. Dein sanguis determinatis quantitate, pondere, fluiditate, momento velocitatis, & crasi, necesse est instruatur, & polleat: si enim exiguæ, vel maximæ sit quantitatis, si in specie gravior, si minùs fluxilis, si acer, & mordax; hæc quidem vitiabunt leges proportionis, quæ intercedant oportet inter vires impellentis Cordis, & impulsi sanguinis, ac inter impulsum sanguinem, & resistentias, atque particulares texturas, seu superficies continentium parietum, ac vasorum: finge namque naturali conditione graviorem, & tenaciorem esse sanguinem, certè idem à Corde ægrius urgebitur, & inter inæquales, asperasque Cordis capacitates minùs liquidas, & magis graves particulas facilè relinquet: ac proinde tum Cor necessariò afficietur, tum venturus à tergo sanguis suo in itinere sistetur, quod sanè maximo cum continentium capacitatum, ac vasorum discrimine continget.

Finge rursùs sanguinem acrem, ac mordacem; tunc quis non videt ab eodem gracilem villorum cordis, & Arteriarum texturam, si diu hæreat cum iis, de facili posse dissolvi?

Demum Arteriæ ipsæ & figuram cylindricæ similem habere debent, & fibrarum firmitatem, & cohæsionem eò usque tantummodò distractilem, ut dum eædem Arteriæ in systole reperiuntur, minorem habeant resistentiam ad impetum sanguinis, majorem verò, dum positæ sunt in diastole, ut superiùs diximus, unde Arteria contra sanguinem resilire possit, & contrahi. Cogita modo Arteriam alicubi, vel externo incidente, aut contundente instrumento debilitatam, aut naturaliter, laxè, & minoribus fibris contextam; tunc fieri non

poterit, quin statim tibi veniat in mentem, resistendi vim apud eandem Arteriam paulatim cum vi projecti sanguinis æquandam, ac temporis processu minorem adhuc impetu sanguinis evasuram, seu hìc, illicque rimas aperituram. Præsertim cùm nisus propulsi sanguinis sit extrinsecus, scilicet à Corde ipsis Arteriis adveniens, ac proinde vehementiùs in easdem agat, ut patet ex scientia virium percussionis, & exemplo fistularum plumbearum, per quas ex altiori situ aqua devolvitur, quæ ubi minorem quàm oportet, fistulæ offendit resistentiam, facilè illam superat, ac perrumpit. Nemo enim inficiabitur, scissâ usque in capacitatem Arteriâ, liberum sanguini exitum præberi, quia omnis ablata est tunicarum resistentia.

Ad vias etiam sanguinis reducitur libertas Arteriarum. Etenim si alicubi compressa, constricta, obstructa, aut aliter vitiata inveniatur, tunc sanguinis fluxu cohibito, statim ictus fluidi sanguinei reflectitur, ac reverberatur, seu duplicatur contra solitam resistentiam superioris sectionis Arteriæ, aut cavarum Cordis. De quibus omnibus (singillatim, & fusiùs particularibus in locis repetendis) supersedebimus hìc longiùs disquirere.

PROPOSITIO IV.

Exponitur generalis quædam Aneurysmatum definitio.

LONGUS sanè, & omninò inutilis esset labor aliorum hìc definitiones Aneurysmatum perstringere, cùm Auctores particularia quædam ab ipsis cognita, & visa, non verò omnia & singula comprehendere tentaverint, quod equidem nobis in animo nunc est, nec omninò diffidimus id assequi posse; constat enim in quolibet Aneurysmate Cordis, vel Arteriarum cum fluxu sanguinis in vicina spatia, vel extrà corpus, aut sine sanguinis affluvio semper admittendam esse enervationem, seu divulsionem aliquam fibrarum, Arteriarum túnicas, vel muscularem Cordis, aut Auricularum carnem texentium, quare necessariò concipere debemus, in omnibus Aneurysmatibus villos, ac fibras plus minusve ab eo cohæsionis, & nexûs momento, quo ad invicem colligantur, & connectuntur recedere debere.

Sit igitur generalis hujus mali definitio, nimirum Aneurysma est imminuta plus, minusve, aut omninò ablata cohæsio villorum con-

tractilium, Arterias, & Cor alicubi texentium, unde oritur, vel tumor pulsatilis Arteriæ, vel fluxus vehemens ejusdem sanguinis extrà Arteriam. Si quis enim attentè perpendat hujusmodi descriptionem, certè cognoscet, quascumque Aneurysmatum species alterâ ex iis conditionibus donari, scilicet plus, minusve imminutâ, vel omninò ablatâ cohæsione fibrarum Arterias, vel Cordis machinam componentium.

Sed quoniam enervata fibrarum cohæsio multipliciter contingere potest, eâ de re clarioris doctrinæ gratiâ hoc mali genus in suas quasque differentias dividendum, ac subdividendum esse putamus. Quapropter sit

PROPOSITIO V.

Ostenditur necessitas dividendi Aneurysmata in varias differentias, sed præsertim in Aneurysma legitimum & spurium.

NULLA profectò in Arte, vel Scientia evidentius, quàm in Medicina illud apparet, quod scriptum reliquit Plutarchus, nomina scilicet numero pauciora semper fuisse numero ipsarum rerum, nos enim uno, eodemque sæpissimè vocabulo plures inter se, & naturâ, & exitu distinctos morbos appellamus, ut res per otium attentè considerari liquidò patebit. Hodie equidem clarum istius animadversionis offendimus exemplum in eo, circà quod versamur argumento, Aneurysma enim, ut in præcedenti Propositione obiter tetigimus, quamquàm sedem habeat in Corde, atque in Arteria, non unicam tamen eorum affectionem (si Priscorum vestigia premere velimus) indicare videtur.

Neque tantummodo in firmanda hujus mali essentiâ diversas Medici adhibuerunt ideas, sed vel in recensendis causis vario illarum genere usi sunt: Nunc enim ex Arteriarum, Cordisque vulneribus iisque nunc ad usque cavam penetrantibus, nunc verò externas dumtaxat tunicas scindentibus, nunc ex contusionibus, compressionibus, aut erosionibus, vel nimium auctis sanguinis conatibus ortum habere scripserunt; cumque hæ causæ non agant singulæ eâdem ratione, ac nunc in Arteriarum, Cordisque substantiam; quinimò (quod maximi est) cum non eadem omnibus, sed singularis singulis, ex prædictis causis propria opponatur curatio, unicâ certè mentis notione

multiplex hujus mali ſtatus, & cauſarum concurſus contineri non poterit; ſed opus erit in ſuas claſſes, ac differentias ſingula Aneuryſmata probè referre. Ita ſiquidem, perſpectis ſingillatim veris, ac ſpecificis ideis, & cauſarum agendi modis iſtius funeſtiſſimæ ægritudinis, mens noſtra prius accedat ei veritati, ad quam ſapiens Medicus, priuſquam ſuam curationi manum admoveat, inhiare debet, ut facilè ſuos ponat ob oculos veras rationes, quibus fit, ut nonnulla Aneuryſmata citiſſimè, nonnulla tardius, nonnulla verò nunquam ægros ad tumulum, niſi ſenectute collabentes perducant.

Primò itaque dividemus Aneuryſmata in legitima, & ſpuria. Legitima vocamus ea, quæ fiunt à cauſis proximè debilitantibus Arteriarum vel Cordis texturas, & reſiſtentias: nimirum quæ brevi tempore tollunt aut ſaltem imminuunt firmum, validumque villorum nexum; & hujus porrò generis alia ſunt, quæ ab exterioribus cauſis, puta vulneribus, aut contuſionibus oriuntur; alia verò quæ ab interioribus, nimirum nunc à naturali villorum paucitate, ac laxitate, nunc ob culpam accreti morbi fiunt, cujuſmodi ſunt eroſiones, aut villorum tabeſcentia.

Spuria verò appellamus Aneuryſmata, quæ ab initio non pendent à debilitata reſiſtentia villorum, ac fibrarum Cor, & Arterias texentium, ſed potius ab adaucta vi impetus, vel recti, vel reflexi ſanguinem ſupranaturalem, & ordinariam Arteriarum, & Cordis reſiſtentiam impellentis; ita ut debilitatio, ac diſciſſio villorum poſterior ſit, ſeu effectus adaucti momenti impetus, ac niſus ſanguinis ad conſuetas vaſorum reſiſtentias. Hanc ſpeciem Aneuryſmatis producunt validi corporis conatus in Bajulis, àc Tubicinibus, qui motum atque impetum ſanguinis naturali conſtitutione longè voluntariis ſuis niſibus majorem reddunt. Hanc quoque accerſunt Arteriarum alicubi convulſiones, compreſſiones, ac obſtructiones, ut in hypochondriacis, quibus ſanè cauſis, ſi eroſio poſtmodum acceſſerit, ſpurium Aneuryſma in legitimum tranſit.

Secundò Aneuryſmata legitima rurſus dividimus in ea, quæ conjunctam habent integram tunicarum Arteriarum, aut partium Cordis ſciſſuram, exeſionem, aut quemcumque alium hiatum, per quem ſanguis extrà cava, & quandoque extrà corpus erumpat, vel comitem habet ſolam dilatationem diametri cavi Arteriæ, vel Cordis: unde tumor iis in locis, non quidem à vicinis partibus ſanguine

repletis, ac distensis, sed à valido impetu fluentis per ea cava liquidi elevatur.

Ex iis verò Aneurysmatis discriminibus attentè perspectis, tamquam per Corollarium deducere possumus, non omne Aneurysma sub tumorum genere comprehendi: cum ea quæ à confossis Arteriis, aut Corde fiunt, cadunt sub genere hæmorrhagiarum: & ea solum ad tumores reduci posse, quæ à laxatis, erosis, aut quoquomodò distensis supra naturalem Arteriæ diametrum fibris oriuntur, superstitibus semper integris vicinis partibus, aut saltem si externa fuerint universalibus tegumentis, quæ tumidæ arteriæ superinducuntur.

Sed quoniam diversa est ratio, seu saltem concipiendi modus generationis Aneurysmatis in Arteriis, ac in ipso Corde, idcircò, ut utrorumque Ætiologiæ, quò fieri potest clarius percipiantur, consentaneum suo loco ducimus agere prius de Arteriarum Aneurysmatibus, quippe quæ frequentiora sunt, ac magis obvia: ut deinde facilius ad Cordis Aneurysmata aggrediamur.

Advertenda hìc signa, quibus distinguitur Aneurysma Cordis à Pericardii tumore. Vidimus enim quendam inauratorem, qui cum viveret Cordis palpitatione, & spiritus angustiis laborabat, quique palam Aneurysmate certe tentatus credebatur; is post varias sanguinis missiones, à quibus alleviari videbatur, repente obiit. In cujus postea cadavere prægrandis abscessus, qui disruptus liquorem meliceroidem effudit: occupabat autem Pericardii basim, unam inter, alteramque tunicam.

LIBER

LIBER SECUNDUS

DE ANEURYSMATIBUS PARTICULARIBUS.

CAPUT I.

De Aneuryſmatibus legitimis Arteriarum.

CUM Aneuryſmata legitima Arteriarum, ea eſſe dixerimus, quæ proximè ab omninò ablatâ, vel infirmatâ alicubi reſiſtentiâ ipſarum Arteriarum proficiſcuntur, nemo certe in horum intimas naturas penetrare poterit, quin recte prænoſcat veram Arteriarum ſtructuram, earumque particulares affectus. Sit proinde

PROPOSITIO VI.

Firmatur qualis ſit vera Arteriarum ſtructura, earundemque uſus.

QUAMQUAM Arteriæ ſint tubi cylindrici, quorum textura in quaſque partes facile reſolvi poteſt; nihilominus clamoſa viget apud Anatomicos quæſtio de earundem ſtructurâ; alii enim contendunt fibris utcunque contractilibus; alii etiam muſcularibus conſtare, quibus fibris dilatari & conſtringi aliter crediderunt; alii ſecus nullis ordinatis, ſeu organice contextis fibris compaginari voluerunt, ſed illarum texturam nihil aliud eſſe, quam tomentoſum quoddam villorum aggregatum communi tunicâ circumſeptum, ut ſcilicet ſanguinis niſui tantum cederet, quantùm diſtrahi poteſt, ut naturaliter veniant in contractionem. At verò miror ſane, quomodo in re oculis obviâ etiam claſſici Auctores hallucinati fuerint, præſertim poſtquam Williſius egregiam diſſecandi Arterias methodum tradidit.

Ut igitur hujus canalis ſtructura eluceſcat, ſumatur quicumque Arteriæ ramus: ſed ut facilius nudis oculis occurrat, experimentum ſumatur Arteria Magna, eaque, intruſo apto ligneo cylindro, ferventi aquâ ſæpius madefiat; deinde cultro, & ſtylo ab exterioribus

in partes interiores sensim procedatur; ita enim quatuor distinctis membranis Arterias compaginari deprehendimus.

Prima est pure villosa, & tenuissimis constans filis, quæ si elevare tentaveris, eadem implicata cernes perinde quasi gossipii fila, aut raram istorum filorum spumam, qua folliculus sericus exterius circumducitur: intra hujusmodi fila implicantur exillima vascula tum sanguinea, tum nervea.

Secundam deinde membranam densiorem, ac distractioni magis resistentem offendes, hæc Willisio glandulosa creditur, & nobis quidem se habere videtur veluti propagatio pleuræ, seu interioris Pericardii membranæ; similem enim soliditatem, ac texturam sortitur: multis etiam instructa est fibris longitudinalibus.

Tertia vero plane fibrosa occurrit, & omnium est crassissima, ita ut eàdem sectoris dexteritate, ac patientià in plures laminas deduci possit; quemadmodum nobis non semel videre contigit, & quod maximè notandum, hujusmodi fibræ, quæ Galeno ventriculi lacertis assimilantur, revera circulares, seu annulares occurrunt.

Quarta seu postrema ex membranis est omnium subtilissima seu valida, & quamquam angustissimis foraminibus sit pervia, diaphana tamen est, ac lumini objecta perlucet: hæc autem Arteriarum tunica, ei respondet, quæ interiorem ventriculorum Cordis faciem investit, quæque cum densissimâ villorum texturâ compaginetur, subtiliores, ac volatiliores particulas facile procul dubio magnâ ex parte avolaturas unica coërcet: Rarior namque cæterarum textura volatiles partes ægre posset retinere. In hac sane membranâ duo insuper observanda sese exhibent, primum interior ejusdem facies tota oleaceo quodam glutine lævigata, quo glutine influenti liquori via redditur expeditior, ac magis lubrica. Alterum, non ubique, sed certis in locis, & potissimum in magnis Arteriarum ramis occurrit distributio quorundam adiposorum folliculorum, qui citrà microscopium in Aorta evidenter cernuntur: à quibus probabile est adipem separari, & colligi, indeque separatum hîc illicque opportunè sensim evomi, ut oleacea hujusmodi substantia Arteriæ lævigentur, ut superiùs diximus.

Ex iis porrò clarè deducere possumus, Arterias, cum densis, ac sese decussantibus fibris (quas contractiles esse nemo inficiabitur) obvolvantur per vim, & molem sanguinis à Corde exeuntis ultrà

naturalem diametrum, in quo flaccidæ, seu laxæ esse solent, distendi, sed postquam ad ultimum distensionis statum venerint, & moles sanguinis à Corde noviter expulsa in successivas Arterias rapidè præterfluxerit, introrsum confestim propria fibrarum restitutione, nec non etiam alternativa cum Corde vigoratione sese proripiunt, ut hac ipsa ratione novum impetum languescenti alioquin in cursu suo sanguini novum impetum adjungant.

PROPOSITIO VII.

Proponitur idea, & divisio Aneurysmatum Arteriarum ex vulneribus.

Cum agentes de Aneurysmatibus in genere inter causas legitimorum Aneurysmatum enumeravimus vulnera: hæc autem in sensus nostros faciliùs quàm reliquæ causæ soleant incurrere, ordo, ratioque exposcit, ut à magis perspicuis, ac facilioribus initium ducentes, primò enarremus Aneurysmata ex vulnere inducta.

Notandum autem, sectionem Arteriæ, per quam sanguis liberè, & extrà corpus fluit, non esse verum Aneurysma: cùm hoc malum reducatur ad genus vulnerum, & hæmorrhagiarum. Nihilominus tamen quoniam ex hujusmodi incisione frequentissime oritur tumor, qui passim Aneurysma dicitur, non immeritò de Arteriæ vulnere omnium primò nobis agendum esse ducimus: quia probè intellectâ ratione tum modi, quo vulnus reverà in Arteriâ apertum fuisse cognoscitur, cum methodi quâ idem citò curari potest, nondum factum Aneurysma præcaveri, factum verò facilius curari poterit.

Notandum II. vulnus Arteriæ vel pertingere ad ipsius cavum usque, ita ut inde sanguis vehementissimè statim ejaculetur; vel non penetrare usque in cavum scissis tantummodò membranis exterioribus cum parte etiam fibrarum circularium. Qui casus licet sit rarissimus, aliquando tamen potest contingere: & contigisse memini cuidam, cujus historiam inferius narrabimus. Et quoniam utriusque casus, rationes, ac medelæ non sunt eædem, ideò distinctis Propositionibus agemus de singulis.

PROPOSITIO VIII.

Quomodo cognoscitur Arteriam usque in cavum vulneratam fuisse.

CUM Arteriæ vulnus plerumque contingat in Venæ sectione, cujus abusui fortè hanc datam fuisse pœnam nonnulli ingeniosè opinantur, non immeritò ostendenda sunt signa, quibus non venam simpliciter, sed subjectam insimul, vel ad latus positam Arteriam incisam fuisse cognoscamus, neque enim satis est ad asserendam Arteriam vulneratam fuisse, ut sanguis ex vulnere tenuis, fervidus, & in spatium satis distans prosiliat: fieri enim potest, ut incisâ tantummodò vena in juvene bilioso, iracundo, acutâ febri detento, & in quo anastomosis aliqua Arteriæ cum Vena proxima sit, emissario in vena aperto, ut, inquam, omnia superius enunciata phænomena absque ullo Arteriæ vitio contingant. Secus autem vulnerari potest, à Phlebotomo Arteria, etiamsi statim sanguis magno cum impetu non egrediatur: scilicet quotiescumque injectum suprà Venæ incisionem vinculum adeo perstrictum fuerit, ut simul cum Vena Arteriam etiam validè comprimat, cursumque per illam sanguinis infrà ligamen prohibeat.

Et quoniam Chirurgus, ac Medicus accersiri possunt ad invisendum ægrotum, vel dum adhuc Barbitonsor est in actu missionis sanguinis, vel postquam circumducta de more fascia, sanguis per illam trajicitur, aut si non amplius trajicitur, elevatus est in parte tumor, quem nostri Ecchymosim vocant; utriusque casus pathognomonica signa tradenda sunt.

Cognoscitur primò Arteriam fuisse vulneratam, dum actu liberè sanguis fluit, non tantum ex saltu, & summa fluxus vehementia; sed potissimum tentando validè pollice premendo, tum suprà, tum infrà vulnus; si enim vena tantummodò aperta fuerit, tunc eadem compressa infrà emissarium è vestigio sanguis fluere desinet; secus autem si Arteria fuerit incisa per inferiorem illam compressionem non tantum non sistitur ejusdem hæmorrhagia, sed adaugetur, nec eadem retardari potest, nisi forte compressione suprà ipsam incisionem, unde impediatur excursus sanguinis per Arteriam ad apertum locum.

Si verò Barbitonsor existimans se venam aperuisse cum Arteriam vulneraverit brachium consueta fascia in cubitu jam deligaverit, tunc accersitus Chirurgus vel Medicus clarè poterit dignoscere

Arteriam pertusam fuisse; si sedulò advertat, vel sanguinis effluvium, nullâ aliâ ratione sisti posse, quàm injecto fortissimo suprà vulnus vinculo, vel jam suppressam esse hæmorrhagiam, sed inde natum tumorem Anserini ovi circiter magnitudinem æquantem, qui principio pulsat, & longè major est èo, qui ex Vena duntaxat aperta attollitur. Deinde verò durus, & validè renitens cum sepulta ob coagulatum in succutaneis, & muscularibus spatiis sanguinem pulsatione; quæ vix à peritissimis dignosci soleat. Quinimò aliquando ipsa pulsatio omnino cessat, non solùm quia concretus sanguis pulsationi mirum in modum resistit, sed vel maximè quia Arteria comprimitur, atque angustatur ab effuso sanguine ex vulneratis vasis in interstitia adjacentium partium: quo sanguine Arteriæ tunicæ extrinsecus gravatæ, ac veluti constrictæ dilatari nequeunt ab urgente intrinsecus sanguine per Arteriarum canales impulso: hujus enim vis impar est oneri extrinsecus prementis sanguinis attollendo. Signa sunt etiam vulneratæ Arteriæ dolor in loco compuncto, & propagatio stagnantis sanguinis per infernas brachii partes, ùnde solet non rarò necrosis induci, ut inferius docebitur. Color Ecchymosis primò est ruber, deinde livescit.

PROPOSITIO IX.

Quid sentiendum de eventu vulnerum Arteriarum.

DISTINGUENDUM est in Arteriarum vulnere qualitas, & situs canalis; si enim Arteria sit magna, eaque aliquo in ventre incisa, cui nullâ ratione mederi possimus, res est omninò conclamata. Si verò sermo sit de Arteriis minoribus, artus, vel externas musculares partes occupantibus, eæ, quidem si peritum in vestigio inveniant Artificem, difficiles utique curatu, sed non impossibiles erunt; nisi tamen affectum membrum ex orta Ecchymosi in gangrænam, & sphacelum transierit: tunc enim res est periculi plena, ita ut ferè omnes, qui ex vulnerata in cubitu Arteria decesserunt ob illatam brachii necrosim obierint: cui, ut opportunè succurratur, sint sequentes Propositiones.

PROPOSITIO X.

Proponuntur methodi curandi vulnera Arteriarum minùs rationales, ac laudabiles.

Ut in omni protinùs Arte, ita in Re Medica accidit, ut quot sunt Artificum capita, tot ferantur agendorum sententiæ, hinc plurimæ proponuntur à practicis curandi rationes in Arteriarum vulneribus: quarum quidem rationum, cum aliquæ optatis minimè respondeant, ægros in vitæ periculum ut plurimùm inducentes; has non incongruum erit primo referre, ut juniores statim in limine, quod vetare debent inveniant: Harum vero

Prima est illorum, qui vulneratam Arteriam igne tractant; atqui non advertunt isti, transacto triduo, cadentem escharam illicò sanguini fores aperire, & ut ægris vitæ discrimen, ita Chirurgis infamiam afferre.

Secunda illa est, quæ jubet vulneratam Arteriam emplastro adstringente cùm pulvillis, & circumductâ fasciâ in loco dumtaxat affecto fortiter esse comprimendam. Sed hujusmodi methodus si ægrum inveniat cacochymum, aut nimis plethoricum, prohibendo excursum liquidorum sanguinis, ac lymphæ à partibus infra constrictionem positis, in hac facile necrosim producere potest, unde ægrotus mortem, quam ex hæmorrhagia vel Aneurysmate vitare satagit, forsitan citiùs incurrit.

Tertia est illorum, qui laudant, & magni faciunt aquam stypticam, quam sauciatorum anchoram vocant. Hac enim linteamina quintuplicata probe humectant, & orificio Arteriæ, vel trunco membri extirpato justo injecto vinculo superimponunt, illamque ad sidera extollunt, affirmantes momento temporis congelare sanguinem, ac vasa protinus corrugare. Sed licet is non sim, qui hujusmodi aquæ efficaciam in sistendo sanguine, non majorem simplicis aquæ pluviæ vel fontis credam, ut famigeratissimus quidam nostrâ ætate Vir scriptum reliquit: ejus tamen energiam eo ipso nomine periculosam, quod magnâ polleat vi cogendi, ac sistendi sanguinem, quæ quidem vis tanta est, ut prædicta aqua in vivi canis Venas infusa, è vestigio idem animal in miros ejulatus, inque varias, vehementesque convulsiones urgeat, brevique interimat. Quare

metuendum mihi videtur, ne, cùm in Arteriarum incisionibus ut plurimùm Venæ etiam vulnerentur, istius liquoris particulæ redeunti versus Præcordia sanguini permixtæ eum, cum in Cordis ventriculis, tum in Pulmonibus coagulent. Id quod probè norunt ii, qui experimento compererunt, quod ipse sæpius observavi ex effusa aqua styptica amputatis membris, post modicum temporis intervallum, varia Cordis pathemata, asphyxias, eandemque mortem, magno cum Chirurgorum dedecore supervenisse. Illud tamen tacere non possum inter aquas stypticas nonnullas inveniri, quæ non fiunt ex destillatis vitriolo, alumine, sed ex solutis dumtaxat in aqua pluvia addita etiam terra Japonica, hæ enim habent utique vim constringendi ob salium austeritatem, subitam tamen, sed sanguini coagulationem nequaquam inducunt: verùm, ut inferius dicemus, præstat topicis glutinosis, & in emplastri formam, quam aqueis in sanguiferorum vulneribus uti; vel ipse enim aquæ stypticæ contactus noxius est; facilè enim (cum fluida sit) extrinsecus illita interiora subit, & perniciem affert.

PROPOSITIO XI.

Quæ sit opportunior methodus pro curandis Vulneribus Arteriarum, dum actu fluit sanguis.

Antequam methodum, ac viam curandi Arteriarum vulnera exponam rationi magis consentaneam, eorum error abjiciendus, qui existimant, quo minus coalescant vulnera, atque cicatrice obducantur, inopiâ fieri materiæ vi corporis partes instaurandi præditæ: quam quidem Veteres ex spermate proficisci commenti sunt.

In qua opinione refellenda tempus non teram. Duæ igitur potissimæ sunt causæ, quibus vulneratæ Arteriæ coire prohibentur: distantia nimirum, ac distractio labiorum vulneris, ac motus sanguinis, alternaque Arteriarum systole, ac diastole. Quarum causarum prima est veluti intrinseca, & aliis corporis partibus communis, quæ ex fibris contexuntur, quibus insita est facultas se contrahendi. Etenim incisæ fibræ sese contrahentes labia vulneris diducunt: quamobrem aptari nequeunt, ac glutine jungi, ferruminarique: Altera vero causa Arteriis est propria ac peculiaris, motus videlicet sanguinis, qui ex Corde pulsus tunicas Arteriarum distendit: quò fit, ut vul-

neris labia alternatim recedentia, atque accedentia inter se committi non possint: cum statim ac coire cœperint, sanguinis impulsu divulsa removeantur, glutine disjecto adhuc molli, & infirmo.

Ex his apertè intelligitur Arteriarum vulnera curationem facile, obductâ cicatrice, admissura, si eorum labia inter se admota, atque conjuncta, probè aptentur, ac diutius in eo situ contineantur: interim verò una curatur, ne sanguis ad affectam partem impellat, vel saltem ut ipsius impetus quoad fieri poterit infringatur, ac debilitetur: hâc enim ratione succus, qui ex tunicarum fibris sponte manat nutritioni idoneus sensim coalescet, ac inflictam plagam glutinabit.

Quamobrem incisarum Arteriarum curatio in tribus potissimùm reposita est. In cito nimirum sanguinis fluxu sistendo, deinde in vulnere apte deligando, tertiò in idoneo remedio topico admovendo.

Quod ad primum attinet, nullum efficacius, ac tutius est auxilium ad vulnerum labia componenda, sanguinisque impetum, atque effluvium cohibendum, quàm admotis vulneri pulveribus digitis, ac manibus hiantem Arteriam comprimere, ac diuturno continere, donec confirmetur. Utinam in Emin. Purpurato, aliisque quibus Romæ loco Venæ incisa fuit Arteria, ipsi Chirurgi non solis fasciis, sed ministrorum digitis confisi, sanguinem sistere curassent, procul dubio iidem ægri non decessissent eâ citissime privati animâ quam satis impiè in solo sanguine locavit Galenus. Quid enim facilius est apud divites, vel etiam apud pauperes in Nosocomiis, quàm per vices mutare ministros, & famulos, qui exitui sanguinis diligenter invigilent, & suis digitis optimè renitantur. Sed quoniam fieri potest, ut adstantes, etiamsi fuerint necessarii, adhuc tamen tædio afficiantur, idcirco chalybeum instrumentum inventum est apud Gallos, quod persimile dixerim illi instrumento, quo ad repellendum omentum, vel intestinum apud herniosos utimur; habet namque vim elasticam foris intrò urgentem, quod sanè, cum violenter dilatatur, membrum admittit, sed postea in naturam suam rediens affectum locum ita premit, urgetque, perinde quasi ministri digitus esset: Quinimò cum instrumentum non undequaque, & circulariter, quemadmodum fascia, sed oppositis quasi punctis anteriori nimirum supra vulnus, & è diametro posteriori dumtaxat pone brachium valide nitatur, opportunissimum est ad inhibendum exitum sanguinis,

sed

sed non ad prohibendum fluidorum itum, reditumque per alia quæque vasa, cum spatia lateralia supersint, quæ à pressione sunt omninò libera. De cætero hujusmodi machina parari etiam posset cum cochlea, per quam circumducta ferrea spira pro opportunitate subjectam laminam plumbeam, supra vulnus magis, vel minus urgeat. Doctissimus de Nuck in suis Experimentis Chirurgicis Exp. 29. pag. 99. torcular in delineatâ figurâ proponit, quod huic usui tanto certe accommodatius esset, quantò facilius, ac citius ex fasciis in circulum ductis parari potest, nisi ipsa refluentis sanguinis renitentia, summopere obstaret. Anxie interim expectamus novum, si talis est, modum sistendi sanguinis citrà ligamen, quem spondet in sua IV Epistola D. Desnoves Chirurgus Gallus.

Cum provisum fuerit exitui sanguinis, statim cogitandum erit de convenienti per fasciam constrictione, nec non de qualitate topici admovendi. Circà fasciæ admotionem, eam semper in isto casu præferrem, quam proponit alias laudatus Genga; hæc enim à summis & singulis digitis incipiens in brachio, vel in crure, sensimque scandens per Venarum cursum usque ad affectum locum, ubi firmius pluries, ac decussatim circumducta ascendere debet, usque ad humerum, vel ad coxam. Ita enim probe compressis Venarum, Arteriarumque extremitatibus, ne remoram faciant, ac necrosim inducant, prohibentur. Juvat etiam rotundam assulam in parte internâ humeri, de more fasciis consuere, & fortiter deligare, ut sanguinis decurrentis per Arteriam impetus si non plane tollatur, saltem diminuatur.

Denique quamquàm unio, & cicatricis obductio, omninò pendeat à natura, nihilominus juvari potest per admotionem remediorum, quæ in isto casu (exclusis spiritibus mineralibus) multiplicia esse possunt: & idcircò varia apud Auctores prostant in forma scilicet pulveris ex bolo armeno, terrâ sigillatâ, scoriâ ferri, myrrhâ, lapide hæmatite, gypso, terrâ Japonicâ, radicibus consolidæ, plantaginis, sed potissimùm ex vitriolo calcinato, seu ex pulvere, quem unguentum armarium vocant: In forma etiam emplastri calcinati ex iisdem pulveribus, cum succo plantaginis, consolidæ, & urticæ, nec non albumine ovi, & modico laudani opiati; fert enim & Wepferus laudano Arteriæ vulneri admoto hæmorrhagiam stetisse. Sunt qui magis compendiariam curam faciunt (aliquandò enim ruri facere cogimur) utentes frustulo casei recentis, & non saliti, quod gluti-

nosum quid habet vasorum unioni admodùm consentaneum. Sunt qui ceratum laudant, cujus hæc sit formula.

℞. Pul. Catechu.
Croc. mart. adstr.
Terræ vitriol. dulc. } a ℥ i j.
Bol. armen.
Ter. sigill. rubr. } a ℥ j.
Thuris,
Myrrhæ. } a ℥ ß.
Opii pulv. gr. viij.
Comphoræ gr. jv.

cum sufficienti quantitate ceræ resinæ pini, & olei hyperici f. ceratum molle. Huc etiam conferre poteris, quæ describit Julius Cæsar Claud. cons. 67.

Sunt qui laudant emplastrum de calcitide, quod apud Rosinum Lentilium Miscellaneis Medicis Præf. Tit. Empl. de Calcit. pag. 66. descriptum invenies, quique subdit hujusmodi remedium à Screta plurimum fuisse commendatum in Aneurysmate nondum inveterato, ubi monetam minorem, aut laminam plumbeam cum hoc emplastro diu applicare jubet, & quidem duriusculum vinculum, vitatis exercitiis vehementioribus, & diætâ parciore primum institutâ.

Priusquam igitur fascia circumducatur, labia vulneris carptis linteis emplastro hoc, vel pulveribus immixtis erunt obturanda, deinde monetâ plumbeâ aut æneâ cum quintuplicato linteo (imbuto liquore styptico, ex solâ infusione, & ebullitione cholcotaris vitrioli factâ in aquâ tormentillæ chalybeatâ) muniatur pars affecta : quæ deinde in situ magis naturali, sed paulò elatiori collocata fasciis modò superius indicato, sed inter se contrariis cum ordinibus circumductis appositè deligetur; neque interim per octiduum de alio cogitare oportet, quàm de quiete illius membri, & de reiterata sæpe in die humectatione fasciarum in loco vulneri respondente cum liquore styptico, qua sanè via ipse Galenus v. method. cap. 6. plura Arteriarum vulnera à se feliciter curata tradit. Quod si aliquid mali ex fortiori constrictione infernis partibus timeretur, eædem sæpe vino myrrhato, aut spiritu vini camphorato erunt fovendæ, cavendo semper, ne hujusmodi liquida vulneratum locum tangant. Transacto octiduo, auferenda erit ferula, & laxandæ parumper fasciæ, donec denudetur

vulnus, quod emplastro, moneta plumbea, plumaceolis, & fascia rursus muniendum, & quidem quanto diuturnior erit gestatio fasciarum, tanto validior singulas membranas comprehendens generabitur cicatrix, idonea ad resistendum impetui sanguinis: Memini duorum virorum, qui per integros annos monetam plumbeam cum fascia suprà cicatricem prudenter gestarunt. Secus atque aliquibus accidit, qui suis viribus, & apparenti cicatrici nimirùm fidentes enata inde Aneurysmata infeliciter sustulerunt. Cujus sanè eventus causa patentissima est: etenim cùm Arteria ex pluribus, ut diximus, tunicis constet, quarum tertia diversis fibrarum ordinibus invicem decussatim advolutis comprehenditur, fieri interdum potest, ut per validas fasciarum constrictiones, & per admota adstringentia exteriores tunicæ coalescant, interioribus verò adhuc divulsis, quibus ita stantibus si tollatur superadditus fasciarum obex, sanguis adhuc appellens cum solito minorem resistentiam offenderit, locum divisionis necessariò distrahet, & ad amplitudinem coget, seu in tumorem, quem Aneurysma dicimus, sensim elevabit; quòd si fuerit in principio, solo usu fasciæ comprimentis, & adstringentis feliciter curari potest, si verò ad magnam excreverit amplitudinem, tunc efficaci opus erit Chirurgiâ, quam dabimus Prop. XV.

Loquendum pariter esset in curâ vulneris Arteriarum de aliis remediis, quæ universum corpus respiciunt, puta de sanguinis missione, si æger sit robustus, quam ex contrariis partibus celebrandum esse laudamus: hæc enim molem, & motum sanguinis avertit, quominus ad affectum locum influat: De rigorosa diæta, quæ vulneratis semper conducit, ac proinde tantopere ab Hippocrate commendatur: De juribus vulnerariis, quæ resinosis suis particulis citam vulneris agglutinationem adducere solent: De vini abstinentia: De alvi lubricitate per clysteres promovenda, nec non etiam per blanda solventia, si pravus adsit corporis apparatus, qua sanè in re legatur curatio facta cum purgantibus à Gulielmo Fabricio Hildano Cent. 3. observ. 44. Tandem de quiete tum animi, tum corporis: sed cum hîc agamus de parte præcipuè Chirurgica, assumimus jam peritum Medicum hisce ægrotantibus consilia, opemque opportunè laturum, idcircò à longiori istarum rerum disquisitione libenter abstinemus.

PROPOSITIO XII.

Agitur de vulnere Arteriarum cùm Ecchymosi, quam verum esse Aneurysma probamus.

Rectè quidem Thomas Bartholinus cent. 3. Epistolarum Epist. 54. Deum precari solebat, ut hujusmodi Aneurysmatum species, vel averteret, vel curæ suæ subtraheret, cum plerumque mala ista lethalia sint, eorumque progressus à minimo ad maximum incuriæ Chirurgorum, ac Medicorum à vulgo hominum soleant adscribi. Ut igitur ægris vitæ periculum, professoribus propriæ discrimen famæ opportunè præcaveatur, in memoriam identidem vocandum esse censemus utilissimum illud adagium. *Felix quem faciunt aliena pericula cautum.* tota namque offensio hisce in casibus sita est in eo, quod Artifices timidiores, quàm ratio postulet, tùm in prædicendo, tùm in operando se ostendant; necessarium quippe censemus, ut statim atque accersiti sunt Chirurgus, & Medicus, delineatam futurorum malorum tabulam, si à filo rectæ curationis vel minimum deflectatur, tùm ægro, tùm necessariis viriliter ostendant; facto dein prognostico, totos se curationi accingere debent.

Sed hìc me continere non possum, quin acriter succenseam nonnullos, qui parvum morbum extollere solent, quo se magis præstitisse videantur, loquor de illis, qui vocati ad invisendum ægrotum, cui à Barbitonsore missus fuerit ex brachii medianâ sanguis, illicò compunctam fuisse Arteriam, ex eo deprædicant, quòd tumorem inveniant ovi magnitudine cum dolore, & levi sepultâ pulsatione. Etenim interdum vel Nervus, vel tendo bicipitis, una simul cum Vena fauciari potest, atque complicata Ecchymosi Venosa cum subjectæ partis convulsione, sæpe Arteria constringi aliquomodo potest, & liberum sanguinis cursum præpedire, quod satis est ad sepultam producendam pulsationem absque legitimo Aneurysmate. Legatur quæso historia XII observationum Riverio communicatarum à D. Pomaret, & si fieri potest risus contineatur; ipse enim non potui cum probè cognoscerem peritissimum alioqui Chirurgum universo imponentem orbi pro vero Aneurysmate accepisse Venosam Ecchymosim in suppurationem cum doloribus, febribus, ac vigiliis transeuntem, tandemque apertam, repurgatam, ac brevi sanatam. Sed redeamus in viam.

Cùm hìc agendum nobis propoſuerimus de Arteriæ inciſione cum ſupernato tumore, quem Ecchymoſim Arteriæ vocamus, auditores monere debemus, nos nunc in primo curandorum Aneuryſmatum limine verſari: Etenim quamquàm Sennertus, ſed præcipuè Diemerbrœk contra Regium hanc non admittant Aneuryſmatis ſpeciem, quam effuſionem ſanguinis ab inciſa Arteria in vicina ſpatia, non autem verum vocant Aneuryſma; nihilominus Priſcorum (quibus dare nomina rebus jus fuit) veſtigia prementes, dicimus, tumorem hunc reverà ad Aneuryſmatum claſſem eſſe revocandum. Ita ſentiunt Galenus lib. de tumoribus præter naturam cap. XI. Aëtius, Strabo IV. ſerm. II. cap. XI. Johannes Baptiſta Silvaticus in libello de Aneuryſmate, Platerus de cauſis vitiorum ab exuberanti, quem tranſcripſit Marcus Aurelius Severinus De Abſceſſibus ſanguinis, Antonius Saporta lib. primo de tumoribus cap. XLIII. ac denique Thomas Bartholinus in aureo ſuo commentariolo ad hiſtoriam Aneuryſmatis ex vulnere. De modo autem quo hujuſmodi tumor fit non admodùm laborabimus, cum clara ſit affectio, ſcilicet inciſa Arteria, ſed ipſa ad cicatricem non perducta, cutis vulnus coaleſcit, effunditurque proinde magno niſu ab Arteriæ hiatu ſanguis in vicina ſibi ſpatia, quæ vi cunei diſtenduntur, & implentur, ex qua diſtentione non ſolum affecti membri tumor enaſcitur, ſed vaſa omnia, & præſertim venoſa, ac lymphatica talem compreſſionem pati neceſſe eſt, ut inde ſtagnationes, coagulationes, necroſes fiant, ut ſuperius monuimus.

Hinc verò factum eſt, ut Aëtius advertit, Aneuryſma ex vulnere ortum eſſe non adeò molle, quam quod ex interna cauſa natum ſentitur; & quidem utriuſque ratio eſt in promptu. Etenim in eo Aneuryſmate, quod ex vulnere naſcitur, cruor extra vaſa erumpens, & à Corde continuò pulſus omnes cuti ſubjectas partes veluti cuneus diſtendit, atque elevat: mox verò iiſdem in locis coagulatur, & aceſcit, unde mixtus ex repletione, ac tenſione tumor ſuboritur. In altera autem Aneuryſmatis ſpecie aliter ſe res habet; cum ſenſim dilatata ipſa Arteria, liberum eundi, ac redeundi ſpatium ſanguini præbet, etiamſi poſtea ejuſdem acceſſerit Arteriæ ruptura, ut ſuo loco docebimus.

Sed clarioris doctrinæ gratia ſit

PROPOSITIO XIII.

Proponuntur diversi status Ecchymosis ab. Arteriæ vulnere factæ.

QUONIAM secundùm varios non solum corporis apparatus, sed potissimùm modos quibus hujusmodi ægri ab initio tractantur, varii esse possint status in quibus iidem à superveniente Chirurgo, ac Medico inveniantur, ut clara evadat curationis quæ singulis casibus competit methodus, operæ pretium censemus hìc probè distinguere, ac seorsim trifariam illos considerare. Primò cum Ecchymosis est recens, tactui cedens, non magna, nec adhuc nigricans. Secundò cum tumor magnus, & durus livorem contraxit, sed nondum pars sensu carere incipit. Tandem cum finitimæ inferiores partes ipsæ quoque intumuerint, denigrentur, sensuque priventur, atque insuper febris prehenderit, aliqua phænomena supervenerint, quæ non tantùm futurum in parte sphacelum, quantum etiam necrosim ipsius sanguinis in universum corpus circumeuntis ostendant.

Si quis autem distinctos hosce casus sibi optimè non proposuerit; difficile admodum est, ut rationalem curationem instituat, sed sola empyrica ductus in duobus perpetuò versabitur periculis, ut vel carnificinam adhibeat, ubi placidior satis esse poterat medela, vel blandiori utatur medelâ; ubi carnificina opus erat; quæ quidem pericula ut evitemus, sequentes damus Propositiones.

PROPOSITIO XIV.

Qua methodo utendum in recenti Arteriarum Ecchymosi, & nominatim Arteriæ in flexura brachii positæ, quæ regula esse potest omnium aliarum, quæ in Artubus locatæ sint.

CUM recens Arteriarum Ecchymosis ea sit, in qua sanguis majori ex parte adhuc est fluidus, & nondum acescens, loca admodum à vulnere dissita, eorum interstitia cunei instar trajiciens, occupaverit, spes effulget simpliciori curatione ægrotum evasurum: quæ curatio in eo consistit, ut sanguis ex Arteria Axillari erumpens cohibeatur ea ratione, quam superius demonstravimus; compressa nimirum eâdem arteriâ sub humero per assulam descriptam Propositione XI. aut solis digitis periti ministri, deinde collecta Ecchymosis evacuetur;

Id autem ita efficitur. Primùm cutis, & subjectæ membranæ scindantur, donec sanguis partim coagulatus educatur; deinde separato nervo Arteria denudetur unico patens hiatu, eoque non admodum diducto, & divulso. Mox laudarem Gallorum methodum, quæ ab Ettmullero describitur in Chirurgia Medica tit. de Aneurysmate pag. 564. quæque tota versatur in applicatione parvorum globulorum magnitudine pisi paratorum ex vitriolo Cyprio ad albedinem calcinato, qui probè gossypio involuti imponuntur foramini Arteriæ, atque intereà vulneri inspergunt pulverem ex thure, & colophonia, & replent cavum plumaceolis digestivo illitis, fasciaque aptè quotidie obvolvunt, exteriores plumaceolos amoventes quo plus evacuari possit, globulos verò, & proximos vulneri Arteriæ plumaceolos non removent, nisi sponte cadant; vitriolum namque liquefactum rodit nonnihil labia Arteriæ, quæ renovata erosione, & inducta adstrictione per proximum nutrimentum denuò conglutinantur, ubi advertatur, si cederit globulus, priusquàm satis conglutinata sit Arteria, novum esse imponendum, donec habeatur propositum: hinc etiam caro musculorum vicinorum facilè supercrescit, & tandem ulcus ex toto consolidatur.

Neque intereà reliquæ parvi faciendæ erunt indicationes Propositionis XI. circà victus rationem, & reliqua præsidia expositæ.

PROPOSITIO XV.

De Ecchymosi orta ex Arteriarum Carotidum vulnere.

Cum apud Milites evenire præ cæteris possit, ut quis levi perstringatur vulnere in exterioribus tunicis alterius ex Carotidibus, quæ idcircò debilitata interiori tunica tandem dehiscat, sanguinemque in vicina evomat spatia, undè Ecchymosis oriatur: in hoc rerum statu cavendum omninò arbitramur ab efficaci Chirurgia, quam superiùs proposuimus, & quidem multis de nominibus: Primò metu repentinæ, atque irreparabilis hæmorrhagiæ, cùm in colli Arteriis ossa proximè non substernantur quibus valida vincula injici possint: Secundò, quia ipsamet vincula vitam in perniciem adducunt. Legatur hac super re curiosa non minùs, quàm sincera, omniumque Chirurgorum mentibus infigenda historia à Clarissimo Harderio suarum observationum LXXXVI. recensita, cujusdam

nempe militis, qui ex tantillo finiftræ Carotidis vulnere Aneurysmate illius partis detinebatur. « Coacto Chirurgorum confilio anceps
» tandem curatio decreta fuit : locus hic Arteriæ vulneratæ notatus,
» ejusque inferiore parte arctiffimè compreffâ, factâ lancettâ incifio,
» grumique fanguinis exempti fuerunt, inde fanguini Arteria ali-
» quantum denudata cum impetu profilienti, nodulis vitriolo coo-
» pertis, & aquâ ftypticâ madidis profpectum, fuperimpofitis plu-
» maceolis compluribus, eadem aquâ irroratis : aft cùm ad ligaturas
» deveniretur, quæ laxiores inefficaces fuiffent, æger inter Chirur-
» gorum manus expiravit. » Sic Harderius.

PROPOSITIO XVI.

Proponitur medela ad reliquos gradus Ecchymofis Arteriofæ.

Quoniam in propofita divifione Ecchymofis Arteriofæ firmavimus, fecundam, ac tertiam fpeciem effe, cùm ad membri necrofim, & ad totius corporis necem tendunt; idcircò fui cuilibet apta hìc exponenda videtur medela.

Si igitur Ecchymofis nigricet, dura fit, & magna, fed nondum fenfu careat fanè efficaciori Chirurgia opus erit, quam longo ufu confirmatam ad unguem defcribit Antonius de Nuck in loco aliàs citato, cujus integrum contextum, clarum æque ac brevem liceat hìc tranfcribere, inquit enim : *Ubi verò tumor notabile jam fumpfit incrementum, & operationem ipfe patiens defiderat, fequenti modo procedendum cenfemus.*

Venæ fectione pridie inftituta, ægroque, « bene locato, miniftro-
» rum unus Arteriam fuprà tumorem vinculo, vel ligamine, quo
» pro libitu Arteriam hanc magis minusve comprimere valet (Galli
» ut Tourniquet, Noftrates Torcular vocant) contingat, mox Chi-
» rurgus tumorem lanceola fimili modo, quo abfceffus aperiuntur,
» incidat, incipiendo à parte inferiori verfus fuperiorem : aperto
» tumore, fanguineque coagulato expreffo, atque eruto, Nervus
» ab Arteria, qua cum firmiter jungitur, prudentia fingulari fepa-
» randus, vasque Arteriofum filo duplicato cera obducto, & per
» acum incurvatam trajecto probè ligandum.

» Facta jam ligatura, fanguine, & fordibus vacuus locus linteis
» carptis liquore ftyptico imbutis, vel pulvere adftringenti, vel

fungo

» fungo Bovist asperis, adimplendus; impositoque emplastro una » cum defensivo, fasciatio conveniens instituenda.

» Secundo, vel tertio post operationem die fasciationis fiat de» ligatio, majorque plumaceolorum pars removeatur, relictis autem » iis tantum, qui in fundo locati erant, ne nova hæmorrhagia curam » interrumpat; mox applicatis applicandis, fasciatio ut ante admi» nistretur.

» Quarto, quintoque die ea quoque adstringentia, quæ hactenus » in fundo hæsere removere licebit, curandumque porrò, ut sarco» ticis medicamentis excavatus locus novâ carne adimpleatur.

» Interim, ut brachium convenientem obtineat situm (quem » nonnulli non satis curant) probè observandum: necessum enim, » ut quodammodo plicatum cum manu elevata suprà pulvinar quies» cat, ut eò liberior sanguinis fiat circuitus. Præterea maximoperè » consultum injungere patienti, interdùm, sed prudenter *brachium,* » *cubitumque flectet:* hactenus de Nuck.

Alium breviorem, vel saltem magis securum efficacis Chirurgiæ modum proponit, ac describit Expertissimus Stephanus Blancardus in Institutionibus Chirurgicis cap. XXIX. de Aneurysmate pag. 481. qui ligatâ Arteriâ, & extracto coagulato sanguine locum non vitriolo, aut alio salino, aut bolari adstringenti, sed linteo carpto, & balsamo copaive statim implet, & vulnus fortiter ligat, neque ligamen removet priusquàm locus carne sit impletus.

Quâ sane occasione opportunè rursus monere debemus, quanti sæpe sit periculi amputatis sanguiferis vasis stypticas vel ab acidis salibus utcunque distillatas aquas ad hæmorrhagias cohibendas admovere. Facile namque fit, quemadmodum supra innuimus, ut eædem ad Præcordia pertingentes (præsertim si languidus æger sit) partim Auricularum convulsionem, partim sanguinis coagulationem inducendo subitam necem inferant, ut nos ipsi tùm artis, cùm artificis dedecore olim vidimus.

Tandem si nobis occurrat æger gangrænâ affectæ partis detentus, tunc nullum aliud (si serum non fuerit) tentari debet remedium, quàm ejusdem membri extirpatio: singula enim inutilia, & forte etiam periculosa esse solent. Hanc suis experimentis edoctus unicè laudat Barbetta in Chirurgia, non omissis diaphoreticis, & balsamicis per os exhibendis. Etenim hisce in casibus ipsa partis necrosis

minimorum vasorum, & fibrillarum erosiones demonstrat, & Arteria; quæ sola lanceolà aperta fuit in frustula ita divisa in cadaveribus inveniri solet, ut sensim dissolvatur, & fracescat. Hoc demonstravit primùm Thomas Bartholinus in Historia Anatomica Aneurysmatis Differt. pag. 41. ubi postquàm infelicem casum Hieronymi de Roggiere viri Neapolitani, cui Arteria loco Venæ pertusa fuit, statum describit, in quo post mortem Arteria varias in fimbrias erosa detecta fuit, quemadmodùm in alio vidit etiam Harderius Observ. LXXXVI. in quo Arteriæ bracheæ infeliciter ab imperito ministro vulneratæ fibrillæ superstites post mortem nonnisi tenui filo pendebant. Quare in hujusmodi rerum statu fieri non potest, quin ad Præcordia per Venas, & ad Cerebrum per Nervos veneficum quid recurrat, & ascendat, quod toti corpori brevi necem minatur, nisi amputatione præmortui membri, & infusione per os pharmacorum, & cardiacorum, diaphoreticorum, & balsamicorum citissime succurratur. Hanc quidem methodum nonnullis salutarem fuisse vidimus, legimusque. Exhibeantur igitur potiones vulnerariæ cum radicibus scorsoneriæ, & contrayeruæ, Gelatina Cornu Cervi facta in aqua cardi sancti, boli ex pulveribus radicis contraveruæ, myrrhæ, mumiæ, lapidis bezoar, bezoartico minerali, sale volatili cornu cervi, succini, sed præ cæteris in partium necrosi summoperè proficuum expertus sum spiritum optimi sanguinis humani, qui bis in die ad gutt. X. in jure, aut decoctione supradicta propinari potest.

Sed priusquàm ad alios curationum casus procedamus, duo hìc solvenda occurrunt Problemata. Quare sit

PROPOSITIO XVII.

Qui fiat, ut in parte supra Arteriæ constrictionem, aut amputationem posita, non manifestetur spurium Aneurysma, cujus inter causas ipsam convulsionem, & compressionem simus adnumeraturi.

Huic sane quæstioni facile respondetur, si duo primum consideravimus. Primum, loca, apud quæ Arteriæ ligari, aut incidi solent, sunt artus, non ventres, quibus sane in locis varius occurrit status circumpositarum Arteriis partium; Arteriæ namque in artubus positæ inter musculorum, tendinumque intercapedines validè colligantur, atque accedente veluti fasciâ ex communi omnium tegumentorum

thecâ muniuntur. Quæ verò per ventres feruntur Arteriæ præter propriarum tunicarum, & particularis abdominis, ac thoracis membranæ tutamen, fere nudæ procedunt; & quamquàm eædem à superpositis visceribus perpetuò tangantur, & urgeantur, variatis tamen semper contractionibus premuntur. Atque hinc sane fit, ut Arteriæ, per artus divaricatæ longè majorem superadditam habeant resistentiam, quàm illæ, quæ per ventres feruntur.

Posterior verò consideratio ea est, in amputata, vel ligata Arteria, vel Aneurysmatis curandi gratia, vel alterius artuum affectionis, novam semper superiori Arteriæ tegumento superaddi resistentiam ex cicatrice inducta, quæ cùm per Arteriæ longitudinem fiat, novo adhuc tutamine Arteriam firmat, ac roborat.

Ex his verò clarè Problematis enodatio deducitur. Si namque concipiatur sanguis per Arteriæ longitudinem in artubus fluere, & ad locum amputationis, aut vinculi pertingere, certe cum longe majus superadditum resistentiæ momentum ibidem inveniat, quàm in ventribus, minorem nisum extrorsum manifestabit in illis, quam in his, & idcircò spuria Aneurysmata, ut sæpe in ventribus, ita rarò in artubus observabuntur, nisi Arteriæ locatæ fuerint in superficie manuum, aut pedum, quibus in partibus eadem afferri potest ratio minoris superadditæ resistentiæ, quæ causa est, cur facilius in ventribus hoc Aneurysmatum genus appareat.

PROPOSITIO XVIII.

Cur truncata, vel ligata in Artubus Arteria inferiores membri partes læsorum nec motuum, nec nutritionis exhibeant indicia.

Hoc facillime dubium ex Anatomicis principiis enodatur, quibus docemur, naturam in vasorum distributione non statui dumtaxat naturali, atque incolumi, sed vel morboso opportune, ac divina plane ratione consuluisse. Etenim (cum de Arteriis sermo sit) Axillares, Iliacas, Cervicales, Carotides, aliasque ita divisit, & utrinque ad oppositas quasque partes per decusses studuit distribuere, ut si unus ramus compressionem, obstructionem, aut amputationem forte fortuna passus esset, vicinus, aut oppositus illicò succurreret; unde etiam si Arteria, e. g. quæ sub mediana Vena in cubito latet, truncetur, altera, quà foris, quà intùs ex Axillari producta, unde-

quaque varicata succenturiatur. Non est tamen, ut casum extraordinarium hìc taceamus: Nam aliquando non duplex sed simplex est Arteria Axillaris, unde mors misero ægroto allata est, & de qua Celeberrimus Bidlous (ut scribit Wolfius in observatione XIX. pag. 66.) recensuit observationem juvenis, qui Hagæ Comitum oriundus Aneurysma gestaverat in brachio per aliquod tempus, quod cum de die in diem rueret in pejus Exercitatissimus Chirurgus Petri Adriani Verduyn Amstelodami adhibetur in consilium. Vide cætera apud eundem loco citato.

Illud verò hìc tacere non possum in iis, qui hujusmodi passi sunt infortunia, licet quod ad nutritionem attinet, nihil postea sensibile detrimentum patiantur, musculorum tamen motus semper debiliores esse, quàm sunt in sanis, non quidem ob metum, ne Arteria læsa rursus aperiatur, sed revera quia cum flumen uberrimum sanguinis una sit ex causis motus muscularis, deficientibus cum ipsa mole etiam aliquot tubulis illum ducentibus, necessario nisus, & vigor in musculis paulo languidior observatur.

PROPOSITIO XIX.

De Aneurysmate ex Arteriarum Vulnere, per quod externæ dumtaxat tunicæ vulneratæ fuerunt.

ETIAMSI, quod ad medelam attinet, parum distet species hæc Aneurysmatis ab ea in qua Arteria usque in Cavum incisa fuit, sed nondum Ecchymosis producta, & de qua jam actum est Propositione XI. nihilominus cum hoc Aneurysmatis genus, ex exteriori Arteriarum incisione facultate tantum imaginandi excogitari, non autem re, nonnullis contingere posse forte videatur: eò quod primo rarissime eveniat, ut lanceolæ, vel alterius instrumenti cuspis eo, & non ultra pertingat: deinde quod licet possit accidere, cum exteriores membranæ sanguineis vasculis, ac proinde prompta nutritionis materia donentur, facillime consolidari soleant: præsertim cum impetus Arteriæ admodum infractus ad externas partes pervenire credatur.

Sed pace istorum Philosophantium hujus mali exemplum nunquam extaret. Sed quidquid in natura fieri potest, aliquando fit; multorum enim historias referre hìc possem, qui in hujusmodi morbum

inciderunt: quos inter duos ipse vidi, unum quidem ante 25 annos in Nosocomio S. Spiritus, alterum in Urbe decem circiter ab hinc annis, in quibus una cum Vena, etiam Arteria compuncta fuit, ita cum de more apud illos flueret ex incisa Vena sanguis, tunc nullum, propter relictum in fundo dolorem, nasciturі Aneurysmatis indicium apparuit: unde consuetis fasciis tractatum venosum vulnus, brevi convaluit; sed post aliquot dies tumor primum exiguus, deinde vero sensim ad ovi magnitudinem, isque pulsatilis, & pallidus elevatus fuit, qui omnium postea concursu symptomatum pro legitimo Aneurysmate confirmabatur.

Ut verò arduum minimè est concipere modum, quo hujusmodi vulnus inducitur, cum lanceola per diametrum Venam secans subjectam Arteriam ita possit incidere, ut ad exteriores fibras perveniat, non autem introferatur, similiter nulli erit difficile rationem invenire, ob quam ipsum suboriatur Aneurysma: etenim cùm magno naturæ consilio factum sit, ut tota quanta est interior, exteriorque Arteriæ compositio, unicè collimet ad hoc, ut nisui projecti à Corde sanguinis resistat, si alicubi eadem quocunque modo diminuatur, tunc impetus vim suam contra debiliorem tunicarum aggerem exercens, eas ibidem facili negotio extrorsùm urgebit. Simile quid passim accidere videmus non tantummodò apud animalia in herniarum productione, quæ circà umbilicum quandoque fiunt, debilitatâ resistentiâ musculorum abdominis ad impetum extrorsùm propulsi à visceribus Peritonæi, sed passim etiam in artefactis, ac præcipuè in folle lusorio, qui duplici pelle, aut corio formatus, quoties inter ludendum alicubi contingat, ut exteriori pelle debilitetur, ac paulatim dehiscat, tunc mirum est, quàm citò in quandam abeat Aneurysmatis speciem, cùm intrusus violenter intrà folles compressus aëris elater in internam tunicam per debilitatum locum sub forma tuberculi in sphæræ convexo elevari extrorsùm impellat, & adigat.

Multò tamen faciliùs hujusmodi Aneurysma apud eos accidit, qui pravis, atque erodentibus succis scatent; tunc enim cùm è minimis, discissis intrà ipsas Arteriæ tunicas vasis, ichor aquæ fortis analogus in locum sectionis depluat, necessariò impedit, quominus exteriores membranæ villi ad coalitum venire possint.

Juvat verò hìc transcribere historiam Clarissimi Gulielmi Fabricii Hildani loco suprà citato, quæ ad vivum expressit Aneurysma natum

ex ſola inciſione exteriorum Arteriæ tunicarum. « Quidam, inquit, » Ludimagiſter, cùm propter ſcabiem ex humore melancholico » ortam, ſibi Venam baſilicam dexteram à Barbitonſore incidi » curaſſet, Arteria quoque ſimul compuncta fuerat. Unde paulatim » Aneuryſma exortum eſt, cui cùm menſis ſpatio, & ultrà medi- » camenta multa (fruſtrà tamen) adhibita fuiſſent, ad me tandem » Paterniacum venit. Eò loci, ubi Venæ ſectio facta fuerat, depre- » hendi tumorem magnitudine ovum anſerinum adæquantem, pal- » lidum, & utcunque durum.

In quo ſane exemplo illud animadverſione dignum, exiſtimo, quod propter ſcabiem ex melancholicis ichoribus ortam Ludimagiſter in Aneuryſma faciliùs inciderit.

Signa autem, quibus hæc ſpecies ab aliis, quæ ab inciſa uſque in cavum Arteria producuntur, probè diſtinguitur, ſunt primò, quod tumor non ſtatim atque pertuſum fuerit ſanguiferum elevatur, ſed ſenſim atque niſus ejuſdem ſanguinis ſuperat renitentiam debilitati loci, ſenſim etiam tumor apparet. Secundò quod color tumoris eſt cuti concolor, secùs atque in Aneuryſmate producto à penetratione intrà Arteriam, in quo Ecchymoſis neceſſario ſubſequitur, evadit liveſcens, ac ſubniger. Tertiò, quod ipſe pulſatilis tumor eſt aliis utplurimùm mollior, eò quod ſanguis, qui tumorem elevat it, reditque per Arteriam, niſi extrà ipſam Arteriam intercepti humores coaluerint, ut in Fabricii hiſtoria accidiſſe probabiliſſimum ducimus.

De prognoſi parva dicenda ſuperſunt, cùm ſi peritus accurrat Medicus, & Chirurgus, & præſertim ſi morbus fuerit in principio, atque in corpore non admodùm cacochymo, curationem facilè ſuſcipere poſſit.

Illud tamen hîc tacere nec poſſumus, nec debemus, quod ſi vel puſillum ſit Aneuryſma, & corpus pravis non ſcateat humoribus, vel ægrum puſillanimum cruciatibus tolerandis minimè parem futurum cognoſcamus, vel nullum verè peritum artificem præſto eſſe videamus, tunc tutius erit conſilium optimo ſex rerum non naturalium regimine Aneuryſma tractare, quàm ægrum certo vitæ diſcrimini audacter exponere. Monet id noſtrum experimentum, ſed & Expertiſſimus, Doctiſſimusque Daniel Sennertus, Medicinæ Practicæ lib. v. part. prim. cap. 43. conſiderandam hiſtoriam deſcribit ſuæ cujuſdam vicinæ, quæ cum ex Arteriæ punctura in flexura cubiti Aneuryſma

nucis juglandis magnitudine contraxiſſet, poſt trigeſimum annum ſatis commodam vitam producebat : quod forſitan nequaquam eveniſſet, ſi periculoſæ curationi ſe ſubjeciſſet.

Quamobrem paucis medendi rationem exponemus : eodem enim modo curatur, ac primum Aneuryſmatis genus ex Vulnere penetrante illatum. Itaque, ſi opus fuerit, ægrotans epicratica purgatione tractandus erit, & fluida opportunè corrigenda, ſed potiſſimum diæta, & potionibus vulnerariis.

Quantum ad ſanguinis miſſionem pertinet, ſi occurrat habitus plethoricus ea inſtituenda erit, & ſi opus fuerit, repetenda.

Quod verò attinet ad topica, cùm fieri poſſit, ut duplex adſit tumor in loco Aneuryſmate laborante, unus quidem productus ex accretis, & ſubſiſtentibus tenacioribus ſuccis extrà Arteriam, nempè in loco ſectionis, qui cognoſcitur ex duritie magna, ejuſdemque nobilitate; alter verò factus ex interiorum dilatatione membranarum, qui mollior eſt. Quod cùm evenit primo curandum erit, & externo tumori provideatur cum emplaſtro de cicuta, vel cerato emollienti caleſtani, quo deinde (ſuccenturiante etiam purgatione) reſoluto, altera ſuccedit curatio, quæ Arteriæ dilatationem reſpicit. Admoveatur nimirùm emplaſtrum, vel ceratum vulnerarium, & adſtringens cum moneta plumbea linteo pluries obvoluta, quæ omnia valide circumductâ faſciâ firmentur. Quæ quidem methodus felici ab experimento confirmata traditâ à Gulielmo Fabricio Hildano loco ſupra citato.

Quod ſi verò tardè nimis peritus Chirurgus fuerit accerſitus, ita ut ſolis adſtringentibus curatio abſolvi nequeat, tunc ad loci ſectionem, & ad Arteriæ conſtrictionem deveniendum erit, quam ſanè methodum dedimus Propoſitione XV. & ſequentibus.

CAPUT II.

De Aneuryſmatibus legitimis à contuſione pendentibus.

Agendum nobis hìc minimè proponimus de eo Aneuryſmatum genere; quæ in minimis Arteriis contingunt, dum contuſæ partes fraceſcunt, ac ſuppurantur; eæ ſiquidem, cùm ut plurimum bene cedant, cumque eodem remedii genere, quo pars contuſa, curari

soleant, singulari non merentur dissertatione tractari. Nostræ nunc Thema Propositionis erunt illa Aneurysmata, quæ in magnis, interioribusque Arteriis manifestari incipiunt, postquam membra, quibus Arteriæ illæ substernuntur, magnam aliquam contusionem passa fuerint: horum plura ab Auctoribus describuntur exempla, & nobis quidem diversa videre contigit in dorso, propè sternum, atque in musculis intercostalibus, quorum sanè historias, magni utpote momenti, inferius exponemus.

Illud tamen omnium primum advertendum censemus, doctrinam de Aneurysmatibus ex contusione productis, summæ curiositatis simulque necessitatis existere, cum ut plurimum ab initio ægrè cognoscantur, & pro interioribus abscessibus à minus in Arte peritis accipi soleant. Quare sit

PROPOSITIO XX.

Agitur de modo, & causis quibus Aneurysmata ex contusionibus fiunt.

QUONIAM interdum accidit, ut majores Arteriæ contundantur in casu ab alto, in percussionibus, cæterisque ictibus, quibus mechanici Artifices, & præcipuè Milites frequentissimè sunt obnoxii, non semper tamen inde oriri videmus Aneurysmata; hujus rei rationes perpendendas, excutiendasque priùs judicamus.

Cum verò Practicorum observationes nos doceant, contusiones in carnibus, atque ossibus exceptas, magnam vim accipere ab interiori corporum contusione, ita ut ubi fluida sunt acriora, ubi ossa fragiliora existant, ibi contusiones, plagam, fracturamque faciliùs aperiant, nullam sæpe molituræ, si, ut in pueris, molliora sint ossa, & vitali balsamo vasa redundent.

Hinc sanè proximas, vel interiores expositæ Aneurysmatis speciei causas nobis sedulo quærentibus, non una, sed tres nunc seorsim, nunc verò unà conspirantes occurrerunt.

Prima esse videtur concursus duorum oppositorum ictuum, qui uno eodemque tempore eundem Arteriæ locum afficiunt.

Secunda est innata gracilitas Arteriarum.

Tertia erit apparatus pravorum humorum in corpore percussi hominis. Sed quoniam unaquæque ex prædictis causis nisi planius, ac

ac fusius explicetur intelligi vix potest; idcircò meorum in gratiam Auditorum circà illarum examen paululum digredi oportebit.

Primò itaque dicimus, inter causas, cur percussio suprà locum, cui insignis Arteria subjicitur, Aneurysma producat, adnumerandum esse concursum duorum contrariorum ictuum, quorum alter extrinsecùs infligitur Arteriæque membranas intropellit, atque urget: alter à sanguinis nisu, qui eodem tempore à Corde impulsus; easdem tunicas extrorsum pellit, intenditque. Neque certè alicui mirum videri debebit duos istos contrarios nisus Arteriæ tunicas ita debilitare, propriamque texturam evertere posse, quem non lateat, quàm facilè franguntur contrariis motibus sonum cientibus, concussi necnon rursùs, quàm cito campanæ dissiliant, dum interiùs malleo percussæ foris lapide cæduntur. Quorum sanè admirabilium effectuum veras causas profundè rimatur doctissimus, æqualique semper amicitia colendus Laurentius Bellini De morbis Pectoris tit. de Palpitatione Cordis pag. 639. iis enim contrariis eodem tempore motibus oportet, ut partes contiguæ ab invicem, seu ab eodem contactu recedant, atque ita divellantur, ut frangatur corpus.

Secundam ex causis censemus insitam gracilitatem tunicarum Arterias componentium, quam nos docuit experimentum factum tam generatim in extispiciis, quàm speciatim apud nonnullos Aneurysmate laborantes, in quibus Arteriæ solito tenuiores, ac laxiores à nobis inventæ fuerunt, maximè verò apud aliquos, qui ex percussionibus Aneurysmata contraxerunt. Si enim concipiatur dorsum e. g. percuti, sub quo Arteria Magna procedit; hæc quidem ictu minùs lædi poterit, si validæ fuerint ad resistendum texturæ, quàm si tenues sint, laxæ, & graciles.

Postremo loco posuimus apparatum pravorum succorum; etenim si contusa Arteria affluat particulari nutritioni aptis, dulcibus, lenibusque, ex bona corporis constitutione advenientibus, fieri potest ut ex percussione nullum inducatur Aneurysma: liquor enim nutritius, temperatus, ac mitis non ita facilè vitiatur, atque acredinem contrahit. At si malo corporis habitu laboret ægrotus; humores acres in parte contusa sensim intercepti, ac stagnantes Arteriarum tunicas facilè excedunt, atque erodunt.

Et quoniam doctrina expressa per exempla profundiùs in animum

noſtrum penetrat, quàm ea, quæ ſolis rationibus nititur, idcircò in ſingularum cauſarum exemplis recenſendis paululum immorabimur.

PROPOSITIO XXI.

Exponitur exemplum Aneuryſmatis nati ex contraniſu Arteriæ Aortæ ad ictum externæ percuſſionis.

CUM certum ſit ex Anatomicis Arteriarum diaſtolem pro ratione magnitudinis canalium maximam, magnam, vel minimam eſſe, procul dubio in Aorta ictus extrorſum maximus erit. Si igitur contingat (quod evenire poteſt) ut eadem Arteria percutiatur eodem ipſo temporis momento, quo in diaſtole verſatur, ſumma fibrarum diſtractione, ac divulſione neceſſario lædetur. Exemplum quidem utrarum ita ſummè curioſum ante tredecim ab hinc annis vidi in homine alioquin ſano, & robuſto, quod ſequenti hiſtoria narratur.

Vir ſanus, & fortis nomine Plinius Eminentiſſ. Cardinalis Albani nunc Pontificis Magni feliciſſime regnantis, noſtrique Clementiſſimi Principis pedeſtrium famulorum Decanus annorum circiter 45 habitus quadrati, cùm per publicam incederet viam fortuitò à quodam ex ludentibus ſphæra buxea, vulgò *Boccia* vehementer percuſſus fuit in læva dorſi parte, domum rediens affectum locum diligenter obſervari curat, in quo, citrà contuſionis indicia, momenti nihil animadvertitur. Curatum idcircò ſolo admoto roſaceo oleo, ſuperſtite interim ad uſque quatuor circiter annos levi, ſed moleſto ibidem ſenſu: poſt tam diuturnum temporis intervallum æger conqueri cœpit de ſepulta quadam eo loco pulſatione, quæ ſenſim ſenſibilior facta cauſa fuit, ut patiens Peritos accerſiret; & quoniam rumor ad Eminentiſſ. Principem aſpiraverat, hic pro ſua innata, atque ſingulari benignitate me etiam contendit, ut illam inviſerem; convenio itaque cum duobus Chirurgis, quorum unus profundum abſceſſum, alter ſepultum in Aorta Aneuryſma cenſebat morbum. Et cùm ipſe ego animadvertiſſem, pulſationem illam Cordis ictibus reſpondere, magnoque niſu coſtas extrorſum urgere, ſtatim confirmare non dubitavi ſententiam illius, qui afferebat verum, magnumque in flexu Aortæ latere Aneuryſma. Et revera paucorum menſium ſpatio (vitiatis etiam liquidis) eò res crevit, ut nullo juvante pharmaco, ſed in gibbam prope ſpinam elevatis, & corroſis coſtis, nec-

non dolore tendente, ac distrahente ad humeros usque producto; audacissimus quidam empiricus ex eo, quod pulsationis vehementia remiserat, putans sepultum latere abscessum, insciis amicis, & necessariis misero persuasit ægroto, ut se fineret eo in loco aperiri, certò spondens pus intùs conclusum illico erupturum, ac eundem ab imminentis mortis faucibus liberatum iri. Ventum est ad facinus, sed proh dolor! Flumen sanguinis, quod debilissima exigui velaminis ripa coërcebat, imperito, crudelique aperta ferro statim extra alveum tanta erupit celeritate, ut animam secum rapuerit à corpore. Ita magno empirici terrore simul atque Chirurgi documento, barbaræ ignaviæ victima miserrimus æger cecidit exanguis. Vide similem historiam apud Amatum Lusitanum lib. 6. Observ. 8.

SCHOLIUM.

Ex hac verò historia nonnulla elicienda sunt tamquam postulata, quæ partim ad cognitionem, partim ad modum productionis, partim etiam ad medelam istius generis Aneurysmatum conducere possunt. Etenim:

Primò indicia istius mali clare quidem occurrerunt: cùm narretur ex contusione paulatim post duos annos pulsationem Cordis pulsationibus synchronam innotuisse, sensimque tumorum cum dolore scapularum, & humerorum ob connexionem elevatum fuisse. Abscessus enim quantum vis pulsatilis supponatur, ejus tamen pulsatio, non perdurat nisi quousque pus confectum sit, dein vero cessat: In hoc autem rerum statu augescente morbo major, & profundior manifestatur pulsatio, licet postea obducto polyposo veluti muro superficiei interioris ipsius Aneurysmatis minuatur, & vix sensibilis evadat, ut jam docuimus.

Secundò, hinc deduci etiam potest modus productionis hujus Aneurysmatis, quod non alia certe ratione fieri potuit, quam exposito, & probato illo concursu duorum contrariorum ictuum in determinato Arteriæ loco, & contemporaneo momento. Etenim cùm æger iste fuerit robustus, sanus, & vegetus verosimiliter neque pravorum succorum copia redundare, neque nativâ ipsius Arteriæ debilitate laborare poterat. Si enim altera, vel utraque ex interioribus, & proximis causis ab initio concurrisset, procul dubio non

ad quatuor annos Aneurysmatis manifestatio producta fuisset, sed post menses contigisset, ut in sequenti exemplo patebit. Reliquum est igitur, ut arguamus probabilitatem antedictæ causæ, quæ cum possibilis sit, & æque potens hujusmodi scissionis effectum producere non dubitamus, quin in allata historia unica, & potentissima fuerit causa ad efficiendum Aneurysma; si enim concipiatur Arteria tundi cum per systolem contrahitur, procul dubio multum diminui necessum erit de percussionis violentia. Etenim cum motus corporis percutientis; in eandem partem tendat, ac motus Arteriæ, tunicæ fibræ percussæ cum tantum impetum excipiant, qui proficiscitur à differentia celeritatis prædictorum motuum pro ratione massæ. Contra vero si prædicti motus sint adversi atque in contrarias partes tendant, tunc ea motus quantitate tunicæ impelluntur, quæ gignitur à duplo celeritatis earundem tunicarum habitâ pariter massæ ratione, ut ex Mechanicis demonstratur. Sic vola manus minus tunditur à lusoria pila, cùm hæc vibrata excipitur ab illa retrocedente; secùs verò violentiorem esse ictum cum resistentia tota quanta est contrario ipsi pulsioni nisu opponitur, ut probavimus. Neque solummodò in Arteria percussa malus iste duorum concurrentium oppositorum ictuum effectus, sed in aliis quoque nostri corporis partibus, in quibus summa viget distentio evidenter elucescit, puta in pectore, cum in extremo suæ dilatationis puncto percutitur, atque etiam in pene, quoties rigida tensione lasciviens violenter flectitur, vel tunditur, utrobique enim, plerumque ruptura subsequitur, scilicet vesicularum, & sanguiferorum in pulmone, atque in pene minimorum utriculorum corporis fistulosi, unde malum illud suboritur quod penis distorsio vocatur.

Tertiò, aliquod etiam ad durationem conducens deduci posse putamus. Cum enim non lèvis medelæ pars ea sit, quæ saltem non lædit, hinc horrendus exitus istius ægri perpetuò præ oculis habendus est, ut caveamus à strage, seu ab illo artis errore, qui ut mortem ægris affert, legum etiam pœnis est obnoxium, ut latè probat Paulus Zacchia in Quæstionibus Medico-legalibus.

PROPOSITIO XXII.

Exemplum Aneuryſmatis à contuſione orti, conſpirantibus tamen acrium humorum apparatu, & nativâ Arteriarum gracilitate.

ETIAMSI Aneuryſma à contuſione natum ſua natalia externæ cauſæ debere videatur, nihilominùs, ut ſuperiùs probavimus, niſi cum interioribus cauſis, puta naturali gracilitate Arteriarum, & copia pravorum ſuccorum in contuſo corpore redundantium, aliquando complicetur, vel nunquam, vel tarde, vel minus certe lethale produceretur. Habetis igitur exemplum Aneuryſmatis ab externo ictu tamquam à procatartica cauſa nati, ſed accedentibus interioribus cauſis.

Homo quidam quadragenarius habitus gracilis, profeſſione veſtiarius, ob fortunæ ſuæ tenuitatem pravis alimentis nutritus, proindeque malis ſuccis redundans, cum ſemel prægrandem, ſummique ponderis ligneam arcam, baculis etiam oppoſitis in locis coadjuvantibus ab uno in alterum locum amovere conaretur, vehementiſſimum ictum ipſius angularis arcæ partis in ſummo ſterno miſerrimus excipit. Hinc ſtatim quædam ſanguinis ſputa cum levi tuſſi prodierunt, atque eo in ſitu profundus relictus fuit dolor, cui paulo poſt fortis quædam pulſatio adjungebatur, quæ tandem duorum circiter menſium ſpatio in verum Aneuryſma evecta eſt. Interim res anguſta domi illum impulit ad Noſocomium S. Spiritus in Saxia ubi macie, anhelitu, magna pulſus celeritate, exilitate, atque inæqualitate, licet cum diminuta pulſatione Aneuryſmatis, nihilque plane juvantibus præſidiis opportune per Clariſſimum D. Michaëlem Angelum de Paulis, Primarium ejuſdem Noſodochii Medicum adhibitis, poſt annum ab accepta percuſſione lenta morte diem ſuum obiit 11 kalendas Auguſti 1701. cujus Cadaver coram me, affectas partes diligenter perquirente, apertum fuit, & ſequens rerum ſeries obſervata.

OBSERVATIO CADAVERIS.

PRIMÒ (viſa morboſa eminentia ſummi ſterni, ubi claviculæ dexteræ committitur) elevatum fuit ipſum ſternum, cujus interior pars carie obſeſſa erat, & in cavam figuram elevata, ſub qua latebat cyſtis, ſeu tumor Aneuryſmaticus; qui continua pulſatione, &

madore erodentis ichoris, perinde quasi vi vectis, cunei superposita ossa elevaverat, atque exederat.

Secundò in dextero thoracis cavo vase effusum serum occurrit, quod probabiliter fuit lympha, quæ è sua intra thoracicum ductum libera ob Aneurysmatis compressionem immissione prohibeatur, & idcircò pulmonis lymphatica distenderat, atque acredine sua eroserat. Neque etiam a ratione abhorret fuisse subtiliorem, dilutioremque chyli partem, cum in hujusmodi affectibus ductus thoracicus ampliari soleat ob compressionem, ut vidit Gulielmus Riva in historia Aneurysmatis infra exponenda.

Tertiò Pulmones parte sinistra costis adhærebant, illuc adacti, ac propulsi à mole ac tensione describendi Aneurysmatis. Unde æque effuso sero anhelitus oriebatur.

Quartò Aneurysma apparuit tumor magnitudine prægrande, malum Punicum referens, assurgens in parte antica, & dextera flexuræ Arteriæ Magnæ, non absimile illi, quod observatum fuit Romæ, & cujus icon anno primo expressa cura Germani observationi 18. inserta fuit; erat autem foris aliquantulum durus, ac renitens. Hic profectò Aneurysmaticus succus quemadmodum parte sua exteriori variis formabatur membranis, consurgentibus ex contextu superpositarum Arteriæ partium, & potissimum ab exteriori Arteriæ tunica, ita interiùs plerisque in locis ad digiti transversi crassitudinem consurgebat ex cohærentibus veluti laminis polyposæ substantiæ, quibus intermiscebantur hìc, illicque, sanguinis grumi, ubi non obiter notandum venit, hujusmodi laminas Medicâ adhibitâ diligentiâ in plures laminas diduci potuisse non secùs, ac tenuia fasciarum involucra, quas inter laminas collecti sensim ac foras expressi mordaces ichores non solum cartilaginum, ossiumque calcem inducere, sed vel ipsum polyposum Aneurysmatis sepimentum, vel erodere, vel alicubi solent diducere, atque aperire; ita ut plerumque multis diebus, antequam mors pulset ad ostium, hujusmodi Aneurysmata sua sponte hìc illicque aperiantur, & ichorem cruentum emittant.

Quintò extractis cruoris grumis in cystidis fundo foramen spectavimus apertum in facie antica summitatis arcus Arteriæ Magnæ, parumper dextrorsum inclinans. Erat autem foramen ferè rotundum, æqualemque habebat diametrum ei monetæ, quæ vulgo appellatur *un giulio*. In istius verò foraminis circumferentia callus quidem durus

ſupereminebat, ea tamen lege, ut in ſitu magis declivi eadem durities eſſet complanata, & ferè horizontalis cum interiori ſuperficie ſacculi Aneuryſmatici. In eadem circumferentiæ inæqualitate illud animadverſione dignum à nobis judicatum eſt, quod ubi circumferentia reſiliebat, atque elevatum exhibebat marginem, ibi ſummitas marginis plena omninò erat, perinde ac ſi Arteriæ membranæ à radente cultro fuiſſent diſciſſæ. Quamobrem interiores membranæ ſeparari videbantur, ac ſejungi à membranis folliculi Aneuryſmatici, qui parte dumtaxat extrinſeca obſervabatur obductus externæ tunicæ ipſius Arteriæ. Contra verò ubi circumferentia apparebat demiſſa, ibi interiores quoque membranæ productæ, & folliculo continuatæ apertiſſimè cernebantur, quæ ſanè fuerunt cauſa, ut probabiliter cenſeremus, ſuperiorem orificii partem illum præcipuè fuiſſe locum, in quem peculiariter arcæ ictus inſiliit, ibique interiores Arteriæ membranas eouſque fuiſſe debilitatas, ut ſenſim ab impetu ſanguinis, & ab influentibus ichoribus erodentibus penitùs fuerint diſciſſæ. In parte ſecùs inferiori Arteriæ membranas ſolum diſtenſas, & elongatas fuiſſe putamus.

Sextò non inutilis obſervatio ſe obtulit in ſtructura ſingularum Arteriarum iſtius Cadaveris, quæ ubique locorum, & omnium maximè circà Cor triplo ferè graciliores inventæ fuerunt: atque Arteria Magna melior, & tenuior eſſet, quam in aliis cadaveribus Arteria Pulmonica, vel carpi eſſe ſoleat.

S C H O L I U M.

Ex iis autem, quæ in cadavere obſervata fuerunt, ſatis liquere poteſt, in tantum adeo celeriter in hoc miſero veſtiario ex contuſione manifeſtatum fuiſſe Aneuryſma (ſecùs atque in deſcripto Propoſitione XXI. caſu accidit, in quo pulſatio elapſo tantum triennio ob inculpatam ægri valetudinem ſentiri cœpit) in quantum tres inſimul cauſæ ad citiſſimam iſtius productionem concurrerunt: duæ quidem interiores, & unica exterior, quæ dubitari non poteſt, quin fuerit percuſſio interiorum prior, quæ inſita, & frequentius in hujuſmodi malis, quam vulgus Medicorum putet occurrens extitit textura languidula, & ſatis infirma Arteriarum omnium, quæ non modo impetui ſanguinis extrorſum per tunicas nitentis, verùm etiam externis pul-

ſionibus, atque ictibus ægrè potuit reſiſtere. Poſterior ex interioribus fuit apparatus morboſus, ſeu copia ſalium erodentium, ichoribus diſſoluta, in homine alioquin gracili, & mali victus ratione utente. Hæc enim cauſa efficere valet, ut quoties caſu, vel datâ operâ iidem determinentur ichores ad particularem Arteriæ ſectionem, apti ſint diducendi, feriendi, lacerandique fibroſam iſtorum tubulorum texturam.

PROPOSITIO XXIII.

Agitur de ſignis, tam diagnoſticis, quam prognoſticis Aneuryſmatum ex contuſionibus.

DIAGNOSIS iſtius affectus tam ex generali Aneuryſmatum ſemiotica, quam ex ante poſitis, ac ſedulò deſcriptis hiſtoriis, deduci ſatis poteſt. Cùm enim aliquis percuſſionem paſſus, indè, vel brevi, vel poſt longum tempus incipiat perſentire ſub eadem parte pulſationem diù perſeverantem, primum abſque febri mox vero exilitate, atque inæqualitate motus illius Arteriæ, quæ infrà *dilatationem* poſita eſt, res erit in aperto, præſertim ſi pulſationi tumor appareat, qui aliquando (cùm Aneuryſma delitеſcit) ſenſibus non adeo facilè oſtenditur.

Sed Chirurgus Anatomicam facem præ ſe ferens, præire debet manifeſtationem claram, & nimis apertam iſtius mali, ut illud, ſi fieri poteſt, præcaveat, vel ſi non poteſt præproperam ſaltem necem ab ægri foribus arceat.

Quantum deinde ad prognoſim ſpectat, accerſitus artifex tunc ſe doctum, expertumque in præſagiendo circà hoc morbi genus oſtendet, cùm non tantùm exteriorem ictum, quantùm interiores cauſas, & ſitum, ſeu qualitatem Arteriæ ad judicii lancem expenderit. Etenim ſi corpus optimæ fuerit ſolidorum conſtitutionis, bonisque fluidis maximè redundans, & percuſſa Arteria exterior, & puſilla fuerit, bonum omen prænunciare poterit, præſertim ſi opportuna Medica, & Chirurgica præſidia ad opus acceſſerint. Quod ſi secùs gracile fuerit percuſſi hominis corpus, quinimò Arteria extiterit interior, & inſignis, tunc Aneuryſma inſanabile futurum poterit aſſerere, cùm nullâ efficaci Chirurgiâ tractari queat.

PRO-

PROPOSITIO XXIV.

Traditur methodus curandi Aneuryſmata interiora ex contuſione pendentia.

Cum in ſuperiori dixerimus aliam eſſe conditionem Aneuryſmatum interiorum Arteriarum, & præcipuè majorum, quæ per artus excurrunt : idcircò hanc diviſionem ſequentes, aſſerimus

Si poſt acceptam percuſſionem hoc mali genus manifeſtetur in Arteriis thoracis, vel abdominis, vix ullum tam efficax, atque aptum eſſe pharmacum, quod malum poſſit averruncare : cum ad malum gignendum plerumque concurrat mala cum fluidorum, tùm ſolidorum conſtitutio, ut in præcedentibus Propoſitionibus latè probavimus. Poteſt utique palliativa curatio ægri vitam in longum producere, quod prudens Medicus facilè aſſequetur, ſi ſtatim Venam tundat, & pro indigentia ſanguinis miſſionem repetat, ſi laudabilem & mediocriter tenuem victum præſcribat, ſi corporis exercitationes prohibeat, ac potiſſimum ſi vulneraria, tam externa, quam interna propinet : in quo ſanè remedii genere multum inſiſtere oportet. Vidi enim duos, tresve Aneuryſmate ex regimine, necnon fotibus, ac vulnerariis potionibus in meliùs vitam ſemper producentes. Ubi tamen duo notanda precor, primùm, vulneraria intus propinanda non admodum volatilia, & ſulphurea ſeligenda eſſe, cujuſmodi exiſtimantur, quæ cum ſpiritu vini extrahi ſolent, aut ſuapte natura nimis reſinoſa exiſtunt : hæc enim arterioſo ſanguini motum inteſtinum, nimiumque fervorem conciliant; ſed optima expertus ſum jura ex ſola urtica, hædera terreſtri, ſanicula, ſcabioſa, plantagine, vincapervinca, & conſimilibus, quibus identidem præmittendus eſt bolus ex ℈ ſſ. Ceruſæ Stibii, & gr. VI. balſami Peruviani albi. Quod ſi nondum appareant indicia apertè, per ſciſſionem foraminis in Arteria, quod deduci ſolet ex magno tumore, dolore, & ſuperpoſitorum oſſium elevatione, jus etiam viperinum cum ſupradictis vulnerariis temperatis exhiberi poſſet : cujus uſu quendam ab Aneuryſmaticæ affectu Arteriæ intercoſtalis, ex acrium lympharum concretione pendente, liberavimus. Nitrum quoque ſtibiatum cum oculis Cancrorum, & modico terræ ſigillatæ proficua erunt, cum ad corrigenda ſalia acria, tum ad eadem cùm lympha per urinæ

vias eliminanda. Sed omnium maximè accurata victus ratio, & quies tam corporis, quam animi præ oculis habenda sunt.

De cætero, cum externa percussio lenius, vel gravius malum Arteriis inferat juxtà interiorum causarum concursum, harum potissimum rationem habere debet curans, qui pravæ constitutionis videat indicia. Tunc etiam jus salsæ, & sandalorum cum cancris fluviatilibus, vel saltem destillatum magistrale exhibere poterit, cujus formulam dabimus Capite de Aneurysmatibus ortis à siphillide.

Similiter, si ægri corpus fuerit hypochondriacum, tunc aquis bolaribus, & chalybeatis, balneo, sero, & lacte caffeato cum anthectico Poterii, pro anni tempore uti poterit.

PROPOSITIO XXV.

Exponitur methodus curandi Aneurysmata externa ex contusionibus pendentia.

Si verò à contusionibus externa excitentur Aneurysmata, nempe in artubus, vel in succutaneis Arteriis; non solum ea omnia, quæ superius indicavimus, judicio boni Medici, tentanda erunt, sed efficax quoque, si opus fuerit, Chirurgia præ manibus esse debet; de qua jam egimus ex professo in Prop. XI. ubi modum ligandi Arterias, & reliqua exposuimus, quæ in Aneurysmatibus à vulnere ortis optimo plerumque cum exitu in ægrotis animosis locum habent.

Fieri tamen aliquando solet, ut neque in ventribus, neque in artubus, neque in succutaneis locis, sed in partibus thoracem claudentibus Aneurysmata à contusionibus oriantur, in quibus media quædam medendi ratio tenenda venit. Quare sequitur

PROPOSITIO XXVI.

De Aneurysmatibus in anteriori thoracis parte positis, quæ vitio tum fluidorum, tum etiam contusionum oriri solent.

Si quæ sunt Arteriarum sectiones, in quibus ex causis tum interioribus, tum potissimum externis oriuntur Aneurysmata, profectò illæ frequentissime occurrunt, quæ ad pectoris anteriora positæ sunt: & ratio quidem mechanica mihi esse videtur, quod sectiones istæ non solum in majori distractione ob respirationis vicissitudinem, quàm

quæ aliis in partibus locantur, perpetuo versari solent ac majorem impetum sanguinis à Corde propulsi ipsæ primum excipiunt. Exinde sane fit, ut per alternam costarum elevationem, ac depressionem à situ, & positura continue removeantur : quamobrem illarum tunicas non tantùm ob vehementissimum Cordi adeo proximum sanguinis nisum, sed ob externam thoracicæ machinæ die, noctuque perennem motum irrequietas semper, ac distractas aliquantò magis, quàm alias immutari, ac dissolvi necessum est.

Si verò alicui ex iis Arteriarum segmentis liquidum erodens in nutritionem accedat, vel externa adveniat percussio, tunc eædem facilè dissolvi, atque erodi poterunt. Ita multos novi, qui ex nimio cantu, ex casu in terram, & suprà lapidem, aut ex alia causa dexterum potissimum pectoris latus percutientes in harum Arteriarum Aneurysmata incurrerunt, in quorum curatione nonnulla præcipuè veniunt observanda, quæ vel tentanda, vel omnino vitanda videntur.

Laudantur in hujusmodi Aneurysmatibus ea omnia opportune adhibita, quæ Propositione XXIV. exposuimus, sed potissimum illico post acceptam percussionem fotus ex aqua Nuceriana, aut Willena cum ebullitione gallarum & baccarum cupressi, deinde ceratum ad contusiones, vel ex stibio, crudo cum balsamo Peruviano, & laudano, vel emplastrum ex urtica, & consimilia topica placidissima, sed non admodum adstringentia, quæ quidem, ut vim aliquam externis faciant tegumentis, ad Arteriæ substantiam vix possunt penetrare, quin fortasse fieri potest, ut si paucorum humorum copia redundet in percusso corpore, ipsa nimium styptica minimos obstruendo meatus salinorum ichorum circulationi, vel transportioni unice necessarios Aneurysma reddant gravissimum.

Sed quoniam doctrina exemplis illustrata longe clarior est, & ad docendum magis apta, idcircò duas hîc subnectemus historias, quarum unâ describitur vir adhuc post multos annos superstes : alterâ vir pariter, qui suo indulgens genio, & Chirurgo stimulos ad operandum addens citam necem sibi accersivit.

PROPOSITIO XXVII.

Exponitur exemplum Aneuryſmatis Arteriæ Magnæ ab externa contuſione orti, cujus curatio feliciter adhuc procedit.

VIXIT adhuc Romæ vir ſeagenarius natione Belga, nomine Petrus Wanderchein præcurſor Velitum cuſtodiæ Pontificiæ. Hic cum in Dianæ, Veneriſque caſtris diu militaſſet, tandem pravis, atque hypochondriacis ſuccis redundans frequenti urinarum fuſione, ac diabetica quadam affectione laborare cœpit. Hiſce affectus ante quatuor annos ruri degens ſclopum, cui ab anno ſolito major à ruſtico quodam pyrii pulveris quantitas immiſſa, & nimium forſitan compreſſa fuerat, pectori admovit, tantumque ictum ab exploſo inſtrumento in dextra thoracis parte excepit, ut non ſolum dolor ad duos menſes ſuperſtes affectam partem occupaverit, ſed quod pejus eſt, inde paulatim inter ſecundam, & tertiam, atque inter tertiam, & quartam coſtam pulſationis ſenſu emerſit: qui ſanè ignorans æger cujus generis eſſet, diu neglexerat. Denique cum fortè fortuna apud Excellentiſſ. Equitem Sacchettum in Romana Curia Hieroſolymitanæ Religionis Oratorem de eadem pulſatione conquereretur, vera tunc natura morbi primùm innotuit; Nobiliſſimus enim Vir (ut rerum naturalium maximè amans, ac ſtudioſus eſt) affectum locum ſuis luſtravit oculis, & ſepultum Aneuryſma detexit. Conſilium propterea initum eſt cum Doctiſſimis DD. Johanne de Tomaſis Medico curante, & Marco Antonio Collegiano Celeberrimo Chirurgo, qui una mecum ſtatim dubitarunt de qualitate affectæ Arteriæ, num ſcilicet ex intercoſtalibus, an ſubjecta aliqua fuiſſet ex iis, quæ intra thoracem deliteſcunt. Extabant ſigna dilatationis duarum Arteriarum intercoſtalium, ſenſus, tactus, & viſus, quibus inter duas prædictas coſtas evidentiſſimus pulſationis motus obſervabatur, ita ut apparerent duæ Arteriæ inter ſe diſtinctæ, quæ muſculos intercoſtales una ictibus elevabant; neque aliud indicium læſarum interiorum Arteriarum aderat, quàm pulſuum inæqualitas. Vicit tamen opinio credentium ſedem Aneuryſmatis eſſe Arterias intercoſtales.

Neque interim hæſitationi locus fuit; quin Aneuryſma mixti generis exiſteret, nimirum dependens ex contuſione ſimul, & acrium humorum apparatu, cujus generationi modum dedimus Propoſitione XX. Proinde poſt tectam Venam, & exhibitum bis intrà octiduum oleum

amygdalarum dulcium cum aliquot clysteribus, exterius censuimus adhibendos esse fotus ex aqua chalybeata, in qua bolus armena, baccæ cupressi, & simplicia quædam vulneraria ebulliissent, & ad eluenda salia pungentia propinanda censuimus jura vitulina parata ex ℔ j. aquæ nucerinæ, cum decoctione radicis plantaginis & urticæ, quibus sanè per tres menses continuatis, una cum optimo, & parco vitæ regimine, tantùm miles iste profecit, ut majus imposterum animo suo detrimentum, quam corpori utilitatem ex muliebri, quam servabat, vivendi ratione se experturum profiteretur; exinde namque factus impatiens paulo liberius comedere, atque exerceri cœpit; ita ut modò præter recurrentem levissimam dumtaxat, præsertim dum violentius agitatur motibus, in parte pulsationem, optimè se habeat. Adeo verum est maximam consuetudinis habendam esse rationem, ut Magnus præcepit Hippocrates, nec à scopo abludit adagium apud libertinos sæpe veridicum: Medice vivere est misere vivere. Hinc discamus varia esse Aneurysmatum discrimina, atque eventus, juxta variam corporum, & causarum differentias; ac proinde Clinicum versatilem esse oportere ad ea, quæ ægrotantium naturis magis congruunt, neque uni dumtaxat methodo esse addictum, ut oppositum aliquando transire non debeat dummodo caveat, ne noceat.

Videamus modo exemplum infelicis eventus ob nimiam in medendo, inconsultamque festinationem.

PROPOSITIO XXVIII.

Describitur Aneurysma Arteriæ magnæ inter quartam & quintam costam dexteri lateris, quod tandem ad rupturam ocyus properavit usu cujusdam instrumenti chalybei ad instar bracherii.

ILLUSTRISSIMUS Canonicus Tempestivi, ut quinquagenarius, habitus quadrati, & sanguinei, ad cantum, & melodias propensus, atque idcircò violenti thoracis agitationi plus justo deditus, cùm post affectionem hypochondriacam mentagra correptus fuisset, purgatione succis antihypochondriacis, & sero convaluit. Sed cùm post sex menses levem externam contusionem in dextera thoracis parte accepisset, inde sensim manifestari cœpit dolor quidam pulsatilis inter quartam & quintam costam, qui multis à Chirurgis, & postea etiam à me diligenter observatus deprehensum fuit verum ea in parte

Aneurysma. Ambigebatur tantùm circà Arteriæ qualitatem, utrum anterior, & Præcordiorum, an verò Intercostalis fuisset. Sed temporis progressu nihil dubitationi reliquum fuit, quin Arteria Intercostalis læsa esset; quæ cùm profundius lateat in robustis corporibus interiorum affectuum signa exhibebat. Etenim post mensem vehementi Arteriæ pulsu, & dilatatione extrorsum elevata, tactu percipiebatur folliculus Aneurysmaticus, qui quidem folliculus non solùm divulsis Arteriæ tunicis conflari videbatur, quippe qui oblongam, non autem rotundam speciem exhibebat, atque à perito Chirurgo tam apte interpellabatur, ut per aliquod temporis spatium sub intercostalibus musculis probè occultaretur. Variis ab initio feliciter æger curatus fuit remediis, nimirum sanguinis missione ex pede, aqua nuceriana, nec non balneis ex aqua sancta (cùm ætas ferveret) accedentibus etiam exteriùs cerato ex pelle Arietina cum laudano, tumor enim, & pulsatio omnino evanuit. Post duos circiter annos noviter ex variis causis, sed potissimum ex vehementiori corporis, & animi motibus, morbus recruduit, quem eisdem remediis oppugnare, incassum tamen, tentavimus.

At verò æger à me admonitus, ut à commessationibus, & præsertim à totius corporis, nec non thoracis motibus abstineret, spem ostendens fore ut optima victus ratione ad aliquot annos vitam producere posset, tædio affectus in præceps se conjecit auxilium. Accersito namque Celebri Romano Chirurgo aliquod ab illo præsidium postulavit, quo cystim Aneurysmatis intrà thoracem posset coërcere; plus enim ignarus æger ab externo, quàm ab interiori tumore sibi metuebat. Annuit Peritus, & constructo cingulo chalybeo cum elatere non absimili bracherio, quo Enterocelen intrà abdomen urgemus, facili negotio saccum prominentem Aneurysmatis eo admoto intrà pectus violenter detinuit.

Hoc verò admoto instrumento sibi tantum profecisse videbatur æger, ut sine victoria recuperatæ salutis triumphum caneret, quamquàm amoto instrumento statim idem subito saccus emergeret; sed quid inde? Cùm mense Februario anni 1699. à Basilica S. Laurentii in Dimaso, cujus erat Canonicus, ipse reduceretur, de repente magno correptus anhelitu, quibusdam prius rejectis sanguinis sputis ruptâ intrà thoracem fistulâ Aneurysmaticâ suffocatus est antiquæ, ac probatæ amicitiæ vir.

Ex ſuperius allata hiſtoria duplex habemus documentum. Primum quo oſtenditur deſcriptum Aneuryſma duplici cauſa fuiſſe excitatum; partim nimirum ab humorum acritudine, & compreſſione, eroſioneque externarum Arteriæ tunicarum; id quod præcedens mentagra ſatis demonſtrat; hæc enim probabiliter lymphæ craſſioris, atque erodentis copiâ inducebatur; partim vero externo impetu Arteriam urgente, lentosque humores pigrè ex toto fluentes verſus partem affectam propellente: eo uſque certum eſt raró Aneuryſma, præterquam cùm à vulnere fit, ab unica, ſimplicique cauſa pendere.

Alterùm verò circà medelam verſatur diligenter obſervandum, & præ oculis ſemper habendum: videlicet ne quidpiam novi certo cum periculo fiat, ſæpe enim ſpe boni exitus ad ea curantium ars fertur, quæ nocere potius quàm prodeſſe ſolent, ad quam ſanè erroris ſemitam ab ægrotantium querelis plerumque ducimur; ii enim artifices perpetuò ad nova inveniendа præſidia exſtimulant, quibus ſurdas aures opponere debent, qui omnia ſecundùm rationem faciant, neque ad alia tranſeant oportet, ut Divinus innuit Cous. Etenim quamquam in Aneuryſmate optimum ſit conſilium, ipſa partis compreſſio, hæc tandem ibi proficit, ubi vel os vel durum aliud corpus Arteriæ ſubſternitur: quod majori ejuſdem renitatur diſtractioni, quemadmodum accidit in artuum flexuris, aut in collo; Sed ubi ſola tenuiſſima tunica ſubſtrata eſt, peſſimum erit, ut allatum exemplum oſtendit, in quo Arteriæ impetus, ferè totus extra delatus reſiſtentes inveniebat ſuppoſitos muſculos intercoſtales, pectorales, necnon communia integumenta: poſtea verò admoto cingulo univerſam diſtructa Arteriæ vim nuda pleura ſuſtinere coacta, facili negotio, & pleura, & ipſa Arteria ad integram rupturam pervenerunt.

Similem caſum, ſed in poſtica thoracis parte ſub ſcapula proponit Antonius de Heide in ſua Cent. Obſerv. 34. ſed in eo tumor in dies ad capitis magnitudinem accrevit, & cutem tandem gangræna (quam ſæpe nos etiam factam vidimus) exedit, ægerque fatis ceſſit.

CAPUT III.

De Aneurysmatibus à fluido erodente præcipuè pendentibus.

QUAMQUAM in omni ferè Aneurysmate semper consideranda veniat tamquam causa ultimo concurrens ipsa quoque erosio, ut de iis, quæ in contusionibus pendent superioribus demonstravimus Propositionibus, nihilominus tamen totius doctrinæ claritas monet nos, ut distincto capite agamus de Aneurysmate orto primùm & præcipuè à fluido, quod seorsim ab aliis causis erosionem in Arteria molitur: cum revera hujusmodi malum, quod quidem curari non potest, nisi potissimum causæ ratio habeatur, non raro in praxi contingat; occasiones enim morborum singulariter à Medentibus considerandæ sunt, apud Hippocratem. Primùm itaque quid humor erodens sit explanabimus.

PROPOSITIO XXIX.

Quid intelligatur nomine humoris erodentis, & quotuplex sit, qui in Arteria producit Aneurysma.

NOMINE fluidi erodentis accipimus quidquid salini, duri obstruentis, ac scindentis corporis, utcumque liquidis nostris admixtum, solidis dein partibus admotum, eas à continuitate removere aptum est natum. Et quoniam sanguini, lymphæ, succoque nerveo hujusmodi particulæ admisceri possunt, quæ dum in motu unà cum aliis corporibus fluida nostra componentibus versantur, nullam de se produnt erodendi facultatem, sed eam tantummodo manifestare incipiunt, cum solitaria, atque separata; aliquam quietem nanciscuntur, atque ad contactum solidi corrodendi corporis perveniunt.

At verò ad hypothesim descendentes duo advertenda duco circa modum quo liquidum erodens fibrosam Arteriæ texturam scindere valet.

Primum est, hujusmodi liquidum in magnis Arteriis non agere, cum per earundem cavum excurrit, ut Priscorum aliqui opinabantur; sanguis enim tanto velocitatis momento per illas fertur, quo ab ea quiete prohibetur, quâ opus est, ut corrodentes particulæ possint emergere, ac magnarum Arteriarum tunicis aptari.

Et

Et quamquam non ignorem extrema Arteriarum orificia, quæ per ſolius membranæ interpoſitionem in cavum aliquod deſinunt, facili negotio ac erodente vi ſanguinis, tanquam à cuneo, aperiri aliquando poſſe, quemadmodum accidere videmus in hæmophyſi, in nimio menſium fluxu, in apertura ſanguiferi intra Cranium, vel Pericardium; attamen cum hujuſmodi mala potius ad hæmorrhagias, quam ad Aneuryſmata referantur, merito hîc ſilentur. Eâdem quoque ratione etiamſi fluida adeo cogi poſſunt, ac condenſa evadere, ut in alicujus Arteriæ ſectione validam producant obſtructionem, unde ſanguis neceſſario à ſuo ibidem motu ſiſtatur, ac proinde erodentes particulas facile tum acui, tum ab aliarum complexu ſeparari poſſent; Hujuſmodi tamen morbi, quos ad peculiares claſſes ſuo loco redigemus, primo, ac præcipue ab erodente liquido non dependent, atque idcircò peculiari ætiologia, ac therapeutica tractandæ, neque cum præſenti confundendæ videntur.

Aneuryſmatis vero ſpeciei, de qua nunc agimus cauſa eſt quidquid erodens extrinſecus tunicas Arteriarum adoritur, easque paulatim diducit, findit, adeoque infringit, ut impares ſint ad ſanguinis impetum per earum ſectionem decurrentis ſuſtinendum, qui ſane modus, ut clare poſſit intelligi, ſciendum

Secundo eſt, humorem corrodentem, ut plurimum duplicis generis eſſe; alterum nempe ſtabilem, ſeu ichorem referentem, qui aquæ ſtygiæ æmulus cum fluido Arteriam nutriente intra texturam fibroſam iſtius canalis brevi ſe inſinuat, quique ut plurimum in hypochondriacis, hyſtericis, atque ſcorbuticis colligitur; alterum vero lymphaticum, craſſiorem videlicet, qui aliquam congeſtionem prope Arteriam primò producit, dein ſenſim intra Arteriæ vaſa, ac villos urgetur, ac ſubrepit; cujus ſane generis non una dumtaxat ſpecies occurrit, ſed duo potiſſimum ex diſtinctis principiis ſubnaſcuntur: nimirum una quæ à craſſiori, eaque ex pleniori, & ſubarido acri victus oriens cachexiam plerumque adjunctam habet: alia ex ſyphilide derivatur. Quas quidem ſingulas ſpecies diſtinctis Propoſitionibus rimabimur, & propterea ſit

PROPOSITIO XXX.

De Aneurysmatibus ab ichoroso erodente principio apud hypochondriaca, scorbutica, aut hysterica corpora ortis.

In corporibus enunciatis culpa pravorum fermentorum tum in hypochondriis, tum in utero stagnantium, ichores quidam mordacissimi pariter, ac subtilissimi colliguntur, qui juxta diversa nostri corporis loca, in quibus decumbunt, ac subsistunt, diversa pariunt morborum discrimina, quæ à Practicis sedulo labore suas ad classes rediguntur. Inter hæc autem præcipuum certe locum tenent, quamquam obiter dumtaxat animadversa, Cordis, atque Arteriarum vitia, quæ modo sub forma motus inæqualitatis, modò palpitationis incipiunt, ac tandem in Aneurysmata Cordis, aut insignis alicujus Arteriæ manifestantur, ac desinunt.

Modum autem, quo hujusmodi Aneurysmata eveniunt, probabiliter censemus morbosam nutritionem alicujus sectionis Arteriæ: cum enim nullæ sint partes in Animalium corporibus, quæ die, noctuque citra Animantis arbitrium perpetuo moveantur, præter Cor, & Arterias, ac proinde quia villi, ac fibræ istorum organorum ob perpetuum distractionis, & contractionis motum semper particulares aliquas nimium attritas percursi meatus emittant, necessum est, ut perenniter nova consimilium particularum appositione resarciantur; quod quidem præstant liquida per Arterias, & Nervos intra prædictam villosam texturam confluentia. Quod si igitur eveniat, ut vel actu, vel minimo structuræ vitio, particulæ acres stygiæ aquæ similes nutrienti humori misceantur, tunc facili negotio post levem Arteriæ convulsionem, paulatim erosio succedet, nimirum scisso forinsecus valido fibroso illius reti incipiet dilatari ea plana ratione, quam exposuimus tractantes de Aneurysmate pendente à scissione extremarum tunicarum Arteriæ.

Neque ullus certe sanæ mentis mirabitur erodens liquidum particulis nutrientibus permixtum intra ipsam Arteriæ texturam influere posse, cum videamus solidissimam dentium substantiam à validitate stygii liquidi erodi. Ad hanc autem doctrinam clarius illustrandam unam aut alteram historiam subjungam Aneurysmatis ab erodente ichore geniti.

PROPOSITIO XXXI.

Describitur Aneurysma Arteriæ Carotidis dexteræ in nobili Matrona, hystericis, scorbuticis affectibus detenta.

ILLUSTRISSIMA D. Clelia Palaggi quinquagenaria major habitu sanguineo, & robusta, cum olim feracioris meo quidem judicio fuisset uteri, quam duorum solummodo filiorum fertilitate satis sterilescere tuto potuisset; adhuc juvenis enormi hysterica præfocatione cum metu carcinomatis in læva tuba detenta fuit, dein hypochondriaco-scorbutica facta est: cumque dentium nigredine, & gingivarum erosione diu laborasset, impetigine quadam in capite, ac pone aures erodentem ichorem emittente corripitur: exinde hoc morbo evanescente tribus obhinc annis in Cordis palpitationem, & vertiginem incidit, cui ex levi sane causa cujusdam nimirum ponderis elevatione magna pulsatio dexteræ Carotidis accessit. Ad hunc morbum curandum cum accersitus fuisset Chirurgus, causis minime consideratis partem decocto quodam adstringenti foveri, & fasciâ quâdam obstringi jubet: sed pessimo cum exitu, quo tantum abfuit, ut nobilissima Mulier levaretur, ut majorem pulsationem, & quidem cum dolore deinceps præsentiret. Quare cum ipse accersitus fuissem omnibus topicis, præterquam fotui ex aqua Nuceriana, repente vale dixi, & una cum alias laudato Viro D. Johanne de Tomasis Medico curante admonui, ut solis copiosis juribus ex eadem aqua Nuceriana, carne vitulina, & succo pomorum redolentium, ultra mensem uteretur, additis etiam pulveribus testaceis, atque ex crystallo montana præparatis; Hac enim methodo, necnon optima victus ratione, & abstinentia à motibus violentis in melius profecit, ut modo mitissimam experiatur affectæ Arteriæ pulsationem.

Ex hac equidem historia clare docemur, erodentes ichores, qui ad gingivas, ad capitis cutem, & pone aures deponebantur, sensim supra Arteriam Carotidem decubuisse, & quemadmodum aliis in locis erosiones tentaverant ita easdem moliri cœpisse in externis Carotidis tunicis, quæ cum per obliquum, seu figura litteræ S. curvatum osseum foramen intra cranium feratur, facilius ea in parte, quam alio quovis in loco dilatari potest: eo quod ibidem sanguis aliquam ad liberum intra calvariam excursum invenit repugnantiam.

Ulterius hinc monemur, ubi copia adest salium erodentium, ægros ab admotis adstringentibus plus mali, quam utilitatis perpetuo solere experiri: eo quod styptica omnium vasorum fibras, ac meatus constringendo, & coarctando, salinos illius ichores, præpedita ad exitum via, in interioribus partibus sistunt.

Tandem non aspernandum est Corollarium, quod ex hac eadem historia elici potest, videlicet si incipientes lethales morbi, circa principium adhibita suaviori, tutiorique methodo tractentur, ægrorum vitam diu produci solere, quin sæpe integre ægrotos confirmari: sed si pertinaciter contraria medendi via incedatur, brevi ut plurimum perire.

PROPOSITIO XXXII.

De modo & causis, quibus fit, & de signis, quibus cognoscitur Aneurysma Gallicum.

QUEMADMODUM serum acre à cystide & succo Aneurysmatico destillans ad ossa, & ligamenta pervadit, eadem paulatim exedit, & tabo consumit, ita è converso fieri interdum solet, ut lympha gallicis salibus scatens postquam congestionem in ossibus, ac ligamentis primo tentaverit, mox paulatim mota acrior jam reddita supra, & intra substantiam externam Arteriæ depluens illam exedere incipiat, indeque in Aneurysma distendat, quod ex compressione simul, & erosione productum tanto reliquis pejus est, quanto minus Medici causæ rationem olim habentes solis sanguinis missionibus, sero, aut lacte plerumque tractare solebant. Cùm secus vera curandi methodus tota versetur in temperando idoneis peculiaribus remediis, & ad transpiratam, ac diuresim promovendo veneream lympham, ut inferiùs appositis exemplis evidenter ostendere satagemus. Hujusmodi siquidem Aneurysmata à venerea cachexia producuntur, ut optimè advertit Marcus Aurelius Severinus De novissima observatione abscessus pag. mihi 197.

Cognoscitur autem Aneurysma gallicum non solum ex impuro, quod præcessit contagio, atque ex indiciis luis venereæ in alias quoque partes jam propagatæ, sed potissimum ex modo, quo determinatus locus Aneurysmate afficitur; Non enim subitò Arteriæ pulsatio sentitur, sed primo præcurrunt dolores præsertim nocturni

alicujus ligamentis, vel offis; indeque utrumque tumore extuberans subjectam Arteriam premere, atque exedere, ejusdemque pulsationem efficere incipit.

PROPOSITIO XXXIII.

Expositum Aneurysma validatur duobus exemplis.

VENDITOR Piscarius annorum 45. habitus carnosi vitæ omninò libertinæ Baccho nimirum, Dianæ, Neptuno, ac Veneri frequenter indulgens, ex qua postrema pluries contraxit luis stigmata, quæ fere incurata suis confisus viribus imprudentissimè contempsit. Tandem cùm variis animi pathematibus angeretur, clavicula sinistra dolere, dein elevari cœpit, postremo sub eadem pulsatio emersit, qui quidem dolor ad humerum, & collum extendebatur. Post mensem accersitus Chirurgus D. Johannes Castigliani partem diligenter observans è vestigio hæsitavit de Aneurysmate Arteriæ Subclaviæ. Res delata est ad Medicum, qui nulla habita syphillidis ratione purgat, & sanguinem mittit, non modò incassum, sed cum detrimento. Denique æger pallidus, anhelosus, & animo defectus meam opem implorat. Ipse affectum locum, & modum, quo morbus à gallico dolore incœpit sedulo perpendens, non dubitavi, quin hoc Aneurysma esset soboles corrodentis gallici: quod, cùm intercipitur intra texturam ossium, cartilaginum, ac membranarum, quibus Arteria aliqua incumbit, ac potissimùm intra plexus nervosos, quibus eadem in angulum flexa alligari solet; Arteria primum compressa constringitur: dein etiam stillicidio liquoris acris, quo passim membranarum ligamenta, atque ossa erodi videmus, corrumpitur, atque exeditur.

Qua de re multorum factus periculis cautus primitivam ægritudinis causam curandam suscepi, jussique ut purgato leniter atque epicraticè corpore cum electuario lenitivo malaxato cum oleo amygdalarum dulcium, sumeret destillatum magistrale antigallicum vulnerarium, & epicerasticum hujus formulæ

℞. Salsæ elect. minut. incis. ℔ ß.
Radicum Ros. rubr. } a. ℥ ß.
Ligni Citon. }

Infunde in ℔ xx. Aquæ fontis per noctem, manè bulliant lento igne ad consumptionem quartæ partis, adde versus finem ad despu-

mationem carnis vitulinæ maceratæ ℔ iv. Cancrorum fluviatilium num. xij. Teſtudinis nemorum num. iij. ſuccorum cicorii, borraginis, urticæ, conſolidæ majoris, pomorum redolentium a. ℔ ij. ſeri caprilli ℔ iij. ſeminum cydoniorum contuſorum ℥ j. Florum violarum, hyperici a. pug. iij. ponantur ad deſtillationem in B. M. liquoris deſtillati capiatur manè ℥ v. & ſerò ℥ iv. quatuor horis ante cibum. Item loco vini uteretur bocchetto ex infuſione ſalſæ per tres menſes continuos una cum victu tenui, exinde eo proceſſit æger, ut diminutis doloribus, tumore, & pulſatione in naturalem ſtatum reſtituta, ſanus videretur. Sed cum poſtquam Arteria ſupra ſuum diametrum multum diſtracta eſt, fibræ, languidiores ad reſiliendum in ſyſtolem, & promptiores ad dilatationem evadant, jure cavendum in vitæ regimine omninò eſſe prædiximus; Fieri enim poſſet, ut levi ex cauſa morbus pejori fato reverteretur: fluxerunt tamen quinque jam anni, nec morbus recruduit.

Alium ſimiliter utcumque felici cum exitu curavimus, qui ſub eadem clavicula gallicum Aneuryſma diu patiebatur. Hic erat egregius citharædus, qui ex impuro concubitu non ſemel in pudendis vulneratus, tandem ortis hic illicque per artus doloribus ſalſa, & mercurio citra ullam methodum, atque utilitatem tractatus eſt. Exinde macer, & febricitans in tabem Gallicam magnis partibus contendebat, cùm dolor, ac tumor, qui claviculam dexteram jam afficiebant majores evaſerint, iiſque ſepulta quædam pulſatio adjuncta fuerit, quæ adeò crevit, ut magnum oſtenderet Aneuryſma: huic igitur opem laturi oleo primùm amygdalarum cum ſyrupo violarum coloratarum lenito laxato ventre cogitavimus de abluendis, elixiviandisque iis potiſſimum erodentibus ſalibus, quæ ex mercurio male vel præparato, vel propinato intra ægrorum corpora colliguntur, ac debacchantur; ſcilicet manè exhibuimus infuſionem ſalſæ in aqua Nuceriana cum aliquot granis ſalis ammoniaci ad ℔ ij. ac veſpere conditum ex textaceis, foliis auri, & confectione de Hyacintho, & Alckermes. Poſt duodecim dies iſtius medelæ remiſſa febri, deſtillato ſuperiùs deſcripto uſi fuimus. Sed quamquam inde æger multum profecerit, eò tamen valetudinis non pervenit, quò deſcriptus Piſcator perductus fuit. Etenim quamquam dolores remiſſi fuerint, ac tumor multum ſubſederit, in hoc tamen conſtans perpetuo fuit ſepulta gravis illa pulſatio, quæ ægrotum animo dejectum deti-

nebat; utpotè qui impotens factus videretur libere exercendi artem suam, ne vicissitudine motus brachii morbus augeretur. Post sex annos ab exposita curatione incolumis mansit, nunc verò ignoro, vivat ne ampliùs, an decesserit.

Sed quoniam actum est hîc de noxa ex mercurialibus, opportunum ducimus subnectere sequentem Propositionem.

PROPOSITIO XXXIV.

In qua ostenditur quàm facilè ex Mercurialium usu Aneurysmata gignantur.

OMNES verè Chimici in eo consentiunt, Aneurysmata facili negotio ex Hydrargyri litu solere proficisci. Ita Paræus, Ballonius, aliique appositis exemplis indubiam rei fidem nobis fecerunt.

Rationem autem inquirentibus nobis cur interdum malum hoc ex hujusmodi causa suboriatur, duæ præsertim occurrunt: altera ex hydrargyri vi: altera ex peculiari corporis, in quo morbus excitatur, qualitate; non enim semper, & ubique, sed tantummodo certis accedentibus conditionibus hydrargyri litu nascitur Aneurysma. Omnis autem hydrargyri vis in excitandis Aneurysmatibus reposita est in momento impetus, quo lympha, & sanguis attenuati quaquaversum urgentur, ac debacchantur, qui quidem liquores quoniam admistione salium acidorum intra ægrum corpus erodentes evadunt, facilè possunt cunei instar vasa impellere, ac distrahere. Id quod evidenter ipsis sensibus apparet in glandulis, osculisque salivaribus, & intestinorum, quæ post hydrargyri litum intumescunt, ac deducuntur.

Quod verò ad constitutionem corporis attinet, procul dubio causa Aneurysmatis consistit in gracilitate, vel obstructione, vel alia quavis prava diathesi, qua alicujus Arteriæ pars laborat. Neque certe à vero abludere censebitur opinio, si consulatur casus Ballonii paradigmate XIII. relatus de quodam Mercatore, qui ad spinam dorsi per annum dolebat. Ter, aut quater litus est. Tandem sursum, deorsum ingens sanguinis copia, aperto Aneurysmate, excreta, & mortuus est.

Ex iis autem, quæ hactenus dicta sunt prudens Medicus jure poterit concludere, in nullo Aneurysmate, etiam si à lue gallica profecto, locum habere mercurialia, & præsertim in forma litus.

PROPOSITIO XXXV.

Probatur nulla esse Aneurysmata pendentia à paralysi fibrarum alicujus Arteriæ tunicas texentium.

INGENIOSA magis, quàm vera videtur opinio cujusdam Neoterici, qui inter causas Aneurysmatis ponit laxitatem, & paralysin alicujus sectionis Arteriæ, quam credit impetui sanguinis resistere non posse, atque idcircò necessariò dilatari. Verùm opinionem hanc à vero abhorrere duplici argumento demonstratur.

Primum est, quod fibræ paralyticæ tantùm abest, ut propria infirmitate, ac mollitie impetus sanguinis minus resistentes Aneurysmati generando sint magis idoneæ, ut potiùs ejusdem sanguinis vim infringant, & labefactent, quominùs easdem fibras divellat, atque distrahat; quò enim vehementiùs tunicæ Arteriarum sanguini impellenti reniţuntur, eò violentiùs percutiuntur, quemadmodum supra Propositione XXX. demonstratum est. Quod quidem vulgaribus experimentis perbellè illustratur. Lana enim, gossypium, plumæ, aliaque hujusmodi mollia irruentium corporum impetum, ac motum facile comprimunt, atque extingunt, sine propria læsione.

Secundum verò argumentum deducitur ex obvia observatione tot languentium paralysi, in quibus omnibus, si vera esset hypothesis indicati Auctoris, Aneurysma in affectis membris fieri deberet: cùm secus nulla sint corpora huic mali generi minùs obnoxia, quàm quæ sideratione detinentur.

Non inficior tamen evenire posse, ut tabescentibus fibris ex pravo alimento, acri nimirum, atque exedente, Aneurysmata excitentur; nutriens enim succus depravatus, atque particulis acrioribus scatens cum ipsas fibras exedendo extenuat, tum lacerat, ac convellit. De quo Aneurysmatis genere Propositione XXX. diximus, agentes de Aneurysmate ab erodente liquido pendente.

Relicta itaque ita paralysi fibrarum, & absoluto tractatu legitimorum Aneurysmatum, reliquum est, ut alterum aggrediamur, sit proinde

CAPUT

CAPUT IV.

De Aneurysmatibus, nothis, & illegitimis.

SECUNDUM divisionem superius Propositione IV. traditam post legitima sequuntur illegitima Aneurysmata, quae pendent ab aucta mole vel impetu sanguinis supra capacitatem, & resistentiam ordinariam ipsorum Arteriarum, ita ut enervatio, dilatatio, ac discissio villorum, & fibrarum posterior omnino sit, ac veluti effectus adauctæ molis vel impetus projecti sanguinis. Hic tamen advertendum, spuria Aneurysmata sæpe exhibere signa dilatatæ, ad usque villorum discussionem, alicujus tunicæ Arteriæ, licet nondum diruptæ; pulsant enim, ac turgent quemadmodum vera. Unde spurium appellabimus Aneurysma pulsationem extraordinariam alicujus Arteriæ cum distractione supra consuetam orbitam tunicarum; ac spurium migrasse in legitimum dicemus, cum distractio transivit in discissionem fibrarum Arterias complectentium.

PROPOSITIO XXXVI.

Exponitur duobus modis impetus ipsius sanguinis superare posse resistentiam Arteriarum, nimirum per impetum rectum, & per impetum compositum ex recto, ac reflexo.

QUANQUAM ex iis, quæ Propositione III. & IV. exposuimus circa discrimina Aneurysmatum, & proportionem inter impetum sanguinis, & resistentiam Arteriarum clare deduci possint, quæ ad spuria intelligenda Aneurysmata satis esse videntur, nihilominus generalis illa doctrina peculiariter hîc tractanda sese offert. Scilicet investigandi nobis erunt modi quibus adaugeri potest impetus sanguinis habita ratione renisus Arteriarum.

Duo autem sunt, quantum suspicor, adaucti supradicti sanguinis impetus: unus quidem, quem lato modo appellabimus adauctum impetum rectum: alterum verò mixtum ex adaucto impetu recto, & addito reflexo.

Primus sane ab instrumentis sanguinem pellentibus, nec non à sanguine ipso proficiscitur, quatenus instrumenta respirationis, & Cor majori vi suos conatus, ac vibrationes exercent contra sanguinem;

hic autem pleniori sua mole, & elastica quadam vi in Arterias nititur, ac plus solito extrorsum premit, ac distendit, quæ deinde in locis, in quibus minimum particulare structuræ vitium occurrit, debilitari incipiunt: quod quidem præcipue contingit in athletis, vinosis, tibicinibus, & bajulis, in quibus primo rectilineus sanguinis impetus consueto major exercetur. Etenim in magnis istorum conatibus, atque exercitationibus diaphragma, omnesque thoracis musculi nituntur contra sanguinem in Cordis Auriculas, & Ventriculos excurrentem, unde fieri non potest, quin Cor vehementius per systolem pellat in Arterias eundem sanguinem, qui jam citatius per Venas versus Cor movebitur, ea plane ratione, qua pila lusoria vehementius à pellente instrumento in contrariam partem truditur, quo prius majori momento motus ferebatur.

Ipsa quoque moles, & vis elastica sanguinis rectilineum ipsius motum potest adaugere, quia quo major, & fervidior est moles fluentis liquidi, eo copiosiores, & validiores sunt partes, quæ ad instar solidi elaterii, & cunei distendere, & nimium diducere, ac disjungere possunt villos, ac fibras Arteriarum texturam texentes. Legatur apud Severinum De Novis Abscessibus Cap. XXXVI. §. V. casus Aneurysmatis observati in juvene Burgundâ ingluviei summe dedita, & meri potatrice nulli secunda, quæ acuta febri correpta ob recensitam causam plenitudinis fervidi sanguinis, post mortem aperta, exhibuit Arteriam Cæliacam ad compressi pugni molem dilatatam.

Hoc autem multo facilius contingit si momento adaucto impetus recti sanguinis, aliud etiam momentum impetus adjungatur, quod ex reflexione ejusdem in latera, & superficiem sanguinei cylindri proficiscitur, quod quidem secundo loco considerandum nobis proposuimus. Difficile est autem, quin hujusmodi momentum priori adjungatur; Etenim si una cum vasorum plenitudine, & quodam sanguinis conatu aliquam Arteriam comprimi, obstrui, aut alio quovis modo aliquid de suo diametro præter naturam, & pertinaciter amittere contingat; procul dubio rectilineæ sanguinis undæ, quæ illius axem, & proxima inter fluendum spatia occupantes in obstructum, aut compressum locum (quem nullo impedimento obsitum facile & libere permeassent) incidant, ex reflexionis legibus necessario resilient, & quaquaversum in superius canalis cavum

actæ; extrorſum urgebunt Arteriæ latera, quæ cæteroquin à ſanguinis partibus naturalibus in illa cuneorum inſtar incidentibus dilatantur; ex iis autem duabus trudendi viribus, recte videlicet, & reflexæ fieri non poteſt, quin ſuperius Arteriæ ſegmentum paulatim diſtendatur, diducatur, atque dilatetur.

At enim vero, ut modus productionis iſtius Aneuryſmatis ſpurii ſub ipſis oculis cadat, argumenta producam, tum ex mechanicis legibus fluentium liquidorum, tum vel maxime ab experimentis Anatomicis petita.

PROPOSITIO XXXVII.

Exponitur, ac demonſtratur actio momenti compoſiti impetus recti & obliqui ſanguinis, aut compreſſus Arterias excurrentis.

PRIMUM itaque advertatur, in canalibus pelliceis, qui facile diſtenduntur per vim projecti liquidi, conſiderari poſſe partes excurrentium fluidorum perinde quaſi totidem lineas, quarum aliquæ ab orificio canalis procedant per axem, aliæ vero incurrant, ſeu urgeant ſuperficiem interiorem ejuſdem canalis, qui quidem canalis ſi alicubi comprimatur, vel obſtruatur, neceſſe eſt ut vel omnes, vel multæ ex lineis tum prope axem impulſis, tum ad latera incidentibus à ſuo libero excurſu prohibitæ, reflexionem patiantur. Quod ſane in ſequenti clare apparebit figura

Sit Arteriæ ſegmentum cylindricum B E, ſitque fluxus vehementer projecti ſanguinis ex B in E. His poſitis detur obſtructio, vel compreſſio in locis D D: quoniam ſanguis vehementer propulſus à B in E cum pervenit ad prædicta loca compreſſa, vel obſtructa prohibetur à libero excurſu verſus E, neceſſe erit, ut reflectatur à punctis D D quaquaverſum, & niſum exerceat contra ſanguinem impulſum à B verſus E, fierique non poterit, quin cum latera ipſius Arteriæ ſupra loca D D non ſine diſtractionis reſiſtentia, quemadmodum ſunt ripæ fluminis, ſed maxime diſtrahibilia dilatentur in diaſtolem ſupra conſuetam orbitam ſuorum orificiorum præſertim in canali B E verſus univerſam circumferentiam F F; quin imo in ſingulis Cordis pulſationibus, geminato niſu ſanguinis, recto nimirum & reflexo, ſupra loca poſitorum impedimentorum, neceſſario membranæ ipſius Arteriæ non tantum penitus diſtrahentur, ſed tandem

dirumpentur, præsertim si aliæ accesserint causæ, de quibus in sequenti Propositione.

Neque sane difficile admodum erit prædictum adaucti, & geminati sanguinis impetus operandi rationem in Arteriis concipere, si advertatur, plumbeos canales fluxum devolutæ aquæ dirigentes, ob solam quandoque obstructionem, vel compressionem, duplicato, ut superius exposuimus momento nisus excurrentis liquidi citra ipsa impedimenta, sensim laxari, ac dehiscere.

Sed quid opus est ut externis experimentis utamur, ubi admodum, clara in Animalium corporibus sese objiciunt exempla? Denudet quis in Cane Arteriam e. g. Iliacam, & mox vinculo stringat, vel alio comprimat corpore, inde exitum sedulo observet, & re ipsa docebitur, quanto major sit impetus, & distractio quaquaversum in illo Arteriæ segmento supra impedimentum post ligaturam, quam ante ipsam extiterit. Legatur hac super re pulchrum illud tentamen Magni Harvei in Lib. de Circulatione Sanguinis Exercitatione III. pag. 214. ubi narrat à se factum experimentum, quod à Galeno & Vesalio indicatum potius, quam tentatum fuerat, scindendi nimirum transversim Arteriam, & inditâ fistulâ ipsam ligandi. Audiamus illius verba: inquit enim « nam supra calamum, aut fistulam quamprimum, ac vinculo Arteriam strinxeris, supra ligaturam Arteria statim ab impulsu sanguinis desuper impacti dilatatur ultra orbitam fistulæ, inde & fluxus inhibetur, & impetus refringitur, ita ut Arteria vinculo subdita, obscura admodum pulset, quia est sine impetu transeuntis sanguinis, & quod supra ligaturam reverberatur, &c.

PROPOSITIO XXXVIII.

Deducitur ex multorum serie experimentorum, validam Arteriæ compressionem, seu constrictionem, si diu perduraverit, & canalem impervium reddat, productioni substantiæ polyposæ superioris Arteriosi segmenti cavum obturantis occasionem præbere.

ILLUD plerumque in præternaturali corporum constitutione solet accidere, ut vitium, quod simplex initio morbi fuerat progressu temporis geminetur, & quod à solidis incœpit, postmodum propagetur in fluida. Hoc sane evidenter apparet in forti seu valida com-

preſſione, vel vinculo ipſarum Arteriarum, hæ ſiquidem affectiones ſi diu perſeverent, non tantum ſanguinis excurſum per illam Arteriam præpediunt, & morboſam ejuſdem liquidi repercuſſionem inducunt, ſed efficiunt, ut tenaciores quædam cruoris partes, cum minus ad reflexionem ſint mobiles agglomerari invicem, paulatimque lateribus Arteriæ adhærere incipiant, donec plenior ex novo affluxu facta moles conſimilium particularum fila referentium, in denſum & fibroſi ſpeciem exhibens corpus, quod polypoſum dicimus, coaleſcat.

Error autem poſſet hic ſubrepere, ſi quis opinaretur hujuſmodi polypoſum concretam nonniſi ſciſſa, ac dehiſcente Arteria fieri, ut de cruſta polypoſa cyſtidem Aneuryſmatis obducente alias monuimus. Etenim in Aneuryſmate ſacci formam æmulante cruſta polypoſa impedit, quominus cruor per Arteriæ axem non interrupta circulatione fluere poſſit; Secus autem in ſpurio, de quo loquimur, Aneuryſmate polypoſum corpus Arteriæ cavum plane obſtruens rectam ſanguinis viam præcludit, ac proinde eo in loco circulationem intercipit, coacto fluido ad laterales vias capeſſendas. Hinc ſæpe pulſus ex hac cauſa obliteratur in carpis, ut in Marchione Paulutio.

Probat verò noſtrum de generatione polypi aſſertum ipſa experientia, quam ſæpe in Canibus firmavimus: etenim denudatam apud illos unam ex Arteriis Iliacis cerato filo ante conſtrinximus; deinde curandum vulnus eorundem ſalivæ relinquentes poſt quindecim, aut viginti dies ſecata per longum Arteria, expoſitam polypoſam concretionem citra ligamen offendimus; quam quidem concretionem canalis cavum ita oppleviſſe animadvertimus, ut etiamſi ſoluto vinculo omnis tubo libertas redire potuiſſet, obſtructio tamen ab irruente poſtmodum ſanguine non omnino tolli potuerit, quia nempe ſubſtantia polypoſa, vel nunquam, vel nonniſi longo tempore, ſeu repetitis preſſionibus, & ſalis volatilis alluvione rurſus diſſolvi poteſt.

Advertendum ulterius ducimus, nos vel nullam, vel minimam dumtaxat lateraliter canali hærentem inveniſſe polypoſam ſubſtantiam, ubi compreſſio, & conſtrictio non adeo valida adhibita fuerit, unde fluxus liquidi à ſuperiori ad inferius Arteriæ ſegmentum ſubito non reſtiterit, ſed adhuc utrumque perduraverit; torrens etenim ſanguinis, cum ad ſtrictum locum pertingit, partim reverberat, partim verò impetu majori fluens craſſiores ſanguinis partes ſecum abripit. Sed in humanis corporibus ægritudine aliqua tentari cœptis

res aliter poteſt evenire; nimirum ut vitium conſtrictionis canalis illico jungatur cum vitio fluidi ad ſtagnandum apti, unde polypoſa concretio, quæ tubi culpa non accideret, vitio fluidi acceleretur.

Deinde confirmatur expoſita hypotheſis diverſorum extiſpicio cadaverum, in quorum puris Aneuryſmatibus hujuſmodi polypoſa ſubſtantia viam curſus ſanguinis Arterioſi plane obſtruens, inventa fuit. Pulchra præ aliis videtur hiſtoria à Panarolo Pentecoſte II. obſerv. XI. deſcripta, qui narrat Aneuryſma, quod ad verbum tranſcribendum duximus. « Religioſus quidam cum eſſet quadrato » corpore, ante multos annos paſſus fuerat Aneuryſma ſub axilla » dextera. Huic conſulentibus Medicis, ſingulis quibusque annis » maxima ex brachio oppoſito ſanguinis copia hauriebatur. Accidit » in eo tempore, dum nunquam tam jucundus, & promptior eſſet » ad vitæ functiones, illi repentina mors. Secto cadavere, Venam » Azygos maximopere turgentem inveni, ita ut rumpi videretur. » Venæ item, & Arteriæ omnes, quæ muſculos intercoſtales dex- » teros irrigant, ſummopere tenſæ, plenæque erant, ita ut dum » ſectio fieret, circa claviculam, & axillam maxima ſanguinis copia » redundaret. Sed, quod maxime admirandum fuit, Arteriæ Axil- » laris inſpectio; ipſa enim non ut in reliquis Aneuryſmatibus rupta, » & corrupta erat, ſed undequaque integra: eâ tamen differentiâ, » quod circa Arteriam, & Venam Axillarem, atque intra cavitatem » Arteriæ caro quædam alba, ſolida, dura, & cartilaginoſa maximæ » portioni tam firmiter adhærebat, ut ſecerni nullo modo poſſet, » imo ferro mirifice reſiſtebat. Unde cum via ſanguinis naturalis, » vitalis ad irrigandum brachium ex inſigni interna obſtructione pau- » latim clauſa eſſet, retrocedens ſanguis Cor ſuffocando, partem » illam inopinatæ mortis falce reſecavit.

Similiter apud Marcum Aurelium Severinum de Noviſſimis Obſervatis Abſceſſibus Cap. XXXIV. §. V. proſtat hiſtoria Aneuryſmatis Arteriæ Cæliacæ à Nicolao Larcheo Chirurgo Romano diligenter obſervati, cujus diſſectionis deſcriptio talis eſt. « Extorti igitur ab » inferioribus poſtquam ad Arterias Emulgentes pervenimus, ſuperata » jam parte, qua Magna Arteria primos divaricatus mittit, corpuſ- » cula offendimus tria ex pituita concreta (hujus uber eſt modus » Arteriæ longeque amplior quam Vena) vi caloris, opinor, ſibimet- » ipſis incumbentia, quæ obturamenti cujuſdam modo Arteriæ ductui.

» ſic offarcta tranſverſim erant, ut ſpiritui ſe transfundenti præclu-
» derent viam; continuo autem ad ſuperiora facto tranſgreſſu, tan-
» dem Cæliaca ſeſe obtulit ita dilatata, ut compreſſum pugnum ad-
» mitteret, quæ naturæ ſuæ modo vix annularis digiti craſſitudinem
» æquat, in quo ſinu ſanguis abunde ſtagnabat ater, grumoſus, in
» putredinem abeuntis imaginem præſeferens: à quo uno Arteriæ
» ſic depravato ſtatu profectam interitus cauſam nemo eſt qui du-
» bitet ». Attente perlegenda hiſtoria prima Obſervationum Anatomico-Medicarum Johannis Baptiſtæ Fantoni, in qua deſcribitur Aneuryſma Arteriæ Magnæ paulo ſupra Iliacas in viro carnoſi habitus, frequentibus animi deliquiis, & vagis ventris doloribus vexato, in quo poſt mortem infra locum Aneuryſmatis aderant craſſiſſimi polypi, qui ſanguinis fluxum, verſus Iliacas impediebant; ſed jam tempus eſt, ut ad alia procedamus.

PROPOSITIO XXXIX.

Demonſtratur adauctum, ac geminatum impetum ſanguinis, qui ab initio ſpurium efficit Aneuryſma, verum, & legitimum raro inducere poſſe, quin vel ſolito graciliores alicubi inveniat Arteriarum membranas, vel in locis peculiaribus, ut erodens liquidum ad cauſæ vim acceſſerit.

NOSTRA hæc Propoſitio habet duas partes, primam, in qua aſſumimus Arterias nonniſi raro per auctum impetum rectum, & reflexum ſua natura laxari, ac dehiſcere poſſe, ſecundam, in qua probare aggredimur, per geminatum hunc impetum facilius, ac frequentius Arterias ſcindi non poſſe, verumque producere Aneuryſma, quoties eidem inſita tubi gracilitas, vel erodens indoles circumfluentis, atque excurrentis liquidi pertinaciter non adjungitur.

Prima pars facile probatur cùm rationibus, tum experimentis à priori quidem; quia licet ponatur dirigi contra reſiſtentiam peculiaris Arteriæ utrumque ſanguinis impetum ſupra ordinarias leges adauctum, niſi Arteria fuerit exilis, atque extrema (ut in parturientibus, & diu, violenterque vomentibus interdum accidit) per ſolum iſtam vim impetus vix poterit diſſilire: eo quod in Arteriis conſiderari debet non ſolum reſiſtentia, quæ proficiſcitur ex propriis tunicis, ſed etiam illa ſuperaddita reſiſtentia, quæ proficiſcitur ex multiplici complexu

membranarum, glandularum, aut musculorum, quæ ubique locorum ipsas Arterias circumvalidare solent. Unde etiamsi prædicta sanguinis vis naturalem solius Arteriæ resistentiam posset superare, non ita facile renisum circumpositarum partium vincere potest.

Experimentis etiam thesis nostra probatur : etenim quoties amputato, aut ligato membro, vel in convulsis, aut osseis Arteriis apud hypochondriacos, & hystericas fortis pulsatio persentita fuit, quæ licet pertinax ad annos perduraverit, nihilominus in apertum Aneurysma nunquam transivit; spurium enim Aneurysma cum sola Arteriosi tubi distractione interdum diu perseverat : Cujusmodi fuit, quo Religiosus quadrati corporis, referente Panarolo loco supra citato, ante multos annos sub axilla citra ullam rupturam, aut corruptionem detentus fuerat; secus vero spurium Aneurysma optime cedit cum placida medela solutis vinculis in naturam redit Arteriæ.

Quantum vero spectat ad alteram Propositionis partem demonstrandam, hoc sane longe facilius assequi poterimus, si Auditores nostri meminerint, quæ alias docuimus de insita, sed præternaturali Arteriarum gracilitate, & de adjunctis pravis humoribus ad alias causas.

Etenim si corpus Arteriam obstruens, vel comprimens erodentes aliquas particulas de se promat, vel aliunde ex sanguine, aut nervis in affectam Arteriam derivet (quod sane ægro in corpore contingere facillimum est) quæ intra fibrosam canalis texturam veluti cunei penetrantes illam sensim diducant, simulque discindant, in Aneurysma spurium ab initio, denique in legitimum transit, & adolescit. Quod nos octo abhinc annis vidimus in aperto cadavere cujusdam Causidici affectione hypochondriaca vexati. Hic multos annos consuetam Cæliacæ pulsationem ex spasmo exortam passus fuerat, sed postremis duobus annis pulsationi etiam tumor malo punico æqualis adjunctus fuerat, in eo ramus Cæliacæ Arteriæ, quæ primum sola convulsione laboraverat, sensim fluidi impetu, & erodentis vi adeo dilatatus fuerat, ut marsupium formaverit cænoso, ac polyposo humore cursum sanguinis in Arteriolas obstruente plenum, quod postremo dehiscens, & progressu temporis apertam versum partem, quæ incolumi Arteriæ segmento finitima erat, exundante intra cavum Abdominis Arterioso sanguine subitam ægroti necem induxit. Exemplum aliud Aneurysmatis spurii inchoati nempe à plenitudine sanguinis Aortam

Aortam distendentis, ac demum in legitimum adolescentis ob adjunctam fluidorum acritudinem, & erodendi vim clarum, si quod aliud extat apud Saportam De Tumore Præternaturali Lib. 1. cap. 43. de quo miror quomodo à Sennerto dubitari possit, an verum fuerit Aneurysma.

Neque vero hic prætermittendum videtur, quod alias monuimus, circa insitam Arteriarum gracilitatem, quæ cum in aliquibus corporibus consueto minus robusta ad resistendum impetui sanguinis reperiatur, facile fieri potest, ut e. g. in bajulis, tibicinibus, parturientibus ob adauctam, respirationis contentione, vim propulsionis sanguinis major nisus in particulari Arteria determinetur, quæ minus valida, aut suapte natura, aut ex obice fiat ad resistendum; unde necessario cogitur dehiscere, ut in antecedentibus fusius demonstravimus.

Interim satis fuisse arbitramur, si rationes exposuerimus, cur ex bajulis, cæterisque violentos conatus exercentibus, nec non ex aliis qui obstructas alicubi Arterias habent non omnes in vera incidant Aneurysmata.

PROPOSITIO XL.

Quod Medici tanto studiosius debent inquirere in scientiam incipientium spuriorum Aneurysmatum, quanto hæc, si statim cognoscantur, minus difficulter, quam pleraque legitima, curari soleant.

Cum Aneurysmata spuria initio adjunctam minime habeant diminutam resistentiam Arteriarum ad consuetum sanguinis impetum, sed auctam solum contentorum fluidorum vim; cumque probatum superius jam sit, auctam vim sanguinis vix posse legitimum Aneurysma producere, quin vel ipsius infirmitas Arteriæ, vel erodens liquidum accesserit, sequitur, ut spuria Aneurysmata, si ab initio cognoscantur facilioris sint medelæ, quam legitima, quia tunc probabilissimum est, nondum superadditam esse labem in Arteriarum tunicis, ob quam major fibrarum debilitas, seu minor resistentia induta sit. Adnitendum itaque erit in principio istarum ægritudinum, ut causa tollatur adaucti impetus in sanguine; quod facilius est assequi, quam resistentiam solidis addere. Atque hinc profecto fit, ut passim curata observentur hujusmodi Aneurysmata in plethoricis, atque hypochondriacis, quorum

medela, ſi diu neglecta fuiſſet, fruſtraneus poſtea omnis labor extitiſſet; quia nimirum, ut ſupra demonſtravimus, Arteriæ ex aucto, & duplicato impetu ſanguinis una cum acceſſione liquidi erodentis non ægre debilitari ſolent. Idcircò etiam atque etiam Auditores noſtros monemus, ut quæ in ſequentibus tradituri ſumus, non tanquam obiter dicta, ſed veluti diu elaborata, & ad lydium experimenti lapidem revocata ſtudioſe velint excipere; fruſtra enim laboramus in curatione illorum Aneuryſmatum, quæ jam eroſas habent membranas, quas nulla acus rurſus poteſt conſuere.

PROPOSITIO XLI.

De differentiis, & ſignis Aneuryſmatum pendentium à vi cuneî plenitudinis ſanguinis.

QUAMQUAM ſanguinis plenitudo cum ad extremum pervenerit, motus omnes in Animali reddere ſoleat languidiores, eo quod tollat in minimis vaſculis, & loculis neceſſarium illud ad concidendum, ac reſiliendum ſpatium, ſine quo liquidorum ſeparationes, & fibrarum diſtenſiones, contrariis urgentibus niſibus fieri non adeo facile poſſunt: quapropter ii ſegniores ad motum evadunt, quorum corpora ſaginata magis fuerunt; nihilominus cum plenitudo mediocris juncta magnis extemporaneis conatibus, vel membrorum compreſſionibus, & curvaturis, aut vitio inſitæ gracilitatis Arteriarum, multum faciat ad vaſorum dilatationes, & cauſa eſſe poſſit non infrequens Aneuryſmatis, ideo de hac nunc agendum ducimus.

Illud vero præ primis advertimus communi omnium Medicorum, & Chirurgorum obſervatione exploratum eſſe Aneuryſmatum cauſam, ut nos fateri poſſimus, ex centum Aneuryſmatibus ſponte, ſeu abſque ullo externæ cauſæ concurſu obvenientibus, plus media parte in guloſis, & bibacibus vidiſſe; reliqua autem in hypochondriacis, hyſtericis, & ſyphillide obſeſſis. Vide quæ docte, prudenterque ſcribit Marcus Aurelius Severinus De Noviſſimis Obſervatis Abſceſſibus Cap. VII. pag. 177, & apud eundem confer ea, quæ tradit Nicolaus Larcheus in Obſervatione quadam Aneuryſmatica data ad D. Marcum Aurelium Severinum, & loco citato adnexam pag. 280.

Sed quoniam ingluvies, juxta diversa alimentorum potuumque genera, necnon reliquæ vitæ rationem, duplicem plenitudinem facere solet, unam sanguinis laudabilis, hoc est sale volatili-oleoso præditam, alternam verò cacochymam, crudorum nempe succorum sale fixo acetoso in phlegmate dissoluto redundantem, ab utraque sane proficiscitur Aneurysma, si præsertim insita alicujus Arteriæ debilitas, vel ignota nobis occasio malis ovis incubatum adjunxerit.

Et quamquam plenitudo optimi sanguinis rariùs Aneurysma soleat inducere, nisi constrictionem, seu compressionem alicujus Arteriæ, vel animi pathema prodromum, & comitem habuerit; idcircò malum hoc cognoscitur, quia fortis pulsatio incipit in corporibus robustis, & laudabilem constitutionem, cum genarum rubore, & lacertorum validitate, præ se ferentibus, quibus tamen vel improvisus aliquis timor, vel pertinax mæror liberam per ipsa Præcordia circulationem præpediverit, aut vita sedentaria, & compressio, vel curvatura alicujus membri causam dederit, cur particularis Arteria amplè, nimiumque distracta sponte laxata fuerit.

Aneurysma verò ortum à plenitudine cacochyma, faciliùs cognoscitur, tum quia anteactum vitæ genus jam congestam humorum urgentium copiam plenè demonstrat, tum vel maxime; quia ab ipso ægro hic illicque per corpus pulsationes quædam præsentiuntur: eo quod Arteriæ suis in finibus ob liquidorum copiam leviter obstrui, & ob fibrarum irritationes convelli solent, ut intercepta sanguinis ab Arteriis in venas immissio ejusdem reverberationem intercepta sanguinis ab Arteriis in Venas immissio ejusdem reverberationem ad latera identidem efficiat, donec in particulari Arteria plenitudo ista, validiori inductâ obstructione firmiùs determinetur, & fundamenta spurii Aneurysmatis jaciat; sed à signis transeamus ad Therapeuticam, & ad peculiares spuriorum Aneurysmatum ætiologias.

PROPOSITIO XLII.

Agitur de curatione Aneurysmatum à vi cunei plenitudinis sanguinis.

Ut juxta veriorem methodum procedat curatio prædicti Aneurysmatis, distinguenda erunt illius tempora; etenim si Medicus accersitus fuerit incipiente malo, tunc secta semel, atque iterum Vena ad minuendam collecti sanguinis molem, nec non exhibitis lenibus

I 2

ex cassia, & tamarindo solventibus, una cum placidis diluentibus, ex juribus borraginis, sonci, & similibus, nec non nitro stibiato, totus esse debebit in rigida instituenda victus ratione. Quantum namque mero, & esca immodica primum se compleverat æger ad morbum excitandum, tantundem etiam Cereris, & Bacchi parcitate longa uti debet, ita enim peritissimus Severinus de Novissimis Abscessibus Cap. VII. in scholio num. 8. se restituisse narrat Carolum IX, qui cum primum Aneurysmate ex nimio sanguine erupturum vidit, statim abstinentia repressit.

Neque nobis defuerunt exempla consimilium morborum, qui si vetustatem attigissent, tamquam insanabiles relinquendi fuissent: principio tamen rigidâ vivendi ratione, exercitatione corporis jejuno ventre, nec non aëris mutatione remiserunt.

Si verò Chirurgus suscipiat curationem confirmati, & jam in legitimum mutati Aneurysmatis, tunc satis erit, si conatus omnes impendat in prohibendo, ne universus sanguis nimiâ copiâ redundans, vel sibi construat impedimentum ad motum in præcordiis & cerebro, aut Aneurysmatis cystim dirumpens subitam necem possit inferre; alterum enim contingere solet in antiquis, quamquam spuriis Aneurysmatibus à plenitudine ortis; apud observatores Medicos adeò frequentes leguntur eorum historiæ, qui extemplo vitam cum morte commutarunt, in quorum cadaveribus, vel turgens dilatatorum in Cerebro, & Præcordiis vasorum plenitudo, vel aliquo in cavo effusus sanguis occurrit.

Prohibetur autem potissimum humores turgere, si statis temporibus vere nimirum, & autumno corpus sanguinis missione extenuetur, cujus auxilii profectò indicatio non ex sola ægri consuetudine, aut Medici inconsulto arbitrio sumenda erit, sed ex ipsis incipientibus indiciis adauctæ molis sanguinis: Hæc autem sunt segnities ad motum, Præcordiorum angustia, Capitis gravitas, calor, aut dolor. Sæpe enim vidi aliquos, qui unum vitare cupientes malum, alterum funestius, nempe (ob nimiam sanguinis detractionem) cachexiam, & hydropem incurrerunt. Adeò verum est, prudentiam in Medico potiorem esse suarum virtutum partem.

Deinde moderata quoque victus ratio, quæ ad tenuem potiùs quàm ad mediocrem inclinet optimum erit præsidium ad evitandam, ùt superiùs indicavimus, vasorum plenitudinem; cum autem in

ſecundo hoc Aneuryſmatis ſtatu corporis exercitatio vitari debeat, ne nimiæ diſtenſioni affectæ jam Arteriæ cuneos addamus, eò magis neceſſarium arbitramur præſidium, quod à vitæ parcimonia proficiſcitur, in qua illud etiam diligenter cavendum, ne acetariis, acribus, acidis ſuccis utatur æger, cùm jam demonſtravimus, ſpuria Aneuryſmata acceſſione acrium ſuccorum, facile in legitima & omninò lethalia paſſim immutari.

Neque interim deſpicimus decoctiones aliquas vulnerarias, quæ ſectâ Venâ ad aliquot dies propinari poſſunt, ut vaſorum robur, ac fibrarum vis, quo fieri per Medicum poteſt, firmetur.

PROPOSITIO XLIII.

De variis ſpeciebus ſpuriorum Aneuryſmatum ab Arteriarum convulſione oriundis.

INTER Aneuryſmata ſpuria non infimum certe locum tenent ea, quæ à nervearum fibrarum ſpaſmo dependent; cùm enim Nervi hìc illicque hederæ ad inſtar Arterias circumligent, ita in earundem fibroſam compagem ad motum tunicarum adverſus Cordis impetum probabiliter reciprocandum, altè propagentur, ac penetrent, ſi contingat, quemadmodum in reliquis Nervis ſolet accidere, ut alicujus Arteriæ Nervus ſpaſmo afficiatur, tunc neceſſario ob ſuorum contractionem villorum, ipſa quoque muſcularis ejuſdem tunica convellatur oportet, ac proinde, ut Arterioſi tubi diameter ibidem conſtringatur, indeque ſanguis verſus Cor inflectatur, vel ſaltem verſus partem ſuperiorem Arteriæ, cæteraque contingant, quæ hinc evenire diximus Propoſitionibus antecedentibus.

Hujuſmodi autem ſpaſmodica affectio in Arteriis plures habet differentias, ſed duas præſertim; modò enim corripit fibras longitudinales, modò obliquas, ſeu ſpirales, nunc verò unam, nunc plures una, ſcilicet Arterias.

Quoniam Arteria, ut ſuo loco demonſtravimus, obliquis ſeſe mire decuſſantibus fibris inſtruitur, ſimulque longitudinalibus, fictas eas contractionum diſtinctiones nemo dixerit, qui tum in mortuorum Anatome, tum in vivorum de praxi diu fuerit exercitatus.

Similiter cum Nervi non in Aortam ſolum, ſed in ſingulis artuum flexuris, & potiſſimum intra Abdomen miros ob fines intra ſubſtan-

tiam Arteriarum disperdantur, hinc sane fit, ut interdum Arteriarum convulsiones nunc fiant circa Cor, nunc in Abdomine, & circa Uterum, nunc in singulis fere extremis oscillis eorundem canalium. Quod aliquando observavimus apud nonnullos, qui multo sale acri redundantes identidem violentissimas extremarum omnium Arteriarum pulsationes persenserunt, donec & quousque tota quanta vagabatur per corpus uno in loco cumulata erodens materia (nisi cicurata fuerit) verum produxerit Aneurysma. Legatur apud Paræum Lib. VI. Cap. XXVIII. celebris historia pulsationis insignis omnium Arteriarum, cum æstu totius corporis, cui tandem Aneurysma ipsius Arteriæ Venosæ successit.

PROPOSITIO XLIV.

Traditur diagnosis ex historia convulsionis fibrarum longitudinalium Arteriæ.

COGNOSCITUR verò fibras longitudinales Arteriarum spasmo detineri, quia ægrotantes pulsationes quasdam persentiunt in Præcordiis una cum sensu molestissimo tractionis, ac divulsionis plurium Arteriarum à finibus versus principium, quòd cum evenit, non dubito quin obliquæ etiam fibræ una convellantur, attamen vitium læsionis in fibris rectis potissimum apparet; & quanquam rarissima sit hujusmodi morbi species, eam nihilominus plures vidi, sed præsertim primò in muliere hysterica, quam sedulò per intervalla paroxysmo detentam observavi, in quo mirabile occurrebat symptoma palpitationis Cordis, & magnæ palpitationis ampliatarum Arteriarum temporalium, & carpi cum dolore ex earundem contractione, seu versus Cor retractione. In his autem effectibus probabile admodum est, superiores Aortæ ramos convulsionem per longitudinem passos fuisse, unde constrictis hisce tubis non solum cohibebatur elutriatio sanguinis ab Arteriis in Venas, sed quod in iliaca contingit affectione, antiperistaltico excitato motu fluidum contentum repercutiebatur ad Aortam, & Cor, ubi palpitationem, & angorem ciebat. Mulier hæc mutatione tum aëris, tum variorum, quibus ejusdem animus agitabatur, objectis, optimè convaluit.

Novi etiam juvenem fusci coloris, & melancholicum, qui in oppido Bracciano Medicinam exercebat: hic post multa animi pa-

themata, & varium acido-acrium ciborum abusum in quandam Præcordiorum, & Axillarium Arteriarum affectionem inciderat, quæ non solum Cordis palpitationem cum sonitu, sed vehementem pulsationem in utroque carpo una cum sensu violentissimæ, & dolore contractæ Arteriæ identidem æqui temporis intervallis inducebat: crevit morbus ad usque probabilem suspicionem dilatati juxta Cor magni alicujus vasis: is cum variis ex sero, succis, chalybe, cardiacis, purgantibus, aliisque medicamentis, ac sanguinis missione se macerasset, venit Romam inter initia veris, ac me potissimum super curatione consuluit. Ipse audita morbi historia, suspicabar, ichores acres, quos brevitatis gratia dicimus melancholicos, tum in Corde, tum in Arteriis Axillaribus fibras præsertim longitudinales pungere, atque irritare; hinc enim perturbato, ac diminuto per contractionem diametro Arteriosi canalis perturbabatur libertas trajectionis sanguinis ab Arteriis in Venas Axillares; unde reflexio, atque repercussio ejusdem sanguinis ad suum principium. Damnatis idcircò cæteris pharmacis laudavi pertinacem usum succi pomorum redolentium in jure cum balneo aquæ dulcis, nec non oleo amygdalarum dulcium; & vini abstinentia. Post annum ad Urbem rursus rediens æger iste mihi ingenue fassus est, se solo succo pomorum per duos menses sumpto integre convaluisse. Adeo verum est cum initia, tum remedia magnorum morborum, plerumque esse pusilla.

Hinc tamen à minus in Arte peritis tamquam per Corollarium notatum velim, palpitationes Cordis, & varias Arteriarum pulsationes nisi quamprimum opportune curentur, in vera transire Præcordiorum Aneurysmata, nulla deinde curandi methodo cedentia.

PROPOSITIO XLV.

Exponitur diagnosis, & curatio spuriorum Aneurysmatum ex convulsione circularium spiralium fibrarum Arterias comprehendentium.

Hæc affectio ut plurimum corpora valetudinaria corripit nervosis affectionibus obnoxia, cujusmodi præsertim sunt hypochondriacorum, atque hystericarum; In iis enim vel Nervorum succus acer factus ad Arteriarum spasmos descendit aptissimus, vel ichor Nervis infestus per Arteriolas in fibras tunicæ majorum Arteriarum delatus spasmodicam affectionem, ratione superius allata, creat.

In Cæliaca verò Arteria frequentissime hujusmodi accidunt Aneurysmata, ut experimentis passim Docti referunt, quos inter Riverius de Melancholica hypochondriaca, & nos etiam allatis exemplis superius demonstravimus, & ratio potissima est, quia hujusmodi canalis est obliquus, & variis Nervorum plexibus, quasi habenis cingitur, ac moderatur; unde cum apud hypochondriacos fermenta primæ digestionis à naturali dulcedine sint devia, fibrosas, nervosasque (quæ plurimæ in Abdomine existunt) partes nonnihil convulsas perpetuo solent detinere, quemadmodum aperte demonstrant alvus adstricta, ventris tormina, tensiones, ructus, borborygmi, & similia: cumque ex chylo austeris, ac peregrinis salibus scatente, lympha, & succus nerveus consimilis pariter indolis soleant rursus gigni, hinc sane evenit, ut paulatim res eo perducatur, ut membranæ etiam extra intestinorum cava positæ convelli incipiant, donec fibrosa Arteriæ Cæliacæ compages una convellatur; id quod primum ex identidem recurrente molesta, ac postmodum continua, gravique pulsatione innotescit, quæ ubi ad annos nullis cedens remediis pertinaciter producitur, tumoremque in stomachi fundo, pressionibus pulsatilem secum fert, certo certius in verum migravit Aneurysma, quod tandem rumpitur, & necem ægrotantibus affert, ut admotis exemplis superius confirmavimus.

Sed cum certissimum sit, hujusmodi mala, si ab initio prudentem expertumque Medicum nanciscantur, non ægre curari posse: Idcirco dabimus hic exemplum de victo inter initia hujus generis Aneurysmate.

PROPOSITIO XLVI.

Describitur exemplum sanati spurii Aneurysmatis Arteriæ Cæliacæ, & inferioris Aortæ.

ILLUSTRISSIMUS Marchio Litta Mediolanensis juvenis studiosus, & melancholicus sensim ob affectionem hypochondriacam eo pervenit, ut de alio nihil magis conquereretur, quam de magna pulsatione Arteriæ Cæliacæ, & inferioris Aortæ, quæ non tantum tangenti manui obvia erat, sed ægrotanti adeo molesta, ut anhelitum, & Cordis angorem identidem induceret. Plura ad hanc rem tam Mediolani, quam Romæ adhibuerat pharmaca, sed invicto semper morbo. Tandem cum ejusdem

ejuſdem ſalus doctiſſimis practicis DD. Baglivo, & Palillo commendaretur, meum etiam exoptarunt conſilium: Cœpta itaque curatio eſt primo per emollientia admiſto oleo amygdalarum dulcium per octiduum in jure ſumpto, tum extra & intra fotibus, & clyſteribus; deinde aquâ nucerianâ tepenti diluculo ſumpta acrium ſalium ſolutio, & elixiviatio, nec ſine fructu, tentata eſt; denique balneo aquæ dulcis paulo, quam ſolemus tepidiori abſoluta fuit medela. Serum porro irritans fuſum per cutis meatus diſcuſſum, ac per urinæ vias fuit eliminatum, neque ſane abs re alicui videbitur blandum ſudorem promovere iis in morbis, cum diluta, & ſatis fluida reddita fuerit cauſa, quæ vires accepit ab inertia corporis, atque à vita ſedentaria, per quam in ſtudioſis major Arteriæ Cæliacæ, & Iliacarum curvatura efficitur, majorque proinde præbetur anſa ſiſtendis, ſeu determinandis actibus circa illas in ichoribus. Poſt aliquot annos reviſimus Nobilem hunc ægrotum, qui acidulis chalybeatis omnino convaluit.

Similem, licet diverſa in parte, vidit Roma morbum, felicemque exitum in Juriſconſulto D. Carolo Vernino Auditore Eminentiſſimi Cardinalis Nerli. Hic cum eſſet bilioſi, ſummeque mobilis corporis, & ingenii, ſenſim tenſione quadam in crure dextro corripi cœpit, quæ Arteriæ primo pulſationem, dein tumorem induxit, quod ſane mali genus multis accerſitis Chirurgis Aneuryſma indubie creditum, & appellatum fuit. Et quoniam in diverſa abierunt curantium conſilia, relicta truci, & periculo plena ſectionis, vel uſtionis viâ, peritiſſimus tunc temporis Chirurgus Magnanus una cum Excellentiſſimo D. Denza illius Medico primum fotibus, deinde balneis aquæ dulcis, nec non interioribus diluentibus, & lacte aſinino curationem ad umbilicum perduxerunt; ſubſedit enim, & evanuit tumor, indeque ægrotus iſte per ſexdecim annos ſanus vixit, & acuto dumtaxat malo correptus deceſſit.

Plura adhuc ex convulſionibus ſuborta vidimus Aneuryſmata in delicatis nutricibus, quæ cum ſupra vires infantibus lac præbere ſtuduiſſent, ſæpe alicubi Arteriarum pulſationibus cum dolore correptæ fuerunt, quæ niſi lactare deſiiſſent, in tabem, & vera Aneuryſmata perductæ fato cedere debuiſſent.

Sed quoniam frequentiſſime accidit, ut Aneuryſmata Auricularum, & Ventriculorum Cordis à convulſione incipiant, ea ratione moveor ad ſubnectendas hic Propoſitiones, quæ modum explicent

K

generationis istorum Aneurysmatum, nec non methodum, qua ab initio feliciter curari possunt.

CAPUT V.

De Hæreditaria ad Cordis Aneurysmata constitutione : & de Cordis prolapsu.

PROPOSITIO XLVII.

Exponuntur exempla hæreditariæ ad Cordis Aneurysmata constitutionis.

Cum apud Hippocratem clara extet doctrina propagationis morborum à parentibus in filios, cum ex fluidorum vitiis, præsertim de morbis num. primo per hæc verba : *Et quia Animal secundum parentes enascitur tot humorum species, & sanorum, & morbosorum in se habet;* tum etiam ex solidorum culpa ut de morbo sacro num. 5. *ex lienoso lienosus, ex tabido tabidus nascitur*, nemo inficiabitur Cordis vitia à parentibus in filios propagari posse. Profecto hujusmodi labes, quandoque inuritur, seu traducitur à primordiis generationis, scilicet cum radix Venæ Cavæ, Auricula, & Ventriculus dexter languidiori, & laxiori fibrarum nexu coalescit, sinistris interim parietibus cavorum Cordis multo validioribus, tunc enim adolescente sensim Præcordiorum mole, dilatatio dextrorum cavorum, leves ob causas incipit manifestari, nimirum, vel ob violentos corporis animique motus, vel ob aliquem acrium ciborum abusum.

Istius autem hæreditariæ affectionis non leve signum est pulsatio quædam in dextero Cordis latere, quam affecti alioquin sani percipere afferant, post violentas corporis exercitationes, aut post crapulam.

Hujus profecto rei clarum nobis præbuit testimonium nobilissima quædam familia, in qua quatuor sese ordine excipientes generationes, Proavum nempe, Avum, Patrem, & Filium, pessimo hoc mali genere vexatos fuisse nobis innotuit.

Proavus quidem generosissimus alioquin vir cum plane ignoraret læthalem suæ affectionis naturam, apud amicos interdum ludere solebat, se duplici Corde à natura donatum fuisse, ictum enim in

dextera thoracis parte identidem persentiebat; Hic autem manifestato post aliquot annos dexteri Ventriculi Aneurysmate decessit.

Hunc deinde secutus est ejusdem filius nihilo certe minus Parente suo generosus, ac prudens, qui variis per Europam itineribus, ac publicis, privatisque muneribus distractus affectione tandem hypochondriaca detineri cœpit, cujus gravissimum erat symptoma frequens Cordis palpitatio; cui cum Præcordiorum angor, anhelitus; ædematosus pedum tumor, sepulta quædam pulsatio dextero thoracis in latere, nec non magna Venarum Jugularium fluctuatio adjungeretur, paucis dubium fuit, quin dextera Cordis cava Aneurysmate fuissent obsessa; aliquis enim minus in praxi Medica, & Anatome exercitatus, huic opinioni aniliter repugnabat, donec aperto hujus ægri cadavere, inventa fuerunt prædicta cava stricto pugno capaciora.

Hic vero me temperare neutiquam possum, quin empiricis quibusdam istius Magnatis curantibus irascar, qui cum illum palpitatione Cordis primum tentari observassent, spiritibus, volatilibus, & aromaticis ad discutiendos, ut ipsi putabant, flatus, maxima cum ægrotantis pernicie ignaviter utebantur; Ii enim spiritus distractionem fibrarum Cordis mirum quantum accelerarunt.

In tertia pariter generatione vivit adhuc juvenis quadragenario major, qui cum quadragesimalibus præsertim cibis vescitur, pomeridianis horis molestam sentit in prædicto pectoris latere pulsationem, quæ usque adhuc quiete corporis, & somno paulatim recedit. Utinam huic etiam par finis non sit futurus.

In quarta demum generatione filiolum fratris superius descripti juvenis ante quatuor annos puerorum epilepsia mortuum, Anatomico cultro subjecimus, & in eo hæreditariam hanc Præcordiorum labem offendimus.

Quod in dexteris Cordis cavitatibus nos hactenus observavimus fieri potest, ut in aliis etiam canalibus accidat.

PROPOSITIO XLVIII.

Agitur de aucta mole totius Cordis cum Aneurysmate, & productione, seu casu ejusdem supra diaphragma.

ADEO sunt diversa, & gravia Cordis mala, ut frequenter vel ipsius augmento molis una cum Aneurysmate laborasse deprehendatur; Neque autem intelligimus hic pro molis augmento solam

cavorum dilatationem, sed fibrarum craffitudinem, & soliditatem una cum advoluto adipe, qui basim Cordis solito majorem, ac ponderosiorem faciens, universum hoc viscus gravius reddit, quam ut à solita suorum vasorum resistentia suspendi, æquarique possit.

Hoc sane malum non Cordi dumtaxat, sed singulis pene visceribus quandoque solet accidere, ita & nunc Hepar, nunc Ventriculus, nunc Lien, Pancreas, Uterus, aut Renes vitio stagnantium, aut interemptorum fluidorum in solito majorem molem augeantur, indeque eorundem viscerum prolapsus, ac descensus proficiscerentur.

Neque hîc sane Lectorem nostrum fatigabimus longo causarum, ac symptomatum, seu signorum examine, quibus in hujus mali cognitionem venire possit, satis enim felicius, ac facilius hæc omnia assequi posse censemus sedula exempli historia quod omnium causarum symptomatum, atque extispiciis enarrationem comprehendens, singula explicabit, quæ ad theoriam, ac praxim docendam sunt necessaria.

Apud Observatores Medicos, quantum hactenus legere potui, umbratiles dumtaxat istius mali historiæ reperiuntur, quemadmodum est ea, quæ à Petro Marchetto traditur suarum Observationum Chirurgicarum Observ. XLIX. per hæc verba:

« Venetus quidam annorum quadraginta temperamenti calidi, & » humidi, crapulæ deditus de difficultate respirationis, & hypo- » chondriorum angustia conquerebatur, qui multis adhibitis frustra » remediis Patavium cum venisset, postera nocte morte repentina » extinctus est.

» Hujus aperto cadavere in hypochondriorum regione nihil qui- » dem præter naturam se prodidit. Verum in thorace Cor adeo » amplum observavi, ut tria naturalis magnitudinis æquaret, Ventri- » culis itidem amplissimis, cujus capsulæ, ubique pressius adhærebat, » superiori, ac lateralibus partibus, pleuræ etiam annexum; infe- » riori vero diaphragmati, nec solum membranosæ ejusdem parti, » sed ob ejus molem carnosæ quin etiam; ex quibus conjicere non » præter rationem fuit, præfatam gravem respirationem, non aliunde » ortum duxisse, quam à pulmonum, & diaphragmatis compres- » sione, quæ & causa fuit doloris hypochondriorum, & potissimum » distensio ejusdem.

Neque ab ista admodum abludit historia, quam legimus apud

Miſcellanea Naturæ Curioſorum decade prima tom. V. obſ. XL. in qua maximum Cor ſupra diaphragma demiſſum cum dilatatione ingenti Venæ Cavæ.

Sed quoniam utilitas, quæ magna ex obſervationibus ducitur, tota quanta eſt ex integra, & abſoluta venit hiſtoria, quæ non ſolum poſtremum ægri ſtatum, ſed naturalem ejuſdem conſtitutionem, occaſiones unde is ægrotare cœperit, primas, & mox ordine ſuccedentes ſingulos morborum gradus proponat, ac rimetur, denique ſi æger deceſſerit minutam cadaveris tradat inſpectionem, alias enim rudis, informis, atque empirica dumtaxat mali notio conſurgit, quam interdum ignoraſſe ſatius, quam notuiſſe ducendum eſſet, melior enim male pictâ tabulâ quæcunque raſa eſt.

Propterea neceſſarium ducimus unam abſolute, & non perfunctorie delineatam obſervationis ſchedam proponere, ut inde omnium complexum tam cauſarum, quam ſignorum iſtius mali poſſimus eruere.

CAPUT VI.

De Cordis Aneuryſmatibus.

DOCTRINA hæc ſummopere neceſſaria videtur, non tantum, quia frequentius malum eſt Aneuryſma cavorum, & vaſorum Cordis, quam vulgus Medicorum ob raras ab iis tentatas cadaverum ſectiones hactenus putaverit, ſed potiſſimum, quia occultæ multorum malorum cauſæ ſunt inveſtigandæ, quæ in ipſis Cordis cavis dilatatis, vel obſtructis repoſitæ ſunt. Puto ſiquidem nonnulla ſuffocativa aſthmata, contumaces Cordis angores, ac fluctuationes frequentes, pectoris hydropes, ac præſertim ſubitaneas mortes uno ex fonte, inæqualibus videlicet, atque repente diruptis vaſis Cordis, pendere, ut pluries attentata cadaverum ſectio me docuit. Quare ut materies tanti momenti dilucide tractari poſſit ſequentibus inſiſtemus.

PROPOSITIO XLIX.

Demonſtratur Cordis cava, & majora vaſa difficulter per ſimplicem eroſionem interoris ſuperficiei dilatari poſſe.

UT pateat veritas iſtius Propoſitionis, notandum eſt, ſanguinem nullibi velocius, & rapidius, quam per majora vaſa, & cava Cordis

moveri. Unde fieri nequit, ut cum primum in fluidis erodentia salia emergere, atque vim exerere incipiunt tamdiu ibidem separata, atque à cæteris sejuncta partibus commoventur, nec impetu universi sanguinis abrepta, nec multigenis ejusdem particulis lenibus, ac temperatis diluta, ac retusa, donec Cordis fibris exesis, atque abrasis, interiorem ejus superficiem dissolvant.

Id autem præcipue Medicorum experimentis passim confirmatur. Abscessus enim, exesiones, vel ulcera Cordis in extrema maxime superficie, aut intra musculares tum vasorum, tum Cordis fibras, raro intra cava contigisse observant; quia nimirum liquida erodentia in magnis cavis raro, & nonnisi in mox morientibus separata, pura, ac quiescentia, quemadmodum in Pericardio, aut minimis Coronariis vasculis reperiuntur.

Deinde quotiescumque Cor exterius erosum, aut abscessu tentatum fuerit, non proinde legimus, aut vidimus Aneurysmate laborasse, nisi una simul magnorum canalium, & orificiorum obstaculum accesserit, ut inferius demonstrabitur.

PROPOSITIO L.

Aneurysmata Cordis & majorum vasorum facilius per diuturnam vim repercussi sanguinis accidunt.

AD evidenter Propositionem hanc demonstrandam satis esset advertere ex communi omnium Practicorum, quos apud Bonetum in sepulchreto Anatomico legere poteris, & ex propria observatione Aneurysmata Ventriculorum, Auricularum, Venarumque Cavæ, & Pulmonicæ nullibi facilius inveniri, quam apud illos, qui diuturna Cordis palpitatione, vel pertinaci aliquo asthmatis, aut catharri genere, vel terrifico, diuque detinente gravi ipsius animi pathemate vexati fuerunt; etenim in iis omnibus (quæcumque sit, & quomodocumque operetur causa) impeditur libertas trajectionis sanguinis in eadem vasa, & cava repercutitur; igitur erit in propatulo per vim repercussi sanguinis hujusmodi cava facile distendi posse.

At enim vero, ut hanc hypothesim dilucidius, ac distinctius exponamus opportunum censemus, singulos prædictos morbos, qui plerumque Aneurysmatum Cordis sunt prodromi, accuratius per-

pendere, ut illorum natura discussa atque explanata, nihil reliqui fiat, quod nobis tenebras offundat.

Primò itaque extra dubitationis aleam positum est, palpitationem esse frequentiorem causam Aneurysmatum Præcordiorum, in quantum in palpitatione, non semper, vel solum aucta Cordis systole, sed perpetuò impedita libertas excursus ejusdem sanguinis à Cordis Ventriculis in arterias vel à majoribus Arteriarum radicibus in proximos ramos conspirat (unde in omni palpitatione pulsus exiles, inæquales, & sæpe intermittentes, non magni, pleni, & æquales tanguntur) fieri idcircò non potest, quin cùm rectus impediatur magnus motus ejusdem sanguinis idem repercutiatur, ac reverberetur ab Arteriis in Ventriculos, à Ventriculis in Auriculas, & ab iis in radices Venarum Cavæ, ac Pulmonicæ (impetus enim repercussi sanguinis viget etiam contra leve impedimentum flexilium valvularum) si itaque diu, pertinaciterque hujusmodi pathemata protrahantur, id necessitate mechanica continget, ut fibræ cava Cordis, Auricularum, & radicum Venarum texentes in locis minoris resistentiæ divulsionem atque distractionem patiantur; quia nimirum iis in Cavis, & canalibus duo concurrunt contrarii nixus, seu ictus sanguinis, qui ad continentiam partium divulsionem conducunt: prior nixus est impetus rectus sanguinis, qui ab instrumentis respirationis, atque à vi contractiva Venarum & Cordis dependens, arietat cum posteriori ictu, qui à vi repercussionis proficiscitur.

Secundò in diuturno pariter asthmate, aut catarrho cum sit aliquod impedimentum, aut in viis, aut in instrumentis sanguinem per pulmones ducentibus, contra verò ad liberiorem respirationem, & ad ipsam anacatharsim promovendam, necessarium sit, ipsa respirationis instrumenta validis conatibus identidem urgere, prædicti duo contrarii nisus vigebunt in sanguine & vasis Cordis: quare ob eandem rationem fibræ Cor, Auriculas, & canalium caudices texentes distrahentur.

Denique in gravibus, diuque detinentibus animi pathematibus peculiaris, sed non absimilis inversus mechanicus operandi modus occurrit in Præcordiis; cùm enim æqualibus temporis intervallis justâ normâ, atque ordine projici semper debeat sanguis in statu naturali à Cava in Auriculam, ab hac in Ventriculum dexterum, Arteriam Pulmonicam, ac à Pulmonibus in lævas capacitates usque ad Arteriam

magnam, aliasque inde natas Arterias; si ex vi pathematum animi extemporaneus, & inordinatus fiat hujusmodi motus (ut fieri potest ex Nervorum spasmo contractis, crispatisque vasis, ac fibris) ita ut contractio, circumpressio, & nisus solidorum contra fluidum sanguineum non procedat à caudice Venæ in Auriculam, & ab Auricula in Ventriculum, atque in Arterias, sed è converso habeatur ab Arteria in Ventriculum, vel à Ventriculo in Auriculam, & Venam; tunc necessariò confundantur oportet motus isti; & invicem arietent in fluido cum divulsione certa fibrarum prædicta cava comprehendentium.

Hîc autem notandum est supradictam doctrinam de varia, & abnormi contractione vasorum, & cavorum Cordis, quam ex animi pathematibus fieri exposuimus, vigere etiam in quocunque alio morbo, in quo ichor valde stimulans inæqualiterque impactus irritet texturam fibrosam vasorum, & musculorum Cordis: quod in diuturnis Præcordiorum affectibus, etiam citra ullum animi consensum potest accidere. Hujusmodi autem exleges atque abnormes Cordis, Arteriarumque motus sæpe vidimus seri colluvie excitatos; qui quidem motus vel copioso sudore, vel plerumque uberi diuresi, cessare solent, nisi interceptum in Præcordiis serum hydropem cum Aneurysmate pectoris inferat.

PROPOSITIO LI.

Ostenditur nihil facilius esse ubi acrium humorum viget apparatus, quam ut sanguine jam reverberari incipiente, Cordisque cava divellere, ejusdem Cordis, majorumque vasorum villi una scindantur, & ex utroque vitio Aneurysma excitetur.

QUÆCUNQUE sit, & ubicunque operetur causa coarctationis, aut obstructionis viarum sanguinis in Corde, & majoribus tubulis, qua humores repercutiuntur, si corripiat, ac detineat corpus, vel intemperatum, vel nativâ acrium, atque erodentium humorum copia refertum, tunc facili negotio, dum causa coarctans, vel obstruens vim suam exerit in punctis C. D. E. nimirum in principio orificii Arteriæ Magnæ, vel in Pulmonicis Arteriis, aut alio quovis in loco stygiæ liquoris particulæ per vascula intra penitiorem substantiam delati scissionem minimæ texturæ Cordis, & vasorum hîc illicque in

in punctis A. B, &c. juxta minorem locorum resistentiam moliri possunt.

Id quod ex eo clarius demonstratur, quod Aneurysmata Cordis ut plurimum accidunt corporibus hypochondriacis, hystericis, aut syphillide affectis, in quibus morbi initio sola irritatio in fibris, vel obstructio in canalibus facilè contingit, progressu verò temporis acrium humorum copiâ redundante adjungitur erosio, & discissio villorum, qui minùs resistentem faciunt texturam partium, in quas decumbunt.

Patet autem ulteriùs veritas istius Thesis ex contrario etiam argumentandi genere; etenim quotiescunque pathematibus occupantur Præcordia, quæ à phlegmate nonnihil tenaci, & acido fiant, non acri, & erodente proficiscantur, quemadmodum sunt subitæ quædam leucophlegmantiæ cum spirandi difficultate, vel catharri species, quæ à nimietate ingestorum dependent, sed præsertim chloroses, in quibus non raro palpitationes vitio crassitudinis, ac ponderis sanguinis vibrationi renitentis, non autem vitio irritationis, ac reverberationis fiunt; fanè ipsa minimè eveniunt Aneurysmata, quæ alioquin tam facilè contingunt apud illos, qui acribus, & erodentibns liquidis redundant, ut passim observavimus.

Itaque si viribus sanguinem trudentibus, ac reverberantibus, Cordique cava instar cunei distrahantur, succenturiatur vis altera villos scindens, multo facilius Aneurysma canalium, & cavorum cordis exorietur, ut proposuimus.

PROPOSITIO LII.

Qui fiat, ut Aneurysmata Cordis frequentius contingant in Auriculis, & in magnarum Venarum vestibulis, quàm Ventriculis, & magnis Arteriis Cordis.

QUOD assumpsimus in Propositione, scilicet Aneurysmata Cordis frequentius in Auriculis, & Venis, quàm in Ventriculis, & Arteriis accidere, probatione minimè egere videbitur apud illos, qui circa cadaverum sectiones, & Auctorum observationes versati fuerint, nihil enim utrobique magis est obvium.

Ratio autem istius eventus tota deducenda est ex minori resistentia Auricularum, & caudicum Venarum habito respectu ad resistentiam

texturæ validæ, ac multiplicis Ventriculorum præsertim finistri, unde sanguis repercussus à magnis Arteriarum orificiis in Ventriculos, & deinde in Auriculis, & Venis, majorem semper distractionis vim exercere debebit in locis, ubi minor est fibrarum resistentia, cùmque Ventriculus dexter, utraque Auricula, & utrumque vestibulum Venarum graciliora sint texturâ Ventriculi sinistri, exinde fit, ut sinister Ventriculus rarissimè amplietur, secus autem reliqua Cordis cava frequentissimè dilatata inveniuntur.

Accedit ad faciliorem, vel omnium, vel aliquorum sinuum Cordis dilatationem ipsa in primordiis generationis laxa, & languida totius Cordis, vel particularis in Corde compages, quam in multiplici cadaverum extispicio non raró spectavimus.

Hæc verò causa est, ut quemadmodum in reliquis nostri corporis vasculis, membranis, & loculis multum facit naturalis fibrarum parcitas, & laxatas ad fluidorum stagnationem, & ad alia, quæ hinc sequuntur creanda mala, ita in Corde, Cordique appensis canalibus, ipsa laxitas, & gracilitas staminum multum potest conducere ad prædictorum Aneurysmatum generationem, ut ex antedictis evidenter deduci potest.

PROPOSITIO LIII.

Agitur de Arteriis, ac Valvulis Præcordiorum osseam duritiem nactis, quæ sæpe apud illos inveniuntur, qui ex Aneurysmate decesserunt.

FREQUENTIA occurrunt exempla Arteriarum & valvularum in osseam materiam conversarum in iis, qui Cordis Aneurysmate laborarunt. Celebris legitur historia apud Paræum Lib. primo de tumoribus Cap. XXVIII. de Vestiario, qui ex Aneurysmate Arteriæ Venosæ repente dum pila palmaria luderet, rupto vase corruit. Dissecto cadavere, Arteriæ corpus in amplitudinem dilatatum cum interna ipsius tunica ossea inventum fuit. Ille dum viveret micantium impetu Arteriarum omnium pulsum, ingentemque toto corpore calorem se percipere asserebat.

Nos pariter in cadavere Illustrissimi Johannis Baptistæ Palaggi Canonici S. Petri in Vaticano, unam osseam, duas verò ex valvulis ad ostium Aortæ cartilagineas vidimus, indeque mirè angustatum

iter sanguinis à Corde in eandem Arteriam ; in eodem offendimus quoque Venam Cavam , Auriculam, & Ventriculum dexterum ita dilatatos , ut pugnum admitterent , ubi non citra admirationem sinistra Cordis cava admodum valida, & nulla dilatatione affecta notavimus; Nobilis autem hic vir, cùm esset in humanis singulari morum suavitate, atque ingenti eruditione ornatus hypochondriaca affectione detinebatur , una cum reversiva Cordis palpitatione , pulsusque inæqualitate , atque intermittentia, quibus erat obnoxius, cum præsertim animam, vel corpus vehementer exercuisset; suffocativo identidem asthmate, ac vertigine vexabatur.

Veniam interim spero dabit Lector si maximæ , & forsitan citra exemplum istius ægroti constantiæ meminerim; hic enim cum mense Januarii 1695. post epilepticos paroxysmos repentè dexteræ manus gangrænâ correptus esset, & jam per brachium ad humerum serpentem videret consilia nostra de amputando brachio fortissimè excepit, & plusquam viriliter sustinuit. Etenim D. Marium Cecchinum magnæ famæ Chirurgum, qui brachium jam secturus erat, enixè precabatur, ut ferrum in sanam non emortuam partem adigeret, elatoque ut esset animo precabatur : me quoque adstantem, aliosque quà Presbyteros, quà necessarios nutibus, voce, oculis, hilaritate alloquebatur, ut plus doloris à nobis, quàm ab ægro sensum fuisse palam diceretur; supervixit autem usque ad æquinoctium Vernum anni 1698 , quo tempore suffocativo asthmate correptus brevi è vivis discessit.

Obiter hìc Lector monendus, quàm facile, ubi vasorum circa Cor dilatationes existunt, humores colligantur inducendis gangrænis aptissimi : vide casum apud Hildanum Centuria II. Observationum XCIX. cujusdam mulieris, quæ morbo admodum intricato palpitatione scilicet Cordis, tussicula, ac respirandi difficultate diu detenta, denique sinistræ manus sphacelo correpta nullo auxilio, nec quidem ipsa sectione juvata ; diem suum obiit. Aperto cadavere monstruosa Venæ Pulmonicæ dilatatio reperta fuit, quam graphicè delineandam judicavit Auctor. Ratio autem cur ex magnorum vasorum Aneurysmatibus frequentissimè sphacelus oriatur, partim deducenda videtur ex principio illo erodente, atque arsenicali, quod ut Aneurysmatis, ita & gangrænæ causa esse potest, partim quoque ex perturbatis motibus mixtionis, & progressionis partium sanguinis, ob

vitiatos canalium diametros, unde vitale illud ſpirituum, ſeu oleoſum ſanguinis volatile neceſſariò deprimitur, & hebetatur.

Omiſſis cæteris cauſis, quæ primo morbum hunc in Illuſtriſſimum Palaggi procrearunt, rationem tantum attingemus, qua Aneuryſma fuit excitatum; hoc autem ex duabus potiſſimum cauſis procreatum fuiſſe judicamus, ex oſſeis nimirum, cartilagineisque Arteriæ Magnæ valvulis, atque ex vehementibus animi, corporisque exercitiis. Quod enim ad primam attinet, valvulæ prædictæ partim oſſeæ, partim cartilagineæ propria duritie præpediebantur, quominus tempeſtive flecti, moveri, atque alternatim ad parietes trunci Aortæ, applicari poſſent ad aditum ſanguini ex Ventriculo aperiendum, & rurſus ab iiſdem ſecedere ad ejuſdem ſanguinis in Ventriculum reditum occludendum; quo ſanguinis motum per Aortam ſummopere turbari, debilitari, atque inverti neceſſe fuit; hujuſmodi autem motus perturbatio, quoties altera adjungebatur cauſa, animi nimirum, atque corporis violentæ exercitationes, maxime augebatur; ex his enim major ſanguinis copia urgebatur in Præcordia, quamobrem ſanguis, cohibito ac perturbato ipſius motu, in lævum Ventriculum neceſſariò fuit repercuſſus; ac proinde ſanguinis reditum per Venam Pneumonicam turbari, ac præpediri neceſſe erat, ac Pulmones jam craſſæ lymphæ copia laborantes magis ab aucta ſanguinis ſtagnantis quantitate opprimebantur. Ex quibus omnibus facile intelligitur quomodo Cordis palpitationes, aſthma, atque enormis dextrorum cavorum Cordis dilatatio fuerint inducta; ad quam quidem dilatationem inducendam præter memoratas cauſas non parum conſpirarunt fibrarum languor, ac debilitas, quæ in hoc ægroto graciliores apparuerunt, atque humorum acritudo.

Primum, licet impedimentum aliquod curſui ſanguinis poſitum ſit ad oſtium Aortæ, non idcircò tamen dilatationem ſinuum ſemper contingere in ſiniſtris Cordis cavis, ſed juxta minorem fibrarum reſiſtentiam in dextris plerumque ſolere accidere; cum vero in ſiniſtris accidit fere ſemper in Auricula, non in Ventriculo obſervatur, ut patet in caſu relato à Joſepho Boneto Anatomiæ Practicæ Lib. II. Sect. VII. Obſerv. XLIX. ex Daniel Horſtii animadverſione, in quo cum valvulæ ſemilunares in levo Cordis ſinu oſſeæ deprehenſæ fuiſſent, ſiniſtra Auricula major dextera apparuit.

Secundum, quæ cauſa membranas, ac tendines oſſea duritie cogit,

eandem ad Aneurysmata inferenda conspirare. Etenim prædictæ paries, osseæ evadunt inopia humoris alkici, quo delinitæ, atque emollitæ fabricæ laxæ minus compactæ, ac flexiles in statu naturali conservantur; destitutæ autem arescunt, rigidæ, ac duræ fiunt.

Ob eandem partium temperatarum lenium, atque oleacearum inopiam, eodem tempore, quo solida obdurescunt, humores acriores fiunt; salium enim particulæ in ipsis innatantes simul coeunt, coacervantur, ac figuntur; quæ quidem salia vasorum, ac Cordis fibras lacerant, atque exedunt, unde eorundem dilatatio, atque Aneurysmata.

PROPOSITIO LIV.

De Cordis Aneurysmate ex diuturnis animi pathematibus.

Nova certe minime erit apud eos, qui longa praxi exercitati fuerint, origo Aneurysmatum Cordis, ex diuturnis animi pathematibus. Nos quidem hoc eodem, quo scribimus, anno multos vidimus, cæteroquin suapte natura languidos cum viros, tum mulieres ex gravi, diuque premente timore ipsius nutantis terræ in Cordis Aneurysmata incidentes, alios novimus ex zelotypia, ac subitis timoribus, eodem mali genere detentos. Celebre legitur apud Andream Cesalpinum Catoptri. Lib. VI. Cap. XX. exemplum Aneurysmatis totius Cordis, atque Arteriæ Pulmonicæ in B. Philippo Nerio, qui sæpius in palpitationem Cordis incidebat ex vehementi extasi, quæ magna animi simulque Cordis est affectio.

Causa verò cur animi pathemata, si magna, ac diuturna fuerint, dilatationes vasorum Cordis solent inducere (præternaturales diathefes, quas in membranarum, fibrarumque labore, ac laxitate alias posuimus) quærenda esse videtur tam in fluidis quam in solidis ab ipsis animi perturbationibus circa Præcordia maximopere alteratis.

Quod spectat ad fluida, quis ignorat ex hujusmodi animi motibus, sanguinis, ac reliquorum motus perturbari, ac proinde recrementa acriora fieri, & intra corpus subsistere ? quæ deinde facili negotio in Præcordiis intercipiuntur, ubi noviter inductum structuræ vitium inveniunt.

Hoc autem vitium facile intelligi poterit, si ea perpendantur, quæ circa usum insignium Nervorum, quos ad duas potissimum

Cordis Arterias ferri ostendit Anatome, & graphice delineat Clarissimus Willisius De Medicamentorum Operationibus Sect. VI. Cap. III. p. m. 104. & si revocentur in memoriam, quæ superius docuimus Prop. XLI. in qua demonstravimus Aneurysmata Cordis facilius per diuturnam vim repercussi sanguinis accidere; variè enim convulsis, atque inordinatè motis, & constrictis per Nervos Arteriis Cordis, inordinatus, & repercussus contingat oportet motus sanguinis per Præcordia, ut clarè ostendunt Cordis palpitationes, angores, pulsus inæqualitates, & similia, quæ frequenter apud gravibus animi pathematibus detentos observantur phænomena, quæ si diu perseveraverint, necesse est, ut acrium ichorum congeriem in locis infirmioribus promoveant, & quæ hinc sequuntur Aneurysmata paulatim inducant.

PROPOSITIO LV.

De Aneurysmatibus Cordis à violentis motibus, sed potissimum à contentione instrumentorum respirationi inservientium exortis.

NON infrequens horum Aneurysmatum causa est violentia contentionis musculorum pectoris, & diaphragmatis. Vivit adhuc Artifex pileorum, qui ob nimiam, ac pomeridianam præsertim trudendi vim cum brachiis contra pileorum tomenta, insuper carbonis fumum aqueis remixtum vaporibus excipiens, in Arteriæ Pulmonicæ dilatationem paulatim incidit. Sunt insuper Concionatores, & Tibicines, qui nativa corporis gracilitate, præsertim si bibaces fuerint, facili negotio à Cordis Aneurysmate corripiantur.

Sed nulla magis obvia est horum causa malorum, quam complicatio alimentorum acro sulphureorum, & aromaticorum cum violentia motuum venereorum; tunc enim dum vasa à contentis liquidis plus justo distrahuntur per vim pulsionis, & contentionis musculorum infra & supra diaphragma, nec non inæqualem vasorum Cordis crispaturam inter amoris illecebras contingentem, necessario retardatur, ac reverberatur in Præcordiis sanguinis fluxus, qui cum sit suapte natura acris, & sulphureus fibrarum manipulos dissolvit, disjicit, & erodit.

Sed quoniam rara quædam hujusce causæ historia duos ante annos nobis occurrit, quam ad usque ægrotantis extispicium exactissime persecuti fuimus, ideo Lectorem paulatim hic morabimur. Sit itaque

PROPOSITIO LVI.

Exemplo demonstratur Aneurysma Venæ Pulmonicæ, Auriculæ, & Ventriculi sinistri pendens à sanguine acri, atque erodenti.

ILLUSTRISSIMUS Abbas Pennonus Montis Falisci, quadraginta annorum, filius viri asthmatici, & catarrhis obsessi, habitus carnosi, rubro suffusci coloris, Dianæ, ac Cereris miles ante quinquennium per triennium cum tenaciori lympha copiam sanguinis per tussim fere singulis mensibus citra ullum incommodum, præter sensum pruritus in trachea, ab ore rejicere solebat, quam tamen excretionem post duos annos pulvere Haly Abbatis, & ollæ Saxoniæ suppressam excepit: paulo post profunda pulsatio sub mucronata cartilagine, quæ quiescente corpore minor ac fere nulla, magna vero in quovis animi, vel corporis motu persentiebatur; insuper anhelitus in quavis corporis, vel animi perturbatione, nec non facilis hyeme in catarrhum proclivitas cum molesta interdum humida tussi. Crevit progressu temporis morbus, ita ut tandem pulsatio, dum æger quiescebat magna, dum movebatur maxima una cum Cordis angore, ac fere lipothymia persentiretur, & anhelitus etiam in quiete eo usque fatigaret, ut ipse horizontaliter decumbere raro posset. Pulsus omni peccabat æqualitatum genere, usque ad sæpe recurrentem intermittentiam, nulla interim apparebat pulsatio, seu undulatio Venarum jugularium, nullaque costarum, aut omoplatæ cernebatur elevatio.

In hoc rerum statu constitutus æger, vario extra Urbem remediorum genere tractatus fuit, & potissimum sanguinis missionibus, quæ cum illum è vestigio alleviare viderentur, spretâ causâ, ultra necessitatem repetebantur. Exinde pedum œdemata, leves vertigines, atque hypochondriorum tensiones, anhelitum adaugentes, sed flatuum coarctationes admodum cedentes supervenerunt. Mox Romam perductus à sene quidem, sed istorum malorum minime perito Medico, ita empirice curatus est, ut post diversa exhibita solventia brevi crura etiam, tandemque femora intumuerint, diminutisque urinis pectoris hydrops adjunctus fuerit & cum ab Aneurysmate simul & orthopnea circa vesperam, & per totam noctem præfocari videretur, ipse quoque, qui olim per epistolas ægro

consulueram, accersor, qui cum illum toto corpore tumidum, facie livescente, pulsus asphixiâ, & orthopnoico suffocativo anhelitu oppressum intuitus fuissem, vix effeci, ut sacris ille muniretur pharmacis, sequenti namque die grumoso, nigro, fetidoque per os rejecto sanguine vitam cum morte commutavit.

Et quamquam istius extispicium cadaveris anili affinium scrupulo prætermissum fuerit, cujus nunc defectus in causa est, ut nos citra evidentiam philosophari cogamur; nihilominus similium exemplorum lumine ducti probabilissimum existimamus in hoc ægroto ex cohibita hæmoptysi illius causam, nempe lympham subacrem, & erodentem nisu circulationis ad sinistrum Ventriculum reducendam in vestibulo Venæ Pulmonicæ, & finitimæ Auriculæ subsistere, ibique interiorum tunicarum villos exedere cœpisse, donec Aneurysma productum fuerit. Quod præcipue signa habet Cordis angorem, lipothymiam, anhelitum, pulsationem sub mucronata cartilagine; quia nempe Cor ipsum à suis vasis pendere, & mole solet aliquantulum decidere.

Ex iis autem, quæ in historia exposita sunt, nonnulla tamquam per Corollarium deducenda esse videntur.

Primum quidem, hæmoptysim salutarem, qua olim æger præservabatur, probabiliter excitatam fuisse ab erodente sanguinis lympha, quæ ab Arteriis potissimum Pulmonaribus in vesiculas ac tracheas suffusa membranas erodendo viam sanguini aperiebat, cum quo ea moles utiliter effundebatur, quæ majori evidentium salium copia scatebat, quemadmodum in critico hæmorrhoidum fluxu passim solet contingere; suppressâ vero viscidulorum pulverum usu hæmoptâ (quod angue & cane pejus cavendum erat) necessario ad sinistra Cordis cava refluere coactum est morbosum liquidum, ubi jam ad dilatationem proclives tubos exedendo eorundem renisum debilitare potuit. Hoc enim fere perpetuum in hæreditariis asthmaticis observatur, laxitas scilicet tunicarum vasorum revehentium à Pulmonibus in Cor, quia imbecillitate vasorum diametri, oblatâ occasione, facile dilatantur. Quin imo adeo verum est, plerasque spirandi difficultates, quæ in corporis præsertim motibus solent urgere, inferri ab ipso Aneurysmate Venæ Pulmonicæ, ut Celeberrimus Petrus Poterius scripserit Cent. III. Observationum Cap. XXII. per hæc verba: « Quædam est respirandi difficultas, quæ per intervalla deambu- » lantibus accidit. In hac fit præceps virium lapsus, propinquis tenentur

» tenentur niti adminiculis, alias humi corruerent; hi ut plurimum » derepentè moriuntur. In hac Vena Arteriosa in finistro Cordis » Ventriculo difrumpitur, & fanguine effufo fpiritus illico fuffocantur.

Secundum, inchoatum hoc Aneurysma non magnis, ac frequentibus fanguinis miffionibus, quæ fanguinem enervant, & ad erodentia falia acuenda conducunt, fed potius blandis diffolventibus, ac vulnerariis curandum fuiffe, cerufa nempe ftibii, fanguine hircino, fyrupo de terebinthina, diluto falfæ, & confimilibus; hifce namque remediis memini, me alium, cui ab empirico fuppreffa fuerat Pulmonum hæmorrhois, eadem redeunte, feliciter curaffe.

Tertium Corollarium ipfe erit hydropis ortus, quem alias diximus raro magnis interioribusque Aneurysmatibus non adjungi, cum vafa tum fanguinea, tum lymphatica premantur, & exedantur, indeque ferum, & lympha perpetuo in cava influat.

PROPOSITIO LVII.

Inquirere mechanicam rationem, ob quam in dilatationibus radicis Cavæ, Auriculæ, & Ventriculi dexteri ipfæ Venæ jugulares viciffim dilatentur, fluctuent, mirisque modis agitentur, & concidant.

Ex dilatatione Auriculæ, ac Ventriculi Cordis dexteri duo præcipua contingunt, maxima confideratione digna, quæ potiffimum jugularium alternam dilatationem efficiunt. Primum quidem hifce cavis fumme dilatatis, atque ampliatis longe major fanguinis copia in iisdem congeritur. Deinde orificium caudicis Venæ Cavæ amplius quoque fit, quam ut poffit ab appofitis valvulis omnino præcludi. Hinc propterea fit, ut contracto Corde fanguis ex dextero Ventriculo non folum in Pulmones per Venam Pulmonicam impellatur, fed cum præ nimia copia, tum etiam ob non fatis claufum oftium Venæ Cavæ per illius rimas hiantes rurfum per univerfum tractum Venæ Cavæ fuperius repellitur, ac repercutitur, atque ex ipfo recte in jugulares vehementius fertur, quam in cæteros Cavæ ramos, quod illæ in directum fitæ fint ad lineam hujufce motus. Quamobrem cum ob auctam fanguinis molem, & cum ex conflictu fanguinis per eafdem jugulares ex capite verfus Cor contrario motu refluentis; ex quo veluti quidam æftus in euripo excitatur, ac fluctatio, jugulares eo loco neceffario diftenduntur, ac dilatantur à fanguine quaqua-

versum urgente; quæ quidem dilatatio magis conspicua fit in collo, quod ibi præter communia integumenta, nec musculi, nec aliud quidquam occurrat, quod eum possit vel comprimere, vel occultare; cessante autem Cordis systole sanguis rursus expedite deorsum ex jugularibus refluit in Cavam, unde eædem detumescunt, atque alterne subsident.

Hoc sane signum tanti est pro demonstrandis dilatationibus dextrorum Cordis cavorum, dummodo sit continuum, etiam dum æger decumbit, & nullo thoracis motu agitetur, angaturque cum reversiva Cordis palpitatione, perenni angore pendere, ac pulsatione, ut mirum sit, quam sæpe contra aliorum sententiam Medicorum (certo credentium dilatationem in sinistris Cordis cavis) confidenter dextros sinus Aneurysmate laborare pronunciaverim; de quo equidem signo apud Auctores altum est silentium, licet alioquin aperientibus naturæ volumina in cadaveribus statim sese offerat.

Sed nostræ huic hypothesi objici potest quotidiana observatio virginum chlorosi affectarum, apud quas hujusmodi pulsatio Venarum singularium frequentissime animadvertitur absque ulla dilatatione dextrorum Cordis cavorum. Profecto non semel rem hanc animo mecum agitavi, tandemque discriminis rationem reperi; in virginibus enim isthæc pulsatio tunc præcipue observatur, cum eædem in motu per acclivia augent sanguinis recursum per Venas in Cor, unde cum in iisdem sanguis ponderosior, crassiorque evaserit, simulque vasa, partim obstructa, partim compressa, & convulsa, libere per Pulmones circulationi renitantur, idcirco apud eas quoque fit ut constrictio dexterarum cavitatum Cordis partem cruoris versus Cavam repellat, indeque usque in jugulares reverberet; in ipsis vero, qui dilatatis hujusmodi cavis laborant perennis est etiam in quiete hujusmodi jugularium pulsatio. Quod si vero accidat, ut puellæ etiam quiescentes eodem malo afficiantur, tunc si diu perseveret, & chalybeatis, ac viperatis non cedat, ambigi debet de prædicta dilatatione (ut nos interdum observavimus) crassitudo enim simulque acrimonia sanguinis temporis diuturnitate fibras Cordis partim infarcit, partim exedit, unde sensim infirmantur, & dilatantur.

Si vero hujusmodi Venarum jugularium pulsatio virum, vel mulierem corripiat nulla de cætero obstructione, aut chlorosi affectos,

diuque perſeveret cum reliquis ſignis dilatatorum Cordis cavorum; Medicus tuto de illarum partium Aneuryſmate poterit pronunciare.

Dum hæc in publicum edituri iterum corrigebamus, occurrit nobis obſervatio D. Homberg adnexa hiſtoriæ Academiæ Scientiarum Pariſienſis anni 1704, pag. 159. Hiſtoria autem ita ſe habet: « Matrona annorum tringintaquinque ſex annos Pulmonum malo » affecta me conſuluit. Hujus ſymptomata erant dirum aſthma, » frequens, & magnum capitis malum, cum perpetuâ vigiliâ, & » doloribus pectoris : cum vel minimum ſe dimoveret, aſthma adau» gebatur accedente violentâ Cordis palpitatione, quæ interdum » perſeverabat per horam, vel ſexquihoram; aliis etiam paſſionibus » vexabatur, quorum non memini, & quæ invicem ſuccedebant, » unde nobis mulier ſæpe morti proxima reddebatur. Per id tem» poris, quo eadem majori vexabatur palpitatione, atque aſthmate, » ſimul patiebatur magnam, ac ſenſibilem Venarum colli, & bra» chiorum pulſationem paulo diverſam ab illa, qua Arteriæ detineri » ſolent; quæ quidem Venarum pulſatio exacte ſequebatur Cordis » motum.

Hujus vero Venarum motus rationem ipſe allaturus, præmittit cadaveris diſſectionem, per quam Cor duplo majus inventum fuit, & ſubſtantiæ flacceſcentis : cava ſolito erant ampliora, & graciliora : aderant in utroque Arteriarum trunco polypi Cordis parietibus adhærentes, & ad duorum pedum longitudinem, præſertim per Aortam diſtributi. His poſitis Auctor comminiſcitur Venarum pulſationem pendere potuiſſe ex ſanguine, qui cum citra obſtaculum deſcenderet in Cor, cum nullus in Venis polypus adeſſet, ſed libero ejuſdem itineri repugnarent polypi Arteriarum, neceſſario dexterum Cordis Ventriculum implebat, & convulſivas contractiones, & palpitationes ciebat, unde ſanguis in Venis contentus, facto impetu in valvulas repellebatur in cavum, & ob fortem repulſionis impreſſionem communicabatur Venis Cordi vicinioribus pulſatio ſimilis illi, quæ ſentitur in Arteriis : & quoniam pulſationes iſtæ producebantur à convulſis Cordis contractionibus, illas exacte ſequebantur.

PROPOSITIO LVIII.

Solvitur problema unde oriatur, ut in antiquis Aneurysmatibus paulatim pulsatio decrescat tandemque prorsus obscuretur, ac deficiat.

QUONIAM rem hîc asserimus, quæ fortasse aliquibus superficie tenus eam considerantibus fidem non faciat, ideo duo gravissima Celebrium Virorum testimonia producimus, Marci Aurelii Severini, ac Friderici Ruyschii, qui in magnis Aneurysmatibus hoc peculiare phænomenon observarunt, quod nos quoque in iis, quos videre contigit eodem mali genere diu obsessos, probe notavimus. Hoc quidem eo clariori asterisco advertendum est à Chirurgis, quod pulsatio Aneurysmatis signum adeo exploratum, ac pathognomonicum vulgo habeatur, ut sine illa Aneurysmata existere nullo modo posse credantur; quo errore imperiti decepti sæpe æquo artis ludibrio, atque ægrorum pernicie Aneurysmatis tumorem minime pulsantem, ferro, vel igne temere aperiunt, cujus infausti casus exempla apud Dekkers, & Ruyschium legi possunt, quibus nos etiam horrendum experimentum suo loco addemus.

Interim vero ad propositum redeuntes istius deficientis indicii causam non unam eandemque omnibus visam esse Scriptoribus advertimus. Etenim Marcus Aurelius Severinus de Obs. Nat. pag. 178. ex putrefactione ipsius Arteriæ à sanguine diffuso, & corrupto intra vicina spatia pulsationem remittere asseruit, quam sane causam mirabili enarratâ historiâ probare studet. Fridericus vero Ruyschius suarum Observationum XXXVIII. idem solvere satagit problema per resistentiam ictui sanguinis, inductam à congerie concreti intra Aneurysma cruoris.

Sed quamquam ipse non dubitem, quin una ex causis languescentis pulsus interdum sit objecta, & semper aucta grumosi, & polyposi corticis resistentia impetui sanguinis illuc à Corde propulsi; tacere tamen non possum, hanc resistentiam satis per se solam plerumque non esse, nisi eidem adjungatur diminutio virium Cordis sanguinem propellentis, præsertim cum experimento compertum se habuisse narret in descripto Aneurysmate præcitatus Ruyschius pag. 52. quod pulsatio, quæ vehementissima esse solet, in totum aliquot hebdomadibus ante mortem cessaverat. Etenim si ponatur Cordis

vigorem eundem perſeverare, neceſſario ictus ſanguinis extrorſum trudens poterit per id temporis dimovere ea obſtacula, quæ ex polypoſo fornice oppoſita ſunt, cum oſſa elevare, atque ſæpe etiam disjungere ſoleat.

Sed præter allatas rationes, eo etiam argumento moveor, quod ad infringendum ſanguinis impetum in tunicas Aneuryſmatis, ejusque pulſationem imminuendam, nullum præſtantius occurrit auxilium ſanguinis miſſione; miſſo enim ſanguine ſtatim pulſatio in parte affecta longe debilior obſervatur; quod ideo evenit non modo, quia imminuta ſanguinis copia, cum is à Corde impellitur, minus ſpatium occupat, ſed etiam maxime, quia Cordis robur detracto ſanguine neceſſario langueſcit, tum ob imminutum, atque hebetiorem ſpirituum animalium illapſum, tum etiam quia cum Cordis Ventriculi ſanguine minus turgent, parcius ac debilius idem ſanguis in Arterias Coronarias truditur.

PROPOSITIO LIX.

Enodatur problema, quì fiat, ut in magnis circa Cor Arteriarum Aneuryſmatibus omnes Animalis Arteriæ ſolito appareant exiliores, & plerumque etiam inæquales; ſi vero Arteriam Artuum occupaverit Aneuryſma, exilitas atque inæqualitas ſentiatur in Arteria, quæ poſita eſt infra partem Aneuryſmate obſeſſam.

SOLUTIO iſtius problematis tota pendet ex ſcientia cauſarum, & modi, quibus magnitudo, atque æqualitas pulſus in ſtatu naturali fieri ſolet. Tria vero ſunt, ut alias docuimus, quæ ad ordinatum ſanguinis motum conducunt; determinata ſcilicet cruoris moles, & fluiditas; determinata vis, ſeu potentia Cordis; ac tandem determinata canalium figura, diameter, ac reſiſtentia. Sed ne inutiliter, & forte etiam ad nauſeam ea hîc repetamus, quibus pulſuum inæqualitas minime vitio vertenda, figuram tantum, ac diametrum Arteriarum conſiderabimus, quæ ſi ampliores, vel anguſtiores, quam naturalis corporis conſtitutio expoſcit, fuerint, utique ſanguinis motum plurimum turbabunt, depravabuntque; niſi enim Cordis impellentis viribus adamuſſim reſpondeant, ſanguinis propulſi motum vel intercipient, vel præpedient, vel repercutient, vel

retardabunt, vel accelerabunt; quod fieri nequit, quin Arteriæ inæqualibus pulſibus micent.

Quapropter ſi qua parte Aortæ truncus per Aneuryſma dilatetur, ſanguis è Corde per ipſius ductum impulſus, ubi ad folliculum tumoris pervenerit, ſtatim ex hydroſtaticæ legibus retardabitur, utpote ex anguſtiori via in amplius ſpatium pervadens; quare hebetior, ac ſegnior cæteras Arterias præterfluens, minores, ac languidiores earum pulſus efficiet.

Hoc ſanè probe docent flumina, quæ cum à ſtricto fine rapidiſſimè debacchantia in prægrandem, latumque alveum, vel ſubterraneam, magnamque cavernam excipiuntur, illicò de velociſſimo ſuo motu multum ſolent amittere, ita ut pro ratione amplitudinis alvei minori deinceps velocitatis momento devolvantur. Sed ad oculum id ipſum nobis oſtendunt conici, & oblongi quidam cyathi, ita formati, ut identidem amplioribus nodis diſtincti anguſtentur, ac dilatentur, per quos quidem inclinatos cyathos immiſſus liquor, alternè pro ſpatiis anguſtioribus, aut latioribus decurſis, acceleratur, vel retardatur.

Cum vero Aneuryſma peculiares aliquas Arterias occupaverit, puta Axillares, aut Popliteas, tunc inæqualitas, ac parvitas pulſus in ea ſolum Arteriæ parte perſentitur, quæ infra locum Aneuryſmaticum poſita eſt. Sic apud Oculatiſſimum Harvæum Exercitatione I. De Motu Cordis pag. 36. hiſtoriam legimus cujuſdam habentis Aneuryſma propè deſcenſum Arteriæ dexteræ Subclaviæ in axillam, in quo pulſus ejuſdem brachii exilis admodum erat, derivato nimirum, atque intercepto motu, ſeu influxu ſanguinis intra tumorem.

Atque hinc ſanè deducenda eſt ratio, cur Medici non uni dumtaxat carpi pulſui, nec unico tactus examini fidere debent, cùm revera, ut Celſus ait, mille res illum poſſint variare, quem frequentiſſimè ſolet perturbare vitium in ſola figura, & diametro Arteriæ, quæ momento temporis ſi per affectionem aliquam convulſivam Nervorum, aut Muſculorum ipſi adjacentium prematur, varium, inæqualemque pulſum reddere ſolet. Facit ad rem noſtram, quod per fraudem nonnulli, vitium Præcordiorum ſimulare ſtudentes moliri ſolent, dum minus peritis Medicis carpum porrigunt ad explorandum; tunc enim bicipitem brachii muſculum violenter, quantum poſſunt tendere, ac convellere ſatagunt, quo fit ut Arteria

Axillaris, & quæ ad manum descendit, ipsa quoque inæquabiliter à subtensis musculi fibris constringatur, proindeque inæqualiter celer ejusdem carpi pulsus evadat. Tanti profectò est nosse varietatem causarum præternaturalium effectum, simulque pravorum, callidorumque astutiam ingeniorum, ut utrisque ignoratis, sapiens etiam Medicus turpiter aliquando decipiatur.

Sed audio versatum aliquem, & Practicum nobis oggerentem, in Aneurysmate Venæ Cavæ, Auriculæ, & Ventriculi dexteri tantum abesse ut pulsus fiant inæquales, & parvi, ut magni, tensi, æqualesque plerumque tangantur, ac propterea non in omni Aneurysmate pulsum exilem atque inæqualem evadere.

Verum nos minimè ignoramus, & libenter fatemur id evenire; sed nihil ad rem nostram facit; secus enim res sese habet, ubi Aneurysma Arterias & Cordis sinistra cava occupat, atque ubi Venæ Cavæ radix, vel dextera Cordis cava dilatantur; cum enim primum contingit Aneurysma ex pulsus inæqualitate innotescit, quemadmodum demonstratum est; cum secundum, pulsus ut plurimum magni, & æquales observantur: cujus symptomatis rationem, & causas sequenti Propositione ostendemus.

PROPOSITIO LX.

Exponitur mechanica ratio cur dilatatis radice Venæ Cavæ & Auricula, ac Ventriculo dextero pulsus plerumque magni, & æquales appareant.

EQUIDEM experimento constat, ampliatis supra naturalem diametrum expositis in Propositione dextris cavis, nisi malo adjungantur sinistri Cordis sinus, aut Aorta, semper pulsus esse magnos & æquales, quibus sanè pulsuum conditionibus peritos etiam quandoque Medicos eousque deceptos vidi, ut nulla dilatatione Cavam, ipsique adjunctos sinus laborare, pertinaciter contenderint, quod nulla appareret pulsus inæqualitas; cum alioquin post ægri mortem de meæ veritate prædictionis abunde fuerint revicti.

Causa verò, ob quam in prædictis malis magnitudo, atque æqualitas pulsus (dummodo nulla sit in sinistris cavis, & canalibus culpa) plerumque observatur, tota posita est in eo, quod data dilatatione radicis Cavæ, & Auriculæ dexteræ, solito minor evadit circumpulsio,

atque elutriatio ſanguinis à Cava in dextera Cordis cava; laxatis enim Cavæ fibris, ipſarum vis infringitur, qua ſanguis in Ventriculum truditur, quoties igitur enervatus fuerit fibrarum tonus, & ampliatum venoſi canalis cavum, neceſſariò lentior ſanguinis pars ibidem ſubſiſtet, quæ deinde neceſſitate pariter mechanicâ remorabitur ſanguinis recurſum à minoribus minimiſque Venis in Cor; proindeque orificia Arteriarum pigro ad circulandum ſanguine ſolito magis opplebuntur, atque idcircò ſolito minus expedita erit, & libera trajectio ſanguinis ab Arteriis in Venas, id quod cauſa erit, ut dum ſanguis à Corde ſingulis pulſationibus in Arterias truditur, etiamſi minima ſit moles fluidi, quæ pellitur, pleni pulſus apparebunt, cum Arteriæ conſueto tumidiores exiſtant, neque ſanguinis molis æqualis ei, quæ à Corde intra Arterias infunditur, ab Arteriis in Venas poſſit effundi.

Idem ſanè non rarò experimur in thoracis hydrope, & leucophlegmatia, in quibus pulſus fiunt magni, & æquales, non quidem ob ſanguinis bonitatem, aut magnam Cordis vim, ſed ob impeditum liberum circuitum ſanguinis ab extremis Arteriis in extremas Venas, oppoſito circa Cavam, vel Cavæ ramos obice.

Sed urgebit aliquis ſciendi cupiditate excitatus, unde poterit Medicus certam, vel ſaltem minus dubiam diagnoſim deducere dilatationis Cavæ, & dextrorum Cordis cavorum. Hanc ſane ſpartam ſuo loco illuſtrabimus, demonſtraturi præter Cordis angorem, ingentem pulſationem, & palpitationem, aliud quoque ſymptoma concurrere, quod pathognomonicum ſignum meritò dici poteſt: hoc certè eſt vehemens quædam pulſatio, & fluctuatio Venarum jugularium, quæ ab aliquibus pro Carotidum pulſatione perperam accipitur: cujus rei cauſas Propoſitione LIII. ſupra demonſtravimus.

PROPOSITIO LXI.

Rationem inquirere, cur in magnis Aneuryſmatibus interna ſuperficies dilatatæ Arteriæ cænoſo ac polypoſo ſanguine corticis inſtar ducto incruſtetur.

CERTUM eſt in magnis Aneuryſmatibus, atque in iis præſertim, quibus Arteria maximè dilatatur, aut foramine pertuſa attollitur in folliculum, inveniri quendam veluti fornicem polypoſo-grumoſum, qui

qui superstitem Arteriæ membranam distensione alioquin attenuatam, diversis compaginatis laminis incrustat, ac mirè tuetur.

Hanc sanè pseudocarneam cystim primus vel detexit, vel saltem scriptis, quantum sciam, promulgavit insignis Gulielmus Harvæus Exercitatione III. De Circulatione Sanguinis pag. 215. per hæc verba: « Aneurysma ab exesis Arteriæ tunicis, non tunicam Arteriæ » dilatatam; sed circumpositam ex membranis, & carne cystim » præternaturaliter factam, pro continente habet. »

Eandem postea rem, quibus apud cadavera videre non contingit, ad oculum delineavit Observatione XVIII. anni primi Centuriæ I. Observationum Naturæ Curiosorum Germaniæ, in qua exhibetur icon Aneurysmatis cum duobus involucris, seu geminis foliis concreti, & in fibras producti sanguinis. Prostat pariter elegans istius rei descriptio apud Clarissimum Fridericum Ruyschium Observ. XXXVIII. ubi inter ea, quæ in magno pectoris Aneurysmate à se visa fuerunt, narrat inventum corpus, quasi lamellatim dispositum, seu ex innumerabilibus tunicis crassis, carnosis, ac satis tenacibus sibi invicem impositis conflatum, inter quas tunicas sanguis copiosus, & coagulatus delitescebat, quæ sane observatio à nobis ad unguem in hujusmodi extispicio cadaverum pluries respondit. Legatur nostra Aneurysmatis observatio in Vestiario descripto Cap. II. de Aneurysmatibus ex contusionibus Propositione XXII.

Hoc itaque per experimenta demonstrato symptomate, reliquum est, ut ejus causas investigemus, unde nimirum isthæc oriatur accretio polyposo-grumosæ substantiæ intra Aneurysma, ubi cum tam vehemens appareat sanguinis nisus extrorsum urgens, ac trudens, difficile forsitan alicui videri poterit, quomodo tanta copia crassi humoris colligatur: cujus tamen eventus rationem facilem reddent nonnulla, quæ hîc subnectenda ducimus, tamquam indubia ex theorematibus operationum Animalium.

Primò sanguinem esse fluidum non simplex, sed heterogeneum, compositum nempe ex diversis partibus qua solidis, qua fluidis, crassis, ac subtilibus, in cujus substantiam bis saltem in die rivulus subtenacis chyli, & quidem largâ copiâ solet infundi; qui profecto chylus in statu naturali sanguini permistus ejus intestino motu, ac continuo particularum attritu, & collisione attenuatur, in minimas partes comminuitur, ac volatilis efficitur.

Secundò præmonemus, ad attenuandum chylum cum ſanguine multa fuiſſe à natura comparata, ſed omnium maxime ipſorum vaſorum determinatas figuras, certos diametros, & validos motus, ſeu vires periſtalticas, quæ ſi aliquando vitiari contingat vaſorum affectiones juxta gradum in ſolidis admixti vitii, enormia quoque fluidorum vitia in corpore manifeſtentur oportet; ſed præcipuè neceſſario turbatur exacta illa in ſanguine fluidi cum ſolido, craſſi cum ſubtili, permixtio, ita ut in locis affectis eæ fluidorum partes ſubſiſtant, quæ ponderoſiores, quæ fibroſiores, quæque verbo ad motum per ſe proſequendum minus ſunt expeditæ.

Duobus his præpoſitis perinde quaſi facibus, obſcura cæteroquin problematis enodatio clareſcit; etenim cum certum ſit in Aneuryſmate, quo idem majus eſt, eo magis tria hæc apud Arteriam vitiari, figuram videlicet, diametrum, & præcipue motum periſtalticum, qui ſciſſis, aut eroſis fibris, canalem aptum ad reſiliendum, ſeu ad contrahendum conſtituentibus, eo in loco debilitetur, prorſusque tandem tollatur neceſſum eſt; quare ſanguis, liquor nimirum heterogeneus, & chylo ſcatens cum à Corde impulſus, folliculum Aneuryſmatis penetraverit, illico ſegnius moveri incipit: partim quia ex anguſtiori Arteriæ diametro, in latiorem folliculum influit; quo fit ut ex hydraulicæ legibus retardetur: partim etiam quia folliculi tunicæ, ſeu portionis Arteriæ dilatatæ abſciſſis, atque exeſis fibris contrahi nequeunt, atque præterfluentem ſanguinem, in proximas Arterias ordine impellere, atque accelerare, ſeu ſaltem motum ex Corde conceptum propagare: imminuto autem ſanguinis motu, particulæ chyli non adhuc probe ſubactæ, variæ aliæ quamplurimæ ſpecifice cæteris graviores, ab iis ſecedunt, atque inter ſe coëuntes concreſcunt in fibras, ex quibus variæ lamellæ poſtmodum contexuntur polypi materiam referentes. Ex his autem Aneuryſmatis fornix progreſſu temporis attollitur.

Et quoniam partes, quæ citius à ſanguinis torrente alicubi ſubſiſtendo ſecedunt, ſeu quietem adipiſcuntur, duplicis præſertim ordinis eſſe ſolent, chyloſæ nempe, ſeu crudæ, & nimium excoctæ, terreæ, uberique tartaro redundantes, ea quidem ratione evenit, ut in cyſtide Aneuryſmatica ſimul inveniantur admixti laminis polypoſis, (quæ nutritiæ, & chyloſæ partes ſunt) nigerrimi ſanguinis grumi, qui nihil aliud ſunt, quam aggregatum particularum ſanguinis

nimium excoctarum, seu capita dixerim mortua, terrea, salina & tartarea vetusti sanguinis.

Neque vero alicui, etiamsi in subtiliori Anatome, & animalium operationum profunda inquisitione, minus versato ardua videbuntur ad intelligendum, quæ proposuimus circa polyposi fornicis, & grumorum congestionem in Aneurysmate, dummodo motus torrentium, & fluminum à Clarissimo P. Benedicto Castelli in aureo Libello De Mensura Fluentium Aquarum expositos haud ignoret; is enim Auctor Corollario V. demonstrat, in torrente turbidam aquam vehente, si retardetur motus, & ingressus ejusdem intra alveum fluminis, tunc quidquid turbidi, crassi, & majoris ponderis est in fluentia præcipitatum, ibi ad fundum cænoso, ac fere dixerim polyposo præcipitato incrustabitur, ac elevabitur.

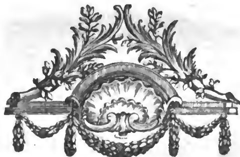
Ex iis autem, quæ hactenus probavimus, duo effecta in magnis Aneurysmatibus passim observata tamquam Corollaria elucescunt.

Unum est, polyposum istum fornicem incrustatum undique dilatatis, ruptisque Arteriæ membranis fungi aggeris munere, & membranarum vicem gerere, easdemque firmare, quominus impetuosus cruoris torrens in proxima cava, & vicina spatia, citam inducturus mortem irrumpat. Eousque natura in statu etiam præternaturali prodigiosa est, atque industria, ut quemadmodum brevi collapsuros antiquitate parietes adnata, ac serpente undique hædera fulcit; ita pariter Animalium vitam citissime profundendam, vel per ipsos retinere morbos viriliter satagat.

Alterum vero, in magnis, Cordique proximis Aneurysmatibus productum esse malum illud, quod semper progressu temporis accedit, nimirum leucophlegmatiam, atque hydropem, qui quidem morbi in tantum subnascuntur, quia dato vitio dilatationis, & defectus circumpulsionis in Arteria Pulmonica, vel Magna, statim vitiatur exacta mifcela, vibratio, & confusio chyli, lymphæque cum sanguine; unde paulatim serum, ac fibrosæ fluidorum partes à subtilioribus facile secedunt, & in locis, ubi etiam in statu naturali momentum impulsus à Corde accepti, necessario elanguet, cujusmodi sunt pedes, & crura, minimo negotio subsistunt, seu leucophlegmatiæ subnascuntur, indeque ascites etiam, ac pectoris hydropes oriuntur, quia multiplicatis, & acrioribus in dies factis humoribus, vasa omnia lymphatica viscerum tumefiunt, obstruuntur,

atque eroduntur ; quæ ſane hinc genita hydropis ſpecies tantò cæteris gravior, atque inſanabilior eſt, quanto minus ab arte, vel natura ſolidorum vitia corrigi poſſunt : quin imo aliquando lugenda prorſus mihi viſa eſt miſerrima iſtorum ægrotantium conditio, qui Medicos minus peritos, & cautos nacti, iiſdem plane remediis quibus hydropes ex primitivo fluidorum vitio enati curari tuto ſolent, ubi morbus dilatatione Arteriarum, atque enormiter, exeſis earundem tunicis progignitur, compendio, ac violenter ad interitum ducti fuerunt. Adeo verum eſt nullam ſæpe meliorem, quam incertam eſſe Medicinam. Parcat, precor, Lector ingenuitati ſcribentis; nam ipſe ut Epimetheus loquor :

Felix quem faciunt aliena pericula cautum.

DE EXTERNIS ANEURYSMATIBUS

MANU CHIRURGICA METHODICE PERTRACTANDIS

CUM NONNULLIS CIRCA ANEURYSMATA INTERNA
AC TRIBUS ALIIS RARIORIBUS CHIRURGICIS
OBSERVATIONIBUS

ATQUE ŒSOPHAGOTOMIÆ OPERATIONE E GALLICO SERMONE
IN LATINUM VERSA

OMNIA CUM TABULIS ARCHETYPIS

OPUS

CAROLI GUATTANI

CLEMENTIS XIV. PONT. MAX. Secretioris Chirurgi : Parif. Real. Academ. Chirurg. Membri : Litterar. cum Parif. Scient. Acad. commercium habentis : Inter Arcades Avicennii Eurotæi : In Rom. S. Spiritus, ſanctiq Gallicani Noſocomiis Prim Chirurg. Prof., atque in iiſdem Lithotomiæ, & Chirurg. operat. ac Anatomes Lectoris Publici.

AD EXEMPLAR EXCUSUM
ROMÆ MDCCLXXII.

Audeamus, quod credi non potest ausuros nos, eo ipso quod difficillimum videtur, facillimum erit.

T. Livius Decad. III. lib. v. cap. xxiv.

SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO

CLEMENTI XIV.

PONTIF. OPT. MAX.

CAROLUS GUATTANUS

PERBELLE accidit, CLEMENS PONTIFEX MAXIME, ut quemadmodum à Pontificio Archiatro, Viro ſane Anatomicarum, Medicarumque rerum peritiſſimo, Joanne Maria Lanciſio, in ſuo lucubratiſſimo de MOTU CORDIS, ET ANEURYSMATIBUS Opere, jam plene, cumulateque expoſitum fuerat quidquid ad internorum Aneuryſmatum cognitionem, naturam, curationemque ſpectabat; ita Pontificis quoque Chirurgo, etſi longe impari doctrina prædito, alteram, quæ adhuc intentata ſupererat, externorum Aneuryſmatum provinciam aggredi, eamque

pro viribus illuſtratam prælo committere, reſervatum quodammodo videretur.

Dolet quidem, ac vehementer dolet; hanc à me primum lethalis hujuſce morbi perſanandi rationem triginta fere ab hinc annis excogitatam, nunc demum in Orbis aſpectum prodire: heu namque quot miſeros, qui adhuc uſura lucis fruerentur, deſertos, ſoloque prognoſtico derelictos,

Abſtulit atra dies, ac funere merſit acerbo!

Nemo autem, ut arbitror, miretur, ſi quod in ſuo concinnando Opere prælaudatus Lanciſius conſumpſit, eodem circiter mihi temporis ſpatio opus fuerit: In nova ſiquidem Chirurgicarum operationum conſtabilienda methodo, & priuſquam incipias, conſulto, & poſtquam conſulueris, ſerioſe facto opus eſt; nec ratiocinio dumtaxat, verum diuturnis partis morbo affectæ obſervationibus, experimentiſque res eſt conficienda. Num ne potiùs quis jure miretur, quod opellam tenuem laborum meorum fructum dicare Tibi, BEATISSIME PATER, ampliſſimoque tuo nomini inſcribere non reformidem? Sic eſt. At cuinam ſubditus homo optimæ ſaltem voluntatis erga Patriam, & Concives teſtimonium præbeat, niſi Clementiſſimo Principi, qui verus omnium Parens amantiſſimus, eos præ cæteris diligit, ac ſinu fovet, qui

in

in Reipublicæ utilitatem omnes induſtriæ nervos intendunt? A quo præterea patrocinium famulo implorandum eſt, niſi à Domino ſuo?

Accedit etiam celſiſſimam, cæloque proximam dignitatem, qua unus in terris pollens, ac potens es ad me tuendum valere ab invidis alienæ famæ, qui malevolentiæ felle ſuffuſi, de novis inventis minime ſolliciti, ea, quibus ipſi ſunt impares, ut ait Hippocrates in Epiſtola ad Dionyſium, tamquam exigua, & ſupervacanea traducunt. Quis vero, præter Pontificatus apicem, virtutum omnium genera in Te uno ſita non videt, revereretur, & colit, quæ optimum Principem conſtituunt; Humanitatem intelligo, Temperantiam, Facilitatem, Amorem, Juſtitiam, Fortitudinem, Providentiam? Quæ adeo Tibi omnes hominum ordines arctiſſimo amoris vinculo obſtrinxerunt, ut ob novam hanc ſupremi Sacerdotii dignitatem, non tam ipſi Tibi, quam ſummæ ſuæ felicitati gratulentur. Populi vero benevolentiam non ſola facilitate, ut alii, ſed ipſa virtutis ſeveritate, & juris, legumque obſervantia, ut de Catone, viro graviſſimo, auctor eſt Tullius, Tibi propemodum conciliaſti. Quod ſi verum eſt, quod Plato duxerat, tum denique beatas fore Reſpublicas, quum aut docti, aut ſapientes homines eas regere cœpiſſent; o quam beatos nos fore putandum eſt! imo etiam nunc beatiſſimi ſumus; jamque luculentiſſimum

non nobis tantummodo, ſed univerſo terrarum Orbi doctrinæ, ac ſapientiæ tuæ ſpecimen præbuiſti; cùm ſuſcepto calamitoſis temporibus gubernaculo, mirabili quadam cunctandi ratione plurima, ac difficillima expediſti negotia, felicior ſane præſtantiſſimo illo Romanorum Duce (Fabio), de quo ſcriptum legimus:

Unus homo nobis cunctando reſtituit rem.

Hæc, quæ de virtutum tuarum gloria ſic leviter monui (nam quæ reperiri Te ſatis digna poteſt oratio?) clare, ni fallor, oſtendunt, me non temere, atque fortuito, ſed quodam veluti jure auſpicem Te, ac Patronum expoſtulaſſe. Ad hæc noſti, BEATISSIME PATER, ut novit Urbs univerſa, me auguſtiſſimo huic Orbis Terrarum loco, Apoſtolicæ nimirum Sedi, adeo multa debere; ut ſi quando mea curandorum morborum ratio, ex Anatomicis, & Chirurgicis profecta ſtudiis, à quibus ego nullum confiteor ætatis meæ tempus abhorruiſſe, ſaluti hominibus fuit; eorumdem in primis fructum debeam acceptum referre eximiæ Anteceſſorum tuorum liberalitati, ac munificentiæ erga me prope ſingulari. Ea namque factum eſt, ut in exteras gentes iter ſat longum conficere, totamque Italiam, Galliam, & Belgium peragrare potuerim. Dulce mihi profecto eſt meminiſſe felices, fauſtoſque Francorum Armorum exitus, quorum Vexilla ſecutus anno milleſimo ſeptingenteſimo quadrageſimo

ſeptimo, cum in expeditione ad Loffeld, ſub quo atrociter pugnatum eſt, tum in ardua, difficillimaque Bergæ ad Zomam obſidione ſauciis curandis militibus operam dedi. Sed magis, magisque lætor memoria repetens, quot, & quam clariſſimos Chirurgiæ Rectores, ac Magiſtros in diuturna illa peregrinatione datum mihi ſit cognoſcere, ac familiares habere; ut enim reliquos omittam, in Galliam profectus Lutetiis familiares habui Excellentiſſimum Virum Franciſcum De La Peyronie tunc Galliarum Regis Chirurgum, cæterosque inclytæ famæ Pariſienſis Chirurgiæ Profeſſores, Petit, Le Dran, Winslow, Morand, Foubert, Puzos, Moreau, Queſnay, Garengeot, Hevin, La Faye, Louis &c. Manet alta mente repoſta felix illa dies, qua cùm diſſertationem coram præfatis, aliisque compluribus Lutetiæ Chirurgis in eorumdem Academia publice perlegiſſem, haud multo poſt ejuſdem albo me adſcriptum cognovi: quo quidem munere nihil accidere mihi poterat aut ſplendidius ad laudem, aut ad lætitiam jucundius. Nec ſine encomio prætercam, quos in Belgio colui perilluſtres Viros Senacum tunc temporis Saxoniæ Ducis, exinde demum Chriſtianiſſimi Regis Medicum; De La Martinierre, Franciſci De La Peyronie digniſſimum ſucceſſorem; nec non peritiſſimum Andouillé claſſis illius Gallicæ in expeditione Chirurgum primarium. Vixi Rothomagi cum Claudio Nicolao Le-Cat

magni nominis Chirurgo. Usus Lovanii familiaritate sum celebratissimi Anatomici Van-Rossum. Moscatum novi Mediolani; Bertrandum Augustæ Taurinorum; Bononiæ Molinellum; Patavii demum Anatomicorum omnium facile Principem Joann. Baptistam Morgagnum, ex quorum ore in privatis colloquiis multos carpebam Chirurgicæ facultatis flores,

Qualis apes æstate nova per florea rura.

Quæ quidem eo libentius dico, quo clarius omnes intelligant, me infinitis pene nominibus devinctum, ob omnino sempiterna beneficia, de quorum magnitudine, si hoc potissimum tempore nihil publicis testarer monumentis, apud æquissimum quemque rerum æstimatorem immemor videri possem, aut parum gratus. Habes igitur, BEATISSIME PATER, quæ, & quantæ rationes, omnesque gravissimæ, fuerint, quare opus hocce meum, qualecumque demum fuerit, Tibi sistere debebam. Unum restat, quod amplissimo illud patrocinio tuo foveas, mihique ad Sanctissimos Pedes provoluto Apostolicam Benedictionem impertiaris.

GUATTANI PRÆFATIO

AD LECTOREM.

Opusculum si scriniis meis excidere passus sum, non codicem, non commentarium, ne illico poscas tabellam, benevole Lector, neque me, priusquam causam dixerim, præcipiti suffragio condemnes obsecro. Urget scio tam doctos, quam indoctos scribendi, edendique opera sua cacoethes, ursitque semper homines natura, si Tullio credimus, non tam ad discendum, quam ad docendum proclives; idque ex eo factum est, ut in immensum aucta librorum multitudine, cum aliarum disciplinarum, tum potissimum Chirurgiæ studia nullum jam finem habere posse videantur. Verum cum non nisi perpaucis datum sit, facultates, quibus veluti glebæ adscripti sunt, novis inventis augere, atque illustrare; ex his ingentes materiarum tractatus non sine magno verborum apparatu, persæpe cum Polydædala eruditione consarcinant, commentarios, collectiones, promptuaria, lexica improbo forsan, sed inutili labore componunt. Parcam sane multis, quin & dignissimos laude puto tam veteres, quam recentes rerum Chirurgicarum Scriptores, qui ut obscuris lumen adderent, ambigua explanarent, maculas, quæ vel incuria, vel ruditate temporum auctoribus exciderunt, abstergerent, in alienis scriptis perpoliendis, ordinandisque plurimum insudarunt. Profecto quis magno in pretio non habeat opus De rara Vulnerum medicatione, *à celeberrimo Magato conscriptum? Ingenuus homo sponte, libenterque fatetur, se nova Romæ, & fortasse, ut arbitror,*

in Xenodochio S. Spiritus curandorum vulnerum percepta methodo, ut hanc in melius corrigeret, ad tractatum illum conficiendum operam contulisse. Ut postea mutarem consilium (*ipsissima sunt ejus verba*) hinc accidit: Dum Romæ commorarer, præcipuos Urbis Chirurgos novam hanc curationem vulneribus adhibentes intuebar, novitate rei permotus &c. *Quis laudandum non putet Hieronymum Marinum ejusdem Xenodochii Lithotomum, mihique apprime notum, qui veteri despecta suppositæ Carunculæ in uretra persanandæ methodo, novam, ac magis aptam excogitavit? Hos non perfunctoriam, sed utilem, ac necessariam in scribendo operam collocasse, cæcus est, qui non videat, amens, qui dissimulet.*

Illos increpo ineruditissimos fures, qui ad aliquid per se conscribendum impares, ex alienis hortulis hinc inde rapere, mutataque ansa alienis poculis, ut ait Seneca, ne possint agnosci, aliena pro suis venditare non erubescunt. Ex his alii solo rerum ordine immutato, sæpe sæpius in præposterum, transcribere, ac denuo idipsum opus recoquere. Nonnulli armamentarium Chirurgicum inutiliter augere. Quidam cerebrina remedia concipere, ad quæ intelligenda, tamquam ad Oracula Delio natatore opus sit. Nec desunt, qui contra diversas medendi, curandique methodos membranas insipienter impleant: quasi uno, eodemque semper immutabili modo singulis in casibus ægrotis præsto esse possimus. De hac universali medendi ratione si mihi obiter, quod sentio, dicendum est, libere dicam, nil intentatum majores nostros reliquisse; ab iis enim proposita sunt Olea: Unguenta: Cataplasmata: Cerata: Balsama: Vulneraria in genere: Pulveres: Poscæ: Aquæ cum medicatæ, tum thermales: simplices tam calidæ, quam frigidæ: fila arida: nec partem morbo affectam exsugere prætermissum est. Numquam tamen hoc Theorema Geometricum, quod suadere nituntur moderni Chirurgiæ reformatores, constabiliri potuit; nec ullatenus judicio meo constabilietur, donec

causæ morbi efficientes, corporis habitudo, cælum, anni tempestates, ægrotantis ætas, morbi demum positura sedulo inspiciantur, maximaque in ratione habeantur.

Tales ergo viros, quorum opera volumine quidem magna, sed rebus sane exigua, in dies publicari cernimus, Cartesio, Philosopho in primis acuto, opinionem injecisse puto, typorum inventionem potius quam utilem humano generi noxiam fuisse, ac perniciosam. Profecto non juvant, non delectant, nemini placent, nisi Bibliopolæ, cui lucrum licet miserrimum quandoque parant. Illos e contrario omne tulisse punctum censendum videtur, qui omissa eorum tractatione, quæ jam ab aliis observata sunt, ea, quæ restant invenienda, explicandaque enixe curarunt. Veros proinde Chirurgicæ facultatis illustratores decet appellare, ut nonnullos hic recenseam, Lotterios, Pibrakios, Drakios, Petitos, qui & Placcam ad Arteriæ Intercostalis Hæmorrhagiam comprimendam; & machinulam, qua lingua excisa cohærescere iterum ac conjungi valeat; & extractionem secundi Dentis molaris Mandibulæ superioris, qua sinus Maxillaris Ozæna facile persanetur; & Ossium Cavorum Terebrationem puris educendi gratia comparatam, aliaque aptissima hujuscemodi remedia excogitarunt, omniumque primi doctissimis lucubrationibus explanarunt. Hac potissimum de causa diffusos in illos materiarum tractatores, atque compilatores odium velut sempiternum exercuisse conspicimus florentiores Europæ Academias.

Mihi vero in Chirurgia idem obtigisse gratulor, quod olim Eleusynam videntibus: nam ut illa semper aliquid servare solebat, quod revisentibus ostenderet, ita quotiescunque ad artis meæ arcana perscrutanda accessi, semper aliquid observavi, quod nec ab aliis, nec à me ipso visum, aut perceptum antea fuerat. Quapropter ut aliquid de penu meo prodiret, quod si re ipsa humanæ societati nil commodi, atque utilitatis afferret, meum saltem alios juvandi animum osten-

deret, facile à me impetravi, ut hanc Chirurgiæ partem, quæ hactenus velut in puteo Democriti demersa latuit, e tenebris eruerem, ac pro modulo ingenii exornarem. Tuum igitur erit, humanissime Lector, judicare, reprehendendus nec ne sim, quod ab inveterata Scriptorum consuetudine recedendum mihi putaverim. Id unum affirmem, me in hoc qualicunque concinnando libello, tamquam ad unicum finem, ad amplificandam, explanandamque morbos externos persanandi artem respexisse.

Quare in hoc lætandum mihi jure videor, quod hasce observationes, quantulæcunque demum eæ sint, non in aëre, ut Plautinis verbis utar, piscatus fuerim, vel in Armariolo pomeridianis horis ad oblectamentum, seu potius ad vanitatem effinxerim; quoniam illas in celeberrimo æque, ac publico Sancti Spiritus Nosocomio innumera per experimenta diutius comprobavi, cujus veritatis testes sunt locupletissimi, quotquot in eodem Chirurgiæ dant operam, studiosi adolescentes. Cætèrum non parum alacritatis, animique suscepi, ut fœtum hunc in lucem emitterem, cùm observassem, postquam felicem, faustumque tam in brachio, quàm in poplite habuerit exitum Aneurysmatis vinctura, si quis hoc laboraret morbo, illico ab unoquoque sive rerum Medicarum gnaro, sive ignaro, vincturam tuba cani, inclementerque sæviri in Chirurgum, si forte vita Ægrotus periclitatus fuerit, quia operationem omiserit. Numne igitur Aneurysmatibus quibuscunque vincturam adhibendam putemus? Poterat paulatim in artem irrepere classicus hic error, ac fatalis Ægrotantium saluti (quemadmodum fatalem fuisse jam nonnullis, interdum curantis imperitia, quandoque nimia animositate infra patebit) si principiis obstare nemo sategisset. Nunc autem de varia Aneurysmatum externorum qualitate edocti, cautius, ut spero, in posterum Vinctura utentur Chirurgiæ Professores, cæteri tam immani furore imperitiam non increpabunt.

Quod

Quod si scire aves, unde in me originem duxerit prurigo in universa Chirurgia, quæ tam longe, lateque diffunditur, hanc unam excipiendi gremio, serioque excolendi materiam; dicam libentissime stimulum excitasse casus quosdam, qui a primis usque temporibus mihi sese obtulerunt observatione dignissimi, quorum primus in lictore extitit, ictu parvæ igneæ Ballistæ, quæ vulgo Pistola *nuncupatur, in flexura cubiti vulnerato. Hic ad Nosocomium Sancti Spiritus adductus cùm esset, lectoque acceptus, consueta methodo ad diem usque septimum feliciter curatio vulneris processit. Sequenti vero mane cùm ad invisendum progrederer, quis crederet? nuntiatum mihi est, proxima nocte lictorem occubuisse. Rei novitate permotus ad Cadaver gradu facto, ut tam repentinæ mortis causam investigarem, confestim novi Hæmorrhagiam inopinate obortam ex Arteria Brachiea prope venam Basilicam dissecta proficiscentem illum miserum necasse. In ejusdem dissectæ Arteriæ latere, quod magnitudine tritici acinum æquabat, adhuc hærere comperi escharam, quam illuc glans plumbea intulerat, & cujus sejunctio Hæmorrhagiæ causam præbuerat. Eodem fere tempore Græcus Antistes, cui in venæ dissectione cùm læsa fuisset Arteria Brachialis, vita functus est, nullo læsioni adhibito remedio. Poplitis Aneurysma quandoque velut abscessus cultro dissectum est non sine Ægrotantis interitu. Quidam haud dissimili laborans aneurysmatico vitio, apposito caustico, simul ac eschara sese disjunxit, interiit sanguinis fluxu. Eodem fato succubuit miser alter, cui Poplitis Aneurysma ignito ferro est apertum. Præter hos funestissimos curationum exitus, quos meismet oculis vidi, innumeros addere hic possem, quos vel rescivi, vel in Apologiis, ac criticis, quæ in dies evulgantur, Chirurgorum concertationibus perlegi. Huic tanto malo præsenti libello occurrere conatus sum, & quamvis me iis præsidiis vix mediocriter instructum, longeque ab illa ingenii felicitate, quæ ad hoc perficiendum requiritur, abesse intelligo; juvit tamen periculum facere tam præclaræ*

exercitationis, si forte alios rebus omnibus instructiores commovere, & ad eamdem suspiciendam cogitationem possim excitare.

Videre hîc igitur poteris, candide Lector, si vel saltem curiositate ad perlegendum opus accesseris, quid de Poplitis, Inguinis, ac Femoris sub ligamento Falloppiano, suræ, manus, pedis, aliisque compluribus Aneurysmatibus internis observare mihi opportune contigerit, quæ cuncta ad faciliorem captum cum schemate data opera junxi. Ne autem quid deesset, quod locupletare, ac quodammodo perficere hoc opus posset, dissertationem de Aneurysmatibus in Brachio, ac femore jam primum a me anno millesimo septingentesimo quadragesimo quinto editam hîc adjungendam censui. Hac usus sum opportunitate, ut Œsophagotomiæ operationem transcriberem, quam in Gallica editione tomi tertii Regiæ Chirurgiæ Parisiensis Academiæ impressam fortasse perlegeris. Demum tres in calce operis non inutiles observationes subjunxi, quas, spero, fore non molestas. Nec me arguas, si Practicorum selectissimas, quæ sparsim hinc inde habemus, de Aneurysmatibus lucubrationes, præter unam Joannis Trulli Verulani, atque in Urbe Chirurgi, Lithotomique præclarissimi a Marco Aurelio Severino in suo libro de efficaci Medicina, & Chirurgia relatam, quam, mutato ne quidem verbo, transcribendam hîc putavi, huc non attexerim. Quantum enim abest, ut clarissimorum Virorum opera, famam, atque æstimationem silentio hocce meo despexisse videri velim; tantum ex adverso ab instituti mei ratione devium esset, atque alienum eorum scripta hîc exhibere, cùm eam ab initio mihi dixerim legem, ut mea tibi offerrem dumtaxat, non aliena. Vale.

GUATTANI

DE

POPLITIS ANEURYSMATIBUS.

FELIX, fauſtuſque exitus, quem olim habuit Vinctura Aneuryſmatis, a me jampridem in Cubiti flexione inſtituta, animum mihi, alacritatemque addidit ad eamdem etiam in Poplite ſuſcipiendam, eoque magis, quod hæc, & illa occurrens frequentius, & majoribus ſcatens difficultatibus, periculiſque, ſi optatum nacta fuerit eventum, longe majorem humano generi utilitatem ſit allatura. Pluribus igitur, diverſiſque antea factis in Cadaveribus experimentis, exploratiſque in anteceſſum lateralium arterioſorum Vaſorum Anaſtomoſibus, a celeberrimo Winslowio jam plenè, cumulatèque deſcriptis, quas in Genu eaſdem propemodum, atque in Brachio deprehendi, & quas adverſus hunc ipſum morbum, veluti propugnaculum, ac munimentum a natura conditas arbitror, in Viro ſanguine mediocriter prædito, & quadrageſimum quintum ætatis annum agente, Aneuryſmatis in Poplite oborti operationem aggreſſus ſum.

HISTORIA I.

ANEURYSMATICUS tumor a medio femore ad ſuram mediam porrigebatur, ac in altum ſe attollens, valdeque utrinque ad latera expanſus nullo amplius agitari Arteriæ pulſu valebat, & licet non magna eſſet rubicunda alteratio Integumentorum, hæc tamen a ſubjectis muſculis deduci, divellique minime poterant, ſed unam

cum eis, eamdemque molem faciebant. Quæ omnia mihi fatis exploratum, atque perfpectum reddere videbantur, fpurium hoc effe. Aneuryfma, cui denique Febris adjungebatur vehementiffima, validique, ac præfertim procedente nocte ingravefcentes, accedebant dolores.

Die conftituta, præmiffifque idoneis cautionibus, cultro tumorem fecundum longitudinem profunde fecui, ablatoque omni concreto fanguine, Arteriæ lacerationem tantam offendi, ut fuperiorem integrum ejufdem tractum vinculo adftringere non antea potuerim, quam mihi per ipfum femur digitis, ferroque iter aperuiffem. Ad inferiorem autem vinciendam Arteriæ fedem me conferens, mirabundus inveni illam expanfionis inftar Aponeuroticæ haud fecus Femoris offi adhærere, ac Aortam Vertebris aliquando adnecti confpicimus, quod mihi impedimento fuit, quominus hanc fecundam vincturam fatis accurate perficerem. Laxato nihilominus torculari, nil fanguinis ex fuperiori vinculo effluxit, & parum ex inferiori, etfi magnam mihi moleftiam attulerint mufculorum Arteriæ, quæ in tam longa diffectione neceffario præcifæ, copiofum fundebant fanguinem; eumdem vero fola compefcui preffione, non tantum, quod uniuscujusque Arteriæ vinctura præcipi, quam præftari facilius poterat, verum etiam, quod ægri vires tam diuturnæ, tamque gravi perferendæ operationi pares futuræ non videbantur. Ingenti igitur tumoris cavo filamentis ficcis repleto, idoneisque pulvillis inferiori vinculo admotis, affectam partem circulari fafcia obligavi, atque ita operationi finem impofui, torculari, remiffo licet, laxoque, attamen in fua fede relicto, ut illico pro re nata conftringi poffet. Poftridie etfi torcular haud effet adftrictum, Gangrænam articulus minitabatur irreparabilem, quæ die proximo Ægrotantem de medio fuftulit.

ANIMADVERSIONES.

QUUM ego eventus ita infelicis caufas perpenderem, multa hîc fefe mihi objecerunt incommoda, quibus ab Aneuryfmatico Poplitis tumore fummotis, rationi confonum videbatur, fore, ut in illo Vinctura, eo, quem optamus, fucceffu expediri, ac perfici poffet. Hinc tantum abfuit, ut ex celerrima Ægrotantis nece animo conciderim, quinimo majores ex illa mihi accefferunt ftimuli, & me

multo magis ad eamdem operationem iterum instituendam, repentinus hic obitus inflammavit. Constrictionem igitur hanc prospere cessuram cognovi in illo Aneurysmate, cujus tumor a cæteris ambientibus sejungi, atque in insulam redigi eousque posset, donec utrinque, superne scilicet atque inferne, integra, & sana Arteria detegeretur, quemadmodum mihi alias in Cubiti flexione contigerat; in quem finem Aneurysmaticus tumor nec nimis vetustus, nec amplus nimis debebit esse, nullo tamen veri, nothique facto discrimine, quum etiam nothus eisdem dotibus gaudere possit, ob cellularem membranam, quæ sacci munere in hujusmodi casibus aliquandiu perbelle fungi observatur.

Tumoris igitur Aneurysmatici cum Integumentis cohæsio, ob quam is non potuit usque ad extremum utrumque sine sacci apertione a reliquis omnibus segregari, primum incommodum fuit, quod in hoc ægrotante se mihi objecit. Secundum detrimentum profectum est a nimis longa Arteriæ ruptura, quæ, longiorem partium abditarum patefactionem requirens Chirurgum semper plures secare cogit Arterias musculares, ex quibus erumpens sanguis, aut opus interturbat, aut saltem longe diuturnius id efficit, ut silentio prætercam, ex tam immani vulnere uberrimam Puris prolixo tempore manantem copiam ab Ægrotante difficile ferri posse, atque ob elatiorem, quæ necessario hoc in casu fuit Arteriæ vincturam, laterales plerasque illius Anastomoses interire. Valde exporrectam autem Arteriæ rupturam hoc in loco accidere posse satis ostendit Tab. I. Fig. I. quam eo consilio ad vivum delineandam curavi, ut vera maximæ a me umquam deprehensæ lacerationis mensura unicuique innotesceret. Tertium obstaculum, quod mihi se opposuit, fuit mutua Arteriæ, ossisque femoris conglutinatio, quæ non tantum integri sacci a reliquis secessum omnino prohibet, sed etiam ossis denudationem, ejusdemque cariem nonnunquam infert, quo fit, ut Aneurysmatis Chirurgia longe diuturnior, difficilior, minusque tuta reddatur. Quartum impedimentum in ejusmodi casibus a profunditate exoritur, ubi vincienda Arteria reconditur, cum ob tumoris molem, tum ob majorem Genu ipsius inflexionem, atque rigiditatem a tolerato dolore natam. Hinc enim curvissimæ licet acus transvectio, ideoque Arteriæ vinctura perquam difficilis, & incommoda efficitur, eoque magis si nervum, venamque a vinculo amovere, ac liberare consi-

lium fuerit, quemadmodum Chirurgis omnibus ſemper ipſe auctor ero, ut præſtare ſatagant.

Quum autem ego ſolam Arteriam vinculo adſtringere, non vero nervum, nec etiam venam ſuadeo, me ab æquo, rectoque diſcedere, haud quaquam puto, etſi mihi ſatis perſpectum fuerit, nonnullos eſſe, vel ſumma auctoritate pollentes viros, inter quos clariſſimus Molinellus, qui hanc venæ, nervique ab Arteria remotionem, aut nullius, aut minimi certe momenti eſſe in hac Aneuryſmatis operatione arbitrantur. Me vero a ſententia mea nullatenus abducunt præclaræ licet ipſius Molinelli circa Brachii Aneuryſmata obſervationes, quæ, niſi fallor, ad meum amplectendum potius, quam repudiandum conſilium unumquemque impellere debent. Et re quidem vera ſi intento animo Symptomata intueamur, quæ duas ab eo allatas operationes exceperunt, illa profecto graviora longe ac periculoſiora fuiſſe deprehendemus, non iis dumtaxat, quæ Cubiti a me deſcriptæ, ſed iis etiam, quæ Genu mox deſcribendæ operationi ſupervenere. Si ratio autem habeatur temporis, intra quod ægrotantes ſanitati ſunt reſtituti, inter meas, ac Molinelli obſervationes diſcrimen maximum intercedit; cùm Molinelli ægrotantes tres fere integros menſes ante ſanationem contriverint, ex meis autem, qui Brachii Aneuryſmate laborabat, vix diebus exactis triginta tribus ſanitati redditus fuerit; qui vero patiebatur Poplitis Aneuryſma, quod ſane mirabilius eſt, ſtatim atque diem attigit quinquageſimum primum, valetudinem priſtinam recuperaverit. Jam vero ſi a Nervi, Venæque vinculo repetendi non ſunt pernicioſi hujuſce operationis effectus, a ſola forſan Arteriæ conſtrictione iſtos exoriri putandum erit? Abſit profecto, ut abſurdum hoc ſtatuamus. Natura enim utrinque plures Anaſtomoſi inter ſe junctos ab Arteriæ trunco emiſiſſe ramos videtur, ut repugnante licet vinculo trunci, ſat nihilominus liber per ſurculos laterales humoribus tranſitus concederetur. Hinc immanem dolorem, ac omnimodam ſenſus, motuſque amiſſionem a nervo repetere neceſſe eſt, rationique conſentaneum eſſe videtur, non impeditum ſanguinis venoſi circuitum ad inhibendam nimiam articuli tumefactionem, arcendamque Gangrænam plurimum facere.

Me pariter nequaquam præterit, quoſdam eſſe ex Chirurgiæ Profeſſoribus, qui ſuperius Arteriæ vinculum dumtaxat præcipiant, de

inferiori nihil solliciti, putantes forsan in compressione satis præsidii esse ad profluentem sanguinem cohibendum. At turpiter hi profecto falluntur, non secus ac egomet in prædicto ægrotante deceptus sum. Sanguis enim, quem ab inferiori vinculo prodiisse admonebam, extra omnem dubitationis aleam ille ipse fuit, qui per surculos laterales ad male revinctam delatus erat Arteriam. Equidem inficias ire non possum, exiguos admodum in naturali statu esse surculos illos, nec singulos ad magnam sanguinis copiam vehendam aptos. Quum autem complures sint, exiguitatis vicem pensante numero, cruoris vim non spernendam suppeditabunt, quemadmodum quisque facillimo experimento discere potest, si facto vinculo, confossoque infra illud Arteriæ trunco, ut ipse in Brachio sæpius expertus sum, aquam tepidam siphonis ope desuper in Arteriam injiciat; eam enim ex inflicto vulnere illico prosilientem conspiciet. Ad hæc Aneurysmate jam a longo tempore correpto trunco, præpeditoque per hunc libero cruoris transitu ab arterioso sanguine, per laterales surculos fere unice permeante, extenduntur isti paulatim, atque incrementum suscipiunt. Quapropter & numerus eorumdem, & adaucta capacitas eam inferiori ipsius trunci sedi vim sanguinis impertiuntur, ut pro viribus illi obsistendum vel inferiori vinctura sit. Licet enim compressio & ipsa hæmorrhagiis adversetur, cùm tamen fasciarum auxilio absolvenda sit, quemnam latet ab hac, ut optato perfungi munere valeat, laterales etiam Arterias, venasque omnes ita esse coangustandas, ut sanguinis transitus præpediatur? Ex hoc enim, ni fallor, derivanda non minus est celeris illa oborta Gangræna, quæ nostrum sustulit Ægrotantem, quam ex superiori nimis elata Arteriæ Vinctura, ob quam plures lateralium ramorum Anastomoses interciderint; ideoque ad arcendam quoque Gangrænam, vel inferiori uti vinculo, necessarium prorsus videtur.

HISTORIA II.

NULLAS igitur negligens observationes, quoties præsto hæ mihi adessent, mecumque sedulo ea omnia reputans, quæ nuper in medium attuli, in animum induxi meum circa Poplitis Aneurysma novum periculum facere, sed ad illud curandum dumtaxat aggredi, in quo superius enumeratæ qualitates, conditionesque reperirentur, sicut

revera III. kalendas Majas anno 1756 mihi adamussim contigit in Sancti Spiritus Nosocomio, ubi meæ curæ commissum reperi Vespillonem quemdam nomine Andream Boturrium Romanum. Is vigesimum quintum agebat adhuc ætatis annum, temperamento præditus moderate sanguineo, corporis habitu gracili, pluribusque Venereæ luis cicatricibus inquinato. Ad opus igitur in eo me conferens, illud suspiciebam tanto libentius, quod Æger idipsum avide expetere videbatur. Felix autem hujusce operationis eventus, simulque desiderium, quo ego flagrabam, ut ad utilitatem publicam, artisque incrementum hæc pariter operatio inter alias cooptaretur, sedemque in Chirurgia stabilem inveniret, mihi in causa fuerunt, cur integram litteris illius historiam mandaverim, eoque magis, quod a nemine, si Joannem Trullum, cujus quoque historiam inferius integram consulto descripsi, ac Saviardum exceperis, id hactenus fuisse factum cognoscerem. Cùm vero Saviardi Aneurysma supra Femoris medietatem collocaretur, vulneri originem deberet, & vel ipse anceps hæreret auctor, Truncum ne cruralis Arteriæ, an præcipuum hujusce ramum occupavisset, a meo Poplitis Aneurysmate longe extitisse diversum putandum est. Et revera probabilius videtur, Arteriæ cruralis ramum, potius quam truncum, illic fuisse Aneurysmate affectum, tum quod præcipua hoc in loco occurrat arteriosa propago, tum etiam quod ita elatum cruralis Arteriæ vinculum sanationi officere debuisset, aut saltem ejusmodi incommoda procreare, quorum Saviardus in sua relatione minime oblitus esset.

Mihi igitur Ægrotans significavit, hunc morbum originem in eo duxisse a parvis doloribus in ipso Poplite exortis, quos acerbiores reddi observaverat, dum artem exercens suam modo ingentia deferret pondera, modo attolleret lapides sepulchrorum, modo ab iis cadaverum arcas extraheret; brevique temporis intervallo se cognovisse natum hoc ipso in loco tuberculum, quod sensim ad amplitudinem transversorum octo digitorum excrevit. Pulsatio in illo haud amplius percipiebatur; durum id erat, tactuique renitens, at figura ovali donatum, nullamque cum mobilibus adhuc integumentis, aut cum Femoris osse cohæsionem præ se ferebat; dolores tamen movebat Ægrotanti valde crudeles, quos etiam valida febris, atque ingens totius articuli intumescentia comitabantur. Opportunum igitur existimavi initium facere a mitigandis doloribus, lenienda febri, ac totius articuli,

articuli, tumorisque aneuryſmatici, quoad ejus fieri poſſet, imminutione. Quapropter præmiſſa ſectione venæ, eductaque idonea ſanguinis copia, vaſis cruralibus uſque ad inguen ſecundum eorum longitudinem mediocrem admovi pulvillum, quem ſatis valida vinctura firmavi. His auxiliis, nec non iterata ſæpius venæ ſectione, perfecto vitæ regimine, clyſteribusque mihi tumorem hunc adeo compeſcere datum eſt, ut III. Nonas Majas operationi manus admovere decreverim, quam ſequenti ratione exſecutus ſum.

Translato Ægrotantis cubili in medium Conclave Chirurgicorum morborum, quemadmodum ſemper in more poſitum mihi fuit, quo Adoleſcentes Chirurgi melius videre, majoremque inde fructum capere poſſent, dictum Ægrotum in illo pronum conſtitui, ac idoneorum Miniſtrorum auxilio, femore, crureque firmatis, ad ſanguinis curſum in crurali Arteria inhibendum Petiti torcular ſuperiori femoris ſedi curioſe admovi. Hinc ipſius genu articulo, quam a morbo fuerat, ulterius flexo, ſuper integumenta, quæ oblique ſuſtuleram, incurva novacula inciſionem decem fere digitos longam in directum peregi, una cum tegumentis adipem etiam ſejungens, donec inſulatum redderem, quantum in me fuit, aneuryſmaticum Saccum, qui adamuſſim ovi anſerini figuram, ac magnitudinem referebat, per cujus medium cum iſchiadicum majorem nervum decurrere animadverterem, omnem adhibui curam, ut illum ſimul cum Vena crurali intactum, atque inoffenſum relinquerem. Eodem poſtea tumore duce, incurvæ novaculæ, digitorumque auxilio, iter mihi ad ipſius ſacci extrema adaperui, quo integram utrobique arteriam detegerem: tum dicatam huic operationi, inſtructamque quadruplici cerato filo recurvam acum ſub ea tranſmittens, primam, ſuperioremque Arteriæ eidem Vincturam prope tumorem injeci. Eadem methodo, eisdemque legibus ad inferiorem inſtituendam Vincturam memet deinceps contuli, ſed ut illam perficerem, opus mihi fuit Muſculi Gaſterocnemii initia deducere, Solarisque muſculi plurimas deſtruere fibras, eo ſemper conſilio, ut evitatis cæteris, Arteriam ſolam vincirem, quemadmodum mihi, Supremo favente Numine, revera contigit.

Refecto deinde ſecundum longitudinem Aneuryſmatis ſacco, ejusque cavo ſanguineis grumis, quibus ſcatebat, depleto, ac potiſſimum polypoſis quibuſdam tenaciter ſibi adhærentibus ſtratis,

Torcular paulatim laxari jussi, atque ab utroque vinculo, ne minimâ quidem sanguinis gutta exeunte, illud iterum modice adstringi volui, quo cohiberetur arteriosi sanguinis impetus non solum in superiorem Vincturam, sed in laterales etiam Arterias, a quibus, tantam ejusdem sanguinis vim amittere illico nequeuntibus, tumere pars, & non parum hinc excandescere, atque immani dolore corripi posset. Ingenti autem ipsius Sacci cavo tenuissimis, mollissimisque lineamentis repleto, & membro idoneis pulvinulis, linteisque defensivo aliquo madidis communito, illud fascia in orbes ducta modice adstrinxi, ad Torcular usque cum ea perveniens, ut liceret mihi leniter comprimere valde extensum quemdam pulvillum, quem ideo cruralium Vasorum funiculo juxta illius longitudinem opposueram, quo nimirum sanguinis cursum eo melius, tutiusque ibidem cohibere possem, ac retardare. Cautio mihi pariter fuit, ne fasciæ orbes potissimum circa Genu nimium constringerentur, ut lateralium Arteriarum, Venarumque compressionem effugerem, etsi ossis ipsius inæqualitates, atque tubercula propagines istas quodammodo tueantur. Resupinato denique Ægrotante, crureque affecto ita collocato, accommodatoque, ut subjecto pulvinari Poples incumberet, mandavi, ut Cubile suæ sedi pristinæ redderetur.

Nihil etiam de ratione alendi Ægrotantes hujusmodi, quod in omnibus iis, qui magnis quibuscumque operationibus patuerunt, una mihi, eademque servata, ac semper servanda esse videatur, eaque mea quidem sententia posita sit in exhibenda quovis trihorio Patera jusculi, modo simplicis, modo ex vitulina, gallinaceaque carne confecti, & ad summum tenuissimis aliquot albissimi panis crustulis saturati.

Quum autem ad vesperum Ægrotantem febri correptum offenderem, idoneam ei detrahi curavi sanguinis copiam, a qua mirifice remittente febri, ille noctem exegit non admodum irrequietam, vel hoc potissimum nomine, quod partis affectæ dolor haud maximus extitisset. At mane diei proximi tumefactionem inveni totius Articuli longe adauctam, digitosque pedis nonnihil frigidos. Quibus incommodis ut obviam irem, Torcular paululum laxavi, atque articulo linteamina imposui vulneraria, vinique spiritu roborata decoctione madentia. Nulla enim, ut mea fert opinio, utiliori ratione amovetur necessitas, quæ aliter sæpe incideret, adimendi Vincturam

eo maxime, quia ſit vel adſtricta nimis, vel nimis laxa, quam Torcular adhibendo, quod facili negotio pro re nata laxari, adſtringique poteſt.

Horis vero quarti diei antemeridianis cum ſuperpoſitum apparatum ubique eſſe mobilem animadverterem, illum auferre tandem decrevi, quo facto incredibili voluptate perfuſus ſum, dum maximum hocce vulnus oculis perluſtrarem, eo quod viam optimam videbatur arripuiſſe ad ſuppurationem, cui morem ut gererem, meque adjutorem etiam præberem, filamentorum ope ei blandum impoſui, vulnerariumque digeſtivum ex Veneta Terebinthina, ovorum vitellis, hypericique oleo, linteiſque decocto Vulnerario madentibus, ac faſcia, quam continentem vocant, adfectam partem obduxi.

Hac methodo feliciter perveni ad undecimum diem, quo inferius vinculum ſua ſponte cecidit, eamdemque ultra proferens die duodecima etiam ſuperiori vinculo una cum putrefacto ſacco elabente, ulcus optimè abſterſum, emundatumque redditum eſt. Illud autem decem tranſverſos digitos longum fere omnem a decidente ſacco relictam latitudinem conſervabat, & ob ſuperadditam labrorum tumefactionem, majori etiam donatum erat profunditate, quam illa fuerat, quæ Saccum aneuryſmaticum coërcebat. Uno verbo ulcus hoc ejuſmodi erat, ut ad illius adſpectum omnes horrore perfunderentur.

Benigna perſeverante, ac ſuaviſſima digeſtione, quæ meo quidem judicio verum ſpecificum eſt, quod cito, tutoque morbos depellit, pedetentim ad diem decimum ſeptimum ventum eſt, quo nullo amplius effluente ſanguine Torcular omnino removi, atque ut vires valde abundanti huic digeſtioni ſufficerent (quod in diuturnis, magnamque puris copiam fundentibus morbis perpetuo ſpectandum eſt), jam alendo Ægrotanti aliquanto magis indulſeram; at nihilominus juſculi vulnerarii Pateram ei præbibendam quotidie exhibui.

Inter feliciſſimum Ulceris hujusce decurſum ſub noctem diei ſecundi & vigeſimi Ægrotans inopinato graviſſima correptus eſt ſpirandi difficultate, quæ aliquot momentis perſtitit, eam illi afferens anhelationem, anxietatemque, ut ne verbum quidem enunciare, ac eloqui poſſet; atque inſuper albeſcente jam proximo die, quædam cum pulſuum, tum ulceris alteratio nobis in conſpectum ſe dedit, quibus incommodis opportuna adhibita curatione ſublatis, Æger ipſe

confessus est, illam ortum duxisse a nimia comestione panis, rerumque aliarum, quæ sibi inter manus inciderant.

Eamque hanc methodum, quam institueram, constanter tenens, ubi jam ulceris parietes, totusque articulus omni carebant tumefactione, licet a lateribus effluentis puris optima facies esset, atque conditio, ab ulceris tamen fundo limpidum, tenuemque prodire humorem cognovi, & eum quidem ita copiosum, ut directe officeret sanationi. Quapropter, cum illi pro viribus obsistendum, repugnandumque esse arbitrarer, inutilia prorsus balsamica, atque exsiccantia deprehendens medicamenta, & Ruyschianæ Centuriæ quadragesimam primam observationem minime oblitus, animum ad compressionem adjeci, quam siccis, mollibusque filamentis a lateralibus pulvillis, conjungenteque fascia firmatis præstiti, ex qua compressione secundum, faustumque eventum adeptus, nequaquam eam removere decrevi, nisi duobus, vel tribus, quatuorve diebus exactis, pro majori scilicet, minorive liquoris copia, quæ ex ulcere prosiliret.

Hisce cautionibus non solum prædicti liquoris fluxum penitus desiisse lætus agnovi, sed totum pariter ulceris fundum jam repletum inveni, plagamque æquabilem ovali figura præditam, atque ita coangustatam deprehendi, ut VII kalendas Julias cicatrice parti prorsus obducta e Nosocomio Æger egredi postulaverit, a quo etsi claudicans, attamen neque baculo, neque alio fulcimento adjutus, sed suis tantum pedibus insistens domum concessit. Exinde vero officii sui partes optime semper implevit, suoque adhuc munere præclare fungitur, ac nullum aliud reliquum illi incommodum est, præter mediocrem claudicationem.

A N I M A D V E R S I O N E S.

FELICI, faustoque hujusce operationis eventu, quem mihi proposueram, me attigisse finem existimo, in spem arrectus hac eadem duce, vel illas tandem aliquando inveniendas esse medendi vias, quæ iis pariter casibus opitulentur, in quibus ego operationem hanc etiamnum valde ancipitem esse, satis superque perspectum habeo; interea temporis sat mihi fuerit quæstionem hanc solvendam proponere; num videlicet in iis Poplitis Aneurysmatibus, quæ requisitas

non poſſident qualitates, utilius futurum ſit Femoris amputationem ſuſcipere, an Ægrotantem ſolis naturæ viribus credere, cum exempla non deſint Aneuryſmatum, quæ ſine ullo Chirurgico auxilio ſenſim fuere ſua ſponte in priſtinum reſtituta, atque ipſemet tres hujuſmodi hiſtorias in medium proferre poſſim.

HISTORIA III.

Prima hominem quemdam reſpicit, cui celeberrimus meus Anteceſſor Petrus Ciaſconus ſubeundam obtulerat amputationem; eam vero ille reſpuens a Noſocomio diſceſſerat. Is autem cùm annis deinceps viginti elapſis ad cognitionem meam deveniſſet, affectam ejuſdem partem videre, ac diligenter ſcrutari volui, ſed illum jam ſenem factum, atque ab Aneuryſmate perfectè ſanum deprehendi, nullam præterea reperiens in ipſo Poplite cicatricem, quæ prægreſſam in eo ruptionem, ſuppurationemque monſtraret.

HISTORIA IV.

Secunda virum exhibet, qui ſuo vitæ inſtituto plauſtris regendis ſe addixerat. Huic autem cùm Poplitis Aneuryſmate correptus eſſet, Chirurgus de abſceſſu dumtaxat cogitans, acuto illud inſtrumento confodit, ſed errorem ſuum odoratus, valide cohibente, comprimenteque faſcia, exeuntem ſanguinem illico compeſcere ſtuduit. Verumtamen paucis exactis diebus inchoatam reperit ſuppurationem, cui pro viribus ſuppetias ferens ex animi ſui ſententia rem expedivit. Ægrotans enim priſtinæ valetudini jam optime reſtitutus ad vetus ſuum miniſterium ſeſe iterum contulit, ac deinceps integrum quinquennium eo functus eſt, quo elapſo in febrem implicitus deceſſit. Noſocomii adoleſcens Chirurgiæ ſtudioſiſſimus, eorum, quæ acciderant, pulchre gnarus, præteritique temporis memoriam repetens, Poplitem ſolus diſſecuit, ac Arteriam talem invenit, qualis Fig. II. Tab. I. exhibetur, eam enim ad veritatem expreſſam delineandam curavi. Hic ſane opportuniſſima ſe obtulerat occaſio oſtendendi lateralium Arteriarum augmentum, quemadmodum in ſua elegantiſſima Tabula accurate præſtitit accuratiſſimus Molinellus, atque eam ob cauſam ego ſemper præ oculis habeo Militem quemdam, cujus jam Aneuryſma, & ipſum in Poplite perſanatum, tradere aggredior.

HISTORIA V.

Tertia igitur historia Militem continet, qui Februario mense anno 1746, hoc est antequam Roma Parisios versus ipse discederem, ex Arce S. Angeli ad S. Spiritus Nosocomium delatus est, ut illi vincirem formidabile Poplitis Aneurysma, a quo (tanta doloris erat immanitas) ad ultimam pene desperationem compulsus fuerat. Sed quoniam illud æquali, & majori forsan amplitudine donatum offendi, quàm alterum fuerat a me primò descriptum, a quo satis jam eruditus eram, ei Femoris amputationem objeci. Hanc autem ille perpeti, & perferre renuens e Nosocomio domum suam remigravit, atque ego in Galliam profectus sum. Biennio post Romam reversus, ac illius notitiam exquirens, mihi eum vitæ adhuc esse participem nunciatum est, ac præterea, quoniam claudicaret, scipioni innixum incedere; at nihilominus per varia oppidula deambulare, ut tenues quasdam, atque ad oblectamentum factas merces distraheret. Hunc igitur tandem aliquando assecutus, in eo satis amplum etiamdum tumorem inveni, quod universum Poplitem adimpleret, atque inde etiam non parum extuberaret, ast nullo amplius dolore affectum, nativoque colore præditum, durum tamen, atque tactioni quammaxime renitentem. Sed Æger interea loci suas pristinas amissas vires non modice recreaverat. Is vero deinceps, complures annos in eodem opificio occupatus, totam fere Ditionem Ecclesiasticam peragravit, Romamque inde redux memet convenit, tamquam omnia mihi, quæ sibi obtigerant, enarraturus, meoque usurus consilio. Narravit igitur in quodam Ecclesiasticæ Ditionis oppido sibi tumorem findi cœpisse, puroque effluente sanguine, post hebdomadas aliquot, illi cicatricem obductam esse. Verum non minimam pristinæ duritiei partem in eo relictam; dumque is ad consueta munia rediret, tumorem duobus in locis iterum adapertum, solumque pariter ex illis sanguinem effluxisse; hos tamen hiatus occlusos fuisse modo, modo autem reseratos dicebat, donec omni absumpta inflatione integram affecta pars cicatricem duxisset, sola superstite articuli rigiditate, a qua claudus quidem efficiebatur, sed ita tamen, ut sine baculo incederet. Paucis vero ab hinc annis, purulenta oborta apertura, recessum peperit fistulosum, cum ossis carie conjunctum, atque hoc in statu ille in præsens vitam traducit.

Quod attinet ad amputationem, quatuor huc usque fuerunt amputationes Femoris, quarum data occasione ingentium Poplitis Aneurysmatum ego periculum facere non dubitavi, sed omnes infelicem exitum habuere, licet temperamentum, ætas, satisque validæ ægrotantium vires mihi omnia fausta pollicerentur. Ex quatuor hisce ægrotantibus duo decesserunt, etiamsi optime se haberet ulcus, superveniente die septima supra decimam uni, alteri verò die septima, atque vigesima inopinato, funestissimoque symptomate Convulsionis, quæ ab inferiori, ut jugiter consuevit, mandibula initium capiens, & ad collum deinde, ad dorsum, ad pectus, universumque truncum porrecta, Ægrotantes hosce, spiritu intercluso, peremit.

Duos reliquos interfecit aliud æque mortiferum, ac frequentissimum symptoma, nimirum Hæmorrhagia. Hæc enim nocte operationi succedente, qua febris ut plurimum excandescere solet, utrosque invadens, illos quidem postea dimisit; sed nocte proxima iterum eosdem adorta ita illorum vires attrivit, ut, exeunte die tertio, animam uterque exhalaverit. Hic autem mihi prætereundum non est, me in curatione Ægrotantium istorum omnimodam cautionem, ac diligentiam adhibuisse; cùm enim in priori Ægrotante hæmorrhagiam sequenti mane quievisse agnoscerem, avellere pertimescens eos grumos sanguinis, quos abscissis vasis innasci, eademque occludere notum est, a resolvendo apparatu chirurgico mihi esse temperandum existimavi; sed ob revertentem lethalem hæmorrhagiam, heu nimium deceptus, in altero Ægroto apparatum hunc sine ulla hæsitatione protinus abstuli. Verum mirifice obstupui, cùm firmas, immobilesque singulas vasorum cernens Vincturas, ac ne minimam quidem inde emanantem cruoris guttam conspiciens, nil aliud mihi reliquum esse cognovi, quàm modo ademptum pristinum apparatum instaurare. Quisnam ex recenti adhibita cautela sibi satis perspectum esse non judicasset, a reversuro hæmorrhagiæ fatali symptomate ægrotantem hunc immunem futurum? Id ego pariter pro certo habebam; verumtamen longe mea me fefellit opinio; nam tertio die, cùm jam enormi prægressa nocte sanguinis fluxu correptus esset, ejusdem viribus penitus concidentibus, etiam ipse non secus ac alteri obtigerat, Deo, naturæque concessit.

ANIMADVERSIONES.

QUUM istæ quatuor amputationes omnes infeliciter cesserint, e re videretur esse plurimas illis, gravissimasque profecto animadversiones subtexere, quod equidem libenter ipse præstarem, nisi intra angustos brevissimæ dissertationis limites orationem meam cohibere coactus essem; ideoque hoc unum dumtaxat in præsens considerabo, a tribus nimirum fontibus esse id potissime repetendum. Et primo quidem ab interioribus illis causis, quæ pepererunt Aneurysma, inter quas, ut mihi videtur, non infimum locum obtinet Venerea lues, cujus ego non obscura in hujusmodi ægrotantibus vestigia semper offendi. Secundo a tempore, quo Femoris amputatio instituitur, & quod jugiter illud est, cui jam ad menses complures, aut etiam annos, sine ulla fere intermissione productæ, molestissimæ processerunt vigiliæ, animi affectiones, & atrocissimi cum febre sæpius conjuncti, copulatique dolores. Tertio denique a fere omnimoda in humoribus circumeuntibus fibrosæ partis carentia, in illis exorta, tum quod ob plurimas, easque necessarias venæ sectiones pene omnis absumpta, ac e corpore educta fuerit fibrosa pars, tum etiam quod, quidquid ejus reliquum est, ad duri Aneurysmatici tumoris poliposam concretionem faciendam, augendamque insumatur.

Ex paucis hisce intelligere expeditissimum est, nervosum systema per seipsum, & absque eo quod refecti Femoris ulcus in causa sit, magis irritabile evadere, ac longe sensibilius eodem tempore reddi posse, gignendæque opportunissimum convulsioni, a qua duo priores Ægrotantes occubuerunt. Nec magis arduum videtur, causam eam assequi, unde mortifera, atque ex facili inopinato recurrens hæmorrhagia deducenda sit: Hæc enim, ni fallor, posita est in illa sanguinis qualitate, qua semper gaudent Ægrotantes ejusmodi, quando se Chirurgiæ imperio, & potestati subjiciunt. Sanguis enim ipsorum ita dissolutus est, ac tenuis ita, aquosusque, ut a valido febris invadentis impetu exagitatus, nullo negotio per unumquemque vel angustissimum præcisum Vasculum exilire, frequentesque, & irreparabiles hæmorrhagias efficere valeat, quod etiam celebratissimus Sharpius in eximio Chirurgicarum operationum Tractatu Gallicæ editionis pag. 19 supra centesimam sapienter admonet.

Ex quatuor tandem amputationibus hisce satis efficere posse videor, eas

eas præſidium illud non eſſe, a quo merito adduci in ſpem valeamus, illius ope nos ægrotantes ejuſmodi allevaturos. Cùm igitur jam oſtenderim, Vincturam fugiendam eſſe, quotiescumque Poplitis Aneuryſma, quas nuper attuli, conditiones omnes non poſſidet; cumque a me demonſtratum pariter fuerit, ſoli naturæ creditos quoſdam, ſecundæ fuiſſe valetudini redditos, rationi conſentaneum videtur eſſe, ut in hujuſmodi caſibus, qui Vincturæ opportuni nequaquam ſunt, nulla tentetur Femoris amputatio, verum ægroti ſolis naturæ viribus relinquantur.

Aliæ Animadversiones.

SED conſiderationes, inquiſitionesque meæ non hîc ſibi finem impoſuerunt. Has enim proferre uſque eo ſtudui, quoad diverſi Aneuryſmatici caſus memet perducere potuiſſent ad Chirurgiam in hoc pernicioſo corporis affectu illuſtrandam, & ad meum una inſtruendum animum, quem unicè componere volui ad utilitatem Ægrorum hoc decumbentium morbo, in quo tamquam plane inſanabili ars Medica, atque Chirurgica curationem omnem abjecit, unique Prognoſi acquievit.

Multa fuerunt tentamina, atque pericula, quæ meæ ſeſe menti obtulere varietatem ſpectantia Aneuryſmatum, ex quibus alia diverſam ab aliis naturam obtinent, nec omnia uno, eodemque ex loco efflorеſcunt. Quum vero ea potiſſimum Aneuryſmata inſpicerem, quæ in articulis oboriuntur, in ſuſpicionem adductus ſum, quiete cubilis, ac extenuatione totius corporis, nec non ſimul cohibendo ſanguinis curſum in Arteria ad affectum locum tendente, ac denique linteorum beneficio ipſummet gradatim comprimendo tumorem aneuryſmaticum, fieri poſſe, ut non ſolum illius augmentum prohiberetur, ſed tractu temporis paulatim in ſerum ſua ſponte converſo, & ad permeandum idoneo reddito ſanguineo grumo, ipſius quoque tumoris omnimoda reſolutio tandem aliquando contingeret.

Vinctura methodica, quæ in dies magis, magisque affectam partem comprimeret, unicum mihi videbatur eſſe præſidium, quod ad allatas omnes indicationes implendas valere poſſet: Sed quoniam in ea facienda complura ſe mihi objiciebant impedimenta, quæ a me felici ejuſdem ſucceſſui putabantur adverſa; ego in ancipiti

hærebam, essetne mihi ab illa jugiter abstinendum, an aliquando executioni illa mihi mandanda foret. Verumtamen ut ad eam suscipiendam, perficiendamque excitarer, anno 1757, suspenso, incertoque pendenti mihi auspicato se obtulit Emin. Cardinalis Herbæ, in sancti Spiritus Nosocomio tunc Generalis Magistri, vulgo Commendatoris, Auriga, qui non longe a ligamento Fallopii in cruralis Arteriæ initio spurium gerebat Aneurysma, quod pulsatione præditum erat, ingentisque pomi molem æquabat, & de quo fidelissime historiam suo loco tradam. Quum igitur hoc in casu, si non ad sanandum illud, saltem ad cohibendum illius velocissimum augmentum nullum mihi suppeteret auxilium cita vinctura opportunius, eamdem sine ulla dubitatione statim aggressus sum.

Hujusce vincturæ felix faustusque successus, & documenta, quæ pro Arteriæ abolitione adeptus jam fueram non solum ex infradescriptis observationibus, potissimumque ex illa Fig. II. Tab I. sed etiam ex alio Inguinis animadversione dignissimo Aneurysmate, quod anno 1762 optime persanavi, prius apertioni, dein comprimente vinctura, quæ tunc in usum vocata unum ab animo repulit ex præcipuis obstaculis, quæ timueram, quemadmodum ex illius historia patebit, quam deinceps quoque narrabo; hæc inquam incitamento mihi fuerunt, ut etiam in Poplite, prima quaque data occasione, vincturam hanc me fore instituturum decernerem.

HISTORIA VI.

FREQUENS hujusce morbi procreatio effecit, ut circa mensis Augusti finem anno 1765 deferretur ad sancti Spiritus Nosocomium, ac numero II. Nosocomioli collocaretur, inter Ægrotantes meæ curationi creditos, Antonius Valena, qui Bajuli munere fungebatur. Hic igitur sanguineo pinguique donatus temperamento, & quadragesimum agens ætatis annum, spurio Poplitis affectus erat Aneurysmate, quod magnitudinem, & figuram habebat ingentis ovi anserini, quodque durum, tactuique in qualibet sui sede renitens, febri, dolore, valido pulsu, ac cruris, pedisque intumescentia simul afficiebatur.

Hoc in statu cùm membri tumefactio accessisset, haud opportunum duxi suscipere, quod statueram, priusquam symptomatum imminutioni vacassem, quòd pertimescerem, ne male cederet operatio,

Articulusque gangrænæ periculo objiceretur, ideoque decrevi, ut Æger in lecto quietus aliquandiu maneret, ut rigida uteretur diæta, utque aliquot sanguinis missiones antea perferret.

Hæc providentia adeo utilis fuit, ut non tantum ab incremento Aneurysma cessaverit, verum etiam, vertente Septembris mense, illius quoque dolor penitus evanuerit, ac sensibiliter pulsus magnitudo aliquantulum, crurisque, ac pedis intumescentia non parum sane remiserint. Quum autem nulla mihi justa suppeteret excusatio, quominus Pontifici Maximo in sua rusticatione comes adessem, opportunum existimavi, hoc Aneurysma ita favorabiliter constitutum relinquere ad meum usque reditum, qui contigit VII kalendas Novembris. Postquam igitur Romam reversus sum, quum tumorem quidem in eodem statu invenissem, sed omnem fere deletam esse cruris, pedisque tumefactionem cognoscerem, in animum induxi meum ad prædictam fasciarum compressionem illico accedere, quæ sequentem in modum peracta fuit.

Adhibitis prius ad dies aliquot nonnullis linteis posca identidem madefactis, idoneo linamento obtegere incepi universam tumoris molem, duosque oblongos pulvillos in centro tumoris ita invicem decussavi, ut superius utriusque extremum in superiori, inferius autem in inferiori sede ipsum genu complecteretur, alioque oblongo pulvillo, & eo similiter posca madido juxta cruralis Arteriæ longitudinem ad Inguen usque protento; madefeci quoque omnia lintea, quibus totam genu periferiam, totiusque femoris extensionem obduxeram. Valida deinde, longaque fascia, tres digitos, nec amplius lata, usus sum, primoque ipsius gyro super tumoris centrum incepto, tam infra, quàm supra illud, ita fasciam trajeci, quemadmodum fieri solet, quando hic Articulus vinciendus est, eamque toties per tumorem ipsum circumduxi, quoties opus fuit, ut is a Vinctura opportune claudi, & æqualiter comprimi quoque posset. Hanc ideo constrictionem per femoris longitudinem ad Inguen usque sum prosecutus eadem methodo, & ad eam tutiorem reddendam, nonnisi facto prius circa corpus duplici gyro, illi finem imposui. Cautio potissima, qua sum usus, ea fuit, ut saltem prima vice partem non nimium constringerem, atque ad æqualem illius compressionem obtinendam curavi diligentissimè, ut quilibet instituendus fasciæ circuitus præcedentem jam peractum circuitum aliquanto magis contegeret,

quàm fasciæ illius dimidia latitudo fuisset, quod sane in quacunque occasione chirurgica, ubi hæcce se nobis offeret indicatio, perpetuò faciendum est.

Hisce peractis, Ægrotanti præscripsi sufficientem sanguinis missionem, illique auctor fui, ut rigida uteretur diæta, ut hilaritate animum demulceret, ac præsertim, ut in omnimoda quiete affectum Articulum conservaret; tandemque præcepi, ut super tumorem, ita fascia obvolutum, spiritus vini ex alto demitteretur. Hanc autem ligaturam ego tamdiu intactam reliqui, quoad suo fungi videbatur officio. Solet enim, si probe confecta fuerit, ad octodecim saltem, aut etiam viginti dies perdurare.

Ubi autem eam removere coactus sum, has adhibui cautiones. In eadem scilicet instauranda, semper curabam, ut illa fieret aliquanto arctior ea, quæ proximè facta esset. Moderatam præterea venæ sectionem institui, potissimùm vero, quotiescumque aut crus, aut pes vel minimum intumescerent, quæ venæ sectio me liberabat ut plurimum a renovanda vinctura, si ea forte nonnihil strictior fuisset, quàm Ægrotanti expediret. Ad pulvillos denique, ac lintea madefacienda posca, non vini spiritu utebar, idque eo consilio, ut nimiam prohiberem cutis incalescentiam, quæ superveniens curationis progressum non parum remorari potuisset.

Hac usus patientia, methodique assiduitate tumorem, etsi duritiem, ac pulsum is jugiter conservabat, magis magisque in dies decrescere lætus vidi, atque ita quidem, ut, a primo die compressionis subducto calculo, tribus adamussim exactis mensibus Ægrotantem perfectæ sanitati restitutum a Nosocomio discedere summa animi voluptate conspexerim; ut libentissime quoque conspexerunt Collegæ mei, cæterique studiosi Adolescentes, qui ibidem Chirurgiæ operam navant. Etenim nihil illi in disruptæ Arteriæ sede reliquum fuit, præter callositatem quamdam, quæ fabæ grandioris vix magnitudinem adæquabat. Et licet statim fere atque e Nosocomio digressus est, ut sibi victum compararet, Bajuli munere fungi iterum cogeretur, semper videlicet in motu esset, & pondera ingentia gestaret, nullumque alimentorum delectum facere posset; exinde tamen nihil incommodi passus est, si quandam cruris, pedisque intumescentiam exceperis, a qua nulla afficiebatur molestia. Ad hæc, anno 1766, iis, quæ tunc temporis grassabantur, febribus correptus quum esset,

quum tertiana duplici laboraret, ad Nosocomium reversus est, ibidemque amissam valetudinem perfecte recuperavit, absque eo quod affectus Poples, ex aucto per febrem sanguinis motu, perturbationem ullam acceperit. Quum igitur nec ambulatio, nec labor, nec auctus a febri humorum circuitus Poplitem quadantenus exasperaverint, rationi consentaneum videtur omnimodam vel in Articulo sese per vasa movendi redditam humoribus libertatem fuisse.

HISTORIA VII.

ALIUD simile Aneurysma persanatum fuit eadem methodo in quodam Damiano nothæ originis filio, & Sandapillarii, seu Vespillionis artem exercente, qui quadragesimum primum agens ætatis annum, & consueta corporis altitudine, sanguineoque, ac melancholico temperamento donatus, lecto affixus fuit num. V. inter Ægrotantes meæ curationi traditos, IV. Idus Augusti, anni 1767. Aneurysmatis volumen erat jam superius descripto majus, vividoque dolore, febri, valido pulsu, & cruris, pedisque tumefactione stipatum, tactui tamen non ita durum, quum ex adverso potius mollitiem aliquam præ se ferret. Quum ex eo quæreretur, a quanam causa ejusmodi tumor obortus esset, respondit ex valido nisu, quem in penultima transactæ quadragesimæ hebdomada Articulus fecerat. Dum enim Cathedram Sacræ Confessioni dicatam ab uno Ecclesiæ loco in alium transferret, se quamdam in Poplite persensisse veluti divulsionem, ex qua dolor emerserat, sed ita tolerabilis, ut consuetos labores ad Pentecosten usque continuaverit. Ab hoc autem tempore ad illud, quo ad Nosocomium delatus est, quod tumoris naturam ignorabat, etsi augmentum illius videret, nullis, nisi ad leniendum dumtaxat dolorem, remediis quibusdam vulgaribus usus erat.

Primis igitur octo diebus sat mihi fuit, Ægrotanti in lecto quiescenti rigidam imperare diætam, eique binas sanguinis missiones efficere. Quo factum est, ut omnia lenirentur symptomata, tumorque mollitiem adhuc majorem nancisceretur. Tunc ad aliquot alios dies linteis posca madentibus usus sum, dein gradum feci ad compressivam, attamen mediocrem Vincturam, quam pro necessitate iteravi, primisque Novembris diebus, quum illam iterum instituerem, deprehendi, pulsationem Arteriæ prorsus evanuisse, ac tumo-

rem omnino fluitantem fuisse redditum : sed nihilominus affectam partem fascia ligare rursus non destiti eadem methodo, quam in prægressa observatione adhibueram. Atque ita feliciter cessit, ut Æger V. kalendas Januarias in statum valetudinis pristinum restitutus e Nosocomio discesserit, nullum aliud incommodum secum ferens, præter aliquam, eamque parvam claudicationem.

ANIMADVERSIONES.

ANIMADVERTENDUM autem hìc est, Aneurysma, de quo nunc loquimur, eadem curationis methodo pertractatum eumdem felicem exitum habuisse, quem præcedens habuerat, licet sensibiliter ab eo differret, non solum quod ab initio mollitiem aliqualem ostenderet, longeque ante sanationem omnino molle redditum esset, sed etiam quod ante dies quinquaginta, integræ sanationi prævios, pulsatio pariter in totum evanuisset, quum in priori Aneurysmate usque ad omnimodam sanationem cùm durities, tum quoque pulsatio jugiter perdurassent. Duobus vero post Ægrotantis e Nosocomio discessum elapsis mensibus, quum illum accersivissem, ut eumdem rursus inspicerem, nil aliud in ejus Poplite deprehendi, nisi parvam duritiem, quæ castaneæ figuram, ac magnitudinem habens, exostosim mentiebatur, atque ipse Damianus per paululum tunc temporis claudicabat.

HISTORIA VIII.

INTEGRO fere mense, priusquam prædictus Damianus à Nosocomio digrederetur, commissum jam viderat suæ curationi simile Aneurysma Petrus Javina, alius Nosocomii Chirurgus primarius, Collega meus, ac inter ejusdem pii Loci recentes Alumnos omnium facile princeps. Hic autem meditabatur periculum facere operationis cruentæ, nimirum Vincturæ ejusdem Arteriæ, ea ratione institutæ, quam ego in Vespillone Andrea Boturrio adhibueram. Hanc enim operationem ipse Javina, utpote Chirurgus mihi tunc temporis Substitutus, non viderat tantum, sed etiam suismetipsis manibus egregie adjuverat. Antequam vero eamdem susciperet, Nosocomii nostri consuetudinem, Collegam videlicet in rebus gravioribus consulendi, secutus, hoc suum consilium mecum communicavit, hortatuque meo ad fasciarum compressionem accedere sine ulla hæsitatione decrevit.

Quæ medendi methodus in hoc quoque Ægrotante, quemadmodum in duobus allatis, prosperè cessit. Nam intra quadraginta dies durities, tum etiam pulsatio penitus defecêre, nihilque aliud relictum fuit, præter fluitantem tumorem, qui paulatim & ipse tandem evanuit, etsi priusquam prorsus evanuisset, Ægrotans proficisci e Nosocomio voluerit, genu tamen eisdem fasciis jugiter obvolutum conservans. Cùm vero post aliquot hebdomadas ad Nosocomium foriè rediisset, eumdem ab Aneurysmate omnino liberum, ac integræ valetudini restitutum perlibenter conspeximus, quamvis crus sensibiliter tumidum appareret, atque hoc ideo fortasse contigit, quod non fuisset tantam quietem, & curationem perpessus, quantam illius morbus poscebat.

HISTORIA IX.

HANC talia Aneurysmata curandi methodum jam Chirurgos quoque Romanos lubentissimo animo amplecti video. Incidens enim Chirurgus Seghius in simile Poplitis Aneurysma, quo laborabat Nicolaus Scarpa Romanus, annos natus 34, sanguineoque, ac simul bilioso temperamento præditus, famulique munere fungens, quum discendi sit cupidissimus, ac experientia comprobare summo studio annitatur, quidquid ad illustrandam, augendamque valere putat Chirurgicam artem (in qua quantum ipse emineat, ex hoc dumtaxat addisci potest, quod ab Exmo Marchione Albeterrio, dignissimo nuper ad Apostolicam Sedem invictissimi Galliarum Regis Legato, in Chirurgum sit accersitus) nullus equidem dubitavit, hanc eamdem methodum executioni mandare, una cum Josepho Flajano, & ipso Sancti Spiritus præstantissimo Alumno, qui paucos ante menses a Nosocomio discesserat, quique, utpote Substitutus meus, allatæ superius observationis oculatus testis jam fuerat. Seghius igitur, Flajanusque, transactis a curationis initio tribus dumtaxat mensibus, ad me miserunt ipsummet Nicolaum Scarpam, ut eum recognoscerem, quemadmodum & ipse libenter feci, eumdemque Aneurysmate plane solutum, ac liberum deprehendi beneficio externæ pressionis, quam ipsi fasciarum ope, juxta meam methodum, jam adamussim expleverant, nihilque aliud in illo offendi, nisi quamdam tegumentorum, telæque cellulosæ dilatationem, inde forsan obortam, quod,

ut se familiamque suam Nicolaus sustentare posset, in famulatu esse jugiter cogeretur: sed fasciarum compressionem continuando, ut reipsa facere illum cognovi, spes magna effulget, fore ut is ab hoc quoque vitio tandem aliquando immunis reddatur.

HISTORIA X.

Huc quoque pertinet Poplitis aliud Aneurysma, cujus historia in lucem proferri debet, vel hoc potissimum nomine, quod ad rem, de qua nunc agimus, illustrandam plurimum faciat. Hoc igitur Aneurysma nactum est Chirurgum satis certe eruditum, sed qui putaret meam medendi methodum prorsus inutilem esse, ejusdemque faustos effectus a sola quiete corporis repetendos esse. Ideo Ægrotum Poplitis Aneurysmate affectum quinque integros menses lecto adfixum detinuit, sed incassum omnino; nam morbus eumdem semper tumorem, eamdemque pulsationem præ se tulit, nullumque aliud ex lecti quiete beneficium reportavit, nisi incrementi moderationem. Chirurgus vero hisce quinque transactis mensibus susceptam curam abjecit, suæque Ægrotantem sorti commisit. Non equidem inficias ibo fieri nonnunquam posse, ut hac etiam ratione Aneurysma non mitescat dumtaxat, sed pristinæ quoque incolumitati restituatur. Sicut autem ejusmodi persanatio dubia magis, ancepsque, aut saltem longe diuturnior esse debebit, ut in hoc misero contigit Ægrotante, qui elapsis jam quinque mensibus cum eodem Aneurysmate relictus est, ita meam non adhiberi medendi methodum, cujus felicissimus effectus experientia satis innotuit, nimia esse mihi animi pervicacia, atque obstinatio videtur.

Sed tandem, octo aliis elapsis mensibus, postquam hic Æger a laudato Chirurgo relictus fuerat, hoc est transactis mensibus sexdecim, ex quo aneurysmaticus tumor ipsi primum innotuit, nimirum pridie nonas Majas anni 1769, quum ego me ad sancti Spiritus Nosocomium conferrem, inter alios hic mihi creditos Ægrotantes, eum quoque num. 7. inveni. Virum idcircò conspexi sanguineo temperamento, procera corporis altitudine, maximisque viribus præditum, qui Paulus Marta vocabatur, quique annum agens quadragesimum primum pro peculiari vitæ instituto famulatum profitebatur.

Absoluta ab Ægro ipso, aliisque narratione historiæ a me summatim expositæ, accessi ad invisendum Aneurysma, quod in dextro Poplite

Poplite erat, & in quo, suasu quorundam Chirurgiæ studiosorum juvenum, a quibus mea methodus fuerat jam utilis animadversa, multiplicem, idoneamque deprehendi fasciæ circumductionem, quam Æger sibi admovere ab eisdem Chirurgiæ studiosis didicerat. Hæc autem, etsi potis non fuerat ad inhibendum progressum tumoris aneurysmatici, valuit tamen ad Ægrotantem a morte vindicandum. Tumor enim aneurysmaticus tam amplus redditus fuerat, ut non solùm Poplitis cavum totum impleret, suaque longitudine a femoris medio ad suram usque porrigeretur, sed ad omnem quoque lateralem, exterioremque genu partem extendebatur. Naturali is colore præditus erat, tactuique resistens; dolor, si nonnullas horas exceperis, Ægrotantem non divexabat, neque hic summus erat, pulsatio tamen in quacunque sui parte vehementissima persentiebatur, phœnomenon sane, quod in Aneurysmatibus magnis, quæ æqualiter in universa extensione tactui resistunt, quæque vetustissima sunt, consuetum haudquaquam est; in his enim obscurari plerumque solet.

Licet tam amplum, tamque antiquum hoc esset Aneurysma, ego tamen ad meam in illo methodum experiendam libentissime me comparavi. Quapropter, consensu clarissimi Viri D. Sigismundi Toncii primarii Ægrotantium meæ partis Medici, illiusque doctissimi Medici adstantis D. Josephi Matthæi, qui plerarumque ejusmodi curationum oculati testes fuerunt, imperata priùs ægrotanti rigida, exactaque diæta, largaque illi sanguinis, incisa vena, missione facta, familiarem mihi, ac per gradus strictiorem institui fasciarum circumductionem, eamque a sura, ac poplite ad Inguen usque perduxi, utque tum ob dolorem, tum etiam ob cruris, pedisque tumefactionem, ferenda ea redderetur, coactus fui sanguinis iterare missionem, quam, incisa brachii vena, semper administrare in ejusmodi casibus consuevi; nec prætermisi aspersiones, aut stillicidia modo oxycrato, modo vini spiritu facta.

Hanc ego methodum adhibens, fasciarum videlicet applicationem, prout opus esse videbatur, identidem renovans, & nunc prius, nunc posterius sanguinis missionem instituens, tumorem ita decrescere lætus vidi, ut maxima mihi affulserit spes, eum brevi sanatum iri, etiam si pulsus in illo constanter adhuc perseveraret. Sed rem narrabo fere incredibilem, quæ verissima tamen est, cujusque universa Nosocomii familia facere potest locupletissimam fidem. Quum Æger cognovis-

ſet, jam ſatis ab hac methodo ſuæ vitæ conſultum eſſe, ne victum ſibi amplius comparare in poſterum cogeretur, decrevit perpetuum in Noſocomio ſibi domicilium efficere, perfectamque tumoris ſanationem, quantum in illo fuit, inhibere conatus eſt. Quapropter, me inſcio, indiſcriminatim, ac horis quibusvis, omnia comedere cœpit, cibos, vinumque ſibi ab amicis afferri curans, ac per Noſocomium etiam deambulans ad novam illorum copiam ex aliis Ægrotantibus acquirendam.

Hos inter tantos errores patere unicuique poterit, felicem curationis progreſſum finem hìc facere debuiſſe. Quapropter, quum, aliquo elapſo temporis intervallo, id ego odoratus eſſem, omnem illi ad errores aditum præſepire totis meis viribus conatus ſum; ſed incaſſum. Quinimo ſenſi præterea, eum ſibi vincula relaxare, ſtatim ac injecta fuerant. Atque hoc in cauſa fuit, cur ego ea renovare ſæpiſſime coactus ſim, & præſertim in Inguine; nec ille tamen ad hoc faciendum impelli, aut dolore, aut tumore debuit, quum poſt primam medicationem a neutro iſtorum ulla amplius afficeretur moleſtia.

Sed mea curationem hanc ad finem perducendi cupiditas me impulit ad ejus improbitatem, fraudesque diutiſſime perferendas, vel hoc potiſſimum nomine, quod aliqua ex mea methodo utilitas, his non obſtantibus, eluceſceret. Anno vero 1770, Martio adveniente menſe, quum ejus nequitiam diutius pati non poſſem, illum a Noſocomio dimiſi, edixique ei, in ſua eſſe poteſtate ſitum, ſi cuperet, perfectam valetudinem adipiſcendi, ſibique ſatis perſpectum eſſe, quo deberet in poſterum ſe modo gerere, quum ſanitatis inhibendæ rationem tam pulchre noſſet.

Itaque e Noſocomio diſceſſit, meque invito, qui eum aut vectum, aut ſaltem comite aliquo non deſtitutum cupiebam, ſolus exire voluit, fulcris tantummodo ſubalaribus nixus; ſui enim juris optabat eſſe, ut nova fraude decipere me rurſus poſſet. Ea propter poſtquam vix quadraginta a Noſocomio paſſus receſſerat, quibuſdam Noſocomii inſpectantibus famulis, ſe in terram præcipitem dedit, eos ad ſui auxilium ſperans advolaturos, ut accidit. Simulans enim dextrum ſibi trocanterem fuiſſe contuſum, ab illis ad Noſocomium relatus eſt, ibidemque eum alios ego nonnullos dies paſſus ſum, quibus exactis, illum rurſus dimiſi, ſed juvene comitante Chirurgo,

nec quidquam de illo exinde resciveram. Elapsis vero duobus ab ejus discessu mensibus, quum ego transirem per viam D. Claudii illum sedere propter portam quamdam conspexi, genu fasciis obductum, pulvilloque innixum gerentem; lætum tamen, secundaque, ut videbatur, præditum valetudine. A me autem de iis, quæ Aneurysma respicerent, interrogatus, melius sibi esse respondit.

Animadversiones.

STATUS Aneurysmatis, dum Æger a Nosocomio discessit, erat hujusmodi. Illius tumor jam extensione, ac crassitie duos pollices non superabat; is tamen tactui resistens, tensusque persentiebatur, quemadmodum vel in ipsa declinatione semper permansit. Pulsatio vero non solum plane haud desierat, sed etiam, tumore sui juris reddito, continuo major fiebat.

Extra omnem dubitationis aleam positum esse arbitror, patratos in victu errores, adhibitasque potissimum in relaxandis compressionibus fraudes in præcipuis causis fuisse, quamobrem Ægrotus noster perfectam sanitatem recipere non potuerit; eoque magis, quod ego, ut hujus rei periculum facerem, quum aliquantisper compressionem inguinis neglexissem, aneurysmaticum tumorem rursus augeri jam evidenter cognoveram. Sed veritati pariter consentaneum esse videtur, in hoc Aneurysmate ob voluminis amplitudinem longius requiri temporis spatium, ut polyposa sanguinea massa dissolveretur. Quo facere quoque poterat, Primo Arteriæ volumen, quod non ordinariæ Ægrotantis magnitudini respondere par erat. Secundo, ingens Arteriæ ejusdem hiatus, qui, ut ego ex tumore, relictaque pulsatione conjeceram, eo minor esse haudquaquam debebat, quem prima ostendit Figura Tabula I. Tertio, aneurysmaticus succus, qui prout est major, majus etiam temporis intervallum desiderat, vel ut omnino deleatur, quemadmodum ostendit Figura II. Tab. I, vel ut angustetur, sicuti Tabulæ I. Figura III. indicat, vel ut in duram, informemque molem concrescat, uti videre est in observationibus I, II & IV. Quarto, nec non fortasse caries ossis subjecti, respondentisque Aneurysmatis apertioni, quemadmodum in historiis ostendi, quæ caries nobis perspicue, nisi suppuratione, aut incisione Cadaveris, patere nequit.

HISTORIA XI.

Aliud quoque apud Nosocomii Ægrotantes reperi Poplitis Aneurysma, quod etsi nothum, durum, ac pulsans esset, nondum tamen gravia inferebat symptomata. Parum enim Ægrotum vexabat dolor, parva erat pulsus celeritas, minimus cruris, pedisque tumor, nec valde ambulationi officiebat, hanc forsan ob causam, quod exiguum esset illius volumen, utpote quod mediocris pomi molem non vinceret. Quum morbum in hoc favorabili statu deprehendissem, speravi fore, ut consueta mihi adhibita methodo felicem exitum obtineret, sed frustra. Postquam enim paucos dumtaxat dies Æger in Nosocomio mansisset, quamvis illi ostendissem maximum ab ejusmodi morbo sibi periculum imminere, ille tamen, quoniam debebat uxorem ducere, me licet invito, atque reluctante, voluit ab eodem discedere. Verum quid inde? non longo tempore elapso certior sum factus, jam illum ex articulo gangræna affecto diem obiisse supremum.

HISTORIA XII.

Mei quoque muneris esse reor Poplitis aliud Aneurysma in medium afferre, quod etsi mihi infeliciter cesserit, facere tamen plurimum potest ad Chirurgi animum erudiendum. Atque utinam Scriptores omnes, divino Hippocrate duce, sua confessi essent errata, curationesque omnes referrent, in quibus exitus spei, ac exspectationi haudquaquam respondit! Eheu quantum arti Chirurgicæ incrementum ex hoc ipso jam accessisset!

Quidam igitur Sutor, qui annos quadraginta quatuor ætatis suæ vix exegerat, melancholico, acrique donatus temperamento, lueque affectus venerea inter meos Ægrotantes num. 7. Nosocomioli se mihi obtulit, in eoque aneurysmaticum Poplitis tumorem offendi longe ovi anserini magnitudinem superantem, tactui praeterea durissimum, & continuo dolore, identidem summo, valida quoque febre, ingentique pulsu stipatum: sed omnium maxime præ cæteris Aneurysmatibus mihi negotium facessebat immanis pedis, crurisque tumor: ea enim is extensione, eaque duritie præditus erat, ut nihil omnino digitorum pressioni cedere videretur.

Etiamsi mihi satis perspectum foret, cùm ejus status hujusmodi esset, ut in eo difficillime posset nova hæccc methodus adhiberi, me nihilominus virili, fortique animo muniens medelam constrictioni præviam indubitanter suscepi. Verumtamen viginti exactis jam diebus, quum neque cruris, pedisque resistens extumescentia, neque ipsum Poplitis Aneurysma quiddam levaminis ab eadem sentiret, quinimo moles, atque pulsatio in Aneurysmate potius adaugerentur, quoniam alia omnia præsidia incassum cessura esse arbitrabar, prudentis, moderatæque vincturæ periculum facere aggressus sum.

Finctura hæc beneficio nonnullarum missionum sanguinis, quæ identidem factæ sunt, Ægrotanti jam tolerabilis erat, quinimo ratione Aneurysmatis perdurare quoque diu potuisset. Sed quoniam in crure, pedeque tumoris durities, ac renitentia quotidie magis invalescebat, metuens ipse, ne articulus gangræna brevi corriperetur, ab eo constrictionem omnem, compressionemque auferri oportere, nimium festinanter fortasse arbitratus sum. Fasciis idcirco remotis, tum ego, tum alii plures, qui meæ visitationi interfuerant, aperte cognovimus, exoptatum jam partum in Aneurysmatis sede a constrictione effectum fuisse: tumor enim valde depressus, pulsusque incredibiliter imminutus apparuit. Verum gangrænæ periculo animum assidue pulsante meum hoc tandem Aneurysma sui juris jam factum, in plenissimam libertatem asserere opportunum existimavi. Quid autem ex hoc? Brevi iterum in illo tumor increvit, cæteraque omnia symptomata ad eam sævitiem iterum pervenere, ut paucos intra dies, disrupto Aneurysmate, mortem Æger oppetere coactus fuerit.

ANIMADVERSIONES.

HISTORIA hæc mihi satis idonea visa est non solum ad demonstrandam hujus Vincturæ efficaciam, sed etiam ad ostendendum vel in difficillimo hoc casu ejusmodi constrictionem haudquaquam fuisse prætermittendam. Fieri enim fortasse potuit, ut gangræna minime superveniret; eaque demum suborta, quis audebit asserere, futurum esse ut illa, aut opportunis scarificationibus, aut aliis artis præsidiis tandem aliquando vinci a Chirurgo non potuisset? Refecto autem tumore, luculenter innotuit, ad transversorum trium pollicum longitudinem popliteam Arteriam fuisse dilaceratam.

Ad rem facit Joannis Trulli Romani Chirurgi, atque Lithotomi celeberrimi de Femoris Aneurysmate spurio a glande plumbea facto historia, quam refert Marcus Aurelius Severinus in sua Medicina, ac Chirurgia efficaci; quare ne mutato quidem verbo hìc eam transcribam, eo vel maxime, quia ómnium primus, ni fallor, cruralis Arteriæ Vincturam juxta Galeni præcepta pertentavit.

HISTORIA XIII.

VULNERATUR Jacobus ætatis suæ annorum septemdecim, vel circiter, biliosæ complexionis, satellitum Ducis Campaniæ filius, ictu Sclopeti unico globulo muniti in crure dextro, vulnere ab inguine octo transversis digitis distante, & ad appositam partem penetrante. Cujus ingressus ab intercapedine musculorum videlicet recti, gracilis, & vasti externi, exitus vero ad musculorum tricipitem aderat. Vulnus non extitit sine ingenti partium dilaceratione, & præsertim Arteriæ majoris: unde subsecuta est non mediocris sanguinis arteriosi hæmorrhagia; ad quod curandum advocatus est D. Joannes Trullus insignis Lithotomista, & Chirurgus, qui cùm advenisset, jam vulnus a Barbitonsore procuratum reperiit, eoque modo intactum ad sequentem diem reliquit, qua accedens (solutis fasciis) coërcita hæmorrhagia, partem extra modum tumentem simul, & pulsantem contemplatur, ita ut ambas manus tumori impositas pulsatio attolleret: quare suspicatus statim est de vulnerata aliqua Arteria, remque arduam, & periculo plenam indicavit; propterea voluit, sibi a Parentibus alium associari Peritum, D. Ferrantem videlicet, qui itidem de vulnere male sentiit. Unanimes refrigerantia, & adstringentia admoverunt; imperata Ægroto quiete, vulnus ad multos intactum dies dimisere, etiamsi aliquando sanguis per se ad uncias tres, aut quatuor erumperet, & statim sponte sua compesceretur; solventes tandem eumdem tumorem, & pulsationem, quam prius invenerant, augescentibus in diem febre, dolore, & pulsatione, perterriti in auxilium alios accersivere Chirurgos, ut consulentes sensum Ægro proficuum afferrent. Multi multa, sed tamen major eorum pars tempori, & naturæ opus committebant, excepto D. Joanne Trullo Verulano, qui vulnus dilatari consulebat ad arteriam perquirendam, quam opinionem reprobarunt. Iterum igitur iisdem ut supra adhibitis remediis, & fasciis vulnere obducto, ad alios dies distulerunt, donec ad decimum septimum

pervenerint, in quo ut prius ſanguis erumpens, ſum advocatus, ut una cum aliis, quid de caſu ſentirem, libenter, & ingenue exponerem. Relatis igitur a dictis Dominis ea omnia, quæ acta, & tranſacta fuerant, antequam quicquam concinne, & opportune effutirem, vulnus deteximus omni intemperie carens, tumore, & pulſatione remiſſis, quemadmodum non tantum prædicti Domini, verum etiam Aſſiſtentes, & potiſſimum quidam Barbitonſor, Hieronymus nomine, qui continuo aderat, ut præſto eſſet compeſcendo ſanguini, ubi opus eſſet, aſſeruere; quo viſo ſimul, & confirmato, omnes unanimi conſenſu non eſſe immutandum ordinem, qui ad ſanitatem conferebat, pronuntiamus; & ſic iiſdem, quibus antea vulneri uſum fuit præſidiis, præterquam quod, ut conſtantes perſiſterent vires, liberalius in potu vinum eſſe propinandum. Ita coërcitus ſanguis ad tredecim dies conſtitit, a quibus deinde de more fluebat, & ſponte coërcebatur. Trigeſimo itaque detecto vulnere, deprehendimus tumorem emollitum, quem ſuppuraturum (ſuppuratione enim facta, carnem regenerari, & læſum vas ſubnaſcenti reſarciri, ut crebro contingit) ſperabamus; ſpem tamen eventus ſefellit.

Nam cùm in dies vires deficeret, febris recrudeſceret, facies, ut & cæteræ partes, contabeſcerent, rem deploratam habuimus; nec aliunde ſpecimen ſalutis (ſi quod tamen eſſet) ſperandum erat, niſi ex dilatatione vulneris, ut arteria vel conſueretur, vel alligaretur, vel pyrotico adureretur, vel quovis alio modo ſanguis ſiſteretur; ad hoc itaque exequendum parentem advocamus, & jam dubiam ſalutem inevitabili morte proxima illi ſignificamus, unicum verumtamen ſupereſſe remedium, anceps tamen, & incertum, non modo executa operatione, verum in ipſomet operationis actu, elimatis jam, ac proſtratis viribus, certaque futura hæmorrhagia. His auditis, genitor a nobis triſtis receſſit, & quaſi, ut dicitur, tacitus annuit. Paratis itaque omnibus ad opus neceſſariis, rem aggredimur. Inventa tactu igitur Arteria circa inguen, ipſam paulo inferius inguine proſequendo, injecto in eam duro ſpleni, fortique ligatura, femur adſtringimus more eorum, qui aliquam partem amputare ſolent, ut preſſura anguſtius redditum vas minorem ſanguinis quantitatem in operatione funderet, poſtea partem cutis aperiendam atramento ſignavimus, & ſignatam ſecuit Domnus Joannes, ſtatimque ſe obtulit ingens grumoſi ſanguinis moles, quæ librarum ſex facillime pondus æquabat, quique, ſublaat

mole grumosi sanguinis, iter indicavit ad Arteriam inveniendam, qua reperta, forti digitorum compressione sanguis coërcitus est, fortiter in inguine comprimente Domno Joanne Trullo, arteriamque conspicuam habuimus, quam a proxima vena separavi, & alligavi, parte prius superiori, deinde inferiori, adhibitis iisdem cautionibus, quæ in varicibus adhibentur; hæc non erat ad dimidiam partem lacera, verumtamen ad tertiam, una dumtaxat remanente, quæ postera die a ligatura resecta est a D. Joanne Trullo, ne forsan partem, antequam putresceret, contraheret. Reliquo curationis processu tamquam vulnus simplex, quod per sex hebdomadas absolute curatum est, præsente D. Ferrante Serrone, & multis aliis.

Multa equidem in hoc casu sunt admiranda; tria tamen omnem admirationem superant, quorum primum, quod intervallo quadraginta dierum sanguis extra vas citra insignem putredinem potuerit conservari. Secundum, quod ita sanguis musculos ab invicem divulserat, ut eodem grumoso extracto, statim obvia nobis fuit Arteria, ac si arte musculi separati fuissent, qui operandi commoditatem miram præbuerunt, unde hoc casu edoctus, omnibus non esse statim ad operationem confugiendum consulo, sed post adhibitam omnem industriam, imo tardius, quam serius, nisi hæmorrhagia ad manus cogat. Tertium, & ultimum, quod natura post alligatam Arteriam eodem modo partem aluit, ac si ab integra Arteria irrigata fuisset, ut nec minor mole, aut altera debilior robore remanserit.

DE INGUINIS CRURALISQUE ARTERIÆ ANEURYSMATIBUS

HISTORIA XIV.

JAM vero ad Aneurysmata gradum faciens, quæ in Inguine, cruralisque Arteriæ initio exoriuntur, illud in ipso limine statim proferam, quod historia p. 130 indicata complectitur, quodque peculiariter in hujus Arteriæ trunco, vix dum transacto Falloppii ligamento, positum erat. Hoc Aneurysma Josephum Lubertum divexabat Romanum, sanguineo donatum temperamento, quartumque supra trigesimum ætatis annum agentem, qui pluries veneream jam passus luem, in curribus regendis occupabatur. Quum is igitur consilium meum exquirendi gratia me convenisset, tumorem in ipso reperi quasi sphæricum, mole sua pomum ingens æquantem, nullo sane dolore

dolore prædiτum, exhibentemque oculis nativum partis colorem, sed ita manifesto pulsu insignitum, ut promptissimum mihi, facillimumque fuerit, indubitatas Aneurysmatis in illo notas agnoscere. Equidem haudquaquam neglexi de iis omnibus ab Ægrotante perdiligenter exquirere, quæ causam mihi aperire possent, unde Aneurysma hoc profluxisset. Ipse igitur mihi significavit, se ante novissime exactum integrum annum, quum non satis edomito insideret equo, subter eum cecidisse, atque ab illius pondere plurium corporis sui partium contusiones perpessum, hac præsertim in sede perpetuum deinceps, molestumque doloris sensum habuisse, usque dum Aneurysma hoc sese proderet; quapropter rationi valde consentaneum videtur, ab hoc in terram projectu, aut contusa, aut distracta Arteria, genitum illud fuisse.

Omnes incassum cessere sollicitudines meæ, frustraque Ægrotantem hortatus sum, ut, nulla interposita mora, diligentissimæ se curationi committeret. Id enim dumtaxat ab illo impetrare potui, ut a me levem fasciarum compressionem affectæ parti admoveri sineret. Ego autem, si verum fateri licet, eo tantum consilio talem medendi viam mihi tunc ineundam esse putavi, ne in posterum, morbo nimium adaucto, opportunioribus etiam auxiliis locus omnis præcluderetur. Quum vero Æger, primis aliquot mensibus, donec scilicet suismetipsis manibus Vincturam hanc ritè absolvere addisceret, quoties ea renovanda esset, domum meam se conferret, ego illam per gradus semper arctiorem efficiens, eo præter opinionem rem jam adduxeram, ut licet ipse suo vellet arbitratu vesci, neque satis quieti indulgeret, non modo tumorem haud amplius crescere, sed illud revera imminutum esse apertè constaret. Susceptus ex hac curatione fructus, qui si docilem invenisset Patientem, magno illi usui futurus esset, in hoc solummodo valuit ad illum audaciorem reddendum, effecitque, ut ipse morbum minimi pendens, integro trium annorum spatio a me conveniendo se omninò in posterum abstinuerit. Compressionis quidem auxilio, ut verissimè loquar, auxilium etiam accessit illius Domini, Eminentissimi scilicet Cardinalis Herbæ, qui, quum a me rescivisset, morbum, quo suus Auriga detinebatur, esse gravissimum, nec sine certissimo illius interitu cum laborioso ejusmodi munere consociari amplius posse, eidem statim

missionem benignè dedit, cum eo tamen, ut integrum singulis mensibus ad vitam sustentandam illi stipendium persolveretur.

Verum jam dicto elapso triennio, quum laudatus Eminentissimus Herba, incredibili bonorum luctu, repente e vita migrasset, quumque ideo Josephus suam amisisset pensionem, de alio sibi comparando Domino cogitavit, resque ei feliciter ex animi sententia cessit. Veritus autem, ne novus Hærus a me statum percontaretur, in quo illius morbus tunc esset, ut deceptus ego consilia sua nequaquam dissolverem, meam velùt imploraturus opem, seseque mihi commendaturus, lætus, & hilaris, manuque ferulam gestans, ad me iterum post tantum temporis intervallum reversus est. Tunc igitur ego aneurysmaticum tumorem rursus inspexi, & eamdem in illo fasciarum compressionem adhuc continuare Lubertum vidi; tumore autem detecto, eum magna cum admiratione jam fere omnino complanatum, factumque illius ambitum longè angustiorem esse deprehendi. Quum vero pulsus in illo nondum cessasset, auctor eidem fui, ut per id temporis, quoniam morbus jam in melius evaserat, ad integram sanitatem recuperandam perfectissimæ se curationi traderet, munusque Aurigæ, tamquam sibi maxime infestum, interea prorsus relinqueret; si enim secus fecisset, certissimum illi imminere interitum pronunciavi.

Frustra Josephum hortatus sum, ut id faceret, novusque illius Hærus nihil a me sciscitatus est. Ipse igitur tam animose suam aggressus est operam, ut currui insidiens, quotiescumque mihi obviam fiebat, quasi per jocum, me illudere videretur. Sed paucis dumtaxat mensibus perfectissimam eidem licuit venditare, ostentareque salutem; irritatus enim, præter modum adauctus, nimiumque dolens cum febre tumor eum brevi coëgit, ut, licet invitus, sese tamen lecto committeret. Magnanimus profecto haud defuit Chirurgus, qui eidem, ut unicum, tutissimumque præsidium, vinculum Arteriæ proponeret, atque illud, etiamsi contra, non mea dumtaxat, sed aliorum quoque peritissimorum Chirurgorum consilia, adaucter aggredi voluit. Statim ac igitur ego ab Equite quodam, factam fuisse operationem istam, rescivi, mihique ab illo nunciatum fuit, Chirurgum, ut sanguinis nimis violentum effluxum cohibere posset, affectam partem valide tæniis constringere coactum esse, illico futurum prædixi, ut Ægrotus noster tertia, vel quarta ab operatione

die ex gangræna articuli moreretur, quemadmodum reipsa contigit, ut mihi deinde testatum fuit a sororis illius filio, qui & ipse Auriga, Josephus Stephanorius vocatur.

ANIMADVERSIONES.

1. HÆC operatio, si infaustum, quem habuit, exitum excipiamus; præterquam quod mihi profuit ad hanc methodum in illis etiam Aneurysmatibus adhibendam, in quibus, ob descriptarum circumstantiarum defectum, vinculum Arteriæ locum non habet, mihi quoque dignissima videtur esse, quæ in lucem edatur, quod tantam conspiciens imminutionem; quæ hoc in morbo, licet opportunæ, ac necessariæ cautiones omissæ fuerint, a simplici compressione manavit, in spem adducor, fore ut hoc pariter Aneurysma sanitati restituatur ea prorsus ratione, qua Poplitis Aneurysmata persanata fuerunt, & tum fasciarum compressione gradatim facta, tum repetitis sanguinis missionibus, tum etiam omnimoda quiete, debitoque vitæ regimine, pertentari hic similiter posse Aneurysmatis curationem, eoque magis, quod non secus in hoc, atque in Poplitis situ, Arteriæ nobis uti vinctura non liceat, tam ob difficultatem, Iliacam a reliquis partibus extricandi, qua in re penetrandum in abdominis cavum esset, quam ob impotentiam torcularis admovendi, ut nimia sanguinis præcaveatur eruptio, quæ facile continget non solum ex Arteriæ trunco, sed etiam ex numerosis, magnisque propaginibus, quæ, transacto Falloppii ligamento, ab illo enascuntur. Hic enim sanguineus fluxus in ipso operationis actu hanc universam sedem pervadens, impellere artificem debet, ut opus deserat, arctissimeque partem fasciis constringat, ne suæ spectator temeritatis esse cogatur.

2. Meum tamen adhuc duæ divexabant animum, eæque sane non parvæ difficultates, quas allata observatio enodare minime valuit. Earum altera posita erat in necessario fortasse sanguinis transitu per ipsum Arteriæ truncum, quo satis articulus nutriri queat; etenim mihi aperte constabat, factam a me compressionem nunquam fuisse talem, quæ per Arteriam iter quodcumque intercipere sanguini debuisset, efficereque, ne sufficiens ejusdem copia ad articulum permearet. Altera difficultas erat, quod suspicionem magnam habebam, felicem, faustumque hujusce Aneurysmatis cursum

ex eo forsan manasse, quod illud ab extrinseca, violentaque jam enarrata causa originem duxerat; ideoque facilius compressioni auscultaverit. Verum Aneurysma in sequenti observatione descriptum has omnes mihi dubitationes prorsus exemit, etsi alia id persanatum ratione fuerit.

HISTORIA XV.

ANNO 1761, Augusto mense accersitus sum a Felice Morello Argentario fabro, quinquaginta quinque annos nato, & quem ego triginta ante annis venereo inguinis sinistri bubone laborantem curaveram. Is autem eo me consilio advocavit, ut meam sciscitaretur sententiam de aperiendo inguinis dextri tumore, qui communi fere aliorum Chirurgorum consensu omnino suppuratus jam erat.

Ab illustri Medico Amicio, qui juvenem secum habebat, praxim addiscentem, nec non a Chirurgo peritissimo Maximino, celeberrimis Urbis professoribus, ego tunc morbi hujus accepi accuratissimam narrationem, ex qua intellexi, Morellum nostrum jam inde a Natalitiis transactis feriis mitiorem modo, modo vero satis acerbum in dicto inguine persensisse dolorem, qui ad coxæ articulum pertingebat, quique eum tota hyeme ad ver usque claudicare coëgerat, nec aliud per id temporis innotuisse Ægrotanti, nisi quod intumescere affecta pars incœpisset.

Quum autem Felix Morellus die Corpori Domini consecrato, qui eo anno IV Idus Junias contigerat, ad Divi Petri se contulisset Ecclesiam, ut pomposo supplicationis incessu perfrueretur, tam atroci repente affectæ partis dolore correptus est, ut ei quam citissime domum redire necesse fuerit, lectoque se statim tradere, ex quo deinceps, tum ob doloris acerbitatem, tum ob febris etiam vehementiam non jam consurgere valuit. Et quamvis peritissimi professores nullum non lapidem moverint, ut ab hoc miserrimo statu eum sublevarent, nihil tamen illi suppetias tulit, omniaque ab eis tentata non modo in cassum cessere, sed novum quotidie morbo incrementum capiente, infortunatus Morellus pene tabidus factus est, lectoque prorsus adhæsit. Articulus autem adeo contractus erat, ut explicari non posset. Magnus quoque sese prodebat circa hunc articulum tumor; at ille quidem naturali dolore præditus erat. Facta

insuper a digitis pressio manifestissimam renunciabat in inguine fluctuationem, quæ a Pubis ossibus ad Ilii cristam, omni tamen dolore, duritie, ac tensione vacua, protendebatur, ac liquor tumefactionem efficiens, tenuis, cutique proximus, sub ea nimirum immediate positus, apparebat.

Quum hoc in statu Ægrotantem deprehendissem, non ausus sum affirmare, laudabilem, seu purulentam hîc suppurationem adesse; plus enim quam duo menses jam præterlapsi fuerant, ex quo in conspectum se dederat morbi vigor, neque is unquam remiserat, ut fieri solet, jam absoluta suppuratione, quemadmodum ipse nos Hippocrates docet Sect. 2, Aphor. 47, sed e converso in dies augeri potius observabatur. Et licet tunc temporis nulla perciperetur pulsatio, ego tamen de Aneurysmate suspicatus, meam professoribus illis mentem aperui. Ipsi autem nequaquam dubitaverunt alios nonnullos sinere elabi dies, antequam constituta tumoris incisio fieret, ut morbus interea nitidius, apertiusque mihi se proderet; neque sane hoc temporis intervallo cujuscunque efficacis auxilii periculum facere destiterunt.

Aliquoties igitur iterata est sanguinis missio, ac ingens Peruviani Corticis copia Ægrotanti exhibita fuit, partique affectæ cataplasmata sunt admota, quæ lenirent, refrigerarent, aut stupefacerent, & alia etiam, quæ inflammarent, aut arefacerent, nam liquor in parte tenuis, cutique proximus erat. Verum, quum quindecim integris exactis diebus, ab his præsidiis nil accidisset novi, nisi quod posterius in loco, quatuor digitos a magno trochantere dissito, alia se suppuratio in conspectum daret, instituere tandem decrevimus apertionem in inguine, ut in sede ad sanguinem cohibendum omnium aptissima, si forte effectus dubitationi meæ respondisset.

Antequam vero tumoris incisio fieret, magni esse momenti arbitratus sum, tum Collegis, tum Ægrotanti ipsi, ejusque propinquis id omne aperire, quod agere constitueram, ne sanguinem erumpere conspicientes, animum illico desponderent, præsertim Æger, cui fidem idcirco præstiti, atque recepi, me jam satis efficax, si forte id fieret, præsidium excogitasse, præmonuique apertionem scalpello inchoandam esse in sede tumoris eminentiori, tenuiorique; alio enim a sanguine erumpente humore, promptissimum, facillimumque mihi futurum, quantum e re esse videretur, incisionem producere, cruore

autem sincero exeunte, liberum me ei concessurum exitum, quoad totus illum coërcens sinus exhaustus fuerit, uberioremque etiam illius egressum passurum, si facile eum ferre Ægrotantis vires potuerint; dein valida compressione me eumdem esse cohibiturum, nec sane dubitandum esse, feliciter id cessurum, dummodo externa compressio ad apertam usque Arteriam pervenerit, suamque in illa vim exercuerit. Tandemque, tumoris cavo in bonam abeunde suppurationem, optimeque eam ob causam digesto, Ægrotantem secundæ valetudini reddi posse; quinimo hanc unicam esse viam, per quam aditus illi ad pristinam sanitatem pateret.

Infelix Morellus hisce omnibus æquo animo assensus est; ideoque postquam totum id apparavimus, quod ad sanguinem cohibendum idoneum duximus, plures nimirum diversæ cùm magnitudinis, tum figuræ, pulvillos, fascias itidem longas, sat validas, opportuneque constructas, ac æneas pelves, quæ humorem exciperent profluentem, id strenue sumus aggressi executioni mandare, quod nobis erat deliberatum.

Ambabus idcirco manibus compulso humore versus eum locum, qui præcidendus erat, versus locum videlicet eminentiorem, tenuiori donatum cute, extremoque cristæ Ilii quam proximum, Maximinus ex hoc incurvum scalpellum intra tumoris cavum elegantissime adegit. Sed illico, præter omnium exspectationem, sincerus inde sanguis violenter erumpere visus est. Casus hic, etsi non obscure a me præsagitus, omnes perterrefacere occœpit, si non aliam, hanc certe ob causam, quod sanguinem magno impetu effluere ex incisione a chirurgico scalpello facta conspicerent. Sed ego animum erigens Ægrotantis, meisque manibus ænea pelvi excipiens cruorem, tam largæ illius copiæ exeundi potestatem feci, ut priori repleta, novam arripere pelvim coactus fuerim; neque finem imposui sanguinis eductioni usque eo, dum color illius ex subpallido in vividiorem commutaretur; Ægerque in animi defectionem mox prolapsurus esse appareret.

Fuit sanguinis exitus a Maximino apertioni pollicem digitum admovente cohibitus. Ego autem pulvillos gradatim applicans, eosdemque fasciis validis fulciens, obtinui, ne sanguis rursus efflueret. Æger interim non solum nullo animi deliquio correptus fuit, sed dolor etiam, ac febris penitus ab eo recesserunt. Ille quidem protinus refectus est, eademque refectio, prout necessitas postulabat, iterata

identidem fuit ad diem usque decimum tertium, absque eo quod aut sanguis, aliaque symptomata sese iterum proderent, aut apparatus immutaretur.

Transactis autem his diebus, novus fasciarum apparatus fuit institutus, priorique idcirco remoto, nihil ex incisione effluere conspeximus, nisi aliquantulum puris, quod satis ostendere nobis potuit, Arteriam ruptam penitus occlusam jam esse, ab eaque nil sanguinis amplius emitti posse. Ea propter nos sedulo illius digestioni studuimus, & licet hæc non copiosissima fuerit, oportuit tamen in interiori, superiorique femoris sede oppositam apertionem efficere, quam tandem mense Novembri ad cicatricem una cum reliquis perductam esse libenter vidimus.

ANIMADVERSIONES.

1. En quomodo hæc observatio duas illas sustulit dubitationes, quæ meum animum divexabant; quum enim compressio, quam Iliaca externa perpessa est, tanta fuerit, ut major fieri non posset ad inhibendum, ut ne vel minima sanguinis guttula per eamdem transiret, mihi tuto colligere datum fuit, sanguinem universum, a quo Articulus nutrimentum susceperat, per internam tantum Iliacam delatum esse; quumque hoc Aneurysma, etsi ab interna causa productum, pressionis beneficio fuerit sanatum, mihi evidenter innotuit, compressionem valere ad Aneurysmata quælibet persananda, sive causa eadem progignens externa fuerit, sive fuerit interna.

2. Quantitatem sanguinis, qui ex tumoris apertione effluxerat, Æger ipse arbitratus est, ad libras duodecim accessisse, parumque is a veritate aberrare poterat, nam præterquam quod artis suæ peritissimus erat, mechanicas disciplinas egregie quoque callebat. Nec ullus dubitationi locùs relinquitur, Arteriam jam ab initio disruptam hactenus apertam mansisse, nam & vividior, & rubicundior sanguis ultimò effluxit, & prius quam coloris mutatio in illo fieret, animi deliquio tentatus Æger minime fuit, & effluentis sanguinis copia in tumoris cavo contineri tota non potuit, & tandem sanguinis exitus eodem impetu, quo inceperat, usque ad ultimum perduravit. Omnia enim hæc apertè renunciant, cruorem, postremo loco emanantem, a sanguinis per vasa circuitu illuc delatum fuisse.

3. Ego sanè definire minime possum, quænam Arteria fuerit disrupta; sed verosimillimum est, eam fuisse Iliacam externam, quod compressionis capax extiterit, quodque in pluribus ejusmodi casibus eamdem semper dilaceratam invenerim.

4. Vividiorem quoque permisi, & a circuitu dela um effluere sanguinem, non eo tantum consilio, quemadmodum superius innui, ut tumoris cavum ex toto vacuaretur, sed etiam ut circuitum ipsum debilitarem, quo sanguinis impetus, in apertæ Arteriæ sede imminutus, eumdem cohibendi sanguinem mihi faciliorem ansam præberet.

5. Ad tumoris equidem perficiendam punctionem Acum adhibere poteram Barbettianam, ut fieri solet, quotiescumque exploranda est natura humoris in tumore contenti, potissimeque si adsit suspicio Aneurysmatis, in quo desit pulsatio, quæ sanè omnium certissimum illius indicium constituit; atque ut ad convincendum Medicum quemdam curantem, qui ejusmodi Aneurysma anteriorem occupans colli sedem pro purulento habebat abscessu, ego aliàs jam feceram, absque eo quod ullum a tali punctione incommodum oriretur. Sed in hoc casu Acu Barbettiana uti nolui; mihi enim jam proposueram, universum, ut dixi, extravasatum sanguinem evacuare, ut deinde præsidium, quod unicum in Chirurgica facultate supererat, compressionem scilicet, experirer. Hæc autem adeo stabilis, atque perfecta sanatio fuit, ut paucos post menses Morellus baculum pariter deposuerit, nullumque aliud in illo incommodum relictum sit, præter exiguam claudicationem, quemadmodum testari potest studiosa sancti Spiritus universa Familia, cui, sanitati jam restitutus Æger, ac Nosocomium data opera petens, sese spectandum objecit.

HISTORIA XVI.

SUB Martii mensis initium anno millesimo septingentesimo sexagesimo septimo arcessitus ego ad Petrum Principem inspiciendum Romanum, trigesimumque ætatis annum agentem, eumdem reperi lecto affixum, vehementique correptum febri, nata ex dolore atrocissimo, quem afferebat illi aneurysmaticus inguinis dextri tumor, subter Falloppii ligamentum protensus. Erat is quidem nativo colore præditus, durus, tactuique renitens, molem etiam æquabat ingentis Cotonei

Cotonei mali, pulsuque violentissimo donabatur. Universus ad hæc articulus tensiva, dolentique obsidebatur intumescentia, atque ita contractus erat, ut nulla amplius ratione distendi posset.

Beneficio nonnullarum venæ sectionum, & compressivæ vincturæ tumori admotæ, datum mihi fuit, non dolorem tantùm, febremque valde lenire, sed etiam illius volumen ita sensibiliter imminuere, ut in dies magis, magisque fascias constringere coactus fuerim.

Integro quidem unius mensis spatio non destitit me in spem abducere sanationis; verùm repente omni prorsus spe decidi, quum iterum nocturno tempore correptus Æger tam atroci dolore fuit, ut vel invitus abscindere sibi fascias debuerit; ideoque postridie tanta ipsum tumoris mole oppressum inveni, ut nullus jam fasciis comprimentibus locus relictus esse videretur; neque deinceps quicquam prodesse visæ sunt reliquæ curæ omnes, & diligentiæ in Nosocomio, quo ipse delatus est, adhiberi solitæ ad dolorem leniendum, refrenandamque exuberantiam tumoris, qui magis idcirco, magisque increvit in dies, & totam hypochondrii, inguinisque dextri regionem obsidens, ad femoris usque medietatem se propagavit, durus semper, pulsansque ad alias quatuor hebdomadas permanens, quibus elapsis, Ægrotus noster mortem obivit.

Transactis horis viginti quatuor, accedere consultum duximus ad inspiciendum, rimandumque Aneurysma; quamobrem, aperto imo ventre, tanta se nobis objecit concreti sanguinis copia, ut hæc superius per totam Psoas musculi longitudinem, inferius autem pene ad dimidium femur protenderetur. Omni igitur coagulato sanguine educto, cultroque anatomico communis iliacæ arteriæ directionem sequentes, interna vix pollicem transversum transacta iliaca, invenimus in externa rupturam aneurysmaticam, quæ spatio quatuor digitorum transversorum extendebatur versus ligamentum Falloppii, ubi ipsa arteria nomen cruralis acquirit.

ANIMADVERSIONES.

Hic autem in medium mihi adducenda est circumstantia quædam, quæ ad illustrandam non prognosim tantum, sed & horum morborum curationem plurimum facit, quæque non minoris etiam momenti erit ad quosdam intelligendos effectus, qui in sectionis hujus

progressu observati sunt. Adnotandum est igitur, hoc in casu arteriæ rupturam interiorem fuisse, hoc est in iis arteriæ tunicis ortam, quæ os subjectum respiciunt, illudque carie affecisse valde notabili.

Ex eo igitur, quod hæc arteria disrupta fuerit interius, ubi magnam in osse subjecto resistentiam invenerit, non verò exterius, ubi resistentia nulla ipsi occurreret, atque ex eo pariter, quod non superficialis, verum profunda fuerit allata caries, utpote quæ sua longitudine, latitudine, atque profunditate cum manus pollice conferri posset, nobis colligere datum est: Primo, cariem hanc longe prius, quàm rumperetur arteria, factam fuisse, quemadmodum ego in pluribus Aneurysmatibus deprehendi, etiamsi rupta essent in sede ab eodem osse remota, aut etiam integra permansissent, ut videre est in sinistra clavicula magni Aneurysmatis arcum Aortæ obsidentis Tab. III, Fig. II. Secundo, hanc ipsam cariem quam maxime obstitisse felici curationis eventui, cujus spes magna integro mensis intervallo nobis affulserat. Quum enim arteria cariei obversa ab ossis inæqualitate per institutam vincturam inæqualiter comprimeretur, rationi consentaneum est, fasciarum pressionem Aneurysmati admotam, ad accelerandam potius, quàm ad inhibendam valuisse arteriæ rupturam. Tertio, hujusmodi eventum nobis pro regula generali inservire posse in aliarum quoque partium Aneurysmatibus, & potissimum in Aneurysmatibus poplitis, in quibus id ego pluries verissimum deprehendi. Si videlicet Aneurysma quoddam in hisce sedibus sanitatem non recipit, non semper hoc repetendum esse a methodi, qua ego utor, defectu, sed potius ex carie in osse forsitan existente. Quarto, hinc pariter factum esse, ut sanguis, sub ipsa arteria per totam ipsius longitudinem sibi viam patefaciens, Falloppii ligamentum transierit, femoris pene dimidium obsederit, hujusque articuli ita capsulam lacerarit, ut femur inde luxatum fuerit; factumque demum fuisse, ut ipsa arteria, a concreto sanguine antrorsum sublata, & compressa fuerit adversus Peritoneum, adversus musculos, ipsamque cutem, atque ita quidem, ut cylindrica sua naturali figura orbata, mirumque in modum depressa impar evaserit ad sanguinem versus articulum afferendum.

Ejusmodi casus in me cupiditatem maximam excitavit considerandi totius cruralis arteriæ tractum. Eapropter incipiens ego ubi aneurysmatica disruptio finem habebat, ibidemque sectionem longi-

tudinalem instituens, arteriæ cavum jam solito minus esse conspexi, quumque hoc magis, magisque poplitem versus extenuaretur, mihi penitus occlusum, antequam ad illum accederet, visum fuit. Sed re accuratius inspecta, cognovi, tantum in arteria cavi relictum esse, ut Anellianum specillum posset admittere; quamvis id ægre fieret ob plicas, quas arteriæ se contrahentis interna membrana fecerat. Poplite autem transacto, se rursus dilatabat arteria, quemadmodum videri potest in Fig. III, Tab. I. delineatæ ex archetypo, qui adhuc penes me est.

Popliteæ hujusce arteriæ angustatio evidentissime mihi videtur evincere, cruralem arteriam, ob compressionem in Aneurysmatis loco a coagulato sanguine factam, non amplius ex Iliaca externa recipere potuisse sanguinem, ut illum ad articulum ferret; secus enim poplitea non valuisset unquam ita restringi. Eadem vero, transacto poplite, rursus naturaliter patefacta satis etiam ostendit, talem eam permansisse a sanguine ab arteriis cruralibus jugiter derivato, ab illo sanguine scilicet, qui vincturam alteram in hac operatione necessariò requirit, velut in cubiti, poplitisque flexura fieri debere suo loco statutum est.

Beneficio vincturæ in Iliaca exteriori factæ, ac beneficio aquæ calidæ luteo infectæ colore, syphoneque in internam Iliacam impulsæ, satis idoneum ad nutriendum articulum sine ullo Iliacæ exterioris auxilio ego jam circuitum inveneram. Luteam enim impulsam aquam prodire videram ex arteriis, perreptantibus articulum pedis, quem ipse nuper abstuleram. Verum popliteæ hujusce arteriæ angustatio me impulit ad aliud instituendum experimentum, quod me doceret, utrum, Iliaca exteriori, simùlque poplitea vinculo adstrictis, impulsoque in Iliacam internam liquore, hic per dissectas jam memoratas arterias exitum æque sibi inveniret, ac fieri videram, dum exterior tantùm Iliaca ligata esset. Prius igitur hanc solùm vinxi, injectusque liquor de more satis copiosus profluxit; poplitea deinde quoque revincta, liquorem sane effluere conspexi, sed longe lentius, parciusque.

Ex hac sensibili differentia evidenter colligi posse reor, interiorem Iliacam, postquam exterior vinculo adstricta fuit, ad sanguinem transmittendum in universum articulum sibi sociam adjungere etiam popliteam arteriam. Ideoque patet, arteriam cruralem, antequam

popliteæ nomen assumat, ope lateralium vasorum haurire sanguinem, ab Iliacæ internæ propaginibus derivatum; concludique inde potest, sanguinem hunc eum fuisse, qui apertam servaverit viam illam angustam, quæ reperta fuit in Arteria poplitea Fig. III, Tab. I. De internæ vero Iliacæ anastomosibus clarissimus Winslowius jam plura memoriæ tradidit. Hæc autem experimenta sufficienter evincunt, Iliacæ internæ propagines, tam ante poplitem, quàm post illum, cum Arteriæ cruralis propaginibus communicantes, circuitum, ad nutriendum articulum etiam sine exteriori Iliaca satis idoneum, efficere.

Aliud evidentissimum documentum, quod plane necessaria ad nutriendum articulum externa Iliaca non sit, ex observatione capere possumus, mihi tradita ab alias laudato Petro Javina. Quum eam enim in sancti Spiritus Nosocomio ipse fecerit, ejus ego testis oculatus jam fui, eandemque hoc potissimum nomine huic volumini inserui. Ex illa siquidem clare patet, exteriorem Iliacam, ob suppuratum inguinis Aneurysma, ita corruptam fuisse, ut in duo capita diducta fuerit, etsi Æger tot deinde diebus vitam produxerit, quot ipse narrat, neque ex articuli gangræna decedere visus sit.

HISTORIA XVII.

Quinto Idus Octobris 1765, in sancti Spiritus Nosocomio lecto accipiebatur Petrus Antonius Ferrari coquus, quadragesimum ætatis annum agens, qui cùm prima vice a me sequenti mane inviseretur, inventus est cacochymo corporis habitu præditus, continua, lentaque detentus febri, legitimoque Aneurysmate, pugni, grandioris nempe manus magnitudinem exedente laborans, quod trimestri ab hinc spatio in sinistro inguine originem nanciscebatur suam, & sursum, ac deorsum, abdomen scilicet, coxamque versus, nonnihil extendebatur.

Tumor, qui aderat tunc temporis, aliquomodo esse circumscriptus; ac vehementer pulsare cernebatur; continuis doloribus, præsertim vero sub noctem acerbioribus, Ægrum afficere consueverat, ex quo causam percunctanti mihi, externam fuisse quum accepissem nullam, venerea ex labe omnimode derivandam esse, ex multis cicatricibus innotuit.

Sanguis missus, & spongia, ex egelida posca expressa, tumori imposita, doloris etsi quandoque lenirent acerbitatem, vehementius

tamen paulo post pulsatio, & dolor augebantur; sed hæc, postquam major in dies tumor factus in magnam excreverat molem, leviora fieri cœperunt, atque tertio decimo tandem kalendas Novembris magna cum tumoris depressione, nec non per internum plusquam dimidiæ coxæ latus propagatione, levi prægresso fragore, evanuerunt.

Verum exinde Œdema, quo leviter antea pes tantum afficiebatur extremus, cum caloris, sensus, motusque deperditione sic excreverat, ut universi pedis hujusce vita in apertum discrimen veniret. Continuò idcirco linteum quadruplex, ex vini spiritu cum camphora expressum, imponi calide, & quam sæpissime curavi, quo quidem præsidii genere, quadraginta horarum spatio, pars in integrum pene, Œdemate valde imminuto, restituebatur.

Interim tamen in gangrænosa tubera sub inguine elevabatur tumor; quæ pridie kalendas Novembris sub lucem disrumpebantur, cùmque fœtentium humorum colluvie inquinatum summo mane ægrotum invenissem, discissis, remotisque fasciis, ac spleniis, quæ ante dies octo, quam hæc acciderent, parti applicaveram, quo essent impedimento, ne ex inopinato, tenuissima tumoris perrupta cute, exanguis fieret, magna inde nigerrimi sanguinis copia, partim in grumos concreti, partimque in fœtidam saniem dissoluti per fatiscentia tubera, coccinei vero (quod maxime, ne fieret, verebar) ne guttula quidem effluente, effundebatur.

Quare Ægro obsita illuvie depurgato, plagam linamentis quam mollissime impleri, & linteis ex egelida posca, quolibet altero die circumducta fascia, velari curabam, atque per hæc, velamenta communia, nec non aneurysmaticus saccus, cum annexis vasis, nervis, membranisque, quæ ab inguine ad mediam usque coxam, & ultra computruerant, octidui spatio, quod sponte absque distractione fieri sinebam, abscesserunt. Hinc factum est, musculis, Pectineo, Iliaco, atque Psoas parte infera, Sartorio, anteriori denique Tricipitis portione, denudatis, & a putredine vindicatis, triangularem alveum, postremis hisce geminis præcipue interclusum, ab inguinis ligamento ad sedem usque, qua decussatim implicantur, vasis, nervisque cruralibus in eodem alveo excurrentibus, a putredine penitus destructis, expoliatum, rubentemque apparuisse.

Cùm eo loci res esset adducta, Tibi, Vir clarissime, qui sponte ad Ægrum invisendum, rei novitate motus, accessisti, non sine admiratione inspicere datum fuit.

Quo vero sordibus evacuaretur Abdomen, in externum ulcus continue dilabentibus, scalpellum, ductore indice sinistræ manus digito, per hiatum, qui tunc sub ligamento inguinali patens erat, indebam, cujus ope ligamentum hoc, Abdominis musculos, nec non velamenta communia, lata satis discindebam plaga, sicque internum aneurysmaticum cavum in apertum ponere, densioribus sordibus expurgare, eidemque cavitati feliciter adeo medicinam, quæ omnis in linteo carpto consliterat, mihi facere contigerat, ut cicatrix cum proximæ valetudinis spe prosperæ quaquaversum duceretur.

Attamen attenuatus Æger, valentissimis licet jusculis aleretur, macie magis magisque conficiebatur, sic ut quinto tandem kalendas Decembris marasmo absumptus fuerit.

Reserato die crastina cadaveris Abdomine, viscera omnia secundum naturam, si glandulas Mesenterii, lymphaticasque nonnullas circa lumbos, mole nonnihil, ac duritie auctas, exceperis, reperta sunt. Arteriam vero Iliacam communem sinistram, quam Peritoneo exuebam, cùm eo usque diffidissem, ubi in Iliacas minores dispertitur geminas, externam scilicet, internamque, quæ & hypogastrica nuncupatur; Iliacæ externæ osculum (Arteria pervia manente hypogastrica) durissimo, conoideoque operculo sex fere lineas longo ex lympha concreta, cui archetypo fuerat, quin parietibus adhæresceret vasis, efformato obturari cernebam, quo sublato, inditoque in conicum archetypum hunc specillo tenuissimo, Arteriam vix penetrabilem esse adnotabam. Quare hanc velamentorum, musculorumque Abdominis discissionem in Aneurysmatis cavitatem usque, Peritoneum scilicet inter, & musculos Psoas, atque Iliacum internum, a quibus, sanguine ex perrupto tandem Aneurysmatis sacco in cellulosam ejusdem Peritonei epiphisim erumpente, divellebatur, prosecutus sum, sicque amplius duos pollices ab ima operculi sede detruncatam, sub eoque crassiorem quadruplo, ovalis figuræ, & ligamenti adinstar duram, atque imperviam, cujus extremo laciniæ, discerptis veluti sacci frustulis, suspendebantur, Psoas musculo adhærere advertebam.

Arteriæ Iliacæ ovalem hanc partem polyposa substantia variæ densitatis adeo infarctam esse discindendo adnotabam, ut tunicarum ejus-

dem forma penitus destructa, in uniformem massam spongiæ cera imbutæ similem, transformata videretur.

Ossa Ilei, atque Pubis eo loci, ubi Arteria iliaca externa ex Abdomine in cruralem abitura egreditur, ibidemque in inguine, ubi Aneurysma ortum habuit, profunda adeo obsidebatur carie, ut Choroidea cavitate nigrities late, apprimeque retegeretur.

Cruralis denique Arteriæ caput inferius tenui, ac fimbriata extremitate a sartorio musculo, cui nonnihil adhærebat, circa medium coxæ, nullo interposito sanguinis coagulo, cogebatur.

Sed iterum sectionem cadaveris aggredimur. Quum igitur, dum Patiens vitam agebat, ex pulsante in illius carpis Arteria, ex cordis palpitatione, & ex spirandi difficultate, oborta mihi suspicio esset de vitio quodam in ipso corde, aut in Aortæ arcu existente, partes has inspicere volui, totumque revera Aortæ arcum inveni Aneurysmate affectum. Erat enim duplo major, quàm naturaliter esse soleat, habebatque in fastigio suo debilitationem, aut herniosum potius tumorem, qui magnitudine sua ingens gallinæ ovum æquabat. Patefactis deinde, tum Aortæ arcu, tum etiam hernioso ejusdem tumore, interna illius superficies aspera quidem, ac inæqualis apparuit, sed nullus tamen innotuit in ea substantiæ defectus, hujus autem crassities tertia saltem parte imminuta, ideoque rupturæ proxima deprehensa fuit.

Nihil aliud ex hac Anatomica sectione ego chartis mandari studui, præter descriptam angustioris redditæ poplitcæ Arteriæ figuram, utpote quæ potissimam mihi visa sit considerationem mereri. Etenim, quoad reliqua, aliam ego longe majoris momenti observationem habebam, cujus historiam, sectionem, atque figuras breviter hic attingere expediet.

HISTORIA XVIII.

OBSERVATIONIS hujus subjectum Juvenis fuit octo, & viginti annos natus, sanguineo bilioso temperamento, ac mediocri statura præditus, & jampridem celtica lue male affectus, qui in meis de Aneurysmatum materia primis inquisitionibus ad Divi Gallicani Nosocomium se contulit, duos gestans tumores, in unoquoque sane inguine unum, utrosque vero communis pomi magnitudinem, &

figuram habentes, qui licet dolorem nullum afferrent, nativumque partis exhiberent colorem, ea quidem pulsatione stipati erant, ut promtissimum mihi fuerit pro duobus Aneurysmatibus eosdem agnoscere, etsi impositum utrique repererim emolliens Calestani ceratum, eo quod venerei duo bubones habiti a Chirurgo fuissent.

Nullum per id temporis Ægrotanti opportunius consilium præbere valui, nisi ut ad aliquot hebdomadas se lecto traderet, quemadmodum revera ipse fecit. Hoc autem transacto temporis intervallo, tum ob quietem, sanguinisque missiones, tum ob admotos pulvillos adstringenti decoctione madentes, tæniisque firmatos, tum etiam ob vitæ accuratum regimen, duo hæc Aneurysmata melius se habere cœperunt; sed tunc prædictus Ægrotans, quod huic forsan vitæ regimini sese subtrahere cupiebat, quodque nullo afficeretur dolore, voluit e Nosocomio discedere, quamvis adhuc pulsatio in utroque tumore valde sensibilis permaneret.

Quum illum in Nosocomio amplius retinere nequiverim, ipsi auctor fui, ut, morbo saltem ingravescente, ad idem Nosocomium reverteretur, sicuti, duobus circiter elapsis mensibus, sedulo factum ab illo fuit. Ambo hæc Aneurysmata tunc temporis reperta sunt valde adaucta; at sinistrum deprehensum est longe adhuc dextero majus, quod, utpote spurium, universam inguinis, sinistrique hypochondrii regionem in tumorem attolleret, seseque tactui molle exhiberet. Dexterum autem, quod verum esset, circumscriptum permanebat, durumque; etsi in utroque manifesta percipiebatur pulsatio. Omnes profecto, quæ tunc adhibitæ his a me sunt, diligentiæ frustra fuerunt; Ægrotus enim intra unius mensis intervallum, absque eo quod Aneurysmata hæc extrorsum disrumperentur, vita decessit.

Horis viginti quatuor elapsis, quum ego sectionem utriusque Aneurysmatis instituerem, ita cuncta se habere deprehendi, quemadmodum exhibentur in Tab. II, ubi totus etiam Aortæ tractus, & cor ipsum delineantur, ut quædam aneurysmatica principia in eadem Arteria oborta una cum peculiari dextræ subclaviæ vero Aneurysmate ostenderentur.

ANIMAD-

ANIMADVERSIONES.

ANIMADVERTENDUM ſane eſt, me in hac exhibenda Tabula non alio ſpectaſſe, niſi ut vitia aneuryſmatica demonſtrarem, quæ in unico ſubjecto tot varietatibus inſignita, vix aut ne vix quidem reperiri poſſe arbitratus ſum; in vero enim dexteræ iliacæ externæ Aneuryſmate ſumma cernitur naturæ providentia, quæ perforatum ſanguinis grumum ſervavit, ut per Arteriam Aneuryſmate affectam, liberum ſanguis iter offenderet, cautumque ſic fuit, ne Aneuryſma præter modum increſceret, atque, ut articulus nutrimentum facili negotio ſuſciperet. Hæc naturæ ipſius providentia haberi poteſt tamquam exemplum in internis Aneuryſmatibus, quæ quoniam longam nonnunquam Ægrotanti vitam non denegant, ac interdum omnia, quibus ſtipabantur, ſymptomata omnino amittunt, falſam ingenerant opinionem, Medicinæ Profeſſores toto erraſſe cælo in eorumdem conſtituenda, affirmandaque præſentia, velut deinceps altero ego patefaciam exemplo.

Spurium externæ ſiniſtræ Iliacæ Aneuryſma, & ipſum peculiare cenſeri debet, ob vaſtum potiſſimum Arteriæ hiatum, qui in ſecunda ejuſdem Tabulæ Figura cernitur. Peculiare quoque eſt ſubclaviæ dextræ Aneuryſma, eoque magis redditur tale, a parvo illo foramine ſupra aneuryſmaticum circumſcriptum tuberculum nota (*) inſignito, quod parum abfuit, quin intra ipſum Arteriæ cavum ſe penetraverit, ac per ſe ſolum inopinatam, & repentinam Ægrotanti mortem attulerit. Denique tum ex hac, tum etiam ex præcedente obſervatione, ob varietatem locorum, in quibus tot Aneuryſmata unico in ſubjecto efformata ſunt, evidenter colligi poteſt, nos, quotieſcunque ab acri, corrodentique hæc humore gignuntur, nunquam pro certo affirmare poſſe, unicum tantum eſſe in corpore vitium, unicumque tumorem aneuryſmaticum, ac uni medentes Aneuryſmati externo, prohibere minime poſſe, quin internum aliud Ægrotum e medio tollat. Hæc enim Aneuryſmata interna citius externis homines interficere ſolent, quod in eiſdem celeriter Arteria deſtruitur, velut contigit in Aneuryſmate externæ Iliacæ, quemadmodum videre eſt in Tabulæ ejuſdem Figura tertia, ubi parvus deprehenditur aneuryſmaticus ſaccus, quod tempus ſe magis expandendi haudquaquam habuerit. Atque hoc ſimiliter Aneuryſma in

venereorum bubonum numero habitum fuit. Talis hallucinatio, qua Professores adeo frequenter capiuntur, ad hoc ipsum indicandum me impellit, ut magis in posterum ab hoc errore Chirurgi sibi cavere enitantur. Semper enim errores hujusmodi contigerunt; nam mea quoque ætate hic ferro candenti, ille potentiali igne, alius secante cultro similia aperire Aneurysmata conatus est, sicuti nuper hìc Romæ in flexione cubiti a mediocri Chirurgo, & in Poplite ab externo Cœnobita empyrico factum fuit. Ast in utroque casu paucarum horarum spatio Æger e vita decessit.

Si Chirurgus, qui Aneurysma in flexione cubiti perforavit, quod illud abscessum esse crediderit, cognitionem habuisset Aneurysmatis, quo conflictatus Morellus fuit, aut illud minime aperuisset, aut eamdem fortasse, quam ego susceperam, in eo curationem expertus esset. Si pariter Cœnobita, ac Ægrotus poplitis Aneurysmate affectus, majorem fidem alteri adhibuissent Chirurgo, qui jam illud Aneurysma esse dixerat, allatum sane infortunium haud contigisset.

DE SUPERIORIS SURÆ PARTIS ANEURYSMATIBUS.

STUDUI quoque, ut viam invenirem aliquam ad ea persananda Aneurysmata, quæ in superiori Suræ parte contingunt, in quadam scilicet ex tribus Arteriis, quæ sunt Tibialis anterior, Tibialis posterior, & Peronæa; sicut etiam ad Aneurysmata persananda, quæ obsident extremum Popliteæ, priusquam in tres prædictas Arterias ea diducatur. Sed licet quater id pertentaverim, nunquam tamen ex animi sententia res hactenus mihi cessit. Non equidem periculum feci vinciendæ tantum Arteriæ in principio, & fine tumoris, ob difficultatem inter tam validos musculos eam separandi Arteriam, quæ Aneurysmate affecta fuerit, extricandique a reliquis partibus tumorem integrum, absque eo quod sanæ etiam Arteriæ eodem tempore præcidantur. Nec ausus instituere Arteriæ ejusdem vincturam, aperiendo prius, evacuandoque aneurysmaticum saccum; altitudo enim muscularis, ingensque tumor, quem ego semper offendi (semper enim hujusmodi Ægrotantes ad Chirurgiam sero confugiunt) nimis difficile reddunt invenire modum vinciendi duo orificia cum aneurysmaticæ Arteriæ sacco communicantia. Quod unice sum expertus, compressio fuit, eaque gradatim facta, non modo ut hic

pariter fauſtum illius, & felicem exitum explorarem, ſed etiam ut ſaltem ad inflammationem compellerem aneuryſmatici tumoris circumferentiam, ſuppurationemque inflammationis pediſſequam obtinerem.

HISTORIA XIX.

UNICUS mihi contigit caſus, qui ſub initium priori ſcopo apprime reſpondere viſus eſt, ſed deinde ab incepto curſu ita deſtitit, ut longiſſimo tranſacto tempore, quum prorſus nimium Ægroti vires jam fractæ eſſent, ad ſecundum ſcopum pervenerit, hoc eſt ad ſuppurationem, quæ in corruptelam cito delapſa interfecit eumdem Ægrum, annos licet natum viginti quatuor, gracillimum tamen, nullique parem operationi, ex qua vel ſuppuratio, vel effuſio ſanguinis naſceretur.

HISTORIA XX.

ALIUD Aneuryſma huic ſimile quoad ſedem, quam occupabat, verùm ab hoc ſui curſus ratione longe diverſum, ſe mihi objecit in ſancti Spiritus Noſocomio, inter Ægrotantes hìc mihi creditos numero quarto, ubi XV kalendas Martias anni 1770 Juvenem reperi, trigeſimum ætatis annum agentem, ſanguineo melancholico donatum temperamento, nomine Benedictum Antonium Bartolum, natione Venetum, artemque famuli profitentem. Tumor hic aneuryſmaticus in Suræ dextræ principio proxime a poplite ſitus erat, referebatque cùm mole, tum figura gallinaceum ovum, durus iis quidem, tactuique indolens, ſed qui tamen adjunctam valde ſenſibilem pulſationem haberet. A diuturna ambulatione, quum pondus, inflatio, triſtisque ſenſus in tumoris ſede, atque in Achillis tendine increſcerent, lecto ſe tradere cogebatur. Etſi vero violentos Æger prædicti articuli motus, tamquam hujusce morbi cauſam, agnoſceret, faſſus eſt tamen, ſe etiam venerea lue laboraſſe.

Situs hujus Aneuryſmatis, ut innui ſuperius, anceps nimis erat, neque vincturæ opportunus. Quocirca, duabus prædictis innixus indicationibus, quoniam hic Æger maximis pollebat viribus, ad compreſſionem inſtituendam me contuli. Eapropter, facta prius idonea ſanguinis miſſione, rigidoque Ægrotanti imperato vitæ regi-

mine, nonnullos dies sola lecti quiete eundem transigere passus sum; ut nimirum dissiparetur ob Aneurysma ad crus, & ad pedem delatus humor, qui illuc ex ambulatione confluxerat. Compressiva deinde vincula admovi, ea scilicet a superiori Suræ parte ad inguen usque producens. Verum, etsi compressio mediocris esset, dolorem hæc ita acerbum, atque vehementem movebat, ut quamvis alia sanguinis missio foret administrata, relaxare nihilominus admota vincula coactus fuerim.

Quum autem cognoscerem, ex hac vinctura vel nullam prorsus, vel saltem nimis parvam in morbi sede compressionem contingere, nonnullis transactis diebus rursus eamdem instauravi. Hæc autem etsi valde moderata erat, in causa nihilominus fuit, cur non solum idem reverteretur acerbissimus dolor, sed totius quoque articuli intumescentia consurgeret, cum tam immani, spasmodicoque in planta pedis dolore, ut eam omnino dissuere, atque rescindere debuerit Æger sub noctem, quam placide deinde transegit. Hoc attamen non obstante, ego rigidum vitæ genus, opportunas missiones sanguinis, compressionemque in Ægrotante haud omisi, sed frustra semper propter allata symptomata, quæ illico præsto erant, præcipueque propter spasmodicum in pedis planta, immanemque dolorem, cui reluctari, & resistere Ægrotus nequaquam poterat.

Ingens interea tumor incrementum suscepit, quumque dolens, & inflammatus redditus esset, ego illum XIV kalendas Majas penitus a compressione liberum esse oportere arbitratus sum, ideoque linteum illi dumtaxat unguento rosaceo madidum, solaque continente fascia illigatum imposui. Hac autem ratione, duabus elapsis hebdomadibus, omnia dolorem facientia evanuerunt symptomata, ac febris etiam, quæ supervenerat, ab Ægrotante recessit. Quum autem illum non amplius dolore affectum, sed in perpetua tranquillitate positum ego me visurum sperarem, improviso spasmodicus in planta pedis, appetente nocte, reversus est acerbissimus dolor, qui non leniebatur, nisi missione sanguinis, licet hæc nihil omnino ad inhibendum tumoris incrementum conferret. Quapropter VII Idus Julias tertiana duplici, eaque, prout tunc temporis grassabatur, putrida, perniciosaque correptus, XVII kalendas Augusti mortem oppetiit.

Horis elapsis viginti quatuor, ad tumorem examinandum accessi, non solum, ut naturam inspicerem Aneurysmatis, sed etiam ut

causam, si fieri posset, cognoscerem spasmodici, insuetique doloris, qui in hujusmodi casibus se mihi nondum obtulerat. Separatus est igitur diligentissime tumor, vasorumque, ac cruralis nervi directio talis omnino relicta fuit, qualis in conspectum se dedit, a naturali tamen situ recedens exhibetur in Tabula V^a, quam ad vivum expressam describi lineis curavi, & ex qua Lector omnia intelligere poterit.

ANIMADVERSIONES.

APERTO tumore, innotuit, eum fuisse Aneurysma spurium, etsi legitimum esse videretur; Arteriæ enim expansio vix tertiam sacci partem excedebat, ac tumoris reliquum efficiebatur a stratis polyposis sanguineis contentis in quadam cystide, quæ a cellulari membrana, ac musculis facta fuerat. Tumor igitur, quamvis spurium esset Aneurysma, poterat in insulam redigi ad vincturam, ut alias dixi, efficiendam, ni situs timorem mihi incussisset. Sed hæc observatio eumdem mihi timorem non parum auxit, quoniam ad perficiendam vincturam mihi necesse fuisset nervum, venamque simul constringere, & quod magis ad rem facit, ex vinctura inferiori tres debuissent ramificationes deleri, a quibus, ope lateralium vasorum cum ipsis communicantium, circularis continuatur sanguinis motus in inferioribus partibus. Multo minus expediebat methodum aggredi aperiendi tumoris, quod hoc in casu fieri non poterat, quin necessario ita expansus nervus in ipsa apertione dissecaretur.

Hactenus descripta loca non ea sunt dumtaxat, in quibus Aneurysmata producantur, sed hæc fieri possunt ubicumque Arteriæ perreptant, ideoque in tumorum curatione Chirurgus ea semper præ oculis habere debet. Quod ut ostendam a veritate alienum non esse, duo tantum exempla adduxisse in medium sufficiet, quæ novissima sunt, utpote quæ hoc eodem an. 1770 mihi in conspectum se exhibuerunt.

DE MANUUM PEDUMQUE ANEURYSMATIBUS.

HISTORIA XXI.

Primum contigit menſe Martio in equiſone Joanne Pariſio Romano, quadraginta quinque annos nato, ſanguinea temperie prædito, vinique ſummo bibone, nunc autem ſtabulario Excellentiſſimi Marchionis Angeli Gabrielli. Ab eo igitur oſtenſus eſt mihi tumor, qui in dextræ manus vola ab aliquot menſibus ortus erat, eam præciſe regionem obſidens, quam Græci Hypothenar dicunt. Circumſcriptus is erat, aſſurgebatque ad communis pomi altitudinem, indolens quidem, naturalique colore præditus, ſi ejus circumferentiam exceperis, in cujus radice violaceus color aſpiciebatur. Summe quoque erat tenſus, non pulſans, digitorumque preſſioni tympani ad inſtar renitens. Cutis denique eumdem contegens, calloſa prorſus evaſerat. Hæc omnia in unum hic coëuntia phænomena, menti confuſionem quum parerent, tempus mihi ſumendum fore arbitratus ſum, edixique Ægrotanti, ut ad me ſæpe rediret, quemadmodum reipſa fecit intervallo trium circiter menſium, quibus tranſactis, quum offendiſſem tumorem magnitudine adauctum, non nihil fluctuationis tangentibus digitis exhibentem, cuteque tectum jam maxime attenuata, cenſui, non amplius differendam eſſe illius curationem, Ægrumque idcirco ad Noſocomium ſancti Spiritus miſi, ut ibi inter eos Ægrotantes collocaretur, quorum medela ad me ſpectat. Quatuor igitur elapſis diebus, quum cognoſcerem, cutim minitari rupturam, ſatius exiſtimavi, tumorem hunc per longum ſecante ferro aperire, ut viderem, quid in eodem contineretur; & revera rem acu tetigi; tanto enim impetu ſanguis ex inflicto vulnere erupit, ut ego cum aſſidentium plerisque ab eo fœdati fuerimus. Quumque viderem ſanguinis exitum rivi inſtar violenter continuare, omne integumentum illico abſcidi, a quo ſanguis continebatur, effecique, ut pollice aperta arteria comprimeretur, donec, injecta medio humero ligatura, datum mihi fuerit, tum linamentis ſiccis, atque pulvillis, tum etiam compreſſiva deligatione Ægrotantem ab hæmorrhagia tutum reddere, quod mihi ſane, humeri vinculum inſenſibiliter relaxando, pulchre innoteſcere debuit.

Uſque ad ſequentis diei veſperam, videlicet quadraginta duarum

horarum ſpatio, nullus jam ſanguis apparuit, & idcirco tunc temporis nova ſuccrevit hæmorrhagia, quod Æger manum imprudenter movere cœperit, quumque ſerum illi auxilium acceſſiſſet, jactura ſanguinis tanta fuit, ut extrema eum ſacroſancta Unctione muniverint. Ex hoc incommodo quum Æger cautior effectus eſſet, nullus deinde ſanguis apparuit, vulnusque inde factum viginti ſex diebus ad ſanitatem pervenit.

ANIMADVERSIONES.

INTEGRUM mihi haudquaquam foret decernere, ex quanam arteria Aneuryſma hoc ortum eſſet, a primo ne videlicet ramo, quem cubitea ex palmari arcu plerumque mittit ad hypothenar, an ab ipſo cubiteæ arcu palmari? Inſignis hæmorrhagia potiſſimum arcui favet; propago enim, quæ ad hypothenar defertur, exilis nimium, tenuiſque videtur eſſe, nec ad tantam effundendam ſanguinis copiam idonea.

Ab hoc Aneuryſmate duo practica documenta colligi poſſunt, nimirum primo, licet arteria aperta parva eſſe judicetur, elapſæque fuerint horæ viginti quatuor, atque etiam triginta ſex, nondum tamen eam probe eſſe clauſam pro certo nobis habendum. Secundo, in tumoribus, generatim loquendo, plures ob cauſas, jam ſatis notas, non ſemper, ut inciſioni parcatur, exſpectandam eſſe cutis ipſius corruptelam; nunquam autem id eſſe faciendum in tumoribus dubiis, qualis hic erat, & cujus naturam me penitus ignoraſſe jam faſſus ſum; ſi enim hic tumor ſua ſponte nocturno tempore diſruptus eſſet, Æger profecto repente mortem oppetiviſſet.

HISTORIA XXII.

SECUNDUM exemplum pridie kalendas Junias an. 1770 mihi ſuppeditavit diſcipulus quidam meus, nunc Chirurgus Longiani conductus, eam ſane ob cauſam, ut ego meam illi opinionem de eodem communicarem. Sanguinem is eduxit ruſticæ Juveni e vena, quæ tarſum, metatarſumque perreptans, præ cæteris maxime in conſpectum ſe dabat. Juſta ſanguinis copia feliciter ex illa prodiit, eademque felicitate poſtea ceſſavit. Vena hæc ad proximum uſque diem nihil

effudit ſanguinis. Cur autem tunc temporis is eruperit, arbitrata eſt Ægra, in cauſa fuiſſe impulſionem quamdam, quam in inciſæ venæ loco acceperat, dum ſe ad campum conferret. Verùm hic ſanguinis exitus, inſtituta rurſus vinctura, ſuppreſſus eſt. Aliquot autem elapſis diebus Juvenis hæc in emiſſi ſanguinis ſede tuberculum animadvertit abellinæ nucis magnitudine præditum; fluctuans is erat, ac indolens, nativumque exhibebat partis colorem. Quod verò Chirurgo majus faceſſebat negotium, adjuncta erat ſenſibilis pulſatio, ex qua cognovit, tumorem illum eſſe Aneuryſma. Eum quidem nonnullorum remediorum beneficio narrat in eodem ſtatu hactenus permanere, interim eventus hic aperte renunciat, quod, licèt in pedis dorſo non niſi tenuiſſimæ tibialis arteriæ anterioris propagines diſſeminentur, fieri tamen poſſit, ut læſæ in Aneuryſma etiam ipſæ aſſurgant. Ideoque Phlebotomiſta hoc etiam in caſu cautus debebit eſſe, communemque opinionem deponet, nullum hîc adeſſe periculum.

DE INTERNIS ANEURYSMATIBUS.

VENIO nunc ad magni Aortæ Aneuryſmatis ſupra memorati hiſtoriam, quam ænea Tabula locupletatam iterum evulgare operæ pretium exiſtimavi, etſi in compendium redacta, & abſque ſchemate in Commentariis Academiæ ſcientiarum Pariſ. an. 1750, pag. 49 reperiatur. Hac autem arrepta occaſione e tribus a me ad Academiam una ſimul tranſmiſſis obſervationibus Polypum quoque delineari juſſi, omiſſa tertia venæ Azygæ hiſtoria, quod jam ab ipſa Academia in lucem edita in tertio Diſſertationum exterarum volumine an. 1760, p. 512 Tabulaque, uti decebat, inſtructa fuerit.

Hiſtoria igitur, de qua nunc agimus, Aneuryſma exhibet pluribus nominibus animadverſione digniſſimum, nimirum primo : quod eſt omnium maximum, quæ in Arteriis cordi proximis adinvenerim, & aperte docet, ad quam enormem extenſionem ſine ruptura, & ſine craſſitiei decremento Arteriarum tunicæ adduci poſſint. Secundo: quod non ſolum majorem arcus Aortæ partem, ſed totam etiam ſiniſtram ſubclaviam occupat, hujus principium minime afficiens. Tertio : quod Ægrotantem non interfecit, antequam ad tantam molem pertingeret. Quarto : quod ovale foramen oſtendit, nunquam ita patens, quod noverim, deprehenſum, ut digitum indicem commode

commode transmittere posset. Hoc enim plurimis obnoxium extitit controversiis, ad quas dirimendas, ut in monumentis annorum 1717 & 1725 videre est, celeberrimus Winslowius arcessitus fuit. Quinto: quod Coronariæ valvulam cùm magnitudine, tum reticulari forma singularem demonstrat. Sexto : quod claviculam sinistram dextra magis incurvam reddidit. Septimo : quod denique, ut ex historia patebit, causam agnoscit non contemnendam.

Monitum interim volo, me operam dedisse, ut in his figuris cordis ventriculi aperti delinearentur, non quidem quo in conspectum se darent omnia, quæ in illis notari solent, verùm quo clarius Aneurysma, ovale foramen, & Coronariæ valvulam patefacerem, ideoque in eis resecandis mihi tantum proposui sectionem instituere ad hæc tria demonstranda maxime accommodatam.

HISTORIA XXIII.

VIR septem & quadraginta annos natus, staturaque præditus consueta, in saltu, qui vulgo *Fajola* dicitur, a prædonibus circumventus, ab eisque, postquam deviis itineribus deductus esset, arbori alligatus, fortunis omnibus spoliatus est, ibique relictus. Facile intelligi potest, per quos, quantosque conatus sese a vinctura expedire miser tentaverit, verum id frustra sex integras horas expertus est. His autem elapsis, quum a venatore illius gemitus auditi essent, is, humanam vocem prosecutus, ad locum pervenit, in quo miser conquerebatur, eumque a vinculis liberavit. Ab illo igitur publico itineri restitutus, postquam Velitras attigit, ibique aliquantisper recreatus est, Neapolim concessit. Illic vero coactus fuit sese Medicis curandum tradere, atque aliquatenus restitutus, res suas cito expedire sategit, ut Romam reverti posset, ibique curationi finem imponere. Sed multo aliter accidit, semper enim adversa valetudine est usus, donec post annos octo ad sancti Spiritus Nosocomium delatus fuerit. Nos morbum illius ad examen revocantes, magnam in eo deprehendimus spirandi difficultatem, febrim præterea, sinistrum pulsum penitus deficientem, atque tuberculum supra sinistram claviculam columbinum ovum magnitudine æquantem, sed naturali colore præditum, ac pulsationem sensibus exhibentem. Morbum igitur Aneurysma esse rati, exitum dumtaxat exspectabamus ; &

revera, paucis exactis diebus, respiratione pedetentim sublata, Æger e vita decessit. Cadaveris sectionem minime negligendam esse putavi, eamque in Tab. III & Tab. IV, Fig. I, delineatam exhibeo.

HISTORIA XXIV.

Ad confirmationem eorum, quæ superius admonui circa organica interna vitia, in quibus natura novas interdum vias invenit, per quas ita ea componantur, ut nullum in posterum incrementum suscipiant, Ægrumque sinant satis diuturnam, satisque pariter inculpatam vitam traducere, historiam narrabo Phænomenorum, quæ in Viro ob raram ingenii solertiam, summamque in mechanicis præsertim rebus peritiam celebratissimo, Scoticoque Patritio, id est in Abbate Woodtio acciderunt.

Circa annum 1738, cùm ingentem prælaudatus Abbas cordis perferret palpitationem, maximaque angeretur respirandi anxietate, tum maxime, cùm aut gradus conscenderet, aut in mechanico versaretur labore, decrevit ab Antonio Leprotto san. me. Clementis XII tunc temporis Archiatro consilium petere. Ad eum igitur invisendum, una cum aliis data opera accersitis, & ego accessi. Confestim ergo sese obtulit non modo ingens præfata cordis palpitatio, sed insuper, digitis intra claviculas detrusis, in conspectum se dedit alia prorsus non dissimilis, immodicaque pulsatio ab Aortæ arcu promanans, quæ pulsationi carotidum, ac dexteræ potissimum respondebat. Pulsus rigidi, & inæquales erant: vox humilis, atque rauca, asthmatisque naturam quodammodo referebat: truncum gerebat tensum, ac veluti immobilem: pectus antrorsum constanter porrigens. Patefacto ex hujusmodi symptomatibus organico, atque aneurysmatico vitio, opportunum duximus, palliativam morbo curandi methodum, idoneumque Ægrotanti præscribere vitæ regimen, a quo sane, donec Leprottus vixit, ad annum scilicet 1745 parum ipse recessit: illius vero post obitum, abjecta quacunque mali formidine, ad liberam vivendi rationem, nec non ad mechanica exercitia reversus est. In Cymbalis igitur, Microscopiis, Telescopiis, & (quod ego non sine summa admiratione sæpius conspexi) in Hydraulicæ operibus labores tam improbos sustinebat, ut eos ferre vix mercenarius Artifex potuisset. Ego autem hujusce præposteræ vivendi

rationis nobilem Ægrotantem arguere nunquam ſum auſus; quum enim, ſi vocis raucitatem, ac trunci tenſionem exceperis, quæ eodem fere modo ſe jugiter habuerunt, integra valetudine frui videretur, verebar maxime, ne mihi pariter, ut facere cum aliis ſolebat, Agyrtæ, ſive Impoſtoris notam gratis inureret.

Junio tandem menſe anni 1755 Tuſculum petiit cum Excellentiſſima Burgheſia Gente, fruiturus ruſticatione, quam ipſa Excellentiſſima Domus ſplendide, liberaliterque ad pompam inſtruxerat. Hæc autem ruſticatio, quemadmodum nobiliſſimæ Feminæ, cujus hiſtoriam vere ſingularem inferius referam, fatalis extitit, ita in hoc quoque clariſſimo Viro celerrimi obitus veriſimiliter cauſa fuit. Ibi enim tam dira, ac immanis eum perculit febris, cum anxietate ſumma, ſummaque reſpirandi difficultate, ac horribili repentina corporis tumefactione, ut, vix exacto quatriduo, dum indeſinenter ſe modo attollendi, modo recumbendi deſiderio corriperetur, ſpiritu intercluſo, miſere animam exhalaverit.

Rei novitate valde permoti, tam Doctor Ferrius, ordinarius Ægrotantis Medicus, quam Nicolaus Botterius, actualis Excellentiſſimæ Domus Burgheſiæ Chirurgus, perantiquæ organicæ affectionis prorſus ignari, quum obitum hunc veluti monſtrum, portentumque exiſtimaſſent, ut illius ortum, cauſamque cognoſcerent, ad cadaveris ſectionem illico devenerunt. Primùm itaque externam corporis ſuperficiem rimantes, inuſitatam in ea, ac potiſſimum in pectore, collo, ore, cruribus, pedibusque tumefactionem deprehenderunt. Inſpecto imi ventris cavo, in quo nihil novi erat, ad Thoracis cavitatem gradum fecere; ibi Cor adeo conſpiciebatur auctum volumine, atque dilatatione, ut ordinariam magnitudinem ter quaterve excedere videretur; diſſectisque ejuſdem ventriculis, non modo ingentem coagulati ſanguinis copiam continere viſi ſunt, verum inde inſuper innotuit, cordis ſiniſtrum ventriculum (dexter enim naturalem fere magnitudinem obtinebat) illum fuiſſe, qui omnem eam gigneret extumeſcentiam, a qua, velut a fonte, repetendum erat ingens illud volumen, in tantam molem adauctum, ut quum figuram, naturalemque adſpectum lacertis, valvulisque mitralibus ademiſſet, eas deſtruxiſſe, ac laceraſſe funditus videretur. Eodem in ventriculo Polypus ſeſe obtulit duarum unciarum pondus adæquans, tactui renitens, alboque colore præditus, nec abſimilis alter in dextro

ventriculo apparuit polypus, sed mole longe minori donatus. Observatum præterea fuit, Aortam a sui initio ad tres fere transversos digitos in ipso arcu una cum semilunaribus valvulis osseam penitus evasisse.

Illud verò hac in observatione admirandum arbitror, quod ipsæ Valvulæ osseam adeptæ naturam elevatæ erant, porrectæque non secus, ac accidit in arteriarum systole, dum sanguine arterioso implentur, ut illius in cor regressum præpediant: quod autem eædem valvulæ, dum in osseam migrarunt substantiam, nonnihil imminui coarctatione debuerunt, ab hac earumdem coarctatione, adductioneque versus Arteriæ parietes, in hujus centro foramen obortum est, ac relictum, per quod ex corde ad vivendum necessaria sanguinis copia in Aortam ingrederetur.

ANIMADVERSIONES.

CUNCTA hæc accepi a Nicolao Botterio Romam reduce, eaque mihi approbavit, confirmavitque Excellentissimus Ferrius, qui mihi insuper Aortæ frustulum osseis cum valvulis superius descriptis tradidit, donavitque, & illud idcirco Fig. II, Tab. IV ad veritatem delineatum, eo tantum consilio exhibui, ut unusquisque facile sibi suadere possit, Naturam ipsam quandoque, sine ullo Artis præsidio, per abditas, retrusasque vias medelam malis afferre; dummodo tempus ad id perficiendum sufficiens ei concedatur.

Hujus itaque exemplo edifcant quicunque in ancipites, ac periculosos hujusmodi morbos fataliter incidunt, Perito fidem adjungere, qui eosdem ipsis patefacit, illiusque æstimationi nil prorsus detrahant, etsi deinceps Ægroti optima frui valetudine videantur. Ex allata enim historia satis manifestum, apertumque esse arbitror, quod si prælaudatus Abbas labori pepercisset, ac gulæ, præscriptaque sibi a Leprotto vivendi methodo vasorum plenitudinem identidem imminuisset, sanguis procul dubio ex sinistro ventriculo cursum in Aortam continuasset eo prorsus modo, quo diutissime eum antea fecisse minime dubito; prælongo siquidem temporis intervallo opus fuit, ut valvulæ in osseam converterentur substantiam; quo sane temporis lapsu nobilis Vir optima valetudine est usus. Ut ergo ab otio, corporisque septennali requie repeti non inepte potest ossea

illa, quam ſuperius deſcriptæ partes adeptæ ſunt, natura, & durities, ita eiſdem quoque præſidiis putandum eſt, præpeditam fuiſſe ulteriorem ventriculi dilatationem; quapropter ſimul ac nobilis Ægrotans ad priſtinos rediit vitæ labores, victusque intemperantiam, quis non intelligit, copia, motuque ſanguinis præter motum adauctis, foramen illud a valvulis ſemilunaribus in Aortæ medio relictum ad ventriculum exhauriendum imparem omnino redditum eſſe, majoremque cruoris copiam, quæ ab ipſo ventriculo violenter coërcebatur, eum neceſſario extendere, ac dilatare (ut revera contigit) debuiſſe? Vivebat tamen Ægrotus, atque, ut arbitror, diutius quoque vixiſſet, niſi per excitatam a ſumma vitæ incontinentia violentiſſimam febrim, ſanguis ad ſiniſtrum ventriculum nimio impetu allabens, nimiaque copia, & ſibi imparem idcirco, nimiſque anguſtum aditum in Aortam offendens, conſiſtere, cùm in pulmone, tum in dextro ventriculo, dextraque auricula, tum etiam in vena, ejuſque propaginibus coactus fuiſſet; a qua ſanguinis ſubſiſtentia manarunt immanis ſiniſtri ventriculi dilatatio, ingentes deſcriptæ tumefactiones, ac extrema denique ſuffocatio, quæ illum quinque dierum ſpatio peremit.

Quæ cùm ita ſe habeant, quiſnam non putet, perilluſtrem Virum, ſi eam vivendi rationem, quæ Peritorum ſententia, conſilioque præſcripta illi fuerat, quaque per integrum ſeptennium felici, fauſtoque eventu uſus fuerat, conſtanter in poſterum adhibuiſſet, quis inquam non putet, eumdem etiam nunc vitalibus hiſce auris, ac ſole fuiſſe fruiturum?

HISTORIA XXV.

SIDERE tam malo, fatoque tam triſti haud functus eſt ſancti Spiritus Canonicus Pennacchionus, cujus diſſecto cadavere, Aortam inveni oſſeam a principio ad medietatem uſque Iliacarum, ut videre eſt in extrema Tabula operis Antonii Pacchioni ſecundæ editionis, cui adnexa legitur hæc hiſtoria ab Andrea Beggio, ordinario præfati Canonici Medico, deſcripta; Aortæ vero figuram inferius Tab. V, Fig. II, expreſſam invenies.

Hic igitur Pennacchionus, quem ego jam decem ante obitum annos cognoveram, eumque ſemper familiarem habui, utpote qui in ſancti Spiritus domo rei familiaris curator eſſet, nullum ſuſcipiebat labo-

rem, nullumque corporis exercitium, sed solo nutu, imperioque rerum summam administrabat, & quotiescunque se necessitas offerebat exeundi domo, ac oberrandi per urbem, semper curru vehebatur; sicque nonnihil ex secunda in adversam illius valetudo migrare videretur, opportuna illico præsto erat medela, ut ex historia, quam mox subjungam, intelligetur; hujusmodi cautelis illius vita ad senectam facile producta est annorum septuaginta sex; cum contra præmemoratus Abbas ne ad quinquagesimum quidem ætatis annum pervenerit.

ANIMADVERSIONES.

PRIMO mehercle tempore, quo Pennacchionum cognovi, vidi eum constantissime truncum corporis tensum, immobilemque, nec non pectus antrorsum valde exporrectum gestasse: qua de re superbus homo nedum mihi, sed aliis pariter videbatur, utpote qui salutando vix caput leviter inflectebat: dissecto autem illius cadavere, deprehendi, id a præfato Canonico necessariò fieri debuisse; Aorta siquidem ossis substantiam, atque duritiem adepta impedimento erat, quominus ipse truncum inflecteret, hujusque inflexio in Aorta evidens disruptionis periculum afferebat. Atque hoc dumtaxat præmittere opportunum existimavi fuse descriptæ in jam laudato Pacchioni opere historiæ, quam hîc subnectere, nullo immutato verbo, decrevi.

HISTORIA
A JACOBO ANDREA BEGGI DESCRIPTA.

LACERTOSUS Senex mediocri corporis habitu, ac statura, floridaque facie præditus, ad iram proclivis, sextum supra septuagesimum annum natus, septem ab hinc annis post casum in terram, repentino timore perculsus pallescere cœpit, appetitu imminuto, pulsu frequentiori, urinis saturis, cruribus œdemate in molem haud mediocrem excrescente tumefactis. Medicus tunc temporis accersitus rhabarbari pulvere chocolatæ potum medicandum, & quolibet mane sorbillandum præscripsit: cujus remedii usu prædicta symptomata ita remiserunt, ut omnem abjecisse morbum; atque consuetam vitæ rationem suscipere, opiparoque victui indulgere iterum posse Senex non dubitaverit. At paulo post sine anhelitu per acclivia non

ducebatur. Intenditur deinde cum pulsu frequenti, & inæquali respirandi difficultas, quæ a quocunque corporis locali motu, & a decubitu in lecto, præcipue in sinistro latere, ita ingravescebat, ut accedente etiam molesta, ac profunda in thorace pulsatione, sine tussi, ac dolore, Æger suffocari videretur: quo tamen periculo liber evadebat, si, compressis manu hypochondriis, pectus genua versus inclinaret. Sub hoc casu fonticulum sinistro popliti inustum est. Porro duobus ab hinc annis cùm gravissimis animi curis urgeretur, singula symptomata adaucta sunt, quibus & vera cachexia accessit, &, instante verno æquinoctio hujus anni 1739, febris cum orthopnœa tam pertinaci, ut jam inter conclamatos a Clinicis haberetur. Verum lenientibus aliquoties alvo soluta, & viscidula lympha uberrime per os egesta, febris, & orthopnœa desierunt; cætera vero non ita. Hinc advocor ego, Ægrique sterno admota manu, cor ibidem validiores, quàm solent, pulsationes exercere, easdemque cùm manu prosequerer, sub cordis scrobiculum majores etiam persensi; imo ablata manu, epigastrium frequenter subsilire, ac cordis palpitantis motum æmulari, non sine admiratione ipsismet oculis vidi: Arteriarum quoque pulsus in utroque carpo frequenter parvi, inæquales, sæpe intermittentes erant. Dyspnœa aderat perpetua, quæ aliquot a pastu horis, & noctu potissimum intendebatur una cum molesta, &, ut ipse ajebat, interna palpitatione, viva animalcula quandoque per viscera repentia simulante. Hinc cervicem primum erigere, mox genua versus flectere cogebatur interdum; e lecto surgere alias, & in sella, ad quiescendum apta, aliquantulum pronus sedere. Crurum tumor jam femora occupabat, & hypogastrium, quo in loco marsupium materia parum fluida oppletum, & supra abdominis musculos mobile, perbelle referebat. Facies decolor, & consumpta erat, internæ oris partes viscida saliva obductæ, sitis aliquando molesta, urinæ paucæ, & subjugales, alvus lubrica potius, & excrementa flavo colore tincta, sed digesta, vires prostratæ. Quocirca, his omnibus perpensis, organicum aliquod vitium circa præcordia inveteratum, & fortasse quod cordis prolapsus vocitatur, omnium malorum inexhaustum fontem esse conjeci; positaque hac morbi sede, & causa, non morbum tollendi, sed ejus sævitiem temperandi spem aliquam subesse tantum posse. Hinc tenues cibos, coctuque faciles, & pro ordinario potu decoctionem ex foliis The

pauculo melle hispanico optimo dulcatam, præcipue ad urinas ciendas, crassosque humores attenuandos, & oleum amygd. dulc. ad uncias duas chocolatæ permiscendum mandavi: interea ex aperto in lævo crure fonticulo ubertim ichor manabat. Hoc curationis modo, atque ratione instituta ad aliquod tempus Æger melius habuit: deinde vero, quum urinæ in dies parcius mingerentur, crura, & femora magis intumescerent, sitis intenderetur, cunctaque ingravescerent symptomata, instantibus Cognatis, ipsoque urgente Ægro, ut anceps etiam tentaretur medicamentum, ad salis cathartici usum, cujus vires ad humores hauriendos extolluntur, deventum est. Alterno igitur mane hujus salis drachmæ duæ ex jure tenui vitulino per tres vices propinatæ fuerunt; at, ut ingenue dicam, eventu ita parum felici, ut nequaquam adaucto urinæ fluxu, quin intensiore facta siti, ea se rursus orbatum quiete Æger viderit, quam amygdalinum oleum comparaverat: hujus protinus usus renovabatur; sed non idem inde levamen seni accessit, nullum etiam ex diascordio cum spermate ceti: cunctisque in pejus quotidie ruentibus, ab omni medicamentorum genere abstinendum esse consultum duximus. Tumor per hosce dies, lumbos, nates, testes, scrotum, præputium, & balanum occupabat: urinæ ferme suppressæ: dyspnœa sævius, & crebrius urgebat, in lævum latus Æger nullatenus se vertere poterat: alvus soluta erat cum virium magna imbecillitate, & inappetentia: frigidas tantum potiones capiebat: cùm omnia ingravescerent, mortis in agone est constitutus, paucisque elapsis horis in dextrum latus decumbens mortuus est.

Cadaveris dissectio instituta fuit; primumque exploratum est marsupium illud, quod in hypogastrio situm observabatur. Superioribus dissectis integumentis membranæ adiposæ cellulas intuebamur, non pinguedine dumtaxat, sed albo crasso humore gelatinæ affini præter modum distentas: hac adiposa tunica amota, quæ binos transversos digitos, & ultra crassa erat, abdominis musculi conspiciebantur, sat bene constituti. Imi hujus ventris ambitus tantum abest, ut naturali major esset, quin minor apparuit. Scrotum inde secuimus, & in penitioris ejus membranæ cavernulis uberem illius gelatinæ copiam invenimus: pertusa mox vaginali tunica testis sinistri, flavum serum effluxit, quod vaginalem inter, & albugineam locabatur: e dextro verò teste, dissectione ad eumdem modum facta, hydatides, loco seri,

seri, subrotundæ, avellanæ magnitudinem exæquantes eruperunt: serum subflavum ex discisso præputio, & penis glande manavit; hinc cernere proclive erat tum cellulas, quæ ab expansa urethra proficiscuntur, tum intimas cavernulas, quas a cavernosis penis ejusdem corporibus mutuatur balanus; adeo a collecto flavo sero cunctæ distendebantur.

Aperto dein abdomine, effusæ ibidem lymphæ modica quantitas continebatur: omentum solito brevius, & tenuius erat: ren dexter sinistro minor, & laxior: reliqua viscera sana: cystis fellea bile viridescente plena: hepatis autem substantia intus flava, & extus albida erat: pancreatis laxior compages.

Denique thorace dissecto, serum flavum dexteram ejus caveam replebat: pulmonis inferior lobus ibidem duplo minor solito, atque ita compressus, compactusque, ut vix spongiosus videretur: superior vero omnino sanus: sinister pulmo pariter sanus, per quasdam exporrectas lacinias partim, sua partim substantia superius, & ad latera pleuræ alligabatur, neque ab effusa, uti alter pulmo, lympha alluebatur.

Pericardium anteriori parte cordis basi proximiori membranaceum, cavumque dimittebat processum, substantia, & colore pericardio similem, figura vero nulli rei magis similem, quàm sinistræ cordis auriculæ, quæ in recens natis observatur. Erat autem pericardium solito nonnihil crassius, & peculiari suo latice penitus destitutum, imo cordi undequaque ita adhærebat, ut nonnisi valida digitorum vi sejungi potuerit. Cor ipsum mole majus, & consueto nonnihil flaccidius erat. Arteriam magnam delineatam, æreque sculptam potius, quàm verbis descriptam, tradere maluimus, ad ostendendam labem ex osseo succo eidem illatam. Ipsa vero arteria in Nosocomio eodem sancti Spiritus in Saxia asservatur, in qua nunc exsiccata proclive est, quod olim in recenti, dignoscere tunicas in osseam substantiam conversas haudquaquam esse, sed quandam veluti incrustationem arteriæ parietum factam fuisse, succo osseo intus subsidente, & per tenues mamellas ducto. *v. Tab. V, f. 2, 3.*

HISTORIA XXVI.

Ad imperviam, & salebrosam Aneurysmatum provinciam declarandam, illustrandamque plurimum conferre posse arbitror, etiam Aneurysma Fig. II, Tab. IV repræsentatum, quo vita functus est famulus quidam meus, licet in symptomatibus vicinam ejus mortem præeuntibus nullum indicium, nullumque vestigium Aneurysmatis apparuerit: nec umquam profecto illud innotuisset, nisi morbi gravitas, æque ac diuturnitas, intempesta, inopinataque mors, vulnus demum jampridem Ægrotanti inflictum, nonnullæque aliæ itidem causæ me invitassent ad peragendam cadaveris dissectionem, quam, brevi præeunte historiæ narratione, mox descripturus sum.

Jacobus igitur Paluda Mediolanensis vir erat annum agens ætatis suæ trigesimum octavum, depressa, exilique corporis mole donatus, ac sat bono præditus temperamento, sed vino quàm maxime deditus. Accidit, ut vesperascente die, in Regione lumbari, prope spinosas vertebrarum apophyses, gladio percitus fuerit, vulneratusque; ideoque delatus ad Nosocomium sancti Spiritus, ac inter Ægrotantes meæ curæ commissos positus fuit, & ad eum invisendum statim accessit Chirurgus, tunc temporis Substitutus, qui nullam vulneris penetrationem deprehendens, cerati frustulis, ut fieri solet, illud conjungere studuit. Sequenti vero mane cùm eo me contulissem, invenissemque Ægrotantem immani premi, conflictarique dolore; licet abundans ipsi in antecessum peracta fuisset sanguinis missio, necessarium putavi vulnus fasciis exuere, illudque sui prorsus juris efficere, quo facilius, ut reapse contigit, suppurationem iniret. Hinc nonnisi post elapsas quinque fere hebdomadas cicatricem obduxit vulnus, cujus cæteroquin sanatio absolvi debuisse paucos intra dies videbatur.

E Nosocomio profectus ad famulatum iterum se revocavit: exactisque nonnullis mensibus, dolore intus urgeri cœpit in regione lumbari, qui tamen, ut ipse fatebatur, neque continuus, neque intolerabilis erat. Triennio post e mea domo discessit, nec eum amplius videbam, nisi quum opem ferre vellet dolori, qui nunquam eousque increverat, ut lecto miser se tradere coactus fuerit. Semper igitur, quando illi opus erat auxilio, se ad domum meam conferebat, atque id eo libentius faciebat, quod ego modo exquisita diæta,

iteratisque venæ sectionibus, modo emollientium usu; & modo anodynis, ac refrigerantibus male affectæ sedi imperatis, dolorem illi intra paucos dies ex toto sæpe restinxeram. Hujus intermissio, interruptioque doloris ad annos octo (si morbi initium a die, quo vulnus accepit, repetatur) vitam Ægrotantis protraxit, tametsi vino immodice, atque ad ebrietatem usque uteretur. Animadvertendum tamen est, quod extremis temporibus, præterquam quod revertens hic dolor in dies increscerent, frequentius quoque invadebat, atque perdurabat diutius, quin etiam, eo quandoque crudelitatis pervenerat, ut ex ipsius Ægrotantis confessione, si ulterius, vel minimo tempore, perstitisset, ei sane moriendum esset, tanta doloris erat immanitas! Nec infelix Jacobus longe a veritate aberravit. Siquidem non multo postea, nocturnis horis, quando scilicet eum dolor aggredi consueverat, quamvis hesterna die nihil novi perpessus esset, præter omnium exspectationem, meque ipso admirante, illico animam exhalavit.

Tam subita ergo, tamque inopina morte permotus, illiusque causam cognoscere cupiens, vix dum elapsis horis viginti quatuor, ad incidendum cadaver illico accessi. Dissecto igitur imo ventre, ubi sedem habet Iliaca, mihi se statim obtulit præternaturale volumen, quod cùm a vitiosis adhæsionibus, quas cum aliis visceribus jam contraxerat, sejunxissem, nil aliud esse cognovi præter descendentis Aortæ tumorem aneurysmaticum, vertebrarum corpori tenaciter adhærentem, quem ab eisdem vertebris diligenter avulsum, ac delineatum exhibeo prædicta Figura.

ANIMADVERSIONES.

DUBITARI non posse arbitror, quin atrox ille lumbaris dolor, qui Ægrotantem identidem corripiebat, invadebatque, quique tandem eum interfecit, ab Aneurysmate promanaverit. Etenim ejusmodi dolor, mea quidem sententia, toties exoriebatur, quoties propter majorem effluxum sanguinis ad aneurysmaticum saccum, hic præter modum ab illius copia distendebatur, vel quod sanguis non semper eamdem in Aorta offenderet transeundi facilitatem, vel quod aut labore, aut vini abusu agitatus, ad loca potissimum minus ei resistentia nimio interdum impetu deferretur. Verum quamcumque ex hisce

ſtatuere tanti mali cauſam velimus, illud ſane certum, atque evidens erit, quod nimirum ſi tale quis præſentire, ac conjectare valuiſſet Aneurysma, id ſaltem conſequi palliativa methodo potuiſſet, ut infelix Paluda nec tam cito mortem oppeteret, nec dies tam anxios, tamque irrequietos traduceret.

Magna deinde me inceſſit cupido inveſtigandi, ſi fieri poſſet, undenam hoc, mihi inopinatum, Aneurysma originem habuiſſet. Quapropter, ſacco aneurysmatico diligenter inſpecto, nullam exulcerationem, nullamque corroſionem, ſicut in illo, ita in Vertebrarum corpore deprehendi. Et Vertebrarum quidem corpus non modo, ut dixi, a carie qualibet immune erat, ſed a membranis præterea, quæ poſteriorem ipſius ſacci partem faciebant, illi adhærentibus, omnino contegebatur. Quapropter ſtatim mecum ego animo reputavi, prædictum Aneurysma non eſſe ex aliquo humorum vitio, ſed ex octo ab hinc annis accepto vulnere repetendum. Cujus rei deinde certior ſum factus a poſitu cicatricis externæ, quam cum e directo reſpondere adamuſſim conſpexerim foramini aneurysmatico deſcripto, demonſtratoque Tab. IV, Fig. II, Littera ccc, fieri potuiſſe arbitratus ſum, ut incidens, acuminatum, ac ſubtile inſtrumentum permeaverit cartilaginem vertebris intermediam, quouſque aliquam ex membranis Arteriam aortam componentibus extrinſecus vulneraſſet, quæ quum tenaciter deinde Vertebrarum corpori inhæſiſſent, factum inde fuiſſe, ut verum ſupra relatum Aneurysma oriretur.

Hæc autem opinio non levem veritatis ſpeciem præ ſe ferre videbitur, ſi perpendatur, quod non ſolùm Arteria ſe in poſteriori præſertim latere dilataverat, foramenque in ea excreverat Arteriæ ſede, quæ cicatrici tegumentorum potiſſimum reſpondebat, ſed etiam immanis, ac recrudeſcens dolor nonniſi poſt inflictum vulnus obortus erat. Verùm quæcunque hujusce Aneurysmatis cauſa, pro certo habendum eſt, hunc dolorem nec tam atrocem, nec tam frequentem futurum fuiſſe, ſi furens ille ſanguinis affluxus averti, ſubmoverique a ſacco aneurysmatico potuiſſet; Ægrotum autem vita non deceſſurum fuiſſe ante Aneurysmatis diſruptionem, quam tamen ob ſacci robur, & firmitatem, ſat longe abeſſe apparebat.

Ex iſtiuſmodi obſervatione docemur, quàm utile ſit hæc vitia probe cognoſcere, tum etiam quanti referat de cauſis externis Ægrotantem interrogare, quod ſane a me prætermiſſum fuiſſe, mihi vel

eo maxime displicet, quod Ægrotum circa doloris situm vulnus jam dudum accepisse non ignorarem. *Tab. IV, Fig. II.*

In hac Figura exhibetur Aorta descendens, posteriorem sui sedem nostris oculis exhibens, atque in ejus arcu recisa.

Si igitur ita valens, atque efficax natura est, ut nonnunquam suis tantum viribus mirandum in modum recte, opportuneque morbis subveniat, quis dubitet, longe majora ab ea prodigia exspectari posse, si humanam artem sociam sibi, atque auxiliatricem adjunxerit? Demonstravi, ni fallor, etiam ab externis Aneurysmatibus Ægrotantes, una dumtaxat opifice natura, aliquando convaluisse; sed ostendi quoque, naturam interdum nihil potuisse præstare, solaque ab arte fuisse tunc temporis externa hæcce Aneurysmata persanata. Regeret autem fortasse quispiam, in internis Aneurysmatibus nihil ab arte exspectari posse: quod profecto verissimum est, si de vincturis, de suppurationibus, & de Chirurgicis tandem operationibus verba fiant. Ast ego de his sermonem nequaquam habeo, verùm ad magnum me confero in Aortæ arcu efformatum Aneurysma, expressum Tab. III, Fig. I, tum etiam ad Aneurysma Aortæ descendentis Tab. IV, Fig. II indicatum, quæ cùm vera, ac simpliciter herniosa fuerint Aneurysmata, si Peritus mature ea detexisset, sique præterea Periti verbis se docilem præbuisset Ægrotus, nonne palliativa curatione compesci, aut etiam ita fortasse poterant constabiliri, ut non ultra deinceps progrederentur, quemadmodum in supra enarratis casibus accidit, etiam si nullæ adjutrices ab arte vires illis accessissent? Si ergo nullis adhibitis medicæ facultatis præsidiis, aneurysmaticum vitium sola compescere natura scivit, & quominus excresceret, inhibere, nonne id factu longe facilius, atque expeditius erit, quoties Ægrotus quietam, otiosamque vitam traducens, idoneum, ac exquisitum suæ vitæ regimen observabit, ac iterata, prout opus fuerit, missione sanguinis, ea quoque remedia, quæ prudens Medicus opportuna duxerit, adhibebit?

Historiæ, quas nuper retuli, cùm Canonici Pennachioni, tum perillustris Abbatis Voodtii, nonne idipsum satis luculenter ostendunt? Ad hæc, quis audebit inficias ire, Ægrotantem, qui in Divi Gallicani Nosocomio Aneurysmata perpessus est, Tab. II, Fig. I expressa, in quorum altero grumus cernitur perforatus, ex mea forsitan curatione id consecutum fuisse, ut ulteriori Aneurysmatum

progressu inhibito, foramen illud apertum servatum sit, ac ipse tamdiu vitam produxerit? Si id porro accidisset in Aneurysmate femoris Fig. IV exhibito, atque anno 1745 una cum brachii Aneurysmate in lucem edito, nunquam profecto factum fuisset, ut supra Aneurysma violenter Arteria discinderetur. Si allatus denique Tabularius, aut Scriba, qui cum vastissimo arcus Aortæ Aneurysmate, etiam absque ullo idoneo regimine, nec sibi a Baccho, & Venere temperans, valuit ad duodecim usque annos vitam producere, nonne, si mea, aliorumque monita non sprevisset, longe diutius quoque fuisset usura lucis fruiturus?

Ex omnibus hisce experientia comprobatis observationibus, nemo tam cæcus est, qui non videat, quàm necessarium sit perito Chirurgo, qui sanandorum morborum artem rite exercere velit, adæquatam istorum vitiorum, completamque habere notitiam, non modo, ut Patientem de evidenti repentinæ, vel saltem brevi adventuræ mortis periculo mature admoneat, sed etiam ne ipse nubem pro Junone videns contraria forsitan curatione Ægrotanti mortem acceleret.

AD trium rariorum Chirurgicarum Observationum descriptionem nunc gradum facio; quas, licet ipsæ prorsus novæ non sint, quod tamen habent nonnulla animadversione dignissima, hìc adjungere consultum duxi.

DE PARTU EXTRAORDINARIO.

Observatio I.

PRIMA observatio graviditatem complectitur, nec non morbum, interitum, sectionemque Marchionissæ Gabriellæ, quæ vigesimum sextum agens ætatis annum, & quinque jam liberorum mater, decimo nono kalendas Januarias anni 1755, quum sextum jam fœtum gereret, diem obiit supremum. Quum enim usque a Februario mense Excellentissimus Burghesius Princeps pro futuris verni temporis bacchanalibus a nobilibus recitatam comœdis dare fabulam statuisset, Marchionissæ huic, quod choreas elegantissime duceret, mandavit, ut ad fidium numerum in fabulæ illius exodiis saltaret. Ex quo autem hæc illi credita provincia fuit, sese quotidie exercere in saltationibus

cœpit, & licet sexto Idus Martias ex certissimis indiciis se in utero concepisse aperte intelligeret, suam tamen graviditatem nemini patefaciens, ad Junium usque mensem inceptum saltandi munus audacter continuavit. Sub finem verò hujus mensis ad urbem redux suum evulgavit conceptum, in quo nihil a naturæ consuetudine recedebat, si hoc unum excepisses, tumorem scilicet abdominis ima potissimum obtinere; bis etiam, post quintum videlicet, & post septimum mensem, non obscura præmaturæ fœtus exclusionis indicia adfuerunt; ac prima vice potissimum, in qua, præter non levem sanguinis jacturam, abortus symptomata ita clara, & sensibilia fuere, ut ille irreparabilis censeretur.

Quum ejus graviditas ad nonum usque mensem satis feliciter pervenisset, quinto Idus Decembris nocturnis horis, dum in latrina sederet, tantam repente ad pudenda descendere animadvertit humoris vim, ut crediderit, ruptis fœtum obvolventibus tunicis, coërcitas ab illis aquas effluere. Postquam verò sincerum manasse sanguinem, illiusque fluxum adhuc perdurare cognovit, nova re exterrita, animi defectione correpta est; sed lecto tradita celeriter ad se rediit. His ita se habentibus, ego, & Medicus vocati ad illam accessimus. Tunc temporis verò nobilis mulier, quamquam senas præter propter amisisset cruoris libras, viribus tamen satis adhuc valebat, sufficientique gaudebat animi tranquillitate, ac sanguinis fluxus jam in illa plane conquieverat. Sex nihilominus cruoris unciæ a brachio illi detractæ sunt. Verum, elapsis vix quatuor horis, sese in conspectum dedere nonnullæ sanguinis guttulæ, totidemque rursus, novem aliis horis exactis, apparuerunt. At quinque post horas a guttulis hisce, tanto cum impetu cruoris rediit effluxus, ut illustrissimus ejus vir alios quoque in consilium vocare Medicos necessarium putaverit, quos inter, quum ego omnium primus verba facere debuissem, statui nil certi posse arbitratus sum, nisi os uteri prius exploratum fuisset. Verumtamen tum ægrotantis mulieris, ut cæterarum omnium, a permittendis hujusmodi explorationibus abhorrens naturaliter animus, tum etiam timor, ne, hac ego arrepta occasione, illam difficili cuidam operationi subjicerem, tum denique undeviginti horarum intervallo subsistens sanguinis exitus, in causa fuerunt, cur nulla prorsus opinionis meæ ratio haberetur. Sed, eo transgresso tempore, reviviscens hæmorrhagia venam aperire nos denuo coëgit. Quo

facto, quibusdam solummodo post quatuor horas in linteis apparentibus maculis, integro deinceps horarum sexdecim spatio ne guttula quidem se nobis amplius exhibuit. Silentio autem prætereunda non sunt, quæ singulos præcessere sanguineos fluxus phænomena; hæc enim, si primum fluxum ademeris, qui inopinanter advenit, anxietas fuere, inquietudo, lumborum dolor, & validi a fœtu epigastricam, atque umbilicalem obsidente regionem profecti motus, non autem propria, vel genuina partus conamina.

Nondum verò transactis sexdecim mediocris tranquillitatis horis, iterum ad consilium Medici acciti sunt, eodem tamen eventu; neque enim reluctantem necessariæ huic inspectioni Ægrotantis animum vincere datum est. Sed quoniam vehementius mox emanare sanguis incepit, hac tandem aliquando superata difficultate, accessi ad uterum explorandum, in eoque ipsius os tangenti digito se patens obtulit, atque in orbem unius pollicis latitudine expansum. In ipso porro limine ante omnia offendi molle, leveque corpus, quod inde eductum genuinam fuisse sanguinis concretionem innotuit. Indice vero ulterius promoto, aliud se mihi corpus objecit diversa structura præditum, resistens scilicet, inæquale, internoque oris uterini ambitui firmiter accretum beneficio quorumdam staminum, quæ valido tamen ipsius digiti impulsu diffringebantur. Ex quibus non obscure intellexi, universam placentam internæ orificii ejusdem faciei tenaciter adhæsisse; hæmorrhagiæ ortum deberi prædicti orificii a placentæ corpore disjunctioni, quoties nimirum uterus in eo esset, ut os aperire suum conaretur: ac denique fœtum nunquam, nisi hoc submoto obstaculo, exclusum iri.

Quum autem Ægrotæ affines, ipsique Medici admirabilia hæc enuncianti mihi non plenam fidem adjungere viderentur, alios accersiri Peritos placuit, eosque inter illustrem Galliarum Regis ad Pontificem legati Chirurgum Lamblottum, qui meam non modo ideam de placentæ situ confirmavit, sed illud insuper addidit, miseræ Ægrotantis vires usque eo labefactatas jam esse, ut illam difficili, ac diuturnæ, quæ hoc in casu requirebatur, operationi, sine evidenti mortis discrimine perferendæ, imparem prorsus arbitraretur. Hinc, omnibus posthabitis, nobilem mulierem Ecclesiæ Sacramentis munire unum fuit, ad quod oculos animumque convertimus, eoque peracto, tribus a medio noctis elapsis horis, interiit.

Statim

Statim igitur ac ipſam deceſſiſſe cognovimus, cæſarianam operationem inſtituere non prætermiſimus, eo potiſſimum nomine, eoque conſilio, ut ſaltem innocens filius ſacris baptiſmi laticibus expiaretur; quemadmodum ſupremo adjuvante Numine factum eſt. Hac autem data occaſione, expeditiſſimum fuit, ea ipſiſmet oculis uſurpare, quæ ego, explorato oris uterini ambitu, præſagiveram. Abdomine enim, uteroque diſciſſis, limpidæ prius, copioſæque prodierunt aquæ, fœtumque ad exitum naturaliter ſeſe diſpoſitum nobis obtulit; caput enim in placentæ corpus incumbens, os uteri reſpiciebat, ac pedes verſus uteri fundum attollebantur. Quod autem vaticinatus de placenta fueram, id fœtu educto, umbilicalis patefecit funiculus, qui verſus uteri os ipſum dirigebatur, eidemque tenaciter adhærebat. Id verò ut planum omnibus facerem, magna vi, & repetitis concuſſibus ipſe umbilicalem attrahens funiculum, non hunc modò placentæ ſitum, ſed ejus quoque validam, tenacemque cohæſionem oſtendi; dum enim ſiniſtra manu funiculum adducebam, ut penitus extirparem placentam, longo pariter, validoque dextræ auxilio opus fuit, neque id mihi efficere datum eſt ſine uterinorum parietum laceratione; innotuitque præterea, placentæ corpus centro ſuo reſpondere adamuſſim uteri orificio, ipſumque haud ſecus obtegere, ac vaſis operculum ejus aperturam occludere conſuevit.

Obſervato dein ea in parte, quæ vaginam ſpectabat, placentæ medio (qui locus is prorſus erat, quem ego, quum munere fungebar exploratoris, digito tetigi,) illud varie diſcerptum apparuit. Iſthæc autem dilaceratio tunc fieri profecto debuit, quum os uteri dehiſcebat; hoc enim in caſu, quæ ipſum inter, ac placentæ corpus intercedebat, cohæſionem diſtrahi, abrumpique neceſſe fuit. Licet autem effuſi, perditique in triduano morbo ſanguinis origo haud aliunde, quam a ſingulis hiſce lacerationibus petenda eſſet, craſſities tamen placentæ binos adhuc pollices excedebat, uterique os unius pollicis amplitudine apertum ſeſe videndum exhibuit.

Reliquum modo eſt, ut perpendamus, an miſerrimæ huic Ægrotanti ſecundæ valetudinis ſpem aliquam facere potis eſſet chirurgica manus; vix enim datur diſceptandi locus, utrum operationem inſtituere deceret, quum nihil prorſus aliud ſupereſſet tentandum. Periculoſum igitur, ac plenum aleæ, præſidium quodlibet mechanicum futurum fuiſſe perſpicuum eſt; nam ſive placentæ medium

Aa

digitis lacerando eousque libuisset pervadere, ut fœtus illac educi posset, sive initum fuisset consilium disjungendi placentam ab uteri parietibus, multum temporis opus utrumque postulavisset; ac prius quidem sine magna sanguinis jactura, posterius autem sine parietum ipsorum laceratione contingere nequivisset; nec enim graviditas, nonum licet mensem attigisset, ad suam adhuc pervenerat gignendi maturitatem, ubi placenta aut penitus dissoluta, aut vix cohærens offenditur.

Quæ hujus Marchionissæ conceptum sunt consecuta phænomena, mihi videntur valde accedere ad ea, quæ in cantrice quadam a divino Medicæ Artis parente in libro de Natura Pueri contigisse dicuntur; causam enim, ob quam in nobili muliere ipsius uteri fundo non firmiter adhuc inhærens ovulum, suas in ore illius defixit radices, ab ea, quæ in Hippocratis cantrice abortum peperit, nonnisi gradibus discrepasse inde liquet, quod in utraque a validis concussibus, quos in saltatione placentæ corpus patiebatur, factum fuerit, ut ejusdem connexio cum uteri fundo vel non accideret, vel statim dissolveretur; at quia saltationum vis longe in cantrice vehementior fuit, idcirco non solùm conceptus in hac ab utero avulsus, sed per apertum illius orificium excussus est. Neque mirandum, in Ægrotante nostra ad inferiora delatum ibi ovulum fruticasse, quod uteri cavum naturaliter crassum ubique, & pulposum sit, quemadmodum videre est circa recens prægnantis uteri fabricam in Thesauri Anatomici Ruyschiani Tab. IV, Fig. I, nitidiusque conspici potest in hac, quæ uterum refert fœtus onere paulò ante levatum, atque per longitudinem sectum, ut orbicularem crassitiem suam, pulposamque substantiam naturaliter patefaciat, & quam ad vivum effictam in Tab. II, Fig. V, in præsens subjicio.

DE SINGULARI ABDOMINIS HYDROPE.

Observatio II.

Illustriss. Marchionissa Octavia Patritia, sanguineo, biliosoque gaudens temperamento, excelsamque staturam, & amplitudinem huic respondentem sortita, quum vidua jam, nullumque fœtum enixa, quadragesimum sextum attingeret ætatis annum, nec menstruarum unquam purgationum beneficio destituta fuisset, mitem licet, mo-

lestum tamen satis dolorem supra inguen dextrum pati cœpit. Hunc levis tumor comitabatur, in quo vero nulla durities, nullaque aderat inflammatio, quum partis affectæ color a naturali nihil abluderet. Quæ adhibitæ cautiones fuere, compescendo exiguo dolori conduxerunt quidem, at nullus inde tumori fructus accessit; is enim ad omnem hypogastricam regionem paulatim serpere visus est, altior licet eo loci semper, unde ille initium acceperat. Hoc autem justissimam suspicioni ansam præbuit, uteri vitio alicui acceptum hunc morbum ferendum esse, quum de aliis visceribus ob florentissimum faciei colorem nullus ambigendi locus daretur. At frustra etiam mali hujus causa quæsita in utero est, quem naturaliter sese habentem a morte tandem cognovimus.

In universo porro Abdominis ambitu tumor æqualiter augebatur, nullumque nobilis mulier inde sustinebat incommodum; nam & vescebatur sine fastidio, & in lecto quiescebat placide, iterque habebat sine anhelatione sat longum, menstruæque ipsius purgationes nullatenus inde perturbabantur. Quum vero decem præter propter elapsis mensibus tumor admodum excrevisset, quumque molestus, & ad omnia medicamenta rebellis factus fuisset, ope fidelis historiæ prætermissum non est, exterorum quoque illustrium Medicorum mentem, ac consilium exquirere; & licet ego meam in eadem historia de Hydrope sententiam aperuissem, Physici tamen omnes nil ideæ morbi affundebant lucis, eorumque opiniones a veritate longe aberrabant; quod unice dictum volo, ut clarissime pateat, quàm arduum esset, de infirmitatis hujus natura sententiam ferre, in qua præcipua deerant symptomata, quæ Hydropem comitari consueverunt; nec enim sitis, nec linguæ ariditas, nec faciei, totiusque corporis macies usque adhuc observabantur, semperque urina cùm copia, tum conditione sanorum similis fluxerat; nullaque ex Abdominis percussione in oppositam plagam liquoris reverberatio, ut fieri aquoso in Hydrope solet, persentiebatur. Attamen, ut verum fatear, quemdam ego fluctuationis obscurum motum semper contrectando adnotabam. Omnia igitur a præstantissimis in arte medica viris excogitata præsidia, inter quæ balneum, validumque aquæ in Abdomen stillicidium, non modo in cassum cessere, sed tumor etiam in dies magis adauctus est, seseque tandem in conspectum dederunt, quæ morbum consequi necessariò debent incommoda, atque præsertim respirationis

angustia, quæ tanta erat, ut ægrota mulier non modò in lecto cubare, verùm etiam sedere sine molestia summa non posset.

His ita se habentibus, Paracentesim, tamquam unicum eo in casu remedium, proponere non dubitavi, ex Abdominis cavo non parvam stagnantis humoris copiam me educturum esse pro certo putans; quumque non tantùm nobilis Mulier, sed etiam Physici omnes meam comprobassent sententiam, operationem institui, illiusque auxilio duæ & triginta libræ prodierunt humoris, qui dotibus suis (mirabile visu!) lymphæ dissimillimus erat.

Liquor igitur, quem ex imo ventre deprompsi, oleaginosæ prorsus indolis fuit, atque amurcam potissimum referebat, ideoque ex tubo in subjectam pelvim sine ullo strepitu dilabi conspiciebatur. Ægra autem, etsi prægrandem humoris effusionem passa esset, adeo nullis conflictabatur incommodis, ut sese in pristinum jam restitutam putaret; sique exitus Ægrotæ votis non favit, non efferæ solum hujus affectus indoli, verùm etiam inordinato cùm vitæ, tum curationis generi tribuendum videtur.

Quinque deinceps elapsis mensibus, ad secundam Abdominis incisionem ventum est, humorisque libræ tres & viginti, ejusdem prorsus, ac præcedens fuerat, naturæ, beneficio illius effluxerunt. Tunc verò marcescere cœpit mulier, quod unicum symptoma huic Hydropi sese gradatim adjunxit, tandemque manifestissima continentium partium subsecuta corruptio est; nam intra quindecim menses repetere novem vicibus operationem oportuit, ac postremis temporibus satius duxi in aperto foramine tubum relinquere, ne secundo tertiove die venter mihi pertundendus iterum esset. Vehemens idcirco febris, tensioque dolorosa Abdominis insurrexerunt, atque ex tubo prodeuntes materiæ horrendum halitum emittebànt. Hinc nobilis mulier, diebus novem elapsis miserrimæ hujusce vitæ, supremum diem tandem explevit.

Quoniam vero ea testamento cavit, ne illius cadaver post obitum dissecaretur, libertatem ademit mihi admirabilis hujusce Hydropis genuinam sedem investigandi. Rationi tamen consentaneum videtur, cellularis membranæ, quæ tam extra, quàm intra peritoneum Abdominis ima tenet, resolutam pinguedinem morbum hunc effecisse; hic enim, veluti innuimus, incœpit paulò supra inguen dextrum, neque aut veram ostendit unquam stagnantis lymphæ naturam, aut

iis ſtipatus ſymptomatibus fuit, quæ in alio quolibet Hydrope deprehenduntur.

DE TUMORE ABDOMINIS HYDATIDIBUS REFERTO.

Observatio III.

FAMULUS quidam Eminentiſſimi Card. Silvii Valenti Gonzagæ, quadrageſimum agens ætatis annum, mediocri corporis altitudine, & pingui, ſanguineoque temperamento donatus, quum tumore regionem hepatis obſidente correptus eſſet, ad me conſilium petiturus acceſſit. Ego igitur affectum viſcus perluſtrans, hoc uſque ad umbilicum, albamque lineam exporrectum, tenſum, reſiſtens, & circumſcriptum inveni. Illius tamen color naturaliter ſe habebat, nec Æger dolore, aut alio incommodo excruciabatur, ſi unum excepiſſes, obſcurum ſcilicet fluctuationis ſenſum, quem in tumoris centro detegere facillimum erat.

Quoniam vero læſæ partis inſpectio non ſatis claram hujusce affectus ideam mihi exhibuerat, quo morbi naturam dilucidius cognoſcerem, ſatius equidem duxi cogitationibus indulgere, quàm illum temere validioribus præſidiis aggredi. De nonnullis igitur obſervandis cautionibus Ægrotum tantum admonui, quibus ille incaſſum per plures menſes adhibitis, quum magis, magiſque augeri morbum conſpiceret, ſeſe aliis Chirurgis curandum tradidit; neque illum mihi obſervare amplius contigit, niſi poſt novem exactos menſes; tunc autem deprehendi circa hepar tumorem ad quatuor præter propter tranſverſorum digitorum ab umbilico diſtantiam protenſum, inflammatum, ovalique figura præditum, pauliſper quidem dolentem, & a preſſione digiti fluctuantem. Quum igitur is videretur mihi a valde debili coërceri cute, proindeque futurum eſſe, ut ſua ſponte cito dehiſceret, cujuſcunque ambiguitatis vitandæ cauſa (quemadmodum in chirurgicis hisce imi ventris affectibus haud raro accidere ſolet) tumorem hunc ſibi relinquendum putavi, in eoque ferrum adhibere auſus non fui.

Et ſane, vix paucis elapſis diebus, quum tuſſi valida Ægrotans corriperetur, præfati tumoris diſruptio ſecuta eſt. Indoles autem prodeuntis materiæ Ægrotantem ipſum perterruit, tuſſisque adeo

increvit, ut quamvis inter lectum, atque parietem plusquam trium palmorum spatium interesset, universa tamen materies in ipsum parietem valido impetu pelleretur. Hæc verò in humum inde dilapsa perbelle ostendebat, referebatque ovulorum congeriem, quorum plusquam tercenta ex aperto loco erupisse testatus est idem Patiens, qui ex his nonnulla collegit, atque in patella, ut meis subjiceret oculis, asservavit. Eadem ego ad vivum effingi Tab. II, Fig. VI, curavi a. a. a. &c., utpote Hydatides iis omnibus, quas descriptas, delineatasque invenerim, longe majores, ne quidem celeberrimi Morandi iis exceptis, quæ Scientiarum Academiæ monumentis anni 1722 attexuntur.

Prætereundum sicco pede non est, omnes Hydatides hasce exivisse integras per ita angustum foramen, ut calamum vix scriptorium admitteret, nec eas in parietem, terramque impingentes diffractas unquam fuisse. Mihi autem specillum meum duplum per foraminis semitam immittenti luculenter innotuit, vacuum tumoris spatium ad concavam tendere jecoris superficiem; at mihi nunquam hujusce cavi finem detegere datum est. Adstringentes tamen experiri injectiones cœpi, quumque eas regredi per foramen viderem, in earundem usu aliquandiu perduravi, factumque inde est, ut vacui universi digestio prospere accideret, etsi vacuum hocce perfecte occludere non potuerim, fistulosusque propterea sinus relictus sit, a quo perexigua quantitas lymphæ effluebat, sine ullo tamen Ægrotantis incommodo, qui brevi ad suum pristinum ministerium redivit. Sed tandem, sex aliis elapsis annis, hoc etiam sinu prorsus occluso, integræ, qua nunc quoque gaudet, sanitati redditus est.

Inter initia anatomicæ exercitationis meæ, quum ejusmodi tumorum notitiam nondum haberem, evisceranti mihi cadaver quoddam, in cava jecoris sede illi adhærescens fortuito se tumor obtulit, malum punicum magnitudine adæquans, tactui durissimus, rotundaque figura præditus, quem ego a cohæsione sejunxi, manibusque arreptum dissecui. Sed re prorsus nova perculsus fui, dum, tumore discisso, in subjectam anatomicam Tabulam plurimas vidi Hydatides labi, quæ primo intuitu mihi videbantur ii globuli plumbei, quibus ignea onerari ballista solet. Hac autem data occasione, examini subjeci ipsam tumoris cystim, quumque eam invenerim tenacitate, crassitieque solearum corium referente donatam, statim intellexi, cur tumor

ille ad putrefactionem pervenire non potuisset. Eapropter in Ægro, de quo nunc agimus, fistulosum sinum relictum iri arbitrabar, multoque magis, quod ex aperto loco nihil membranosum prodierat. Sed a veritate longe recessi; pars enim, veluti superius admonui, perfectè, ac feliciter cicatrice tandem obducta est adeo firma, ut famulus hic ad hanc usque diem secunda corporis valetudine perfruatur.

DE ŒSOPHAGOTOMIÆ OPERATIONE.

NON sine sensu quodam voluptatis dissertationem celeberrimi Hevinii perlegens in Tom. 1. Parisiensium Commentariorum *cap. 32*, *art. 2*, de corporibus extraneis in Œsophago fortuito retentis, cognovi tantum hunc virum eadem prorsus sentire, ac sentit Verdukius in sua chirurgica Pathologia, qui incidendum putat Œsophagum, quoties illapsa corpora neque extrahi, neque deprimi valent, summumque impendet periculum, ne Ægroto anima intercludatur. Hic verò, quum de istiusmodi operatione generatim, atque universe potius, quàm singillatim loquatur, Academiæ genio, de Chirurgicæ facultatis incremento mirum in modum sollicito, me obsecundaturum putavi, si in ea investiganda, illustrandaque aliquid laboris, ac temporis impendissem. Hæ interim animadversiones, disquisitionesque, quas hac in dissertatione tanquam in nucleo collectas exhibeo, utcunque eæ demum fuerint, in id unice collimant, ut locum præcise statuant, in quo peragi debeat incisio, quam non male Œsophagotomiam nuncupaveris : Ad hujusmodi verò operationem recte, ut par est, intelligendam primum oportet, ut vera forma, ac vera Œsophagi positura clare, distincteque explicetur.

Veritati valde consentaneum videtur, quemadmodum primus omnium patefecit Eustachius Tab. Anat. 41, Fig. 8 & 11, Œsophagum ad lævam ut plurimum propendere, Lantiusque, qui Vesalium objurgat, quod illum collocet post Arteriam tracheam, ad Eustachianam Tabulam confugere & ipse cogitur, ut veram illius positionem demonstret. Ita porrò celeberrimus Winslowius (ut videre est in Commentariis Academiæ Regiæ Scientiarum anni 1715, pag. 315) demonstravit, Œsophagum suam habere sedem prope lævas extremitates cartilaginum asperæ Arteriæ. Hallerus autem in suis

animadversionibus ad Bœrrhavii Institutiones Gottingæ editis, vol. 1, pag. 238 sic loquitur : *Œsophagus oritur ex contracto Larynge, ad annularem cartilaginem descendit ad latus sinistrum asperæ Arteriæ (ad dextrum Morg. Adv. Anat. 1, Tab. 1, sed is situs mihi nunquam visus est)*. Morgagnus tamen Anatomicorum Princeps fatetur, se in ea figura adornanda nativam Œsophagi positionem nequaquam exhibuisse; inquit enim Epist. 11, num. 48, « eadem, qua cæteri Anatomici, in pluribus simul depositis partibus una opera indicandis, libertate usus, Œsophagum, quem nonnulli, necessario ostendendi, musculi a sinistris obduxissent, ita in dextram partem protraxi, ut linguam, ne eosdem musculos plus æquo, aliaque operiret, ab naturali situ in sinistrum latus deflexi ».

Ego profecto ex innumeris, quæ dissecui, cadaveribus, perpetuo ad lævam asperæ Arteriæ partem propendere Œsophagum deprehendi; id autem primùm animadvertere mihi contigit in cadavere, quod incidendum fuerat gratia tumoris, qui ad asperæ Arteriæ lateralem, lævamque partem excreverat, quique non respondendi, sed deglutiendi libertatem præpediebat Ægroto. Ibi enim dignoscere satis commode valui, tumoris basin Œsophago adamussim incubuisse. Ex ea sane, medio adaperto foramine, pus procidebat intra ventriculum, ubi sat magnam ejusdem copiam offendi. Necessarium equidem duxi, anatomicam hanc disquisitionem suscipere, quod ea, quam expositurus sum, operatio essentialiter in Œsophagi ad lævam constanti situ fundetur, quemadmodum in Tabula unica Fig. I. videre est, ubi recurrens quoque Nervus conspicitur, qui amoveri hamulo poterit, quotiescunque liberam Œsophagi sectionem impediat. Incipiam ab historia Ægrotantis, quem cæteris omnibus Artis præsidiis juvare studui, una tantummodo sectione excepta, a qua ipse maxime abhorruit, & cui omnino sese subjicere recusavit.

Vir hic quadragesimum agens ætatis annum, castaneam nucem in aera sursum projecit, dumque per jocum eam descendentem hiante ore conaretur excipere, ipsa fortuito ad gulam delata Œsophago inhæsit. Is illico se deglutire minime posse conquestus fuit; quo factum est, ut paucis elapsis horis, ad sancti Spiritus Nosocomium, ubi ego primarius Chirurgus sum, mitteretur. Interrogato Ægrotante, res, quæ ab eo narrabatur, in dubium primò vocata est, tum quod is ebrius esset, tum quod sine ulla difficultate spiritum duceret,

duceret, tum etiam quod liberè loqueretur, atque jam insuper vomuisset, tum denique, quod nullus extrinsecus in collo tumor conspiceretur. Sed quoniam, præter sublatam deglutionem, non lævem Æger persentiebat dolorem, quotiescunque illi Larynx in latere præsertim sinistro comprimebatur, castaneam nucem in Œsophagum revera illapsam fuisse, ibidemque adhuc hærere non sine fundamento putari cœptum. Omnia, quæ usus in hujusmodi casibus patefecerat, artis præsidia adhibita sunt; magna tamen se nobis difficultas objecit in adhibenda cerea candela, aliisque similibus instrumentis, quod inferior maxilla ita convulsione detinebatur, ut ad oris ultimam sedem ne digitus quidem posset immitti. Faciem Ægrotans maxime inflammatam habebat, lingua erat in eo mediocriter madefacta, pulsusque frequens. Is verò de interno ingenti calore conquerebatur, nonnullasque delirii notas præbebat. Et quoniam nil poterat deglutire, nutrientes plures clysteres, ad vitam illius custodiendam, injecti sunt. Nihil ille avidius, quàm aquam frigidam, eandemque pariter glacie domitam expetebat. Sexto morbi die, etsi pluries venæ sectionem perpessus fuerat, sanguinis tamen e naribus ejusmodi fluxu correptus est, ut faciei rubor prorsus exinde evanuerit. Die verò octava spirandi quoque difficultas accessit, febrisque cum magna pulsus debilitate sat valida perduravit. Ægrotans tussi conflictabatur perpetua, illiusque sputa viscida, ac veluti purulenta conspiciebantur. Decimo die adeo fractæ erant ejusdem vires, ut is morti proximus quovis momento existimaretur. Plura tamen deglutivit tunc temporis vini cochlearia, jurisque cum ovi dissoluto vitello nonihil ingurgitavit. Hoc quoque die, proximoque, dum is deglutiebat, ab iis, qui aderant, insolitum quoddam murmur exaudiebatur. Et assumptum quidem alimentum ad reficiendas, recreandasque Ægrotantis vires contulisse aliquantulum visum est. At decimo quinto, & decimo sexto die, novo ex naribus, copiosoque manante sanguine, in maximam iterum virium imbecillitatem Ægrotus recidit. Die verò decimo nono pulsus ita parvi fuerunt, ut vix persentiri possent, spirandi difficultas præter modum increvit, atque sub vesperam Ægrotans tandem decessit.

Cadaveris ego dissectionem aggressus sum coram D. Beggio Aulæ nox Hispanæ Medico. Arteria aspera, & Larynx secundum naturam se extrinsecùs habere deprehensa sunt. Glandula thyroidea, quàm

plerumque solet, amplior apparuit. Sub ipso Larynge, in superiori videlicet, posteriorique asperæ Arteriæ sede, in conspectum se dedit tumor, qui vix a me contrectatus illico disruptus est. Integram in ipso reperii castaneam nucem, cujus planæ superficiei convexa opposita superficies anticam partem Œsophagi respiciebat, apex verò in sinistrum inserebatur parietem hujusce ductus, qui membranosæ asperæ Arteriæ parti tam firmiter adhærebat, ut inde sine laceratione avelli non posset. Sublatis omnibus hisce partibus, in posteriori Œsophagi sede sectionem longitudinalem institui. Tam supra verò, quàm infra castaneam nucem Œsophagus adeo constrictus erat, ut parum abfuerit, quin interiores hujus parietes sese mutuo contigerint; quod tamen in superiori, dexteraque parte aliquanto minus factum fuisse observavi. Extraneum igitur corpus inclusum detinebatur veluti quodam marsupio, quod sinistrorsum extra tracheam sese spectandum præbebat; Œsophagi portio, quæ membranosæ asperæ Arteriæ parti adhærebat, jam in sphacelum conversa, foramine donabatur, lentis magnitudinem obtinente, cujus beneficio conspicua inter Œsophagum, asperamque Arteriam intercedebat communicatio. Hæc asperæ Arteriæ pars membranosa a primis quinque cartilageneis annulis avulsa erat. Œsophagi interiores membranæ eo loci, ubi castanea continebatur, corruptæ erant, ac putrefactæ, exteriores autem tenuissimæ erant, isque earum tractus, a quo coërcebatur castanea, statim subter lævum cartilaginis Cricoidis latus degebat, atque ita quidem, ut una ex eminentiis Cricoidis remoraretur castaneam, eique esset impedimento, quo minus ipsa sursum ascendere posset, Vid. Eustach. An. Fig. 2, litt. dd.

Hic sane casus ille est, in quo absolute manus operatio indicatur. Jam optime Verdukius dixerat, eam nos experiri posse. Fatetur quidem, operationem hanc difficilem esse, verùm subjungit, melius esse eam suscipere, quam molestiam perferre morientis sub ipsis oculis nostris Ægroti. Illi profecto ego quoque prorsus suscribo; anatomica enim structura partis, in qua Œsophagotomia fieri debet, eamdem institui posse abunde renunciat.

Satis notum est, partes illas, quæ a media, exteriorique colli sede usque ad sternum ipsum Œsophagum tegunt, esse cutim, adipem, membranas, bronchiales musculos, glandulam thyroideam, Arterias, quæ ad hanc glandulam tendunt, venas, quæ inde sanguinem revehunt, Arteriam asperam, recurrentes nervos, &c. Hoc posito,

ſat mihi fuerit exponere, qua majori fieri brevitate poterit, quomodo mihi operatio hæc ſuſcipienda eſſe videatur.

Ægrotante in ſella collocato, illiusque capite, quantum e re viſum fuerit, retrorſum verſo, ac miniſtri alicujus ope ita valide in eo ſitu detento, ut ſe neque ad dextram, neque ad ſiniſtram vertere ullatenus poſſit, Chirurgus e regione Ægrotantis hujusce poſitus, poſtquam manus ſiniſtræ digitis dextri lateris cutim optime apprehenderit, idque ipſum per adjutorem alium Chirurgum in ſiniſtro quoque latere effecerit, colli tegumenta ſcalpello recto per longitudinem ab aſperæ Arteriæ ſuperiori parte uſque ad partem ſterni ſuperiorem præcidet. Amovebit deinde cellularem textum, pinguedinem, membranas, & alia, quæ inter Sternothyroideos muſculos cernet; cavebit tamen, ne ſcalpellum, quo ad partes has eximendas utitur, niſi inter ſiniſtros Sternothyroideos, & Sternocricoideos muſculos, aſperæque Arteriæ corpus ejuſdem lateris adigat. Ex binis verò retuſis Hamulis duos ramos habentibus, ſicut illos delineatos conſpicitis Tab. unica Fig. IV, unum ad dextram, ad lævam alterum collocabit, atque ea ratione vulneris labia a ſe mutuò diducet. Aſperæ autem Arteriæ cellulari tela vel digito, vel etiam nonnunquam cultelli ope remota, ſeſe ipſi in conſpectum dabit Œſophagus, in quo recta novacula longitudinalem efficiet inferiori in ſede ſectionem, quam ſurſum verſus incurvis, retuſisque forficibus dilatabit. Sique in hoc præſtando difficultatem invenerit, ad tranſitum forficum faciliorem reddendum crenato utetur ſpecillo. Hinc parvas, easque curvas volſellas iis prorſus ſimiles, quæ ad extrahendum polypum adhibentur, quasque delineatas exhibet Tab. unica Fig. III, in Œſophagum ad eximendum extraneum corpus immittet. Œſophago verò, ubi indicatum eſt, adaperto, poterit auxilio ejuſmodi volſellarum extraneum educi corpus, ſive illud ſupra, ſive intra aperturam fuerit Œſophagi. Hæc autem apertio utilis quoque erit, ſi illapſum corpus ita ſe introrſum adegerit, ut inde volſellis attrahi nequaquam poſſit; quoniam vel cerea candela, vel alio ſimili inſtrumento propelli tunc intra ſtomachum haud difficulter valebit. Ad hæc volſellæ iſtæ aptiſſimæ quoque mihi videntur eſſe ad peregrina corpora, quotiescunque pharyngi inhæſerint, ex ore ipſo extrahenda.

Operatione abſoluta, vulneris curatio, ſi modum ſpectare lubet, quo illius ſit perficiendus coalitus, res eſt profecto magni momenti,

& quæ maximam attentionem meretur. Ea mihi ſane proſpere ceſſit in omnibus Animantibus, quibus ad experimenta hujuſmodi inſtituenda uſus fui; ſique ullibi Chirurgia comparata, hic certe locum habere debet, ubi eadem propemodum eſſe partium ſtructura videri poſſit. Ex tertio, quod mox allaturus ſum, experimento eluceſcet, optime ad cicatricem perduci Œſophagum poſſe, abſque eo quod vicinis ille partibus adhæreſcat. Oſtendere quoque poſſem, Œſophago cicatricem facilius, quam inteſtinis obduci propter muſcularem membranam, quæ longe in Œſophago validior, & craſſior eſt. Quum autem firmum, ratumque ſit, cicatricem inteſtinorum fieri ut plurimum non ſolere, niſi ope adhæſionis, quam cum vicinis partibus aſſequuntur; hoc ipſum de Œſophago pariter credi poſſet, quod ſane hac in re quodammodo abſurdum foret; experimenta enim a me hactenus inſtituta, ad evincendum contrarium ſatis, ni fallor, idonea ſunt. Debent autem hic loci ea inſuper, quæ ſequuntur, animadverti.

I. Abſciſſis integumentis, partibusque a ſe invicem expeditis, ſi forte, quæ a thyroidis glandulæ inferiori ſede ſanguinem revehit; eumque ad ſiniſtram ſubclaviam adducit, vena præciſa fuerit, veluti in uno ex experimentis meis accidiſſe memini, tunc ſanguinis fluxus poterit obturamento ſiſti, ex diſſolutis filis confecto, compreſſoque a digitis auxiliantis Chirurgi tamdiu, donec operatio abſolvatur. Poſtea enim, dum nova partium conjunctio fit, quemadmodum ego uſu in brutis animantibus comperi, aut vena ſua ſponte compreſſa remanet, aut erit vinculo conſtringenda.

II. Diductis vulneris labiis recurrens nobis ſe conſpiciendum exhibet nervus, qui modo aſperæ Arteriæ propinquior, modo vero ab ea remotior deprehenditur. Si qua igitur, tam cellularem textum auferendo, quàm incidendo Œſophagum, illius læſio timeatur, amoveri is eodem hamulo poterit, quo ad attrahendum labium ſiniſtrum vulneris utimur. Dextro pariter hamulo, ut Œſophagus detegatur, aſperam ipſam Arteriam, ſi eam operationi quicquam officere poſſe conſentaneum rationi ſit, dextrorſum adducere diligenter licebit, abſque eo quod metuendum ſit nobis, ne validum exinde reſpirationi impedimentum accedat.

III. Œſophagum, quanto magis fieri poterit, prope aſperam Arteriam eſſe aperiendum patet, idque potiſſimum faciendum eſſe in illius ſuperiori parte, per quam nonnullæ a ſubclavia ad thyroideam glandulam diſtributæ arterioſæ propagines aliquando feruntur.

IV. Si e re visum fuerit, thyroidea glandula a sinistra, lateralique asperæ Arteriæ sede extricanda erit, quoties extraneum Œsophago impactum corpus sat amplam postulat incisionem, atque id præsertim faciendum, quum ejusmodi glandula quam maxime inflata erit; ea enim impedimento in hoc casu foret, quo minus Œsophagus detegeretur.

V. Œsophagum verò jam satis apertum esse innotescere poterit, quum ejus præcisa interior fuerit membrana, quæ nobis subalbo sese colore manifestabit.

VI. Operatio hæc, quoties illa conducere visa fuerit, promptissime peragenda est, ut nimirum funestos inflammationis Œsophagi, brevique adventuros præcavere effectus possimus.

VII. Finita operatione, partium coalitus iis auxiliis juvandus, quibus ego in primo experimento usus fui.

Quoad vitæ regimen, præter omnia generalia remedia, quæ in similibus casibus requiruntur, & præter id omne, quod bona praxis nobis indicare valet, non abs re fore existimo, ut Æger, quoad ejus fieri poterit, intervallo trium, quatuorve ab operatione dierum, identidem nonnisi juscula assumat, quo ipsi liceat ea declinare symptomata, quæ uni ex canibus, in quo secundum experimentum feci, acciderunt. Atque insuper si vel tantillum timeatur, ne qua ab jusculo noxa vulneri Œsophagi accedat, neminem fugit, ad Ægrotantem, qui in hujusmodi casibus non multum suarum virium amisit, spatio tam brevi temporis sustinendum, nutrientes clysteres posse sufficere. Verum ad experimenta veniamus.

Postridie kalendas Februarias anni 1747, quum ego Parisiis essem, coram pluribus artis peritis Œsophagotomiam celebravi in cane mediocri magnitudine prædito. Vulneris Œsophago inflicti longitudo sesqui pollicem præter propter æquabat. Operatione absoluta, utrique vulneris labio comprimentia admovi per gradus lintea, aqua madida vulneraria, cum qua communis tepentis aquæ tantumdem commistum esset, unientemque supra ea ligaturam effeci. Canis quotidie deglutire lac cogebatur, ac quinto die pulmentum edere incepit. Sexto autem, fasciis ablatis, cicatricem inchoare vulnus jam visum est. Quum verò perfectæ restitutus valetudini canis e manibus meis effugisset, certò mihi innotescere per dissectionem non potuit, quomodo obducta in Œsophago cicatrix esset; de novo igitur instituendo rursus experimento consilium cœpi.

Igitur VII Idus Martias eamdem in alio cane operationem institui. Vulneris labia ad contactum adduxi, & in cute duo feci suturæ puncta, eodem quoque apparatu usus, quem in priori experimento adhibueram. Postridie lac cani vi deglutiendum exhibui. Die vero quarto pulmentum edere incepit. Sub vesperam apparatum removi, beneque ductam reperi cicatricem, si nonnihil excipias suppurationis, quæ iis in locis conspiciebatur, in quibus ego suturæ puncta præcideram. Quamdam quoque ibi offendi speciem tumoris ad ovi columbini magnitudinem accedentis, quem licet premerem, nihil inde tamen effluxit. Cane autem, septem elapsis diebus, perfecte extrinsecus restituto, opportunum existimavi per dissectionem partis certò detegere, quomodo Œsophago obducta cicatrix esset, & quænam foret hujusce tumoris causa. Ex dissectione igitur mihi innotuit, vulneris Œsophagi cicatricem ope adhæsionis cum partibus vicinis factam fuisse, non secus ac in intestinis plerumque accidere consuevit, in cujus medio sacculus erat, in quo liquorem inveni. Hoc autem incommodum ideo suspicatus sum evenisse, quod citius quàm par esset, & profecto vi quadam deglutire canem coëgissemus.

Quapropter XVII kalendas Majas anni 1747 rursus in duobus canibus, eadem inter se magnitudine gaudentibus, hanc operationem suscepi. Ad mutuum contactum Œsophagi labia, deinde cæteras omnes partes, quæ abscissæ fuerant, adduxi, labiisque vulneris lintea gradatim comprimentia, unientesque fascias admovi. Nullum hi canes nutrimentum assumere coacti sunt, nihilominus postridie pulmentum, quod illis fuerat objectum, sponte sua comederunt. Unum ex duobus hisce canibus quemadmodum præcedentem aperui, ut cicatricem Œsophagi, quem oblique secueram, considerarem. Is probe conglutinatus repertus est, absque eo quod ad vicinas partes adhæsionem ullam haberet, sicuti videre est Tab. unica Fig. 2.

In Parisiensi tandem Charitatis Nosocomio coram Domino Fagetio, qui tunc temporis primarius in illo Chirurgus erat, hanc eamdem operationem in cadavere aggressus sum, quod non solum œdemate laborabat, sed etiam gaudebat thyroidea glandula ita quoquoversum extumefacta, ut plane Œsophagum tegeret. His verò nihil obstantibus impedimentis, quæ sola videntur esse, a quibus hæc præpediri, inhiberique operatio possit, aperte agnovit Dominus Fagetius, facilem esse, nulloque fultam periculo Œsophagi dissectionem.

HISTORIÆ DUÆ
ANEURYSMATUM

QUORUM ALTERUM IN BRACHIO PER CHIRURGICAM OPERATIONEM

SANATUM

IN FEMORE ALTERUM PAUCOS INTRA DIES

LETHALE FUIT

ANIMADVERSIONIBUS ET FIGURIS

JAM DUDUM ILLUSTRATÆ

NUNC DEMUM NOVIS ADDITIONIBUS AUCTÆ

CURA ET STUDIO

CAROLI GUATTANI &c.

GUATTANI PRÆFATIO.

Recentissimi ſcriptores omnes, qui chirurgicas operationes litteris prodidere, id ſibi negotii dari putarunt, ut oſtenderent etiam, quomodo Aneuryſmatibus, chirurgicæ operationi opportunis, manus curatio admovenda foret. Verumtamen multi quamvis hac in re naviter, ſolerteque ſe geſſerint, perpauci tamen fuere qui hiſtoricas operationis hujus obſervationes conſcripſerint. Hinc experientia nondum ſatis edocti ſumus, an tuto nobis liceat ad hanc aggredi operationem, uſusque nondum methodum ullam, tanquam omnium optimam commendavit; id quod ſane dolendum eſt; his enim in rebus, lumen ab experientia mutuari poſſe, valde expediret.

Quidnam vero in cauſa fuerit, quamobrem ejuſmodi obſervationes fere omnino deſiderentur, neque ego novi, neque mea noſſe refert. Illæ certe tam paucæ ſunt, ut, quantum quidem ego ſcio, ad duas ſolummodo redigantur. Altera Purmanni eſt, quam manu exaratam, & a clariſſimo Heiſtero ex germanico ſermone in latinum verſam, atque præclariſſimo Lanciſio miſſam, in celeberrima bibliotheca ſancti Spiritus reperi, altera eſt D. Macgill, quam legi in ſecundo volumine Obſervationum Societatis Edimburgenſis, gallice redditarum, editarumque Pariſiis anno 1742.

Quum igitur tam altum sit de hujusmodi observationibus apud scriptores silentium, quumque operationis difficultate, necessitateque premi nonnunquam possimus, non abs re futurum esse & æqui bonique consultum fore putavi, si duabus antedictis observationibus tertiam adjungerem.

Quoniam verò omnes cum publicæ, regiæque, tum privatæ Academiæ, gravissimique scriptores omnes uno ore fatentur, maximum ex observationibus in lucem editis Litterariæ Reipublicæ accedere emolumentum, non renui & alteram illi annectere observationem; qua pariter tumor describitur aneurysmaticus, in medio femoris ortus, rarus is quidem, sive sedem spectes, quam occupavit, sive causam, a qua natus est, sive symptomata, quibus stipatus fuit, sive citissimam mortem, quam intulit Ægrotanti, ut inferius clare patebit.

G U A·T T A N I

D E

CUBITI FLEXURÆ ANEURYSMATIBUS

HISTORIA I.

JUVENIS quidam, Didacus Pagani nomine, illuſtriſſimo D. Marchioni Angelo Gabrielli olim a pedibus, annum jam agens primum ſupra vigeſimum, ſcorbutico præditus temperamento, Velitras, menſe Novembri anni 1744, quoniam nullius famulitio tunc temporis adſtringebatur, a matre miſſus eſt, ut olera quædam pretio diſtraheret. Ibi autem quum febre correptus eſſet, ſanguis illi a Tonſore, juſſu Medici, ex brachio ſiniſtro detractus eſt; & febris quidem poſt ſanguinis miſſionem ita deferbuit, ut ipſe Albanum, ubi natus erat, ſeſe recipere non dubitaverit.

Hic vero Medicum advocans, illi inter cætera incommoda nuntiavit, etiam, ſed velut nullius momenti rem, ſe in brachio ſiniſtro, eo loci, unde ſanguis detractus fuerat, pulſationem quandam percipere, parvumque deprehendiſſe tumorem, avellanam magnitudine æquantem, nullo tamen dolore moleſtum, naturalemque partis colorem præ ſe ferentem. Medicus autem morbi naturam, roburque ſtatim dignoſcens, auctor illi fuit, ut nulla interpoſita mora, Romam concederet, quo videlicet facilius curari poſſet, atque itidem in eadem ſententia Chirurgus fuit.

Ægrotans igitur, intelligens, ſe Aneuryſmate detineri, ſimul ac Romam delatus eſt, veterem adivit dominum, qui famuli infortunio

perculſus, ejusque miſertus, præcepit, ut ad me adduceretur, quo illum, ſi fieri poſſet, in integrum reſtituerem. Ipſe vero eum corpore peſſime conſtituto deprehendi, perpetuaque febre vexatum. In ſiniſtro brachio validam, oculisque patentem pulſationem animadverti, tumoremque ad nucis molem jam accedentem.

Quoniam autem maxime in votis habebam, non ſolum morbo levare Juvenem hunc, quem optime noveram, quemque venerea lue divexatum pluries ad ſalutem reduxeram, verum etiam ejus obtemperare domino, quem magno ſemper obſequio ſum proſecutus, ad Noſocomium ſancti Spiritus eundem adduci juſſi, ut febre primum immunis evaderet, viresque reficeret, deinde chirurgicæ ſeſe operationi ſubjiceret.

Poſtremis igitur Novembris diebus in illud Noſocomium ingreſſus eſt; ubi poſtquam a febre evaſit, curavi, ut pleniore, optimoque cibo recrearetur, utque tam intra, quàm extra Noſocomium identidem ambularet, quo major ei virium fieret acceſſio. Et quoniam ſub Januarii finem, quantum ejus temperamentum patiebatur, optime reſtitutus viſus eſt, Februarii kalendis operationem exordiri decrevi. Interea temporis tumor ad ovi gallinacei magnitudinem jam pervenerat.

OPERATIO CHIRURGICA.

KALENDIS igitur Februarii, hora fere decima quarta, ſequentem in modum opus aggreſſus ſum. Primum curavi, ut cubiculum, ubi agere decreveram, quoniam frigidum nimis erat, artificioſe tepeſceret, deinde in ſella ægrotantem collocavi, conſtructa more majorum, hoc eſt brachiis inſtructa, nec inflexis, nec ſinuoſis, effecique, ut lucis radii, in cubiculum ingredientes, ad poſteriorem ſellæ partem allιderent, quo ægrotantis poſitus majorem mihi luminis copiam faceret. Erat autem ille tibialibus, & calceamentis indutus, veſteque tectus cubiculari.

Ægrotantis ſic collocati brachium extendi ſuper planum ſellæ brachium, & ex tribus miniſtris alteri imperavi, ut humeri caput, alteri, ut cubitum, atque manum, tertio denique, ut caput, & truncum ſuſtentaret, atque fulciret. Tum faſciola ſanguini mittendo dicata brachium molliter circumligavi, ita tamen, ut nodus e regione arteriæ, at in ſede illi oppoſita, necteretur.

Tam ſub hoc nodo, quam in eo ſitu, qua incedit arteria, craſſæ chartæ fruſtulum faſciolæ ſuppoſui, quorum alterum, in loco arteriæ poſitum, efficeret, ut dum faſciola conſtringeretur, arteria æqualiter compreſſa foret, alterum vero ſub nodo locatum, impedimento eſſet, quo minus integumenta in plicas, rugasque contraherentur, doloremque procrearent.

Inter nodum, & fruſtulum nodo ſuppoſitum, interjectum fuit parvum lignum, quod dum in gyrum ageretur, torcularis in modum, ita faſciolam conſtringeret, ut illa ſanguini tranſitum penitus intercludere poſſet, idque ſane præſtitura foret omnino, ſi lignum hoc unam revolutionem, ejusque dimidium abſolviſſet. Illud autem cuſtodiendum tradidi ex miniſtris peritiori, quo videlicet pro re nata brachium modo adſtringere, modo relaxare rite valeret.

Flexo deinde paululum ægrotantis brachio, apprehenſisque, cum mea, tum miniſtri manu integumentis, illa idoneo cultro oblique ſecui, verſus interiorem cubiti tuberculum, a cubito, hoc eſt ab inferiori ſede, ſectionem auſpicatus. Diductis autem integumentis, tumorem offendi, non eum quidem liberum, ſed membranis, & muſculis implicatum. Bicipitis tendinoſam expanſionem reſecandam fore credideram, verum paucas dumtaxat illius fibras inveni, admodum raras, quæque ab una tumoris parte ad alteram protendebantur.

Ad tumorem igitur penitus liberandum ſatis eſſe duxi diffindere fibras hasce, reliquasque membranas, quæ illum anterius verſus bicipitis tendinem irritiebant. Quapropter eum ulterius mihi aditum cultro patefeci, qui idoneus eſſet recipiendo digito indici ſiniſtræ manus, idque magnam mihi opem attulit ad membranas ſcindendas, quas ubi digito ſcindere nequaquam poteram, id cultro præſtabam. Hac vero ratione cum ſupra tumorem, tum infra eum arteriam retexi, omni ope annitens, ne tenta fibra ulla reliqua eſſet, quo nempe bicipitis convulſio præpediretur.

Hanc autem partium ſeparationem etiam in poſteriori tumoris ſede eouſque peregi, donec validum in nervum inciderim, qui arteriam contigue comitatur, & donec membranis omnibus, & muſculis tumorem ita extricaverim, ut eum poſſem ſuperius, atque inferius vinculis coërcere.

Tunc enim acum accepi aliquantum recurvam, hebetiorem, atque in cuſpide perforatam, e qua tria fila pendebant ſatis valida, ceraque obducta. Acum hanc ſub jam ſegregatam arteriam introduxi, tranſvectisque filis omnibus, acum abſtuli. Horum altero ſuperius arteriam vincivi, altero inferius; atque ita aneuryſmaticum corpus inter duo ligamina relictum eſt; tertium vero filum ibi reliqui, ut illo uti poſſem, ſi aliorum alterum, aut abrumperetur, aut non ſatis arteriam comprimeret.

Peractis hisce, tumorem ſecundum longitudinem cultro diſſecui, in eoque polypoſas materias ejuſdem generis reperi, atque in cæteris Aneuryſmatibus inveniuntur. Evacuato autem tumore, miniſtro, cui parvi ligni revolutionem demandaveram, imperavi, ut faſciolam laxaret, quo certior fierem, nihil ſanguinis per ligatam arteriam tranſire, & quanquam nihil inde extillaret, tertio tamen filo iterum arteriam ſupra tumorem firmavi, ut patiens longius abeſſet a funeſtiſſimo omnium ſymptomatum, quæ illi obtingere poſſent, hoc eſt ab hæmorrhagia. Poſtquam vero arteriam perfectiſſime occluſam eſſe cognovi, eidem miniſtro mandavi, ut parvum lignum circumvolvendo, iterum faſciolam conſtringeret, quo vulneri mederi liberius poſſem. Id autem in hunc modum ſum exſecutus.

Cavum aneuryſmaticæ arteriæ, totumque vulnus implevi ſicca filorum congerie, deinde ad tegendum vulnus, ejusque circumferentiam, nec non cubiti articulum, ſtuppa uſus ſum, albumine ovi, & ſpiritu vini madenti. Vulneri impoſui pulvinulum quadratum, craſſumque, & ſuper hoc alterum minori craſſitie, ſed amplitudine majori præditum, ſuper hoc denique linteum quater prius complicatum, quod tenue, & oblongum pulvinulum referebat; id vero tranſverſe circum articulum collocavi; tranſverſe item linteum aliud objeci, in ambobus extremis bifidum, atque ita longum, ut circa articulum ſeſquiambitum perageret; tum brachium deligavi, faſcia uſus Phlebotomiæ apta, verum longitudine prædita plus quam dupla.

Antequam vero vincturam hanc ad finem perducerem, craſſam chartam accepi, tres digitos tranſverſos latam, atque ita longam, ut totum arteriæ tractum tegeret, inter axillam, atque operationis locum interjectum, eique ſuperimpoſui pulvinulum, pro craſſæ chartæ figura latum, longumque, ac ope lintei, quod totum humerum amplecteretur, in modum Phlebotomiæ vincturam ſum proſe-

cutus; sumpto denique alio longiori, magisque lato linteo, extremam vincturæ manum imposui sub axilla, cujus cavum implevi pulvinulis, qui ope fasciarum variis modis nunc supra, nunc infra humeros volutarum, hic loci arteriam comprimerent, sic ut arteriosi sanguinis impetum remorarentur, antequam ad ligaturam pertingeret. Totum etiam cubitum, manumque fasciis deligavi, cubiti articulum adeo flexum relinquens, ut obtusum angulum exhiberet.

Ægrotantem sic vinctum in lecto collocari jussi, relicta tamen fasciola, quam ad brachium stringendum adhibueram, brachioque pulvinarium ope ita constituto, ut planum, commodum, & quemadmodum retuli, aliquantum flexum maneret, fascias omnes tepenti vini spiritu madefeci, eas præsertim, quæ ab articulo ad totum cubitum volutæ ferebantur, mandavique ministris, ut singulis horis balneum hoc tepentis spiritus vini iterarent, & tertia quaque hora jusculum præberent Ægroto, quod eum mediocriter enutriret; præscripta interim sanguinis missione, & alvi per clysterem ductione.

Per id temporis vero de partis affectæ dolore quodam conqueri cœpit Æger, sed nullam infractionem animi, & demissionem ostendit, sicut in ipsa operatione, ita & post eam. Præterea, quum ministri in eo essent, ut de secanda vena jussa capesserent, sanguinem ex affecto brachio extillare cognoverunt, sed inde nihil exterriti, torcular iterum, quemadmodum imperaveram, constrinxerunt, (eo enim consilio ipse fasciolam reliqueram) aliamque fasciam volutis fasciis superimposuerunt, quæ brachium paulo vehementius deligaret, quibus peractis sanguis stillare desiit. Post hæc ex dextero brachio sanguis detractus est, atque emolliens clyster injectus.

Dein remittente affectæ partis dolore, fasciola iterum laxata est. Hora vero vigesima prima Ægrotantem revisens, ejus pulsum deprehendi valde commotum, ipsumque valde irrequietum; quapropter decretum est, rebus nequaquam in melius cedentibus, sanguinem iterum sub vesperas detrahere. In vulnerati brachii manu idem atque in sana calor sese offerebat, nullus in ea tumor animadversus est, digitorumque motus satis commode absolvebatur, quamvis Æger se nimis constrictum esse referret.

Sequenti mane se noctem totam insomnem duxisse renunciavit, tam ob constrictionem nimiam, quam ob vehementem in arteriæ vinculo pulsationem; atque in pulsu quidem conturbatio adhuc major

perſentiebatur. Quoniam autem veſpere præcedenti ſanguis nequaquam detractus fuerat, quia in melius verſus ſibi Æger videbatur, protinus miſſus eſt ex Salvatella, & alvus iterum clyſtere ſubducta; faſciam etiam, quæ noviſſime admota erat, abſtuli, cæterasque laxavi; quibus peractis melius ſe habuit Æger omnino, præcipue vero affectæ partis pulſatio valde remiſit, nec brachio, manuique novi aliquid ſupervenit; ideoque præſcriptam tum victus, tum remediorum rationem non immutavi.

Poſtero die Ægrotantem aliquantulum debilem reperi, ſed dolore fere vacuum, ſomnoque recreatum. Alvus autem liquida erat, ſæpiusque, quam ex conſuetudine, ferri cœperat; quod non levem mihi metum incuſſit; quoniam cum in omni morbo chirurgico, tum in tanti momenti operatione cita alvi dejectio mali ſemper ominis eſſe debet. Quocirca non jam ſimplici jure, ſed levi Panatella, & meridianis, & veſpertinis horis vires ejus reficere conſtitui, præmiſſis ſemper abſorbentibus pulveribus, non ut impetum ventris prohiberem, ſed ut impedimento eſſem, quo minus malum ulterius abiret.

Quoniam vero profluvium hoc ex operatione tam cito oriri poſſe non videbatur, dubitans, quin Æger erratum aliquod commiſiſſet, & de hoc eundem diligenter interrogans, cognovi tamen ab eo, illum panis uncias octo, aliaque cruſtula, ut adſtantium oculos ſubterfugeret, pene devoraſſe, vinique cyathum bibiſſe.

Quarto die eundem febri correptum inveni. Alvus quidem coacta magis erat, nec inſomnem noctem Æger traduxerat, verum magis dolore vulneris vexabatur. Quapropter faſcias omnes, intacto vulnere, penitus laxandas duxi.

Quinto autem, faſciis omnibus reſolutis, vulnereque detecto, pus modicum & laudabile exiit; vulneris labia nec inflammata, nec tumentia apparuerunt; fruſtulum dumtaxat ligatæ arteriæ nigrum conſpiciebatur: vulneri linamentum impoſui, exiliſſimis filis conflatum, & digeſtivo unguento, atque hiſpanæ, ut vocant, oleo illitum, ſuper id linteolum diſponens ex ſolo digeſtivo mollitum, atque ita amplum, ut non modo vulnus, atque humerum, ſed & univerſum articulum comprehenderet. Faſciis autem remiſſis brachium deligans, illud priore poſitu collocavi; a quibus patiens ſe omni prorſus dolore liberatum eſſe renunciavit; atque hactenus fomenta ex vini ſpiritu

ſpiritu admota ſunt cubito, manuique, quæ jugiter calida ſine tumore permanſit.

Sexto die Ægrotum febricitantem reperi; alvus adhuc fuſa erat, neque Æger ſatis dormiverat: majorem puris, licet laudabilis, copiam, detecto vulnere, offendi, ac proinde veſpertino etiam tempore vulneri mederi decrevi, in quo tamen mutatio nulla alia conſpecta eſt. Veſpere autem, etſi pus matutino puri proportione reſponderet, procedente nihilominus nocte, nova febris acceſſit, Æger irrequietus fuit, pectoris anguſtia vexari cœpit, partisque affectæ dolore, ſic, ut ſanguinis miſſionem poſtulaverit, quæ tamen adminiſtrata nequaquam fuit.

Septimo vero longe melius ſe habuit. Anguſtia pectoris magna ex parte originem ducebat a rheumatica deſtillatione, ex eo contracta, quod non bene opertum ſe in lecto Æger continuiſſet: id totum diem uſque ad ſequentem perduravit.

Octavo vulnus inveni ita pure madidum, ut ligata arteria cum omnibus filamentis a reliquis circumſtantibus partibus jam ſecedere potuerit, vulnusque concocti puris ſigna præ ſe tulerit. Cubitus quoad tumorem, caloremque ſe naturaliter habebat, ſed pollicis, indicisque motus liber non erat, & expeditus. Profundus, parvusque pulſus in carpo perſentiebatur, febris manebat, nec alvus adhuc bene conquieverat. Ipſe vero imperavi, ut impoſterum quolibet mane juſculum ſumeret vulnerarium.

Nono Ægrum reperi febre, atque anguſtia pectoris liberatum. Vulnus bene digeſtum erat, dum tamen mundaretur, magno Æger afficiebatur dolore. Pulſus ſanæ partis validus admodum erat, alvusque ter tantum, nec omnino liquida, prægreſſa nocte dejiciebatur.

Poſtero die, hoc eſt ad initium decimi, Ægrum deprehendi ſomno refectum; bis tantùm ab alvo excrementa defluxerant, eaque potius compacta; ille itidem febre prorſus immunis erat: detecto autem vulnere, id etiam melius ſe habere repertum fuit; pus enim, partisque color optima erant, mitiorque dolor. Quare eiſdem ſum uſus medicamentis, eandemque victus rationem imperavi.

Undecimo melius adhuc Æger ſe habuit, neque enim febricitaverat, placideque dormiverat. Vulnus, tantummodo dum detergeretur, levem dolorem ciebat, quamvis optimam concoctionem, optimumque præ ſe ferret colorem.

Duodecimo, quoniam fame tentabatur, permisi, ut cum mane, tum vespere ovum pulmento misceret. Omnia autem in optimo statu perseverabant, alvique profluvium jam ex toto desierat.

Decimo tertio pus aliquanto crassius, colore subviridi, majorique quantitate profluxit. Æger tamen se nihil aliud peccasse affirmavit, nisi quod quatuor crustula comedisset una cum ovo, quod pulmento permixtum concesseram, quodque me inscio, sorbere consueverat: & quoniam sesquitertium jam diem venter suppressus erat, clyster emolliens præscriptus est, quem tamen, quum adventante vespere febris reverteretur, Æger recipere recusavit.

Decimo quarto febris perstabat adhuc, & quidem sat vehemens. Vulnus, licet primo aspectu optime se ostenderet, dolorosum tamen, dum mundaretur, rursus factum erat. Clyster absque mora injectus est, a quo octies venter, compactaque semper, reddidit: & quamvis frustula, ovumque Ægrotanti denegaverim, febris tamen perseveravit, etsi non ita sævire videretur.

Decimo quinto perstabat adhuc febris, sed mitior.

Decimo sexto vix Æger febricitabat, vulnusque, quum abstergeretur, vix dolorem movebat, diætam tamen idcirco non immutavi.

Decimo septimo semel atque iterum alvus fluxit, turbatio quædam perdurabat adhuc in pulsu, atque ex vulnere pus, quamvis optimum, attamen nimis copiosum, manabat. In hujus vero copiæ causam inquirens, sinum quemdam sub integumentis deprehendi, qui per cubiti flexionem excurrebat. Hunc verò, comprimente re quadam auferri posse ratus, dilatationem nequaquam aggressus sum.

Decimo octavo, etsi febricula perstabat adhuc, & bis pariter, eaque potius liquida Æger dejecerat, vulnus nihilominus in melius cedebat, & compressione illa proficiente, pus minori copia manaverat.

Decimo nono nil novi supervenit, nisi quod acres ac anum prope exurentes dejectiones fuerint; proindeque refrigerante clystere occursum est.

Vigesimo quater alvus reddita est, at sine ullo morsu; pulsus imbecillis, neque omnino integer fuit: minor autem puris, ejusque laudabilis copia ferebatur ex vulnere, quod item longe factum angustius erat.

Vigesimo primo febris ex toto conquievit ; venter tamen non adhuc compressus erat, quinquies enim fluxerat, unde permolestus dolor ex dejectionibus in ano remanebat : quapropter refrigerantes liquores denuo infundebantur, atque Æger absorbentes pulveres resumebat, vulnerario jusculo intermisso, quod a die nono morbi quotidie sumpserat : vulneri unguentum rasinum superimposui, & licet impletus jam sinus videretur, attamen eadem vinctura usus sum.

Vigesimo secundo, tertioque cuncta optime se habebant, alvo excepta, quæ subliquida manebat.

Vigesimo quarto, alvus compressa, vulnus angustius, ac proindè ei unguentum ex tutia superinjeci, pleniorem tam mane, quàm vespere victum institui, ex quatuor nempe panis unciis modicoque vino rubro alvo contrahendæ semper opportuno; curavi quoque, ut ex farina tantum subacta pulmentum esset, velut in more, institutoque hujus nostri valetudinarii positum est.

Horum autem usu ad plures dies producto, tandem trigesimo tertio optimæ valetudini Æger redditus fuit, & brachium, & manus motus quoslibet exercebant, licet arteriæ pulsatio vix tactu perciperetur. Ad explorandum verò curiosius febrilem Ægri calorem idoneum thermometrum brachiis ejus per æqualia temporis intervalla alterne admovebamus; tumque mercurium gradibus quatuor altius in sano, quàm in affecto brachio se extulisse toties deprehendimus, quoties hac de re experimentum captum fuit. Post hæc autem Æger a Nosocomio profectus est, optimeque restitutus sese domum recepit.

ANIMADVERSIONES ANATOMICO-PRACTICÆ.

SYMPTOMATA, quæ operationem hanc comitata sunt, & totius affecti membri fere in integrum restitutio, in causa fuerunt, cur ipse observationes quasdam cùm ad anatomen, tum ad chirurgiam spectantes instituerim.

Firmum, ratumque est, atque experimentis certissimis comprobatum, musculos quoslibet sensu, motuque spoliari, si vel devincta, vel præcisa arteria sit, ad illos sanguinem deferens, perinde atque, aut occluso, aut amputato nervo accidere consuevit : ad hæc, quoniam libera sanguinis circulatio partibus calorem largitur, hac intercepta, & partium calorem auferri necesse est. Denique, præpedito

ad partem quamlibet affluxu ſanguinis, ibi arteriarum pulſus deficere omnino debet.

Ex omnibus hisce confici poſſe videbatur, Ægrotantis brachium, operatione abſoluta, ſenſu, motuque, ſicut etiam calore, privatum iri, radiique arteriam inpoſterum minime pulſaturam. Verum aliter prorſus accidit; vix enim exacta operatione naturalis in cubito manuque calor permanſit, neque ſenſus ſublatus eſt, neque motus, ſi pollicem, indicemque exceperis, in quibus is omnino liber, & expeditus non erat. Radiæa item arteria, licet paululum, pulſare tamen in carpo perſentiebatur.

Quoniam igitur hæc omnia aperte renunciare videbantur, alias etiam, præter arteriæ majorem truncum, adeſſe vias, per quas ſanguis ad cubitum, manumque feratur, in animum induxi meum illas in apricum proferre, ne earundem ignoratio alicui futura eſſet impedimento, quominus ad hanc operationem aggrederetur.

Verum enimvero, licet in earum inquiſitionem ſedulò vacaviſſem, & quatuor jam brachia fuiſſem ſtudioſiſſime perſcrutatus, nondum tamen ulla mihi lux inde affulſerat. Etenim in ſingulis quidem brachiis eaſdem propemodum arteriarum divaricationes animadverteram, verum nullam potueram anaſtomoſim deprehendere, quamvis in arteriarum extremis, minimisque propaginibus proſequendis nervos omnes induſtriæ meæ contendiſſem.

Harum autem inveſtigationum infortunatum eventum more meo enarravi illuſtriſſimo ampliſſimoque Præſuli Antonio Leprotti, Pontificis maximi Archiatro, viro videlicet anatomicarum rerum ſtudioſiſſimo, & cujus ſingulari doctrinæ, ac humanitati mei omnes qualeſcumque ſint, anatomici progreſſus, mihi accepti ſunt referendi; optimam enim ab illo methodum didici humana cadavera diſſecandi; ex ditiſſima, ſelectiſſimaque illius bibliotheca eas mihi cognitiones haurire licuit, ſine quibus recentiſſima quæque, pulcherrimaque anatomicorum inventa nunquam reperire in cadaveribus potuiſſem; ſemper denique ab ipſo inſtrumentorum mihi copia largiſſima facta uit, ut illis adjutus anatomicas quaſcunque adminiſtrationes tentarem.

Ipſe igitur hæc ei, ut dicebam, nuncianti mihi, in manum protinus dedit ſecundum volumen Obſervationum Societatis Edimburgenſis, in quo ſumma cum animi oblectatione pulcherrimam reperi, omnibusque ſuis numeris expletam obſervationem Domini Macgill,

de hujusce Aneuryſmatis operatione, doctiſſimamque illi annexam explanationem Domini Al. Monro, de Arteriarum Tunicis, earumque morbis, præcipue vero de Aneuryſmatum ortu, ubi quatuor ipſe Figuras exhibet, quarum quæ ſecundo loco poſita eſt, celeberrimi Cowperi, & quæ quarto Anaſtomoſim aperte oſtendunt, quæ vero priore loco ſita eſt, trunci majoris, iter, ejusque diſtributiones tantum patefacit.

Quum autem hæc, quam primam illic dixi obtinere ſedem, vel ipſo Auctore teſte omnium frequentiſſime deprehendatur, operæ pretium me facturum exiſtimavi, ſi in hanc diligentius inquiſiviſſem, ut operationem tanti in chirurgia momenti illuſtrarem. Antedicta enim figura anaſtomoſim in conſpectum non dat, verum ſupponenda eſt, quod in demonſtrativa re fieri nequaquam deberet. Ad hæc ante flexionem cubiti unam tantum divaricationem oſtendit, quum ego duas ſaltem conſtantiſſime animadverterim, ut ex figuris videre eſt.

Non aliter autem exiſtimavi rem hanc dilucide aperire me poſſe, niſi injectione, quam exſecutus ſum in hunc modum: Integumenta incidi in loco, ubi tumor oriri ſolet, inventaque arteria, ibi eam deligavi, tam ut liquor injectus vi, & impetu quodam trunci propagines ingrederetur, quam ut idem liquor vaſa majora ligaturæ ſubjecta anaſtomoſis ope ſubiret, quemadmodum reipſa contigit. Nam arteriis prius deligatis, quæ in muſculos multiplici ſobole diſperguntur, & vix exacta injectione in axillarem, truncus maximus, etiam infra vinculum, ita tumefactus apparuit, ut miniſter, qui mihi aderat, inſcius cur hoc feciſſem, ſed inciſionum anatomicarum peritiſſimus, ſtatim exclamaverit: vinculum laxatum eſt; liquor enim infra illud penetravit. Tunc ipſe meam illi mentem aperiens, alacri animo anaſtomoſi retegendæ totus incubui, eamque pulcherrimam reperi (*).

ALIÆ ANIMADVERSIONES.

Ex plurimis brachiis, quæ tum injectionis ope, tum ſine injectione luſtravimus, licet adhuc in nullo datum nobis fuerit duplicem humeri arteriæ ramum offendere, monendum tamen eſſe putamus, id ob-

(*) Omiſſæ ſunt figuræ Guattani I, II, III, quoniam eædem, & melius quidem inter illas occurrunt, quas Trew dedit; inſpiciatur ergo Jeon 12, 13. Trew fig. 4, 6,

servatum fuisse non solum a laudato Viro D. Al. Monro, ut idem ipse in figura tertia demonstrat, verum etiam a celeberrimo Heistero, qui præterea binos hosce arteriæ ramos usque ad manum divaricatos, diductosque ab invicem, nobis sistit, atque etiam in singulis digitorum apicibus anastomoses horum ramorum delineat (**). Hæc sane arteriæ distributio, si quando contigerit, Aneurysmatis operationi aggrediendæ jam enarratis distributionibus utilior erit, ut attendenti cuique patere potest.

In singulis vero injectionibus, de quibus hactenus verba fecimus, antequam colorati liquores in axillarem arteriam infunderentur, vinculo coërcita arteria fuit eo loci, unde, ob sanguinis missionem male administratam, aneurysmaticus tumor emergere consuevit; idque, veluti præmonuimus, eo consilio factum est, ut injectus liquor in ramulos quoscumque laterales facilius protrudi posset. Hic vero præterea monendum est, tandem coloratam hanc injectionem vel sine vinctura a nobis fuisse institutam, eamque ramulos omnes laterales cum suis anastomosibus æque spectandos exhibuisse, ut in prægressis contigerat experimentis.

Animadvertendum insuper est, brachii Aneurysma tunc potissimum exoriri solitum esse, quum in sanguinis detractione, cephalica, mediaque prætermissis, basilica vena secanda deligitur; nam sub illa plerumque decurrit humeri arteria, ex quo evenit, ut sub illa quoque arteriæ pulsum deprehendere datum sit, licet is aliquando etiam sub media, vel circa eam persentiatur. Chirurgi partes igitur fuerint, antequam sanguinem mittat, perpendere, tactuque disquirere, sub quanam ex tribus hisce venis arteria feratur, & hac rejecta, ad alias confugere, si æque commode id fieri possit.

Ipse profecto pluries Basilicam acicula terebravi eo loci, unde sanguis educi solet, deinde hanc aciculam ibi defossam relinquens, & cultro retegere satagens, ubinam, perforata jam vena, ea figeretur, illam arteriæ ipsi utplurimum affixam reperi, nonnunquam autem & prope arteriam; nec equidem hujus rei periculum feci, ut certior fierem, an sub vena basilica incederet, nec ne, arteria; de hoc enim mihi abunde constabat; sed ut penitius mihi innotesceret,

(**) Commerc. Litterar. a. 1742. Tab. II, Fig. 12.

quænam distantia inter læsionis locum, distributionesque arteriæ intercederet. Ex hoc enim perspicuum fieret dum tumor incresceret aneurysmaticus, quamdiu sanguini per propagationes laterales expeditus aditus ad inferiora pateret, & quamdiu hujus adeundæ operationis tuta nobis occasio esset. Factis igitur, ut dicebam, experimentis, compertum est, locum, qui ob incisam, perfossamque Basilicam lædi solet, a loco, unde arteriæ laterales anastomosi inservientes progerminant, duos digitos transversos disjungi.

Jam vero intervallum hoc omnino Aneurysmate repleri nequaquam debet, priusquam hæc operatio tentetur, ne videlicet, tam supra tumorem, quàm infra illum, arteriam deligantes, vel superiori vinculo superiores, vel inferiori inferiores propagines destruamus. Etenim, si illarum omnium destructio contingat, apertissimum est, brachium, manumque ita sanguine spoliatum iri, ut inde ea debeant symptomata proficisci, quibus non aliter fortasse mederi, quam brachii præcisione concessum erit. Si qua vero tantum propago intercidat, aut ab arteria radiæa, aut ab ulnari progenita, sensus, motusque iis dumtaxat partibus adimetur, quæ ab eadem illa arteria sanguine perfunduntur. Hoc sane Ægrotanti D. Macgill accidisse videtur, in quo, ut ipsemet fassus est, vel duobus transactis ab operatione jam mensibus, nullus arteriæ pulsus in carpo persentiebatur, pollicis, indicisque motus impeditissimus erat, affectumque membrum non solum debile evaserat, verum etiam stupore quodam detinebatur. Quæ omnia etiam deinceps perseverasse putandum est, excepta omnimoda defectione pulsus, quem unum D. Macgill post aliquot menses aliquantulum in carpo emicuisse adnotavit. Quod scilicet nequaquam contigit in nostro Ægroto, ut jam vidimus; is enim in præsentiarum, præter arteriæ pulsum non æque validum, ac antea fuerat, nullis aliis morbi reliquiis afficitur. Quocirca perpendens ipse universa symptomata, quæ Ægrotanti D. Macgill post operationem acciderunt, & a quibus Æger noster immunis fuit, facile adducor, ut credam, in illo ob nimis auctam tumoris molem ante inchoatam operationem, totum intervallum, quod inter læsionis locum, & laterales arteriosas propagines intercedit, a tumore ita repletum fuisse, ut aliqua ex inferioribus propaginibus, vel ipsa intercepta fuerit operatione, vel putrefactionis tempore ablata; unde sanguinis circulatio per omnes deinde arterias non rite absolvi potuerit.

Conclusio.

Quoniam vero universa hæc incommoda declinare posse, quammaxime optandum est, hanc saltem utilitatem ab enarrata nostra observatione emanare arbitror, quod ex ea colligere facillimum sit, non valde nobis cunctandum esse, priusquam hanc exordiamur operationem, ne, præter cætera damna, quæ inde profluere possent, jacturam etiam faciamus alicujus rami inferioris, sese anastomosi cum superiori jungentis; unde ea, quæ hucusque prosecuti sumus, detrimenta proficiscantur. Postquam igitur nihil eorum neglexerimus, quæ ad inhibendum tumorem a scriptoribus præcipiuntur, nostrumque propositum e sententia nequaquam cesserit, auctor sum, ut, abjecta quacumque mora, prædicta operatio protinus instituatur. Quod sanè monitum non tantum ex arteriarum structura sibi auctoritatem adjungit, verum etiam ex collatis inter se duorum Ægrotantium historiis videntissime comprobatur.

DE SPURIO BRACHII ANEURYSMATE.

Descriptum modo Aneurysma non unicum profecto est, quod occasione Phlebotomiæ in cubiti flexu accidere consueverit; ea enim dumtaxat respicit Aneurysmata, quæ vera a Chirurgis vocari solent; sed hoc in loco altera quoque, & longe sæpius profecto species oboritur Aneurysmatum, quæ spuria communiter nuncupantur. Quapropter gratum existimo, acceptumque Phlebotomistis futurum, si notas ego indicavero ad hæc pariter dignoscenda opportunas, simulque tutissimam, simplicissimamque methodum patefecero, qua, nullis aliis adhibitis periculosis operationibus, ad pristinam ea valetudinem revocentur. Hæc methodus, etsi a nemine hactenus pro dignitate exposita fuerit, mihi tamen tutissima, maximique momenti esse videtur. Licet autem cùm in recentibus Academiis, tum in veterum Medicorum scriptis, ne excepto quidem ipso Galeno, frequenter nobis occurrant hujusmodi observationes; ego tamen silentio omnes has præteribo, unam dumtaxat si exemeris, quam protulit in sua Chirurgica Anatome Bernardinus Genga meus quondam in venerabili S. Spiritus Nosocomio celeberrimus Prædecessor, atque hoc potissimum nomine, quod Genghæ observatio eo similiter spectet, ut eumdem, quem ipse mihi constitui, terminum assequatur.

Prout

Prout igitur in miſſione ſanguinis ex baſilica vena, aut magis, aut minus alte demergitur ſcalpellum chirurgicum, hoc magis, minusque pariter ſubjectam non raro pertundi arteriam contingit. In illa autem ſi ferri mucro ad cavum uſque haud pertingat, ſed ex quinque arteriam componentibus tunicis duas tantum, vel tres confodiat, verum progignitur Aneuryſma. Imminuto enim in vulnerata ſede adverſo conatu, arterioſus ſanguis, integras adhuc membranas jugiter feriens, eas pedetentim ita diſtendet, ut hernioſæ tandem reddantur, indolentemque ocyus, ſeriusve pariant tumorem, qui non ſolum nativo gaudebit colore partis, & rotunda, vel ovali figura, ſed ſenſibili quoque, eaque ſat valida pulſatione; quod ſymptoma, etſi in hac ſpecie Aneuryſmatum ſignum ſit omnium minime æquivocum, non ſemper tamen illico apparet, verum poſt dies aliquot, vel hebdomadas, vel etiam menſes ſe prodit, velut in nuper allato Aneuryſmate contigit, quod nobis eſſe tanquam regula poterit ad Aneuryſmata ejuſmodi cognoſcenda, perſanandaque, ſi mea vinciendi, comprimendique methodus non ſuffecerit.

Quotieſcunque autem, dum vena pertunditur, in cavum arteriæ ſcalpellum chirurgicum penetraverit, id nobis apertiſſime renunciari vulgo putatur per ea ſymptomata, quæ in medium affert Galenus lib. v. methodi cap. vi, dum inquit: *Sanguis autem flavus, & tenuis, & fervidus ſtatim ejaculatur, idque cum quodam veluti ſaltu.* In hoc videlicet ſita eſt altera ſpecies Aneuryſmatum, quæ ſpuria, vel notha audiunt, de quibus hic mihi verba potiſſimum facienda ſunt. Animadvertendum eſt autem, arteriam brachialem non ſemper eumdem hac in ſede tranſitum obtinere; modo enim, & quidem ſæpius, ſub ipſa directe incedit vena baſilica, modo aliquanto antrorſum porrigitur verſus medianam venam, modo denique retrorſum fertur inter venam baſilicam, atque apophyſim humeri internam, quemadmodum eam ſe reperiſſe narrat ipſemet Bernardinus Genga in homine illo, qui anſam ei dedit, ut docte, ſapienterque ad conglutinandum arteriæ vulnus methodum omnium mea ſententia tutiſſimam, prorſusque novam excogitaret. Poteſt tandem confodi inuſitata quædam, eaque parva propago, quæ ex brachiali arteria ortum ducens deſuper trajicit baſilicam venam eo loci in primis, ubi hæc pertunditur in ſanguinis eductione, ut in quodam contigit Equite, qui fuit in cauſa Chirurgo, hunc caſum inſanabilem exiſtimanti, ut

is in cœtum se abderet Cœnobitarum, Religiosæque nomen familiæ daret.

Animadvertendum est insuper, impetum, atque indolem sanguinis non esse notas ejusmodi, ut ex illis certo statuere valeat Phlebotomista, se arteriam subjectam perterebrasse, sicuti in alio Ægrotante accidit, ad quem pariter laudatus Genga arcessitus fuit, ut brachialis arteriæ vulneri imaginario opem ferret. Ipse enim statim cognovit sanguinis exitum saltuatim fieri ex nimia propinquitate arteriæ, quæ suam pulsationem ipsimet venæ communicans effecit, ut Phlebotomista, ut Ægrotans, ut omnes denique adstantes læsam fuisse arteriam existimaverint, eoque magis, quod in eodem subjecto cruor valde tenuis, ac dissolutus reperiebatur.

Quoniam igitur sanguinis impetus, & saltuosus exitus, ejusdemque vividior color, tenuitas, & dissolutio confossæ arteriæ nimis æquivoca signa sunt; ac præterea quoniam facta infra vulnus, ab eoque digitum distans compressio venæ basilicæ, ut sanguinis cursus intercipiatur, ob illius communicationem cum aliis venis, non potest hujusce rei magis certum indicium esse; debebit Phlebotomista experiri statim compressionem in ipsa arteria brachiali, ei pollicem admovens transacto digito supra vulnus, sique viderit aut ex toto, aut magna saltem ex parte sanguinis impetum, ac emicationem desinere, hoc non æquivocum erit arteriæ læsæ argumentum; idcirco vero aut ex toto, aut magna saltem ex parte dixi, quod ex inferiori sede per laterales arterias nonnihil sanguinis poterit vulnerato loco suppeditari, velut in figuris, quæ ad brachii pertinent Aneurysma, clare conspicitur. *cf. Trew f. 4, 6.*

Ubi autem a lateralibus arteriis huic etiam experimento tenebras offundi contigerit, omnium tutissimum erit, ut Phlebotomista, dum vulnus minister comprimit, superiorem humeri sedem revinciat, ea profecto ratione, qua fieri solet, dum membrum hoc amputatur, in modum scilicet torcularis. Hæc autem vinctura in primis eo pertinet, ut sanguinis arteriosi cursum cohibeat, ab eaque describenda hîc ego mihi temperandum existimavi, quod in chirurgicarum operationum tractatibus ubique prostet, quodque potissimum Phlebotomistis apte addiscenda sit, antequam exercitium mittendi sanguinis aggrediantur.

Vinculum hoc, ut par est, adstrictum, si facta præsertim illius sedis, qua brachii pertranseunt vasa, debita simul fuerit compressio,

moram certò interponet sanguinis cursui, nobisque evidentissimum exhibebit vulneratæ arteriæ argumentum; atque inservire etiam poterit ad illud instituendum fasciæ genus, quod sagaciter excogitavit, & quo felicissime usus est Bernardinus Genga ad arteriæ vulnus conglutinandum; quodque profectò, si illico cum nonnullis præsertim a me additis considerationibus adhibeatur, præsidium mihi videtur certissimum, atque auctor idcirco sum cunctis Phlebotomistis, ut in ejusmodi circumstantiis animum minime despondentes, opus alacriter aggrediantur, quumque de hominis vita, aut saltem de membri mutilatione agatur, ne sibi assententur, in spem adducti fore, ut vulnus ipsi persanent, absque eo quod detegatur admissus error. Errores enim hujusmodi nunquam delituerunt, nisi fortuito, quoties nimirum contigerit, ut ab initio unitum servetur arteriæ vulnus per solam illam vinciendi methodum, quæ in sanguinis missione adhiberi solet, cui sane fidendum nequaquam est, nisi forte inusitatus adfuerit descriptus jam surculus arteriosus, quem difficile non erit dignoscere ex tenuissimo prosiliente sanguinis rivulo, dum nullum interea in brachiali trunco motus incrementum percipitur.

Genghianæ fasciæ præsidium, ut ipsi contigit Auctori, debet feliciter ex animi sententia cedere, si illico adhibeatur; nam ex brachii vinctura, pressioneque vulneratæ arteriæ, antequam sanguis extra vasa feratur, hoc maximum nascitur emolumentum, ut nihil jam vulneris coalescentiam inhibeat, nec sanguis per cellularem telam effusus musculosa brachii interstitia universa occupet, usque ad axillas, ac musculos pectorales, ut accidit cuidam mulieri, in qua idipsum fuit causa suffocationis (*); aut quemadmodum in alio viro observatum est, ubi ex alcoholis fotu continuo, continuaque brachii flexione tanta in bicipitis tendine orta rigiditas fuit, ut nihil deinceps eum relaxare valuerit ad arteriæ vincturam instituendam, quæ, quum ego arcessitus fui, septem nimirum, ac viginti diebus jam ab eventu elapsis, si excipiatur brachii amputatio, in hoc patiente sola supererat. Quum igitur ob contractionem, rigiditatemque tendinis in bicipite, vincturam ego in arteria fieri non posse clare cognoscerem, ad brachii me contuli amputationem, quam statim aggressus sum una cum sæpius laudato Pétro Javina; deinde vero quum domi meæ

(*) Hist. II.

vulneris ſtatum ambo in arteria perſcrutaremur, in maximam incidimus illam cùm inveniendi, tum quoque vinciendi difficultatem; hæc enim arteria non amplius in conſueto manebat loco, verum ab illo prorſus receſſerat ob effuſum, concretumque ſanguinem, qui eam ſurſum propulerat uſque ad internam cutis, ac pinguedinis faciem, concretum tegentem ſanguinem in cubiti flexione, quæ tota in tumorem attollebatur.

Equidem valde gaviſus ſum vel hoc nomine, me vincturæ operationem minime aggreſſum fuiſſe; ſi enim tam difficile fuit in brachio etiam amputato arteriam deprehendere, in eodem adhuc vivente hoc difficillimum fuiſſe futurum, utrique noſtrum eſt viſum. Quapropter aliis incommodis, quæ incidere conſueverunt, ſi ab initio neglectum fuerit remedium omnium tutiſſimum, Genghianæ nimirum faſciæ obligatio, duo iſta pariter accenſenda ſunt, rigiditas nimirum inſuperabilis in bicipitis tendine, atque in ipſa brachiali arteria ſitus mutatio.

Æger hic, qui mediocri præditus erat temperamento, & parva donatus proceritate, quintumque ſupra ſexageſimum agebat ætatis annum, ad quartum decimum uſque diem ita ſe habuit feliciter, ut in illo vivida jam, ſalubrique carne os præciſum obtegeretur, ulcuſque etiam ita jam erat arctatum, ut pollicis amplitudinem non excederet. Quum autem hac eadem die ſub veſperam tertiana ille febri, eaque duplici corriperetur, licet omnia excellentiſſimus Medicus Michaelius opportuna eidem oppoſuiſſet auxilia, vigeſima prima morbi die, ſeptima ſcilicet ab exortu febris, nulla tamen in ulcere mutatione facta, mortem oppetiit. Hic itaque Aneuryſmate affectus Æger ob febrem procul dubio tantummodo, non vero ob amputationem deceſſit. Hic enim locum habere nequaquam poſſunt eæ mortis cauſæ, quas in medium attulimus agentes de quatuor amputationibus Aneuryſmatum poplitis occaſione inſtitutis; nam ab interiori vitio illa orta fuerant, quum hoc brachii Aneuryſma originem ſuam emiſſioni ſanguinis debuiſſet. Et revera in alio quoque Ægrotante, in quo eamdem ob cauſam brachium præcideram, citiſſima fuit in ſtatum priſtinæ valetudinis reſtitutio; in Aneuryſmatibus enim illis, quæ a violentia externa naſcuntur, affecti membri amputatio optimum eſt, haberique debet præſidium.

ANIMADVERSIONES.

SED antequam excogitatam a Bernardino Genga fasciarum circumductionem describam, quamdam hîc lubet animadversionem præmittere, quam utilissimam puto, & ex qua felicem illius exitum in primis pendere arbitror. Quoniam ergo triplici modo, in longum scilicet, oblique, ac transversim venæ a Phlebotomista solent incidi, eisdemmet directionibus vulnerari quoque arteriam continget; nam hujus incisio venæ consequitur incisionem. Jam vero generale in arte chirurgica præceptum est, in vulneribus omnibus, quæ unionem postulant, enitendum esse, ut coalitus fiat juxta vulneris directionem; aliter enim diductarum partium conjunctio obtineri nequit. Hinc generale pariter præceptum est, vulneratas partes, quæ extensionis, flexionisque motum obtinuerunt, ita collocare, ut directioni vulneris examussim respondeant, quo possint insimul adhærescere. Ex. gr. si bicipitis tendo vulneratus in brachio juxta longitudinem fuerit, neminem præterit, oportere hoc in casu, ut brachium cùm respectu cutis, tum etiam respectu tendinis, collocetur extensum, & non ad obtusum angulum; extensum enim contigua custodiet vulneris labia, quæ per obtusum angulum cogerentur a se mutuo recedere; contra vero, si vulnus idem fuerit oblique, aut transverse inflictum, flexuosus hic brachii positus labia ad contactum servabit. Quapropter brachialis item arteriæ vulnus hanc sane postulat distinctionem, quæ patet etiam, si experimentum fiat in cadavere, licet arteria tunc temporis vacua sit, licet in ea deficiat arteriosi sanguinis impetus, & licet nativam illam elasticitatem non servet. Sed alia huc quoque accedit consideratio, quod scilicet inflexio brachii, postquam illud extensum, dum fasciis obduceretur, fuisset, chirurgicum apparatum relaxet, imminuatque vim compressionis. In hunc autem nos errorem impellit, nisi in id sedulo animum intendamus, ea quæ viget apud Chirurgos consuetudine, fascia obligatum brachium ad obtusum angulum collocandi.

Quum in pluribus sat mihi cognitis casibus, ubi occasione Phlebotomiæ vulnus brachiali arteriæ fuerat inflictum, per solam ego applicationem fasciarum, quæ affectum locum dumtaxat supra consuetudinem premerent, nonnullos Ægrotantes vidissem pristinæ valetudini restitutos, in animum induxi meum causam inquirere, quam-

obrem non ubique idipſum contingeret, eoque magis, quod in ejuſmodi caſibus Phlebotomiſta æque diligenter ubique & compreſſionem inſtituit, & brachium ad obtuſum angulum collocat. Sed in ſuperius allata diſtinctione me illam ego inveniſſe arbitror, tum ob rationes nuper expoſitas, tum etiam quod hoc ipſum auctoritate comprobetur quatuor Aneuryſmatum, quæ ſe deinceps mihi obtulerunt; nam unumquodque illorum in vulnere, aut cicatrice longitudinalem figuram, non autem obliquam, neque tranſverſam exhibuit, eædemque fuerunt curæ, ac diligentiæ in unumquodque collatæ.

Tale ſiquidem vulnus fuit non tegumentorum dumtaxat, verum etiam arteriæ, quam a morte rimatus ſum in ſupradicta muliere, quæ ſuffocata deceſſit, in qua omnino inutilis fuit arctiſſima licet compreſſiva vinctura continenter adhibita uſque ad diem ſextum, quando ego eamdem conſpexi brachium gerentem ad obtuſum angulum ſitum. Tale inſuper vulnus fuerat tegumentorum in eo ſubjecto, ubi ego brachii amputationem inſtitui, taleque a me pariter deprehenſum in illius arteria fuiſſet, ni temporis diuturnitas foramen ei conciliaſſet ſphærico-ovale, quemadmodum videri in eo poteſt arteriæ fruſtulo, quod a me adhuc domi aſſervatur. Eamdem denique directionem habuerunt cicatrices duorum aliorum Aneuryſmatum, quæ a me ſimiliter cuſtodiuntur, de quibus mox ego breviter loquar, quod peculiares in illis, ſcituque dignæ circumſtantiæ quædam occurrant.

Quoniam igitur in quatuor allatis Aneuryſmatibus tegumenta longitudinalem cicatricis directionem conſtantiſſime exhibuerunt, & quoniam nullum eorum per conſuetam vinciendi, & articulum collocandi methodum reſtitui in integrum valuit, ſecus ac in pluribus aliis non raro contingere animadvertimus, facile adducor, ut credam, non imaginariam, verum realem me diſtinctionem propoſuiſſe, longeque fidentius aſſero, Phlebotomiſtam ex directione, quam extrinſecus in tegumentorum vulnere deprehendet, eam percepturum eſſe, qua præditum erit vulnus arteriæ; ideoque ſi longitudinalem in tegumentis ille vulnuſculi directionem invenerit, brachium cum faſcia obducere, tum collocare extenſum debebit; ſi autem tranſverſam, aut obliquam in tegumentis eiſdem illam offenderit, contrario modo ſe geret, hoc eſt inflexum ad obtuſum angulum brachium faſcia conſtringet, ac illud hoc ipſo in poſitu conſervabit.

HISTORIA III.

Ex duobus vero ſuperius indicatis Aneuryſmatibus primum contigit in juvene quodam ſutore ſeptem & viginti annos nato, cui XVIII kalendas Septembris anni 1769 ſanguis e dextri brachii vena baſilica miſſus fuerat, & quem VII kalendas Novembris ejuſdem anni inter Ægrotantes in ſancti Spiritus Noſocomio meæ curationi creditos lecto affixum inveni. Cicatricem igitur ego in baſilicæ venæ ſede longitudinalem conſpiciens, ibidem quoque tuberculum deprehendi, ſphærica donatum figura, ceraſumque ſua magnitudine adæquans, quod dolore omnino vacuum quum eſſet, nativoque partis colore præditum, vehementer tamen pulſabat, ac ſibilo quodam ſatis violento comitabatur. Tuberculum hoc, ſi digitis comprimeretur, illico evaneſcebat, ſed illico pariter ſui juris factum revertebatur. Satis quoque tactus beneficio patebat, memoratum ſibilum fieri a ſanguine, qui per anguſtum foramen in tuberculi centrum evibraretur.

Ipſe igitur narravit mihi, cruorem, ſtatim ac a Phlebotomiſta baſilica vena inciſa fuiſſet, tanta violentia proſiluiſſe, ut ad illum cohibendum opus ei fuerit duos vulneri apponere valde duros pulvillos, eosque valida vinctura comprimere; tertio autem jam adventante die, propter nimiam brachii tumefactionem coactum fuiſſe Phlebotomiſtam obductam plagæ vittam explicare, inventaque perfecta vulneris coaleſcentia, brachium priſtinæ libertati reddidiſſe. Quum vero, nonnullis tranſactis diebus, Æger in vulneris ſede inſolitam pulſationem, eamque validam percepiſſet, ipſique deinceps deſcriptum patefieret tuberculum, decrevit, ut dixi, ſe ad Noſocomium conferre, ubi ego meam illico in eodem inſtitui comprimentem vincturam, quam exorſus ſum ab applicatione quadrati pulvilli, cui duos alios ſuperimpoſui, longos quidem, ſed decuſſatos ad modum litteræ **X**, ut nimirum utriuſque centrum quadrati pulvilli centro reſpondens blande comprimeret Aneuryſma. Hos deinde pulvillos madefeci ſpiritu vini, contexique linteis, quæ pariter integrum articulum circumdarent, quæque in extremis ſuis fiſſa eſſent, quo melius aptari poſſent. Repetitis denique faſciæ flexibus, ac circuitionibus, ut fieri quotidie a ſanguinis miſſione cernimus, totam compreſſionem prorſus firmavi. His peractis, longitudinalem alium, ſatiſque craſſum

pulvillum a cubiti flexu ad axillam usque secundum vasorum ductum humero admovi, ut in brachiali arteria sanguinis cursum infringerem, atque aliis linteis spiritu vini madentibus, quæ universum ambirent humerum, dictum pulvillum contexi, firmavique compressiva vinctura, sed tamen non ita valida, ut sanguinis cursum penitus interciperet. Brachium in situ locatum fuit potius recto, non flexuoso; opportuno vitæ regimini parere Ægrotans coactus est, dempta illi fuit idonea sanguinis copia, totique apparatui identidem aut vini spiritus, aut posca desuper adfusa est.

Octo post diebus eamdem vincturam instauravi, modica quoque celebrata missione sanguinis, quod iterum post alios dies decem a me repetitum fuit. Et quamvis tunc temporis tuberculum appareret prorsus depressum, ego tamen inceptum apparatum eodem sum ordine prosecutus usque ad dies quadraginta, quibus transactis, quum abunde pateret, dictum tuberculum, licet sui juris omnino fieret, non amplius in conspectum se dare, illud tandem solo defensum Phlebotomiæ vinculo dereliqui, etsi adhuc pulsatio, allatusque sibilus, longe tamen debilius continuarent.

Hoc in statu voluit Ægrotans e Nosocomio discedere, atque etiamsi intemperanter vixisset, suscepissetque laboriosum artis suæ munus, quo perfuncturus omne fasciarum genus prorsus abjicere coactus fuerit, in eodem statu se nihilominus conservavit usque ad mensem Februarium anni 1771, quo tempore ego brachium iterum lustrans, duarum linearum intervallo a recta venæ basilicæ cicatrice idem pullulare rursus tuberculum animadverti, jam ciceris magnitudine præditum. Maximum tamen, quod offendi, discrimen in vitiosa positum fuit pulsatione, ac dilatatione, quæ in brachialis arteriæ trunco persentiebatur, quæque antea solum afficiebat tuberculum; ideoque satis prospicio, fore ut aliquando ad arteriæ vincturam sit confugiendum.

HISTORIA IV.

Quum parvum intercedat discrimen inter historiam descripti modo Aneurysmatis, & historiam alterius, quod mihi se obtulit VI Idus Aprilis præsentis anni 1771 in perillustri D. Josepho Morello Valmontonensi annos nato viginti quatuor, quem ad me misit Joseph Paolettus Prænestinus Chirurgus; accuratam hujus postremi descriptionem

ptionem omittam, hoc tantum adnotans, Morellum hunc XII kalendas Februarii ex finiſtro brachio ſanguinem ſibi detrahi juſſiſſe; ad hæc intervallo ſeptuaginta quinque dierum non valde increviſſe tuberculum aneuryſmaticum, quum magnitudinem hactenus non excederet ordinarii phaſeoli, ac denique baſilicam venam factam fuiſſe ſenſibiliter varicoſam; in reliquis enim omnibus hoc Aneuryſma ſupra deſcriptum tuberculum penitus referebat. Hunc autem ipſe Ægrotantem ad divi Gallicani Noſocomium adduxi, ut illum oſtenderem Chirurgiæ ſtudioſis juvenibus, & poſtquam coram iis idoneam inſtitui faſciarum circumductionem, illum ad præfatum Præneſtinum Chirurgum Joſephum Paolettum remiſi, ut eamdem vinciendi methodum continuaret. Ex eo autem nuper reſcivi, Morellum noſtrum, poſtquam per integrum menſem, nullo tumoris facto incremento, eadem ſe ratione habuiſſet, priſtinam deinceps, atque omnimodam ſanitatem recuperaſſe.

Animadversiones.

NEGARI ſane non poteſt, duo hæc allata Aneuryſmata a duabus differre eorumdem ſpeciebus, ad quas poſt Paulum Æginetam Aneuryſmata omnia penes Chirurgos redacta ſunt. Præter enim memoratum ſibilum, ac non naturalem tuberculi pulſationem a brachiali trunco minime dependentem, omnimoda per ſolam digitorum preſſionem abolitio ejuſdem tuberculi, abſque eo quod alibi ſanguis tumorem pareret, neque veri, neque falſi Aneuryſmatis ordinarium profecto ſymptoma fuit. Et revera putandusne ſanguis tam celeriter in eamdem arteriam, unde prodierat, per digitorum preſſionem redigi potuiſſe? Id ſane rationi valde conſentaneum non eſt. Si autem ille ſe in arteriam non infert, quonam quæſo abiturus eſt? Per cellularemne tunicam diffundetur? minime gentium; nam in eadem ſeipſum manifeſtaret. Ad hæc, quomodo intelligi poteſt tam parvum intra quinque, & ſeptuaginta dies Aneuryſmatis incrementum? Quomodo poterit varicoſa explicari venæ baſilicæ affectio? Qua tandem fieri ratione valuit, ut ſanguis intra Aneuryſma perpetuo fluidus permanſerit, neque in duram maſſam concreverit, ut in omnibus ſeu veris, ſeu falſis Aneuryſmatibus jugiter contingere animadvertimus?

Plurima a me instituta in duobus hisce brachiis experimenta, quæ brevitati studens silentio prætereo, me impulerunt, ut crederem, in utroque Aneurysmate venæ basilicæ vulnus, vulnusque subjectæ arteriæ brachialis per compressivam vincturam ita invicem in modum anastomoseos coaluisse, ut sanguis a foramine arteriæ prodiens per venæ foramen intra basilicam se recta intulerit, & cum venoso commistus sanguine breviorem cum eo circuitum absolverit. En igitur causa, cur Aneurysma tam lente increverit, cur sanguis in illo fluidus permanserit, & cur sola digitorum pressione illico tuberculum penitus evanuerit. Hæc enim omnia, ni fallor, inde fluxisse putanda sunt, quod sanguis in venam statim ingrederetur.

Hæc prorsus inusitata Aneurysmatum species palam ostendit, quam veridicum, æquumque fuerit discrimen a me superius adductum, in vinciendo nimirum, collocandoque brachio secundum vulneris directionem. Si enim vulneratæ arteriæ sanatio a valida, fortique compressione tantum penderet, in his potissimum duobus Viris certo contingere debuisset, in quibus tanta compressio fuit, ut coëgerit duorum canalium vulnera invicem coalescere, in eisque ex duobus osculis unicum dumtaxat efficere, atque insuper ob natam tribus post diebus immanem tumefactionem ad brachium fasciis exuendum Phlebotomistam impulerit.

Diligenti igitur, quemadmodum admonuimus, habita directionis ratione, Genghianaque a missione sanguinis illico instituta vinctura, si hanc quies læsi brachii, ejusque opportunus positus, medicum vitæ regimen, idoneæque venæ sectiones exceperint, perfecta in arteria læsa vulneris coalescentia nunquam deficiet.

Quapropter nil reliquum nobis est, nisi ut jam tandem aliquando accedamus ad exponendam laudatam sæpius vincturam, quam Genghianam iterum appellabo, non quod adamussim illi respondeat, qua Bernardinus Genga usus fuit, sed quod is omnium primus ejusmodi vincturam excogitaverit. Phlebotomista igitur, postquam uni ex adstantibus imperaverit, ut digitorum ope axillarium vasorum funiculum strenue comprimat, alteri vero, ut vulneratæ arteriæ pollicem admovendo, idipsum in illa præstet; si torculari destituatur recenti, antiquum torcular ea tænia efficiet, qua in mittendo sanguine utitur, velut superius expositum a nobis est pag. 204 illius Aneurysmatis,

cujus operationem aggressi fuimus. Hinc necessario jam præmisso apparatu, fasciola obligare singulatim incipiet omnes digitos manus, quæ Aneurysmate affecto brachio respondet; longiori deinde, latioreque fascia manum revinciet, brachiumque, prius linteis aut spiritu vini, aut posca madentibus coopertum, eandemque fasciam usque ad flexionem cubiti semper æqualiter circumducet, atque constringet; eaque deinceps ministro tradita, compressionem continuabit, atque vincturam, usque ad axillam, remoto prius torculari, sicut me in sutoris Juvenis observatione jam præstitisse adnotavi; sed cum quodam tamen discrimine. Hic enim pulvilli esse debent aliquanto duriores, ac medicamento adstringente madidi, ut ovi albumine, vel cum aceto, vel cum vini spiritu, vel cum vino rubro austero, similibusque agitato, quo pariter usus feliciter fuit Bernardinus Genga, arctiorque, & magis comprimens finctura facienda est. Pro longitudinali pulvillo supra vasorum funiculum, & secundum humerum collocando, rotundum adhibuit Genga frustulum ligni, digitum crassum, linteoque obvolutum, ut vasorum funiculo comprimendo accommodari facilius posset. Absoluta vero jam ad axillam finctura, ut melius Genga eamdem constabiliret, super totum apparatum latam aliam transmisit, longamque fasciam, quam ex opposito, ab axilla videlicet ad manus articulum, circumduxit. Brachium is quidem ad obtusum angulum posuit, sed hic fortasse erat situs, qui ei potissimum conveniret, quoniam feliciter ex animi sententia cessit curatio. Si enim arteriæ vulnus rectum, nec positum oblique fuisset, idem probabiliter contigisset effectus, quem observavimus in nuper relatis duobus insuetis Aneurysmatibus, ut scilicet cutis in cubiti flexu crassa, mollis, cedensque coalesceret, at non arteria. Ad hæc, bis in die desuper revincto brachio affundetur aut posca, aut aliud ejusmodi defensivum, quo stabilis nimirum, firmusque in sua sede apparatus omnis consistat, repetendo prout opus fuerit, sanguinis emissiones, quæ vel die ipso vincturæ, si hæc in primis aliquanto arctior extiterit, incipiendæ sunt. Minime vero apparatus renovari debebit, nisi duodecim, aut tredecim elapsis diebus. Et licet vulnus jam sanitati perfecte restitutum esse videatur, proderit tamen apparatum eumdem instaurare ad alios octo, vel decem dies, ut arteriæ recens conglutinatio tutior reddatur, atque constantior. Brachium denique ei soli fasciæ, quæ a venæ sectione adhiberi solet, quæque nullam

omnino incommoditatem parit, spatio aliarum aliquot hebdomadum commendando, poterit Patiens sua tandem pristina libertate donari.

SINGULARE FEMORIS ANEURYSMA.

HISTORIA V.

JUVENIS septem, & triginta annos natus, laxa, languidaque fibrarum compage præditus, quum ad liquefaciendum, tundendumque stannum a teneris annis animum adjunxisset, sæpe, ut artis munus ferebat, in officina, sæpe etiam in subterraneis locis diu multumque commorari consuevit. Nullum præterea venereis voluptatibus modum, nullumque ordinem adhibens, americanam luem adhuc adolescens sibi acquisivit. Frequenter item, sine ullo temporum delectu, aves retibus venari solitus est. Ab hinc annis pluribus expositus etiam doloribus fuit, quos ipse podagricos appellabat.

Kalendis demum Novembris, anno 1742, dum pondus ingens attolleret, dextero pede prolapsus, sinistro dumtaxat sese onere pressum, atque ruentem sustentare conatus est; verumtamen hoc eodem conatu tam sævum dolorem in coxendice persentivit, ut viribus omnino fractis, humi procumbere coactus fuerit. Ad dolentem locum conveniens admota curatio est, & quamvis hæc per totam hiemem non recte processisset, vacuus tamen dolore ipse vernum, æstivumque tempus traduxit. Primis autem venientis Novembris diebus revixit iterum morbus, cui punctiones itidem accesserunt cùm in femore, tum in crure, inter quas crudeliores erant, quæ a genu ad pedis extremitatem pertinebant.

Arcessitus pharmacopola, pro tam immani dolore mulcendo, fomenta, unctiones, aliaque hujus generis præsidia adhibere primùm suasit, deinde vero, quum paulo supra femoris medium, duritiem non parvam deprehendisset, auctor fuit, ut morbus Chirurgo committeretur. Chirurgi loco Æger sacrum consuluit hominem, qui, ut ferme vulgus solet, morbum parvi esse ducendum affirmans, hunc sese emplastro ex sambuci floribus, foliisque conflato, facile curaturum spopondit. Verum malo nihilominus ingravescente, omnino mutata sententia est, ac V Idus Novembris ipse tandem sum advocatus.

Inspecto igitur, ut par erat, attrectatoque femore, duritiem illam inveni erectam, circumscriptam, inæquabilem, pulsatione præditam, & naturalem colorem extrinsecus ostendentem. Quapropter, quin tumor hic Aneurysma esset, nequaquam dubitans, morbum magnum esse, & periculosum adstantibus prænuntiavi, atque eosdem hortatus, ut alios etiam Chirurgos consulerent, consentaneam victus rationem præscripsi, ceratumque spermatis ceti ad tumorem applicui.

Pridie Idus ejusdem mensis ad consilium vocatus est clarissimus Jo. Victorius Masini, præceptor quondam meus mihi semper colendus, qui mecum de morbi genere perfecte, planeque sentiens, decrevit, ut altera die leni medicamento alvi sordes expellerentur, sequenti vero sanguis ad decem, aut duodecim uncias, incisa brachii dexteri vena, mitteretur. Hæc omnia, nulla interposita mora, ad illius arbitrium, nutumque peracta sunt, atque etiam insuper de illius sententia, loco spermatis ceti, urticæ, & hypocistidis succus tumenti parti appositus est; quod quidem remedii genus prosecuti fuissemus, nisi intolerabilis dolor supervenisset; quocirca, illo amoto, totum femur rosaceo, atque altheæ unguento oblinitum fuit.

Verum XV kalendas Decembris, dolore tertia hora noctis invalescente, ante quartam totum femur intumuit, & pulsatio, dolorque adeo sævire in ægrotantem cœpere, ut quo se verteret, ille prorsus nesciret; hora vero quarta, in tumentiore femoris loco fragorem repente percepit æger, illi similem, quem ederet tela recenter texta, si manibus hinc inde magna vi diductis finderetur; atque una cum fragore, cruciatu maximo affectus est, qui per horæ intervallum exacerbatus, exinde deferbuit. Circa horam nonam in eadem parte fragor alter obortus est, verùm priori remissior, & cujus dolor brevi sedatus est. Tandem quatuor aliis exactis horis auditus est fragor tertius, sed præcedentibus adhuc minor.

Sequenti mane, ægrotum revisens, hæc omnia intellexi, totumque femur in duplam reperi magnitudinem excrevisse, cum dolorosa distensione, locumque affectum ita obduratum, ac tumidum inveni, ut non jam pulsatio sub sensum caderet. Quare nihil prius mihi faciendum putavi, quàm ut unguento altheæ, & rosaceo tensionem lenirem, qua mitescente, urticæ, atque hypocistidis succum iterum adponi curavi. Verum, doloribus denuo increscentibus, ad eadem unguenta mox redeundum fuit; & quamvis dolor modo augeretur,

modo aliquid de immanitate remitteret, tumor nihilominus semper eadem mole perstabat.

Undecimo vero kalendas Decembris, tempore matutino, statim atque ab ægro discesseram, tam sævis ille doloribus conflictari cœpit, ut exhalare jam animam crederetur; hora tamen elapsa, dolor non parum sedatus est. Quum jam advesperasceret, cognovi, tumorem superius sese extendisse quatuor transversos digitos ad initium musculi sartorii, recti, vastique interni, pulsantem quidem, & adeo tentum, atque æstuantem, ut præter humorum coacervationem, aëris quoque nonnihil illic inesse putaverim. Ægrotum autem postera die, quamvis dolore paululum remisso, viribus tamen valde confectum inveni.

Quocirca primum curavi, ut omnia ei Sacramenta ministrarentur, deinde sempervivum contusum, & cum aceti portione mistum præscripsi. Hoc, licet aliquantisper profuerit, hora tamen ejusdem diei tertia decima, quum dolores immodice augescerent, amoto sempervivo, ad prædicta unguenta æger sua sponte confugit; verum infelici eventu, totam enim noctem irrequietam, nec sine delirio transegit; & præter immanes cruciatus, quidpiam etiam ex femore se pluries sensisse pectore tenus ascendere significavit. Prima verò luce, etsi dolor multò levior redditus videretur, mortem tamen in propinquo esse facies cadaverosa, pulsusque pessimi præsagiebant.

Hisce ita se habentibus, oborto repentino tremore femoris, aliisque convulsivis motibus, intra tres horæ quadrantes æger mortem oppetiit. Pharmacopola, qui morti adfuerat, coxam protinus conspicatus, illam flavedine infectam, pressantibus digitis valde obsistentem, & æque ac antea tumidam adinvenit.

SECTIO ANATOMICA CUM ANIMADVERSIONIBUS.

Causarum ignoratio, inquit Cicero, in re nova mirationem facit. Novum profecto videbatur, aneurysmaticum tumorem, in parte insidentem ad vitam minime necessaria, tam brevi temporis intervallo huic misero, atque infelici mortem inferre debuisse. Satis enim superque constabat, plurimos ægrotantes tumoribus hisce vexatos vel in nobilissimis partibus, ut in aortæ principio, aut in ejus curvatura, sicut & ad initium cœliacæ, aut in dextra emulgente (quod utrumque frequenter vidi), non solum in plures menses, verum etiam in annos plures vitam traxisse. Ut igitur, retecta causa, omnis admiratio evanesceret, ipsum cadaver dissecandum existimavi, quod, quatuor, & viginti transactis horis ab obitu, factum est.

Primum vero, internis partibus imi, mediisque ventris perlustratis, adnotanda hæc in eis offendi: Ileum intestinum alicubi leviter inflammatum, superiorem jecoris partem tribus velut fasciis obsitam gangrænosis, quæ interiorem substantiam pervadebant binos transversos digitos, inferiorem autem nonnihil rubentem: sterni appendices cartilaginosas instar ossis duratas; cava cordis sanguine omnino spoliata, præter exiguum in sinistro ventriculo polypum; foramen denique ovale ita explicatum, patensque, ut calamo scriptorio aditum facilem præbere posset. Cætera omnia naturaliter constituta reperta sunt.

Ut vero quidquid esset in femore vitii penitus cognoscerem, sectionem interius ab ilei sede auspicatus, inventam arteriam usque ad inguen sum prosecutus, illamque extricavi membranis circumstipantibus, quæ veluti gangræna correptæ, ilei intestini loca leviter inflammata superius tangebant. Denique incisis inguinis involucris, & ligamento Poupartii (sub quo vasa transeunt, quæ ad totum articulum protenduntur), apprehensaque iterum arteria, dum eam a reliquis segregabam, non longe ab inguine, in supra descriptum tumorem incidi.

Hoc diligenter dissecto, concretum sanguinem reperi, cujus pondus tres libras, & semissem æquabat. Concretus hic sanguis sub musculo sartorio, ac inter vastum internum, partemque tricipitis, secundum vasorum ductum, fere ab inguine usque ad flexionem genu juxta rectum musculum extendebatur. Sanguine hoc adempto, abstersoque

tumoris cavo, tertiò se mihi in conspectum dedit arteria, in qua lacerationem inveni duos transversos digitos longam.

Ab hac sane mortem citissimam (*) ægroto inferri potuisse satis apertum est; cur autem arteria vix flexuosa, in abdito sita, validisque firmata musculis, tam cito frangi debuerit, non æque clarum. Ut igitur & hoc intelligerem, arteriæ ductum cultro secutus, aliosque duos transversos digitos prætergressus (quo in tractu ea integra, & naturalis reperta fuit), illam conspexi in alium tumorem porrectam, ad ovi magnitudinem accedentem. Tumore adaperto, sanguinem in eo ita concretum, & coacervatum offendi, ut reliquo a corde venienti iter ad inferiora omnino præcluderet.

Hoc etiam sanguine ablato, de secundo Aneurysmate aperte constitit, in quo, præter arteriæ amplificationem, intus corrosio conspiciebatur duplici in loco; in altero exterior tantum membrana arteriæ illæsa, cæteris corrosis, restabat, in altero vero corrosio tam altas radices nequaquam egerat. Inter hæc loca quasi sepimentum aliquod intercedebat, ita positum, ut valvulæ munere fungeretur. Adhæc interior tunica arteriæ, nondum expansæ, verum utriusque tumoris expansioni proximæ, sicut & tumoris utriusque tunica interior, in tenuissimas lamellas perinde diducebantur, ac si caustico liquore tactæ fuissent; quod mihi copiam largissimam fecit perspicue videndi musculosæ membranæ carnosas fibras, antehac nunquam tam clare visas.

Ex omnibus hisce apertum, atque exploratum esse arbitror, ob infernum tumorem arteriam superius diruptam esse, mortemque deinde celerrime consecutam. Tumor enim inferior, quum sanguini viam juxta arteriæ axem penitus interciperet, causa fuit, quamobrem remoratus sanguis, assidueque a vi cordis impulsus, latera vehementius urgeret, & illa distraheret, diffringeretque. A sanguine autem intercapedines musculorum, atque adjacentia vasa modo majori, modo minori copia subeunte, quin reliqua descripta symptomata repetenda sint, nullus dubito.

Jam vero in memoriam revocare non pigeat, arteriam femoris ab inguine sub sartorio musculo quasi recta descendere, atque interstitia

(*) Comm. litter. an. 1742, hebdom. 32, num. 2.

ſtitia vaſi interni, & tricipitis tranſeundo, quinque, aut ſex digitos tranſverſos ſuper genu ſub ejuſdem tricipitis tendine cum vena ſimul ferri; trajectoque hoc tendine, ſub poplite, pariter cum vena, incedere, & ſub muſculo gemello, ac ſolari tranſire, eodemque ordine toto in crure ſervato, uſque ad pedis extrema progredi.

Hiſce animadverſis, conſideremus denique hominem, grave pondus manibus attollentem, altero pede prolapſum, & totis viribus alteri tantum innixum. Quid illi quæſo continget? Trahetur ſumma vi chorda magna, inflabuntur muſculi gemellus, atque ſolaris, ſicuti & triceps, cujus tendo, in hoc corporis poſitu valde tentus, tranſeuntem ſub illo arteriam, venamque comprimet, & impedimento erit, quominus ſanguis libere per arteriam ad inferiora feratur. Ad hæc, abdominis muſculis validiſſime agentibus, etiam a tendinibus oblique deſcendentibus, & a ligamento Poupartii ſubjecta femoris arteria multum premetur; ab his vero preſſionibus detento, aut interrupto proceſſu ſanguinis, mirum, quam vehementer latera arteriæ impellentur, quæ ſi præterea infirma fuerint, atque imbecillia, ut erant in ægrotante, ob ingenitam corporis conſtitutionem, ob Americanam conceptam luem, ob ejus exercitium artis, pluraque errata, eo ſane diſtentionis pervenient, ut vel quieſcente preſſione, non jam in integrum reſtitui poſſint.

Quo vero hæc omnia illuſtria magis, & in aperto eſſent, figuram ad illa annectere viſum eſt, cujus ope, quæ de Aneuryſmatis hujus natura præfati ſumus, oculis ipſis ſpectanda quodammodo præberentur. *vid. Fig. IV Icon 7* (*).

ANIMADVERSIONES.

Hoc femoris Aneuryſma, niſi chirurgicæ, atque anatomicæ res me penitus fugiunt, adamuſſim comprobare videtur, quem haſtenus evincere conatus ſum per lateralia ſe inoſculantia vaſcula cruoris tranſitum, quotieſcunque in arteriæ cruralis trunco obſtaculum aliquod invenitur. Hinc enim cruralem arteriam, ſicuti in Figura IV videri poteſt, tanta vi, ac celeritate ſe diſcidiſſe putandum eſt, quod

(*) In fig. I, Guattani arteriæ cruralis curſum delineavit, illam ſuppreſſi, multo curatius quippe idem præſtitit Murray, *v. Icon 14.*

lateralia illius vaſcula nondum adepta eſſent eam amplitudinem, quæ cruralis arteriæ defectum compenſare valuerit, dum ſanguis feſtinanter concreſcens penitus illam occluſit; ex quo evidens rurſus fit meæ compreſſionis utilitas, cujus notitiam ſi ego tunc temporis habuiſſem, a me profecto prætermiſſa minime fuiſſet, nam illius ope coërcito per cruralem arteriam ſanguinis curſu eadem arteria arcte revinctis faſciis firmata tam violentæ dilacerationi obſtitiſſet, tempuſque idoneum lateralibus ramulis conceſſum eſſet, ut paulatim ſe expanderent ac dilatarent; interim vero ſanguinis grumus diſſolvi, atque ad primævam redire fluiditatem potuiſſet; & denique arteria vel penitus aboleri, uti monſtrat Fig. II, Tab. I, vel coarctari ſummopere, quemadmodum exhibetur in Fig. III, Tab. I.

ANTONI MATANI

PISTORIENSIS

IN ACADEM. PISAN. PUBL. PROFESS. SOC. MONSPEL. SODAL.

DE

ANEURYSMATICIS

PRÆCORDIORUM MORBIS

ANIMADVERSIONES

JUXTA EXEMPLAR LIBURNINUM

RECUSÆ.

MATANI PRÆFATIO.

§. I.

MEDICINÆ ORIGO.

CŒLESTEM illam, ac pene divinam Salutaris Artis originem, quæ nonnisi perspectis ægritudinibus inspirata humano generi statim affulserat, tametsi diu multumque imperitorum fraudibus circumseptam, eamdemque mythologicis obumbratam superstitionibus veteri commento latuisse compertum sit, tum præcipue veluti divinitus communi societatis bono concessam apparet enituisse mortalibus, quando inclinantibus Empyricorum fortunis ad Rationales phænomenorum observatores sedulo consideranda Medicina migravit, majoremque apud illos perfectionem Philosophicis condecorata ornamentis est assecuta. Tunc itaque probe cognitum inter ea, quæ non modo proficua, sed universis necessaria constituuntur, perfectam potiori jure valetudinem esse computandam, sine qua nulla societati hominum accedit felicitas, nulla quies, ac nulla tranquillitas, cum ejusdem maxime auxilio naturales, animales atque vitales ita dirigantur actiones, ut quibuscumque rebus adversis haudquaquam supervenientibus, constanter & opportune perfici queant, quin aliquod exinde opponatur impedimentum, dum corpus ad earumdem peragenda munia rite disponitur.

§. II.

REMEDIORUM VETUSTAS.

QUUM autem dignoscendarum ægritudinum Rationali Medico munus incumbat, ut adjutricem exinde manum porrigat ægrotantibus, nemo non videt, quam infelix dicenda illorum conditio esset,

qui Medicina adhuc adolescente sese nudis Empyricis tradidissent. Longe tamen infaustam prædicaverim, si eminus attendatur calamitatum vetustas, quæ initio terrarum orbis caput extulit, & ad perniciem hominum invecta est. Ac profecto dum hanc sæpenumero mecum ipse tacitus cogitarem, miserrimam reipsa putandam esse censebam, quotiescumque memorandum præsertim expenderetur momentum, quo humanæ naturæ imbecillitas eo deducta est, ut Divinum imperium primus hominum parens incaute detrectaverit, ac immensum proinde ægritudinum agmen, natisque dolentibus necem ipsam intulerit. En igitur deperdita quies animi, labefactata corpora, omnesque repente superstructæ calamitates, quas ad nos usque traductas veteri patimur infortunio, sive metuimus imminentes. At jure quidem ac merito lamentari quilibet videretur, etsi de iis dumtaxat cogitaret ægritudinibus, quæ postquam omne medicaminum auxilium prius eluserint, dum corpus assidue perturbare conantur, permulta eidem adhuc languenti minitantur infortunia, usque dum humanitatis debitum interveniente morte persolverit. Sed cum vel ab iis unusquisque abhorreat, quæ sive ab exantlatis pro societatis & humanæ vitæ regimine laboribus, sive a tot tantisque adversis rebus proficiscuntur, atque hujuscemodi molestia extiterit admodum pervetusta, quæ si somniatam Præadamitarum hypothesim liceret amplecti, antiquior Adamo ipso censeri forsitan posset, hinc post illata infortunia perspecta illico remedia sunt, quorum ope infensissimi quique morbi arceantur, a quibus corpora hominum depascuntur. Sive igitur revelata primo Parenti Medicina consideretur, quæ triplici animalium, plantarum ac mineralium regno innitebatur, sive acquisita, quæ indigentiæ atque industriæ opus censenda est, variisque in præsens ac multiplicibus ornatur inventis, nemo inficias ibit, Salutarem Artem, quæ in depellendis humani corporis morbis versatur, præstantissimam extitisse, ac veluti ex hominum indigentia, atque ex assidua cujuscumque temporis Medicinæ cultura consequitur, omnibus cujuscumque indolis necessariam.

§. III.

Medicinæ propagatio.

Neque aliter cogitandum apparet, si Medicinæ progressus expendi velint, quoties intervallum a Mundi exortu usque ad Ægyptiorum

imperium attente investigetur, quo quidem tempore, etsi perpauci, neque graves sive ex aëre, sive inopportuna vitæ transigendæ ratione, sive corruptis moribus morbosi grassarentur affectus, illis tamen, qui vel ex necessariis peregrinationibus, haudquaquam interrupta arvorum cultura, inopinata animantium noxa, assiduisque laboribus insurrexissent, homines rudi licet medicamine medebantur. Quum vero Medicinæ incrementum alio delatum ex Assyriis, Babyloniis atque Chaldæis, apud quos valde viguerat, ad Ægyptios migrasset, qui vetustissima Medicinæ semina detinuerant (*a*) adaucta tunc morborum caterva sedulam extorquere opem visa est, unde Diætetica, atque Chirurgica, quantumvis fortuita & Empyrica, quæ dominari cœperat Medicina, Iside, Osiride, aliisque medentibus sub prioribus Ptolemæis, & Cleopatra, Ptolemæi Ægyptii Regis filia, & cum alio ejusdem nominis Cypri Rege conjuncta (*b*), quam Medicinæ peritam jactant Historici, auspice Philoxeno latius extendere fines suos incœpit, multisque adinventis medicaminibus adaucta est (*c*), donec a sapientissimis, felicissimisque Græcorum gentibus exculta fuerit, quos multo feliciores dixerim, ni post captam a Saracenis Alexandriam combustam doluissent ab Arabibus Bibliothecam. Tunc etenim litteras scientiasque præcipuas Persis familiares accepimus excidisse, veluti infausto contigit Italiæ eventu, quando ipsam a Gothica barbarie legimus occupatam.

§. IV.

GRÆCORUM SAPIENTIA.

GRÆCI tamen, cum Medicinam præsertim ad Numina sibi ipsis peculiaria referrent, Apollini, & Æsculapio quam plurima construxere delubra, multosque Ethnica superstitione in Deorum numero retulere, eorumque placitis, non secus ac Getarum, Tibiorum, Phrygum, & Thracum ritibus, libenter obtemperarunt, tuncque Clinica, Veterinaria, atque Gymnastica inclarescente Medicina Pythagoras, Apsirtes, Theomnestus, Pelagonius, Pranagoras Nearchi

(*a*) *Vid.* Calm. Differ. de Veter. Judæor. Medicin.

(*b*) *Vid.* Vaillant Histor. Ptolemæor. & Vesling. Opobalf. Vindic.

(*c*) *Vid.* OMHP. Οδυσσ βιβλ δ.

filius, Heliodorus (*a*) aliique Physico-Medici insurrexerunt, quos inter Heraclitus & Democritus recensentur, qui saluberrima Medicinæ præcepta, ut ad seros exinde nepotes clariora luculenter transmitterent, prudenter excoluerunt, horumque postremus permulta ab Ægyptiis, Gymnosophistis, & Magis didicerat; ut firmiora Salutaris Artis dogmata constitueret, etsi Heron Agrigentinus Poëtica imagine leges Empyricas atque fatidicas Egyno, Euryphonti, & Apollonidi aliisque Medicis reddidisset. Insanum quidem progressu temporis abjicere Græci meditati sunt Ægyptiorum decretum, quo Adrastia veluti lege prohibebatur, ne quis præter normam a veteribus traditam morborum curationes aggrederetur, pariterque Æsculapii simulacro nodosum baculum, atque draconem apposuere, sapientiam prudentiamque Medico necessariam non obscuro ænigmate depingentes (*b*). Et quemadmodum Heliopolim, quæ antiquitus summopere claruit, extollebant Ægyptii, atque nunc Turcicæ religionis solitarius, abditusque recessus est, quod olim Philosophiæ veluti theatrum Platonem, Homerum, Solonem, aliosque plurimum fuisse veneratos comperimus, cum priora ibidem doctrinæ lumina suffuraverint; ita celeberrima floruerunt apud Græcos athenæa, Crotoniense præcipue, Rhodium, Cnidium, Atheniense, Coum, atque Smyrnæum (*c*), quorum primum legimus illustratum a Democede, quem Darius Persarum Rex multis honoribus insignivit, postremum vero fama Medicorum, in quorum honorem nummi fuere percussi (*d*) summopere celebratum. Quum vero annuente fortuna mortalibus venerandum affulsisset Cous Hippocrates, Hic subdolas Medicinæ leges despiciens Dogmaticam, sive Clinico Rationalem invexit (*e*), ex qua Diætetica, Pharmaceutica, atque Methodica, Asclepiade, Galeno, Themisone, multisque clarescentibus Medicis profluxerunt.

§.

(*a*) *De ipso alibi locutus sum. Vid.* Differt. Epist. ad Jof. Franc. Peon. in qua de Heliod. Lariff. diff. & nonn. circ. al. ejusd. nomin. expon. & inluftr. pag. 45, §. 4.

(*b*) *Vid.* Hundermark de Increm. Art. Med.

(*c*) *Vid.* Dan. le Clerc. Histoire de la Médecine I. 1. chap. 17.

(*d*) *Vid.* Richard. Mead. Differt. de num. a Smyrn. Medic. honor. percuf.

(*e*) *Rationis subsidio fuisse illustratam alibi demonstravi. Vid.* Orat. de Rat. Phil. ejusd. præst. pag. 17.

§. V.

Romanorum Sectæ.

Hinc exculta sunt penes Romanos Medicinæ dogmata e Græcia ipsa delata, cum universa methodus, quæ apud Græcam Medentium Rempublicam perierat, apud Romanos cum Imperii magnitudine feliciter adoleverit, ac fuerit ab Arcagatho, cui e Peloponneso Romam advenianti traditum Jus Quiritium, & tabernam in Acilio accepimus elargitam, ipsis communicata (*a*), eamque M. Cato, Antonius Musa, Celsus, & alii supra cæteros coluerunt, quos inter Vectius Valens recensetur, qui nobilitatis ex adulterio Messalinæ quoddam assecutus fuerat ornamentum. En interim cum apud Græcos Episyntheticæ, Pneumaticæ, & Eclecticæ sectæ Leonidas, Archigenes atque Athenæus viri cæteroquin clarissimi sectatorum characterem induerint, plures eorumdem obscurare famam apud Romanos sibi suaserant, qui de quæstu summopere cogitantes veluti divites dumtaxat agnoscebantur, ut de Albutio, Cassio, Rubrio, aliisque narrant Historici Medicinam Romæ tum temporis exercentibus. Sed ipsorum exemplo Persarum legibus a Maomethe pseudo-propheta sancitis perspectum est illius ævi Medicos paruisse, cum apprime necessariam putaverint Medicinam: Patet enim, Cmannum Maomethi hæredem plures Medicos codices in usum Bagdaditarum, sive ut aliis lubet, Babyloniorum post Imperii Persici invasionem liberaliter contulisse.

§. VI.

Scientia Arabum.

Arabum interim dogmata communia cum Caliphis inceperunt, atque a celeberrimis viris, inter quos supra cæteros Honasmus, Osaiba, Alchindus, atque alii recensentur, in Asia præsertim, Africa, & in aliqua Europæ plaga diligenter exculta sunt, variique in Arabicum idioma ipsis vernaculum jubente Almamone Abassidarum, & Bagdadensium Calipha translati codices non solum a Nobuishio Ethnico, sed a Georgio Bachtishua Indorum Medico, nec non Honaino Arabico, illiusque filio, qui religionem christianam profitebantur. At vero quæ

(*a*) *Vid.* Plin. Nat. Hist. l. XXIX, cap. 1.

non modo ex Aſſyria, Meſopotamia, Phœnicia, Lybia, Crotone, & Cyrene, ſed Gnido, Rhodo, aliisque delata regionibus per totum Orientem uſque ad Sinenſium Imperium viguerat Medicina (*a*), & quæ inclinatis Romanorum rebus, Græcis, ac Romanis adempta, & ad Arabes (*b*), & Mauritanos traducta fuerat, poſtliminio Græcorum ita informis in Latium rediit, ut vix a ſuis agnoſceretur, atque iterum a Romanis excepta cum adeo eamdem excolerent, ut peculiarem præ ſe ferret nobilitatem, majeſtatemque; hinc ſummos honores Veſpaſianus, Hadrianus, & Antoninus Pius eſſe Medicis tribuendos ſancitis exinde legibus decreverunt, ipſorumque exemplo Julianus munificentiæ argumenta non abſque honorifico Salutaris Artis teſtimonio impertitus eſt Medicis præſtantiſſima, atque inter ſapientiſſimos recenſendus ille eſſet Imperatores, niſi barbaro, & hoſtili adverſus Chriſtianos odio ſævire perperam decreviſſet.

§. VII.

MEDICINA APUD EUROPÆOS.

PROPAGATA igitur per Latium Medicina cum in univerſam migraſſet Europam, ibi paulatim imperium, propriamque ſedem ſumma cum gloria conſtituit viroſque celeberrimos non amplius in fabularum tenebris trepidantes patronos habuit, atque adminiſtros. Habuit præ cæteris Martianum, & Mercurialem Italia; Fernelium, & Duretum Gallia; Anglia Sydenhamium, Freindium, atque Meadium; Valleſium & Mercatum Hiſpania; Germania Schenkium, Foreſtum, atque Platerum; Bœrhaavium Batavia; Dania Bartholinos; Bauhinos Helvetia, aliosque cæteræ nationes habuere doctiſſimos viros, quibus acceptum Medicina refert peculiare decus, & ornamentum. Hujuſcemodi profecto Medicinæ præſtantiam longe lateque diffuſam, atque a celeberrimis viris uberiorem redditam nonniſi ex Orientalis ſapientiæ

(*a*) Hanc ab Eſſeniis fuiſſe deductam probabili aſſequimur conjectura: Eos autem animi ægritudines, non vero corporis ſanaſſe veterum nonnulli opinati ſunt, ſed rem diligentiſſime illuſtravit Carpzovius *Adn. ad Goodwinum l. I, c. 12*, §. *1*, *p. 117*.

(*b*) Inter hos eminet Avicenna, quem multarum rerum haud expertem fuiſſe omnes teſtantur, & plus commendant quam Averroëm, Meſuem, Avenzoarem, Almanzorem, Serapionem, aliosque Medicos Arabes præſtantiſſimos, licet Muhammedicæ ſuperſtitionis tenaciſſimum vocet Seldenus *De Jur. Natur. & gent. ſec. diſcipl. Hebræor. l. VII, cap. 1*, *pag. 829*.

fonte manaſſe fatendum eſt, quoties Philologia univerſa ſpectari velit apud nationes illas exculta, atque hæreditario veluti traduce propagata: Novimus etenim, in ipſo Aſiæ veſtibulo litteras, ſcientiasque omnes apud Judæos in urbe Dabir (*a*) longo tempore floruiſſe, non ſecus ac Phœniciæ populos in promovenda Scientiarum cultura comperimus inſudaſſe, proindeque Indorum Brachmanes inſurrexiſſe, qui ſupra cæteros uberiorem doctrinæ famam complexi ſunt. Et quemadmodum apud veteres ipſos ſemper fuit in more poſitum, ut non modo præſtantiſſimos viros venerarentur, & inter Deos referrent, qui ſive magnanimitatis, ſive prudentiæ, ſive aliarum animi dotum notas quaslibet oſtendiſſent, ſed vel eos celebrarent, qui jacentes litteras excitarunt, ut Philadelphum Ægyptii, Attaium Pergameni, Mecænatem Romani, ita & inter Medicos celeberrimos, de quibus gloriabatur antiquitas, Salomon Hebræorum, Hermes Triſmegiſtus Ægyptiorum, Sabiel & Evax Arabum, Gyges, & Saborus Medorum Reges, Meſue Regis Damaſci nepos, aliique ſummas laudes adepti ſunt. Si igitur Salutaris Artis cultura magno ſemper in pretio habita eſt, adeo ut ubicumque viri floruerint præſtantiſſimi, fatendum ſane eſt, neceſſariam utilemque illius cognitionem non modo ex hominum indigentia, ſed ex aſſidua apud quaſcumque nationes ejuſdem addiſcendæ cupiditate deduci poſſe, ex qua Artis jubar inſurgit, ejuſdemque nobilitas eniteſcit.

§. VIII.

Medicina Etruscorum.

Verumtamen & Etruria noſtra præter alias Europæ & Italiæ partes non modo tot tantosque, qui Litteras Scientiasque auxerunt novis inventis, & Philoſophiam præcipue antiquitus coluerunt (*b*), ſummopere veneratur, nec non labentibus exinde temporibus Veſpuccium, Galileum, aliosque laudibus evehit quam plurimos, ſed etiam præſtantiſſimos in Medicina commendat viros, quos inter Cæſalpinus, Redius, atque Bellinius videntur præ cæteris jure quidem, ac merito computandi. Univerſa præter ipſam Italiam, qua late

(*a*) *Vocatur in ſacris litteris* civitas litterarum. *Vid.* Joſuæ cap. 15, v. 15; & Judic. cap. I. v. 11.

(*b*) *Vid.* ΔΙΟΔΩΡ. ΣΙΚ *βίβλ.* 0, & Bruker Hiſt. Philoſoph. Tom. I, l. 2, cap. 10.

patet Europa, non solum viros habuit celeberrimos, sed plurimos nunc quoque habet, quibus Salutaris Ars multum debet. Hujuscemodi Medicinæ cultoribus tot inventa debentur, tot commoda, quæ sunt progressu temporis adinventa, adeo ut, quicumque amœnissimos lustrare Medicinæ campos in votis habet, ut selectiora quæque colligat, uberrimam sæpenumero messem observationum citra exspectationem agnoscat se reperisse, ut nihil amplius optari posse plane sentiat, & ingenue fateatur. Neque alienam a veritate protulisse sententiam dicendus ille esset, quoties sola cadaverum extispicia considerentur, quæ maximam titubanti Medicorum animo quietem largiuntur, ut exinde quidquid confuse edoctum, perceptumque fuerit, tutius observatorum oculis innotescat. Antiquariis equidem feliciorum Medicum prædicaverim, qui non rariora Imperatorum Regumque cimelia invisere diuturna suscepta peregrinatione compellitur, ut admiranda naturæ arcana, atque artis portenta contempletur: Valetudinaria enim ubicumque posita sunt, quæ ab inducta a Romanis servitute sunt adumbrata (*a*) atque octingentis jam elapsis annis latius ad communem hominum utilitatem propagata, ubi penes arbitrium est quascumque animadvertere, majorisque momenti ægritudines, nec non mortuorum corpora Anatomico cultro subjicere, atque ex assidua, & vigilanti eorumdem contemplatione quodcumque rarum ac peregrinum obvenerit adnotare. Hæc autem dum mecum ipse vel statim ac Medicinæ tyrocinia susceperim, animo volutarem, Etruscorum felicitatem magni faciendam censebam, cum apud ipsos supra cætera, in quibus CÆSARIS elucet munificentia, atque Etruriæ Præsidum vigilantia, permulta valetudini servandæ apprime necessaria constituantur (*b*). Quum vero hujuscemodi abuti nefas esset emolumentis, hinc vel dum Praxeos limen attingere aggressus sum, rariores naturæ lusus peculiari genio sum contemplatus, ut quidquid exinde frequentius accideret, sedulo meditarer: Videbam etenim, quod si quid est in me litterarum, si quod veritatis studium, Etruria mihi elargita est, quæ propria commoda omnibus æque affluenter, ac liberaliter impertitur, pariterque noscebam, disci plurimum posse

(*a*) *Vid.* Zorn. Opusc. Sacr. Tom. I, pag. 336. Schulz. Differt. de Serv. Medic. Midlet. De Medic. Veter. Cond. & Brunings Antiq. Græc. cap. 30, §. 3.

(*b*) *Inter hæc Pisana recensentur balnea, de quibus accuratissime differnit Cocchius. Vid.* De' Bagni di Pisa.

jam aliqua extante discendi cupiditate, ceu Demonico suo inculcare sæpe sæpius Isocrates (*a*) consueveverat. Hisce itaque permotus rationibus necesse mihi esse arbitrabar prænoscere mihi largitas proficiendi occasiones, nobilissimumque Medicinæ studium, de quo summopere glorior, attente persequi, ut probe cognoscens

Nec sibi, sed toti genitum se credere mundo (*b*)

hominum valetudini tutius invigilarem.

§. IX.

Occasio scribendi.

Hæc dum olim Florentiæ peragerem mirabar profecto, multiplices in præcordiis, ubi Vestalis ignis nativos lares, & focum habet, ægritudines suboriri, quæ nullam propemodum curationem admittere videbantur. Sed multo magis mirabar, cum paucos perlegerem clarissimorum virorum libros, qui de præcordiorum morbis ad Aneurysmatum præcipue classem referendis fusius agerent. Videmus etenim quandoque, & non absque stupore videmus, cor ipsum admodum dilatatum, illiusque cavitates crebro protensas; attamen hujuscemodi morbum haud accurate descriptum reperiri non ipse dumtaxat fatebor, cum clarissimus Imperialis Archiater Gerardus Baro Van-Swietenius præcipuum hujus seculi decus, & ornamentum id ipsum animadverterit, ubi de vulneribus sermonem instituit, dum celeberrimi Præceptoris Aphorismos pro more suo mirum in modum enuclearet. Atque ego ipse, si Lancisium, paucosque alios exceperis, parum, aut nihil de præcordiorum Aneurysmate videbam scriptores fuisse locutos, ac si aliquas adinvenissem relatas observationes, mere practicas esse dolebam, nec non huc illucque adeo per libros dispersas, ut nonnisi magni laboris esset utiliora quæque colligere, atque colligendo disponere. Ecquis igitur ad congrediendum cum hoste vaferrimo incitabitur, nisi prius ejusdem vires, strenuamque naturam aperte cognoverit, abditosque recessus ignorare se fateatur? Optandum sane, ut præcipuæ colligerentur in posterum observationes præ-

(*a*) Πρὸς Δημόν λόγ.

(*b*) *Vid.* Lucan. Pharf. lib. 2. verf. 383 & Cicer. Offic. lib. 2.

cordiorum Aneurysmata respicientes: Tunc enim ætas nostra præstantium ingeniorum ferax, qua

. . . . tenet insanabile multos
Scribendi cacoëthes . . . . (*a*)

sedulam Aneurysmatum id temporis semper ingravescentium descriptionem suppeditabit, proindeque nisi hostilem debellare morbi naturam, illius saltem vires retundere permolestum non erit, & difficillimum. Ego equidem quibusdam a me institutis observationibus alienas addere, easque præcipue, quæ raritatis charactere donari videntur, minime recusavi, veluti videmus Bartholinum (*b*), Van-Hornium (*c*), & novissime Heisterum (*d*), supra cæteros peregisse, ut certis quodammodo firmatis principiis aliqua non inutilia proponerentur, quorum ordinem cursim raptimque arbitror exponendum, cum illud, quod semper fuit apud eos in more positum, qui in lucem essent librum aliquem prolaturi, ut nempe nonnulla præfari decernerent, id sane unum respicere videatur, ut lectores nimirum de operis utilitate certiores facerent, atque ordinem rerumque synopsim exponerent.

§. X.

Operis distributio.

Aneurysmatum itaque præcordia torquentium cognitionem haud exoletam a Galeni temporibus, tametsi Græcis omnibus Arabicisque Scriptoribus hujuscemodi morbos innotuisse nonnulli sentiant (*e*), repetendam tutius esse decernitur, proindeque clarior eorumdem idea præmittitur, ex qua variantes emergunt species ægritudinis, quæ plus minusve pro variis causis gravem induere naturam videtur. Hinc nil repugnare arbitror, quominus præternaturalis cordis amplitudo ad talium affectuum classem reducatur, cum ex amplitudine

(*a*) *Vid.* Juvenal. Satyr. VII, vers. 51.
(*b*) Anat. Aneurysm. dissect. hist.
(*c*) Epist. de Aneurysm.
(*d*) *Vid.* Annal. Academ. Juliæ Sem. XII, pag. 81.
(*e*) *Vid.* Planque Bibliotheque choisie de Medecine Tom. VI, p. 2.

vasorum idem ambientium possit quam sæpissime proficisci. Nonnulla interim circa polypos offeruntur proponenda, quæ ad morbos, de quibus præcipue sermo instituitur, inferendos haud leviter apta sunt. Porro quomodo efformentur Aneurysmata exponitur, ut variantes effectus facile quidem ad proprias, etsi non semper easdem causas, referri queant. Quum autem teneriorem infantum ætatem multis, iisque gravissimis succumbere morbis perspectum sit, id unum vel maxime inquiritur, utrum Aneurysmaticis præcordiorum vitiis obnoxia sit, quod ego pro certo habendum esse reor, quoties errata ipsis communia expendantur diligentissime. Neque aliter autumandum de adultis fateor, qui non modo diversas aëris, & anni temporum vicissitudines experiuntur, ex quibus non leve damnum exsurgit, sed locorum delectum despicientes gravissimos sibi morbos accersunt, qui præcordia vehementer adoriuntur. Quod si errores in sex non naturalibus rebus attente considerentur, haudquaquam remotas Aneurysmatum excogitari causas fit manifestum: Hinc etenim inopportunæ corporis exercitationes ex Græcorum, & Romanorum temporibus propagatæ, hinc peculiares morbosi fœminarum affectus ad æternam sequioris sexus formidinem constituti, hinc Lues Aphrodisiaca ad humani generis perniciem subcrescens, hinc denique eduliorum abusus ideo vetustissimos, ut Medorum Abyrtaces ab Athenæo (*a*), & Plutarcho (*b*) relatos antecellere videatur, argumenta non inutilia Aneurysmatum explicationi suppeditant.

§. XI.

ANEURYSMATUM COGNITIO.

OPTANDUM mehercule, ut quædam tutior & accuratior diagnosis proponeretur, ex qua ægritudinis exitus dignosci valeret, veluti in quibusdam pluries animadversis morbis usuvenit, qui facile quidem a Medicis sapientioribus dignoscuntur. Jam ex observatis id unum vel maxime elucet, permulta Aneurysmatum & polyporum innascentium latuisse veteribus argumenta, neque facile nimis esse, ex constitutis quibusdam signis statim agnoscere, utrum Aneurysma, sive

(*a*) Βιβλ. γ. . .
(*b*) Συμποσ. δ. . .

polypus præcordia adoriatur, cum affectiones utrasque communia quædam symptomata comitentur. Clarissimi tamen non defuere viri, qui ex assidua hujuscemodi morborum cognitione notabiliores quosdam respexere characteres, ex quibus vel Aneurysma, vel polypus deduci posset, etsi fidenter nimium asseverare quispiam quandoque malit, unum, aut alterum vitium in præcordiis delitescere. Non pauca profecto præsto essent exempla, ex quibus aperte concluditur, celeberrimos quosdam viros adeo tuta collegisse signa, ut morbum, qui diu latuerat, ejusdemque gradus fuerint illico divinati. Doctissimus sit instar omnium Alexander Knips Macoppe primarius in Athenæo Patavino Praxeos Medicæ Professor, qui cum anno 1695 ad invisendum Carolum Patinum in eodem Athenæo Medicinæ Professorem clarissimum vocatus esset, extare polypum in aorta nulla interjecta mora Medicis adstantibus pronunciavit, quos tanti viri oraculum irridentes ægrotantis interitus rubore complevit, eo quod secto cadavere polypus in aorta locatus deprehensus fuisset, qui sedulo animadversus epistolæ summo plausu exceptæ, atque e Germania jam ægrotanti transmissæ, Medicosque conticescentes reddentis occasionem illustrandæ præbuerit opportunam: Qualiacumque enim ab aliis Medicis pronunciata comperimus in irritum cecidisse visa sunt, cum modo pectoris Hydropem, modo Asthma humorosum, aut siccum, aut convulsivum, modo pulmonis vomicam, modo arterias crassis redundantes humoribus, modo alia diversæ indolis in media extitisse cavitate corporis credidissent. Neque rara admodum sese offerunt Anatomicorum inventa, quæ de nonnullis absolute cognoscendis eventibus quoscumque certiores faciunt, quibus naturalia arridere phænomena consueverunt. At cum non tam facile variantes prænoscere constitutiones corporis concedatur, hinc haud variabiles statui canones nequeunt, quibus firmiter constitutis sedula prognosis emergat & accurata.

§. XII.

Exitus prudenter investigandus.

Quæ tamen vel ad diagnosim firmandam decernendamve prognosim conspirare tutius consueverint, adducere optimum duxeram; sed prudentis est utiliora quæque colligere, ne error aliquis in pronunciandis

ciandis quibuscumque propositionibus ægro perniciosis insurgat. Adductis autem, nisi aliquis absolute mederi queat ægritudinibus, auxilia quædam proponenda censeo, quæ, etsi quandoque non prosint, obesse tamen nequeunt ægrotantibus, si adhibita fuerint opportune; Medicus enim semper laude dignus censetur, quotiescumque in morbo, qui suapte natura agnoscitur insanabilis, adeo ejusdem symptomata compescendo lenire valeat, ut nisi salus sit attendenda, diuturniorem saltem lucis usuram ægrotanti polliceatur. Hujuscemodi vero hæc, ne obruerer copia rerum, ideo elucubrare meditabar, non ut absolutam, riteque dispositam tractationem proponerem, sed ut animadversiones quasdam a me institutas, atque ex generalioribus deductas principiis, veluti efflagitantibus spospronderam, evulgarem, quæ nisi Medicorum exspectationi responderint, alios fortassis ad inquirenda veriora excitabunt, ac si nil ex eis, quæ a me fuere proposita, legentibus arrideat, ea procul dubio arridere confiderem, quæ ex aliena præstantissimorum virorum sententia lectorum oculis subjiciuntur. Hæsitabam profecto, utrum has qualescumque observationes publici juris facerem, cum probe cognoscerem, quodcumque evulgatur universi Orbis hominibus exhiberi: Metuebam enim, ne ingenium meum, quod sentio, quam sit exiguum, in re tanti momenti humilia nimis proferret, quin in scientia, & judicio Physico-Medicorum securum acquiesceret. Verum cum attente considerarem, quibuscumque in libris, qui evulgantur, semper aliquid reperiri, quod prodesse Societati hominum possit, hinc me hærentem dubio quoddam impulit genium communis ægrotantium emolumenti, ut quidquid nimirum de Aneurysmate præcordiorum, ejusque peculiaribus causis sentirem fidelibus Medicorum oculis subjicerem, plane confidens, eos quæcumque in præsens proponam, benigne laturos, quæ fortassis meliora erunt cum majorem observationum numero comparavero. His, aliisque fretus rationibus opus exegeram, quod nisi placuerit perpolita dumtaxat, & diligenter elaborata probantibus, ab iis saltem non contemnetur, qui cum pietate, suavissimisque moribus non destituantur, etiam mediocria non despiciunt, eo quod operosum esse agnoscant, quod evulgatur. Atque, ut ingenue fatear, non ea omnia, quæ vel a doctissimis viris fuere conscripta, semper veri speciem præ se ferunt, non observationes omnes accurate institutas esse fatendum est, adeo ut præter ea, quæ a quolibet de proprio

penu congeruntur, ea etiam, quæ jam palam fiunt, ſint expendenda, atque obſervationes iterum peragendæ, ut ſi quid temere & inconſulto perceptum fuerit, corrigatur : Medici namque munus eſt, ex univerſa obſervationum meſſe manipulos quaſi colligere, & deleterias a genuinis ſejungere. Id autem non abſque labore ſummo obtineri poſſe dicendum eſt, ſi de iis præcipue ſit cogitandum, qui arduum Medicinæ ſtudium inſtituentes indubias ac prudentiſſimas ſapientum ſententias ſummo labore aſſequuntur, dum imitari poſſe confidunt : Quemadmodum enim nemini conceſſum eſt, niſi illis, qui pares Apelli Phidiæque fuerint, imitari Coæ Veneris pulchritudinem, atque Jovis Olympici majeſtatem, ita præſtantiſſimorum virorum oracula nemo, niſi qui eorumdem ſapientiam fuerit aſſecutus, exprimere graphice poſſe arbitrabitur. Quamobrem cum innata ſit omnibus diſcendi cupido atque innata pariter ſint ingeniis noſtris virtutum ſemina (*a*), omneſque optimarum artium capiantur pulchritudine, & aperte intelligant, quod nemini ad laudem properanti arridere mediocritas debet, nil mirum, ſi pleriqne non nimis anguſtos ingenio terminos circumſcribant, neque nimis vulgarem ſibi proponant finem laborum, ſed meditentur altiora, nihilque niſi excellens, aut arduum concupiſcant. Hæc tamen in addiſcendis præſertim Salutaris Artis præceptis, abditiſque contemplandis naturæ arcanis occultiſque miraculis mirifice pateſiunt, eo quod

Res, ætas, uſus ſemper aliquid apportet novi, aliquid moneat
. . . . (*b*)

mortalibus incompertum.

§. XIII.

CADAVERUM DISSECTIO NECESSARIA.

NON me fugit, permulta eſſe Medicinæ præſertim tyronibus neceſſaria, atque ex adverſo quæ, quantaque illi etiam, qui optimam praxim arripiunt, aſſidue profiteri debeant, quibuslibet innoteſcit.

(*a*) *Vid.* Cic. Tuſcul. lib. 3. cap. 1.
(*b*) *Vid.* Terent. Adelph. Act. 5, ſc. 4.

Verumtamen cum ea inter, quæ veluti maxime opportuna constituuntur, cadaverum sectiones jure optimo collocentur, nemo non videt, quam fausta eorum conditio sit, qui ea frequentare valent Nosocomia, ubi non modo præsto sunt corpora mortuorum, quæ discentibus frequenter incidere monente Celso (*a*) sit necessarium, sed sapientissimi extant Medicinæ proceres, qui ea, quæ peculiarem extorquere videntur observationem, theatrali veluti pompa adstantium subjecta oculis libenter indigitant. Ego equidem inter ea; quæ ad Etruriæ felicitatem magis magisque firmandam conspirant, celeberrimum procul dubio ponendum esse Florentinum Valetudinarium censuerim, ubi Præside Nobilissimo Equite Francisco Maggio, votisque publicis olim annuente viro celeberrimo Antonio Cocchi Rei Medicæ atque Anatomicæ Moderatore, quem etsi e vivis ereptum honoris causa, utpote Præceptorem, memorandi mihi munus incumbit rapidum Medicinæ progressus invidi temporis cursum velociori gressu consectati sunt, & nunc quoque magis magisque favente fortuna mortalibus augentur. Verum enim vero non in Etruria solummodo, sed ubique tum maxime observari cœpit Salutaris Artis jubar & incrementum, cum permulta corpora mortuorum Anatomico esse subjicienda cultro decretum fuit, ut intima observari valerent humani corporis penetralia. Et sane vel priscis viguisse temporibus cadaverum sectiones autumare concessum est, quoties novum morbum ad Ptolemæorum tempora referendum (*b*) contemplemur, ad cujus instituendam observationem aperta Regum jussu fuisse cadavera exploratum est (*c*); tametsi rariores inter epochas hujuscemodi sit computandus eventus, licet Phœnicum atque Ægyptiorum edoctus sapientiam Democritus vitam longævam in aperiendis brutorum corporibus transegisset. Id autem non sufficere ad veram humani cognitionem corporis assequendam apparet, si Zootomicæ dumtaxat analogiæ innitantur observationes, quas perraro ab Empyricis Traumaticam tantummodo ac Vulnerariam laudantibus Anatomen perfici posse arbitrarer, quotiescumque de externis repente advenientibus causis sit cogitandum. Attamen quam plurima elapsis retro

(*a*) In Præfat.
(*b*) *Vid.* Schulz. Hist. Medic. sect. 1, cap. 3, §. 15.
(*c*) *Neminem ante Herophilum humana dissecuisse cadavera conjicere quispiam potest. Vid.* Cocchi dell' Anatom. discors. pag. 48.

temporibus tumulabantur in hypogeis veterum corpora, quæ si incisionem passa essent diligentissimam, utique cognitiones innumeras præbuissent: Anatomicæ namque sectiones probe institutæ nonnisi utiles esse consueverunt, nisi quidpiam adversum contigerit, & inopinatum, ceu perspectum est, Andreæ Vesalio Bruxellensi viro cæteroquin doctissimo contigisse (*a*).

§. XIV.

ANATOMICORUM INVENTA.

JAM vesicularem pulmonum structuram, & glandulosam hepatis splenisque compagem non detexisset Malpighius; genuinam nervorum originem Fracassatus; lymphaticorum vasorum valvulas Sylvius & Rudbekius; fabricam cordis Lowerus; genitalia mulierum organa Graafius; varium plurimarum glandularum usum Warthonus ac Steno; musculorum motus fabricamque Borellus; salivales ductus Glissonius; insensibilem atque irritabilem quarumdam partium naturam Hallerus; aliique alia quam plurima minime detexissent, nisi cadaverum incisiones frequentius Anatomicorum manibus, atque Medentium oculis patuissent. Neque nova quædam inventa prætermittenda sunt, quæ illas præsertim respiciunt partes, in quibus ea locantur Aneurysmata, circa quæ animadversiones nostras proponere in animum induximus. Proprias itaque in corde fœtus descripsit accurate Galenus anastomoses, venosarumque usum valvularum agnovit; externas cordis conditiones Vesalius aperuit; binas arterias ac venas, transversumque cordis situm Eustachius detexit; Arteriosas Arantius valvulas nominavit; naturalem proposuit Rudius, atque morbosam cordis constitutionem; lymphatica cordis vasa pinxit Rudbekius; fibrarum descriptionem tradidit Steno; musculares observavit fibras Lowerus; cardiacas vires æstimavit Borellus; spiralem humano in corde texturam, sanguinisque ex arteriis coronariis ingressum, nec non excretorios liquoris pericardii ductus Vieussenius agnovit; papillares musculos plures in dextro, quam sinistro cordis ventriculo deprehendit Bartholinus; ventriculos, auriculas, arteriosa, & venosa cordis vasa Santorinus dimensus est. Sed longum nimis esset inventa omnia,

(*a*) *Vid.* Paræus lib. 23, cap. 46.

quæ ſolummodo circa cor a Bellinio, Lanciſio, atque aliis doctiſſimis viris propoſita ſunt, memorare, quæ Aneuryſmatum in præcordiis genitorum doctrinam haud parum colluſtrant. Quum autem & vaſa cordi adhærentia ſub præcordiorum nomine contineantur, in his quoque poſt frequentiorem humanorum cadaverum inciſionem permulta, quæ jamdudum latuerant, tractu temporis fuerunt ab Anatomicis obſervata : Hinc etenim accurata aortæ figura perperam a Veſalio deſcripta correcta eſt a Caſſerio, ac principes ejuſdem rami a Riolano reſtituti; hinc illius arcus ſedulo a Ridleio depictus, & a Bergero ſubtiliter obſervatus, hinc denique innumera tum a Ruyſchio, Cowpero, tum ab Heiſtero, Morgagno, aliiſque viris de Anatome optime meritis obſervata extant, quæ non aortam dumtaxat, ſed omnia quæcumque vaſa, quæ præcordia conſtituunt, neceſſaria lege penitus conſectantur. Neceſſitas igitur ſecandi cadavera elucet, eamdemque dum Bononiæ doceret adeo imprimere auditorum ſuorum animis clariſſimus conſueverat Albertinus, ut infinitum propemodum ſecandorum cadaverum numerum ad celebrem conſtituendum Salutaris Artis Profeſſorem non modo utilem ſæpe ſæpius eſſe prædicaverit, ſed cunctis Medicinam exercentibus. Quam itaque olim eſſe barbaram, atque contrariam Religioni ſuperſtitionem priſcorum aliqui delirantes ſibi ſuaſerant, rem agnoverunt ita proficuam recentiores, ut ex hujuſcemodi frequenti uſu caput extulerit Chirurgia, quæ viſa eſt redolere crudelitatem, uſque dum incidere mortuorum corpora homines perhorreſcerent.

§. XV.

Vetustas studii chirurgici.

Jam vetuſtiſſimum extitiſſe Chirurgiæ ſtudium compertum eſt, quoties tranſacta retro ſæculi colluſtrentur : Chaldæi etenim, atque Ægyptii illud vel maxime novis, quantumvis barbaris, inſtitutis locupletarunt, Græci ſubtilius excoluerunt, Romani poſtmodum amplexi ſunt, donec undequaque diffuſum cœperit accuratius a doctioribus quibusque nationibus uſurpari. Græci tamen principem in inſtituendo Chirurgiæ ſtudio ſibi vindicant locum, cum non ſolum perarduas inſtituerint ægritudinum curationes, ſed notabiliora quæque e viris ſapientiſſimis excerpta collegerint, quæ noſtris hiſce tem-

poribus ſummopere veneramur. Inter præcipuas itaque hujus generis collectiones pervetuſta, eaque commendanda Nicetæ collectio eſt ſub Conſtantino Imperatore, ut videtur, elucubrata, cujus exemplar magni faciendum Imperialis aſſervat Bibliotheca Florentia in Ædibus D. Laurentii nobiliſſime conſtituta, atque idem inter raros, eosque celeberrimos MSS. codices collocandum ſummo labore & induſtria publici juris factum maximo Medicinæ & Chirurgiæ incremento omnes gloriantur & gaudent, quibus Populorum & Scientiarum arridere felicitas conſuevit (*a*). At quando partium ſtructura, ſitus & ordo tutius Anatomicis affulſerunt, audaciores illico facti ſunt ac difficillimas inſtituere minime recuſarunt operationes. Anatomicis igitur diſciplinis perfectius adauctis allata debentur emolumenta humano generi ſaluberrima, neque a Phyſico-Medicis contemnenda, cum iis ex externis quibuſdam ægritudinum argumentis affectæ intrinſecus partes ſint agnoſcendæ, ut diagnoſtico conſtituto ægrotantium ſtatu vera decernatur prognoſis, quæ philoſophico intuitu elicienda eſt, ut Medicus Deo perſimilis, monente Hippocrate (*b*), conſtituatur. Quum autem illæ quoque obſervandæ ſedulo ſint ægritudines, quæ vix medelam admittunt, cum intima penetralia humani corporis adoriantur, & quæ inter arduas recenſentur, nemo non videt, quantum in ſectionibus cadaverum inſudandum ſit, ut quæ a clariſſimis viris pronunciata fuere lydio veluti lapide ſubjiciantur. Hujus profecto generis eſſe præcordiorum Aneuryſmata denegat nemo, omnesque fatentur, qui humani ſtructuram corporis probe callent. Id ipſum itaque cum ego animadverterem, has qualeſcumque animadverſiones breviter concinnatas tradere legentibus conſtitueram, eaſdemque ingenue quidem tum ex ſpectatiſſimis, & fide dignis ſcriptoribus, tum ex Anatomicis obſervatis, tum denique ex propriis quibuſdam conjecturis, atque rationibus ultro deduxeram. Monitos quidem lectores velim, me fortaſſis a natura rerum agendarum compulſum (quod Scriptoris vitio aliquid conſcribendis vertendum non videtur) exiguum obſervationum numerum protuliſſe; quod licet invitus peregerim, meo tamen muneri forſitan video parum

(*a*) *Vid.* Græc. Chirurg. lib. Soran. un. De fract. ſign. Oribaſ. duo De fract. & luxat. e collect. Nicetæ deſcript. converſ. atq. edit. ab Ant. Cocchio Anat. Prof. publ. & Ant. Cæſ.

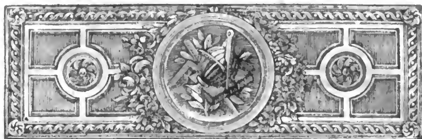
(*b*) Περὶ εὐσχημοσύνης.

accurate ſatisfeciſſe, quoties incomptam eruditionis ſupellectilem, atque altiorem aliquando dicendi rationem a Scientiis alienam in hiſce exarandis animadverſionibus adhibuerim. Sed ſi ætatis fervori atque occaſioni aliquid concedatur, præſto erunt excuſationes, ex quibus rei veritas eniteſcet. Quod ſi in re adhuc obſcura quidpiam prolatum parum attente perſtiterit, æqui bonique monitos faciam quoſcumque aſſentatorum nota deſtitutos invenero mihi res haud diligenter prolatas indigitantes. Atque utinam bene ſentiant de laboribus meis optimi rerum æſtimatores; ſpero equidem, ſi faxit Deus, alia Medicinæ cultoribus me progreſſu temporis oblaturum.

Την διαιταν των ανθρωπων οκοιη ηδονται ποτερον Φιλοποται και αταλαιπωροι η Φυλογυμνασται τε και Φιλοπονοι και εδωδοι και αποτοι και απο τουτεδεων χρη ενθυμεεσθαι εκαςα.

ΙΠΠ. *περι αερ. υδατ. τοπ. γ.*

M A T A N I
DE ANEURYSMATICIS
PRÆCORDIORUM MORBIS
ANIMADVERSIONES.

PARS PRIMA.

§. I.

Introductio.

VETUSTA sane, eaque communis omnium querela est ex prisca mortalium gente ad nos usque traducta, vigens adhuc, & usque in posterum duratura, quod nempe natura rerum in iis, quas posuit, legibus truculenta nimium adversus humanum genus extiterit, non modo brevissimos ipsis vitæ terminos circumscribens, sed perampla morborum agmina ad eorumdem perniciem adinveniens, quasi omnes penitus humanitatis, & sollicitudinis notas exuerit: Nam unica tantum nascendi constituta via, innumeræ ad moriendum panduntur hominibus. Si tamen humanæ vitæ regimen animo revolvat, quicumque mores hominum sedulo perscrutari decreverit, omnem pene culpam semper propemodum tribuendam ipsis esse ultro fatebitur. Et sane rerum non naturalium abusus, qui jamdudum irrepserat, novos intulit morbos, quos recrudescere in dies coëgit humanæ naturæ socordia. Eos inter, qui nobiliores adoriuntur partes, præ-

cordiorum Aneurysmata, vel sponte obvenientia, vel longe protracta, nostræ præsertim Italiæ hoc ævo familiarissima, accuratam Medicorum attentionem extorquent : Horum quippe morborum originem, si sponte nascantur, hominibus ipsis tribuendam esse non inficiamur; at si ab ineunte ætate exordia sumpserint, verendum profecto est, ne origo eadem in iis, quorum custodiæ pueri demandantur, non sit utique refundenda. Illud vero unum ægrotos magis angit, atque sollicitat, quod nimirum hujus naturæ affectionum scaturigines tum prænoscuntur, cum remediis haud suppetit locus. Accurata itaque opus esset observatione, si præcipua, quæ hosce respiciunt morbos, perstringi vellent, ut iis, qui hujuscemodi perniciosis, atque lethalibus succubuerunt affectibus, aliquod exinde levamen accederet. Id autem aliqua ex parte peragendum mihi esse proposui, ut, si fas est, aliquid lucis ex observationibus mutuari concedatur, quæ ad veri inquisitionem vel propriæ, vel alienæ valetudinis cupidos veluti manuducat, ut frequentissimi morbi vires, quantum licuerit, infringantur.

§. II.

Hominum querelæ.

Quam plurimos ego sæpissime audio, qui non modo de morbis popularibus, & hæreditariis conqueruntur, sed adversam incusant sortem, eo quod quam plurimis conflictentur, quos inscii in adolescentia nonnunquam adepti sunt. Id autem non absque stupore considerandum occurrit, quod, cum in Nosodochiis Anatomicæ instituuntur observationes, innumera eaque inopinata in incisione cadaverum præcordiorum vitia perpetim deprehendantur, inter quæ Aneurysmatica præcipue expendenda offeruntur, quæ miserum exhibent quotidie observatoribus spectaculum. Ut igitur hisce calamitatibus humanam vitam breviorem reddentibus, & diuturna lucis usura homines immature privantibus constitui remora possit, id unum necessarium videtur, ut nempe funesti tales eventus physiologicæ subjiciantur analysi, ut, investigatis præcipuis causis, aliqua exinde nanciscantur ægrotantes emolumenta. Itaque minime alienum a veritate mihi videtur, pueros a parentibus, aliisve illorum custodiæ negotium nactis neglectos, ac perperam tractatos Aneurysmatica præ-

cordiorum vitia, atque alia, quæ teneram ætatem illam, cujuscumque impressionis capacem, invadere consueverunt, contrahere posse (Vid. §. XXVIII. LXVIII.), quæ pro datis occasionibus manifestentur, & ingravescant. Antea vero hujusmodi affectuum vetustatem, atque naturam examinare non displicebit.

§. III.

ANEURYSMATA APUD VETERES.

ARTERIOSOS canales a corde non longe positos, quorum nomine ampliores quosque truncos longius protractos designari velim, Aneurysmata contrahere haud infrequenti observatione compertum sit. Latius interea præcordiorum nomen accipere congruum erit, quandoquidem id & a Celso (*a*) peractum noverim, qui eadem usque ad hypochondria protendit, adeo ut in tali spatio universus comprehendatur aortæ tractus, ubi efformantur frequenter Aneurysmata, veluti ex dicendis evidenter apparebit (§. XXV). Non videtur tamen hujusmodi affectibus quædam deneganda vetustas ex vitæ hominum regimine, & analogia corporum deducenda: Quidquid enim quibusque contingere corporibus ex eorumdem textura ducens originem deprehenditur, paulo intensius, sive remissius in uno eodemque corpore aliorum respectu agere exploratum est. Ast vitæ regimen, circa quod tanto magis lasciviunt recentissimi quidam, & delicatuli hominum, quanto in deterius valetudinem ruere quotidiana nos edocet observatio, eo devenisse apud veteres, Græcos præsertim, atque Romanos narrant historiæ, ut si exercitationes corporis, & lauta convivia, quæ temporibus illis instruebantur, dumtaxat expendi velint, nonnisi deplorandus excessus ad propriam perniciem traductus valeat observari. Quemadmodum vero, quidquid ad corpus quatiendum, atque ejusdem depravandam œconomiam accommodatum est, vitia præcordiorum inducit, veluti demonstrabitur (§. XXIX, XXXII, XXXIV, LII, LVI &c.); ita veteres, utpote iis ferme omnibus addictos, quæ talia efficere poterant, credendum est sæpenumero adductis affectibus succubuisse. Cadaverum sectiones, quæ res hujus

(*a*) *L. 4, cap. 1 & 8. l. 2, cap. 3. l. 5, cap. 26 &c.* Vid. *Morgagn. Epist. IV. in Cels. Tom. II, pag. 101. Patavii 1750. & Lomm. Medic. Observ. I, II. Tornaci 1557. Sylv. de le Boe Prax, Medic, Ap. Tr, VI, §. 39, pag. 741. Trajecti ad Rhenum 1695.*

generis extra omnem dubitationis aleam collocant, cum parum, aut nihil vigerent, hærentem dubio relinquunt animum, neque alio referenda certitudo eſt, niſi ea, quæ noſtris temporibus uſuveniunt, cum iis, quæ apud illos contigerant, conferantur. Luxus itaque adeo creverat, ut tum in exercitationibus (§. LVI), tum in conviviis (§. LIV), quidquid libuiſſet, non autem quidquid eſſet proficuum, veteres amplecterentur, & cuncta, quæ ipſi peragerent; voluptatem, atque libidinem redolerent. Eo inſuper priſcorum deliravit inſania, ut vel in Gymnicis peragendis exercitationibus, quidquid populo placuiſſet, præſtandum foret, & in opiparo, & multis ferculis inſtructo convivio dignus laude cenſeretur nonniſi quicumque delibatis dapibus univerſis peculiarem ingluviem oſtendiſſet. Omnis igitur relinquenda inquiſitio eſt, qua decerni poſſit, utrum nempe præcordiorum affectibus veteres magis, quam recentiores homines tentarentur: Ipſi namque non modo in adductis rebus frequentiſſime delinquere conſueverant, quin & perſæpe promiſcuam venerem appetebant, ex qua non levia detrimenta dimanant (§. LII), & quæ peragerent, intempeſtivis immiſcebant illecebris univerſa.

§. IV.

Veterum cognitiones.

Ex his itaque concludi poſſe videtur, errata in iis, quas non naturales res Medici nuncupare voluere, plurimum apud nationes veteres viguiſſe, ex quibus morbi, de quibus ſermo eſt, cumulati fuerint, veluti eorumdem mores oſtendunt, qui ex accuratis hiſtoriis depromuntur. Quoſcumque inſuper illorum præmatura morte fuiſſe peremptos in ipſis Medicinæ primordiis accepimus, etſi oracula neutiquam conſuluiſſe, ne dum optimum antea extorſiſſe reſponſum credendum ſit, quandoquidem dum præcordiorum frequentius graſſarentur morbi, ſuperſtitioſæ gentes illæ moribus efferatæ perraro Deorum frequentare delubra conſueverint, ut oblato libamine ex oraculis vaticinia captarent, exindeque valetudinis, aut interitus nanciſcerentur ſecuritatem; quum tamen vitæ adhuc ſuperſtites oracula de morbi origine, atque ſucceſſu compellare decreviſſent, nullum extorquebant tutius reſponſum, quam ut amuleta non deſpicerent, ne, ut ipſi commenti ſunt veteres, repentino aliquo cordis

morbo ſuccumberent. Quod autem licet prioribus illis, rudibusque Medicinæ ſæculis contigiſſet, quibus falſa extiſpicia, veſana ſuperſtitio, eriſticæ fraudes, & multiplicia deliramenta viguerant, rem tamen, de qua agimus, adumbrare videtur: Subdola enim Sacerdotum reſponſa, atque fraudulenta verba, quæ temporibus illis uſurpabantur, aliquid, quod nonnunquam accideret, videntur ſupponere, cum ipſi vel ea, quæ ab aliis pronunciari audiverant, vel quæ ſibi veritati magis conſona viſa forent, effari ſæpe ſæpius conſueverint. Longe probabile igitur elucet argumentum, ex quo id vel maxime erui queat, quod nempe eos inter morbos, qui præcordia torquebant veterum, Aneuryſma ipſum recenſendum ſit ipſis adhuc hominibus incompertum. Hippocrates tamen veram cardiaci Aneuryſmatis habuiſſe notionem ambigitur, licet variis in locis tumores in vaſis cordi adhærentibus, inque arteriis ſedem habentes enumeret (*a*). Inſuper ipſi Galeno (*b*), Aetio (*c*), Æginetæ (*d*), Actuario (*e*), aliisque ex Græcorum familia vario quidem nomine fertur innotuiſſe, quodque non de Græcis modo ſcriptoribus, verum & de Arabibus ipſis ſynchrona evulgantibus volumina vaticinari cuilibet datum eſt. Quare non Hippocratem tantum præcordiorum Aneuryſmata forſitan perſpexiſſe, & ab Herodico Selymbriano eorumdem percepiſſe notionem ſuſpicantur, cum & reliquis, quamvis humanorum cadaverum ſectionum haud inexpertibus, comperta credantur. At ne conjecturis potius quam veritati litare videamur, ultro contendimus, Galenum nimirum utique Aneuryſmata perſpexiſſe, nullumque ex his, qui ante illum ſuperſunt ſcriptoribus, de tali morbo aperte fuiſſe locutum, cum ille primus præ cæteris videatur, qui hoſce affectus aliqua ornatos obſervatione complectitur.

(*a*) Ιπποκρ. προγ ὤς. Sed male deducunt Medico critici ex ipſius libro Περὶ καρδίης, cum ſit apocryphus, neque Galeno ipſi innotuerit, etſi alii contrariam tueantur ſententiam. Vid. *Georg. Seger Diſſert. de Hipp. lib.* Περὶ καρδίης *ortu legitimo. Baſileæ 1661.*

(*b*) Περὶ Φλεβοτομ. θεραπευτ.

(*c*) ΤετραβιβΛ. κεφ. ι.

(*d*) Βίβλ. ζ'.

(*e*) Μεθοδ. θεραπευτ., βίβλ. ά, κεφ. ή.

§. V.

ANEURYSMATUM OBSERVATIO.

NEQUE is ego ſum, qui veteres ſanguinis circuitum agnoviſſe ſentiam, etſi vetuſtiſſimum ſanguinis in gyrum acti inventum nonnulli prædicent (*a*), ex quo, quidquid de Aneuryſmate cogitarent, plane deduxerint. Si ulla proinde conſtituenda epocha tutior occurrit, in qua relati hucuſque morbi obſervari cœperint, hæc ab inceptis cadaverum ſectionibus, & ab invento ſanguinis circuitu repetenda eſt, quin vetuſtiora eminus attendantur figmenta, luridisque agyrtarum commentis fides habeatur, qui falſa pro veris obtrudere delectantur. Quum igitur Medicinæ incrementum, & inſtauratio illis accepta referenda ſit ſæculis, quibus incidenda frequentius occurrerunt corpora mortuorum, non ſecus ac illi fauſtiſſimo, quo ſanguinis circuitus deprehenſus eſt, hinc decerni poſſe videtur, veram cordis affectuum, præſertim vero Aneuryſmatum, naturam una cum peculiaribus conjunctam obſervationibus elapſis retro ſæculis cimmeriis involutam tenebris latuiſſe, uſque dum ex autopſia pateret veritas, qua poſita, eorumdem morborum cauſæ ſuppeterent indagandæ, quod ab inventa circulatione fieri accuratius potuiſſe neminem latet. Illud autem vel maxime obſervari meretur, quod nempe efformato Aneuryſmate vehementes perſentiuntur ut plurimum pulſationes (§. VI), quibus a veteribus ſedulo animadverſis præberi ipſis debuiſſe crederem indicia circulationis: Nulla etenim alia ſuppetit conſideranti ratio; quæ aliam vehementis hujus arteriarum motus oſtendat cauſam præter adauctum fluidorum impetum, niſi ad occultas ipſi qualitates illico confugiſſent. Sat igitur eſt decernere, quodnam tutius tempus ad inveniendas Aneuryſmatum cauſas affulſerit: Nam haud aliter cogitandum ſupereſt, quotieſcumque indubia perquirantur fundamenta, quibus obſervationum tempus innitatur; perarduum profecto eſt criticorum lites componere, niſi adſciſcantur obſervationes. His itaque fidendo vitia præcordiorum ad Aneuryſmatum claſſem referenda veniunt examinanda.

(*a*) Notum Sinenſibus antiquitus fuiſſe ex Clyero refert Th. Bartholin. *Act. Hafnien. an. 1677, pag.* 4. Emiſſæque Epiſcopum Nemeſium id agnoviſſe creditum fuit. Vid. *Freind Hiſtory of Phyſick from the time of Galen to the beginning of the ſixteenth century. London 1751.*

§. VI.

ANEURYSMATUM DEFINITIONES, ET DIVISIONES.

PATET jam ex Anatome cordis fabrica, ſimulque obſervata recentiorum docent, quatuor, ſive quinque tunicis arterias ſtipari prope cor magis conſpicuis, in aorta videlicet, & pulmonali. Media inter has, quæ tenax eſt, & ad tendineam ſubſtantiam accedit, obſervationem exigit peculiarem, cum *vero*, & *ſpurio* Aneuryſmati, quod attentius examinandum occurrit, ſupervenienti, non exiguo eſſe poſſit impedimento, & ſat validum exigat impulſum, ut diſſiliendo fatiſcat. Diſtinctionem hanc ab aliquibus receptam, exploſam ab aliis, neceſſariam in præſenti tractatione eſſe arbitror, etſi ſæpius *verum*, quam *ſpurium* in arteriis præcordiorum deprehendatur, ut rerum obſcuritas evitetur. Sed ne fallacia ex nomenclaturis exoriatur, utriuſque ideam a me receptam, præmiſſa generatim Aneuryſmatis definitione, in medium afferam, Aneuryſma itaque, Græcis ἀνεύρυσμα (*a*), quod ab ἀνεύρυνω deduci poſſe videtur, tumor eſt ab arterioſo extravaſato ſanguine productus, veteribus alio fortaſſis nomine notus, præternaturalis, mollis, circumſcriptus, & facile cedens, ſyſtaltico, atque diaſtaltico motu interdum præditus, pulſationem habens illi ſynchronam, quæ in illa, ubi locatur, arteria ſuſcipitur, & quæ evenire quandoque poteſt, ut ex excedenti, duroque tumore ex grumeſcente ſanguinis in extenſione Aneuryſmatis contenti quantitate ſuborto prohibeatur, vel obſcura admodum fiat (*b*). Si ſimplex

(*a*) Ab Arabibus *Aporiſma*, *Hyporiſma*, nec non *Emboryma*, & a Barbaris *Emboryſma*, teſtante Fuchſio *Inſt. Med. I, III, ſect. 1, cap. 26. Lugdun. 1541.* corruptis nominibus appellatur.

(*b*) Veterum Græcorum definitio juxta Hippocratis, & Galeni mentem reperitur apud Gorræum *Defin. Medic. v.* ἀνεύρυσμα *Pariſiis 1622.* & apud Foeſium *Œconom. Hippocr. pag. 38. Genevæ 1662.* Legitur in Codd. MSS. ἀνεύρυσμα, & nonnunquam ἀνεύρισμα, quemadmodum videri poteſt apud Budeum Lex. Græc. Lat. pag. 185. Pariſiis 1562. *Sed*, ut ait Henricus Stephanus *Theſaur. Græc. Lingu. pag. 1310. Pariſiis 1720. mendoſam eſſe hanc ſcripturam conſtat*, & in *Indic. Theſaur. pag. 443* affirmat, quod ἀνεύρισμα, & ἀνευρισμὸς *perperam apud Medicos reperiuntur ſcripta pro* ἀνεύρυσμα, & ἀνευρυσμός. Hæc tamen varietas facile iis innoteſcet, qui Medicorum Græcorum textum conſiderare non recuſabunt: De hac enim ægritudine diſſeruerunt præ cæteris Galenns Περὶ φλεβοτομ. θεραπευτ. Aetius Τετραβιβλ. κεφ ί. Ægineta βιβλ. ζ. Actuarius Μεθοδ. θεραπευτ. βιβλ. ά κεφ. ή. & Dioſcorides βιβλ. δ. Sed quidpiam ex Heſychii operibus, & Fabriciana Bibliotheca comparari poſſe compertum eſt. Vid. *Scapul. Lex. Græc. Lat. pag. 513. Lugduni 1693.*

arteriæ dilatatio, ſeu alicujus dumtaxat interiorioris tunicæ diſciſſio, cæterarumque protenſio adſit citra cruentam ex arterioſo tubo eruptionem *verum* erit Aneuryſma. At vero ſi ſanguis idem e ſuis effluat p omeriis abſque repagulo, & patens alicujus tunicæ, ſive tunicarum omnium ſeu eroſio, ſeu repentina ruptio deprehendatur, *ſpurium* dicetur, cui alii Aneuryſmaticam addunt *ecchymoſim* non longe ab ea diſſimilem, quæ innotuit Galeno (*a*) ex arteriotomia ducens originem, & quæ pro variis gradibus tranſitum ex *vero* ad *ſpurium*, & ex *ſpurio* ad *verum* Aneuryſma præmonſtrat, veluti deprehendit Anelius (*b*). Verumtamen hæc raro in præcordiorum contingit Aneuryſmate: At allata diſtinctio non modo in Aneuryſmate aliarum corporis partium conſpicua fit, cum & in eo, quod circa præcordia gignitur, obſervanti manifeſtetur; ex quo fit, ut affectiones omnes, eaque ſymptomata, quæ tali morbo communia ſunt, parum, aut nihil pro varietate locorum inter ſe differant, quibuſdam dumtaxat exceptis caſibus, quos proponemus. Sed morbus ipſe, etſi eodem ferme modo in pleriſque naſcatur partibus, nihilominus ſuas ex loco accipit differentias, ut & ipſe jam in reliquis humani corporis morbis agnovit Hippocrates (*c*). Harum præcipue, quæ ex loco deſumuntur, in eo conſiſtunt, ut nempe plus, minusve Aneuryſmaticus protendatur tumor, qui ſi parum, aut nihil reſiſtentiæ ex contiguis partibus acceperit, abſque ulla remora exſpatiabitur; ſin minus, difficulter peranguſtos fines prætergredietur, niſi quidpiam validum ſupervenerit, ex quo reſiſtentia partium ſuperari admodum queat. Ut igitur *verum* conſtituatur Aneuryſma cauſæ adeſſe debent, quæ cordis, & arteriarum texturam debilitaverint, nec non connaturalem imminuerint reſiſtentiam. *Spurium* vero, niſi ortum ab eroſione fuerit, adauctam agnoſcit vim impetus recti, ſive reflexi ſanguinis ſupra nativam cordis, & arteriarum reſiſtentiam impellentis, niſi quidpiam extrinſecus ſupervenerit. Diagnoſtica vero utriuſque ſigna, licet vagentur incerta, tutius tamen ex obſervationibus eruuntur (§. LXXII.).

(*a*) Περὶ Φλεβοτομ. θεραπευτ. Vid. *Ballon. Conſ. Medic. l. 1. conſ. 107. Pariſiis 1640.*

(*b*) *Mémoires pour l'Hiſtoire des Sciences, & des Beaux Arts. A Trevoux 1716.*

(*c*) Τῶν δὲ δὴ νούσων ἁπασέων ὁ μὲν τρόπος ὁ αὐτὸς, ὁ δὲ τόπος διαφέρει. Ἱππ. περὶ Φυσ. Hæc omnia clariora fiunt, ſi internum Aneuryſma ab externo diſtinguatur, & alia obſerventur, quæ proponuntur præſertim ab Heiſtero *Inſtit. Chirurg. P. II, ſect. I; cap. 13. Norimbergæ 1731.*

§. VII.

ANEURYSMATUM EFFORMATIO.

SED quotusquisque eſt, qui minime noverit, inter Aneuryſmata; quæ maxime circa præcordia naſci conſueverunt, multa variæ indolis obſervari? Nil igitur repugnare videtur, quo minus cordis prolapſus, ejuſdemque immutatus locus (*a*), & adaucta ipſius moles ad Aneuryſmatum claſſem reducantur. Immodica ſanguinis quantitas, quæ vaſa cor nutrientia pervadit, poteſt hujuſmodi vitia producere, & cordis etiam magnitudinem a naturali recedentem (§. X); id tamen Aneuryſma *cardiacum* liceat appellare. Ramis innumeris arterias, quæ coronariæ vocitantur, per intimam divagari cordis ſubſtantiam docet Anatome, quæ diametro fiunt ſenſim ampliore, ſi inſignis adſit cruoris affluxus, & craſſitie polleat non exigua. En itaque major in arteriarum canaliculis preſſio, atque earumdem expanſio, ex qua validiſſime adiguntur cordis fibræ, & gradatim moles extenditur univerſa. Quum autem craſſa, rugoſaque tunica in arteriis coronariis deprehenſa ſit valde ad eroſionem ſuſcipiendam accommodata, hinc ſi ſanguineæ plethoræ eroſivum interdum ſuperveniens adjungatur principium (§. LI. LXXIII), tunicarum affectio facillime promovebitur. Quare non incongruum erit aſſerere, ipſas coronarias arterias peculiari fieri obnoxias Aneuryſmati, quod *idiopaticum* appellabitur. Immodica in vaſis coronariis amplitudo ut plurimum cum glutinoſa, craſſaque ſanguinis in iiſdem vaſis contenti materie copulatur. Sanguinei proinde globuli mole aucti dum magno adiguntur impetu ultimi generis vaſcula difficile pervadunt, exindeque aut ſenſim ampliantur, aut ex grumeſcente obturantur ſanguine, fitque impedimentum, ubi vaſorum rami divaricantur, ex quo in alternis cordis contractionibus eadem ſemper præternaturalis vaſorum amplitudo ſuboritur, atque interna cordis ſtructura pervertitur. A robore fibrarum, ex quibus vaſa coaleſcunt, eorumdem vaſorum robur enaſcitur: Atqui major, minorve vaſorum latitudo compoſita menſuratur ratione ex directa impetus impulſi fluidi, atque inverſa reſiſtentiæ laterum: Ex atonia igitur fibrarum reſiſtentia laterum minuetur, & vaſa conſequenter

(*a*) In puero cor in dextra locatum detectum eſt, quin ne minimum quidem ne dum in læva, ſed ne in medio quidem Thoracis propenderet. Vid. *Journal des ſçavans a. 1668.*

diſtendentur eodem ſemper impetu permanente. Quum itaque in tumorem Aneuryſmata concreſcant (§. VI), utique percipitur, quomodo impulſus fiat in ſubſtantiam cordis adeo validus, ut ſpiralium fibrarum ſuperare valeat reſiſtentiam. His accedit, quod ſanguinis impetus minime remoratur ex arteriis majoribus, quinimmo facilior redditur: Tunc etenim arteriæ coronariæ replentur cum exinanitur aorta, ex qua ipſæ ducunt originem, adeoque prioribus in ſyſtole permanentibus altera perſiſtit in diaſtole, veluti monuit Bœrhaavius (*a*). Immanem cordis amplitudinem in homine ex ipſis incunabulis admodum ingluviei dedito ego ipſe obſervavi, ex qua interitus fuerat conſecutus, quodque titubanti animo calcar addidit, nimirum ut arbitrarer, non ſecus ac ſuſpicabar, ex nimia ſanguificatione, quæ in ipſa pueritia inchoaverat, cardiacum ſenſim Aneuryſma ſuperveniſſe: Etſi enim in parva puerorum machina neceſſaria ſit ad ejus incrementum progreſſiva ſanguificatio, ea tamen ſi modum exceſſerit, vaſa plus æquo reddet ampliora, ac fibræ gradatim dilatabuntur, & perrumpentur; quod non uſuvenit, ſi debita quantitate edulia facile digerenda, cruoremque mediocriter augentia commedantur (§. LXIX). Apparet inſuper cauſa Hydrocardiæ (§. XXIII), quam ſimul cum excedenti cordis amplitudine mihi crebro videre contigit, ſemperque propemodum conſecutivum mortis effectum eſſe arbitror, niſi aliæ præextiterint cauſæ ratiocinationes theoreticas eludentes. Age dum nonnulla de hac præternaturali cordis amplitudine proponantur, ut proinde majorum vaſorum cordi adhærentium Aneuryſmata phiſiologica expendantur diſputatione.

§. VIII.

INGENS CORDIS AMPLITUDO.

QUONIAM vero præternaturalis hæc cordis amplitudo, unæ eo vel maxime, quia ex adaucta cavitatis vaſorum ſanguinem ferentium amplitudine produci poſſit, ad Aneuryſmatum claſſem jure meritoque reducitur, perſæpe in incidendis corporibus mortuorum occurrit obſervatoribus inſpicienda altumque de illius cauſis penes Scriptores ſilentium eſt, niſi ea, quæ de polypis, abſceſſibus, calculis, tophis,

(*a*) *Prælect. in propr. Inſtit.* §. 187. *Lugdun. Batav.* 1734.

callis, aliisque organicis impedimentis continui solutionem ultro inducentibus, & unicuique conspicuis effati sunt recentiores, comminisci velint, e propriis nondum tenebris, ubi jamdudum consepulta delituerant, accurate exturbata, ceu rudioribus quibusque innotescit; hinc observationibus, si quæ præsto sint, innitendum foret, ut ex iis, quæ luculenter Scriptores meminerint, aliquid lucis emergeret. At enim Philosophorum observationes prævia analyseos suffultæ methodo nonnisi ex rite constitutis quibusdam, optimisque principiis deducuntur, hisque profecto Medicina careret, ni ad observationes tamquam ad sacram anchoram, optimumque præsidium confugiendum superesset. Itaque amplitudinem hujuscemodi in hoc ancipiti rerum statu considerandam aggredimur, ejusque causas ex observationibus deducendas esse putamus, ne nimium fortassis in tenebris trepidando, si quæ peculiares ex generalioribus advenientibus causis hauriendæ contigerint, minime detegantur.

§. IX.

CAUSÆ PECULIARES.

HAUDQUAQUAM nescius ego sum, vel præteritis, longeque dissitis temporibus stupendas cordis amplitudines deprehensas fuisse, quas assidua annorum serie, frequentique cadaverum inspectione magis magisque patuisse constat, nostrisque præsertim sæculis, quæ parum, aut nihil habent, quod antiquitati invideant, haud infrequenter observantur, dum experimenta in humanis jugiter captandi corporibus innata pene dixerim Medico - Anatomicis libido est. Præternaturalis tamen, & ingens cordis amplitudo non morbosa semper censenda est, nisi dilatationis causa vel in corde ipso, vel in vas ipsi adhærentibus palam fiat: Nam in ipsa fœtus efformatione monstrosi cordis genesin contingere posse haud repugnat, quod quantumvis rarum seclusis tamen causis manifeste apparentibus oriri posse dicendum videtur. Morbosa tamen affectio adeo diversa cohonestatur imagine, ut variantes sæpe sæpius variis in corporibus exhibeat magnitudines multum a primæva constitutione degeneres: Modo enim cor universum undique protensum (*a*), modo in basi, modo in cuspide

(*a*) Cor triplo majus observavit Marchettus *Observ. Chirurg. Observ. 49.* maximumque pariter visum est cum ingenti cavæ amplitudine supra diaphragma demissum. Vid. *Misc.*

dilatatum adinvenitur, modo fungosa carne externo ejusdem cono adhærente repletum, nothoque veluti carcinomate; & sycosi fulcitum, modo cruore inexhaustum, modo prorsus exinanitum, nævisque refertum, glabra superficie, atque insolitis maculis circumseptum, internisque quasi carneis lemniscis, ac veluti myrmeciis, qui ex ejusdem succussi cavernulis foras profluunt, musculosam, quam & ipsi substantiam referunt, penetrantes obductum, suique plane dissimile, ut quandoque ne cordis quidem imaginem in unaquaque propriæ compagis parte præ se ferat. Hæc autem in majoribus quoque canalibus cordi proximis detecta sunt, ita ut ad ostium aortæ in singulis semilunaribus valvulis duræ, fungosæque substantiæ, nec non exigua quædam, & inæqualia sarcomata fuerint adinventa in fimbrias, atque lacinias ad instar condylomatum eo usque protensa, ut intus aortam ipsam inclinarent, neque se citra scissuram avelli ab iisdem valvulis paterentur. Id autem reticendum nequaquam videtur, quod nempe ideo morbosam cordis magnitudinem, eamque excedentem a naturali distinxerimus, quia in peragendis circulationis muneribus augeri necessario cor debet mole sua, ut postea sanguineus latex ex ejusdem erumpat ventriculis, qui tanto magis minuuntur, quanto majus substantiæ cordis est augmentum; idque morbosæ discrimen amplitudinis a naturali distinguit, propterea quod semper illa augescit, quando hæc eadem assidue persistere compellitur.

§. X.

VARICES VENARUM.

EGO equidem arbitror, præcipuis adductorum phænomenorum causis, vasorum, quæ coronaria vocitantur, quorum nomine tum

Nat. curiof. Dec. 1. Tom. IV, Obf. 40. Hæc dum olim Florentiæ scriberem vita functum vidi ex immani morbo Religiosum Virum nomine Carolum Philippum Angelinium Mediolanensem ex inclita Capuccinorum familia, pietate, moribus, & doctrina conspicuum, qui in Imperiali Laurentiana Basilica Apostolicum Concionatoris munus in Quadragesima illius anni 1756 Florentiam perrexerat impleturus. Cadaveris itaque instituta sectione supra cætera notatu digna, inter quæ lapidescentes, & calculosæ quam plurimæ tum in cystide fellea, tum in ureteribus adinventæ substantiæ peculiarem philosophandi materiem Medico-Anatomicis tribuere, cor plus quam duplo majus est adinventum, cujus præternaturalem magnitudinem cum aliis morbosis affectibus consociatam adeo functiones corporis immutasse suspicandum videtur, ut interitus exinde fuerit consecutus. Id etiam nuper observavi in homine, qui Pleuritide laboraverat, nullumque auctæ cordis magnitudinis signum ostenderat, veluti ex epistola apparet, quam ad Novarensem amicum misi. Vid. *Novell. letter. di Firenze d'Agosto an. 1758.*

venæ, tum arteriæ accipiuntur, varices (*a*), aut idiopatica quædam Aneuryſmata non immerito accenſenda eſſe, quandoquidem quidquid varices iſtas producit, & adducta pandit Aneuryſmata, præternaturali cordis amplitudini producendæ non leviter ſuffragatur. Ac profecto quæcumque in coronariis vaſis inordinatæ extenſiones adveniant ad præternaturalem cordis amplitudinem promovendam conferre poſſunt, ſi arteriarum, in quas a corde velociter truditur ſanguis, reſiſtentiæ vim cordis exſuperent, quod ex multiplicibus, variantibusque cauſis deduci poteſt, quas inter plethoricus corporis habitus recenſendus eſt, auctaque in morbis acutis celeritas, inflammatoria corporis conſtitutio, arteriarum vitia, & alia quam plurima ab unoquoque facile prænoſcenda. His, aliiſque conſtitutis facile pervertitur œconomia circulationis: Tunc enim integra cordis obtineri nequit exinanitio, cruentaque congeries in coronariis vaſis ſenſim apparebit, ex qua vaſa ipſa plus æquo protendentur, inductoque idiopatico Aneuryſmate illico cardiacum conſequetur. Id vero clarius oſtendetur, ſi adductorum vaſorum proprietates ex eorumdem deſcriptione deſumantur.

§. XI.

VASA CORONARIA DESCRIBUNTUR.

VASA hæc modo majora, modo minora ſe produnt, eumdemque non raro ſitum juxta majorem minoremve cordis magnitudinem aſſervare videntur; ſemper tamen obſervatorum oculis patent, eorumque ramificationes ab unoquoque cernuntur. Hæc in arterias & venas diſtingui poſſunt, quarum priores in unum coëuntes varia, & multiplici inter ſe cohærent anaſtomoſi, atque in exiliſſima diſtribuuntur vaſcula, quæ cuncta ſenſibilia cordis puncta pervadunt, omnemque pene cordis ſubſtantiam una cum venis componunt, & quæ perſtant in diaſtole, quando reliquæ corporis arteriæ in ſyſtole manent (*b*).

(*a*) Non valde differt varix ab Aneuryſmate, niſi morbi ſedes obſervetur: Aneuryſma etenim in arteriis locatur, varix autem in venis, quas, præſertim prope valvulas, in ſuis tunicis ita extendit, ut deperdita qua donabantur forma, in aliquo venoſi tractus ſitu in ampliorem ſaccum abeat, ut in vero fit Aneuryſmate. Sed uterque morbus ad cyſtides, ſive tumores capſulatos reducitur. Aneuryſma eſt cyſtis ab alterutra dilatata arteriæ tunica dependens; Varix vero eſt nodoſa, vel interpolata venarum dilatatio. Vid. *Sauvages Patholog. Method. pag. 310. Amſtelodami 1752.*

(*b*) Tametſi hoc ipſum plures doctiſſimi viri aſſeruerint, nonnulla tamen contrarium demonſtrare videntur experimenta in animalibus inſtituta.

Aliæ vero, quæ sanguinem versus auriculam dextram ferunt, tum inaniuntur, cum reliquæ in corpore implentur, tenuissimamque ostio suo valvulam positam habent. Coronariæ tamen arteriæ id peculiare habent, ut nempe ex iis interior superficies exterioris arteriarum tunicæ densum accipiat rete, quod in systole aortæ repletur, & in diastole exinanitur, ipsamque aortam in universa contegit superficie, velut ex injectionibus ipsis deducitur, quibus in sinistro cordis ventriculo institutis, ejusdem membranæ immisso liquore tinguntur, cum ejusdem insuper vasa cordi proximiora ex arteriis profluant coronariis, quæ nonnisi ab aorta replentur. Deinde quando cor in diastole laxatur, tunc utraque coronaria vasa eo sanguine turgent, qui ex aortæ contractione in coronarias arterias impellitur. Expellitur sanguis, dum cor est in systole, atque per coronarias majores venas in sinum, auremque dextri lateris effunditur, ac per exhalantes venas in universam effluit cavitatem; neque alienum a veritate videtur, quod sanguis in coronariis contentus arteriis per earumdem oscula in aortam retropellatur. Arteriæ autem coronariæ supra semilunares exoriuntur valvulas opposita ex aortæ lateribus directione, ubi maxime illa e corde egreditur. Harum una dicitur dextra, sive inferior, quæ ex aorta ipsa prodiens juxta oram auris dextræ descendit, & circa marginem acutum reflectitur: Sinistra vero, sive superior circa obtusum reflectitur marginem ad planum inferius, & dextræ trunco occurrit; ideoque ambæ opposita oriri directione dicuntur. Dextra inter cordis basim, dextramque auriculam, sinistra vero inter basim cordis, atque sinistram insinuatur auriculam, ejusque rami descendendo una cum postremis dextræ ramis, mox sinistræ rami cum ramis dextram componentibus communicant. Hujuscemodi vero rami adeo exiles inventi quandoque sunt, ut injecta cera vix ad solis radios ope microscopii ceræ globuli conspiciantur, qui modo in venas, modo in alias lymphaticas exhalantes venas videntur insinuari. Venarum tamen tres statui possunt ex uno dumtaxat tubo valvula stipato, qui in sinu cordis locatur, provenientes, quarum maxima juxta radicem sinistri sinus per septum in superiori plano, ac per obtusum marginem distribuitur; media vero in inferiori plano abit ad cordis mucronem, seque priori inosculatur; anterior tandem ad latus mediæ contraria inseritur directione. His autem aliæ adduntur innominatæ sensim minores, quæ præcipue in dextram auriculam inseruntur. Itaque hujuscemodi

tum arteriosa, tum venosa vasa, quæ cor extrinsecus ad instar coronæ ambiunt, & per totam internam illius substantiam divagantur, una simul accepta coronaria dicuntur.

§. XII.

Vasorum turgescentia.

Quæcumque in vasis nuper descriptis mutationes adveniunt, facile quidem omnes propemodum conspirare videntur ad præternaturalem cordis amplitudinem promovendam, ipsumque Aneurysmaticum efficiendum. Id autem nonnisi ab autopsia desumendum occurit, cum hujuscemodi aliquando vasa observata fuerint ab Anatomicis turgidissima (*a*), horumque turgescentia non ex ipso dumtaxat oborta supponitur sanguine, sed ex ipsa cordis fabrica, quæ ex ramis vasorum innumeris in modum glomi intortis, sive ramosæ arboris coalescit. Quum vero exploratum sit, majorem sanguinis quantitatem in cordis base, quam in ejusdem cuspide contineri, utpote quod conico donatur perimetro, hinc si crassiora quomodocumque fluida evaserint, perardue quidem e corde propellentur, & paulatim grumescent, neque semper ex vi circulationis advenientia superabuntur impedimenta. Fieri tamen potest, ut quæcumque obvenerit grumescentia non semper perseveret, quinimmo ex aliquo naturali conatu discutiatur, ceu in fœminis deprehensum est, quæ cum symptomata cordis adaucti præ se tulerint, supervenientibus affatim catameniis ex incipiente morbo sanæ evaserunt; id quod nonnisi ex liberiori superaddito per vasa ultimi generis in corde cruoris transitu deducitur evenisse. Id tamen seclusis hujus naturæ conatibus obtineri nequit, cum impedimenta potius crescant, quam minuantur. Quoniam igitur absque libero sanguinis transitu per proprias cavitates cordis motus fieri nequit, cum hic quantitatem assentare debeat internam cordis substantiam pertranseuntem, nec non ordinem servare circulationis, hinc quo magis pondus adaugetur in cavitatibus, eo minus perfectas interna cordis substantia perficiet expansiones. Cæterum qualescumque fluidorum cunctationes in minimis canalibus fiant, ideo a majori

(*a*) In cadavere militis coronaria cordis vasa in corde magno, duro, & albicantibus referto maculis turgidissima observavit Fantonus *Observ. Anat. Medic. Observ. VII*, §. 2 & *pag. 20. Venetiis 1713.*

minorum nexu relate ad majores exoriuntur, quia cum fluida hujuſcemodi anfractus pertranſire conantur, majori reſiſtentiæ reluctando vim propriam exercent. Vaſa inſuper coronaria id peculiare habent, ut nempe ſanguis arteria allatus haud revertatur per venas, verum in cordis ſe exoneret cavitates, atque vena, quæ revehere ſanguinem ſolet, eumdem in cavitatem ipſam extrudat, quin neceſſaria fatiſcere conetur lege, dum incertis vagari curſibus adſolet (*a*).

§. XIII.

SANGUINIS CONSTITUTIO.

PRÆTERQUAM quod ſi craſſis nimius partibus ſcateat ſanguis ad minimos pervadendos canales ineptis, obex ſanguinis circulationi apponetur, quæ ne intercipiatur, iiſdem partibus in hiſce itineribus abſolvendis maxima in lateralibus vis occurret facienda, ex qua coronaria vaſa dilatabuntur. Minime vero id uſuveniet, ſi ſanguis tenuibus partibus globuliſque coagmentetur exilibus, veluti ſecluſis morboſis affectibus prænoſcitur, & a Medico-Phyſicis comprobatum eſt (*b*), etſi eadem ſemper cordis fabrica debeat neceſſario perſiſtere, quod in valetudinariis corporibus, quæ optima hæmathoſi deſtituuntur, neutiquam deprehenditur, cum in his heterogeneæ partes plures ſint quam in corporibus bene valentibus, in quibus adſunt quidem, ſed æquam haud prætergrediuntur quantitatem. Atque, ut vera fateamur, ſanguinem heterogeneum fluidum eſſe ex iis infertur, ex quibus ipſe ſuboritur, ceu ex Chymicis evincitur ſolutionibus, quæ aqueas, pingues,

(*a*) Omnium primus, quantum videtur, Raymundus Vieuſſenius *Traité de la Structure & des cauſes du mouvement du cœur. A Toulouſe 1715.* animadvertit, ſanguinem ex arteriæ coronariæ ramis, aliiſque finibus in cava cordis trudi, inque internam cordis ſubſtantiam exonerari, ex quo peculiaris in corde conſpicitur injectionum ope circulatio ex duplici exorta ſanguine; ex eo nimirum, qui fluit per auriculas, eoque qui per arteriæ coronariæ fines ultimos in cavitatem cordis immittitur.

(*b*) *Lorſqu'on regarde les globules rouges du ſang d'un homme, & qu'on ſe donne la peine de les conſidérer avec patience, juſqu'à ce qu'ils ſe ſoient diſſous & changés en ſéroſité, on découvre, que chaque globule rouge ſe partage en ſix autres plus petits globules ſéreux de couleur jaune; ſi on continue enſuite à les obſerver encore avec la même patience, & à l'aide d'un microſcope, on les verra ſe ſéparer l'un de l'autre, & ſe diviſer en ſix autres globules aqueux, qui ſont ſi transparens, & ſi fins, qu'il n'eſt pas poſſible de pouſſer plus loin ces recherches à cet égard avec les microſcopes, qui ſont aujourd'hui en uſage.* Eſſai de Phyſique par M. Pierre van Muſſchenbrœk, chap. 2. A Leyden 1739.

pingues, atque tartareas partes seorsum exhibent insitas sanguini, uti vel ex longe diversis, quibus coalescit materiis divinari fas est: Ipse enim a fluidis, ut lacte, vino, aliisque heterogeneis rebus incrementa suscipit, nec non a carnibus, herbis, frugibus, & a solidis quibuscunque corporibus augetur. Neque despicienda proclivitas est ipsis perspecta veteribus, qua sanguis vel in corporibus non valetudinariis ad concrescendum disponitur (*a*) prout majori, minorive superveniente calore concrescendi vis augetur, veluti in acutis affectibus deprehenditur. Nil itaque mirum videri debet, si crassus nimis quandoque sanguis evaserit, adeo ut nonnisi magna vi per coronaria adigatur vasa, & quemadmodum valde solutus aptior ad motum redditur, atque majori efficacia proprios pervadere canales nititur, ita cunctari compelletur, si nimium crassus extiterit. Omnis insuper sanguinis motus fatisceret, si ea ipsi contingerent, quæ post institutam phlebotomiam deprehenduntur: Si etenim e vena missum fictili exceperis scypho, ejus sensim rubentem partem in fibrosum conglutinari rete conspicies, cujus in areis, quæ nonnisi per microscopium cernuntur, qua limpidus ichor, qua rubri globuli continentur; mox serum undequaque exprimetur, quod diuturna dudum pruna concoctum in cartilagineam, ac pene osseam duritiem convertitur. Hæc tamen licet diversimode in sanguine fiant, dum in venosis, & arteriosis vasis locatur (*b*), sæpe sæpius observatorum oculis innotescunt, ipsumque cor infestare videntur.

§. XIV.

CORDIS OBSTRUCTIONES.

ADDUCTA proinde constituta remora ex inducta crassitie sanguinis originem trahente obstructiones intus cor suboriri necessario debent non idiopaticum modo in coronariis vasis producentes Aneurysma,

(*a*) Veteres ob concretionum metum sanguinem sibi frequentissime detraxisse alienum a veritate non arbitrabitur, quotiescumque Ægyptiorum præsertim mores observentur. Ipsi enim ne in magnam sanguinis abundantiam incurrant *præservationis gratia plurimi, ne omnes dicam, quotannis non modo semel, sed bis vere, & autumno sanguinem sibi detrahunt, & hoc faciunt tam urbani, quam agrestes homines*, ut ait Alpinus *Hist. Ægypt. Natural. l. II, cap. 10, pag. 126.* Lugd. Batav. 1735.

(*b*) Quælibet fermentationis species in corde, atque arteriis excitata ob mutuos cordis motus major est quam in venis, atque adeo efficere potest, ut sanguis magis caleat,

at ipſius quoque cordis amplitudinem promoventes. Obortæ obſervantur tales obſtructiones ſive in ipſis arterioſis canalibus, ſive ad extrema eorumdem oſcula, ex quibus liber ſanguinis circuitus aliquatenus præpeditur. Quum vero cordis contractiones nuſquam fieri deſinant, atque ſanguis ipſe in arterias perpetim deferatur, evidens eſt, ex tali occurrente impedimento reniſum quemdam ſanguinis in cor effici, & utraque coronaria cordis vaſa repulſo aortæ cruore repleri (§. VII), nec non muſculoſam cordis ſubſtantiam uberiorem nutritium ſuccum recipere, valvulaſque laxari, ac pene diduci ſemilunares. Quapropter cum in unaquaque cordis diaſtole non modo conſuetus fiat in cor ſanguinis impetus per auriculas, & venarum truncos, verum & ſuperadditus in cor ipſum ex arterioſo tuborum latice refluxus, hinc non ſola ventriculorum utrobique protenſio conſequitur, ſed auricularum quoque, ubi ſæpius propter minorem quam in ventriculis reſiſtentiam, Aneuryſmata ab Anatomicis reperta ſunt, proindeque univerſi cordis amplitudo induci magis magiſque debebit. Idipſum itidem ex ebulliente cruore exſpectandum fore concludendum eſt, ſi in fibrarum poris dudum effuſus in coronarias effluere venulas prohibeatur; conabitur enim ſe in meatus fibrarum intrudere, atque ex inducta quadam veluti phlogoſi torreſcens ſanguis coronaria ſenſim diſtendet, & haud raro perrumpet vaſa, credendumque videtur præternaturalem ipſum cordis amplitudinem pariturum. Reticendum autem illud non eſt, quod nimirum grumeſcens in corde mole aucto ſanguis abſque concretione polypoſa nonnunquam adinvenitur. Has quidem grumeſcentes ſubſtantias cardiaco jam præexiſtente Aneuryſmate mihi aliquando intueri contigit gelatinoſam referentes naturam, colore præditas nigricante, facile tamen anatomico cultro cedentes, atque nullis internis ipſius cordis vaſis fortiter adhærentes, ſed a quibuslibet propemodum partibus ſegregatas. Minime vero conſolidari poſſe apparet, niſi fibroſæ gignantur in ipſis partes ſubſtantiam ipſam duram reddentes, & aſſiduis cordis contractionibus reluctantes, quod raro admodum fieri poteſt, cum hujuſmodi grumeſcentes ſubſtantiæ vel in obitu ipſo, vel paulo poſt ipſum quandoque efformari queant (§. XVII). Hujus generis fuiſſe

---

rubeat, & mutationes plane diſſimiles in arteriis producat, quæ ab iis non parum differant, quæ in venoſis vaſculis efformantur. Mecum autem conſentire videtur Widmerus *Chym. corp. Animal. cap. VII*, §. 55, *pag. 26*. Argentorati 1752.

videntur illæ, quæ anno 1656 obſervatoribus affatim patuere, & quæ plurimos repentinos produxerunt interitus, & cor, ejuſdemque vaſa turgentia, cruentaque ſubfluida maſſa, & nigricante latice referta reddere viſæ ſunt. Etſi itaque ex polypo, aliisque dureſcentibus concretionibus conſequi præternaturalis cordis amplitudo queat, eodem tamen ſecluſo fit manifeſta; grumeſcens etenim obſervatur quandoque ſanguinis in corde congeries, non vero fibroſa, firmiterque coronariis vaſis adhærens (*a*).

§. XV.

VASORUM SANGUINEORUM ALTERATIONES.

MINORES canales cujuſcumque generis multo minus ex cordis vi ampliantur, quam majores, quibus admodum extenſis minora vaſa fortiter comprimuntur. Ex hujuſmodi vero compreſſione minor in iiſdem ſanguinis affluxus peragitur, ex quo magnopere debilitantur. Alicujus proinde momenti laxitas in his quoque viſceribus fieri debet: quæ a ſanguine, qui per minores canales defertur, enutriuntur, exindeque determinatum robur accipiunt. Si itaque vel qualibet levi de cauſa id in coronariis vaſis acciderit, hæc laxabuntur, alternisque aliquantulum deperditis motibus circulationem ſanguinis in vaſe illo, ubi locatur impedimentum, lentius peragi certum eſt. Reliquæ igitur ramificationes minoris, & infimi generis ex prohibita conſueta ſanguinis alluvione exinanitæ propemodum ſupererunt, ac paulatim humore illuc ſenſim extillato, & per ſpatium, quod ſupereſt, pertranſeunte refertæ illum eumdem diu detinebunt, uſque dum paulatim craſſeſcens debilia, ubi locatur, vaſa immaniter extendat, quæ

(*a*) Concretiones aliquæ polypoſæ dicuntur ob quamdam fortaſſe ſimilitudinem cum animalibus quibuſdam marinis, quæ tale nomen ſortita ſunt, ſeu cum aliis ejuſdem nominis in aqua dulci manentibus, & ad Inſectorum claſſem reducendis, quæ a Lyonetto graphice tabulis deſcripta ſunt, & in obſervationibus Trembleyanis inſerta. Vid. *Trembley*, *Mémoires pour ſervir à l'hiſtoire d'un genre de Polypes d'eau douce a bras en forme de cornes. Mém. I. &c. A Leyde 1744.* Quemadmodum autem animalia hæc longis donantur brachiis, ita & polypoſæ humani corporis concretiones ea ratione diſponuntur, qua deſcripta ſunt a Caldeſio *Oſſervaz. Anatom. intorn. le Tartarugh. Tav. IX. Firenze 1687.* polyporum nempe brachia repræſentantes, quibus alia inſecta præſertim terreſtria frequenter arripiunt, veluti adnotavit Ovidius *Metam. l. IV, v. 366.*

Utque ſub æquoribus deprehenſum polypus hoſtem
Continet, ex omni dimiſſis parte flagellis.

in aliqua cordis ſyſtole tandem aliquando diffringentur, cruoremque inter muſcularis ſubſtantiæ minimos anfractus immittent. Inſuper cum non modo fluidi nervei, ſed determinati cruoris affluxus ad promovendam muſcularem actionem non leviter conferant, nil mirum, ſi quadam ſuperveniente preſſione nervoſa, & ſanguinea vaſa alterationem quamdam ſubeant, ex qua ipſius cordis imminuatur actio, & æquabiliter haudquaquam exerceatur (*a*). Hinc palpitatio, & intermittens pulſus emergunt; tunc enim fluida conſtitutas ſibi ipſis leges non ſervant, conanturque vaſa remiſſius alternos motus peragere. Hujuſcemodi tamen preſſiones extrinſecus fieri quoque poſſunt, præſertim ad baſim cordis, quin aliquid aliud interne agens ſemper adveniat. Et ſane pinguedo illa, quæ in ejus baſe continetur, nec non glandulæ nimium ampliatæ vaſorum truncos adeo comprimere valent, ut illud idem conſequatur, quod jam innuimus. Minor ergo ex hac compreſſione in coronaria vaſa propelletur ſanguinis quantitas, ex qua vaſorum eorumdem actiones immutabuntur; debiles namque fient, neque ſufficientem fluidi quantitatem in vaſa ſibi reſpondentia tranſmittent. Sanguinis interim portio aliqua ſupererit, quæ cum proprio, perennique motu deſtituatur, facile quidem depravabitur, & eos, intra quos continetur, canales afficiet, ibique, vel extra ipſos grumeſcens expatiabitur, donec cordis moles incipiat extendi, & cardiacum ſubſequatur Aneuryſma (*b*).

§. XVI.

POLYPORUM INDOLES.

QUÆ autem de grumeſcente paulatim ſubſtantia effati ſumus determinatam reſpiciunt ſanguinis quantitatem, qua ſenſim dureſcente, licet ejus moles ex vi circulationis nequeat ut plurimum diſſipari, incrementum illius lente perficitur; pertranſeunti enim ſanguini ſupereſt locus uſque dum immani confecta mole ſanguinis fluxus prohibeatur, ex quo mors repentina ſuboritur. Id tamen & vero in

(*a*) Id clarius apparet ex cognitione relationis inter vim dilatantem, & reſiſtentiam intercedentis. Vid. *Bernoulli Diſſ. De mot. Muſc.* §. *12. Lugdun. Batav. 1710.*

(*b*) Frequentiores eſſe ſanguinis coagulationes, rarefactionesque demonſtravit præ cæteris Jo. Tennentius *Phyſical diſquiſitions demonſtrating the cauſe of the bloods morbid rarefaction, and ſtagnation. London 1745.*

polypo aliquando contingere posse asseruit Malpighius (*a*), qui eodem in cordis ventriculis existente relinqui ratus est canalem sanguini pertranseunti. Polypus vero celerius incrementa suscipit (*b*) citiusque durescit, ac retropulso sanguini facilius obsistit, veluti ex ejusdem genesi comprobatur, si ipse præsertim paulatim fiat; nam in interitu ipso efformari quandoque posse credibile est (§. XVII). Majorem uberioremque sanguinis quantitatem in venis cadaverum, quam arteriis collectam reperiri repetitis comprobatur experimentis, propterea quod cum motus sanguini impressus aliquantulum in morientibus perseveret, arteriæ mediocriter exinaniuntur, dum sanguis, qui in easdem ruebat, in venas exinde protruditur, ubi copiosior hæret. Enimvero sive ex rubra, sive ex alba sanguinis parte polypus fiat, plane constat, coronaria vasa sanguine referta, & plus æquo amplificata, ex majori post interitum additione peracta adeo immaniter turgere, ut fieri prorsus nequeat, quin illico disrumpantur, atque internæ cordis substantiæ superent resistentiam. En igitur & post ipsum interitum prætumida cordis mole magis magisque reddita inceptum, auctumque coagulum deficiente sensim nativo calore multiplices recipit mutationes. Neque attendenda semper polyposa ægritudo est, ex qua homines interierint, cum esse queat polypus ipse mortis effectus: Si enim sanguis motum omnem deperdat, coagulari potest, si tenuior demittatur pars, dum præcipue a postremis exprimitur palpitationibus (*c*). Si quid interim polyposum antea præextiterat, ex majori adveniente cruoris quantitate iidem extenditur, ipsique quodammodo calcar additur, cum supervenientes recentis hujusce sanguinis partes grumescentis substantiæ particulis ita adhærescant, ut unaquæque homogeneas, quæ insunt, amplectatur particulas, cunctæque veluti attractione quadam mutuo intercedente in unum inibi corpus concrescant (*d*).

(*a*) *Oper. Posth. Amstelodami 1698.*

(*b*) Experimenta in animalibus instituta idipsum ostendunt: si enim ea animalibus suppeditentur alimenta, quæ concretiones valent producere, dissectis eorumdem cadaveribus concretiones ipsas post mortem fuisse repertas, est ab aliquibus deprehensum. Quinimmo in iis, quæ ob venenatum viperæ morsum interierunt, congelationes sanguineas fuisse adinventas testatus est Redius, *Osservazioni intorno alle Vipere pag. 59. Firenze 1664.*

(*c*) Talis coagulatio non solum in sanguine ipso, sed in tenuioribus ejusdem particulis post separationem aliquam observatur. Vid. *Boyle App. ad hist. hum. sangu. P. IV, Tit. 10. Londini 1684, & Mairan Dissert. sur la glace Part. I, chap. 18. A Paris 1730.*

(*d*) Attractionis vires in humano corpore interdum agere certum est: Relicta enim

§. XVII.

Polyporum effformatio.

Quicumque polyposas concretiones seu post mortem, seu in ipso mortis tempore fieri decreverunt, ex vario ægrotantium decubitu esse deducendas opinati sunt, quandoquidem sanguinea posita crusta, quæ ubi sanguis in grumescentis substantiæ superficie concreverit, deprehenditur, eamdem ita locatam in vasis corporis observaverint, ut ex ejusdem situ exortos in instanti fuisse polypos peculiari suspicione perstricti fuerint. Ac profecto qui cœlum versus spectante facie mortem oppetere visi sunt, hi memoratam crustam ita positam habuere, ut albicantes sanguinis partes supremam grumescentis substantiæ sedem abripuerint, ac rubræ insuper descenderint, pariterque quilibet variante decubitu, si e vita decesserint, rationem quamdam allatæ haud absimilem quodammodo servant, ideo ut si instituta ante obitum sanguinis missione enunciatam crustam, postquam e vena sanguis eruperit, quis deprehenderit, vaticinari protinus possit, ægrotantem ex polypo moriturum, ceu institutæ demonstrant observationes (*a*). Num itaque semper in interitu, vel ante ipsum semper

cohæsione plurimarum partium, quam tantopere laudavit Hambergerus *Physiol. Med. seu de act. corp. hum. san. Jenæ 1751.* & quam ab attractione mutua pendere omnibus enitescit, patet humanum corpus ab externo aëre circumdari, qui per omnes ejusdem cavitates insinuatur, & humoribus immiscetur, quibus humidas aliquando particulas, ipsumque frigus communicat, ita ut quantum una die sanum corpus per poros amiserit, tantum attractionis ope recipiat, quemadmodum in vegetabilibus experimenta demonstrant. Perspectum insuper est allium plantis pedum admotum faucibus proprium odorem communicare, assumptasque cantharides ad renes solum deferri, & mercurium intima, & remotiora quæque pervadere corporis penetralia. At vero æquabilis fluidarum partium permixtio fieri non posset, solidæque partes propriam non asservarent formam, & magnitudinem, neque corporis nutritio rite perageretur, ipsiusque necessaria fierent incrementa, nisi hujuscemodi vires admitterentur, quemadmodum ostendit Robinsonius *Animal. Œconom. Prop. 29. London 1738.* Necessaria insuper est attractionis mutuæ vis, ut vulnera facilius uniantur, & coalescant arteriæ postquam incisionem subierint. Verumtamen efformato Aneurysmate sanguis minimorum ramorum majori quantitate fertur versus eam sanguinis massam, quæ ab Aneurysmate continetur, & ab ipsis membranis attrahitur.

(*a*) Vid. *Andr. Pastæ Epist. ad Alethophilum de mot. sang. post mortem & de cord. Polyp. in dub. revocat. Bergomi 1737, & Medic. Essays of the Society of Edimbourg vol. II, p. 273.* Polypos ante mortem gigni putavit Kerckringius *Spicileg. Anatom. Observ. 73, pag. 145. Amstelodami 1673;* sed ipsum fuisse hallucinatum ostendit Mangetus *Biblioth. Anatom. T. II, p. 2, pag. 124. Genevæ 1685*, vel quia grumosas fortasse concretiones a polypis non distinxit, veluti observandum esse docet Peyerus *Met. Hist. Anatom. Med. cap. 6. Genevæ 1681*, vel quia adiposæ substantiæ sanguini permixtæ, & nonnunquam concrescentis indolem non agnovit, quemadmodum in vena cava deprehendit Bontius *Medic. Indor. Observ. 8, p. 36*

enascatur, statuendum minime videtur, cum ex observatis innotescat, illum tum multo ante, tum in obitu ipso efformari utique posse. Atque, ut vera fatear, quamvis inficiari ipse non audeam, ægrotantes nonnullos polyposas, dum e vivis excesserint, contrahere concretiones, ipsis tamen adhuc viventibus easdem jampridem effici nonnunquam cepisse ex quodam veluti morbosæ affectionis charactere conjicitur.

§. XVIII.

Polyporum signa.

NEQUE is ego sum, qui observationes proprias eousque protenderim, ut complures ex polyposis concretionibus vita functos noverim, diuque in vivis degentes inviserim, ex iisque ad veram comparandam ætiologiam experimenta captaverim; quin potius ex viris spectatissimis Medicam praxim longo annorum intervallo exercentibus acceperim, modo hæc, modo illa, etsi maxime disparia, expendenda in infirmis occurrere morbi argumenta optimis quibusque, & accuratis observatoribus inconspicua. Vibratus tamen, atque intermittens pulsus, coarctata præcordia, protensa in jugulo vasa, animi defectus, sæpissime recurrentes, palpitationes (*a*), brachii torpor, pulsusque in eodem obscuritas, nec non spasmodicus sterni dolor non ideo observatorum ingenia torquent, ut si luculenter in uno eodemque

---

Lugdun. Batav. 1658, vel tandem quia carnis frustula sanguineis vasis conglutinata ea non perspexit solertia, qua perspexisse alios demonstrant recentiores, qui veterum inter se collatis observationibus idipsum de Diemerbrœckio *Anatom. I, II, cap. 9, p. 372. Lugdun. Batav. 1679.* Bartholino *Observ. Cent. I, ep. 2, hist. 20. Hasniæ 1657.* aliisque affirmari posse consentiunt. Discrimen vero, quod inter polypos intercedit, & Aneurysmata, aperte demonstrat polypos ipsos modo ante, modo post mortem efformatos aliquando fuisse. Videnda tamen ea sunt, quæ infra sumus prolaturi, quibus ea addi possunt, quæ apud scriptores descripta reperiuntur, & præsertim apud Severinum *De Nov. Observ Absc. cap. 2, pag. 280. Lugdun. Batav. 1724.* Riverium *Cent. IV, Observ. 34. Parisiis 1646.* Heurnium *Observ. rar. Hist. 27. Lugdun. Batav. 1609.* Platerum *Observ. 7. Basileæ 1755.* Willisium *Cerebr. Anatom. cap. 7. Londini 1670.* Tulpium *Observ. Medic. l. I, cap. 44. Lugdun. Batav. 1716.* Lowerum *De cord. cap. 2, pag. 145. Londini 1669.*

(*a*) Aliquando ex sola palpitatione cognoscitur polyposa concretio, maximeque potest determinari, si post excedentem corporis motum ideo crescat, ut non facile tractu temporis minuatur, pulsumque debilem habeat cum difficili conjunctum respiratione. Præcipua tamen signa nullum robur habent, si polyposa jamdiu efformata concretio ægritudinem aliam produxerit, quemadmodum de Apoplexia dicendum est: Tunc enim utriusque morbi signa ita confundi possunt, ut aliqua ab aliis facillime destruantur, veluti observationes Wepferi demonstrant. Vid. *Hist. Apopl. Obs. 70, 71 & seq. Amstelodami 1658.*

cafu perftiterint, ambigi non amplius queat, revera polypum adfuturum. His autem omnibus una fimul confociatis perfæpe delitefcentibus, & nufquam nifi fero nimis confpicuis, nudus profecto prodirem in fcenam Empyricus, fi tutos quofdam proponere canones vellem, e quibus manifefta diagnofis eliceretur: Unicuique enim patet, hanc, de qua loquimur, ægritudinem ex longe variantibus caufis proficifci, quarum aliquæ delitefcunt denfiffimis tenebris confepultæ. Inftar omnium fit ad rem noftram, quod de polypo hæreditario dicendum foret, quem cuilibet fedulo confideranti perfpectum eft, ex caufa multiplici derivari poffe, cum non iifdem femper ftipetur fymptomatibus, feclufa cordis palpitatione, uti ex morborum hiftoriis deprehenditur (*a*). In præternaturali ulterius cordis amplitudine non defuere, qui certa proponere indicia meditati funt, at fi quando panduntur, non in eodem femper ægrotante perfiftunt, nifi ea comminifci velint, quæ de pondere, atque moleftia cordis Scriptores prodiderunt (*b*).

§. XIX.

ANEURYSMATIS, ET POLYPOSÆ CONCRETIONIS CONJUNCTIO.

ILLUD unum maxime juvat agnofcere, quod nempe polypofæ fatis fuperque adinveniuntur concretiones modo in vitæ curriculo, modo in interitu exortæ, modo denique, uti quondam legimus, contigiffe, hæreditario veluti femine propagatæ (§. XVIII). Hafce non Aneurysmate quovis dumtaxat efformato in ipfis coronariis vafis agnitas novimus (*c*), quin & ex iis idem produci Aneuryfma confueviffe contendimus, ex quo prænaturalis cordis amplitudo deduci queat: Nam quod in reliquis arteriarum truncis ufuvenit, id & in ipfis coronariis canalibus animadvertitur, externo tamen, & validiori feclufo impedimento ex ipfa mufculofa cordis fubftantia interveniente, quo reliqua vafa, ubi obfervantur Aneuryfmata, nonnunquam deftituuntur, quodque ex valido, alternoque cordis motu pro diverfa huma-

(*a*) Vid. *Act. Berolin, Dec. II, vol. 7, pag. 99.*
(*b*) Vid. *Lang. Oper. Medic. Part. III, pag. 211. Lipfiæ 1704.*
(*c*) Vid. *Leeuwenhæck Experim. & contempl. pag. 179. Lugdun. 1696. Mémoires de l'Académ. Royale des Sciences an. 1707, & Haller Mémoire fur le mouvement du fang, & fur les effets de la faignée chap. II, pag. 22. Laufanne 1756.*

humanorum corporum firmitate ſuperatur, dum prope cor univerſum vaſorum genus concutitur. Ac profecto quacumque poſita grumeſcenti materie, quæ paulatim in coronariis gignatur vaſis, ſanguinis affluxus aliquatenus intercipitur, ac ex perenni ipſius renifu intimæ canaliculorum parietes adiguntur, uſque dum majori peracta concretione ex ampliore vaſis capacitate inſuperabile nanciſcantur impedimentum. Præterquam quod ſi prava ſanguinis accedat conſtitutio, & præſertim eroſivis ſcateat ipſe particulis (§. LI. LXXIII), tunc facile dignoſcetur, quomodo vel in ipſis minimorum vaſorum cor ipſum ambientium oris haud diſſimilis conſequatur effectus: Ea etenim, quæ ex eroſione contingunt Aneuryſmata, in tenuioribus vaſorum orificiis frequentius apparent cum aliquo dolore conjuncta, & quamcumque præripiunt intercapedinem (*a*). Nil itaque prohibere videtur, quin & in extremis minimorum vaſorum, quæ cordi inſunt, oſculis idem quadam veluti conſtituta ſimilitudine fiat, quod in nimio catameniorum in fœminis fluxu, nec non in hæmoptyſi obſervatur, quodque alias ex vi circulationis fieri prohibetur.

§. XX.

Erosionum effformatio.

Quum vero coronaria cordis vaſcula tenuia fuerint in extremis oſculis conſtituta: erodi haud difficile valebunt, exindeque cruore per anfractus muſcularis cordis ſubſtantiæ diffuſo augebitur cor admodum mole ſua, neque aliquid aliud adveniens incuſabitur. Ex quo fit, ut cardiacum Aneuryſma in iis ſæpius detegatur, qui ſive ſyphiliticis, ſive ſcorbuticis tentantur affectibus (*b*), cum in iiſdem

(*a*) Vid. *Hiſt. Morb. Uratislav. an. 1701, pag. 238. Lauſannæ 1746.* Mortua Ducis Brunſvicenſis conjuge Chirurgus aperuit cadaver, & obſervavit dextrum cordis ventriculum ab ulceroſa eroſione fuiſſe diſruptum. Vid. *Mémoires de l'Acad. Royal. des ſciences an. 1732.*

(*b*) Hæmorrhagiæ, quæ in ſcorbuticis obſervantur, ex ipſa humorum acrimonia deducuntur, ex quibus eroſa vaſa ſanguinea, ſive mollia reddita, ſanguinem contentum effundunt, veluti reluctante licet animo in chariſſima ſorore mihi obſervare datum fuit, quæ quantitatem ſanguinis univerſam per nares paulatim effudit, uſque dum integro elapſo ferme anno ſeroſa, & albicante ſuperveniente ſubſtantia, & languidiore ſenſim reddito cordis motu, tandem occubuerit, cum vix novem annos attingeret. Si ergo ex affectione dumtaxat ſcorbutica adeo depravatur ſanguinis maſſa, ut eroſivam naturam adipiſcatur, multo magis in Aphrodiſiacis id uſuvenire poſſe cenſendum eſt, cum ipſi labem immiſſo

coagulantes, adnotante Malpighio (*a*), acidique sales contineantur (§. LI). Quod vero ad polyposæ cujusvis concretionis pertinet productionem, innuendum est, non ex polypo dumtaxat emergere Aneurysma consuevisse, verum Aneurysmate constituto polypum ipsum in arteriæ expansione efformari, ceu animadvertit Morgagnus (*b*). Quid quod & in expansione alicujus coronarii vasis ex allatis casibus inducta enasci concretio potest, ex qua liberiori cruoris affluxu intercepto cor admodum crescere compellitur mole sua (*c*). Quælibet autem exorta hujus generis concretio persæpe in ventriculis, & auriculis cordis adinvenitur, qui ramosas propagines in arterias, & venas emittunt, ibidemque pariter ossificatas hirsutasque repertas fuisse partes accepimus totam sinistram cordis regionem occupantes (*d*). Quo in loco reminiscendum occurrit, quod observatum est, polypos ipsos facilius in dextro, quam sinistro cordis ventriculo concrescere, & ampliorem quoque molem acquirere.

---

veneno acceptam referant. Quod vero gravius in scorbuticis extat, statim apparet, & ex ipsis, etsi maxime variantibus, ejusdem signis eruitur: Pustularum enim eruptio, membrorum extenuatio, pruritus, & erosio gingivarum, & alia, quam plurima lethalis hujus ægritudinis argumenta ostendunt, sanguinem adeo depravari, ut vasa, quæ ipsum continent, erodantur; & mollia fiant, ut facile sanguinem ipsum effundant. Hic e vena missus atram, & grumescentem indolem in fibrosa sui ipsius parte præ se fert, salsam, & acrem in serosa, ut si in minimis hæreat vasis, ex ea, qua pollet acrimonia, sanguinea erodat vasa, ut ex varicosa venarum, quæ raninæ dicuntur, constitutione deducitur. His in minoribus humani corporis vasis rite perspectis, facile in coronariis cordis oriri posse concludimus.

(*a*) *De Polyp. Cord. Dissert. Londini 1686.*

(*b*) *Et nos revera in muliere quadam cum nihil uspiam polyposi, & nominatim in corde; & cerebri finibus invenissemus, intra Aneurysma tamen non magnum, in quod sinistra ejus arteria subclavia expandebatur, adhærentem oblongum polypum observavimus.* Adver. Anatom. II. Animadv. 40. Lugdun. Batav. 1723.

(*c*) Vermes in corde circa coronaria vasa repertos fuisse veteres crediderunt. Hos polyposas fuisse concretiones asserimus insectorum speciem referentes.

(*d*) Vid. *Bonet. Sepulch. Tom. II, l. 3, sect. 16, pag. 313. Genevæ 1700.* Cor Leonidis Lacedæmoniorum regis ex genere Heraclidarum hirsutum fuisse repertum ex Aristide Persicarum rerum scriptore asseruit Plutarchus Παραλλ. δ., quod tamen insolitæ cardiacorum vasorum alterationi arbitror esse tribuendum, quæ ipsum quasi hirsutum reddere potuisset. Sed nonnulla libenter audire fas est, quæ eruta sunt ex *Misc. Natur. Curios. Dec. III, an. 5 & 6. Observ. 122.* Ita namque ibidem legi potest; *De corde hirsuto meminit clariss. Dom. D. David Grebnerus Med. Vet. Rest. c. 16. De cord. p. 121, & ante ipsum de tali corde alii. Hinc narrat Valer. Max. de Mirac. lib. I, c. 8. Aristomeni Messenio cor repertum fuisse hirsutum, de quo etiam Plinius Hist. Nat. lib. 11, & Jo. Schenckius Obs. Med. lib. 2. De corde pilis referto scribunt curiosas observationes Pet. Crinitus. De hon. discipl. Bauhinus Anat. Antiqu. Benivenius De abdit. morb. caus. Theod. Craanen De hom. Plutarchus Paral. Cal. Rhodigin. Antiq. lect. l. 4. M. Ant. Muretus Var. lect. l. 12, c. 10. & tandem Amatus Lusitanus*

§. XXI.

Concretionum quantitas.

Monendum tamen videtur majorem minoremve polyporum in ventriculis cordis sedem habentium amplitudinem eorumdem capacitati proportionari : Dexter enim quoad substantiam dimidia parte mollior, & tenuior sinistro est, eodemque amplior, adeo ut illius vis dimidio saltem robore polleat, atque sufficiat sanguinem ad usque proximos deferendo pulmones, quando sinister ad omnes totius corporis partes per minimos propellere canales debet. Dextera tamen cordis auricula non admodum sinistra major extat, propterea quod sanguineus latex minori vi ex venis in cor effluens ampliorem exigit diametrum, quam qui majori cum velocitate per venam effluit pulmonalem; vasis etenim angustia ab aucta celeritate rependitur. Animadversum pariter fuit, non ita frequenter in canalibus a corde remotis hujuscemodi concretiones adesse, rariusque in arterioso aortæ tubo sedem habere, quandoquidem ex sanguine vehementer a corde propulso dissipari valerent (*a*). In iis tamen aortæ locis, ubi ipsa incurvatur, & ubi ramosæ fiunt vasorum elongationes, ex observatis esse frequentiores innotuit, easdemque cum Aneurysmate in aortæ tractu frequentissime consociari. Id autem ab unoquoque facile percipi potest, si superveniens obstaculum cum exorto conferatur Aneurysmate : Si namque concretio aliqua, quæ efformari jampridem cœperit, ex vi circulationis per aortæ truncum descendens in locum, ubi iliacæ ex aorta proficiscuntur arteriæ, statim descenderit, ibidemque constiterit, sanguini ad iliacas fluenti remora quædam fiet, quæ si insignis sit, subitam mortem minabitur, sin vero mediocri

---

cent. 6. narrat olim Ferrariæ nostræ (sunt Lanzonii verba) *se observasse cor cujusdam latronis insignis, & audacissimi pilis circumseptum, sic pariter hic Ferrariæ an. 1696. sub fine mensis Aprilis quemdam plebeium ætatis an. 47 forti Pleuritide extinctum in h spitali S. Mariæ Novellæ* (idem loquitur Lanzonius) *meæ curæ commisso cultro Anatomico aperui, & cor inventum est undique pilis refertum; in pulmonis autem ala dextra abscessum vidimus mortis ac morbi causam; sic monstra nascuntur in dies, & mirabilia depromit natura semper admirabilis, semperque curiosa in triplici suo regno, animali nempe, vegetabili, & minerali.* Permulta etiam ex aliis scriptoribus eruuntur.

(*a*) Rarum videtur, per omnes corporis arterias, & venas polyposas simul diffundi posse concretiones. At ex Zoologicis observatis evincimur, canem vita functum esse ex polypis venas, & arterias omnes corporis occupantibus. Vid. *Act. Hafniens. an. 1679, Obs. 29.*

ſtipetur mole , concretio hæc quotidie magis ſubcreſcens arteriæ parietes amplificabit, atque in emiſſaria arteriarum ab aorta derivantium proruet ſanguis, & modo cœliacam, modo meſentericas, modo emulgentes, modo vero ſpermaticas comprimere conabitur, uſque dum varii generis exſurgant Aneuryſmata. Quare non abs re concludi poſſe videtur, non ſolum ex efformato jam Aneuryſmate innaſci polypum poſſe (§. XIV), ſed ex polypo ipſo emergere Aneuryſma conſueviſſe, etiamſi ejuſdem locus ab eo, quem occupat polypoſa concretio, aliquantulum diſtet.

§. XXII.

Cordis læsiones.

His itaque poſitis idem in ipſomet corde ſtatui poſſe apparet: Nam ſive in ejuſdem ventriculis, ſive majoribus ramis adſit impedimentum, Aneuryſma ſenſim conſequitur, quod ſeu cum polypoſa concretione, ſeu cum aliqua vaſorum obſtructione copulatum cordis amplitudinem æquo majorem ingenerabit. Potiori ergo jure arguendus videtur Plinius (*a*), qui cor morboſis nuſquam tentari affectionibus effatus eſt, neque forte fortuna læſum illico necem inferre audacter nimis pronunciare non dubitavit. Attamen ipſa probe cognovit Antiquitas, ex læſo animalis corde œconomiam perverti univerſam, atque ipſi acceptum vitæ principium eſſe referendum: Non enim ignem, & caloris cardinem cauſamque ſolummodo veteres appellarunt, ſed humanæ vitæ theſaurum, vivifici aureique nectaris fontem, *τȣ μικρoκόσμȣ* ſolem, ipſiusque animæ ſedem, veluti ex ipſa voce, quæ animum quoque deſignat, ad nos uſque deducta concluditur (*b*). Ipſo igitur morboſa qualibet affectione laborante niſi repen-

(*a*) *L. XI, cap. 42. Pariſiis 1723.*

(*b*) Id non ſolum a Græcis, apud quos vox *καρδία cor animumque* ſignificat, indigitatum videmus, ſed inter Orientales ab Judæis acceptum novimus, quandoquidem ex voce Chaldæa *cor*, & *animus* deſignatur, quaſi ex Hebræa voce tranſpoſita deduci velit, quodque vel apud Arabes idem videtur eſſe, cum *cogitationem* ex Judæa voce מחשבה intelligant. Vid. *Buxtorf. Lex. Hebr. & Chald. pag. 75. Baſileæ 1735.* Alia hujus generis proponuntur a Williſio *De an. brut. cap. 8. Londini 1677.* Neque defuiſſe compertum habemus quoſdam ex veteribus, qui ex aucta, vel imminuta cordis magnitudine diverſas deduxerunt animi proprietates, veluti eruitur ex hiſtoriis, quarum nonnullas retulit Silvaticus *Controv. Medic. contr. II, pag. 17 & ſeq. Mediolani 1601.*

tinum interitum, interruptam saltem lucis usuram ægrotantes experiuntur, cum non circulatio dumtaxat sanguinis perturbetur, at vel morbosi emergant affectus, quos recensuimus.

§. XXIII.

HYDROCORDIÆ ORIGO.

NON omnis profecto cordis labes internam agnoscit originem, cum alterationes quædam ex humore pericardii subsequantur: Licet enim illo deficiente oriantur marasmus, & palpitatio, tamen & immodica existente quantitate sive congelatur (*a*), sive copioso plus æquo subsistente valde perniciosam affert Hydrocardiam. Ac profecto nihil aliud humor pericardii est nisi latex quidam lymphaticus e glandulis supra basim cordis jacentibus, & per universum pericardium conspersis extillatus, qui ignis calore concrescit, additoque spiritu nitri lactescit aliquando, & loturæ carnium colorem præ se fert, rubentesque particulas continet microscopio conspicuas. Hic non modo diversi coloris particeps deprehensus quandoque fuit ab Anatomicis, sed purulentus, salinis, acribusque refertus particulis, aliisque inquinamentis, a quibus affici pericardium valet, ejusque capsula exulcerari, nec non phlogosim suscipere, veluti ex interno fixoque ægrotantium circa medium sternum dolore deducitur. Quum vero quantitate nonnunquam minui consueverit, decepti sunt Anatomici, cum viderint pericardium ipsum arctissime cordi conjunctum ut vel ipsum asseruerint defuisse. Quamobrem ne major, minorve hujusce humoris quantitas decipiat aliquem, cum nunc major, nunc minor esse debeat (*b*), prout diversitas rerum expostulat, atque justius ferri velit judicium, observatio in recenti cadavere, minimeque præviis morbis, & macie confecto instituenda est. Licet itaque excedenti, ac præternaturali posita cordis amplitudine, aliisque vitiis enasci queat Hydrocardia (§. VII), tamen & ipsius pericardii humore qualitatē peccante cor affectionibus quibusdam obnoxium fiet: Ea namque omnia, ex quibus hujuscemodi coalescit humor, ideo extimulanti

(*a*) Vid. *Philosoph. Transact. for the year. 1670.*

(*b*) In fœtu copiosius reperiri testatus est Du Verney. Vid. *Act. Petropolitan. Acad.* *vol. 2.*

pollent facultate, ut nempe quidquid in illa capsula continetur, difficile putrescat. Putrescet igitur, si quantitas minuatur; sin minus, pericardii membranæ depravabuntur, ipsumque cor prava & assidua torqueri colluvie non desinet. En labes absque repagulo, quæ nonnunquam in cadaveribus deprehenditur neque polypo quopiam, neque alio superveniente impedimento.

§. XXIV.

Pericardii alterationes.

MAJOREM tamen humori, qui in pericardio continetur, labem ex putrescentibus sanguinis ibidem contenti particulis, quas satis superque adesse ex rubentibus maculis, atque colore loturæ carnium consimili concluditur (§. XXIII), arbitror accessuram, quam ex universa ipsius massa, in qua salinas, acresque reperiri particulas adnotavimus. Id autem tum verum esse censendum est, cum hujuscemodi sanguineæ partes maxime exuberant: tunc enim facile corrumpentur, & suppurabunt, propterea quod effusus affatim sanguis e propriis canalibus facile in pus convertitur, monente Hippocrate (*a*), nisi quidpiam contrarium advenerit, veluti in nonnullis Aneurysmatum tumoribus monendum est (§. LXXI). Verumtamen quantitas sanguinis universa utique putresceret, nisi magna coalescendi vis inesset sanguini, ac præter defectum balsamici spiritus liber ambientis aëris influxus adjiceretur (*b*). Verum etsi talia supervenirent, ex assidua fortassis, perennique humorum circulatione ad nihilum deducerentur, quod tamen in pericardii humore nequit usuvenire, nisi sanguineæ substantiæ quantitas cum quantitate acrium & salinarum partium minorem habeat proportionem. Quod denique attentionem quamdam videtur exigere illud profecto est, quod nempe pericardii membranæ phlegmone persæpe afficiuntur, veluti ex pres-

(*a*) Ἢν εἰς τὴν κοιλίην αἷμα ἐχυθῇ παρὰ φύσιν, ἀνάγκη ἐκπυηθῆναι. Ἱπποκρ. ἀφορισμ. τμημ. ϛ., ἀφ. κ.

(*b*) *Duplex ergo putrefactionis causa existit: prima defectus influentis balsamini spiritus; altera ambientis aëris, & corpusculorum ibidem contentorum influentia, qua evenit, ut partes spiritu vitali balsamino destitutæ, quo antehac ab omni externa causa defendebantur, & præservabantur, jam ab ambiente aëre (aliisque circumstantiis) influentiam, & actionem patiantur.* Beccher. Phys. subt. l. I. sect. 5, cap. 1, num. 23, pag. 276. Lipsiæ 1703.

ſione quadam circa ſternum, aphonia, aſſidua febri, inquietudine, ſiti, calore, ſudoribusque dignoſcitur. Si itaque ſuppuratio intus pericardii capſulam fiat, maxima ibidem materiæ putreſcentis alluvies conglutinabitur, ex qua nova conſequentur ſymptomata cordi infenſiſſima. Sed iis animadverſis, quæ præcipue cor afficiunt, jam ad arteriarum Aneuryſmata perpendenda deveniendum putamus.

§. XXV.

AORTÆ ANEURYSMA.

QUÆDAM itaque veluti ſeries aliquando conſtituenda videtur, cum evenire poſſit, ut idiopatico Aneuryſmate conſtituto oriatur cardiacum, habita ſemper ratione plethoræ, ex qua allato duplici etiam exiſtente Aneuryſmate reliqua conſequantur, quæ arterioſos canales cordi proximiores invadant: Poſita namque aucta cordis magnitudine, cum major in ipſo contineatur ſanguinis copia, quam antea, ideo major in aortam impulſus in ſyſtolis actu continget. Aortæ igitur Aneuryſma fiet, ſi hujus tunicæ ex aſſiduo & diuturno ſupervenienti ſenſim impulſu debilitentur. Cadaverum ſectiones rem evincunt, cum magis in aorta aſcendente, quæ cordi cohærens eſt, quam in deſcendente, quæ ab eodem dimovetur, frequentiſſime reperiantur Aneuryſmata: In aortæ enim flexione major exoritur reſiſtentia, quæ ex ejuſdem curvatura ſanguini opponitur. Aucta inſuper attendenda vaſorum amplitudo eſt in naturali ſtatu probe conſpicua, quæ in vaſis a corde haud longe poſitis prænoſcitur, quorum initia magis amplientur, quam eorumdem extremitates. Ac profecto arteriarum extenſiones ex vi cordis ſanguineum laticem in eas impellentis dimanant, & magis minusve augentur juxta majorem minoremve cordis actionem, quæ in arteriis ipſi proximioribus major eſſe, quam in remotioribus neceſſario debet, cum ex vicino cordis impulſu majorem in egreſſu ſanguinis ipſi eidem cogantur apponere reſiſtentiam (*a*). Plura tandem ſunt, quæ ſanguini in aortam propulſo reluctantur, inter quæ ſanguis arterioſa vaſa replens, conica arteriæ figura, &

(*a*) Major in aorta requiritur reſiſtentia, quæ ſiniſtro, eidemque admodum robuſto cordis ventriculo aliqua ratione reſpondeat, ut neceſſariæ quædam actiones facilius peragantur. Vid. *Berger Phyſiolog. Medic. l. I. cap. 5, pag. 61. Francofurti 1737.*

postremorum angustiæ vasorum merentur observationem, nisi ea in medium producantur, quæ de imminutione cavitatis binarum arteriarum, nempe axillaris dextræ, & subclaviæ sinistræ fuerunt excogitata; unde aortæ Aneurysma deductum quandoque fuit utpote a defectu virium elasticarum exortum.

§. XXVI.

Aliorum vasorum vires.

Neque præternaturali dumtaxat aortæ vasorum amplitudini semper insistendum est, quandoquidem hujuscemodi amplitudo effectus esse potest arteriosi vasis, qui suam diametrum breviorem, exindeque perimetrum angustiorem reddiderit: Tunc enim ex causa, quæ contraria effectui apparet, idem consequetur effectus, qui eidem causæ adversari manifeste videtur. Id vero nonnisi ex accuratis profluxit observationibus cuilibet consideranti evidenter ostendentibus, ex multiplicibus nempe, iisque variantibus accidentibus, a quibus recitandis supersedere satius est, ne longe nimium protrahatur sermo, imminui vasorum capacitatem posse: Sat namque est, ut sive ex tumore cartilagineo, sive ex superstructa viscerum vasis adhærentium pressione, sive alia quacumque de causa imminui queat vasis cujuscumque, & arteriosi præsertim perimeter, exindeque amplitudo aliqua non longe ab hujusmodi impedimentis insurgat. Id autem haud difficulter agnoscitur, si ea observari velint, quæ in circulatione sanguinis non interrupta fieri debent: Quemadmodum enim ex nimia, pusillave sanguinis alluvione pravi nascuntur effectus circulationem quandoque ipsam intercipientes, etsi definita vasorum diameter eadem semper persistat, ita eadem constituta sanguinis massa idem, vel huic persimilis consequetur effectus, si vasis angustia contigerit: Perspectum quippe est, internum vasorum spatium in composita suboriri ratione ex directis distendentibus, inversisque contrahentibus facultatibus. Neque longe admodum ab angustiæ superadditæ situ quidpiam arteriæ parietes fortiter comprimens adinvenietur, eo quod major semper vis prope resistentiam fiat supervenientem. Hæc si circa præcordia fiant, nil mirum, si validæ exoriantur palpitationes obstaculum non exigui momenti demonstrantes observatoribus. Retropellitur itaque sanguinis portio quædam, cui prohibita reluctatur vasorum expansio, idemque retro-

retropulsus sanguis fieri nequit, quin ibidem, ubi majori adigitur vi, præternaturalem promoveat amplitudinem, cujus causa si insuperabilis fiat, repentinus obitus subsequetur, inspectoque mortui ægrotantis cadavere Aneurysmaticus apparebit tumor, quem in aorta existentem, inter cor, & obstaculum sedem habiturum credendum est, cum comprobetur ex observatis, ex ligata aorta tumorem fieri, qui inter cor, & vinculum intumescit. Major autem allata superius vis ex immutata sanguinis velocitate, non secus ac ex superaddita resistentia deduci potest: Ostenderunt enim Hydrologi, quod si fluido quopiam per canalem variæ amplitudinis excurrente tanta ejusdem quantitas æquali tempore pertranseat, ubi minor diameter est: quanta ubi major, velocitatis diversitatem in contraria esse proportione cujuscumque quadrati diametrorum. Quum autem perspectum exploratumque sit, ex fortiori obstaculo minorem fieri sanguinis velocitatem, facile quidem illa prænosci poterit, si massarum producto in quadratum earumdem respectivæ velocitatis ducto per earum summam dividatur: Tunc enim vis in impulsu deperdita ex quotiente innotescet.

§. XXVII.

Explicatur, quomodo fiant Aneurysmata.

Sed ut intelligatur, quomodo verum fiat Aneurysma, ponantur cordis resistentiæ $= m$, cordis vis $= y$, & arteriarum systoles $= b$; erit $m + b = y$. Si itaque debilis evaserit b aliquo gradu x, manente tamen y, non erunt $m + b - x = y$. Quamobrem arteriarum diastoles respondebit decremento resistentiæ x, verumque consequetur Aneurysma pro varietate locorum, quæ afficit dignoscendum (*a*): Sanguis enim defluere per vasa debet servato virium a corde datarum excessu

(*a*) Neque difficile nimium videtur decernere, quæ quantaque sit præternaturalis amplitudo, quæ in majoribus arteriosis canalibus usuvenerit: invento enim Aneurysmate, rotundaque posita arteriosi vasis peripheria, ejusque diametro, jam vasis ejusdem innotescit dilatatio, veluti in aortæ Aneurysmate demonstravit Valcarenghus *De Aortæ Aneurysm. Observat. Obs. I. Cremonæ 1742.* Et sane in homine mediocris magnitudinis est juxta Keillium *Tent. 2.* aortæ diameter 0. 73. seu per decimalem calculum $\frac{73}{100}$ pars unius digiti Londinensis, area vero 0. 4187. His positis sic præcitatus Auctor institutam a se respiciens observationem ratiocinatus est: *Etenim istius* (aortæ nimirum) *circumferentia tres digitos mensurabat una cum viginti duabus centesimis digiti partibus. Unde cum circumferentia ad diametrum, juxta Archimedis regulam, sit ut 22 ad 7, inde deduximus, ejusdem arteriæ diametrum*

supra resistentias aggregatas, minimeque æquari debet vis cordis iis dumtaxat resistentiis, quas invenit sanguis in proprio circuitu peragendo, uti perperam putavit Keillius (*a*). Quum vero efformato Aneurysmate graviora sensim evadant incommoda, patescit jam, vim contractionis in arteriis, quæ vi sanguinis easdem distendentis respondere debet, crescere cæteris paribus in ratione molis, & velocitatis, qua sanguis ipse movetur. Denique ex conformatione tunicarum magis, minusve resistentium in arteriosis quoque vasis a corde remotis Aneurysmata totius arteriosi generis emergunt, veluti Florentiæ anno 1755 in viro, qui senectutem attigerat, observatum fuit, in quo innumera dispersa reperta fuerunt per universum corpus Aneurysmata, quæ in ipsis quandoque Zootomicis sedulo peragendis inquisitionibus palam fiunt (*b*). Quæ vero de tunicis arteriarum minus resistentibus effari volumus non semper de internis intelligenda videntur: Externæ enim & ipsæ a quacumque vel compressione, vel contusione, vel alia immodica vi immutari queunt (*c*). Id autem reticendum non est, quod nempe minor internarum resistentia ex imminuta externarum vi contingere solet, ideoque si vel ex erosione (§. LI. LXXIII), vel alio quovis adveniente casu aliqua ex externis tunicis sive laxetur, sive dehiscat, impulsus sanguinis, qui in arterias truditur, minorem inveniet in internis resistentiam, ubi maxime externarum consueta

---

æquari uno integro digito + 0. 2. + $\frac{5}{11} = \frac{2}{10} + \frac{5}{11} = \frac{22+50}{110} = \frac{72}{110}$; *ideoque diameter ista alterius diametrum supra expositam superabat per* $\frac{29}{100} + \frac{5}{11} = \frac{319+500}{1100} = \frac{819}{1100}$; *id quod satis superque probat, quantum istius area consuetam aortæ naturalem capacitatem superaret. Siquidem hoc manifestum fiet medietate diametri in circumferentiæ dimidium ducta* (Vid. *Grandi Sez. Con., Prop. 50, coroll. 1, pag. 122. Firenze 1744.*); *nam dimidia circumferentia erat* 0. 161, *medietas autem diametri erat* 0. 51. + $\frac{1}{2}\,\frac{5}{11}$: *quibus inter se invicem ductis, fit* 0. 8246. *circiter. Quamobrem area arteriæ detectæ erat ad aream arteriæ a Keillio supputatum ut* 0. 8246 *ad* 0. 418·, *quæ sane magna differentia est cum fere duplum referat.* Hæc si aliis arteriosis vasis applicentur, veram, & præternaturalem extensionem utique computabimus.

(*a*) *Essay on several parts of animal æconomy. London 1717.*

(*b*) Aneurysma observavit Eduardus Tyson in animali, quod *Taiacu* appellatur, seu Indico nomine *Quauhtla, Coymatl*, & *Quarizotl*. Vid. *Trans. Philosoph. for the year. 1683, num. 153.*

(*c*) Neque difficile admodum est decernere qualis in sanguine velocitatis immutatio fieri possit non solum ob quamlibet compressionem, contusionemque, sed etiam ob quamlibet obstructionem, & contractionem, inductamque ab Aneurysmate dilatationem. Vid. *Robinson Animal Œconomy Prop. 19. London. 1738.*

deeſt elaſticitas, ibique haud raro Aneuryſmaticus tumor ſenſim efformabitur. At vero ſermo nunc de iis eſt, quæ in corde ſitæ ſunt, Aneuryſmaticis ægritudinibus, iisque in aortæ, carotidibus, aliisque arteriis a corde non longe remotis ſedem habentibus, etſi circa jecur, & alia abdominis viſcera, & alibi conſpicuæ fiant (*a*). Sed in aorta quam ſæpiſſime Aneuryſmata deprehenſa fuiſſe unus eſt obſervatorum ſenſus, pariterque apparet, ea, quæ in interno Aneuryſmate notatu digna perleguntur, in aorta ipſa ut plurimum contigiſſe. Et ſane præ cæteris peculiaria quædam memorantur a Littrio, Morando, aliisque Scriptoribus de Medicina optime meritis (*b*). Inſigne inſuper obſervarunt Laſagius (*c*), & Roſinus Lentilius Archiater Wurtenbergicus (*d*), nec non Noortwyk (*e*), & Horſtius (*f*), rarumque pariter in muliere abſcidit Doddius (*g*) monſtroſumque ſe vidiſſe narrat Ruyſchius (*h*), mediocre pulvinar, quo in ſedili utimur adæquans, aliudque infantis recenter nati caput repræſentans, hisque rariſſime ſubnectitur Aneuryſma tribus jam elapſis annis Florentiæ a Viris doctiſſimis obſervatum, quod magnitudine ſua aortæ tractum occupaverat univerſum. Neque deſunt diſſectorum Aneuryſmatum hiſtoriæ ideo inter ſe variantes, ut propriam in unoquoque Aneuryſmate aſſignare cauſam nonniſi perarduum videatur. Quæ autem de hac ægritudine vocitantur haudquaquam neſcius ego ſum, utrum ex cauſis nimium proximis deriventur. Arbitror equidem, perraro Aneuryſmata illico pateſieri cum incœperint, cum ea, quæ in virilitate obſervantur, in adoleſcentia, vel infantia ipſa exorta ut plurimum fuiſſe

---

(*a*) Inter jecur & ventriculum Aneuryſma obſervavit Tabarranus *Obſ. Anat.* §. *8*, *pag. 16. Lucæ 1742.*

(*b*) Vid. *Mémoires de l'Acad. Royale des ſciences an. 1707, 1712, 1721, 1732, 1733 &c.*

(*c*) Vid. *Of the Philoſoph. Tranſ. Abridgment. Tom. III.*

(*d*) Vid. *Ephem. Acad. Nat. Curioſ. Cent. I. an. 1712.*

(*e*) Aneuryſmatis in quadragenario viro a DD. Tronchin, & Van-Leent obſervati hiſtoriam refert Wilhelmus Noortwyk, qui cadaveris diſſectioni interfuit, ante obitum deducti ex tumore dorſi ſynchronam cum pulſu carpi habente pulſationem, in quo tam ampla evaſerat aorta, ut in veſicæ urinariæ inflatæ amplitudinem intra Thoracem aſſurgeret, atque ex arcu aortæ ad uſque diaphragma protenderetur. Hanc præmittit obſervationem in Præfatione ad latinam verſionem Nihellii editam Amſtelodami 1746, & recuſam Pariſiis, & Venetiis 1748, cujus eſt Anglicus titulus: *New and extraordinary obſervations concerning the pulſe made by D. Franc. Solano de Luque, illuſtrated with new caſes, and remarks by Iames Nihell M. D. London 1741.*

(*f*) *Obſerv. I, l. 9. Ulmæ 1628.*

(*g*) Vid. *Of the Philoſoph. Tranſ. Abridgment. Tom. IV.*

(*h*) *Obſerv. 37, 38. Amſtelodam. 1691.*

contendam. Atque ut in his rerum ambagibus aliquid exinde lucis emergat, prava puerorum nutritio vel ex incuria parentum, vel ex divitiarum defectu proveniens sedulo videtur examini subjicienda, simulque affectus quidam ipsis communes, planeque neglecti perpendendi occurrunt in iis præcipue, quibus angusta domi res est, quam sæpissime recurrentes.

§. XXVIII.

Puerorum Aneurysmata.

Puerorum corpora tenerrima, & gracilia esse fibrisque facile cedentibus coagmentari, ex necessario eorumdem incremento consequitur (*a*). Dupliciter profecto augentur, si solidorum, fibrarumve nervearum, sive fluidorum, quæ per omnem corporis ambitum disperguntur, contemplemur operationes : Ut namque solida protendantur partibus, quæ in contactum arctissime nitantur, neque distractioni renitantur, coalescere minime debent, alioquin sive non protenduntur, sive nisus, quo in contactum nituntur, vi maxima superevit subigendus. Adhæc si pars, quæ protentosa extiterat, ita persistat, aliquod divisas partes subeat corpus necesse est, easque ita sejunctas detineat a contactibus, ne iterum distractæ partes in contactus sibi proprios commigrent. Fluidorum insuper incrementum tale esse debet, ut nutriatur corpus, & augescat, non vero adeo valide premantur ipsius canales, ut ex fluido, quod illuc extruditur, nimis fortiter distrahantur, atque dissiliant. Nil igitur mirum, si quascumque puerorum corpora suscipiant impressiones, facileque tententur morbis, qui, nisi optima victus ratio accesserit, potius exacerbantur, quam mederi eos possimus. Invaluit profecto in multis Italiæ urbibus mos, ut nempe puerorum lactatio paucos menses attingeret,

(*a*) Hæc ipsa gracilitas, quæ Aneurysmaticis præcordiorum morbis excitandis conferre potest, non modo pueris noxia esse videtur, sed fœtubus etiam in lucem nondum editis: Sæpissime enim Aneurysmata in nonnullis reperta sunt in aliqua cordis auricula ut plurimum collocata. Contra vero violentæ cordis contractiones, quibus maxima arteriarum opponitur resistentia, hujuscemodi morbum aliquando producunt, qui frequenter auriculas ipsas adoritur : *Une maladie assez fréquente du fetus* (sunt Halleri verba) *c'est l'Aneurysme de l'oreillette que le sang retenu dilate & rend immobile. Ne seroit-ce pas l'effet des violentes contractions du cœur, auxquelles les artères opposeroient trop de résistance ?* Vid. *Mémoire sur la form. du cœur &c. Mém. II, sect. 13, pag. 195. A Lausanne 1758.*

atque plurimas ex tali abusu exoriri praviſſimas affectiones certum eſt, quibus ne illæ, quæ præcordia torquent, accenſendæ non ſint aliquantulum pertimeſco. Dolendum itaque, non modo cibos, quibus adulti veſcuntur, iiſdem exhiberi, ſed illos quoque, qui adultis ipſis olim noxii eſſe conſueverunt. Quomodo igitur machinulæ illæ teneriores detrimentis vacabunt, quæ illis imminent, indeque obvenientes morbos arcebunt? Quum autem multiplices ex hujuſcemodi fonte dimanent morbi, ecquis præcordia immunia fore prædicabit? Minime alienum a veritate videtur ſupponere, inter quam plurimas puerorum lues, quæ ex ingeſtorum abuſu proficiſcuntur, præcordiorum affectus eſſe computandos ex iis quoque morbis enatos, quibus ætas illa torquetur: Pueri namque contumaci nonnunquam tentantur Epilepſia, quam tamen in iis ſæpius uſuvenire deprehenſum eſt, qui delicatioribus epulis proprio temperamento exactiſſime reſpondentibus minime ſaturantur. Humores interea, qui meſenterium, & alia abdominis viſcera pervadunt, ſi craſſiores evaſerint, obſtructiones producent, ex quibus interna profluere non raro ſolent Aneuryſmata (§. XLV. XLVII), cum una ſimul uterque morbus ut plurimum conjungatur.

§. XXIX.

Ciborum noxa.

Itaque decerni poſſe videtur, non omnes cibos omnibus ſive ſanis, ſive ægrotantibus, maxime vero pueris convenire: Iis etenim ex Hippocrate (*a*) humidus victus ſatius convenit. Quare habita ætatis ratione cibi facillime digerendi, & nutriendo firmandoque corpori accommodati adhibendi ſunt, ut optimam pueri nanciſci queant hæmatoſim, & exinde profluat non interrupta ſanguificatio. Secus vero Epilepſiæ, & moleſtiſſimæ exſpectandæ tuſſes, aliæve ne obſervatæ quidem affectiones pertimeſcendæ. Animadvertere nonnunquam mihi contigit, facilius Epilepſia tentari ruſticos pueros, quam urbanos, idque ex pravo ciborum delectu deducendum videtur, quandoquidem iis familiaris eſt morbus, dum acre primas per-

(*a*) *Αι υγραι διαιται, πασι τοισι πυρεταινουσι ξυμφερουσι: μαλιςα δε παιδιοισι, και τοισιν αλλοισι, τοισι ουτως ειθισμενοισι διαιτασθαι. Ιπποκρ. τμημ. πρ., αφορ. ις.*

vadit vias, ceu adnotavit Van-Swieten (a) : Talis quippe acredo nonnisi ex prava ciborum oboritur qualitate. Et sane allia, cepas, & immaturos fructus, nec non glutinosa, & dura omnia, quibus vescuntur, indiscriminatim absorberi a sanguine, in quem commutantur, perspectum est (§. XIII). Nil igitur mirum, si consequatur Epilepsia, siquidem morbus iste ex acribus sæpissime materiis in stomacho latentibus, & fibras irritantibus oritur, veluti docent observationes. Quum autem inordinati ex hujusmodi affectione subsequantur corporis motus (b), ecquis ægritudines alias non exspectabit? Puerorum pulsus frequentior quam in adultis observatur, & non raro febrem simulat, quæ non adest. Vasa flectuntur facile, multumque sanguinis excipiunt; & quemadmodum cor, utpote angustum, iisdem replendis vasis impar videtur, ita ex frequentibus pulsationibus quidquid deficit compensatur (c). Quod si naturalibus hisce, frequentioribusque pulsationibus inordinatus addatur motus ex Epilepsia proveniens, haud video, quomodo arteriarum involucra non multum firma nequeant alterationem quamdam subire. Si igitur ante pubertatem quatiatur sæpissime corpus, contractos persentiet morbos cum adoleverit, &, uti quandoque fit, dum effœtum senectute corpus macrescit, & post ipsum interitum cognoscetur, illo in corpore jamdudum præexistens vitium aliquod latuisse.

§. XXX.

ARTERIARUM OSSIFICATIO.

ARTERIARUM mutationes reliquis corporum vicibus respondent, quandoquidem tenuissimis coagmentantur eædem filamentis in embryone, quæ crassiuscula evadunt in pueritia, firmiora post pubertatem fiunt, & cartilagineam nonnunquam induunt in virilitate naturam, ex qua ad ossificationes quoque fit transitus in senectute, veluti mihi quondam animadvertere contigit in sectione cadaveris viri cujusdam peragenda, qui cum ex immani morbo, quo correptus antea fuerat, sanus evasisset, dum adhuc convalesceret, ino-

(a) *Comment. ad Aphor. Boerhaav. Text. 1077. Lugdun. Batav. 1753.*
(b) Costarum elevationem ex validissimis Epilepticorum subortam motibus observavit *Malpighius Consult. Medic. Cent. I. conf. 8, pag. 23, ex Hier. Gasp. Patavii 1713.*
(c) Vid. *Hales Animal Statiks*, §. 75. *London 1733.*

pinato morbo correptus Hippocratica adveniente facie mortales reliquit exuvias: Invasit itaque libido animum introspiciendi cadaver, cumque viscera, & reliquæ partes anatomico subjectæ cum cultro sospites essent adinventæ, vixque obitus origo perscrutanda contingeret, quemadmodum etiam in dissecando Fœminæ cujusdam Pisanæ cadavere nuper observatum est, ossificatio tandem aliquando in externa carotide reperta fuit, quæ arteriosam canalem impervium reddiderat. Neque novum, & inauditum autumare lubet; quod repetitæ comprobarunt observationes, vasa nempe sanguinea prioris generis, ne corde quidem excepto (*a*), osseam persæpe naturam induere, non secus ac in cervis, qui multum ex cursu defatigantur, crebro suspicitur, quodque Medici Arabes ad longævitatem laudaverunt. Quidni Albertum ab Haller (*b*) minime reticendum putaverim, qui universum aortæ tractum contemplatus est mirifice squamis osseis variegatum? Hujuscemodi demonstrant immutationes, quomodo ea, quæ in infantia obvenerunt Aneurysmata, diu multumque perseverent absque notabili humanæ machinæ detrimento. Ac profecto posita in pueris Aneurysmatis origine sive ex Epilepsia, sive aliis de causis infra producendis exorta, jam vix ac ne vix quidem perceptibilis tunc aderit dilatatio, quæ cumprimis circa præcordia versetur, cum illic vis major adsit propter viciniorem cordis situm, ex quo major exinde motus adjacentibus vasis communicatur: Reliqua etenim cæterarum partium a corde remotarum Aneurysmata causam, ut se prodant, videntur exigere validiorem. At vero adducta conservabitur dilatatio usque dum insigne aliquod in sex non naturalibus rebus erratum eamdem se manifestare compulerit. Quamobrem si minime interveniente causa, ex qua dilatationem adesse cognoscatur, ad plures annos Aneurysma perstiterit, major spes aderit, cum vasa firmiora sensim evaserint, illud idem absque sævitie symptomatum perseveraturum.

(*a*) In corde Urbani VIII. P. M. ossis frustum repertum est. Vid. *Dict. Univ. de Trev. Tom. I, pag 1893. A Trevoux 1721.* Neque tendines, membranas, cartilagines, & ligamenta ab ossificatione liberari ex observatis eruitur.

(*b*) *Adn. 2. ad Prælect. Bœrhaav. Text. 184. Lugdun. Batav. 1740.* Sed Auctor ipse ossium quoque ipsorum efformationem ab ipsa desumit causa, a qua efformatio dependet, & augmentum aliarum corporis partium, ab impulsione nimirum cordis, quæ præcipue in arteriis agit. Vid. *Haller Mémoire sur la form. des os, sect. VIII, n. 2, pag. 262. A Lausanne 1758.*

§. XXXI.

Fœtuum nondum natorum incommoda.

HAUDQUAQUAM nefcius ego fum, quam plurimas in fœtibus nondum enixis mutationes fieri, fed omnes latet, utrum in præcordiis mutatio aliqua obvenire poffit, dum embryones in utero materno latitant, ex qua fufpicari datum fit, partes illas ad Aneuryfmata fufcipienda difponi. Verumtamen longe nimis morbi hujus origo deduceretur, fi ea, quæ in utero materno fiunt, explorari valerent, nifi natura ipfa culpari velit, utpote quæ organica præcordiorum vitia, dum fœtus efformaretur, effecerit, & genuinum partibus adhuc latentibus talium morborum caracterem impreffcrit, quod adhuc incertum videretur, nifi ex obfervationibus patefieret. Attamen nil affirmare prohibet, hæc organica vitia in iis facilius apparere, qui non modo debilem in ipfo lucis limine fibram fortiti fuerint, fed in illis quoque, qui dum in utero formarentur laxitudinem quamdam in univerfo corpore fubierint. Illud profecto contingere non raro folet, maternos reticendo conatus, ut maritalibus leporibus fruantur fœminæ, quando prolem in utero bajulant. Apparet itaque, alterationem quamdam non exigui momenti tenellum embryonem, etfi in chorio & amnio detentum, fubire, fi præfertim plures ictus mater abforbeat, dum ambo parentes amatorio perculfi pathemate in palæftra decertant aphrodifiaca: Exæftuant quippe in orgafmo partes, & intumefcunt, aliæque repentinæ mutationes adveniunt. Quamobrem pueros, qui in exortu ipfo Rachitidem nacti funt, conjectandum eft, hanc ægritudinem ex immodico parentum concubitu ipfis adhuc in utero permanentibus acquifiviffe. Ipfa Venerea lues, quæ comitatur aliquando nafcentes, aliique exitiales morbi, qui in utero contrahuntur, fœtum enervant. Cuncta humani corporis vafa ideo fenfim, & in ipfo embryone craffefcunt, propterea quod ex fluidorum, quæ in ipfis reperiuntur, motu annulares ipforum fibræ protenduntur: At quacumque pofita vehementi concuffione fluidorum motus adaugetur: Fluida igitur majori agent momento, & vaforum fuperabunt facile refiftentiam. Quum autem tenuiffima extent in embryone vafcula, aliqua repente fiet dilatatio, quæ tractu temporis aucta tandem aliquando innotefcet. Quapropter fi debilibus arteriæ

arteriæ tunicis coaluerint in iis, qui liberos genuerunt, evenire poterit, ut fœtus ipsi eadem præditi nascantur vasorum textura, adeoque hæreditario, ut ita dicam, conflictentur Aneurysmate vel mediate, vel immediate a parentibus ipsis in eosdem traducto, veluti se observasse testatur Lancisius (*a*), qui Aneurysmatis re ipsa hæreditarii historiam diserte commemorat. Insuper innata in pueris cardiacorum Aneurysmatum semina nonnunquam delituisse desumptis ab incisione cadaverum observationibus deprehenditur, cum in his non modo cor maximum, sed infirma cordis textura dignoscatur; velut expertus est laudatus ipse Lancisius (*b*). Cæterum & ex ipsis generationis primordiis hujusmodi traduci labem tum concludendum est, cum nempe venæ cavæ radix, auricula, ac dexter cordis ventriculus languidiori fibrarum nexu coalescunt, sinistris interim cavorum cordis parietibus multo validioribus apparentibus: Tunc quippe adolescente sensim præcordiorum mole dextrorum amplitudinem cavorum plus æquo latiorem evasuram leves ob causas patefit. Verum enim vero ne insudare nimis videar in demonstrando, Aneurysmaticos præcordiorum affectus hæreditarios esse consuevisse, sufficiat decernere, tum hæreditarias adesse dispositiones cum parentes debili fibra coaluerunt; & quemadmodum fortes creantur fortibus, ita ex debilibus parentibus ambigendum est debiles natos prodire posse.

§. XXXII.

PUERORUM ÆGRITUDINES NONNULLÆ.

EDITUS in lucem fœtus clamitat, ingemiscit, illacrymatur, plorandoque nimium, & ululando tenellum calet corpusculum, quatitur, & infirmatur. Celerior interea sanguinis evadit circuitus, cum ex assidua vocis exercitatione universa sanguinis quantitas magnis motibus concitetur. Unde potiori jure ex ea, quam Græci dicunt ἀναφώνησιν,

(*a*) *De Mot. Cord., & Aneurysm. l. II, cap. 1, Prop. 22. Lugdun. Batav. 1740.*

(*b*) *Ita in puerorum cadaveribus, nec non in catulis, ac vervecibus aliquando spectavimus eorum corda, in altera auricularum, vel (ut frequentius) sinistro in ventriculo locum quemdam, ac veluti foramen perlucidum, quod externa, internaque tantum membrana ne omnino dehisceret, impediebat. Neque dubitandum, quin, si eadem corpora adolevissent, inter illa facile adnumeranda essent, quæ repentino interitu ob apertum ex tempore cordis foramen concidunt, cujus profecto mortis genus & alii sæpe, & nos crebro etiam vidimus.* De Mot. Cord. & Aneurysm. l. I, cap. 2, Prop. 38. Lugdun. Batav. 1740.

animam moveri perhibebant veteres Medici, cujus nomine ſanguinem intellexerant, eo quod animæ ſedem in illo Philoſophi illis temporibus collocarent. Si itaque ex frequenti ploratu quatiatur aſſidue corpus, concludendum eſt, eorum, qui debiliorem nacti ſunt corporis habitum, dum vitæ limen attingerent, dilatari ſenſim arterias poſſe, atque ad verum ſuſcipiendum Aneuryſma diſponi. Quapropter improbandi ſunt, qui fletum in teneris infantibus fovent potius, quam plane coërceant, perinde ac emolumentum aliquod foret exſpectandum. Dum ululat puer, inſignis amplitudo glottidis internoſcitur, quæ cum illa, quam adulti quique homines obtinent, rite confunditur. Illud idcirco deducitur, auctam nimirum maximopere fuiſſe muſculorum actionem, & ipſius quoque cordis, quod inter muſculos recenſetur. Non equidem inficior, quoſdam naturæ conatus perutiles extitiſſe, eoſque magnopere vituperandos, qui priſcis temporibus ploratum ingemiſcentibus pueris lege vetuerant; ſed ex adverſo non video, qua permotus ratione nimium laudaverit Ariſtoteles (*a*). Porro non modo ululatus una cum gemitu copulatur, ex quo detrimenta non pauca conſequuntur, ſed ſingultus advenit moleſtiſſimus, in quo non diaphragmatis dumtaxat convulſio, uti veteres crediderunt, ſpectanda eſt, ſed longitudinalium fibrarum œſophagi contractiones animadvertendæ, ex quibus præcordia torquentur. His additur quoque cantus pueris familiariſſimis, qui ſi modum exceſſerit, uti non raro fit, poterit affectiones adductas in tenellis illorum corporibus excitare : Dum namque perardua quæque non modo pangere, ſed elata vota fundere delectantur, graves ſibi morbos accerſunt non tam facile diſcutiendos. Tenera inſuper ætas illa plaudere, quæ ſenſus alliciunt perſæpe ſolet, adeo ut ſi clangentes choraules, tibicines, vel alios quoslibet audiverint, ad ravim clament, ni & ipſi idem peragere poſſint, quod tamen aſſidue, ſi libuerit, perſequuntur, cum facile ſupra cæteros dulcioribus inſtrumentorum modulis deliniantur.

(*a*) Τας δε διατασεις των παιδων, και κλαυθμους, ουκ ορθως απαγορευουσιν οι κωλυοντε εν τοις νομοις, συμφερουσι γαρ προς αυξησιν, γινεται γαρ τροπον τινα γυμνασια τοις σωματιν, η γαρ του πνευματος καθεξις, ποιει την ισχην τοις πονουσιν, ο συμβαινει, και τοις παιδιοις διατεινομενοις. ΑΡΙΣΤ. πολιτικ. κεφ. εσκ.

§. XXXIII.

PRAVA PUERILIUM CORPORUM ADMINISTRATIO.

EDUCATIO neglecta, & male pertractata, uti apud imperiti, & ignobilis vulgus asseclas considerari potest, nec non abusus quidam, qui etiam in cultioribus Urbibus irrepserunt, permulta in infantum præcordiis afferunt detrimenta: Mulierculæ etenim nullum aliud exspectandum esse arbitrantur remedium, ut pueros seu nimiæ lætitiæ, seu fletibus oppressos in officio contineant, quam ut eos spectris, & falsis idolis, rerumque terrorem incutientium imaginibus perpetim terrefacient, adeo ut quam sæpissime immoderata lætitia cum repentino mœrore confligat, dum refractariam nimium ætatem coërcere contendunt. Simulant proinde lemures iratos, horrenda spectra, minaces furias, informes lamias, exitialia monstra, cerberum trifaucem, & indomita cujuscumque generis animantia, quæ pueros repente adoriantur. Ex quo fit, ut falsis illis decepti imaginibus insolita formidine terreantur, & maximopere perturbentur. Ignoratur sane, utrum majus animo detrimentum ex corpore, quam corpori ex animo accedat; verum id experientia constat, tenera illa corpuscula ad quascumque suscipiendas impressiones esse multum accommodata. Quum autem adultos quosque homines ex infausto aliquo ipsis allato nuncio ita exagitari appareat, ut molestas, & intempestivas subeant convulsiones, adeo ut Epileptici decumbere videantur, & vehementi febre discrucientur, tanto magis id obvenire infantibus debet, quinimmo satis superque animadvertitur, ipsos convulsionibus lacessitos diu multumque in tali rerum statu perseverare. Quod si in adultis hominibus repentini metus ex specie terrifica suborti adeo corpus afficiunt, ut cordis palpitationes, temporum pulsationes, & concussiones inordinate universi corporis consequantur, quidnam in infantibus evenire posse putandum est, qui sunt veluti mollis cera, in qua facile quidvis impresseris? Dolendum sane, impuberibus filiis una cum imperitis, imbellibusque mulierculis vitam esse ut plurimum transigendam, cum ipsæ non modo ad optima præbenda consilia ineptæ esse soleant, sed callidæ haud raro malorum evadant artifices. Quorumcumque insuper custodum aspectus ad iram compositus sit, pueris molestus & injucundus: Dum

namque eos impetere verberibus minitantur, ac ſimulatam quandoque iracundiam præ ſe ferunt, corpus inſolito pallore perfunditur, genæ rubeſcunt, ipſique meticuloſi hærent, & ſemianimes contremiſcunt; id quod concitatiorem in corpore circulationis motum evaſiſſe ſuadet. Hinc non abs re liberalitatem pro metu arripiendam, ipſaque pueros ſatius eſſe corrigendos perſpectum ſit. Poſtremo cuncta, quæ noxia admodum extare creduntur, motumque cordis augere, arterioſa flacceſcere vaſa compellunt, ipſaque ad verum Aneuryſma diſponunt propter imminutam earumdem reſiſtentiam. Quod ſi hæc eadem reſiſtentia ex adverſo adſit, multumque agat, & in ipſa ſubſtantia ſanguinis locum habeat, idem ſemper conſequetur effectus: Fluida enim non moventur, ut ex Hydraulicis legibus comprobatur, in reſiſtenti medio, niſi vires, ſive prementia pondera medii reſiſtentiam exſuperent; ſin vero illorum augeatur velocitas, auctæ tunc vires ſunt in proportione majori reſiſtentiarum. Si vero hiſce omnibus ætas addatur ſuſcipiendorum pathematum haud incapax, quæ ſolicita nimis advenit, tunc nondum firmato corpori quam plurima afferuntur detrimenta, ceu tandem in ipſis hominibus conſiſtentem ætatem nactis, atque firmiori corpore gaudentibus internoſcitur.

§. XXXIV.

Animi perturbationes.

Animum ex contagione corporis laborare, nihilque angere frequentius homines experientia rerum magiſtra nos edocet, quam animi pathemata, quibuſcum perpetuum intercedit fœdus nuſquam propemodum coërcendum: Excandeſcit quippe homo, & in furorem adigitur, mœrore torquetur, corripitur zelotypia, lacrymas fundit, in ultionem exæſtuat, permulcetur gaudio, pudore ſuffunditur, amat, odit, triſtatur (*a*) & modo hæc, modo illa præ ſe fert pathematum plus minuſve ingraveſcentium phænomena in fœminis præſertim conſpicua, quæ cuncta, ſi modum exceſſerint, corporis perturbant œconomiam. Peramplum profecto in quibuslibet, qui immodicis hujuſce generis affectionibus laceſſuntur, e quorum cenſu ipſos excipiendos

(*a*) Talis nonnunquam eſt obſervata triſtitiæ vis, ut polypoſas concretiones produxerit, quemadmodum animadvertit Lowerus *De Cord. cap. 2, pag. 145. Londini 1669.* Vid. *Berger De Polyp. Wittembergæ 1689.*

non esse pueros utique comprobatur, unicuique observare fas est mutationum numerum, inter quas cordis, & arteriarum motus sæpissime concitatior peculiares extorquet observationes. Ecquis igitur ex iteratis hujuscemodi motibus præcordiorum Aneurysmata in iis, qui debili donantur structura corporis, interdum subsequi posse inficias ibit? Respirationis organa molestiam subeunt neutiquam contemnendam, tuncque cordis actio, tacitaque retegitur ejusdem potestas. Ipsimet probe noverunt Metaphysici, quantitatem impressi in corpore motus actioni pathematum respondere, simulque exploratum est, eadem in cerebro, ubi hospitatur mens, atque nervis omnibus excitari. Dum itaque vehementi quispiam percellitur pathemate, si talia forinsecus præbeat irrequieti animi argumenta, ut a quolibet eumdem aspiciente prænosci possit valido illum pathemate perturbari, non erit absurdum arbitrari, ex affectione nimirum nervosi systematis reliquas corporis partes noxam aliquam persensisse. Quemadmodum autem majores, atque multiplices nervorum rami ea pervadunt loca, quæ sanguinem ex corde excipiunt, major illic impulsus fiet, & alterni cordis, & arteriarum motus vehementiores evadent, cum ipsi soleant esse suapte natura concitatiores: Contractionum namque cordis velocitas radici quadratæ virium, quæ in illo contrahendo exercentur, proportionatur, pariterque libero sanguinis in venas ingressui respondet. Percipitur itaque, quomodo ex hujuscemodi motibus oriri quandoque possit præcordiorum Aneurysma: Quinimmo & cor ipsum ex frequenti & diuturna palpitatione ex aliquo sive bono, sive pravo suborta pathemate Aneurysma subire posse, ex quo maximopere amplificetur, concludendum videtur, quandoquidem id evenisse D. Philippo Nerio comperimus, quem Aneurysmati, quod nobis cardiacum nuncupari placuit, succubuisse autumat Cæsalpinus (*a*), eo quod quam sæpissime in palpitationem cordis incidisset ex vehementi, atque frequenti ecstasi manantem. Sicuti enim cor musculus est, & ipsum convulsionibus lacessitur, ejusque vis non modo quantitati spirituum animalium, sed illorum quoque velocitati respondet, patet, hujusce organi vim tum crescere admodum debere cum valido quocumque incipiente pathemate illorum motus evadit vehementior.

(*a*) *Catopt. L. VI, cap. 20. Romæ 1602.*

§. XXXV.

Sanguinis concretiones.

Quod vero prætermittendum non videtur, illud eſt, quod nempe diverſæ ſanguinis concretiones in iis facilius fiunt, qui aliquo afficiuntur animi pathemate, non ſecus ac in reliquis ægrotantibus. Et ſane quæcumque ſupponi velit hujuſce phænomeni cauſa, ex metu vita functos legimus fuiſſe obſervatos (*a*), quorum interna cordis vaſa concreto redundantia ſanguine reperta ſunt, quin & polypos ipſos in melancholicis repertos novimus: neque haud infrequenti comprobatur inquiſitione, eos, qui modo lætitiæ, modo mœroris imperio premuntur, præcordiorum affectionibus ſuccubuiſſe; id quod & in ipſis uſuvenire pueris animadvertitur, cum & ipſi propriis, etſi remiſſius agentibus, haud vacent pathematum inſultibus ex ipſo præſertim Hypochondriaci affectus fonte ſæpius manantibus. Horum proinde ſunt, qui ablegatis quibuſque mentis relaxationibus inſueto ſuffuſi metu privatos inter parietes commorari conantur, quique modo lætitia, modo mœrore perculſi repentinos ſubeunt motus, falſisque ut plurimum ludentes imaginibus irrequietis languoribus fatigantur. Quoniam vero triſtantur frequenter pueri, pariterque pro data qualibet occaſione mœrorem lætus animus èxcipit, hinc ex hiſce ſubortis mutationibus una cum innato pathematum ſemine conſociatis quaſſationes præcordiorum proficiſcantur oportet: Quemadmodum enim agile corpus in pueris extat, ita commotione corporis vehementi animus perturbatur, quaſi lumen, quod ventis agitatum minus clare vicina colluſtrat. Si igitur innatis pathematum ſeminibus in puerorum corpore locatis ea, quæ nonnunquam adveniunt, ſubinde luſtrentur, hæc una ſimul copulata in ipſa juventute vim exercebunt validiſſimam, cui ſi diſpoſitio aliqua ſuperſtruatur, diſſimilia præcordiorum incommoda conſequentur, quæ tum temporis maxime emergere conſueviſſe compertum eſt.

(*a*) Vid. *Bartholin. Cent. IV, Obſerv. 76. Hafniæ 1657, & Alpin. De præſ. vit. & mort. ægrot. L. I, cap. 11. Lugdun. Batav. 1710.*

§. XXXVI.

Tusses convulsivæ.

Verumtamen alia prænoscenda occurrunt, quæ pueritiæ statum adoriuntur, tenellumque corpusculum ad Aneurysma præcordiorum suscipiendum disponunt, inter quæ non postremum obtinere videntur locum convulsivæ quædam neglectæ tusses, e quibus peramplus morborum numerus profluit præcordiorum fines raro admodum prætergrediens. Quis igitur sanæ mentis convulsivas puerorum tusses omnino neglectas Aneurysmata præcordiorum producere posse non arbitrabitur? Has etiam, nisi mea me fallit opinio, probe noscendas esse, earumque examinandum effectum censeo: Sunt enim quandoque adeo vehementes, ut ex ipsis peremptos fuisse pueros accipiamus. Ex majori, eaque valida pulmonum actione arteriosi & venosi sanguinis motus augetur, & talem multiplicatam actionem a convulsiva tussi pendere consuevisse nullus ambigendi locus est, eo quod maxima in thorace concussio deprehendatur. Tussiat puer, atque sensim tussis exacerbetur, usque dum illius causa persistit, maximus illico rubor faciei oborietur, oculi e propria veluti sede dimoveri videbuntur anxietas aderit, prægressaque tussi Cephalalgia non raro, anhelitus, cordis palpitatio, nec non reliqua supererunt convulsivæ tussis symptomata, quæ de concitatiori sanguinis circulatione rudes quoque homines commonefaciunt. Nonne arteriarum involucra in pueris teneriora maximum subibunt ex impellente sanguine ictum, & modo debiliori, modo fortiori succumbent Aneurysmati? Hujusmodi tamen res evidens videtur esse, ita ut minime ratiocinationes eludat. At ne quis succenseat mihi, pueros utpote tussis non expertes debere omnes Aneurysmatica affectione tentari, varias noscendas occurrere circumstantias reponam: Vel enim arteriæ vitium non adest, vel protinus non manifestatur, cum nonnunquam ne extitisse quidem dubitet quispiam, quando revera efformatum est (§. LV). Ego equidem non inficior, non omnes eadem arteriarum firmitate pollere, cum modo firmiora, modo tenuiora humani corporis vasa ab ipso exortu pueri sortiantur, quæ quidem firmitas atque tenuitas una cum aliis eventibus consociata, si vim, quæ ex tussi emergit, retundere valeat, atque subigere, jam Aneu-

ryſma evitabitur; ſecus vero his ſecluſis continget. Sed opus non eſt, ut confeſtim appareat, & toto vitæ curriculo prænoſcatur, cum aliquid aliud neceſſarium ſit, ut incœpta hæc affectio pateſiat, veluti demonſtrabitur. Hæc tamen aſſumptum non adſtruunt, cum ii ſecludantur caſus, in quibus fieri nequit, ut ea, quæ monuimus uſuveniant: Sunt namque pueri, qui ſive ex ea, quam nacti ſunt, corporis diſpoſitione, ſive parentum ſolicitudine tuſſibus non tentantur, vel ſi tentantur, hæ ſelectioribus remediis arceantur. Ætas poſtremo attendenda præſertim eſt, cum ea quo magis ab exortu diſtat, eo rem ſoleat inhibere.

§. XXXVII.

AUCTÆ CORDIS VIRES.

ADNOTATUM eſt a viris in Medicina præſtantiſſimis, circa exitum tertii ſeptenarii vires cordis non amplius creſcere, quod in eo temporis tractu, qui inter exortum & finem ejuſdem ſeptenarii intercedit, nequaquam contingit: Tunc enim major eſt vis cordis, ut ex celeriori puerorum pulſu dignoſcitur, qui febrem ſimulare videtur (§. XXIX), etſi vis cordis talem vincat reniſum, qui multum ponderis adæquat. Hic tamen obiter monendum, non adeo certum eſſe, quod de vi cordis, ejuſque reniſu vocitatur a Medicis, ut analytico theoremate demonſtratum ſit, quænam vera ſit vis, quæ in quolibet exerenda corpore neceſſario videatur ad hoc, ut animalis ſervetur œconomia, cum non omnia hominum corpora eadem fibrarum polleant firmitate. Quod vero mirum videtur, illud eſt, quod nempe Medico-Mathematici non modo in aſſignanda cordis vi minime inter ſe conveniant, quinimmo magnum inter illos obſervetur diſcrimen (*a*). Non tamen id ex calculorum defectu deducendum eſt, quandoquidem animadvertendum occurrit, integram horum nonnullos vim cordis inquirere, alios vero apparentem, quæ nil ſane aliud eſt, quam

(*a*) Hujus diſcriminis cauſa dependere poteſt a diverſitate irritabilitatis, quam eſſe ultro admittendum experimenta demonſtrant in animalibus inſtituta: Certum namque videtur cor a ſanguine ventriculorum ſtimulari, quemadmodum elapſo ſeculo ſuſpicatus eſt Bohnius *Œconom. corp. Animal. Progym. VI, pag. 105. Lipſiæ 1686.* & noviſſime obſervationibus comprobatum eſſe perſpectum eſt.

quam exigua totius integræ portio, veluti ex principiis, quibus innituntur demonſtrationes, eruitur. Quod autem in ſtatu valetudinario conſiderandum ſupereſt, id profecto eſt, quod nimirum talis adducta in corde laxitas aliquando ſuboriatur, ex qua Paralyſis, exindeque Syncope fiat, quæ tum perniciosior evadit, cum ex obſtructione, ſeu eroſione vaſorum proficiſcitur, quodque non modo ex dolore circa præcordia, verum ex anhelitu, atque animi deliquio dignoſcitur. Itaque vivendi ratio perpendenda foret, cunctæque prænoſcendæ circumſtantiæ, quæ favere pueris obſervantur, ut accuratum motus cordis diſcrimen eliceretur: Sed noſtris hiſce temporibus, quibus parum, aut nihil in puerorum regimine invigilant cæteris paribus illi, quorum cuſtodiæ fuere commiſſi, plus conſiderandæ ſuperſunt pravæ corporis diſpoſitiones teneriori machinæ ſuperſtructæ, quam reliquæ humano corpori ſalutares. Patet ergo neceſſitas quædam arcendi convulſivas tuſſes a pueris, atque id omne ſemovendi, quod ad concitatiorem cordis, & arteriarum actionem reddendam aptum cenſetur, ne aſſidue urgendo arterioſa ſenſim vaſa labefactentur, & ad quamcumque recipiendam impreſſionem diſponantur. Denique ex his omnibus illud conſequitur, quod etſi unus, aut alter ex infantum erroribus ad Aneuryſmata producenda non ſufficiat, plurimorum tamen congeries id ipſum præſtare valet, quodque novum fortaſſe frequentiſſimæ ægritudinis exhibet argumentum, ex quo ad alia generaliora gradum facimus.

PARS SECUNDA.

§. XXXVIII.

Tempestatum varietas.

Iis autem curſim raptimque perſcrutatis, quæ teneram præcipue infantum ætatem ad vitia præcordiorum ſuſcipienda poſſunt diſponere, aliqua ſunt afferenda, quæ infantibus ipſis una cum adultis communia ſunt, atque in illis viam ſternunt ad ægritudines adductæ indolis producendas, in his vero, ſi morbi primordia latuerint, in apertam lucem collocandas, & nonnunquam ſponte ſua inferendas, quæ bene perſpecta cunctis æque prodeſſe poſſunt, atque neglecta æque detrimentum allatura credendum eſt. Immutatorum itaque temporum examini inſiſtendum occurrit, ut iis, qui ex aſſiduis mutationibus panduntur, morbis conſtitutis, præcordiorum affectiones, quæ ex ipſis deduci conſueverunt, ſi libuerit, innoteſcant. Atque ut firmius innitantur obſervationes, Etruſcum contemplari cœlum decrevimus. Hoc profecto, ubi vita ſoſpes degitur, relate ad alia Italiæ loca cæteroquin ſaluberrimum, quibuſdam tamen gravibus & & ipſum morbis, ut & regiones reliquæ, ſuccumbere homines cogit, prout vices nonnunquam advenientes expoſtulant. Si quis tamen endemius ſtatuendus eſt morbus, hic in locis paluſtribus, & humilibus deprehenditur, ceu inferius oſtendetur (§. XLV). Omnes profecto probe noverunt, cœli mutationes diverſis anni temporibus recurrentes ſæpe noxias evadere, raro tamen proficuas, ſi magnæ caloris & frigoris repente mutationes advenerint, quod & ipſe jamdudum agnovit Hippocrates (*a*). In Etruria vero non adeo variare ſolent, ut unoquolibet anno novus ſemper ex ådveniente hujuſcemodi varietate exſpectandus ſit epidemicus morbus, qui dominetur, atque diſſimilis, & nova febris, veluti uſuvenire arbitratus eſt Sydenhamius

(*a*) *Αι μεταβολαι των ωρεων μαλιϛα, τικτυσι νοσηματα, και εν τησιν ωρησιν αι μεγαλαι μεταβολαι η ψυξιος, η θαλψιος, και τ᾽ αλλα κατα λογον ουτως. Ιπποκρ. αφορ. τμημ. τρ. ά.*

(*a*), qui novum ſemper graſſantem morbum exſpectandum eſſe aſſeruit, qui quaslibet regiones adoriretur, & quodcumque anni tempus invaderet. Illæ autem, quæ in Etruria noſtra pateſiunt affectiones, perraro aliam agnoſcere ſolent peculiarem mutationem præter exceſſum caloris & frigoris, ceu elapſis retro ſæculis fuit ab accuratis obſervatoribus adnotatum, quos inter prætermittendus haudquaquam videtur Marcellus Virgilius (*b*), qui dum vitam Florentiæ duceret, catharrales præcipue morbos familiariſſimos obſervavit ex ingenti frigore tunc temporis manantes. Verumtamen non omnis frigoris exceſſus eoſdem ſemper morbos producit: Elapſo quippe anno 1755 magnum frigus deprehenſum eſt, quo juxta thermometrum Fahrenheitianum Januario menſe ad duodecimum ferme gradum ſubter trigeſimum perveniſſe conſtat, quodque relate ad teterrimum frigus anni 1709 tredecim gradibus juxta idem thermometrum differt: Illo enim anno vigeſimum quintum ferme gradum attigiſſe patet, tuncque frigus juxta Ramazzinum (*c*) ad frigus præcedentium octo annorum Pſicrometro teſte proportionem Patavii habuit ſexquialteram, hoc eſt, ut ternarium ad binarium. Hic autem adnotandum, anno videlicet 1691 hiemem ventoſam, & ſiccam, frigidamque elapſi conſtitutionem extitiſſe, atque inter eos, qui graſſati ſunt, morbos a ſanguinis incœpta coagulatione oriundos, polypoſas circa cor deprehenſas concretiones fuiſſe (*d*). At non omnis frigoris exceſſus adeo periodicam aſſervare videtur naturam, ut eoſdem morbos producat: Anno enim 1755 non ita frequentes morbi catarrhales obſervati ſunt, veluti ævo Marcelli Virgilii nuper laudati contigerat, quinimmo chronicis ſecluſis ægritudinibus, parum, aut nihil quolibet anni tempore obſervatu dignum extitit, niſi eæ comminiſci velint, quæ præcordia affecerunt, affectiones unicuique conſpicuæ. Anno autem 1756 quo frigoris vis non extitit admodum ferox, Morbilli pravis ſtipati ſymptomatibus hiemali tempore obſervati ſunt, quibus ineunte

(*a*) *Nihil quicquam, opinor, animum univerſæ, qua patet, Medicinæ pomeria perluſtrantem tanta admiratione percellet, quam diſcolor illa, & ſui plane diſſimilis morborum Epidemicorum facies non tam qua varias ejuſdem anni tempeſtates, quam qua diſcrepantes diverſorum ab invicem annorum conſtitutiones referunt, ab iisque dependent.* Obſ. circ. morb. acut. cap. 2. Genevæ 1749.

(*b*) *Comm. in Dioſcor. l. III, cap. 6. Coloniæ 1529.*

(*c*) *Conſt. alg. an. 1709. Patavii 1709.*

(*d*) Vid. *Act. Erudit. Lipſ. an. 1692, pag. 220.*

vere aliquantulum evanescentibus Pleuritides, aliique thoracis affectus dominari cœperunt (*a*). Cæterum ex his eruitur, non modo siccitatem & humiditatem cum algida constitutione conjunctas, aliosque casus hujuscemodi varietatibus ansam præbere, verum longa annorum serie varios exinde recrudescere morbos, qui jamdudum delituerant, aliosque frequentiores fieri, qui vix Medicorum observationem videbantur exegisse, quos inter præcordiorum affectus ad Aneurysmatum classem referendi sunt jure meritoque computandi.

§. XXXIX.

Etrusci aeris mutationes.

At vero memoratis temporum varietatibus sensim recrudescentibus hujuscemodi morborum deberi frequentiam conjicitur. Florentinum antiquitus aërem asseverabat Jacobus Nardius (*b*), veluti ex anecdotis patet, non adeo noxium, subtilemque extitisse, veluti dum ille viveret, factus est, cum temporis progressu montium cacumina nemoribus fuerint destituta, aditusque ventorum septentrionalium procellis reseratus. Neque illum somniasse censendum est, quandoquidem majores minoresque anni temporum immutationes videntur resecatis exinde nemoribus respondere. Et sane insignes deprehenduntur in præsens mutationes, quas non tam frequenter Etruscis advenisse comperimus antequam celsissimæ Pistoriensium alpes altissimis, quibus luxuriabant arboribus non adeo frequenter expoliari consuevissent; id quod prudenter quidem publica lege cautum exinde fuit, ne incolarum valetudo periclitaretur, ut nempe non tam frequenter annosæ quercus, ac proceriores arbores, quæ ibidem consistunt, humanis usibus insumerentur (*c*). Si igitur atmosphæricæ varietates apparent, nihilominus frequentissimæ, pariterque constat, ex his morbos recru-

(*a*) Observationes alias sequentium annorum a me ipso descriptas transmisi D. Andr. Eliæ Buchnero Profess. Hall. Acad. Cæs. Phys. Med. Nat. Cur. Præs. ut in Actis Norimbergensibus imprimerentur.

(*b*) Anonim. *Ricordi varj. MS. in codic. 73, class. XVI. MSS. Biblioth. Publ. Magliabeth. Florent.*

(*c*) Algidum aquilonem graviora humanis corporibus allaturum detrimenta, si nemora montium altiorum resecata fuerint, poëtice pronunciavit Franciscus Bracciolinus municeps meus, qui XVI labente seculo, & ineunte XVII floruit. Vid. *Schern. degli Dei Cant. VI, Venezia 1689.*

descere, videndum, utrum quid in præcordiorum affectibus, de quibus præcipue sermo est, gignendis, & exacerbandis præstare possint. Quæ patefiunt hujus generis affectiones numquid frequentiores, quam elapsis temporibus dici possint, plane ignoro : Nullum tamen me legisse ingenue fateor Etruscum Auctorem, qui præcipue de Aneurysmate circa præcordia genito, & in nostris hisce regionibus adeo frequenti & pernicioso, ut in præsentiarum videtur, sermonem instituerit, atque tractationem numeris omnibus absolutam prælo commiserit, cum altum sit de hac re silentium. Fatendum est utique cadaverum sectiones non adeo frequenter elapsis retro sæculis in usu fuisse, veluti adnotatum est (§. III) : Sed res tanti momenti si sæpissime contigisset, seclusis etiam cadaverum sectionibus videbatur ex congerie symptomatum eruenda.

§. XL.

Locorum constitutio.

Si quæ tamen attendenda forent, ut optimæ & accuratæ morborum ephemerides complanarentur, id unum esset expetendum, ut sedula & luculenta morborum, qui nobiliores adoriuntur partes a veteribus Etruscis Scriptoribus adumbrata saltem enumeraiio peracta esset, & ad seros transmissa nepotes : Præcordiorum namque morbos graphice propositos fore consideremus. Quum autem quidquid nobiliores illis temporibus aggrederetur partes, huc illucque positum videatur, hinc ea, quæ præcordiorum respiciunt ægritudines, haud diligenti exposita tractatione consistunt, adeo ut quidquid de Aneurysmate censendum esse sentirent, observatores plane ignoretur. At ne lucem in tenebris quærere videamur, atmosphæricæ rursus constitutionis examini insistendo, longe nimis Aneurysmatum, quæ cordi evadunt infensissima, progressus deducere quemvis non posse asserimus, si annuam hodiernamque cœli constitutionem consideraverit, quæ aliis fortasse regionibus perniciosior animadvertitur : Autumnali etenim ingruente tempestate multum elasticitatis suæ non satis diu humilibus in locis deperdit aër, qui humilis pariter fit (*a*), eamque

(*a*) Vid. *Jo. Keil. Introd. ad ver. Physic. & Astronom. lect. 20, pag. 386. Lugdun. Batav. 1739.*

non valde celeriter recuperat, nisi sicca sit hiems, ceu anno 1755 patuit observanti. Ac profecto humiditas eo tempore maxima longos interdiu noctuque tractus occupat, fitque capiti permolesta, atque homines valetudinis cupidos adscititiis calvariam munire comis cogit, & nusquam propemodum in iis præcipue locis, qui a paludibus alluuntur intercalares dies habere solet. Nebulæ plus minusve compactæ huc illucque vagantur, ex quibus perennis, ac veluti filamentosus humor extillat non tegmina solum ambulantium per vias humectans, sed internos domorum parietes, & stragula insolito humore madida reddens, adeo ut ipsa hominum corpora inflata quandoque appareant, quod non aliunde deducendum videtur, nisi quia externæ partes sic quasi in perpetuo detinentur balneo, unde labefactatæ cedunt liquidis distendentibus, ceu adnotavit Van-Swieten (*a*). Talis hæc maritimis præsertim in locis constitutio ad plures etiam hebdomadas extenderetur, nisi flabra ventorum, nec non frigoris exacerbati dominium superveniret. Capitis gravedines, anxietas in præcordiis, & hypochondriacæ affectiones tunc grassari solent, quæ nisi assidua corporis exercitatione eliminentur, evadunt sensim contumaciores. Quamobrem nullimode improbandum videtur illorum consilium, qui rusticantur, & montano perfruuntur aëre, usque dum frigus siccum supervenerit. Qui vero Civitatis Pagorumque flagrant cupidine, easque præcipue incolere compelluntur regiones, quæ marinis conterminæ litoribus extant, si cum in eas venerint ex igne suppetias mutuentur, & artificialibus hypocaustis deciduam discutiant humiditatem, non leve nanciscentur emolumentum. Quum autem allata humiditas extrinsecus occurrens caput lædat, hinc montanus aër haud insalubris censendus est: Montium namque cacumina purioris aëris nota gaudent, ceu Barometrorum usu percipitur, uti mirifice patefecit Musschembrœckius (*b*). Major ulterius salubritas ex puriori emergit aëre, magisque proficuum vel æstuante Sirio in montibus experiuntur, qui ibidem degere assuescunt, veluti longa comprobatum fuit observatione.

(*a*) *Comment. ad Aphor. Boerh. Text. 26. Lugdun. Batav. 1742.*

(*b*) *Essai de Physique, chap. 36. A Leyden 1739.*

§. XLI.

Observationes nonnullæ.

Quicumque itaque adductam nequeunt evitare constitutionem, neque opportunas adhibere præcautiones, non modo debiles fient, sed præter cætera, quæ solent advenire symptomata, Anorexia laborabunt cum organa triturationi ciborum dicata nonnisi remissius proprio munere perfungantur; id quod fibrarum indigitat atoniam ex adductis symptomatibus adumbratam. Observare mihi non raro datum est, eos, qui morbis ex atonia conflictantur, humida superveniente constitutione in deterius ruere, quod conjiciendi locum præbet vel eos, qui sive cordis magnitudine præternaturali, sive præcordiorum laborant Aneurysmate ex eadem atonia deducto, non levia incommoda laturos, ea sane ratione, qua cæteros debili fibrarum nexu coalescentes ad morbosis affectibus succumbendum, in quos proni sunt, disponi cernimus, veluti accidit iis omnibus, qui Otalgia laborantes aliquantulum aëris humiditate discussa sonoras recipiunt impressiones, eademque superveniente auditus iterum sensu destituuntur. Constituta hujusce naturæ atonia plurima emergunt incommoda, inter quæ non postremum obtinere videntur locum anomalæ quædam febriculæ contumaces, quæ auctam cordis actionem fuisse demonstrant. Id mehercule reticendum non est, quod nempe talis adaucta cordis actio non modo pendere potest ex superveniente febricula, sed ex ipsa tunicarum, quibus stipantur arteriæ, laxitate, atque imminuta earumdem resistentia: Internas quippe arteriarum tunicas comprimens sanguis, si majori adigatur impetu, ac imminutam invenerit resistentiam, ampliorem sibi viam sternet, & internus proinde arteriarum ambitus dilatabitur; siquidem non plethora tantum Aneurysma ipsum producere potest, sed & ipsa vasorum atonia cum plethora conjuncta una simul conspirant ad hujusmodi affectiones inferendas. Ac profecto si sanguinis motus in perenni ex corde egressu augeatur, violentior evadet impulsus, quo major erit relativa velocitas, sive discrimen velocitatum hujusce sanguinis, illiusque, qui per arterias moveri perrexerat, veluti demonstrare conati sunt viri sapientissimi (*a*).

(*a*) Vid. *Sauvages Dissert. sur l'Inflammation.* §. 173. *A Geneve* 1744.

§. XLII.

Effectus peculiares mutationis atmosphæricæ.

Quod si aucta sanguinis quantitas considerari velit, quæ nonnunquam cum talibus affectibus copulatur, jam vasa ex plethora ipsa dilatabuntur, & non tam facile in venas nimis distentas sanguis ipse propelli poterit; unde major circa arteriarum fines exorietur resistentia. Hac posita, apparet aortæ diametrum, quæ definita est (§. XXVII), aliquantulum protendi; ex quo fit, ut cor eamdem sanguinis quantitatem in canalem ampliorem immittat. Quamobrem minor evadet celeritas, quam antea fuerit, dum per canalem conicum convergentem, proindeque angustiorem fluebat. Si igitur major impulsus in vasis cordi proximioribus fiat, hinc major in ipsis deprehendetur extensio, & inchoabit fortassis Aneurysma, inchoatumque augebitur, quæ tamen omnia tum forsitan veluti prægressa conspiciuntur, cum adducta immutati temporis constitutio varietatem quamdam ostendit: Vel enim immane frigus advenit, vel totalis repentina siccitas superstruitur, ex qua terra ipsa dehiscere quodammodo videtur, dum tempestas primæve constitutioni æmula dominatur, ex qua variantur ægritudinum symptomata humanis haud innoxia corporibus. Hæc quidem omnia tamquam relativa statuenda volumus, cum non omnibus eadem atmosphæræ officiant inquinamenta, neque omnibus eadem sit solidorum firmitas, atque textura adductis immutationibus obsecundans: Adnotatum namque fuit a Medicis præstantissimis, non omnes persimili donatos fuisse corpore, adeo ut etsi plures facile debilitentur, nonnulli tamen gravissimas quasque noxas evadant. Hujus notæ illorum plerique videntur esse, qui borealibus in regionibus commorantur, ubi licet quam plurimi ex flamine venti cujusdam intereant, cujus tanta densandi vis est, ut vel Hispanicum vinum conglaciet, ipsi tamen vitam sospitem degunt, pariterque mortuos in Arabia legimus animales ex ingenti ac pernicioso frigore, qui ex borea super Atlantem Africæ montem spirante defertur, ubi tamen quam plurimi nullimode læduntur. Frigus insuper Regiæ Urbis Pekini rapidiora quæque flumina adeo una tantum die in glaciem constringit, ut plaustra ferre valeant mercatores gravioribus onusta mercibus; at minus infestum evadit hominibus, quam frigus Europæum. Ad sinum denique

denique Hutsonii vehemens adeo est frigoriferæ auræ potestas, ut frigida quælibet vaporum moles aëri intersperfa per ejusdem terræ mixtionem congeletur, atque in exilissima discretaque glaciei spicula resolvatur. Tales profecto algidæ constitutiones fortiori fibra donatis parum, aut nihil officiunt, aliisque debili corporis textura præditis adeo molestæ fiunt, ut si illæ eædem repente contigerint, permagnum ipsis morborum agmen adveniat, ex quo præcordia haud raro infestentur. Et sane quamvis tam multos athletico pollere corpore comperiamus, tamen alios quosdam adeo debiles extitisse videmus, ut si post corporis excalefactionem frigida usi compotatione, sive balneo fuerint, protinus occubuerint; id quod relativas dispositiones affectusque relativos ostendit. Ex ingenti insuper frigore affici præcordia posse animadvertit Ramazzinus (*a*), dum algidam anni 1709 constitutionem erudita exponeret oratione. Quidquid autem de Aneurysmaticis præcordiorum affectibus ex immutatione temporum sæpe sæpius recurrente deducendis effari constituimus, varios ex frigore ad humiditatem transitus respicit, ex quo debili fibra coalescentes lædi posse contendimus: Corpus enim debile redditum ex frigore firmatur, majoremque apparet illi vim accessuram, dum ea, quæ illius laxitati favebant, protinus evanuerint, eaque firmitas humida superveniente constitutione deperditur. Imminuta igitur, exindeque superaddita aëris elasticitas ex adducta temporum immutatione dependens fit debilibus infensissima.

§. XLIII.

Arteriarum vis immutata.

NEMO igitur inficiabitur, & ipsa arteriosa vasa firmiora fieri, diuque firmitatem suam fovere quoadusque temporum vicissitudines perseverant. Si vero in internis arteriarum involucris quælibet vel minima dilatatio, vel ad eam proclivitas fuerit, ea ex tonica superveniente facultate ingravescet, cum antehac gravi & ponderoso existente aëre propellenti cordi resistentia fieret, humorumque præ-

(*a*) *Quotus enim quisque est* (ait ille) *repertus tam denso corio, ac tam forti a natura temperie donatus, qui non in cute solum, sed intus quoque, & intra ipsa præcordia, ubi vestalis ignis nativos lares & focum habet, ab algidissimi aëris inspiratu noxam aliquam non persenserit?* Const. alg. an. 1709. Patavii 1709.

peditus pene circuitus agnosceretur. Illud tamen vel maxime observatur, quod nimirum adventante verno tempore Aneurysmata præcordiorum panduntur, haud aliter ac in reliquis anni tempestatibus: Quæ namque perspiranda materies est, remoratur, obortisque obtemperat mutationibus, ac sæpe sæpius ad corporis poros pervadendos inepta per vascula majoris diametri refluere nititur, & dum illic detinetur extraneis coagmentata corpusculis ibidem collocatis internos quosdam progignit affectus ex adaucta refluente humorum quantitate innascentes, neque facillime exsuperabiles. Intimæ igitur extimæque vasorum partes depraventur oportet, usque dum Aneurysmaticam naturam assequantur.

§. XLIV.

Veterum et recentiorum usus.

Frequentiora tamen putanda non esse videbuntur nostro ævo præcordiorum Aneurysmata, quandoquidem adductæ mutationes, quæ his excitandis conducunt, plus minusve præteritis temporibus usuvenerint, quin de frequentia istiusmodi morbi homines conquererentur. Verumtamen hæc dum mecum reputo, haud perperam illatæ sententiæ refragari eos censerem, qui mihi talia proferrent. At vero supra cætera aliquid maximopere attendendum est, quod rem extra omnem dubitationis aleam collocet. Itaque ex aëris intemperie non adeo frequenter lædi potuisse majores nostros hæsitandum minime videtur, quoties illorum plerosque serotinum & nocturnum aërem plus minusve pro varietate locorum sub dio degentes nonnisi cautione quadam exspirasse novimus, ac si instantem ex aëre noxam exspectandam fore ducerent. Nil ergo mirandum, si ejusdem immutationem non incassum captarent, neque altiores itinerando situs quandoque invisere gravarentur. Verum quantumvis graves atmosphæricæ mutationes plus quoque quam hodiernæ contigerint, prava tamen earumdem qualitas Gymnasticis frequentius adhibitis exercitationibus discutiebatur: Ipsæ enim cum corporis robur maxime respicerent, quam sæpissime usurpabantur, ita ut in illis quoddam veluti æquilibrium firmitas corporis semper propemodum asservaret: Hæ autem cum pene obsolevissent, ignoratur profecto, numquid emolumenta potius quam detrimenta humanis corporibus

accesserint : Desidem namque transigere vitam, somnoque deditam plerique cupiunt, & parum, aut nihil tuendæ valetudinis desiderio accenduntur, quin potius errata omnia ex fonte sex non naturalium rerum manantia miserrime consectantur. Attamen qui somno nimium indulgent, præcordiorum languoribus obviam eunt, cum cordis & arteriarum motum in somno augeri compertum sit (*a*). Positis igitur iisdem semper accidentibus, iisdemque circumstantiis, quæ in atmosphærica constitutione ingruente præsertim bruma contigerant, fieri minime potest, quin in præsens graviores frequentioresque vel in præcordiis pandantur morbi, eo quod perampla errorum seges allatis mutationibus superstruatur.

§. XLV.

Regionum situs observandi.

Quum vero ea, quæ usque adhuc adducta sunt, respectivas atmosphæricas mutationes respiciant, eamdem neutiquam asservare periodum agnoscuntur : Ventorum quippe flantium major minorque frequentia breviorem diuturnioremque præ se fert, idque nonnisi ex majori minorive acquisita aëris elasticitate concluditur, siquidem arteriarum expansiones aëris elasticitati quodammodo respondent, adeo ut si aëris increverit elaterium distensiones, atque rupturæ in ipsis arteriis superveniant, veluti adnotavit Michelottus (*b*). Locorum insuper situs accurate prænoscendi sunt, cum ex his haud leve deducatur discrimen. Faustissimus sane Etruriæ nostræ situs dicendus est, cum modo altissima montium juga, modo vastas & amœnissimas planities quivis intueatur. Quare facili negotio datum est montanum aërerem inspirare, si forte fortuna, qui humilia loca ambit, morbos gravissimos minitetur. Ea autem, quæ circa humidam autumnali tempore observatam constitutionem (§. XL) deprehenduntur, humiliora, & intermedia loca consectari videntur, ubi hasce, etsi transi-

---

(*a*) Vid. *Bœrhaav. Prælect. in prop. Instit. Text. 597. Lugdun. Batav. 1740.*

(*b*) Asserit ille, *Sanguiferorum canalium rimas rupturasque ab insigniter increscente aëris vi elastica fieri quoque posse ; sanguinea scilicet massa certis anni temporibus constitutionibusve, summo gelu, vel aliam quamcumque ob causam, prona ad concrescendum existente, facile intelligemus, si quæ de aëris ex conglaciatis aqueis particulis erumpentis vi, vel bellica tormenta frangere valente, quemadmodum humores a cruore in animalibus secernantur scribentes adnotavimus, huc traduceamus.* Vid. *Instit. Bononiens. Comment. Tom. I, pag. 439.*

torias & temporarias advenire mutationes adnotatum eſt, e quarum noxa facile evadet quicumque ſpatioſa & montana loca inviſere non gravabitur, vel ſubciſivis ſaltem horis aliquam corporis ampleĉtetur exercitationem. Idcirco igitur ſaluberrimum potiori jure iſtud prædicatur cœlum, eo quod parvo ſecluſo tempore nuſquam propemodum ægritudines, quæ ex ipſo proficiſcuntur, ſuſtineantur. Verumtamen ſi quæ ſunt haud innocua loca, hæc circa marinum litus ſpeĉtanda occurrunt, ubi aquarum non raro pravitas adjicitur, ex qua endemius profluit morbus in iis conſpicuus, qui ſalubrem aquam venalem habere nequeunt, obſtruĉtio videlicet in hepate & liene, ex qua non modo multiplex Iĉterus & Hydrops, ſed ipſum cardiacum Aneuryſma conſequitur, ceu ex inferius adducendis patebit (§. XLVII). Interim e diverticulo redeuntes in viam id meminiſſe ſufficiet, quod jam innuimus, perſæpe nimirum ex ingenti frigore ad moleſtam tranſitum fieri humiditatem, poſteaquam novum frigus & calor etiam ſupervenerit (§. XL), ita ut dum humana corpora intolerabili frigore torpent, ex immodica lædantur humiditate, ſive protinus quibuſdam ardoribus torreantur. Inſuper adnotatum eſt, hominum errata homines alios incautos fallere, eosque demum cardiacis ægritudinibus ſubjicere, eo quod tum aëris, tum arteriarum elaſticitas ſanguinis aĉtioni non bene reſpondeat (§. XLVII). Quum itaque ex allatis erroribus tales ingraveſcant mutationes, altera, niſi mea me fallit opinio, obtinebitur cauſa nullimode criminanda, ex qua frequentiora deducantur Aneuryſmata. Interim vero ad alia properandum.

§. XLVI.

Rusticorum regimen.

PECULIARES nonnunquam obſervare fas eſt morborum curationes apud imperitum præcipue vulgus familiariſſimas, quæ ſolertiſſimorum quorumcumque Medicorum ratiocinationes eludunt, atque ex adverſo præcipites morbi quidam deprehenduntur, qui ne minimum quidem infelicis eventus antea indicium præ ſe ferebant. In priori itaque caſu natura morborum medicatrix ultro accerſenda foret, etſi immani inſtante morbo vix evadendi locus ſupereſſet: In altero vero ignavia fortuita conſulenda, quæ inſanum vulgus

hallucinatur. Rusticos quæso, & inurbanos homines si spectemus, propriæ necis artifices illico prædicabimus: Dum enim laborantes esuriunt, vescuntur pessime, atque esculenta prætereundo maxime ad rem nostram facere videtur aquarum & aëris, qui absorbetur, ingurgitatio: Ex aqua namque terreis referta particulis morbi quam plurimi emanant (*a*). Patescit jam palustrium locorum incolas insalubribus ut plurimum aquis sitim explere, quin ne hilum quidem de prava ipsarum indole cogitent. In morbum proinde incidere solent, quem Græci πολυσαρκιαν dicunt, sive assiduas perferunt obstructiones, ex quibus ægritudines oriuntur innumeræ, inter quas, præter vitia præcordiorum, reticendus Hydrops non est, qui ex Ictero solet proficisci, ex obstructionibus, quæ prius aderant, progenito, veluti in iis, qui aëre, & salubri aqua destituuntur, prænoscitur frequentissime. Crassescunt illi, laxa pollent fibra, & tonica contractione privantur. Peramplum sane in Etruria nostra munificentiæ præbuere argumentum, qui ad eam partem, quæ maritima finitimaque respicit loca, salubriorem reddendum stagnantibus, cœnoque refertis aquis illa arva alluentibus, atque aërem pravis halitibus inquinantibus declivem largiri cursum meditati sunt, & saluberrimam exinde aquam magnificis e longo tractu ductibus derivare, & in Urbes ipsas deducere. Cæterum qui optimæ aquæ subsidio orbantur, pravumque inspirare aërem coguntur, Aneurysmaticis haud infrequenter tentantur præcordiorum affectibus, veluti in nostris hisce Nosocomiis fit manifestum, ubi maxima ægrorum e locis palustribus redeuntium copia tum observatur, cum nimirum adveniente æstate in puriorem aërem illuc, unde discesserant, revertuntur. Ego equidem arbitror, cardiaca vasa ex aëre parum elastico, & pravis quandoque halitibus inquinato enervata, nec non sanguinem pravis qualitatibus imbutum haud leves putari posse causas incipientis saltem hujusmodi affectus, qui ex assidua adductis in locis mora major gradatim fiat, usque dum aliquo interveniente casu patefiat, & ope transitus ex parum elastico ad elasticum aërem ingravescat. Austrinæ tamen reticendæ constitutiones non sunt, quibus supervenientibus non aliquæ dumtaxat corporis partes hebetantur, uti notum Hippocrati (*b*) fuisse colli-

(*a*) Vid. *A mechanical account of poisons in several essais by Richard Mead, Tent. 6. London 1745.*

(*b*) Vid. Αφορ. τμημ. τρ. αφορ. ε, και ιζ.

gitur, ſed cordi, pulmonibusque gravia ſuccedunt ſymptomata, quæ obſervationem promerentur (*a*).

§. XLVII.

Peculiares aliquæ Aneursysmatum causæ.

INSUPER deprehenſum eſt, omentum in iis, qui facile pinguefiunt, mole augeri admodum poſſe, dum in obeſis præſertim opima oppletur pinguedine (*b*). Quum autem nullum extet in omento vas excretorium, omnis illa pinguedo ex validis mora laboribus abit per epiploicas venas in venam portam, atque toto inundato hepate peſſimæ obſtructiones emergunt. Ex his vero uſuvenire Aneuryſma haud videtur incongruum, quandoquidem ex cujuſcumque viſceris obſtructione cordis vis augetur. Si ergo dimidium ramorum aortæ obſtrueretur, quadrupla cordis vis neceſſaria foret, ut ſanguis in proprios canales propelli poſſet (*c*). Certum inſuper eſt, atque repetitis comprobatum obſervationibus, eos allatis morbis ſuccumbere, qui vel fibram minime nacti ſunt robuſtam, ſive laxam quocumque caſu reddiderint, pariterque conſtat, juniores, & robuſtiores præcordiorum Aneuryſmate magis tentari, ceu jam adnotaverat Albertinus (*d*). Hæc porro ut una ſimul conciliari valeant, autumari poſſe videtur, vitæ nempe genus eſſe maximopere conſiderandum, utque ab iis, qui paluſtria incolunt loca, aliquid luminis mutuemur, adnotandum videtur, id eos in votis habere, ut ſano robuſtoque polleant corpore, aſſidua edocti obſervatione, iis videlicet, qui in morbos proclives ſunt, neque ſubſtinere labores queunt, talia evitanda loca eſſe, iisque adeunda, qui parentes ibidem non valetudinarios habuere, ſed bene valentes. Attamen & horum plerique paulatim incipiunt debilitari omnemque in ſe refundendam culpam agnoſcunt, cum laxitatem experiantur aſſiduam, qua priuſquam illuc adirent, minime tentabantur. Si ergo morbis corripiuntur, non

(*a*) *Quam plurimis aliis, qui organicas varias læſiones circa cor, aut pulmones a diuturno tempore geſtabant, gravia pectoris ſymptomata cum difficultate reſpirandi in hac aëris auſtrina conſtitutione eveniſſe obſervavimus.* Vid. *Valcarenghi de aortæ Aneuryſm. Obſerv. Obſ. I. Cremonæ 1742.*

(*b*) Vid. *Van-Swieten. Comm. ad Aphor. Bœrhav. Text. 916. Lugdun. Batav. 1753.*

(*c*) Vid. *Sauvages An. a la Statique des animaux d'Hales §. 277. Genevæ 1744.*

(*d*) Vid. *Inſtit. Bononienſ. Comm. Tom. I, pag. 382.*

ideo corripiuntur propterea quod juniores, & robuſtiores ſubito appareant, proindeque corporis laxitatem ſubierint, ſed quia cum domum remigrarint, corpus jam debile aſſidua quaſſare defatigatione non dedignantur. Tamen ſecluſa etiam omni aëris parum, aut nihil elaſtici inſpiratione illud verum agnoſcitur, quod juvenes, & robuſtiores præcordiorum Aneuryſmate magis tententur, ſi aliæ accenſeantur cauſæ validiores, ex quibus arteriarum involucra adeo valide diſtendantur, ut facillime dilatari queant, & parere ipſum Aneuryſma: Si namque aëris elaſticitati plus minusve agenti improbi labores corporis adjiciantur, eaque univerſa, quæ validas reddere diſtenſiones poſſunt, facili quidem negotio, licet athletico gaudeant corpore, Aneuryſma pateſiet.

§. XLVIII.

Aeris elasticitas.

Id vero pravam aëris naturam eſſe probe noſcendam demonſtrat, cum haud exiguam humano in corpore vim nanciſcatur, veluti tum a veteribus, tum recentioribus cognitum eſt (*a*), & non leviter conferat ad morbos allatæ indolis producendos, qui ideo frequentes ſunt, quia duris urgens in rebus egeſtas ruſticos homines illuc, ubi aëris noxa vitari nequit, adire compellit. Veteres ipſi locorum conſtitutiones ſedulo examini ſubjicere minime gravati ſunt, cum probe noviſſent, a ſicco ſolo ſalubrem, a paluſtri inclementem, & quandoque peſtilentem aërem proficiſci, veluti elapſis retro temporibus apud Ægyptios, Græcos, atque Germanos deprehenſum fuiſſe teſtatur Hoffmannus (*b*), qui Scriptorum teſtimonia accurate colligere voluit, ex quibus rei veritas inclareſceret. Contra vero ſi celſiſſime peragrari velint alpes, ubi aër perflatus, multumque elaſticus appa-

(*a*) Vid. Ιπποκρ. Περι αερων, υδατων, τοπων. Hippocraticæ doctrinæ inter recentiores adſtipulatur ſupra cæteros Arbuthnotius in libro, cui titulus: *Eſſay concerning the effects of air on human. body. London. 1733.* Hujus verſioni latinæ adnotationes addidit *P. Fort. de Felici. Neapoli 1753.* Agnita itaque pernicioſa aëris conſtitutione mutationes ejuſdem illico fiant oportet: Nam *peſſimum ægro eſt cælum, quod ægrum fecit*, uti probe innuit Celſus *De Medicin. l. II, cap. I, pag. 43. Patavii 1750.* Sed aëris innovatio in navibus quoque, cubiculis, noſocomiis, carceribus, aliisque locis obtineri poteſt non ſolum auxilio machinæ, quam Haleſius & Deſagulierius excogitarunt, verum ope machinæ ſimplicioris appoſito igne, veluti noviſſime deprehendit Suttonius *An Hiſtori cal account of a new method for extracting the foul air out of Ships. London 1749.*

(*b*) *Diſſ. Phyſ. Med. Diſſ. V. Genev. 1748.*

ret, atque optimarum ſcaturigines aquarum reperiuntur, raro admodum obſtructiones, & univerſum morborum agmen ex iis pendens, aliique innumeri affectus alibi conſpiciendi deprehendentur. Neque, mirum ſi rarius in cadaverica eorum, qui montium juga incoluerunt, ſectione præcordiorum Aneuryſmata reperiantur: Aëris namque elaſticitas, corporis labores, & vitæ regimen hujuſmodi ſunt, ut nihil admodum reprehendendum eſſe appareat, niſi fortuitus aliquis error extiterit, ſive ex ea, quam profitentur arte incommodum aliquod ſubeant: Fodinas enim montium viſcera tenent metallorum, quorum glebæ nonniſi ingenti effodiuntur labore, qui cum inſpiratione aëris modo nitroſis, modo ſulphureis, modo aluminoſis halitibus, qui undique circumvolitant, redundantis copulatus animalem perturbare valet œconomiam, & non raro mortem ipſam inferre: Vapores enim teterrimi ore hauſti exceptique pulmonibus ſanguini manus injiciunt pertranſeunti, ejusque cogunt molem, coërcent, atque conſtringunt. Quare non immerito naturæ promptuarium vocatur aër, eo quod multiplices, quæ ex ipſo derivantur, ægritudines ex mixtorum compoſitione multigena pendeant. Neque prætermittenda vis eſt, qua aëreæ particulæ ſive ſe mutuo non tangentes, ſive quandoque ſe mutuo repellentes fugere ſemetipſas conantur, quæ in ea creſcit ratione, in qua diſtantia inter centra particularum earumdem minuitur (*a*). Aër pravis effluviis inquinatus, acidis, quibus ſcatet particulis vaporibusque ad fermentationem concipiendam aptis (*b*) pulmones adigit, qui niſi firmam, integramque nacti fuerint habitudinem, afficiuntur facillime, & cauſaria præſertim corpora ad internecionem uſque deducunt (*c*). Adnotandum tamen, inter-

---

(*a*) Vid. *s'Graveſand. Phyſic. elem. Mathemat. Tom. I, l. 2, cap. 13, pag. 158. Lugdun. Batav. 1720.*

(*b*) Vid. *Optiks: or a Treatiſe of the Reflections, Refractions, Inflections, and colours of Light: The ſecond edition with Additions. By Sir Iſaac Newton, Book III. London 1718.*

(*c*) Aëris velocitatem maximam eſſe demonſtrat machina Deſagulierii, quæ in Actis Anglicanis deſcripta eſt *Tranſ. Philoſoph. for the year 1727, num. 437.* Concipiatur aër in varias atque concentricas diviſus peripherias, adeo ut vires centrifugæ ſint ut radii, in progreſſione nimirum Arithmetica. Sit itaque R radius majoris circuli = 3. 5. ped.; r radius circuli minoris = 0. 75.; m. radius circuli medii = 2. 125. $= r + \frac{R - r}{2} = \frac{R + r}{2}$; v ſpatium a medio circulo percurſum ſpat. min. 1; = 26. 1; S ſpatium percurſum ob gravitatem = 16. 1; s ſpatium a minima aëris particula ob vim centrifugam percurſum dum e centro circuli medii ad peripheriam progreditur 2 m : v. : : v : s, ſeu ob regulam

interdum rusticos homines sospites magis degere, quam urbanos: Ipsi etenim, nisi in aliorum arvis substinere labores conentur, paterna propriis bobus exercent rura, & parum, aut nihil aliquo diuturno pathemate corripiuntur. Ex quo fit, ut quandoque plebeiæ genti invidere debeamus.

§. XLIX.

PRAVUM VITÆ REGIMEN.

Ex his tamen omnibus præconceptis nonnulla eruenda sunt, quæ Aneurysmatum in præcordiis genitorum frequentiam videntur indigitare. Primum itaque videmus, eos, qui tota hieme palustribus in locis commorati sunt, quorum plerique miseriis tabescunt, serum admodum in proprias regiones reverti, & repentinis modo humidioris, modo gravioris aëris mutationibus obrui. Nullo deinde haud valetudinariæ transigendæ vitæ ardore accenduntur, nullisque utuntur remédiis, ut morbos caveant, quibus alias succubuere. Si denique aliquo vel levi morbo tentatos se noverint, id unum in deliciis habent, ut nempe ab instituto vitæ regimine non deflectant nihil admodum de valetudine servanda solliciti. Nil igitur mirum, si gravis-

---

Hugenianam $\frac{v\ v}{2\ m} = s$; G & c vim indicant gravitatis, & vim centrifugam in circulo medio spatia eodem tempore percursa propter actionem duarum virium sunt ut hæ vires $S : s :: G : c$, & $\frac{s\ G}{S} = c$, ac pro s adhibendo $\frac{v\ v}{2\ m}$ erit $\frac{v\ v\ G}{2\ m\ S} = c$, & pro m $\frac{R+r}{2}$ tunc $\frac{v\ v\ G}{\overline{R+r} \times S} = c$ ita ut gravitas sit ad vim centrifugam in eodem circulo ut G ad $\frac{v\ v\ G}{\overline{R+r} \times S}$, seu ut 1 ad $\frac{v\ v}{\overline{R+r} \times S}$. Quod si multiplicetur per numerum circulorum R — r, erit pressio aëreæ columnæ R — r producta a gravitàte R — r, & pressio centrifugarum virium $\frac{\overline{R-r} \times v\ v}{\overline{R+r} \times S}$. Quoniam vero pressionum diversarum velocitates sunt ut radices quadratæ earumdem pressionum, erit velocitas a gravitate producta ob naturale pondus, seu ob pressionem R — r ad velocitatem, quam columna eadem recipit a pressione, quæ nascitur a vi centrifuga, ut $\sqrt{1}$, seu 1 ad $\sqrt{\frac{v\ v}{\overline{R+r} \times S}}$. Si velocitas a gravitate producta = R — r vocetur a = 15. 38 ped. 1.″ min.; erit velocitas, quæ nascitur a vi centrifuga, $a \times \sqrt{\frac{v\ v}{\overline{R-r} \times S}}$, seu $a\ v \times \sqrt{\frac{1}{\overline{R+r} \times S}}$, seu $\sqrt{\frac{a\ v}{\overline{R+r} \times S}}$ id est in adducta machina $\frac{15.\ 38 \times 26.\ 21}{\sqrt{4.\ 25 \times 16.\ 1}} = 49.\ 67.$ ped. 1.″ min.

ſimos ſibi morbos accerſant, quos ingraveſcere cogunt errores neutiquam contemnendi noſtroque ævo familiariſſimi. Quamobrem nil vetat aſſerere, inſalubrem humiliorum locorum conſtitutionem cum adductis conjunctam erroribus præcordiorum affectus efficere frequentiores conſueviſſe, inter quos Aneuryſmata vel in infantia progenita, vel ſponte obvenientia ſunt computanda, ceu aſſidua comprobatur experientia, ac ſatis ſuperque iteratæ cadaverum ſectiones evincunt. Qui tamen luculentam paluſtrium, & humiliorum Etruriæ locorum notionem habere concupiſcit, eos perlegat tractatus, ubi de cauſis, atque remediis inſalubritatis aëris in humilibus & maritimis locis diſſeritur (*a*). Nos interim, ne prætervolet nimium ſermo, alio mentem animumque convertere cogit id omne, quod alias reſpicit cardiacorum Aneuryſmatum cauſas a nonnullis ne fortaſſis quidem cognitas, etſi eas ipſam præceſſiſſe ægritudinem, ne dum comitatas fuiſſe fatendum ſit.

§. L.

Lues venerea.

EAS itaque cauſas, quæ inter extrinſecas adnumerantur, adduxiſſe ſupervacaneum foret, niſi quæ vel intrinſecus vim ſuam exerunt in apertam plane lucem deducerentur. Hujus profecto naturæ Venerea lues videtur eſſe, quam præcordiorum affectiones ſeu paulatim promovere, ſeu ante pubertatem inceptas patefacere poſſe credendum videtur, ſi præſertim virus venereum jamdiu delituerit in maſſa ſanguinis univerſa. Jam unus aut alter effluxit annus, quo in celeberrimo Florentino Noſocomio quidam juvenis decumbebat annos triginta neutiquam prætergreſſus venerea cachexia admodum inveterata correptus. Huic caries oſſium in capite inſignis advenerat, ex qua vix evadendi locus ſuppetebat. Dum interim palliativa, ut inquiunt, perageretur curatio poſt irritum ptyaliſmum inopinato exortum vita functus eſt. Inſolitum ideo aortæ Aneuryſma obſervatum fuit, quod utramque, thoracis videlicet & abdominis cavitatem, occupaverat. Hinc factum arbitror, ut ex imminuta ſenſim muſculari

(*a*) Vid. *Targioni Tozzetti Relaz. d'alcun. Viag. fatt. in diverſ. part. della Toſcana. Tom. VI. Firenze 1754.*

cordis actione, & ex violenta validaque diaphragmatis pressione organa respirationi dicata obstaculum subierint, ex quo inferri posse videtur, mortem exinde fuisse consecutam. Haud dissimilia memini quondam observata fuisse, ex quibus me conjicere posse arbitror, Veneream nempe luem Aneurysmatica nonnunquam vitia producere consuevisse, cum hæ binæ affectiones frequentissime copulentur. Quum vero memorata lues diu multumque fines suos protenderit; hinc fit, quod si sævissimis stipetur symptomatibus, adductas superius affectiones producet.

§. LI.

Nonnulli effectus Luis Venereæ.

QUÆ hactenus de veneno elephantiaco, leproso & hydrophobico, nec non de pestifero & varioloso contagio haud inepte vel ab iis Scriptoribus congesta sunt, qui rerum veritatem fabulis obrepere meditabantur, de Syphilitico effari quoque posse videntur, quod phlogisticum esse ex enascente subinde phlogosi deducitur, nec non corrosivum, fixum atque coagulans ex advenientibus comprobatur effectibus. Ex hoc ipso inquinari sanguinem compertum est, quandoquidem post affecta primum ea loca, per quæ introgressum est, in sanguinem ipsum deducitur, & tum gliscenti veterno calcar additur, cum pravæ dispositiones corporis præextiterint: Tunc enim exitiales vapores sanguini permixti acidam, viscidam & acrem, quam præ se tulerant, constitutionem ad eum inficiendum aptiorem reddunt. Nullus profecto ambigendi locus est, quin arteriarum tunicæ firmitate gaudeant non exigua (§. VI), adeo ut non ita facile debilitari queant, nisi magni momenti vis accesserit. Hanc tamen ex eodem proficisci veneno minime alienum a veritate putabitur: Vetusta enim extante lue sanguini maxima communicatur labes, quæ cum in dies magis magisque subcreverit, substantiam sanguinis depravat universam. Sanguis itaque, postquam adeo pollutus, pravas qualitates, corrosivam præsertim, & hemicausticam pene dixerim, adeptus fuerit, haud difficile internam valebit arteriarum quarumdam tunicam ubicumque discindere, atque ex ea ad alteram gradatim transitus fiet, donec tertia in conspectum veniat, quæ cum tendinosa sit (§. VI), adeoque magis resistenti coagmentetur materie, sanguinis

acrimoniam forsitan retundet & superabit. Quod si ex hujuscemodi labe exostoses, hyperostoses, osteosarcoses oriuntur, & alia quam plurima, quæ vim exigunt ad agendum validissimam, multo magis arteriarum lædentur involucra, atque verum exinde nascetur Aneurysma. Quoad erosivum vero principium in sanguine delitescens, & ex immisso veneno profluens attinet, adnotasse juverit, hujusce naturam ipsis nudis oculis innotuisse, ceu eximii testantur observatores, qui sanguinem hujus indolis explorare aggressi sunt (§. LXXIII). En igitur inter binas interiores tunicas excurrens hujusmodi sanguis, sensimque productum Aneurysma, quod circa præcordia innasci facilius posse deprehenditur, cum præter pravam sanguinis indolem, vis major ex vicino cordis impulsu sanguini eidem communicetur. Quod si his omnibus valetudinarie, ac pene scorbutica corporis constitutio (§. XX), talium morborum soboles, ætas ad senium vergens, ægritudines prægressæ, ac frequentissimi in sex non naturalibus rebus errores superstruantur, inferri potest, adducta vitia facilius usuvenire.

§. LII.

Laxitas inducta.

INOLEVIT animis hominum opinio quædam, quod ex assiduo nempe concubitu laxetur valde corpus, viresque sensim deperdantur, adeo ut ipsa dorsalis tabes subsequatur. Id autem bene ac sapienter eos effari consuevisse perspectum est, quandoquidem ex repetitis fit manifestum observationibus, corpora frequenti assueta concubitui maximam sæpissime laxitatem contraxisse. Quod autem ex contracta emergit hujuscemodi laxitate sedulam extorquet observationem: Eos enim, qui utpote in luxuriam proclives sequioris sexus se amore irretire non dedignantur, adeo in cœno cupidinum arbitror volutari, ut assidue cum fœminis accubantes novis semper viam morbis sternant, quibus in corpore constitutis fieri nequeat, ut præcordia ipsa minime torqueantur, adversaque ipsi semper valetudine conflictentur. Et sane compertum est, primo pubertatis flore languescente, ruere in deterius valetud nem, veluti ex prava corporis constitutione, sive ex perpetratis erroribus enitescit. Verum si quis dum constitutum pubertatis tempus attigerit, effrenatæ se mancipare libidini non

erubescat, existimare ille poterit supra cæteros, majorem serius ocyus laxitatem in se ipsum redundaturam : Nondum enim sat firmo corpore præditi esse dicendi sunt, qui pubertatem ipsam haudquaquam fuerint prætergressi. Quod vero firmata jam corpora magis angit atque sollicitat, illud est, quod nempe laxatis ex coitu diuturno corporis vasculis non modo patefieri affectiones possunt, quæ pubescente adhuc ætate subortæ sunt, sed aliæ obvenire denuo solent, quæ nullum exinde medicamen admittunt. Haud aliter labefactis qualibet ex causa usuvenire corporibus deprehensum est, quibus nulla frequentior obtigit ægritudo, quam quæ præcordia torquere perspicitur : Ea quippe omnia, quæ fibrarum, ex quibus arteriosa coalescunt vasa, debilitatem inducere possunt, ipsamet promovere possunt Aneurysmata. Neque aliter statuendum occurrit, cum clare pateat, quæ, quantaque concussio, quique calor, & quæ denique exerenda sit vis, dum quis venereo percitus œstro repetitos ictus infligit. Si ergo præexistens forte fortuna præcordiorum latuerit Aneurysma, quilibet inferet, ipsum quam citissime se patefacturum, secus vero repente produci posse, si talis præcipue fuerit illius corporis constitutio, ut debilem nimirum nactum fuerit fibram ab incunabulis, vel talem temporis progressu reddiderit. Porro languet corpus pallore perfunditur universum, mentis hebetatur acies, ac sensim temperies nativa deperditur, fractisque proinde viribus tonica quoque arteriarum contractio torpet, & sanguini propellenti minus resistit. Quidni lenocinante adhuc cupidine balsamicum quidquid inerat foras proruit, & sanguinis lentor emergit ? Sive igitur arteriosa solummodo flaccescant vasa, sive iisdem in tonico adhuc statu perseverantibus sanguinis lentor adveniat, sive demum quorumcumque defectus una simul copulentur, arteriarum morbos emersuros indicandum est. Quod si virus Venereum jam acquisitum adductis superaddatur conatibus, facile concludendum erit, hujus indolis ægritudines procul dubio consequi posse. Cur vero præcordia præter reliquas corporis partes infestari queant, illico elucet, si Anatomes auxilio propinquitas partium investigetur.

§. LIII.

PRAVI SALIVATIONIS EFFECTUS.

HAUDQUAQUAM illud probandum esse censerem, quod jam adhiberi consueverat præsertim apud Transalpinos remedium Aphrodisiæ depellendæ dicatum, quod ad usque ptyalismum ex litu corporis universi deductum ex Hydrargyro optime parato desumebatur: Facile quippe cuivis est divinari pravos affectus ex hac ipsa medendi methodo profecturos, si quando præsertim difficile saliva rejicitur vehementia pytismata consequantur. Tunc enim quod optimum censetur esse remedium, in hostem convertitur infensissimum, cum omnes probe noverint, quæ, quantaque vis ex hujuscemodi medela proficiscatur humanis potius corporibus insalubris evasura, quam salutaris (*a*). Macrescit quotidie magis adustum jam redditum corpus, atque eo, quo indiget, humore spoliatur, & dum gliscenti veterno aditus referatur optimi quique humores una cum noxiis eliminantur. En igitur quassatæ arteriarum tunicæ, quæ nisi fortem nactæ fuerint firmitatem, ad alterationes subeundas plurimas disponuntur. Si vero in Venerea curanda labe ex litu sudores quispiam multoties Aneurysmate jam efformato substinuerit, conclamatum pro illo esse declarat Paræus (*b*). Quod autem sedulo attendendum occurrit, illud est, quidquid nempe prægressa medicamenti cujuscumque sumptione nocuerit, atque morbum exinde alicujus improvisæ indolis patefecerit, culpari consuevisse: Tunc enim vel ex ipso Hydrargyri interno usu, licet proficuus expertus sit, metuendum sæpe sæpius occurreret, etsi quandoque nocuisse ambigi queat, veluti de quodam accepimus, qui plurimis mercurialium pilularum assumptis dosibus ex Orthopnœa peremptus est, inventusque habens in base cordis protuberantiam ovo columbino haud absimilem aliis proinde minoribus circumseptam (*c*). Cuncta hæc internum Hydrargyri usum non adstruunt, qui prodesse admodum solet, verum aperte demonstrant, ex nimia eaque excedenti quantitate haud levia contingere incommoda posse tum

(*a*) Vid. *Hundertmark De Mercur. Lipsiæ 1757.*

(*b*) Vid. *Theoph. Bonet. Sepulchr. Obs. 14. l. II. sect. 2. cum adnot. Manget. Tom. I, pag. 50. Genevæ 1700.*

(*c*) Vid. *Zod. Med. Gall. pag. 156. Parisiis 1679.*

magis conspicua, cum interno hujusce medicaminis usui litus externum, uti quondam adhibebatur, adjungitur. Ac profecto ea, quæ cordi adhærescunt arteriosa vasa, majori donantur diametro, quæ cum in aorta maxima sit, locum magis præbet experimentis, quibus peractis analogia cum aliis arteriis institui facillime potest. Quod autem ex Anatomicis usque adhuc enituit injectionibus, illud est, quod nempe aorta ex membranis coalescit, quæ ex vasis minoribus componuntur, quæ insuper ex aliis sensim minoribus esse fabrefacta jamdudum innotuit. Apparet ergo, non difficile adeo insignes enasci posse dilatationes, dum quis vehementi traditur ptyalismo, si ea præcipue attendantur, quæ enascente subinde phlogosi consequuntur. Quamvis itaque quam plurimis bene cesserit, non paucos tamen ex litu corporis universi novimus jugulatos, quos fibris præsertim debilibus antehac coaluisse compertum fuerat. Neque aliter de reliquis statuendum esse medicamentis arbitrarer, quæ ad promovendam affluentem diaphoresim apta sunt, iisdem tamen casibus usquequaque permanentibus.

§. LIV.

VETERUM INGLUVIES.

HAUD aliter videtur de reliquis internis conatibus decernendum, qui luculentam dicendi materiem suppeditant, quoties ex jucundis iisque frequentibus liguritionibus depromantur: Quæ namque affluenter admodum ingeruntur, Aneurysmatum cardiacorum frequentiam non adstruunt, quinimmo inter præcipuas eorumdem causas videntur jure quidem ac merito computanda. Jam pueros ex ingestorum abusu ideo nocumenta sæpe sæpius contraxisse adnotavimus, quia tenellulæ machinæ recenter fabrefacta textuta ingluviei cedit (§. XXVIII), pariterque rusticos homines maritimis, & palustribus in locis degentes ideo frequenter ægrotare consuevisse monuimus, quia nisi affluenti eduliorum quantitate, saltem qualitate prava vescuntur (XLVI). Modo autem intento animo perscrutandum occurrit, quidquid in Urbibus ipsis ad palati fascinum invectum increbuit, quodque infensissimum mortalium corporibus potest evadere. Sive itaque pluries, sive semel in die manducare majores nostri consuevissent, ea tamen, quæ officere corporibus arbitrarentur, eorum

nonnulli rejicere minime gravabantur, etsi haud frugale convivium apponerent discumbentibus. At ipsemet nidor embammatum, atque copia non evadebat helluonibus injucunda, eo quod dum esurirent asotorum epulas inquirerent. Apud Romanos vero adeo ferina quædam ingluvies invaluit, ut impuberes ipsi penum omnem clanculum congererent, natuque jam grandes populi placitis lenocinari non erubescerent. Postremis sane Romanæ Reipublicæ temporibus eousque symposia legimus devenisse, ut in ipsis procerum ædibus nonnisi lurconum contubernia peragerentur; id quod sub ipsis Imperatoribus perduraverat diutissime, ut non amplius Catonis senioris frugalitas, sed Vespasiani, Apicii, Luculli, aliorumque immodicum intueri valeret gulæ satis avidæ blandimentum. Etsi itaque assidua veterum quorumdam intemperantia exoleverit, non desunt quidem, qui dum propria abliguriunt, vel nunc de morbis ex ingluvie nimia subortis miserrime lamententur. Quod vero vel maxime dolendum est, puerorum respicit alimentum: Haud enim patiens inediæ quilibet prædicabitur, quando non in accubitu dumtaxat aliquo solemniori, sed in ipsis puerorum jentaculis apponantur edulia humanis corporibus infensissima, quorum libido si cum ætate creverit, non ita facile poterit prætermitti. Cuncta proinde sanguinis massa ex insalubribus eodem eduliis coalescente alterationes nonnullas subibit, neque amplius mirari possumus, si plurimarum origo ægritudinum e sanguine derivetur, cum ille potiori jure morborum reus dijudicetur, postquam in alienigenam naturam migraverit.

§. LV.

Morbi ex prava ciborum quantitate et qualitate manantes.

Pravam ex esculentis potulentisque quantitate & qualitate peccantibus emergere sanguinis constitutionem, nemo sanæ mentis inficias ibit, quandoquidem quotidiana nos edocet observatio, morbos quam plurimos ex adducto fonte frequentissime dimanare. Cæterum si sanguinis circuitus evaserit concitatior, & dum vehementer arteriosum genus afficitur, ejusdem acredo præextiterit non tam facile superabilis, præcordiorum Aneurysmata quispiam subsequi posse vaticinabitur. Corporis incremento proportionalis evadere in pueris debet sanguificatio;

ficatio; in aliis vero ejusdem conservandi opportunitati debet exactissime respondere. Hæc si perturbentur, adversa imminet valetudo pro efficacia causarum dignoscenda. Oriuntur ægritudines nullum prima fronte periculum præ se ferentes, quæ satis superque graviores evadunt, & machinam humanam subvertunt. Ex his tamen omnibus illud consequitur, quod nempe validæ requirantur actiones ad hoc, ut peracta exinde patescant Aneurysmata. Hæc tamen vim nonnunquam exerunt validissimam, veluti ex effectibus intensius agentibus comprobatur. Et profecto plurima in Aneurysmate promovendo collimant, quæ adeo valide agunt, ut geminatam quandoque affectionem progignant, arteriosa simul atque venosa vasa protinus infestantem. Varicem quippe in venosis præcordiorum canalibus cum Aneurysmate consociatam observavit in sutore Lancisius (*a*), qui nusquam sane se credidisse fassus est, varicem cavæ minime cognitam cum Aneurysmate in aortæ sedem habente fuisse tunc temporis copulatam. Hujuscemodi propterea casus ansam ambigendi præbent observatoribus, adductas nimirum ægritudines ex causis vehementer agentibus proficisci. Harum tamen nonnullæ allatæ sunt, quæ non infrequenter panduntur, sed cum inter cæteras inopinatæ quædam adveniant, quæ vix post cadaverum incisiones manifestantur, ab iis recitandis supersedendum est, cum illæ usque adhuc adductæ fuerint, quæ iteratis innotuerunt observationibus, ac frequentiora fortassis reddidere nostro ævo præcordiorum Aneurysmata.

§. LVI.

GYMNASTICÆ ABUSUS.

NON me fugit, immodicas quoque priscorum exercitationes eousque devenisse, ut vel in iis, quæ ad valetudinem conservandam inventa fuerant, luxus certatim agnosceretur. Tametsi igitur hujuscemodi pene obsoleverit usus, satis superque quispiam adinvenitur, qui sive currendo, sive canendo, sive tolutariam peragendo equitationem, vel quomodocumque motus corporis instituendo exercitationis limites prætergreditur. Quidquid vero ad immodicas corporis exercitationes referri debet, inter externas advenientes causas

(*a*) *De subitan. mort. L. II, Obs. 5. Romæ 1745.*

accensendum est, ex quibus Aneurysmatica vitia proficiscuntur: Dum namque aliqua peragitur violenta quantumvis exercitatio illæ adhibendæ cautiones forent, quas apud veteres Græcos atque Romanos in usu quondam fuisse compertum est, qui cum Agonysticis navarent operam exercitationibus, constitutis quibusdam legibus obtemperabant, dum præcipue de certaminibus publice peragendis ageretur, quæ ad hoc ut rite disposita forent, a Gymnasiarchis consueverant moderatiora constitui (a). At vero in his quoque delinquere homines incœperunt: Exercitationes quippe instituere agressi sunt, quæ modum excesserant, atque habitui corporis ipsiusque viribus minime respondebant. Quod vero maxime ad rem nostram facere videtur, in eo situm est, ut nimirum ab iis producantur cumprimis incommoda exercitationibus ad veram gymnasticam referendis, quæ etiamnum vigent, sed peraguntur inopportune, quin ea spectentur, quæ exinde emergere detrimenta consueverunt. Quod si insperatos quivis excipiat ramices, thoraci majus obveniet damnum, quod præcordia ipsa adoritur quam sæpissime, seu in cursoribus, bajulis, tibicinibus, fistularum modulatoribus, cæterisque hujuscemodi addictis muneribus deprehenditur. Verumtamen cuncta hæc pro datis occasionibus Aneurysmaticas progignere valent præcordiorum ægritudines, easque progenitas palam facere, ideoque inter frequentiores Aneurysmatum causas reponi nonnunquam posse videntur, veluti in iis animadvertitur, qui ex longe perspicuis hujusce generis causis, ex morbis circa præcordia sedem habentibus, infirmantur.

§. LVII.

Hystericæ fœminarum affectiones.

At propriis etiam fœminæ præcordiorum affectibus corripiuntur ex peculiaribus causis, quæ in illarum sexu panduntur, illico deducendis: Sæpe enim Hysterica passione laborant, atque harum aliquas ego ipse novi insolito percitas insultu, vixque plurium hominum viribus obtemperantes. Ad convulsivorum motuum classem referendum esse talem affectum, quispiam bene cordatus homo non inficiabitur, cum id ex ipsis effectibus deducatur. Quatitur itaque uni-

(b) Vid. *Mercurial. De Art. Gymnast. Amstelodami 1672.*

verſum corpus, cordiſque advenit tremor & palpitatio, ex qua arterioſa vaſa cordi proximiora immanem aliquando pulſationem adipiſcuntur. Puellam me quondam vidiſſe memini, magno admodum animo validoque condecoratam corporis habitu, quindecim circiter annis natam, paſſione Hyſterica laborantem. Hæc ſpaſmodico ſenſim creſcente paroxyſmo tali corripiebatur cordis palpitatione, ut vel ab iis, qui ad eam inviſendam convenerant, etſi a lecto non parum remotis, exaudiretur. Anterior thoracis pars elevari quodammodo videbatur, ac ſi peracta in coſtis preſſione ſternum aſſurgeret (*a*): Talia vero phœnomena in poſteriori remiſſius agebant; cordis tamen ictus maximopere adaucti apparebant (*b*). Id tamen admirationem quamdam extorquere vel maxime videbatur, quod nimirum externæ carotides arteriæ, atque jugulares venæ ſuam adeo diametrum extenderint, ut modo triplo, modo quadruplo majorem habuerint. Mammæ inſuper, quæ nuper ſororiari cœperant, multum creverant mole ſua, & liveſcentibus fœdari maculis, ſenſimque tumeſcere quodammodo videbantur. Omnis denique corporis ambitus ruborem internumque, ut illa aſſeverabat, calorem contraxerat, qui declinante gradatimque evaneſcente paroxyſmo deperdebatur. Cuncta interim hæc feſtivis, in quos fortunæ blandientis ope advocata fuerat, adventantibus hymenæis, protinus evanuere molimina eludendo ſelectiora quæque nequicquam profutura medicamenta. Verumtamen cum debili fibra mulieres coaleſcere Medici pene omnes agnoverint, alienum a veritate nullo pacto videbitur affirmare, eas pluſquam homines præcordiorum Aneuryſmate laborare, quod haud raro in partu ipſo propter illos, quos peragere conantur fœminæ

(*a*) Ipſo etiam exiſtente Aneuryſmate validiſſimæ adveniunt pulſationes, veluti ſe vidiſſe anno 1606 teſtatur Hildanus, cui Aneuryſma perſcrutari contigit, quod totam ſiniſtrorſum thoracis partem ad ſternum & collum uſque occupaverat, pulſationem habens adeo vehementem, ut elevari veſtimenta conſpicerentur. Vid. *Obſ. Chirurg. Cent. III. obſ. 43, pag. 225. Francofurti ad Mœn. 1682.* Monendum interea, non raro ex ipſa diuturna cordis palpitatione Aneuryſma fieri ita, ut quod Aneuryſmatis quandoque ſymptoma eſt cauſa, exinde fiat. Adducta inſuper palpitatio, quæ ab ipſo quoque pericardii hydrope excitari poteſt, monente Tulpio *Obſerv. Med. l. II, cap. 26. Lugdun. Batav. 1716.* cum præternaturali, eaque excedenti cordis amplitudine copulari poteſt, veluti animadvertit Heurnius *Obſerv. rar. Hiſtor. 28. Lugdun. Batav. 1609.* ex qua pericardium diſtendi admodum ſolet, licet ex ipſo affluenti latice diſtendi facile poſſit, ſicuti obſervaverat Carolus Piſo *De morb. ex colluv. ſeroſ. oriund. ſect. III, cap. 11. Muſſipontii 1618.*

(*b*) Id ipſum an. 1717 in fœmina 22 ann. obſervaverat Gherlius *Oſſerv. di Medicin. &c. Cent. II. P. I, Oſſerv. 36, pag. 196. Venezia 1753.*

conatus contrahitur. Quinimmo & ipsa adstipulatur rationibus experientia rerum omnium magistra, ex qua evincimur, rarius hujuscemodi morbos in viris, frequentius tamen in fœminis deprehendi. Et sane Epilepticis seclusis insultibus raro quidem advenientibus non infrequens agnoscitur in mulieribus Hysterismus ad concussionem immanem in earumdem corpore inducendam accommodatus, ex quo præcordiorum Aneurysmata persæpe usuvenire posse multis demonstrari posset rationibus cuique conspicuis. Præterquam quod si ab ineunte ætate talis affectus exordia sumpserit, veluti fieri posse demonstratum fuit (§. XXVIII), facile omnes intelligunt, ex Hystericis concussionibus morbum in lucem prodire, qui multis mensibus delituerat. Nisi itaque optimum robustumque corporis habitum fœminæ sint assecutæ, enumeratis facile succumbent ægritudinibus.

§. LVIII.

Puellarum ægritudines nonnullæ.

Neque aliter in Pica morbo fœminis, præsertim puellis, familiarissimo decernendum occurrit: Ipsæ enim ex ingestorum abusu ita disponuntur, ut nil esse autument creta, carbonibus similibusque cupediis delicatius. Quum autem plane constet, utique Hystericam ex hujuscemodi affectu passionem emergere consuevisse, ex qua concussiones oriuntur innumeræ, hinc & Aneurysmata patefieri posse suspicandum. Quamobrem illud cumprimis observatu dignum videtur, quod nimirum in assignanda frequentiorum quorumdam effectuum causa error aliquis semper in transigenda vita perpetratus deprehenditur. Quoniam vero pleræque mulierum, quæ procreandæ soboli vacare decreverunt, prolificam persæpe auram in uterum excipiunt, hinc & in ipsis rarescit sanguis, atque velocius per canales adigitur, qui, nisi valida ipsæ stipentur textura, haud difficulter impellentis sanguinis viribus cedent, usque dum laxitas quædam in internis superveniat arteriarum parietibus, ex qua fatiscere compellantur. Neque absolute decernendum, mensium fluxum sequiori sexui cæteroquin saluberrimum, si modum excesserit, detrimentum afferre posse, etsi inchoatis depellendis grumescentibus materiis possit aliquando idoneus esse (§. XII): Liquet enim, ex imminuta nimium sanguinis quantitate ejusdem immutari per arteriosa vasa celeritatem

(§. LXXI), pariterque Hystericas affectiones cum mensium suppressione consociari, ex qua si morbus aliquis in præcordiis incœperit, patefiat : Obstructio enim quæcumque valida sat est ad vitium incœptum, & latitans plane lucem collocandum. Porro quoddam mihi contigit in fœminis observare phœnomenon, quod nempe quibus in præcordiis Aneurysma permagnum extiterit, in iis ut plurimum menstruæ suppressæ purgationes deprehendantur. Quum vero usuvenire minime posse videatur, ut constituto Aneurysmate mensium enascatur suppressio, ne dum promoveri possit, veluti ex valida circa tumorem Aneurysmaticum exorta pulsatione deducitur, cum hæc concitatum cruoris motum supponat, hinc potius ex totali suppressione suspicabitur aliquis, allatum vitium exoriri consuevisse. At ea, quæ de præternaturali pulsatione dicenda sunt, circa tumorem conspicua fieri compertum est, quin concitatior arteriæ alicujus motus usque ad inferiora vasa protendatur. Mensium itaque suppressio ideo suborta quandoque prænoscitur, sive quia major cruoris affluxus in satis amplo tumore perficitur, sive quia ejusdem plethora, ex qua hujuscemodi fluxus ad erumpendum disponi solet, ex ipso Aneurysmatico tumore aliquatenus remoratur. Neque dubitandi locus est, ex eadem suppressione Aneurysma ipsum efformari posse, si diuturna admodum sit : Sanguis etenim retropulsus internum majori vi arteriarum ambitum comprimet, adeo ut excedenti quantitate sua aliquam promoveat sensim dilatationem. His ulterius additur, quod sanguis ipse e corde propulsus idem ex superaddita inferius resistentia efficere potest, quin aliæ accenseantur causæ validiores (*a*). Ut igitur decerni possit, num ex Aneurysmate producatur allata suppressio, sive ex hujusmodi suppressione ipsum gignatur Aneurysma, videndum superest, utrum post diuturnam suppressionem detectum fuerit, tuncque ex ea profluisse credendum est; sin vero contrarium contigerit, aliter cogitandum esse decernitur.

(*a*) Inter has menstruæ purgationis constitutiones recenseri posse videtur, quæ nonnunquam erosivam contrahere naturam potest, ut monuit Stentzelius *Comm. ad Lindestolp. De ven. pag. 144. Francofurti & Lipsiæ 1739.*

§. LIX.

MENSTRUÆ PURGATIONIS SUPPRESSIO.

SANGUINIS insuper quantitas major extat in fœminis, quam in viris, nec non relativa plethora vel dum menſtrua ſupprimuntur adeſſe debet. Nil ergo mirum, ſi intercipiatur cruoris eruptio, cum inſignis obſtructio canalium adeſt, ſi præcipue ſanguinis lentor cum craſſitie copulatus advenerit : Tunc etenim ſuperabit evacuationem additio. Præpedito itaque ad inferiora affluxu, auctaque ſenſim illius quantitate, uniformi preſſione, nec non æquabiliter arteriarum parietes minime comprimentur. Quod ſi æqualis ubique non ſit reſiſtentia, ſed in aliqua vaſorum parte imminui facilius poſſit, ſanguis ibidem vaſis extendet diametrum, idemque vas ad Aneuryſmaticum ſuſcipiendum vitium determinabitur. Id tamen innuiſſe viſus eſt Freindius (*a*), dum affirmavit, quod nempe ex hujuſcemodi ſuppreſſione oboriatur arteriarum pulſatio, ex qua venarum varices, ad præcordia anxietas, atque aliquid aliud longe moleſtum vaſis cardiacis evaſurum. Hæc autem magis in aorta aſcendente obſervantur, cum deſcendentis truncus amplior in fœminis, quam in viris fuerit conſtitutus (*b*). Infertur igitur, pulſationem motumque ſanguinis ſubitum magis in fœminis eſſe debere, adeoque morbum facillime recrudeſcere : Nam ex ampliori vaſis diametro eruitur, majori ſanguinem impetu adigi verſus inferiora, qui tamen impetus ad promovenda catamenia ineptus evadit, ſi uteri & vaginæ vaſa firmiter conglutinata textura coaluerint. Parcius fluunt in puellis pubeſcentibus menſes, ac fœminas annis graves nihil admodum torquent. Solertiſſime tamen obſervatum eſt, quod in puellis menſtrua nondum paſſis ſæpe ante fluxum mammæ intumeſcunt, pariterque in nonnullis fœminis inſtante memorato fluxu venter mole grandior evadit, ut pene Tympaniticæ videantur. Ex his deducitur, plethoram, ex qua eruptio pendet, inſigniter adauctam eſſe, atque impedimenta primo impetu reperiri non tam facile ſuperanda, ex quibus aliquando cardiacos exoriri affectus poſſe concludimus.

(*a*) *Emmenolog. cap.* 10. *Oxonii* 1705.

(*b*) Hæc tamen amplitudo a preſſione ventriculi, aliarumque partium oriri, & a ſuperaddita pulſatione augeri facillime poteſt. Vid. *Woodward Idea of the naturæ of man. London* 1725. Latine vertit, & Tiguri edidit librum hunc Jo. Jacob. Scheuchzerus.

§. LX.

Artificum quorumdam Aneurysmata.

Neque tam viris, quam fœminis præcordiorum Aneurysmate laborantibus extraordinarium corporis situm diutius persistentem officere denegaverim, quin potius eorum nonnullis ex ea, quam profitentur, arte allatum morbum facile supervenire crediderim, si inordinatæ corporis mutationes fuerint admodum diuturnæ. Videmus itaque artifices quosdam, qui dorsum incurvare necessaria ac perniciosa obstricti lege varios contrahunt morbos, quos graviores sensim evadere posse ex assidua exercitatione deducitur. Neque mehercule ex eorumdem numero literatos homines delendos censeo, qui sive legendo, sive scribendo pectus inclinant, quandoquidem horum plerique longa annorum serie gravissimos sibi morbos accersunt, dum communi litterariæ reipublicæ invigilant incremento. Qualescumque igitur hujusmodi perfungi debere muneribus perspectum est, ad quæ rite obeunda assidua requiritur corporis incurvatio, Aneurysmate quoque affici quandoque credendum est, veluti experientia ipsa rerum magistra observatoribus demonstravit. Dum interim curvato dorso inclinatur pectus, omnia propemodum abdominis viscera fortiter comprimuntur, ex eaque compressione fieri nequit, quin & arteriosa vasa, quæ in viscera ipsa sanguinem ferunt, aliquatenus comprimantur. Propriam ergo diametrum angustiorem habebunt adducta persistente compressione, ex qua diametri imminutione major illic consequetur sanguinis impulsus, ubi viscerum compressio peragitur. Sanguis proinde, qui per aortam ad reliquas defertur arterias, eandem haudquaquam asservabit vim, quam tum peragebat, cum reliqua vasa quolibet vacabant impedimento, attamen eædem fient a corde expansiones, & ex aorta sanguis impetu magno truditur in eas partes, ubi pressio suborta est. Magnam arteriarum tunicæ subeant vim oportet, usque dum corpore in pristinum statum restituto remora sanguinis motui interposita protinus abjiciatur. Arteriarum tunicæ cæteroquin firmiter fabrefactæ sensim extendi posse texturam internam, concluditur, atque ex assidua distensione, multum ampliari, usque dum Aneurysmaticus tumor exurgat, quem eo propinquiorem cordi futurum conjicitur, quo major incurvatio corporis

extiterit. Haud aliter de corde ipso statui posse videtur, quod si ex retropulsa quadam sanguinis quantitate persæpe efficiatur, facile quidem censendum est, majori ipsum mole stipatum latiores exinde ventriculos habiturum.

§. LXI.

Validarum tussium noxa.

PRÆTEREA illud idem in adultis quoque decernendum videtur, quod de pueris ipsis jam adnotatum est, qui ex diuturna, eaque valida tussi sæpe sæpius infirmantur, & ad suscipiendum Aneurysma satis facile disponuntur (§. XXXVI); nam & ipsis in adultis talem effectum mihi crebro contigit observare. Vir quinquagenario major jam ex multis mensibus vehementi tussi corripiebatur, ex qua propter concussiones longe diuturnas herniosus evaserat. Hic Januario mense anni 1756 in Florentinum Nosocomium venire decrevit, cum præter cætera ipsi familiaria symptomata dolorem circa medium sternum, & valde molestum anhelitum cum intermittente pulsu conjunctum experiretur. Pulsatio permagna in præcordiis advenerat, cui molestus admodum subnectebatur decubitus, cunctaque progressu temporis signa detecta sunt, ex quibus cardiacum vitium solet emergere; vehementia tamen symptomatum jam ex duobus mensibus tum detecta fuit ab ægrotante, cum ex molestissima tussi quamdam veluti discissionem in præcordiis persensisset; id quod plane videtur ostendere, adultos quosque homines, etsi validiori donatos fibrarum firmitate, facile ex obstinata tussi præcordiorum ægritudinibus obnoxios fieri. Id ipsum in quadragenaria muliere eodem mense observavi, quæ integro ferme anno tussim passa fuerat vehementem. Quamcumque igitur immanem concussionem ad Aneurysma circa præcordia promovendum accommodatam esse posse innotescit.

§. LXII.

Aneurysmata cujuscumque arteriæ.

QUÆ tamen usque adhuc producta sunt, vera respiciunt præcordiorum Aneurysmata, quæ sensim vel in ipsa pueritia fiunt, gradatimque augentur, donec pro data qualibet occasione patescant. Illud tamen

tamen unum vel maxime supereſt adnotandum, quod nimirum ea pene omnia, quæ de Aneuryſmaticis præcordiorum ægritudinibus effati fuimus, aliis quoque arterioſis univerſi corporis vaſis aptari poſſunt, prout varii conſiderandi ſemper occurrunt effectus ex majori minorive cordis vi ultro prodeuntes. At vero ſpuria quædam quandoque obſervantur Aneuryſmata, quæ ignoratur ſane, utrum a vero, & paulatim adaucto proficiſcantur, vel utrum repente contingant. Ego equidem arbitrarer, perarduam ſane non eſſe provinciam decernere, quænam ſit hujus affectionis origo, ut proinde priorem ab altera quivis diſtinguat, ſi ea, quæ in toto vitæ curriculo quiſquis ægrotantium peregerit, prænoſci valerent: Fieri namque poſſe non videtur, ut qui hujuſcemodi affectionibus infeſtantur, ne minimum quidem in aliqua ex adductis ſupra rebus deliquerint. Quum autem ex aſſidua, eaque repetita obſervatione nulla naſcatur de talibus effectibus diſputatio, pariterque haud alienum a veritate ſit, repente fieri, atque ex improviſo manifeſtari, hinc maxima in tempore, loco, & varietatibus aſſignandis exoritur difficultas, cum de illo præſertim ſermo fuerit inſtitutus Aneuryſmate, quod circa præcordia genitum internoſcitur. Id tamen admiratione atque animadverſione ſimul dignum videtur, ſpuria nimirum Aneuryſmata frequentiora eſſe, quam plerique Medicorum cenſeant, ceu iteratæ oſtendunt cadaverum inciſiones. Quam multos profecto ex forti Apoplexia protinus ereptos aſſidue conquerimur, eoſque vere Apoplecticos occubuiſſe dictitamus: Attamen diſſecto nonnunquam cadavere nullum in nervis & cerebro, aliiſque partibus vitium deprehenſum fuit, ſed arteriæ alicujus diſciſſio, omniumque tunicarum ejuſdem eroſio reperta eſt. Hydrope olim laboraſſe repente progenito autumaverat Medicus quidam ægrotantem, qui chronico antea morbo correptus fuerat, ex quo Hydrops ſuperadditus credebatur. Diuretica itaque propinanda eſſe putabat medicamenta, cum ex his, uti audacter nimis ſpoſponderat, valetudinem exinde exſpectandam eſſe plane conſideret. Hæc tamen cum in irritum cecidiſſent, improviſus tandem interitus cunctorum vicit exſpectationem. Ex Hydrope tamen e vivis exceſſiſſe, communis fuerat omnium conſenſus, cum paulo ante obitum magnopere abdomen intumuerit ægrotantis, talibuſque ſtipari videretur morbus indiciis, ut verum Aſcitem æmulari propemodum appareret. Inſtituta proinde cadaveris ſectione, non ſerum, non

aqua, ſed cruentus prodiit gurges ex aortæ trunco circa emulgentes diſciſſo proveniens. Adhuc opuſculum hoc prima vice ſub prælo ſudabat, & nondum dimidium menſis Aprilis anni 1756 incœperat, quo Vir quidam ex Aneuryſmate vita functus opportunam peragendarum obſervationum occaſionem præbuit Anatomicis. Itaque ſupra cætera, quæ mihi aliiſque contigit animadvertere, ventriculus inſigni mole redditus inventus eſt, totuſque refertus ſanguine, qui ex Aneuryſmate in aorta conſtituto profluxerat. Aneuryſmaticus interea tumor, qui œſophagi parietibus adhærebat, paulatim diſciſſus talem ſibi tranſitum aperuerat, ut permagna ſanguinis quantitas in ventriculum ipſum delapſa fuerit, & non exiguam Viris clariſſimis, qui adfuerant inciſioni, admirationem pepererit. Verum enimvero & ipſæ aliunde viſæ ſunt totales anaſtomoſes Medicorum admirationem non mediocriter excitantes. Triſte profecto inopinatæ anaſtomoſeos in ſubclavia dextera eventum, ex quo mors ſubſecuta illico fuit, in milite detexit Malvetius (*a*), caſuſque perſimiles alio legimus memoratos ex hujuſcemodi manantes affectibus, modo hoc, modo illud arterioſum vas afficientibus (*b*). Sed quid præſtat ab aliis hiſtorias mutuari, cum ego ipſe caſum perſimilem, & majoris fortaſſe momenti contigiſſe reminiſcar?

§. LXIII.

Peculiaris observationis descriptio.

Dum Piſis degerem anno 1751 naturalium primordia rerum in illa Scientiarum aula celeberrima percepturus longe funeſtum obſervare mihi contigit infortunium: Vir enim circiter quinquagenarius, ſarcinator, Hypochondriacis affectionibus obnoxius, violentis exercitationibus vacans, pilæ præſertim ludis aſſuetus, cupediis ac vino meraciori, ejuſque ſpiritui nimium indulgens, temperamenti ſanguineobilioſi, florido nimium perfuſus colore, iracundia concitari ſolitus, dum ingruente veris tempeſtate die quadam edulia optima & delicatiora ingurgitaſſet, ac genaroſa vina bibiſſet, dormitum abiit.

(*a*) Vid. *Hiſtoire de l'Académ. Royale des Sciences an. 1721.*

(*b*) Dexteram thoracis cavitatem repletam ſanguine, qui ex aortæ Aneuryſmate repente diſciſſo profluxerat, in inciſione cadaveris deprehendit Bonetus. *Sepulchr. Tom. I, l. 2, ſect. 2, pag. 584. Genevæ 1700.*

Non multo post a somno expergefactus denuo biberat, unaque cum sociis ad relaxandum animum in publicum sese locum contulerat, ubi scrupis ludendo dies conterere consueverat. Mirabantur admodum circumstantes, illius faciem & oculos ruborem plus æquo contraxisse, cum accensos carbones æmulari propemodum videretur. At de prægressa vini sumptione commonefacti obstupescere illico desierunt. Porro nonnisi scommata & vaniloquia ex ejusdem ore prodibant, & modo ululatus, modo gemitus emittebat, modo vero repente clamitans meticulosus trepidabat, hærebatque adeo tremebundus, ac si circumstrepentium instrumentorum sonitum persensisset, cunctaque contractæ temulentiæ symptomata sensim adaucta præ se ferebat. Dum interim expostulare videtur occasio, ut ex assidua ludorum jactura contra sortem sibi nimium adversam protervus inveheret, jurgiis adversus amicos prolatis ad maniacas rixas gradum fecisset, nisi circumstantium accessisset impedimentum. Qui vero ad hæc auscultanda arrectis auribus adstabant, cum jam advesperasceret, & ludentis, simulque perdentis animum introspicerent, suaserunt ei, ne iram in illos evomeret, ut domum se reciperet, id unum rati, quod nimirum ex sanguinis missione post aliquod quietis intervallum instituta mitiora evasura forent symptomata. Ast ex advorso res cessit: Cruento namque gurgite ex ore fluente oppressus repente fuit, & in mortis censum deductus. Palluit illico facies, atque universum corpus, quod vere athleticum putabatur, in terram luridamque cadaveris formam, ac si longe diuturna laborasset Cachexia, vel insanabili Marasmo correptum esset, fuit post interitum commutatum. Insolita, qui illuc advenerant perculsi formidine, Medico, qui accitus perrexerat, suaserunt, ut ex anatomica cadaveris incisione rupturæ locum internosceret. Lustratis itaque illius corporis cavitatibus cunctisque exploratis visceribus, pulmonialis arteriæ totalis discissio fuit deprehensa, ex qua duodecim protrusæ sanguinis libræ statim post discissionem eruperant, & plures forsitan erupissent, nisi post ejus obitum obturaculum faucibus apposuissent. En igitur funestæ tragediæ adumbrata narratiuncula legentium fortassis animum non levi terrore percellens.

§. LXIV.

Allatæ observationis consectaria.

Arteriarum involucra firmitate quadam gaudere compertum eſt (§. VI), pariterque unicuique innoteſcit, citra plethoram eroſivum quoddam principium in ſanguine deliteſcere (§. LI. LXXIII). Quapropter utraque in adducto caſu ad anaſtomoſim producendam conſpiraſſe viſa ſunt: Inſignis namque plethora in hujuſmodi viro ſemper extiterat, atque ex pravo ſui ipſius regimine, ſanguinem ad eroſivum ſuſcipiendum principium fuiſſe paulatim diſpoſitum, conjiciendi ſuſpicio adeſt, quandoquidem generoſa affatim vina quotidie ſumpſiſſe exploratum eſt, ingeſta prætereundo, quæ non parum obeſſe poſſunt (§. XXVIII. LIV). Analyſis Chymica oſtendit, quidpiam tartareum, ſalinum, oleoſum, atque ſulphureum in vino plus minusve contineri, prout in diverſo climate fermenteſcit, & varia methodo conficitur. Hæc tamen in fervido muſto mire affluunt, cum in illo ſpiritus acer, acredine nares feriens, ſubacidulus, & multum elaſticus fuerit deprehenſus. Enimvero hujuſcemodi partes cum fermentationis ope diſſociari nequeant univerſæ, ſemper aliquid acre ſupererit, ejuſdemque inſuper vini ſpiritus ex oleo quodam coaleſcit, quod ab acido, & volatili ſale in ipſa exaltatur fermentatione. Talibus ergo poſitis partibus, quæ ex aſſidua vini, ejuſdemque ſpiritus aſſumptione magis magiſque augentur, & ad vehementius agendum diſponuntur, apparet, internas arteriarum tunicas ex plethora diſtentas, ac veluti diductas ita ab acribus particulis affici poſſe, ut eædem tunicæ a nativa conſtitutione degeneres uſquequaque diſſiliant. Vinoſæ ſubſtantiæ vis, quæ intus vaſa corporis adoritur, abſque evidenti fervore fieri ſolet, & ſi quid immutatum agnoſcitur, iis orbatur indiciis, quæ ſenſibus evadunt conſpicua. Ipſa tamen inchoata ejuſdem actione, omnes, quæ extant in corpore quaquaverſum diffuſæ fibræ laxari incipiunt, eoque magis, quo major vini quantitas aſſumpta eſt, pariterque vaſa ſingula tument, ut ſibi non amplius concinne reſpondere prohibeantur, dum alternæ contractiones diſtractionesque debita virium proportione deſtituuntur. Interea fieri nequaquam poteſt, quin ipſa quoque fluida adeo jactentur, ut concitatiori impetu vaſorum parietes violenter percutiant: Iiſdem enim activas, quibus circumfuſa ſunt, partes ex univerſa fluidorum maſſa exturbare denegatur.

§. LXV.

AUCTA ARTERIARUM ET SANGUINIS VIS.

QUONIAM vero qualicumque seclusa humanæ machinæ textura ab incunabulis debili, & languida proveniente, arteriarum earumdem firmitatem, illarum præcipue, quæ circa præcordia versantur, in allato casu debilem arguitur evasisse, illud unum videbatur superesse, ut nempe aliquid admodum vehemens oboriretur, ex quo repentina discissio contingeret. Id autem advenisse ambigi nequit, si ea, quæ inconsulto adductus homo peregerat, expendantur : Respirationem namque, cordis vires, omnesque corporis actiones adauctas fuisse, nemo inficiabitur, cum ex aspectu dumtaxat ad iram composito, & ob vini qualitatem & quantitatem exæstuante, ac supra modum immutato deduceretur. Si ergo sanguis qualitate & quantitate delinquendo in partem minoris resistentiæ validos & præternaturales ictus impegerit, continui quædam solutio sanguinis respondens viribus subsequetur. At vero cum validissimæ in eo, de quo meminimus, viro extiterint vires, majoris momenti effectus exspectandus erat (§. XLVII), veluti demonstravit arteriæ pulmunalis anastomosis ex eadem protinus dehiscente superveniens. Ergo validis opus est causis, ut magni momenti pandatur effectus, ad quem producendum non modo adaucta requiritur actio, sed aliqua insuper dispositio, quæ diu multumque perseverans tandem aliquando pro data qualibet occasione in apertam lucem prodierit. Ea interim, quæ hucusque effari placuit, ad peculiares quasdam, atque præcipuas affectuum Aneurysmaticæ indolis causas pertinent. Quum autem perspectum sit, cuncta hæc in eo sita esse, ut nempe tum hujuscemodi affectiones insurgant, cum aliqua in humano corpore suboritur vis valide nimium agens, hinc innumera pene ad id efficiendum conspirare valent, quæ cuivis innotescunt, quin de his sermo speciatim instituatur, & quæ luculentam satis dicendi materiem præbent, si cum iis, quæ innuere voluimus, conferantur.

§. LXVI.

Medicorum observationes.

His curſim raptimque delibatis, monendum ſupereſt, permultas variis in operibus Medicinæ procerum hiſtorias reperiri, plurimasque una ſimul collectas perlegi obſervationes in Actis præcipue Medico-Phyſicis (*a*), ubi præſtantiſſimæ extant cardiacarum ægritudinum deſcriptiones tum ad immanem, eamque præternaturalem cordis amplitudinem, tum ad Aneuryſmata in præcordiis progenita ſpectantes. Cor itaque ibi videbimus non modo magnum, planum, minimeque globoſum, valde pingue, ponderoſum, eſangue, calculisque refertum fuiſſe obſervatum, ſed inverſum, diſtortum, unum habens ventriculum, duris tuberculis obſitum, atque hydatidibus refertiſſimum repertum fuiſſe, ita ut ejus magnitudo, quæ talis eſſe ferme ſolet, ut peripheria 14 longitudo ſit 6 & latitudo in baſe 4 pollices non excedat, non ſolum juſto minor, ſed multo major reperta ſit, uti in abortu humano deprehenſum aliquando fuit, nec non in adultis hominibus, atque in canibus, quorum cor vitulinum longe ſuperans viſum eſt. Talia vero cum Aneuryſmate haud raro copulantur, veluti de Aneuryſmate pulmonalis arteriæ dicendum foret cum auricula cordis dextera monſtroſa conjuncto, nec non de illo, quod in aorta aſcendente (*b*), & in externa carotide poſt auris helicem

---

(*a*) Hujus generis obſervata patent ſimul congeſta ex ſynopſi Kellneriana *Obſerv. Med. & Phyſ. Academ. Cæſar. Leopold. Carol. Nat. Cur. Norimbergæ 1739.*

(*b*) Non raro ſolet uſuvenire, ut conſtituto in aorta quovis impedimento innaſcatur etiam Aneuryſma, veluti præexiſtente polypo deprehenditur. Atque id in cadavere Caroli Patini obſervavit Alexander Knips Macoppe, qui polypum in aorta locatum eſſe reluctantibus aliis, qui ſe ad ægrum inviſendum contulerant, pronunciaverat. Quamobrem non abs re factum cenſeo, ſi quædam ex ejuſdem tranſmiſſa ad ægrotantem epiſtola nunc afferantur morbi argumenta, ex quibus illius ſedem, naturamque deduxerat, ceu inſtituta poſtmodum ſectio cadaveris præmonſtravit. Sic itaque in ejus epiſtola legitur, quæ Brixiæ anno 1731 denuo lucem aſpexit §. III, pag. 9. *Quæ ergo*, ait ille, *ex morboſa iliade excerpſi hæc ſunt : Te ſcilicet ex valida & activa conſtitutione ſexagenarium factum, ſollicitudinum varietate, ac litterariis laboribus attritum, vitaque ſedentaria emollitum, duobus abhinc annis in faciei pallorem, cachecticum habitum, & aliqualem extremorum emaciationem inclinaſſe, cum pulſu inæquali & perturbato, ac Dyſpnæa, præcipue dum per plana inclinata digrediebaris, Ptyaliſmo aliquando copioſo, albo, viſcidulo, nulla vel tenui tuſſi, nullo dolore, aut pondere in præcordiis, vel in dilatatione, aut conſtrictione thoracis ſenſibili, nulloque ſonitu, aut ſtertore in reſpiratione, ſed cordis anxietate, tremore, vel levi palpitatione per vices exacerbatis : quibus affectionibus phlebotomia, catharticis, bechicis, ac ſudorificis mederi conſilium cum fueris, in hypocauſto excitato ſudore, omnia ſymptomata exaſperata fuiſſe, ita ut Orthopnoicus ſummo vitæ diſcrimine*

repertum legitur, modo ex violenta in pilæ lusu commotione, modo ex interno vulnere, modo demum ex vehementi tussi dependens. His quidem perspectis, ad alia non inutilia progredimur.

---

factus fueris, a quo repetita venæsectione emersus, etsi per viginti circiter dies symptomata omnia parum relaxari visa sint, denuo tamen sensibilem cordis palpitationem, respirationem concitatam, anhelosam, ac cum efflatu, uti festinantibus, ac præfocatis contingit, inordinatim, etsi noctu præsertim, vel quacumque levi corporis inclinatione, & membrorum agitatione recurrentes, cum pulsu continuo inæquali, deficiente ac recurrente exacerbatas fuisse, quibus etiam recrudescentiis repetitam phlebotomiam, quæ sanguinem densæ texturæ, cum crassamento glutinoso ad instar membranæ superextenso exhibuerat, uti in inflammatoriis affectibus apparet, opem tulisse fertur. Quum autem publico spectaculo exponendum occurreret insigne cadaver, quod vivendo litterarius orbis adoraverat, virumque decebat, qui admodum publicæ utilitati indulserat, permulta sese obtulerunt examinanda, quæ ex eadem epistola depromuntur. *Primo itaque* (sic laudatus loquitur Auctor §. LVI, pag. 71) *diducto sterno, nulla aquarum eluvies in thoracis cavitate visa est; solummodo dexter pulmonum lobus a sterno ad vertebras, usque valida membranula pleuræ adnatus erat. Hinc producta sectione, perlustratis infimi ventris visceribus, nulla labes, præter jecur tetro quodam rubore suffusum, cystim felleam collapsam, bile semioppletam, lienque potius extenuatum emicuit. Spiritalibus ergo visceribus exemptis, pertractato pulmone, in nullam tensionem, duritiem, vel consistentiæ inæqualitatem impigimus, & diversimode dissecto ab interna substantia, nil præter condensatum cruorem effluebat, nulla vomica, vel tuberculo enitente, nulla phlegmatis massa intra bronchiales fistulas intercepta. Verum ad cor accedentes arteriam magnam ita dilatatam offendimus, ut aliud cor in pericardio conclusum æmularetur; cum etiam tunica dissecta corpus cordi simile erueretur. Hujus tamen textura diligentius examinata, polyposam esse concretionem comperimus. Excedebat namque anserini ovi grandioris magnitudinem, trium quatuorve unciarum pondus exæquans, figura cardui cinaræ fructui haud dissimilis, tendinosis principiis, brevibusque productionibus, aortæ radicibus supra semilunares valvulas innixa basi; deinde latiori ventre soluto in serratum vel laciniatum apicem desinens, ad divaricationem usque arteriæ porrigebatur; haud tamen aortæ parietibus quasi cartilagineis ita coaptata erat, quin relictis rimulis quædam liquidi quantitas non interflueret. Substantiam æram ferens rubedinem, spongiosa, seu fungosa potius percipiebatur, quæ in viginti amplius cortices, sive laminas membranosas distincta glomum involutarum membranarum referebat. Exterior cortex durior & tuberosus erat ex fibrarum fasciculis prosilientibus, & in nodos quosdam collectis. Interiores vero fere undique similes tortuosum, seu anfractuosum ductum aortæ dilatatæ diametro subtriplum, mollibus columnulis sanguine turgidis & sinuosis flexibus interpositis, uti cordis interiores parietes, variegatum, levique muco oblinitum, & grumis sanguinis infarctum exhibebant, qui intra aortæ cavitatem alteram arteriam efformabat. Densior textura, & quasi cartilaginea ad basim erat sensim ac sensim gracilescens, quousque ad apicem friabilis ferme evaderet. Unum tantum fibrarum genus microscopio etiam deteximus a basi ad apicem oblique & spiraliter quasi excurrens, inordinato tamen & interrupto ductu a tendinosis quibusdam vinculis seu filamentis, quæ fibras in membranulas extensas ita colligabant, ut brassicæ capitata folia repræsentaret, intermixtis pluribus porositatibus, seu alveolis ichore sanguineo refertis. Hinc apertis cordis sinibus dexter inanis erat, sinister grumis sanguinis infarciebatur, polyposis rudimentis intra columnas tendinosis radicibus insertis, a quibus haud sine laceratione divellebantur. Sinistra auricula ita coagulato sanguine replebatur, ut serositas ipsa immixta secederet. Pericardium nec flatu, nec aqua distentum erat, imo exhaustum conspeximus.*

PARS TERTIA.

§. LXVII.

Curationis institutio.

PARUM, aut nihil profecto ægrotantibus videret opitulari, si præcipuis adductis frequentissimi morbi causis, ejusdemque pravis effectibus, seorsum circa curationem, quomodocumque conveniat, pauca quædam haud inutilia ego ipse tacitus præterirem. Quum autem nequicquam a curativa medendi methodo quempiam impetrari posse ingenue fatear, majorem tamen vitæ longævitatem a conservativa fore exspectandam reor, etsi ex utraque ea petenda esse credendum sit, quæ non modo adductum morbum lenire valent, vel ea eruenda, quæ diuturniorem præexistente adhuc morbo lucis usuram & valetudinem reducem pollicentur. Errata quædam haud magni momenti evitari facile posse exploratum est, quandoquidem sedulitas adhiberi velit, cum illa quoque nonnisi difficulter prænoscenda attentionem quamdam promereantur, cujus auxilio præcaveatur ægritudo, ex qua vix evadendi locus fortasse superest cum procax incœperit. Quamobrem licet absoluta & tuta simul nequeat institui curatio, duo tamen maximopere proficua tentanda sunt, atque a prudenti Medico ægrotis insinuanda, quæ in hoc sita esse videntur, ut determinatæ nimirum præcautiones, quæ exitialem morbum impedire valent, nisi aliquod interponatur impedimentum, usurpentur, eaque neutiquam contemnantur, queis vigente jam morbo longius vitæ spatium deducitur esse tribuendum. Quum vero dupliciter præcordiorum Aneurysmata consideraverim, quatenus nimirum in infantia exoriuntur, & in virilitate palam fiunt (§. XXVIII), nec non consistente jam ætate graviora evadunt (§. LXII), duplicem & accuratam adhibendam methodum censeo, ex qua, si fas est, morbi leniatur sævities, vitaque longior absque ullo nanciscantur ægrotantes incommodo, siquidem patet, prolatos affectus, ni recruduerint, ad plures annos

annos protendi (*a*). Ad impedimenta in iis removenda, qui facilius ex ea, quam nacti sunt, corporis imbecillitate cardiaco succumbere creduntur Aneurysmati, plurima conferre perspectum est. Verumtamen optima tractandæ pueritiæ solertia exigenda est a parentibus, ne in puerorum corporibus morbus, qui nusquam extiterit, repente nascatur, utque fibrarum debilitas, si quæ prægressa fuerit, protinus abigatur. Quod si bona primordia obtinuerint puerorum corpora, & in eorumdem incremento nullus error accesserit, tunc morborum semina, si quæ forte delituerint, infringentur, aditusque aliis intercludetur. Præcordiorum Aneurysmata in ipsa quandoque fieri pueritia demonstratum est, ac supra cætera ciborum delectum non probe constitutum hujuscemodi paulatim ægritudines producere posse adnotavimus (§. XXIX): Quemadmodum itaque ex hoc fonte affectiones adductæ cumprimis promanant, animadvertenda nonnulla sunt, parentibus aliisque puerorum custodiam habentibus necessaria, quæ si attento ipsi animo cogitarent, non tam frequenter filios valetudinarios intuerentur.

§. LXVIII.

Lac diu infantibus exhibitum.

Prava apud nonnullos invaluit consuetudo; ut perpauco nimirum temporis intervallo lac infantibus propinetur, cujus sumptioni malorum miscela ciborum nullis adhibitis cautionibus adjungitur. Universa proinde puerorum machinæ compages saluberrimo orbatur alimento, cujus vices alios arduæ digestionis cibos explere consuevisse prospicimus. Nunquid ergo progressiva optime accretio fiet, si necessaria perfrui substantia puer prohibeatur, dum alia quæcumque dissimilis prorsus indolis deferuntur? Minime gentium. Nulli dubium, quin fibrarum laxitas tunc exoriatur, dum ætati adversa materies ingeritur: Ut namque satis fortes evadant fibræ, materies

(*a*) Fœmina in juventute contractum Aneurysma ultra 50 annos sospes gestavit. Vid. *Act. Erudit. Lipsiens. an. 1692, pag. 220.* Tunc autem quædam veluti curatio a natura promovetur, quæ artem in propriis operibus longe superat: vel enim Aneurysmatis parietes callosi fiunt, vel naturalis quædam peragitur compressio, vel aliud quidpiam paulatim agnoscitur ægrotantibus contigisse, quod præcipitem morbi hujus eventum comitari nequaquam debuisset. Vid. *Lanzoni Oper. Tom. III, pag. 420. Lausannæ 1738.*

adesse debet, quæ prægressis viscerum omnium, omniumque vasorum actionibus postremæ elaborationis perfectionem juxta bene valentis corporis leges adepta sit (*a*). Quoniam vero nil ætati nondum consistenti lacte utilius agnitum fuit, hujuscemodi fraudandus puer minime videtur subsidio ad diuturnum usque tempus protracto, donec major illi firmitas, majorque vigor advenerit, cum probe noverint Physico-Medici, ea, quæ ingeruntur, debere majori minorive tenacitate sua viribus assimilantibus respondere, ne corpus gravetur potius, quam reficiatur. Quapropter nonnisi temere & inconsulto videntur agere, qui ad novem, sive decem vix menses pueros solo enutrire lacte assueverunt, & quandoque una cum illo perarduæ solutionis cibos ipsis oscitanter exhibent ingerendos. Humanam induit naturam maternum lac, si bene fuerit in fœminarum mammis fabrefactum, quia pene omnibus utilissimum infantibus esse quotidiana nos edocet observatio. Illis itaque succensendum non est, qui ad multos menses propinandum illud esse pueris arbitrantur. Si quid vero haudquaquam commendandum censerem, illud profecto est, quod nimirum non defuerint, qui animantium lacte, potius quam materno enutriendos esse pueros asseverare minime dubitaverint, ea adducti ratione, quod nempe animi pathemata communia mortalibus vitari queant, si ab exsugendo materno lacte abstinuerint. Ego equidem illo deficiente utique fateor ad animales tuto confugiendum esse, cum illorum quoque lac partibus scateat optimum balsamum redolentibus: Notum etenim est, quantum in gravissimis quibusque morbis juvamen porrigat, si exhibitum fuerit opportune. Sed insuper adnotandum est, humano lacte quam plurimis brevius & tutius mederi affectionibus, præcipue ad Phthiseos, Atrophiæ, atque Hecticæ classem referendis, ceu præstitum est a veteribus, quos multum commendat Galenus (*b*), qui eos fuerat imitatus.

(*a*) Fibrarum fortitudo, præsertim in ossibus, talis esse potest, ut ossa nonnulla immensam exigant vim, ut ab externa pressione disrumpantur, velut in ossibus pelvis ostendit Desaguliers: *The bones*, ait ille, *mark'd, which compose the cavity call'd the Pelvis, contain a bony circle or double arch of such strength, that it would require an immense force to break them by an external pressure directed towards the center of the circle, or the middle of the Pelvis. It is also to be observ'd &c.* A Course of experim. Philos. Vol. I. lect. 4. an. pag. 257. London 1734.

(*b*) Οι παλαιοι δε και γυναικα θηλαζουσαν εφιστων τοις τη φθοη καμνουσι, καγω δε αποδεχομαι την γνωμην αυτου, οτι τε το οικειον ηρουντο, και οτι πριν ψυγηναι τω περιξ αερι. Γαλην. Θεραπευτ. μεθοδ. κεφ. ιθ.

§. LXIX.

Nutricum cautiones.

Illud vel maxime in iis, quæ lac præbent, ſedulo curandum eſt, ut pravos appetitus, atque animi pathemata ſanguinem alterantia minime conſectentur, ſaluberrimum ac uniforme regimen amplectantur, robuſtæ ſint, bonoque lacte affluant, nullisque morbis conflictentur, &, ſi fas eſt, a propudiis amplexibusque virorum abſtineant (*a*). Hæc ſi adhibeantur cautiones, aliæve a viris doctiſſimis propoſitæ, optima nutrix habebitur. Unam tamen iſtis nullimode detrectandam adjiciendam cenſeo, ex qua emolumenta non pauca nutrix, atque puer haurire valebunt, ut videlicet quæ lac præbent ſelectiorum vegetabilium uſum non deſpiciant: Tunc namque optimus eorumdem ſuccus puero lactenti communicabitur, & morbis, qui ex eorumdem abſtinentia promanant, non conflictabuntur. Si vero hiſce peractis, maternoque lacte, donec adfuerit, exhibito, ad illud, quod ex animantibus exſugitur, gradus fieri velit, uſque dum longius abſolvatur ſpatium, haud improbandum videtur: Ipſi etenim animantes optimis quibuſque veſcuntur vegetabilibus, e quibus nonniſi ſaluberrimus ſuccus emergit. Hinc penes lectores judicium ſit, quanam fretus ratione ſemper animantium lac cenſuerit infantibus propinandum recentiſſimus Auctor, qui communicationi pathematum nimium fortaſſe videtur tribuere (*b*): Etſi enim nova quædam effatum eſſe appareat, hæc tamen naturæ legibus adverſari

---

(*a*) Communem tum a Græcis, tum Latinis Medicinæ Scriptoribus prolatam ſententiam ad uſque noſtra ſæcula delatam Proſper Martianus primus, quantum ſciam, voluit improbare, cum ex Hippocratis mente, ut ille ait ad *lib. de Nat. Puer. v. 250*, nutrices a virili concubitu arcendas eſſe denegavit: Ait enim, quod *non recte ſentire videntur illi, qui coitum nutricibus prohibent, lac inde vitiari exiſtimantes, coitu enim mediante motus concitatur in utero, a quo lactis generatio dependet, & ex coitu alacritas inducitur mulieri .... imo ſi veneri aſſuetas abſtinentia tantopere lædit, quod viro orbatæ quotidie experiuntur, quæ variis morborum generibus ſiunt ſubjectæ, nutrices a proprio viro penitus ſegregare non eſt tutum.*

(*b*) *D'ailleurs les Peres & Meres nourris de la chair des bêtes, on mis aſſez d'analogie entre le lait de celles-ci, & le tempérament de leurs enfans. La même proportion paroit ſubſiſter entre l'uſage de la chair des animaux dans l'âge de l'homme, & celui de leur Lait dans l'état de l'enfant à ſa naiſſance, avec cette difference, que le lait des beſtiaux eſt à tout âge la nourriture la plus ſaine, & la plus propre à être changée dans notre ſubſtance; auſſi voit-on des corps altérés, & épuiſés par les maladies, & l'exercice immodéré des paſſions, ſe rétablir avec l'uſage de ce lait ſeul. Et s'il peut avoir une efficace ſi merveilleuſe ſur des tempéramens, qui ont pris toutes ſortes de plis, & d'habitudes depravées pendant pluſieurs années, que n'auroit-on pas lieu d'en attendre*

videntur, ex quibus perſpectum eſt, lac fœminis ad alendos homines tributum fuiſſe; animantibus vero, ut propriæ ſobolis inſerviat nutritioni, & in alios vitæ uſus ad depellendos præcipue morbos traducatur, quando illud, quod in mammis gignitur fœminarum, nequeat uſurpari, tuncque hujuſce defectus ab animalium lacte ſupplebitur. Hujuſmodi demum ſi compleantur, raro admodum pueri debili fibra pollebunt. At in eo inſuper inſudandum eſt, ut nempe poſt abſolutam lactis ſumptionem illico ad cibos difficile in ventriculo dirigendos ſolvendoſque minime gradus fiat: Tunc enim non modo circulatio poteſt intercipi, ſed & organa triturationi ciborum dicata enervabuntur, tenellumque adhuc corpus facillime diſponetur ad alterationes momenti non exigui ſubeundas (*a*). Prioribus itaque menſibus animantium carnes interdicendas illis eſſe arbitror, ac potius recentia propinanda in intervallis vegetabilia, poſtquam juſculi, pultiſque, aliarumque facile ſolubilium rerum neceſſariam quantitatem acceperint cum lactis uſu conjunctam; quod tamen haud novum videbitur, ſi elapſa retro ſecula colluſtrentur (*b*). Tunc itaque non modo ſcorbuticas affectiones, aliaſque quam plurimas ipſis familiariſſimas evitabunt, ſed optimum corporis habitum nanciſcentur. Ac profecto cum teneriorem plurimis eduliis vegetabilium eſſe texturam appareat, tunc minor requiretur vis, dum in ſtomacho diſſolvuntur (*c*). His aliiſque conſtitutis, quæ non eſt hujus loci in medium afferre, clare patet, quam plurimos a pueris evitari poſſe conatus laxam reddentes fibrarum texturam, dummodo in internis corporum cavitatibus exorti fuerint.

---

pour le bien de l'enfant, qui vient de naitre, dont le corps mou eſt pliable à toutes ſortes de modifications? Et d'ailleurs étant deſtiné à s'accroitre, on voit quel avantage c'eſt de ne former cette augmentation de ſubſtançe, que d'une addition de parties auſſi douces, & auſſi balſamiques. Vid. *Traité de la communication des Maladies, & des paſſions; avec un Eſſai pour ſervir à l'Hiſtoire naturelle de l'Homme. Par Monſieur *** Tr. IV, chap. 1, pag. 198. A la Haye 1738.* Auctorem hujus libri ait D. de la Mettrie *Penelop. l. p. 83*, eſſe Abb. Moreau de S. Elie. Confer. Alb. ab Haller in Adnot. ad *Meth. Stud. Med. Herm. Boerhaav. Amſtelodami 1751*, ubi de Phyſiol. & Pathol. agit.

(*a*) Diuturnæ lactationis experimentum Pharmacopæus Piſtorienſis tentare in proprio filio conatus eſt, eo quod ad uſque triennale ſpatium, non abſque magna imperitorum admiratione, eidem lac propinandum conjugi decreverit, ut exinde ad alia facile digerenda, & lacte ipſo aliquando permixta tranſitus fieret; quod bene ceſſit infantulo, qui vegetum adeptus eſt corporis habitum, & perſpicacis indolis pollicetur eventum.

(*b*) *Lacte mero veteres uſi narrantur, & herbis.* Ovid. Faſt. l. IV.

(*c*) *La differenza conſiſte principalmente nell' eſſere le parti freſche delle piante di molto più tenera teſſitura, che quelle degli animali, e perciò molto più facili a ſtritolarſi, &c.* Cocchi Diſc. del Vitt. Pitagor. Firenze 1743.

§. LXX.

Cautiones quædam alterius generis.

Allatis tamen non obſtantibus, neque rite uſurpatis, decumbenti ægroto valedicendum non eſt, licet efformato jam Aneuryſmate nullus evadendi ſuperſit locus, ſed illi nihilominus, quoad fieri poteſt, juvandum; certum ſiquidem eſt, ea, quæ in minoribus vaſis locantur Aneuryſmata diutius protrahi. Jam nullum ex arte Chirurgica ſperandum remedium eſſe perſpectum ſit conſideranti, ſi morbus præcordia torqueat, cum quidquid Aneuryſmaticum ibi adeſt, acus nulla conſuere poſſit. Symptomatum quidem compeſcere ſævitiem Medici munus eſt, ut exinde vitæ protractio, quoad fieri poteſt, obtineatur. Itaque non modo improbus labor, qualiſcumque ſit, vitandus eſt, nec non cætera præcavenda, quæ abſolute noxia deprehenduntur, at ea ſunt uſurpanda, quæ vitæ longævitatem abſque ſævitie ſymptomatum pollicentur. Verumtamen internæ cardiacorum Aneuryſmatum cauſæ diverſe agunt, prout ad agendum diſponuntur, ſive quatenus multiplicis generis diſpoſitiones humano extant in corpore, dum illæ ad majorem minoremque vim exerendam aptæ eſſe videntur. Non igitur eadem ſemper pollebunt ſævitie ſymptomata, adeoque juxta eorumdem ingraveſcentiam neceſſariæ præcautiones ſunt dirigendæ. Quum autem perarduum ſane facinus ſuſcipiendum eſſe videatur, ſi ea, quæ attigimus, ad quoſdam veluti canones referri velint, hinc quædam dumtaxat occurrunt conſtituenda, quæ quovis morbi tempore tentari poſſunt.

§. LXXI.

Sanguinis missiones.

Quoniam itaque arteriæ alicujus Aneuryſma ſubire incipientis pulſatio concitatior adeo perſeverat, ut ambigi non amplius queat Aneuryſma adfuturum, tunc ſanguinis quantitas, ſimulque qualitas expendenda eſt: Ego namque arbitror, Medicum aliquatenus ægrotandi ex prævio utriuſque examine profuturum. Ac profecto dum amplior paulatim fieri cœpit arteriæ diameter, jam illa portio arteriæ, ubi id contigerit, majorem includit ſanguinis quantitatem modo

grumeſcentem, utque aliis placet, ſanioſam (*a*) modo vero in polypoſam ſubſtantiam degenerantem (*b*) tractuque temporis adeo tumidam, ut, quidquid ibidem continetur, non amplius ex vi circulationis diſſipari queat. Quamobrem ſanguinis miſſionem perperam videntur inſtituere qui autumant, ex imminuta ſanguinis maſſa obſtacula, quæ præextiterant, removeri, niſi ad uſque deliquium animi inſtituant, veteres Galenicæ Scholæ aſſeclas imitari volentes, ut fractis nempe cordis viribus imminuatur exinde pulſatio; quod quidem eſſet maximopere improbandum, quandoquidem Syncopes & Lypothymiæ admodum contumaces exſpectandæ forent interitum exinde proximum inferentes. Cæterum ſi mediocris inſtituatur evacuatio vel ipſa permanente plethora, majori ſemper aget momento ſanguis e ſiniſtro cordis thalamo in arterias protruſus (*c*) atque ex

---

(*a*) Hallucinantur profecto, qui abſolute decernunt, quidquid nempe in Aneuryſmatico tumore reperitur tandem aliquando putreſcere, & in ſordeſcentem amurcam mutari: Nam etſi quandoque id ex aliis cauſis contigerit, ſtatuendum tamen minime videtur, id ſemper propemodum eventurum. Et ſane quamvis humorum major alluvies in dilatatione arteriarum cernatur, hi quidem humores haud facile corrumpuntur, quia, quid enim corrumpitur, propria debet pomœria prætergredi, & alias in cavitates effluere ſibi non proprias, uti de illo verificatur humore, qui in ventrem delabitur. Ego ipſe ab experientiſſimo D. Franc. Pieratti olim in Piſtorienſi Noſodochio Chirurgiæ præceptore nunc Romæ Chirurgiam ipſam exercente coxendicis ſectionem ſum intuitus, quæ vitari nequibat ex ſatis maniſeſto poplitis Aneuryſmate, quod poſt ſectionem abſciſſum 16 ſanguinis continere libras viſum eſt, grumeſcentis quidem & nigricantis, non autem ſanioſi, neque corrupti, etſi ex multo tempore idem ſanguis ibidem latuiſſet: Nova enim accretio corruptioni reluctatur, & ope circulationis diſcutitur quidquid corrumpere valeret quantitatem ſanguinis univerſam.

(*b*) Sanguinem, qui in tumore Aneuryſmatico reperitur, propriam quandoque fluiditatem aſſervare poſſe teſtantur viri doctiſſimi. Vid. *De Gorter Prax. Medic. Syſt. Tit. I, §. 56, num. 3. Harderowici 1749.*

(*c*) Vid. *Bellin. De ſang. miſſ. prop. I & II. Venetiis 1732.* Patet poſt copioſam ſanguinis miſſionem arteriarum pulſationem debiliorem evadere, ſed aliquando de aucta velocitate dubitari nequit, veluti in canibus obſervavit Lowerus *De corde P. I. Londini 1669*, & in equis Haleſius *Animal Statiks §. 2. 22. London 1733.* quod etiam in fœmina uteri *hac* Hæmorrhagia laborante confirmavit Robinſonus *Animal Œconomy Prop. 42. London 1738.* Quamvis autem appareat aperta vena ſanguinem illius, & proximarum venarum novum adipiſci gradum velocitatis, tamen huic rei non pauci opponuntur, ut Hambergerus *De ven. ſect. n. 43. Jenæ 1729.* quia neglexerunt velocitatis augmentum a ſanguinis miſſione productum, quod eſt ut 200 ad 201. Inter hos recenſeri poſſunt Queſnay *ſur la ſaignée, A Paris 1730.* Senac *Traité du cœur, & Lettr. ſur le Choix des ſaignées, A Paris 1730.* Chevalier *Obſervations critiques ſur le traité des ſaignées, A Paris 1730.* Buttler *eſſay on blood Letting, London 1734.* Langrish *Moderne theory and practice of Phyſic, London 1738.* Martin *De la phlebotomie, & de l'arteriotomie, A Paris 1741. Jackſon De vera phlebotomiæ theoria Londini 1747.* Wattes *Of revulſion and derivation. London 1754.* &c. &c. Sed velocitatem in venis animalium revera creſcere majoremque fieri quam in arteriis, eamdemque in ipſis etiam arteriis augeri auxilio LXXVII experimentorum oſtendit nuperrime Hallerus *Mémoires ſur le mouvement du ſang & ſur les effets de la ſaignée ſect.* VII. &c. A Lauſanne 1756.

adaucta ejusdem vi systalticus & diastalticus arteriæ motus subcrescet, & latior evadet Aneurysma. Quare semper propemodum a tundenda vena abstinere satius est, ejusque loco sanguinis crassities, si qua inest, leniter discutienda, ne insignes metastases fiant & insuperabiles, quæ ubi latior evaserit diameter, paulatim depositæ, tumorem jam innascentem amplificent. Quum autem in motum agere corpus ægrotantes prohibeantur, hinc plethora paulatim augetur, quæ ad mittendum sanguinem Medicos necessario compellit. Hinc si sanguinis mittendi necessitas urgeat, hic e minoribus vasis educendus videtur, ne majoris momenti symptomata patefiant. Negligendum autem illud non est, etsi non semper sit necessarium, quod scilicet in parte semper opposita instituatur sanguinis missio, ut si vel polypus, vel Aneurysmaticum vitium in dextera parte constiterit, sanguis e sinistra mittatur, & viceversa. Tunc enim si quis sanguinis adauctus motus deprehendatur, minorem semper exeret vim, neque illico subitanea patefient incommoda.

§. LXXII.

ANIMADVERSIONES.

AD hoc ut vera Aneurysmatis jam efformati idea obtineri queat, supra cætera expendendum occurrit, utrum pulsatio, quæ in loco ex Aneurysmate affecto persentitur, ictum habeat præternaturalem, qui diu persistat, conjunctamque habeat vibrationem. Hæc non raro æquivoca sunt aliosque mentiuntur morbos & nisi prævio subjiciantur examini, non ita confestim ostendunt, Aneurysma jam efformari cœpisse, cum aliorum evadant causæ morborum, qui falsa cohonestantur imagine. Quare simplex in præcordiis palpitatio ab ea distinguenda est, quæ existente Aneurysmate persentitur : Tunc enim sanus evadet infirmus, qui tamen cito curandus est, ne ex simplici palpitatione ad Aneurysmaticum vitium transitus fiat : Nam ex assidua, eaque non interrupta concussione vasa sensim debilium corporum infirmantur, atque eorumdem vires protinus infringuntur. Accidit ergo, ut grandiusculo jam mole sua Aneurysmatico efformato tumore, vix incœpisse credatur. Misso itaque sanguine ejusdem impetus augebitur (§. LXXI), quo quidem adaucto in interna, & glabra arteriosi canalis superficie major evadet impulsus. Quum vero

in ſpatio ex dilatatione tunicarum productо, ſi magnum præcipue fuerit, multum ſanguinis contineatur grumeſcentis, coagulati, vel polypoſam ſubſtantiam repræſentantis, quædam in hujuſcemodi ſpatio aderit reſiſtentia, ex qua, ſuperveniente ſanguinis impetu, iſtiuſmodi ſpatii ambitus magis magisque extendetur, obortumque ſubcreſcet Aneuryſma. Id autem eo magis periculum minitabitur, quo grandior tumor eſt in aliqua arteriæ portione productus, vel ſi quidquid ibidem continetur, oſſeam ac petrificatam ſubſtantiam repræſentaverit, quam in aortæ tunicis ſe obſervaſſe teſtantur Cowperus & Cheſeldenus (*a*), quamque lapideſcentem in Zootomicis peragendis inquiſitionibus in cane deprehendit Nicolaus de Blegny (*b*) cordis ſubſtantiam occupantem. Denique illud addendum eſt, quod nempe ex cardiaco Aneuryſmate magis ægrotantes ex miſſione ſanguinis periclitantur, propterea quod ex proximo corde major actio conſequitur.

§. LXXIII.

EXEMPLA ÆGRITUDINUM, QUÆ CUM ANEURYSMATE CONJUNCTÆ NON SEMPER VENÆ SECTIONEM EXIGUNT.

IGNORATUR inſuper a nonnullis, utrum ex cardiaco Aneuryſmate alius produci conſueverit morbus; quinimmo deprehenſum eſt, hujuſcemodi ægritudinem alias diverſi generis, ut Hæmoptyſin, Hypochondriam atque Hydropem comitari (*c*). Ad ſupra cætera illa vel maxime expendenda occurrunt, quæ contingere haud raro videmus. Multoties ego ipſe vidi, quod jam ab aliis fuerat obſervatum, Hydropem nimirum pectoris in iis, qui adducto corripiuntur morbo, innaſci quandoque conſueviſſe. Si itaque Hydrope inchoante, obſcuriſque manentibus ſupervenientis hujuſce affectus indiciis, mittatur

(*a*) Vid. *Of the Philoſoph. Tranſ. Abridgment. Tom. II.* Aortæ principium cartilagineum oſſeumque in diſſecando fœminæ ſeptuagenariæ cadavere, dum petechiales, eædemque epidemicæ Vindobonæ graſſarentur febres, obſervavit Haſenöhrlius *Hiſt. Medic. Morb. epidem. ſive ſebr. Petech. quæ ab an. 1757 ſer. ſinient. uſq. ad an. 1759 Viennæ graſſata eſt &c. pag. 64. Vindobonæ 1760.*

(*b*) Vid. *Act. Erudit. Lipſ. an. 1682. pag. 221.*

(*c*) Hujus rei peculiare præbet exemplum Maximilianus II, in quo (poſtquam cor ſupra viginti annos palpitationes maximas perſenſiſſet) ſupra duas menſuras aquei humoris in cavitate pectoris relictas eſſe compertum eſt. Vid. *Hiſt. Morb. Uratiſlav. De Hydr. pect. pag. 434. Lauſannæ 1746.*

tatur sanguis, certissimum profecto est, attendendum fore proximiorem ægrotantis interitum: Nam præter ea, quæ in medium adducta fuerunt incommoda, utriusque morbi exacerbatio symptomatum pertimescenda est. Porro cardiaca jam constituta affectione usuvenire potest, ut ex missione sanguinis Hydrops, quo æger forsitan caruisset, repente succedat: Sanguinis etenim velocitate ex sanguinis missione aucta (§. LXXI), lymphatici humores ad ea, in quibus detinentur, prætergredienda pomœria facilius quam antea aptiores evadent. Id ipsum de Hydrocardia decernendum occurrit, quandoquidem præternaturali posita cordis amplitudine hujus indolis affectus innascitur (§. VII. XXIII). In viro circiter sexagenario, cardiaco quondam Aneurysmate laborante, nullum sane aliud observabatur incommodum præter ea, quæ tales affectus comitantur symptomata, remissius quidem agentia. Sanguinem Chirurgus e brachio detraxit, ratus ex tali curatione initio morbi instituta pulsationem, quæ insignis advenerat, cessaturam; quod tamen cum se nactum esse credidisset, alteram ex pede sanguinis missionem peragere in animum induxit suum, ut cordis vires (veluti ille asseverabat) retundi valerent. Incisione interim altera vice facta, dum sanguis e vena proflueret en contumax Lypothymia, præpeditus decubitus, languor, inappetentia, insignis in thorace gravitas, Orthopnœa & multiplex exortus malorum numerus, quaque jampridem præextiterant sensim exacerbata symptomata, ex quibus gradatim ingravescentibus subsecuta mors est, licet paulo ante faustam Chirurgus ægrotanti prognosim polliceretur. Dissecto cadavere verum Aneurysma repertum est, at cum Hydrope geminato, utrasque nimirum thoracis & pericardii cavitates occupante, quod ante repetitas sanguinis missiones non modo extitisse, sed ne usuvenire quidem posse Chirurgus ipse somniaverat. Sed quotusquisque innocuam jactitabit in hoc ægrotante missionem sanguinis, quandoquidem seclusis cæteris argumentis sævities repentina symptomatum, quæ illico supervenerat, eventus affert securitatem? Quum itaque sanguis ex optima constitutione in pravam quandoque naturam degeneret, exinde morbi exitiales contingunt. Quamobrem si erosivum quoddam principium in sanguine delituerit, ceu fieri posse testantur Lancisius (*a*), Morgagnus (*b*), atque Leprotus (*c*), ex

(*a*) *De Mot. Cord. & Aneurysm. l. I. Prop. 5. & l. II. Prop. 19. Lugdun. Batav. 1740.*
(*b*) *Advers. Anatom. II. Animadv. 41. Lugdun. Batav. 1623.*
(*c*) Vid. *Instit. Bonon. Comment. Tom. I. pag. 347.*

hoc efformatum Aneuryſma ſubcreſcet & finitime corrodentur partes, quemadmodum in fœmina ipſe obſervavi, in qua claviculas carie corroſas ex Aneuryſmate pulmonalis arteriæ fuiſſe conjeceram auctoritate fretus obſervatorum, quos inter prætermittendus non eſt Ruyſchius (*a*), qui coſtas una cum ſterno ad nihilum deductas ex inſigni Aneuryſmate deprehendit. Opinor itaque, haud leve ſubſidium ad protrahendam diutius vitam ægrotantibus eſſe poſſe, ſi præcognita & adhuc extante hujus generis acredine, medicamina, quæ eamdem retundere, pravamque illius abjicere naturam queant, propinentur (*b*).

§. LXXIV.

Lactis et seri usus.

Lactis & ſeri uſum ſemper propemodum adnotavi, Aneuryſmate laborantibus profuiſſe, adeo ut, etſi jam ex morbo conclamatum foret, diuturnioris vitæ ſpes, quæ infirmis affulſerat, cum exſpectata diu majori lucis uſura conjungeretur. Neque is ego ſum, qui ſupervacaneam lactis, & ſeri analyſim ob oculos ponere, ſimulque elogia velim contexere : Eximiæ enim patent unicuique virtutes, quarum ope vel graviſſimus quiſque morbus removetur. Quod autem in adductis caſibus exſpectandum ægrotantibus eſt, palliativam (ut inquiunt) reſpicit curationem neutiquam a prudenti Medico contemnendam. Hæc vero, utut concipi velit, nonniſi in urgentium ſævitie ſymptomatum compeſcenda verſatur ; quinimmo vel illud in votis habendum eſt, ut nempe nova haud oboriantur ſymptomata, quæ affectui calcar addere valeant deliteſcenti. Compertum eſt omnibus, deſcripto morbo obeſſe admodum poſſe intempeſtivam ingeſtorum ingluviem (§. LIV) : Tunc etenim organa ciborum triturationi deſtinata valide ad ea, quæ ipſis competunt, obeunda officia diſponuntur, poſitaque valida hujuſcemodi actione, aliquid affertur moleſtiæ præcordiis, cum major exinde in arterioſis vaſis evadat motus, ex quo

(*a*) *Obſerv. Chirurg. Obſ. 37. 38. Amſtelodami 1691.*

(*b*) Quod ſi præter acredinem cognoſci poſſit incipiens coagulatio, acetum tot inutilibus medicamentis eſſe præferendum vis ejuſdem diſſolvens oſtendit, veluti confirmarunt præ cæteris Bœrhaavius *Elem. Chem. Tom. I, P. I, Proc. 50. Lugdun. Batav. 1732*, & Beneventus *De acet. vin. comment. Lucæ 1757.*

recrudescit Aneurysma. Atqui ex lacte feroque enutritur corpus, atque dilutior fit sanguis, quin arteriosis detrimenta vasculis afferantur, ex quibus ægrotatio perstans exacerbetur. Quoddam insuper vehiculum additur sanguini, cujus auxilio quidquid in Aneurysmatico continetur tumore non tam facile durescat, & ad polyposam naturam accedat. Neque illud postremo videtur prætereundum, ea nempe, quæ præter lac, & serum assumuntur, facilis esse debere susceptibilia triturationis: Parum quippe, aut nihil proficeretur, si ea, quæ ad vitam substentandam adhibentur: arduam in se solutionem includerent.

§. LXXV.

Remediorum usus.

QUÆCUMQUE de Hypnoticis, Narcoticisque circumferuntur a Medicis, opiatis præsertim, in efformato Aneurysmate propinandis, nil sane aliud emolumenti ægrotantibus videntur afferre, quam ut anodynam præ se ferat naturam, adeo ut si circa præcordia dolores identidem supervenerint, eosdem lenire valeant, simulque refocillare ægrotantes, absque eo quod defixandis spiritibus animalibus nihil appareat esse cogitandum. Quod si iisdem uti quispiam velit, urgentibus doloribus usurpanda Hypnotica leviora censerem, propterea quod ad æstum sanguinis compescendum, illiusque motum hebetem inertemque reddendum apta videntur & promovendam perspirationem. Opiata vero cordis & arteriarum laxare fibras, debilemque in ipsis inducere contractionem, concitatioremque coërcere sanguinis motum a veteribus creditum est (*a*). At ab opio circulationem celeriorem potius fieri observationes demonstrant, cum sulphuream & alkalicam induat naturam. Opium inter venena, potius quam medicamenta, legimus recensitum, licet apud Orientales populos frequentissime usurpetur (*b*). Quamobrem, etsi promiscuis quandoque

(*a*) Hallucinati profecto sunt veterum nonnulli, dum hoc ipsum asseruerunt: Observationes enim ostendunt, iis qui cordis palpitatione laborant, talia medicamenta ideo nocuisse, quia palpitationes majores reddunt & frequentiores. Prudenter itaque in cordis palpitatione ab opiatis esse cavendum Schombergius asseruit. Vid. *Aphor. Pract. pag. 37. Amstelodami 1753.*

(*b*) Vid. *Lemery Dict. des Drog. à Paris 1737. Geoffroy Mater. Medic. P. II, art. 4. Parisiis 1741. Cartheuser Fund. Mater. Medic. Sect. XI, cap. 2, §. 3. Francofurti 1745.*

remediis usi fuerint Medici, ab ejus usu, quando fieri potest, abstinendum arbitror, nisi anceps potius quam nullum, experiri remedium quis velit, dum videntur ægrotantes jam ad interitum properare. Ea insuper, quæ nonnunquam prodesse mortalibus possunt, in eorumdem cedere perniciem non raro consueverunt, nisi fuerint prudenter adhibita, idque non de opiatis tantummodo asservandum censeo, at de aliis quoque medicaminibus, quæ inopportune in quibusdam morbosis affectibus propinata noxiam induerunt naturam, ipsisque præcordiorum vasis evasere infensissima: Patuit enim ex observatis, Adstringentia & Chalybeata medicamenta, nec non Mercurialia ipsa non rite proposita nocuisse, ipsumque Peruvianum corticem, cæteroquin in Febribus intermittentibus proficuum, stagnationes in vasis ultimi generis promovisse. Ex his itaque si vasorum elasticitas imminui possit, ipsumque fluidum affici, numquid & ipso in corde, ipsisque adjacentibus vasis enasci poterit impedimentum aliquod ad cordis amplitudinem promovendam, innatumque Aneurysma exacerbandum accommodatum? Idem sane de opiatis decernendum videtur medicamentis, quæ licet innoxia esse possint, si opportune præscribantur, in naturam tamen minime proficuam commutantur, nisi caute ac bene parato corpori propinentur. Si ergo compescere Aneurysmaticos, qui exurgere aliquando solent, dolores valeant, fieri potest, ut nervosis propaginibus officiant, unoque curato morbi symptomate novus alter & gravissimus morbus insurgat.

§. LXXVI.

Usus rerum frigidarum.

QUALIACUMQUE tamen proficua ægrotantibus esse possunt, nullo prædita tepore, ne dum calida, ipsis propinanda crederem, quandoquidem ex excedenti viscerum calore adaucta proinde vasorum actio consequeretur. Optime autem videntur agere, qui aquæ frigidæ haustus talibus ægris identidem præbendos consulunt, ut fibræ majus robur, majoremque nanciscantur elasticitatem, quæ parum diuturna foret, si quod est ex aqua gelida consecutum, eduliorum calor perdurare non sineret. Tanta profecto vis est quarumcumque frigidarum rerum ad partem affectam applicationis, ut Aneurysma ipsum, citra arteriæ discissionem consecutum, in brachio servi cujus-

dam ex immissa super tumorem nive sanatum referat Bartholinus (*a*). Quidquid igitur crassum & ad concretiones suscipiendas accommodatum affatim hæret, ubi major est arteriosi vasis diameter, non adeo festinanter augebitur, quinimmo pro varietate loci sæpe sæpius imminuetur: Crassiores enim humores contractis ex frigore vasis, in contigua retropulsi, circulationis viribus atteruntur. Neque secus pertimescendum videtur, ne ex hujuscemodi frigore rubra saltem sanguinis pars ad majus suscipiendum coagulum disponatur, cum ex corporis calore aquæ gelidæ vires retundi queant, & facultatem insitam cohibere. Sanguinis vero serum absque ullo coagulo superstes erit, cum longe majus requiratur frigus ad hoc, ut congeletur, ceu ex Thermometro Farenheitiano concluditur, in quo 28 circiter gradu concrescit.

§. LXXVII.

Regimen in victu.

TENUIS denique victus ab iis exigendus est, qui ex Aneurysmate infirmantur, ne nimia promoveatur sanguificatio, ex qua, supervacanea adveniente plethora, fibrarum distentiones contingant, siquidem adnotatum fuit (§. LXXI), hujuscemodi ægrotantes plethoricos, vel post enatum exinde affectum cardiacum, evadere consuevisse, quandoquidem corporis motus peragere prohibentur (*b*). Quum autem sanguinis quantitatem neque imminutam nimis, neque affluentem esse oporteat, ut repentina morbi sævities arceatur, hinc selectiori vescuntur alimento ægrotantes, nec non ab iis omnibus abstinebunt, quæ præcordiorum Aneurysmata sponte producunt, productaque exasperant; quæ quidem, licet non tuta semper pronunciari possint, tamen prudentis est adhibere. Quæ igitur hucusque ad publicam, privatamque Medicorum & ægrotantium utilitatem effari constituimus, peculiaria quædam præcordiorum vitia

---

(*a*) *De Niv. us. Med. Obs. cap. 27, pag. 154. Hafniæ 1661.*

(*b*) *Laudata in iis sobrietas, qui hoc morbo laborant* (id est Aneurysmate) *ne aucta humorum copia, & cordis energia major arteriæ sequatur expansio, eo laudabilior est, quo minori data sanguinis quantitate liberior a cavitate Aneurysmatis aditus in arteriosum canalem patet; sic prolixior ibidem mora concrescibilis liquidi prohibetur, quo minus ad latera Aneurysmatis cohærere, polypumque efficere possit.* Fantonus Obs. Anat. Med. Obs. 1, §. 10, pag. 5. Venetiis 1713.

respiciunt, non cuncta quidem, verum ea præsertim, quæ sive ex præternaturali magnitudine cordis, sive ex Aneurysmate tam vero, quam spurio adhærentium ipsi vasorum proficiscuntur, quæque nonnisi ex assidua cadaverum inspectione apparere consueverunt. Veræ tamen hujuscemodi affectuum causæ, etsi primo intuitu ex abusu generaliori sex non naturalium rerum deduci queant, aliquæ tamen inter has non omnibus obviæ, quinimmo falsis Empyricis incompertæ, veris luculenter observatoribus patefiunt, quæ sedulam satis superque extorquere videntur observationem : Iis namque omnibus constitutis, quæ peramplum reddere cor valent, nec non Aneurysmata progignere, jam alia insurgunt noscenda non solum intus cor ipsum, ipsiusque arteriosis vasis in omni propemodum humanæ vitæ oborta curriculo, at in ipso ineuntis adhuc ætatis flore, atque in pueritia ipsa satius conspicua, quibus si varietates quædam, cœlique mutationes ubicumque plus minusque conspicuæ superaddantur, neque locorum cognitio despiciatur, jam perampla superstruitur morborum seges, sive cor, sive vasa eidem proximiora sollicitans, quin de Celtica lue, intempestivo ciborum esu, exercitationibus & morbis quibusdam innumeris ex incuria valetudinis propriæ manantibus aliud dicendum occurrat longam mehercule, quam Græci ἀνακεφαλαίωσιν nominant, redditurum. Ad quæ nisi rite curanda morborum genera, saltem compescenda, leniendaque, nonnulla ex adductis prodesse poterunt quovis vitæ, atque ægritudinis tempore Rationalibus Medicis haud perfunctorie consideranda, quin ingenti medicamentorum numero ipsa ægrotantium corpora fatigentur.

DISSERTATIO ANATOMICO-CHIRURGICA,

DE

ANEURYSMATE;

OBLATA,

NOTABILE AORTÆ ANEURYSMA DIVULGANDI,

OCCASIONE,

QUAM

PRO GRADU DOCTORATUS,

PUBLICÆ AC SOLEMNI DISQUISITIONI SUBMITTIT

JACOBUS VERBRUGGE,

DELPHIS-BATAVUS.

Ad diem VIII Junii MDCCLXXIII. H. L. Q. S.

AD EXEMPLAR LUGDUNO BATAVUM.

Nascentes morimur, natique hac lege salebras
Mille per horrentes mortis adimus iter.

A. VAN ROYEN.

PROŒMIUM.

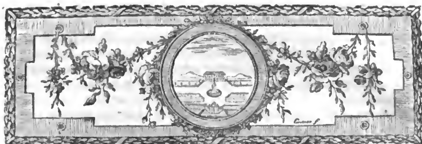
Quum, monente Perspicacissimo BAGLIVIO*, observationes artis Medicæ caput sunt, omneque, quod inest certi Medicinæ, observationibus magna ex parte debetur* (*a*), *&, confirmante summo nostri ævi Pathologo* GAUBIO*, Præceptore maxime venerando, certius nullum datur subsidium, quo obscura clarescant, dubia enodentur, corrigantur falsa, controversa dirimantur, quam si historiæ omnium ac singulorum morborum integræ, ex plenis atque intaminatis Practicorum observationibus accurate concinnatæ, ante oculos habentur* (*b*), *nec injucundum fore, nec inutilem plane me præstiturum operam credidi, si notabile Aortæ Aneurysma describerem, quod in Nosocomio Delphensi, vivente ægra, studio meo delineatum sæpius examinare; illa vero mortua, & impetrata a Viris Humanissimis, quibus ægrotæ cura fuerat demandata,* FRANCISCO BOOGERT*, Medico in penetrandis abditis morborum caussis acutissimo, & artis suæ Vigilantissimo Chirurgo* DIDERICO SCHOLL*, observationem hanc divulgandi veniæ, accurato subjicere examini potui. Hæc autem observatio occasionem suppeditavit, varios Auctores de diro hoc morbo evolvendi, ac præcipua, quæ de Aneurysmatibus tradita sunt, hac commentatione complectendi.*

Ne autem, L. B., opus omnibus numeris absolutum exspectetis! Aneurysmatum enim investigatio, unanimi artis Medicæ principum consensu, tot tantisque involuta tenebris, ut cum Clar. DE HAEN *exclamare debeant:* Cognitio Aneurysmatum utinam certior esset, signisque munita pathognomicis desisteret turpissimis erroribus ansam dare (*c*)!

Ut vero ordine quodam procedam: I. Quantum rei dignitas, & scopus noster permittet, cor, vasaque majora describam; II. Aneurysmatis Etimologiam, divisionem, ac definitionem dabo; III. in mali nostri causas inquiram; IV. illius effectus tradam; V. signa diagnostica enumerabo; VI. de prognosi agam; VII. curationem subjungam; VIII. specialem Aneurysmatum Aortæ pertractationem exhibebo, ac denique supra memoratam observationem, figuris illustratam, adjiciam, tali modo propositam, ut in cadaveris dissectione observatis, omnia ea, quæ ipse in ægrotante detexerim, aut amice mecum a Viris Humanissimis, supra laudatis, communicata fuere, præmiserim, optime memor dicti, Cel. Præceptoris, & Promotoris Honoratissimi E. SANDIFORT (*d*)*: non sufficere, morbosorum cadavera secare, non deviantem observare naturam, atque præternaturales partium situs, formas, aut, quæcunque etiam fuerint, aberrationes sedulo adnotare, nisi a dissectore ipso morbi ab ortu ad finem per omnes mutatas scenas fuerint observati, aut ab aliis rite recensiti.*

(*a*) *Prax. Lib. 1. Cap. 11.*
(*b*) *Instit. Path. Med.* §. *49.*
(*c*) *Rat. Med. pars V. Cap. VI.* §. *2.*
(*d*) *Conf. Orat. de circumspecto cadaverum examine, optimo Practicæ Medicinæ adminiculo pag. 34.*

DIS-

DISSERTATIO ANATOMICO-CHIRURGICA,

DE

ANEURYSMATE;

OBLATA,

NOTABILE AORTÆ ANEURYSMA DIVULGANDI,

OCCASIONE.

SECTIO PRIMA.

CONCISAM EXHIBENS CORDIS, VASORUMQUE MAJORUM DESCRIPTIONEM.

§. I.

COR, musculus cavus, qui contractus contentum sanguinem in maximas N. C. arterias impellit, undique velamento suo, seu *pericardio*, quasi inclusum, & in spatio inferiori & medio inter duplicem pleuræ membranam (*mediastinum* male vocant) positum, figuram, a multis conicam dictam, (unde distinctio ejus in basin & mucronem exorta videtur) non tamen semper cum cono convenientem (*a*), eoque planiorem, monstrat. Facie sua inferiore pericardio atque diaphragmati incumbit; mucrone vero anteriore, & aliquanto inferiore, parti cartilagineæ costæ quintæ respondet, qui situs tamen pro diversis etiam conditionibus variare solet.

(*a*) Cl. HALLERI Elem. Phys. T. 1, lib. IV, sect. 11, §. 1.

Dividitur cor in atria duo, dextrum nempe, & finiſtrum; totidemque ventriculos.

Atrium dextrum in latere dextro ad perpendiculum fere ponitur, & ſanguinem, a venis cavis receptum, ventriculo dextro tradit; pars ejus ſuperior (quam alii *auriculam* dicunt) in acutum; inferior ſeu ſinus in cœcum terminatur finem, venarum cavarum radicem communem conſtituit, ventriculo vero dextro tali modo inhæret, ut videantur fibræ carneæ hujus atrii infigere ſeſe in tendinem, oſtium ventriculi venoſum amplectentem, eique ut fulcro inniti. Pars ſuperior, *S. Auricula*, ſeſe lacertis carneis, innumerorum muſculorum percurſu, atque ambitu crenato, diſtinguit a ſinu, ſeu atrii parte inferiore, qui læves habet parietes, & in latere, ſinum ſiniſtrum ſpectante, *ſeptum* format, in quo in fetu, quandoque &, licet raro, in adultis, foſſa ovalis aperta *foramen ovale* conſtituit. Ab hoc ſepto membrana oritur lunata, (*valvulam Euſtachii* vocant), quæ, circa limitem inferiorem ſinus circumducta, & dextrorſum recurvata, venæ cavæ oſtium circumit, & cornu ſuo anteriori e regione originis ſuæ deſinit, ſanguinis regreſſum in venam cavam inferiorem impedit, & in adultis ob teneritudinem nonnunquam reticulata eſt (*a*). *Atrium ſiniſtrum*, ſimili modo ac dextrum, in *auriculam*, & *ſinum ſiniſtrum* dividunt, quorum prior, pars ejus pectinata, lacertis muſculoſis ſemicircularibus, & longitudinalibus conſtat; poſterior vero, inter externam & internam tunicam interpoſitis, fibrarum carnearum ſtratis pluribus gaudet. Ponitur Atrium hoc ſiniſtrum ſuperius, & poſterius retro aurem dextram, & vaſa majora, veniſque pulmonalibus annexum, cordi ſiniſtro inſiſtit.

Cordis vero ſtricte dicti, & atriorum membranam exteriorem, format continuatio pericardii, cujus cellulosa ſubjecta copioſam ut plurimum ad vaſa coronaria pinguedinem recipit; interius vero a propagatione intimæ arteriarum tunicæ obteguntur.

Dividitur ſimiliter cor in *duos ventriculos*, unum *anteriorem*, ſive *dextrum*; alterum *poſteriorem*, ſive *ſiniſtrum*. Prioris figura ad eam quartæ partis coni accedit, & accuratius conum acutum refert, quam ſiniſter ventriculus; parietum craſſities minor; in univerſum vero & latitudo & capacitas in hoc, quam in ſiniſtro, major, dum econtra longitudo minor obſervatur; in fetu autem, & ſæpe in infante,

(*a*) HALLERI primæ lineæ Phyſ. §. 88.

aliquando etiam in juniori homine æque longus reperitur; imo longiorem in puero viderunt VESALIUS (*a*), & Illustrissimus HALLERUS (*b*). Intus obsidet ventriculos reticulum quoddam musculosum, conflatum ex multis lacertis musculosis, quos implicatos intervalla separant; crassiores vero tori sunt in dextro, minores, & numerosiores in sinistro; alicubi etiam oppositas sedes cordis trabes transversæ conjungunt (*c*). Cæterum sinister cordis ventriculus in universum longior, angustior & ad conum obtusum propius accedens quam dexter observatur, triplo crassiores parietes habet, reticulo teneriori gaudet, & trabes quoque monstrat. Bini hi ventriculi sua habent *ostia*, quilibet *unum venosum*, *unum* etiam *arteriosum*.

Ostium venosum dextrum, in anteriori cordis ventriculo conspicuum, aperturam atrio dextro respondentem format: ellipticum est, albo, calloso, & glutinoso margine terminatum, cui fibrarum carnearum stratum incumbit. Circumdant hoc ostium *valvulæ tricuspidales*, quæ ex tunica interiori atrii, & ventriculi, in ostio convenientibus, versus mucronem productis, & duplicaturam, sive annulum, formantibus, fiunt: oram hanc, sic efformatam, in cavum fluitantem, & in tres lacinias inæquales fissam, *valvulas tricuspidales*, S. Τριγλώχινας, vocant, in quarum margines liberos ab exteriori facie sese immittunt filamenta tendinea, producta ex apice musculorum papillarium ex cordis sede inferiori assurgentium. *Ostio* vero *arterioso dextro*, ex ventriculo dextro ad arteriam pulmonalem ducenti, apponuntur *valvulæ semilunares*, quæ sinu suo aperto arteriam, parte convexa cor spectant, & continuata intima cordis & arteriæ membrana formantur; in medio marginis liberi nodulum duriusculum (*corpus Arantii* vocant), ad perfecte claudendum, optime conducentem, monstrant.

Sinistri ventriculi ostio venoso adstant *valvulæ mitrales*, eadem, ac *tricuspidales* supra descriptæ, structura gaudentes, excepto, quod in duas tantum portiones dividantur, & in universum crassiores sint, atque fortiores; cæterum simili quoque modo musculi papillares tendines suos divergentes in annuli lacinias inserunt. *Ostium* denique *arteriosum sinistrum*, quo hiat ventriculus in arteriam aortam, ambiunt *valvulæ semilunares*, majores, ac robustiores, quam in arterioso

(*a*) Lib. VI, cap. 9.
(*b*) Elem. Phys. Tom. I, lib. IV, pag. 326.
(*c*) HALLERUS l. c. p. 329.

dextro : quarum etiam valvularum oræ liberæ insident similes noduli callosi, *corpuscula Arantii* dicti, & supra, ubi de ostio arterioso dextro egimus, descripti. Intermedium vero illud, quod ventriculos discernit, *septum* crassum oritur a cordis basi, & in mucronem iterum extenuatur : neque ad dextrum, neque ad sinistrum ventriculum totum pertinet; carne nimirum utriusque ventriculi, inter se implicata, formatur, & dextri ventriculi cavum angustat; ab ea enim parte magis protuberat, & ita spatium magis arctum relinquit; totum quoque reticulatum est, & inter lacertos intricatos foveas monstrat, quæ minime apertæ sunt, ut veteres crediderunt, sed cœcæ, neque sanguinis quicquam ex uno in alterum ventriculum effluere sinunt. Fibræ hæ in septo, reliquaque cordis superficie interna, conspicuæ, nimis implicatæ sunt, quam quod separari, multoque minus describi, possent ; in universum autem a basi oriuntur, ad mucronem oblique descendunt, inflectunt se, & iterum ad eandem redeunt.

Nec multo facilior videtur *nervorum cordis*, *fibras adeuntium*, *historia*, quippe qui aditu suo ad cor magnopere ludunt, ut miremur quandoque diversissimas a Cl. Anatomicis exhibitas, nervorum cordis descriptiones. Notari tamen præprimis meretur minime eos, ut Boerhavius voluit (*a*), ex solo pari octavo oriri; verum longe plures surculos, partim ex intercostalis nervi trunco, partim ex ejusdem ganglio cervicali supremo, medio, & imprimis infimo, ac cervicalibus nervis inferioribus; aliosque ex phrenico nervo, & ramo recurrente laryngeo paris octavi enatos, ad cor accedere, ac sibi invicem conjunctos asperam arteriam inter & vasa arteriosa ex corde prodeuntia, decurrere, ibique plexum notabilem, *cardiacum* dictum, efformare, cujus rami aliquot, aortam inter & pulmonalem arteriam euntes, in corde disperguntur, alii vero, arteriam pulmonalem, & auriculam dextram transgredientes, juxta arteriam coronariam sinistram ad cor tendunt, dum denique reliqui arteriam coronariam dextram, sinum sinistrum, & planiorem cordis superficiem, ventriculum, auriculamque sinistram petunt. Cordis vero *vasorum sanguiferorum* ortus multo constantior observatur, & *arteriarum*, *venarumque coronariarum* nomine insigniuntur. *Arteriæ binæ* sunt, quarum una *dextra* anteriori ventriculo *prospicit*, ex sede aortæ dextra & inferiori orta, altera *sinistra* superficiem cordis sinistri decurrit, pul-

(*a*) Instit. Med. §. 185.

monalem arteriam inter atque aurem ſiniſtram exiens. Arteriæ hæ, omnes lacertos intrantes, adeo ramificatæ ſunt, ut, facta injectione, incautis videretur cor tantummodo ex ſola arteriarum compage conſtare, uti ex RUYSCHII picturis egregie apparet.

Venæ autem *coronariæ*, pro parte in cordis ſuperficie exteriore hiantes, rorem pericardii, per arterias expulſum, haurire videntur; pro parte ex ſacculis pinguedinoſis, tanquam venæ bibulæ, pinguedinem reſorbent; cæteræ vero, arteriis coronariis continuatæ, ſanguinem allatum tranſvehunt in ſinum venæ cavæ ſupra auriculæ dextræ orificium, inter auriculam, & ſinum dextrum, partim & in auriculam dextram ipſam, ut ex RUYSCHII injectionibus patuit, pro parte quoque in cor ipſum dextrum; imo etiam, licet pauciſſimæ, ad aurem ſiniſtram deſinunt. Venæ hæ nequaquam pro canalibus carnoſis, per quos ſingulare fermentum ad cor deportaretur, ut VIEUSSENS in tractatu ſuo, cui titulus *nouvelle decouverte*, ſcripſit, habendæ ſunt.

Tandem etiam *vaſa lymphatica*, raro licet obvia, cor accipere, eaque in thoracicum ductum deſinere, minime dubitandum, etſi ea neque ab Ill. HALLERO (*a*), neque a Cl. SENACO videri potuerint.

Hæc, pauca licet, ſufficiant, ut exinde cordis ſtructura artificioſiſſima eruatur, atque illa, quæ Aneuryſmatibus cardiacis anſam dare valent, in poſterum a me tractanda, hauriantur: quædam tamen adhuc de vaſis, præcipue autem *arteria aorta*, ſubnectenda videntur.

§. II.

Deſcripto modo conſtructum cor ut ſanguinem accipere, rurſusque expellere, poſſet, *vaſa* adnexa habet *venoſa*, *arterioſa*.

Venæ, ex toto corpore ſanguinem in cor revehentes, duæ ſunt, ſi nempe a pulmonalibus recedas; *cavas* eas dicunt Anatomici, quæ ſeſe aut trunco communi nullo, aut breviſſimo in atrium dextrum inferunt. Fibris muſculoſis prope cor manifeſtis gaudent, & ea de cauſſa magna ſatis vi contractili præditæ ſunt, quam haud facile etiam reliquis noſtri corporis venis denegavero, ſi modo prælectiones egregias Cl., & ſumma cura artem ſalutiferam profitentis, Præceptoris

(*a*) l. c. Tom. I. lib. IV, ſect. III, §. 39.

VAN DŒVEREN, in collegio ſuo de vi vitali nobis tam egregie traditas, reminiſcor.

Dividunt *venam cavam* in *ſuperiorem*, & *inferiorem*: vena enim hæc, prope atrium dextrum, dividit ſe in duos quaſi truncos, quorum unus *ſuperior*, (ut cum Anatomicis loquar,) ſupra pericardium emergit, & indiviſus fere uſque ad jugulum fertur, excepto, quod a latere ejus dextro abſcedat vena azygos, quæ, dextrorſum reflexa, & vertebrarum lateribus applicata, ſingulos ramulos, venas intercoſtales dictos, ad ſingula ſpatia intercoſtalia tranſmittit.

Truncus vero *inferior*, pericardium a latere inferiori quaſi egreſſus, ſine ulla ramificatione cavum thoracis breviſſime percurrit ad diaphragma uſque, cui in tranſitu ramos, qui *venæ diaphragmaticæ* audiunt, utrimque largitur. Ex eodem ventriculo, in quem, per cavas venas allatus ſanguis infunditur, arteria exoritur, aortæ amplitudinem æmulans, ad pulmonem tendens, indeque *pulmonalis* dicta. Hæc, arcui aortæ ſeſe ſubjiciens, ligamenti, canalis olim arterioſi, ope ei adnexa, in duos ſeſe dividit ramos, quorum ſiniſter minor, brevis, bifidus ſiniſtrum; dexter, trifidus, dextrum pulmonem ſubit. Quo ad figuram, colorem, fabricam pro maxima parte cum aorta, mox deſcribenda, convenit. Ex pulmonibus enaſcuntur *venæ*, quæ, *pulmonales* dictæ, ex minoribus ramis in majores, plerumque quatuor, raro duos, rarius quinos, collectæ deſinunt in auriculam cordis ſiniſtram: quum vero de his, quæ ad noſtrum forum pertinent, nihil ſingulare dicendum habeam, potius ad accuratiorem arteriæ *aortæ* deſcriptionem tranſeo.

Arteria hæc *magna*, vel *aorta* dicta, unico, ſed amplo ſatis trunco, ex ſiniſtro cordis ventriculo egreſſa, ſupra valvulas, ut plurimum, ſemilunares, ad cor, ejusque atria, duos ramos, *coronarias cordis arterias* dictos, reflectit, & extra pericardium emergens ſurſum tendit indiviſa ad quatuor circiter digitos, ubi arcum deſcribere incipit, & tres ramos emittere ſolet, in quorum tamen numero quandoque ludit Natura, ut multi annotarunt Anatomici (*a*).

(*a*) Talem v. g. deviationem deſcribit Cl. Præceptor E. SANDIFORT (in Obſ., *de fœtu monſtroſo, cujus viſcera abdominalia una cum corde extra corpus pendebant*, communicata in Act. Helvetic. Vol. VII, pag. 58. *Recta ſurſum tendens aorta binos in ramos findebatur, carotidem nempe dextram, atque ſiniſtram; facto arcu, ſubclaviam ſiniſtram emittebat, dextra autem hujus nominis arteria, non ſolito more ex carotide dextra, ſeu communi trunco, egrediebatur, verum ex ipſa aorta, eodem ferme loco, quo altera oriebatur ſubclavia, originem ducebat, ac*

Facto autem hoc arcu, major arteriæ pars deorſum reflectitur in latus ſiniſtrum, parum infra quartam dorſi vertebram, & plurimos emittens ramulos, deſcendit ad ultimam lumborum vertebram, ubi plerumque ſe in duos magnos ramos dividit, quos *Arterias Iliacas* dicunt Anatomici, in ramos denique minores, minoresque excurrentes.

Arteria hæc canalis ſanguifer eſt, denſus, ſolidus, pulſans, coloris luteoli albeſcentis, ſanguinem ex corde ad omnes reliquas corporis partes deferens. Nunquam conica hæc arteria eſt, ut multi voluerunt, ſed indiviſa cylindrica (*a*) manet; rami quidem ſimul ſumti, & ad truncum relati, conum efficerent, cujus baſis in extremitate, apex in corde foret; quum vero hic indiviſam intelligo, videretur potius arteria, vulgo *conica convergens* dicta, ſeries eſſe cylindrorum, ſibi ita adaptatorum, ut ad ſingulos ramorum paulo majorum exortus, duo cylindri conveniant, quorum major eſt ſupra eum exortum, minor infra eam originem (*b*). Idem quoque de arteriis capillaribus obtinet, quarum frequentes Anaſtomoſes tantum cuilibet trunculo reddunt, quantum amiſit.

Ex membranis ſeu tunicis conſtat, quarum *externa* dicta, prope cor oritur a pericardio interiori, ſeu ea pericardii parte, quæ cordis ſuperficiem externam inveſtit; quamdiu enim hæc arteria, ut & reliqua vaſa, ſupra pericardium nondum emerſerunt, ab eo pro parte inveſtiuntur; egreſſa autem tunicam externam acquirunt a pleura, thoracem, ejusque viſcera ambienti, quæ tamen arteriam tantum ita cingit, ut a parte poſteriori nulla adſit, ſed ſolummodo celluloſo vicinis adhæreſcat, adeoque ſtricto ſenſu hæc, a pleura producta, nomen tunicæ non mereretur; quum vero vocabulum hoc fere omnibus receptum eſt, potius illud retinendum, quam aliud excogitandum cenſeo. Huic ordine inſequitur *celluloſa*, quæ tantum

---

pone æſophagum, qui a latere ſpinæ dextro inter carotidem dextram, ac modo nominatam ſubclaviam, per thoracem demiſſus, diaphragma intrabat, decurrens, axillam lateris ſui petebat. Similes varietates recenſet H. A. NICOLAI (Diſſ. de directione vaſorum, in HALLERI Vol. II. Diſp. Anat. ſelect.) & D. PH. ADOLPH BŒHMER (ibid. apud HALLERUM,) qui binas obſervationes Anatomicas de quatuor, & quinque ramis tradidit. Plures luſus Cl. MORGAGNUS in libro *de ſedibus, & cauſſis morborum &c. Ep. III. a. 20. XV. a. 26. LVI. a. 10. & 21* Aug. CH. ERDMAN, in *deſcriptione Anatomica Arteriæ innominatæ, & thyroideæ imæ, pag. 16 & ſeq.*, aliique citant. Nos vero in Tab. V & VI, huic Diſſ. adjectis, quatuor ramorum ex ipſo arcu aortæ originem depingemus.

(*a*) Figuram hanc cylindricam expoſuit Ill. JOH. BAPTISTA Senac. *Traité du Cœur* Tom. I, p. 243.

(*b*) HALLERI l. c. Tom. I, lib. 2, ſect. I, p. 53.

tunicæ nervoſæ pars magis laxata exiſtit, dilatabilis facile, & concidens; arterias cum partibus vicinis molliter nectens, vaſaque ſanguifera arteriarum tranſmittens (*a*). Annexa huic eſt tunica *nervoſa* ipſa, tenuis, denſa, firma, alba, dilatabilis, quæ celluloſa condenſatior eſt, *cum magna duritate elaſtica, ægre compreſſilis*, & *facillime reſilitura* (*b*). Firmat & perficit a parte exteriori muſcularem, & ſquamulas quam plurimas monſtrat, ſi tunicam hanc ſcalpello nitide præparare tentemus. Nervoſam hanc alia iterum, *Muſculoſa* dicta, excipit, quæ craſſiſſima coloris ad luteolum vergentis, ex fibris, neque carneis muſculorum ſimilibus, neque tendineis conflatur, quarum directio maxima parte ad circularem, ſive annularem, accedit; integros autem, plenoſque circulos non oſtendunt, ut de muſculoſa inteſtinorum annotatum eſt, a Cl. C. B. ALBINO in *nova ſua tenuium hominis inteſtinorum deſcriptione* §. *4*. (*c*). Neque præterea negari poteſt, quaſdam hinc inde reperiri fibras, quæ quodammodo a circulo ſecedunt, & ex quibus ſpirales quorundam, vel obliquæ formari, imo longitudinales hinc inde potius fingi quam demonſtrari poſſent (*d*). Cæterum tunica hæc arteriæ corpus format, ne concidat, robur ipſi dat, & agendi facultatem. In varias veluti tunicas, ſibi mutuo incumbentes, quarum exteriores rariores, ſequentes denſiores obſervantur, dividi poteſt. In ſex, nitide ſeparatas, lamellas diviſam tunicam muſculoſam nobis in egregio præparato inter prælectiones ſuas, (mihi admodum caras) demonſtrare ſolebat Divus B. S. ALBINUS, quod etiam eleganti admodum figura in Annot. Acad. exhibuit (*e*); quamvis ibidem (*f*) fateatur, plures veluti tunicas detrahere ſe potuiſſe. In octo tales, vel & decem, laminas diſtinctas tunicam hanc muſculoſam arteriæ aortæ Cl. LUDWIGIUS diſcerpſit (*g*). In arteriis minoribus ſenſim ſenſimque minus manifeſta fit, ita ut quandoque in capillaribus arteriis ne optima quidem lente

(*a*) Celluloſam hanc nitide depinxit Cl. ALBINUS, *Annot. Acad.* Lib. IV, Tab. V. *Fig. 1, litt. o.*
(*b*) HALLERUS l. c. p. 62.
(*c*) B. S. ALBINUS l. c. p. 32.
(*d*) Vid. Ill. D. CHRIST. GOTTLIEB LUDWIG Diſſ. de Arteriarum tunicis §. XIV.
(*e*) l. c. Tab. V, Fig. 1.
(*f*) pag. 32.
(*g*) l. c. §. 41.

lente vitrea detegi possit, quare quibusdam tunicam suam musculosam tandem deponere arteria (male licet ratiocinando) visa fuit.

Hanc inter & intimam membranam secundum Ill. HALLERUM intercederet *cellulosa interior*, ut inter omnes dissimiles arteriæ membranas. *Brevissima*, inquit, *ea est, & tenuis, & absque adipe, & ægrius demonstratur, auctoritatem tamen habet ab* Ill. B. SIEGFRIED ALBINO apud WESSELINGIUM in *diss. de Arteriis hominis Lugd. Bat. an. 1747 edita, p. 10* (*a*). Notat autem Anatomicorum princeps ALBINUS : *in specimine illo Inaugurali tunicam cellulosam, in quam nervosa ab exteriore parte exit, describi; de alia quadam, quæ inter musculosam, internamque sit, omnino nihil.* Subjungit vero : a MONRONE (*Medical Essays and Observ. vol. II. art. 16.*) *traditum erat, incipiente putrefactione tunica interna quum decesserit, cellulosam materiam, qua cum musculosa connectatur, cerni* (*b*). Cl. vero HALLERUS tunicam hanc stabilire conatur, allatis, tam ex propriis quam aliorum observationibus, argumentis; dicit enim : *certum est inter tunicam carneam, interque intimam flavum eum succum effundi, qui callosus primo*, ut jam demonstraverat in opusc. Pathol. obs. 47. *deinde osseus fit, & in squamas duras late per arteriam rigentes abit, quæ inter intimam, carneamque membranam mediæ intercipiuntur* (*c*). Huc quoque refert intimæ tunicæ crassitiem steatomati adfinem, quæ arteriam obstruere posset, quales plus semel se vidisse testatur MONRO, quum dicit : *I have more than once observed the cavity of a large Artery almost blocked up by a steatomatous thickning of this Coat, and frequently I have observed purulent matter collected in it* (*d*). Denique, ut opinionem suam ulterius adstringat, ex BOERHAVII *praxi medica* (*e*), *male ita increscere quandoque tunicam hanc cellulosam, ut canalem penitus claudat*, subjungit. Quicquid sit, cellulosam hanc a Præceptore sæpius laudato neque demonstratam, neque assertam, vidi, vel audivi, neque etiam elaboratissima ejus de arteriæ tunicis figura, sæpius memorata, illam exhibet. Intima arteriæ tunica lævis est, polita, densa, stricte adhærens, & musculosam ex interiore parte vestit. Vix nisi sparsim aliquid fibræ simile

(*a*) Elem. Phys. Tom. 1, lib. 2, sect. 1, §. 8.
(*b*) l. c. lib. IV, cap. 8, pag. 37.
(*c*) l. c.
(*d*) Medical. Essays and Observ. l. c.
(*e*) Parte 1, pag. 242.

ab ea parte tantum, ubi a musculosa intima fuit separata, relictum, ostendit (*a*). Ab interiore facie, arteriæ cavum spectante, lævis est, atque æquabilis, arteriæ cavum constituit, & libere facileque sanguinem contentum ruere finit.

Arteria fic, quatenus ex tunicis constat, contemplata arteriolas, venulas, nervosque habet, in quos inquirere vix necesse est: ad ipsam potius arteriæ vim contractilem indagandam, proxime me accingo. Contrahunt se arteriæ 1.° *ex vi cohærentiæ, quæ uti resistit elementorum separationi, ita propiorem reddere contactum perpetuo nititur* (*b*). Accedit 2.° *vis elastica*, etiam in mortuis superstes, qua, cessante caussa distendente, subito sese restituere conatur arteria dilatata. 3.° Superaddita est *vis vitalis;* arteriæ enim minime partes mortuæ sunt, sed vivæ animatæ; si enim arteriæ tantum priores vires haberent, certe non valerent ad molem sanguinis propellendam, corpus enim elasticum si extendatur, ad pristinam diametrum sensim redit, adeoque necessitas hujus vis vitalis, aut si mavis *vis musculosæ* (quam alii quarto loco addunt, ego autem cum vi vitali eandem esse sentio), maxime elucescit, nam cor nullo modo sufficit ad sanguinem in minima usque vascula, ut creditum quandoque fuit, pellendum, multoque minus sufficere potest, ad insignes resistentias, quæ in illis, ob inflexiones, & capacitates imminutas, necessario contingunt, superandas.

Robur arteriæ summam meretur indagationem, non pauca enim, ad Aneurysmatum explicationem necessaria, inde profluunt. Credebant olim arteriarum firmitates esse, ut diametros; hinc truncos ramis multo robustiores credebant, hinc robustam admodum arteriam aortam, tenerrimas vero, & fragiles esse arterias cerebri dicebant, excepta tamen arteria pulmonali, cujus robur ad aortam ut 110 ad 148 existimabant (*c*). E contrario vero hodie constat, ramos truncis esse robustiores, nec mirum; rami enim in majori compressionis periculo versantur, quam trunci: hi vero molliores quum sint, minus facile rumpuntur impetu cordis, majori in truncis, quam in ramis: dilatationibus tamen eos haud minus obnoxios esse, observata in posterum adducenda evincent, licet non negavero,

(*a*) Albinus l. c. p. 33.
(*b*) Cl. Gaubii Instit. Path. §. 209, n. 5.
(*c*) Hall. l. c. p. 72.

plerisque Aneurysmatibus, saltem in aortæ principio obviis, arcum ejus seu curvaturam maxime ansam dare. In arteriarum autem robore determinando diligens inprimis fuit CLIFTONUS WINTRINGHAM (*a*), cujus de hac re experimenta satis multa, si enarrare vellem, in nimis magnum excurrere deberem campum. Sufficiat ergo, si tantum unum, alterumve experimentum, quo opinio nostra modo proposita stabiliatur, recensuero. Aortam arteriam, (cujus crassitiem in homine exp. 5. de aorta descendente nonæ partis pollicis esse, & pondus specificum ad aquam, uti 106 ad 100 exp. 1 censuerat,) inpulso aëre, ope machinæ, quæ eum in minus spatium arctabat, in juvene prope cor ab aëris vi, æquali ponderi 119 librarum, unciarum 5; inferiori autem loco pondere libr. 131 & unciarum 10, ruptam vidit, indeque aortam in progressu, quam ad cor in ratione 1794 ad 1000 firmiorem esse conclusit: Arteria vero splenica viri pondus librarum 41, & unciarum 8 tulit, roburque ad aortam uti 1319 ad 1000 habuit (*b*), & in alio experimento uti 1302 ad 1000 (*c*); arteriæ denique renalis robur ad aortam uti 51 ad 40 deprehendit (*d*). Plura talia experimenta ex dicto auctore, etiam ab Ill. HALLERO (*e*), pro magna parte collecta, enarrare possem, ex quibus tamen præcipue in animalibus institutis, & ex modo propositis satis liquet, arterias in universum quidem esse satis robustas, cæterum in ratione incerta, & variabili (*f*) densitates earum progredi; neque cum diametris arteriarum firmitatem minui, sed potius augeri, ita ut in universum trunci ramis suis debiliores fiant, unde etiam minus facile rumpuntur; quo molliora enim vasa, eo melius etiam impetum sanguinis majorem ferunt.

Omissis jam reliquis, quæ ad arterias pertinent, proximum est, ut quædam adhuc de ipso cordis motu subjungamus.

§. III.

Venæ cavæ, prope cor fibris musculosis conspicuis instructæ, sanguine, undique ex corpore redeunte, irritantur, contrahunt se,

(*a*) Experimental inquiry on some parts of the animal structure.
(*b*) Exp. 34.
(*c*) Exp. 36.
(*d*) Exp. 38.
(*e*) In Elem. Phys. c. h. tom. 1, lib. 11, sect. 1, §. 14.
(*f*) p. 60. 178.

illumque in atrium dextrum pellunt : hoc turget inde, & riget; vocant *diastolen* seu *dilatationem;* distensione autem irritatum contrahit se, quam actionem *systolen*, seu *contractionem*, dicunt; mox depletur, & sanguis propulsus in ventriculum dextrum cedit, sanguis enim continuo per venas cavas allatus impedit, ne sanguis contentus eo repellatur, unde acceperat atrium, partim etiam sanguinis in venam cavam inferiorem regressum valvula EUSTACHII, supra descripta, prohibet; ventriculus vero eo quidem tempore, quo in contractionem nititur atrium illud, contractus est; vacuus vero quum sit, ad relaxationem pronus evasit, &, valvulis tricuspidalibus ad latera appressis, sanguini irruenti cedit; ostio quoque arteriæ pulmonalis hoc tempore a valvulæ tricuspidalis lacinia quadam obtecto. Huc delatus sanguis ventriculum dextrum replet, dilatat, & eum irritatione sua ad contractionem sollicitat; hinc sanguinem pressum magna vi versus ostium arteriæ pulmonalis pellit, eamque, dum simul sanguis in ventriculum inpulsus valvulas tricuspidales a lateribus removet, ostio venoso apprimit, viamque in atrium præcludit, liberrime intrat. Sanguis sic, valvulis semilunaribus lateribus appressis, arteriam pulmonalem ingreditur, distendit eam, & ad contractionem incitat, quæ contracta, impedito sanguinis per valvulas semilunares refluxu, mox pellit eum per ramos ad surculos minimos, qui, in radiculas venarum pulmonalium continuati, sanguinem suum ipsis tradunt, & sic quatuor plerumque venarum pulmonalium ope sanguis in atrium cordis sinistrum redit, quod iterum distentum, irritatum, & contractum, sanguinem suum (dum interim hujus regressum in venas pulmonales continuo affluens sanguis prohibet) in sinistrum cordis ventriculum, cedentibus valvulis mitralibus, urget, replet, distendit eum, atque irritat; hinc contrahit se, &, dum valvulæ semilunares lateribus applicantur, libere sanguinem suum in aortam projicit, quæ per totum corporis habitum, exceptis pro parte pulmonibus, distribuitur, & per quam sanguis, minorum ramorum ope, qui omnes ex eadem sobolescunt, ad omnes partes pervenit.

In hac autem via magnas patitur resistentias ventriculus sinister ob aortæ arcum supra descriptum ; plurimum enim illic inflectitur arteria magna, quo fit, ut incurvatus iste angulus sanguinis ejecti impetum, & primarium ictum excipiat, ac maximum ejus torrentem versus aortæ truncum descendentem dirigat, ne sanguis, in supe-

riores aortæ ramos irruens, impetu suo mollissimum cerebrum pessime afficeret; hinc forsan *convexitas vasorum ab ictibus ipsis sanguinis eam in sedem fortius nitentis, densior fit* (*a*). Accedit quoque hic maxime consideranda perpendicularis in latus arcus aortæ pressio; sanguinis enim columna, oblique per arteriam projecta, premit parietes arteriæ suæ secundum lineas, quæ in ejus ambitum ad perpendiculum incidunt; *Facilis est demonstratio, cum obliquus iste ductus in duas rectas lineas resolvatur, quarum altera ad axin & ad parietem arteriæ rectissime parallela est, altera ad utrumque verticalis. Sed arteriæ nullo in animali a corde in rectitudinem exporriguntur, earumque ipsum principium arcus est. Quare in aortæ potissimum ea prima sede, ejusque parte, in quam axis ostii cordis ducit, aneurysmata frequentissima reperiuntur* (*b*). Hinc certe etiam in arcu illo aortæ frequenter invenerunt ossificationes, quæ præcipue in senibus obviæ sunt, quum in junioribus plus cedant parietes; & hinc potius ad Aneurysmata vera prædispositos illos observamus. Ossificationis talis exemplum descripsit ROLAND MARTIN in Act. Acad. Reg. scient. Sueciæ; in cadavere nempe viri annorum 65 prope locum, ubi primi magni rami arcus aortæ separantur, ossiculum durum invenerat monetæ exiguæ magnitudine, sed oblongum, in peripheria tenuius, & in margines cartilagineas, membrana interiore aliquo modo tectas, desinens (*c*). Similes ossificationes collegit etiam Ill. HALLERUS l. c. in notis, & ipse tales descripsit in *Opusc. Path.* (*d*). Ubi auctor demonstrat, squammas illas præcipue musculosam inter & intimam aortæ membranam concrescere.

SECTIO SECUNDA.

DE ANEURYSMATIS ETYMOLOGIA, DIVISIONE, AC DEFINITIONE.

§. IV.

DE vocis Etymologia inter se minime conveniunt Auctores. Placuit HIERONYMO MONTANO Aneurysma enervationem dicere, atque vocem, ab α privativo & νεῦρον nervus, derivare. JOH. BAPTISTA

(*a*) HALLERUS l. c. p. 74.
(*b*) Ibid. Tom. II, lib. VI, sect. II, §. 5.
(*c*) Anni 1765, vol. XXVI, trim. 4, comm. 6.
(*d*) Obs. 18, 19, 47 & 51.

Silvatico autem dilatatio dicitur, & ab εὐρύνω dilato deducitur. M. Aurelius Severinus e contra, illud ab εὐρηνεῖν, exilire seu effluere, desumendum esse, voluit. Quicquid sit, vix opus esse censeo hanc dirimere litem, cum Galeno magis de rerum natura, quam denominationibus, sollicitus: id saltem constat, Aneurysmatis vocabulum non ubique apud veteres eodem sensu occurrere: Galenus (*a*) nimirum, Aetius (*b*), Ægineta (*c*), & Avicenna (*d*), aliique inter veteres præstantissimi, Aneurysma adesse dicunt, quando arteria, quacunque etiam de caussa, ita fuit vulnerata, ut sanguis effluat. E contra Fernelius in omni Aneurysmate arteriæ dilatationem adesse credidit, quam sententiam & Vesalius fovisse videtur (*e*). Hac vero, a Fernelio de arteriæ dilatatione proposita, opinione haud contentus Sennertus statuit, in quolibet Aneurysmate muscularis, sive internæ tunicæ arteriosæ, ruptionem adesse, externa interim, quam tenuem, raram, & mollem vocat, illæsa remanente (*f*). Quantum autem sententiæ hæc ratiocinio & observatis obstet, cuilibet, qui Joh. Freindium (*g*) super hanc hypothesin consuluerit, facile apparebit. E quibus ergo satis superque constare mihi videtur, apud veteres hujus vocis notionem non tantum fuisse incertam, verum idem nomen contraria sæpe indicasse mala. Optime autem recentiores, ut error omnis evitetur, Aneurysmata in *vera*, *spuria*, & *mixta* disjungunt, quæ, inter se maxime diversa, singularem quoque expositionem requirunt: quam eo quidem ordine pertractare conabor, ut primi generis definitione tradita, subjungam etiam eam alterius, tertiique generis, simili plane modo in caussis, effectis, diagnosi, prognosi, & curatione exponendis progressurus, ut eo melius eorum generum insignis inter se discrepantia elucescat.

§. V.

Aneurysma verum mihi adesse dicitur, quando parietes arteriæ cujusdam spatium justo capacius circumscribunt.

(*a*) De tumoribus cap. II.
(*b*) Tetrab. IV, Serm. III, cap. X.
(*c*) Lib. IV, cap. VI.
(*d*) Tract. II, cap. XVI.
(*e*) Freindii hist. Med. pag. 111.
(*f*) Tom. III Op. om. Med. lib. V, p. I, c. XLIII.
(*g*) l. c. pag. 113.

§. VI.

Aneuryſma ſpurium definio, quod ſit arteriæ cujuſdam parietum, qua integri requiruntur, ob cohæſionem fibrarum vere ſolutam perforatio, quæ humores contentos in vicinas partes elabi ſinit.

Hoc autem genus in duas iterum inter ſe diverſas ſpecies a Cl. G. HUNTERO (*a*) ſubdividitur, quarum prior *diffuſa*, altera *circumſcripta* dicitur.

Per *diffuſam* intelligit arteriam, ita vulneratam, ut ſanguis per contextum celluloſum in vicinarum partium interſtitia diffundatur, atque Aneuryſma formet, levi tantum pulſatione prope arteriæ aperturam conſpicuum, & emphyſemati, aut anaſarcæ, reſpectu fluidi extravaſati, plane non abſimile (*b*). *Circumſcripta* vero ipſi dicitur arteria ita læſa, ut ſanguis emiſſus in ſacco quaſi peculiari a cellulari membrana, arteriam circumcingente, firmiore facta, vel & a ſuperjacente membrana aponeurotica confecto, hæreat, ita ut *verum Aneuryſma* ſimulet, non niſi cauſſis prægreſſis ab eo rite diſtinguendum (*c*).

§. VII.

Mixtum Aneuryſma, quod Cl. HUNTERUS invenit (*d*), in eo tantum conſiſtit, quod vena, penitus pertuſa, cum ſubjecta arteria, ab ea quoque parte, qua venæ contigua eſt, vulnerata, coaleſcat ita, ut ſanguis ex arteria directe in incumbentem venam a ſuperiori parte jam conſolidatam intret.

§. VIII.

Hiſce igitur generibus, de quibus nullum dubium ſupereſſe videtur, ſtabilitis, quæſtio mihi moveri poſſet, utrum jure quodam huc referatur *Cardiacum Aneuryſma?* An vero potius cum Cl. LIEUTAUD ſtatuere debeamus: *de cordis Aneuryſmate perperam mentionem ſubjeciſſe nonnullos auctores, quibus hoc titulo inſignire lubuit vulgatiſſimam thalamorum dilatationem, quæ toto cœlo a genuino Aneuryſmate*

(*a*) Medical Obſervations and Inquiries Vol. I, art. 26, p. 337.
(*b*) Ibidem.
(*c*) Ibidem p. 337 & 338.
(*d*) Ibid. pag. 340.

distat (*a*). Pace autem Illustrissimi Viri dixerim, concedi utcumque posse, quod cordis structura, firma admodum, insignes has distensiones ferri posse non tam facile videatur, inveniri tamen casus, ubi caussa dilatationis nimiæ, vel in corde ipso, vel in vasis ipsi vicinis manifesta, & ipsa quandoque dilatatio tam immanis fuit, ut summo proinde jure Aneurysmatum vocabulo insigniri possint. Invenit certe Cl. MECKELIUS cor, ob aortam nimis angustatam, tantopere distentum, ut totum pectus sinistrum adimpleret (*b*), & Ill. MORGAGNUS eadem fere de caussa cor, ita ampliatum, conspexit, ut dicat majus fuisse, quam si duo corda in unum conjungerentur (*c*). Ex quibus, ut alias cordis Aneurysmatum historias memoratu dignissimas, a permultis auctoribus descriptas, omittam, satis constare mihi videtur; non ita absurde similibus cordis affectionibus Aneurysmatis nomen a quibusdam auctoribus inpositum fuisse, eoque minus, quum in caussis horum malorum pertractandis visuri simus, præcipue has cum iis, quæ Aneurysmata vera in arteriis producere valent, facile comparari posse.

Nec adversariorum argumenta infringere videtur, quod idem Auctor de crustaceis sanguinis concreti lamellis desumit, quas plane deficere in his casibus asserit; lamellæ enim hæ hujus mali indolem nequaquam absolvunt, sed potius pro effectu Aneurysmatum, neque facile tamen pro symptomate individuo haberi possunt; cor nempe, continuo agitatum, undique sese contrahit, atque contenta expellit; non æque facile ergo hic, quam in reliquis saccis Aneurysmaticis, qui sese tantum pro parte contrahunt, sanguis retinetur, retentus in concretiones polyposas mutatur, factæ hæ internæ cordis dilatati superficiei apponuntur, unde non mirum, raro observatas fuisse ejusmodi concretiones intimæ cordis superficiei adhærentes.

Facilior vero Auctor videtur in altera *Aneurysmatis Cardiaci* specie admittenda, quæ a *dilatatione vasorum coronariorum* dependet, & a Cl. MATANO *Idiopathicum cordis Aneurysma* (*d*) vocatur.

Omitto jam minoris momenti Aneurysmatum species, qualis inprimis illa est, quæ Cl. HUNTERO adesse dicitur, quando, externa arteriæ

(*a*) Synops. Univ. Prax. Med. parte 1, p. 106.
(*b*) Hist. de l'Acad. Royale des Sciences & Belles-Lettres a. 1750, art. 5.
(*c*) De sedibus & caussis morborum &c. Epist. XVIII, art. 4.
(*d*) De Aneurysmaticis præcordiorum morbis §. 7.

arteriæ tunica læſa, interna; vel, hac lacerata, externa dilatatur (*a*). Quo ſpectat etiam *Mixtum* illud *Aneuryſma*, quod ſecundum Cl. MONROUM tale arteriæ vitium dicitur, quando ejuſdem tunicæ, prius dilatatæ, deinde rumpuntur (*b*). Hæ enim ſpecies, dum ad priores reduci facile poſſunt, ſpeciali pertractione non egent, neque illæ, quæ a ſitu ſuo interno, vel externo, natura quamvis eadem, ac ſupra definitæ, gaudeant, *internæ* quoque, vel *externæ* vocantur, quas ideo ſub priorum definitorum Aneuryſmatum titulo exponemus.

SECTIO TERTIA.

DE ANEURYSMATUM CAUSSIS.

§. IX.

ANEURYSMATIS VERI cauſſam proximam conſiſtere in arteriæ cujuſdam parietum, nimium inter ſe diſtantium, ſpatio, juſto capacius circumſcripto, in definitione vidimus: in remotas ergo potius nunc inquiramus cauſſas, quas, ut ſecundum ordinem Cl., & ſemper venerandi Præceptoris, GAUBII, ſibi in magnitudine cavi prætermodum aucta exponenda propoſitum (*c*) incedam, ad ſequentem inprimis *Aneuryſmatis veri* fontem reduco: *ſanguinis*, nimirum, *majori vi in latera vaſis actionem diſtendentem, quam hæc ſuperare contranitendo queant.*

Vidimus ſupra, quibus viribus gaudent arteriæ, ut contra ſanguinis vim diſtrahentem fulciantur; hanc inter, & vires pag. 370 recenſitas, addita, quam ab incumbentibus acquirunt, preſſione externa, æquilibrium datur, & antagoniſtarum munere inter ſe funguntur: hinc una, alterave potentia ſublata, tollitur illud æquilibrium, & mala naſcuntur haud exigua: imminuta v. g. vi diſtendente, eædem licet manſerint vires arteriarum contranitentes, cavitas imminuitur; econtra hiſce debilitatis, vis diſtendens augetur, & Aneuryſmata creantur. Fit ergo hic, quod in permultis corporis partibus contingere videmus; infirmatis e. g., vel quocunque etiam modo læſis muſculis abdominalibus peritonæum integentibus, viſcerum abdominalium herniæ

(*a*) l. c. pag. 319.
(*b*) Eſſays and Obſerv. Phyſic. and Liter. Vol. III, p. 236.
(*c*) Inſt. Path. Medic. §. 203, n. 1.

nascuntur; ob ossium calvariæ teneritudinem, mollitiem nimiam, seu inæquabilem, aut in his ossificationum defectus, (quorum egregia specimina a Cl. G. van Doeveren, & E. Sandifort, Præceptoribus honoratissimis, demonstrata vidi) aliasve caussas cerebri fulcimentum externum, quod ab ossibus habet, infirmantes, exortas in infantibus recens natis cerebri hernias lustramus: atque aëris pressione externa, quam in nostrum corpus a 34000 ad 39000 libras æstimant auctores, in quadam N. C. parte quocunque etiam modo imminuta, cutem in tumorem insignem elevari, ejusque vascula sanguine mirum in modum distendi videmus; hoc autem in producendis Aneurysmatibus quoque locum habere, exemplo venatoris egregie illustratur, qui, in latus dextrum subitissime caput suum flectens, illud non nisi summa cum difficultate reducere potuit, vixit dein deglutione, & respiratione difficillima, summoque totius corporis languore: post quindecim vero elapsos menses moritur, &, aperto cadavere, aortam maxime dilatatam, & ingentem in arteria subclavia dextra, ob violentam admodum distractionem, enatum saccum Aneurysmaticum mirati fuere adstantes (a). Quæ omnia docent solidorum continentium viribus, quibus vi contentorum distendenti resistunt, imminutis, tumores enormis quandoque magnitudinis elevari: ut vero de vi distendente imminuta dictum probetur, sufficit intueri, quæ fiunt in infantum canali arterioso, ubi recens natus respirat, per pulmones sanguinem libere pellit, neque amplius ejusdem per hunc canalem trajectione eget; quod de vasis quoque umbilicalibus ex Anatomicis constat; simulac enim in his vis distendens agere cessat, cavitas eorum deletur, & ligamentorum formam induunt.

Paucis ergo videamus, quænam illæ caussæ sint, quæ vires parietum arteriarum contranitentes debilitare valent. Spectant præcipue huc:

1.° *Congesta uberior sanguinis moles;* hinc in infantibus non tantum ob nimiam ciborum ingluviem; sed & in ipsis fœtubus, utero adhuc contentis, ob miram totius corporis, quæ ipsis ad eo promptiorem nutritionem summopere necessaria erat, gracilitatem, Aneurysmatum præcipue cardiacorum frequentia innotescit: in his enim cor, nimia sanguinis quantitate oppletum, facillime distendi, & vires suas contranitentes amittere, observata, circa Aneurysmata, in fœtuum una

(a) l'Acad. des Sciences l'an. 1700, p. 50.

alterave cordis auricula haud raro obvia, testantur; nec mirum, quum constet eo celeriorem cordis contractionem esse, quo homo suæ origini propior est, adeoque, licet arteriæ maxime etiam hac ætate contractiles sint, cito tamen cordis contractionibus frequentissimis sanguine ita obruuntur, ut vel cedere, vel rumpi cogantur: sed continuo tantum per arteriarum fines expelli debet, quantum cor in eas inpulit: accumulabitur ergo sanguis in corde, vasisque majoribus, & parietes eorum ultra modum distenti ad Aneurysmata sensim disponuntur.

2.° *Sanguinis volumen expansione auctius*; in statu naturali inter se proportionatæ sunt arteriarum vires, & vis earum latera distendens; si ergo sanguis quacunque etiam de caussa rarefiat, vires contranitentes superabuntur, &, accedentibus aliis caussis prædisponentibus, arteria, hic illic magis debilitata, dilatationem nimiam, immo, ni per v. s. cito huic humorum rarefactioni succuratur, ipsam quando rupturam portendit, quod in hæmoptoë, aliisve morbis nimis frequenter fieri videmus, ut mihi Cl. HAZON videatur, summo jure capacitatem cordis ventriculi dextri naturali duplo majorem nimio opii usui adscripsisse, quum certum sit, opium humores N. C. magnopere rarefacere (*a*).

3.° *Impeditus trajectus*; qualis haud raro nascitur a polypo, arteriæ cavum ita opplente, ut vel plane sanguinis transitus denegetur, vel saltem difficillimus reddatur; unde fit, ut cor hanc sibi molestam resistentiam, præcipue si ipsi vicina fuerit, superare tentet, & arteriarum fibras debilitando, saccum aneurysmaticum formet. Qualem polypum, aortæ Aneurysma in cadavere CAROLI PATINI detectum, & quasi aliud cor pericardio suo inclusum, repræsentantem, præcessisse, & ægrotanti magna mala intulisse ferunt (*b*). Ne jam memorem multiplices arteriarum angustationes, ossificationes, aliasve caussas, liberum sanguinis per vasa sua trajectum impedientes, & in posterum, ubi de cardiacis Aneurysmatis caussis agam, latius tractandas.

4.° *Impetus advecti sanguinis enormis*; quicquid motum sanguinis progressivum intendere valet, symbolam suam hic conferre poterit; notum enim est, sanguinis motum a frequentiori ac validiori cordis

(*a*) Journal de Médicine, Chirurgie, Pharmacie &c. par M. VAN DER MONDE, Tom. IX, p. 516.

(*b*) ALEX. KNIPS MACOPPE in Epist. edita Brixiæ an. 1731, §. 3, pag. 3.

contractione maxime augeri, & vim illam, qua arteriarum latera ab axi recedere coguntur, in ratione composita ex frequentia, & robore contractionum cordis majori increscere: arteriæ hinc, quæ semper sunt in diastole, quum cor est in systole, omnem ejus, qua arterias magis dilatare conatur, actionem sufferre debent, unde maxime earum latera urgentur, ut ab axi recedant, & omnes, ex quibus conflantur, fibræ distrahuntur, ut sanguini impetuosius irruenti majus nascatur spatium. Hinc nixus & motus vehementiores ob vomitum, clamorem (*a*), ob animi pathemata, præcipue iram & terrorem, tusses convulsivas infantibus, partum difficilem in parturientibus, aliæve magnæ corporis agitationes, viriumque contentiones, toties his malis ansam dederunt. Nec parum quoque huc contulerunt quicunque morbi spasmodici, in quibus sanguis magna vi versus præcordia congeritur, ibique cordi, vasisque majoribus insignem vim inferunt, malum v. g. hystericum, hypochondriacum, asthma convulsivum, epilepsia, ipsumque febrile frigoris stadium.

5.° *Parietum robur imminutum*; quatuor præmissæ caussæ huc referri debent, agunt enim parietum arteriarum robur imminuendo: dantur tamen adhuc innumeræ aliæ, quæ vel dependent *a depravatione totius corporis*, ob morbum v. g. diu passum, malique victus abusum; unde humorum cacochymia, epilepsia, aliaque mala infantes ob incuriam, penuriamve parentum haud raro invadunt; ob aëris qualitates noxias; climatum naturam, & locorum humiliorum, ac paludosorum constitutiones insalubres; coitum immodicum; mensium suppressionem, eorumve fluxum nimium, ac fluorem album; ciborum quantitatem nimiam, & qualitatem depravatam; labemque veneream &c.: vel *a topica arteriarum debilitate*, nata e. g. ex parietum arteriæ irrigatione, indeque inducta mollitie, ac arrosione a materia purulenta, ichorosa (*b*), ex prope sito abscessu, vel ulcere maligno profluente; ex contusione qualicunque; tunicæ unius, pluriumve

(*a*) In carotide ex vehementissimis clamoribus obortum Aneurysma, quod, comprimendo asperam arteriam, ægro mortem intulit, Cl. Præceptor GAUBIUS vidit. (conf. VAN LEEUWEN diss. de Aneurysmate vero pag. 13.)

(*b*) Notandum tamen non omni tempore caussam hanc Aneurysmata producere; vidit certe Exp. PUTHOD (ut scribit M. MORAND in opusc. de Chir. Tom. 1, pag. 225.) arterias crurales, & epigastricas per longum tempus materia purulenta, ex abscessu in inguine profluente, irroratas, licet nullum vitium inde in ipsis vasis contigerit, ad interim tamen puris acrimonia tanta erat, ut vel os pubis carie fuerit affectum. Minime autem meris speculationibus tantum inniti hanc a nobis propositam caussam, ex iis, quæ apud

vulnere a cauſſa externa, ſecante, pungente &c., vel interna diſtrahente, & dilacerante; aut arroſione ob humorum acrimoniam, ſive fuerit ſcorbuto, labe venerea, vel remediorum mercurialium uſu (*a*) ſanguini inducta, aliisque ſimilibus.

6.° *Eorum, quibus a foris fulciuntur arteriarum parietes, ablatio;* Supra jam vidimus, quomodo, ablato externo, quod inteſtina a peritonæo, cerebrum a calvaria habent, fulcimento, herniæ eorum cavis contentorum haud raro contingant; ſimili plane modo & hic arteriarum dilatationes a fractis (*b*) v. g. vel luxatis, quibus ipſæ accumbebant arteriæ, oſſibus, oriri queunt; hoc enim in caſu vis diſtendens ſanguinis arteriarum vires contranitentes ſuperare, & earum latera in ſaccum aneuryſmaticum diſtrahere debet. Hinc, ſi a carie, quacunque etiam de cauſſa enata, vicinum os fuerit exeſum, ipſi accumbens arteria, deficiente fulcro, in ſimile vitium facillime incidere poteſt. Evincit forte hoc illud a Cl. TARGIONIO annotatum exemplum, & ab Ill. MORGAGNO (*c*) memoratum: invenerat nempe magnam foveam in thoracis vertebris excavatam, eique oppoſitam venam ſine Pari admodum varicoſam, quod vitium veroſimiliter inceperat, cum vertebræ ob ætatem non amplius cederent; poſt læſam per glandem plumbeam claviculam, inſequentem vidit arteriæ ſubclaviæ ſaccum aneuryſmaticum Cl. ACREL (*d*); & obortum Aneuryſma Arteriæ Femoralis poſt oſſis fracturam JOS. WARNER (*e*) deſcribit.

7.° A paucis auctoribus haud immerito *arteriæ contraniſus ad ictum ſubitaneæ percuſſionis ſuperadditur.* Hoc in caſu, quum arteria eſt in diaſtole, omnem percuſſionis ictum excipit; hinc ejus fibræ diſtrahuntur, & divulſæ ſaccum aneuryſmaticum formant. Vidit LANCISIUS hominem 45 annorum, ſanum & fortem, qui, per publicam viam incedens, a quodam ex ludentibus ſphæra buxea in læva dorſi

---

MORGAGNUM (in lib. II de ſedibus, & cauſſis morborum &c. Epiſt. XVIII. a 27. XXVI. a 17. XXVII. a 2. 22. & ſeq.), & apud LANCISIUM (de motu cordis, & aneuryſmatibus part. II. prop. 32,) occurrunt, egregie confirmatur, quorum poſterior bina exempla citat, ubi tumor venereus claviculam occupabat, unde, vicina arteria ſubclavia eroſa, Aneuryſma naſcebatur.

(*a*) LANCISIUS l. c. prop. XXXIV.

(*b*) Tale exemplum CHARLES WHITE narrat (caſes in ſurgery pag. 141.)

(*c*) l. c. Epiſt. XVIII. a 29.

(*d*) Vid. Cl. SANDIFORT *Natuur- en Geneeskundige Bibliotheek 5de Deel 1ſte Stuk, p. 152.*

(*e*) Caſes in ſurgery caſ. XXII.

parte vehementer percussus fuit, pars autem læsa præter contusionis indicia nihil monstrabat, remanente tantum sensu molesto, eo in loco, donec post 4 annos de profunda in loco percusso pulsatione, sensim increscente, conquereretur, & tumor, in gibbam prope spinam elevatis & corrosis costis, ab audacissimo Empirico pro abscessu habitus, crudeli ferro aperiretur, ita ut sanguinis flumen tanta erumperet extra alveum suum celeritate, ut animam secum rapuerit a corpore (*a*). Et, ut exemplum N. N. HOLTORFII (*b*) & aliorum omittam, unicum casum ex Cl. SWIETENIO addo, quem observavit in homine pusillæ staturæ, qui, vespere per tenebras incedens, pectus dextrum validissime palo impingebat, acerbo in summa pectoris regione vexabatur dolore, paulo post tamen iterum cessante: elapsis vero aliquot mensibus, insolitam pulsationem sensit æger sub dextra clavicula sensim aucta, anhelabat cito, ad suffocationem quandoque usque; sic per annum languens, subito periit. Aperto cadavere invenit Cl. SWIETENIUS arteriam subclaviam dextram in saccum ingentem dilatatam, & adeo extenuatam, ut sanguis contentus transpareret, &, levi tantum vulnusculo inflicto, ingens copia sanguinis concreti eruperit (*c*).

E quibus liquet, haud immerito, caussam hanc, ultimo numero indagatam, primarias inter Aneurysmatum caussas annumerari. Descriptis vero his plures forte aliæ caussæ superaddi possent, quas autem, ut minus frequentes, vel facile ad has classes referendas, omitto.

§. X.

Aneurysmatis spurii caussas jam indagaturus, necesse est, ut ex definitione hujus generis repetam, ejus naturam consistere in arteriæ cujusvis parietum solutione continui, ita facta, ut humores contenti in partes vicinas effundantur. Ad remotas vero caussas spectant:

1.° Vires Mechanicæ externæ, secantes, pungentes, contundentes, dilacerantes, hinc v.g. V.S. nimis inprudenter institutæ toties morbum hunc intulerunt, nec non punctiones gladiorum, aliorumve instrumentorum pungentium ope, qualem casum de homine SAVIARDUS narrat, cujus arteria cruralis in interiore, & superiore femoris parte ab adacto

(*a*) l. c. prop. XXI.
(*b*) In Diss. de aneur. in cap. pueri XI annorum Argentorati edita an. 1722.
(*c*) Tom. 1. Comment. ad aph. pract. BOERH. p. 288.

in eum locum gladio ita vulnerata erat, ut ſanguis effuſus, in interſtitiis muſculorum magna quantitate collectus hæreret (*a*). Immo ipſa Aneuryſmatum verorum, ab imperitis pro abſceſſibus habitorum, audax inciſio haud raro huic malo anſam dedit, & ſubitaneam mortem, ut in ſupra citato Cl. SWIETENII exemplo confirmatum vidimus, miſerrimis ægris, bona ſpe crudeli lanceolæ ſeſe ſubjicientibus, quandoque intulit. Et, ut quoque de vi contundente conſtet, ſufficiet attuliſſe memorabile illud exemplum ab Exper. viro D. MUMMSEN (*b*) communicatum: Juvenis nimirum robuſti, annorum unde viginti, quum effrenatum equum effugere volentem cauda retinere contenderet, pectus tam violenter illius calce percutiebatur, ut reſiliens humi proſterneretur ſupinus: reſurgens tamen ſubito, & iracundus in ſtabulum properatus, paulo poſt mortuus concidebat. Examinato cadavere, ſternum quatuor, & dimidium pollicem circiter ſupra cartilaginem xyphoidem tranſverſæ fractum, ejusque pars inferior ſuperiori parte longe depreſſior facta deprehendebantur; ſterno autem ſublato, non niſi exigua ſugillatio in mediaſtino, nihilque effuſi ſanguinis in ipſo pectore, ſed magna ſeri pellucidi (quod vel ſemilibræ pondus ſuperabat) & ſanguinis coagulati, cor ipſum, ejusque auriculas undique adhærentis, copia in pericardio ſeſe offerebant. Perpendicularis quoque hiatus, per quem ſanguis effluxerat, in auriculæ anterioris margine detegebatur, in extremis anguſtus, & in media parte magis diſtans dimidii pollicis longitudine, & in inferiori cœco auriculæ fine præcipue conſpicuus. Præter hanc aperturam, in auriculæ anterioris parte exteriori obviam, adhuc alia in interiori auriculæ parte, ſuper annulum nempe oſtii auricularis ventriculi dextri, venoſi dicti, conſpiciebatur fiſſura tranſverſa, pollicem cum dimidio fere longa, non tamen ad ipſum auriculæ ſeptum penetrans, cujus labia, parum inter ſe diſtantia, filo quodam tranſverſo retinebantur. Tertia denique fiſſura in membrana, quæ foramini ovali, in fœtu ſemper hianti, prætenditur, in adultis vero plerumque accreta invenitur, conſpicua, tranſverſa ſimiliter erat, a columna nempe anteriori annuli ovalis verſus poſteriorem directa; labia ejus, filamento exiguo non ſatis retenta, ita diſtabant, ut libera proinde ex anteriori auricula in poſteriorem daretur via.

(*a*) Obſ. Chir. Obſ. LXIII.
(*b*) In diſſ. de Corde rupto LIPSIÆ an. 1764 edita.

Casum hunc, nitidissimo iconæ citatæ diss. annexo illustratum, & a LUDWIGIO *Adversf. suis Medico-Practicis* insertum (*a*), huc retuli, ut inde pateat, quantum contusiones valeant, ut Aneurysmata creentur.

2.° Huc referri debet *ruptio*, ῥῆξις dicta, ex vi interna distendente ob caussas §. præcedenti expositas enata; omnes enim caussæ, quæ ad Aneurysmata vera inducenda quicquam conferre valent, valebunt etiam, si vel violentiores fuerint, vel diutius duraverint, hoc Aneurysmatum genus inferre; quare haud opus erit easdem hic repetere: liceat tantummodo breviter monuisse, præcipue illam caussam huc spectare, quam sub titulo *impetus advecti sanguinis enormis* descripsi: testantur nimirum observata, haud raro ex sanguinis congestione nimia versus cerebrum, effuso nempe eodem, apoplexiam; versus pulmones hæmoptysin; versus ventriculum vomitum cruentum &c. oriri; quæ affectiones plerumque arteriarum rupturæ adscribendæ sunt. Nec tamen tantum hoc de minoribus arteriis sic intellectum velim; idem certe in majoribus fieri sequens memorabile exemplum evincit: vir sc. quinquagenarius affectionibus hypochondriacis frequenter obnoxius, gulæ atque vino mire indulgens, temperamenti sanguineo-biliosi, postquam facies rubore admodum perfusa erat, & scommata varia, ac vaniloquia protulerat, subito gurgite cruento ex ore effluente, mortem inopinatam obibat; aperto cadavere, ac lustrato thorace, arteria pulmonalis plane disrupta inveniebatur, ex qua 12 propulsæ sanguinis libræ statim post discissionem eruperant, & forsan plures erupissent, si non post obitum obturaculum faucibus fuisset immissum (*b*).

3.° Nec minori jure his caussis *arteriæ erosio ab acribus*, quam διάβρωσιν vocant, annumeratur. Acrimonia enim qualiscunque sive generalis, sive particularis, humoribus ex causis (in §. præc.) passim notatis, inducta, arteriarum parietes ita disponere potest, ut, externa inprimis accedente caussa, facile erodantur. Mirum enim, quantum humorum acrimonia valeat, ad solidas nostri corporis partes erodendas: scorbutus v. g. vel durissimos dentes erodit: lues venerea maxima & fortissima corporis ossa in cariem convertit, & ipsum quoque

(*a*) Vol. 1, parte 1.
(*b*) MATANI de Aneurysm. præcordiorum morbis §. 63.

quoque cancroſum virus dira tabe vicina omnia abſumit; ne dicam jam, quot, quantosque effectus in oſſibus, reliquisque corporis ſolidis haud raro producat materies purulenta, acris, ichoroſa, quæ viſcera non tantum exedere, oſſa erodere, ſed & totam eorum ſubſtantiam plane deſtruere valet, ut facile quis concipiat caſum, a LANCISIO obſervatum in homine quadragenario, ob fortunæ ſuæ tenuitatem pravis alimentis nutritum, & acrimonia humorum (quæ veroſimiliter ad morbum hunc producendum plurimum contulit) atque nativa arteriarum gracilitate laborantem, qui, cum prægrandem, & ſummi ponderis arcam ligneam, baculis etiam oppoſitis in locis coadjuvantibus, ab uno in alterum locum amovere conaretur, vehementiſſimum ictum ipſius angularis arcæ partis in ſummo ſterno excipiebat, cui infortunio poſt prægreſſam ſanguinis ſputorum ejectionem cum levi tuſſi, atque profundum eo in loco relictum dolorem, ſuperveniebat fortis quædam pulſatio, quam tandem lenta mors poſt annum ab accepta percuſſione terminabat. Aperto cadavere pars interior ſterni carie obſeſſa, & in cavam figuram, ſub qua tumor aneuryſmaticus latebat, elevata, ipſumque Aneuryſma ex parte antica, & dextera flexuræ Arteriæ aortæ, magnitudine ſua malum Punicum referens, ortum deprehendebantur (*a*). Ne memorem jam caſum, facile forte huc referendum, quem de homine, ex Aneuryſmate vita functo, Cl. MATANUS refert, cujus ventriculus mirum in modum ſanguine, qui ex arteriæ aortæ Aneuryſmate in ejus cavum influxerat, diſtentus erat. Tumor nempe aneuryſmaticus, œſophago adhærens, talem ſibi viam fecerat, ut ſanguis directe ex aorta in œſophagum tranſire poſſet (*b*). Plura ſimilia exempla apud SAUVAGES (*c*), MORGAGNI (*d*), aliosque occurrentia, huc referri poſſent, ſi hanc rem ulterius comprobare neceſſe foret; quum vero ex allatis ſatis conſtare mihi videatur, humorum acrimoniam, ſive ea totam ſanguinis maſſam infecerit, ſive peculiari tantummodo loco enata, inſigni arteriarum & vicinarum partium parietes erodendi facultate gaudere, quo fit, ut abſtruſiſſimi quandoque morbi excitentur, Medicorum admirationem abripientes, & in formandis indicationibus peſſimis

(*a*) l. c. part. II, prop. XXII.
(*b*) l. c. §. 62.
(*c*) Noſ. Method. Tom. III, p. 2, ord. 1 de hæmatemeſi n°. 2.
(*d*) De ſed. & cauſſis morborum &c. lib. II, epiſt. XVIII, art. XXVI.

erroribus ansam dantes, ita ut, teste MATANO, ægroto, qui chronico antea morbo correptus putabatur in hydropem incidisse, diuretica remedia propinaverit Medicus, quorum usu in irritum delapso, improvisus tandem interitus cunctorum spem eludebat: communis tamen omnium ægrotum hydrope exstinctum fuisse restabat consensus, quum similia, quæ asciten concomitari solent, signa præcessisse semet persuasum quilibet haberet. Lustrato autem cadavere, non serum, non aqua, sed cruentus prodibat gurges ex aortæ trunco, circa emulgentes arterias discisso, erumpens (*a*).

§. XI.

Aneurysmatis Mixti naturam consistere in communicatione, venam inter & arteriam relicta, ex pertusa vena, arteriæque subjectæ læsione ita enata, ut venæ vulnus exterius cum cutaneo coalescat, interior vero venæ apertura cum ea arteriæ communicationem alere pergat, supra jam in definitione vidimus. Ut autem de causa aliquid dicamus ad Cl. HUNTERUM confugiendum est, qui primus hanc Aneurysmatis speciem observationibus illustravit (*b*).

Quam *Hunteri observationem* postea Cl. CLEGHORN singulari quoque casu confirmavit, fateri haud erubescens, sese hujus observationis diagnosin accuratissimæ Ill. HUNTERI descriptioni debuisse (*c*), &, quamvis placuerit ipsi potius speciem hanc *nomine Varicis Aneurysmatici* insignire, eamdem tamen cum Cl. HUNTERO servavit definitionem, caussæque indigitationem, quam ambo in *venæ sectione nimis imprudenter instituta*, *ita ut*, *vena penitus pertusa*, *læsa quoque fuerit subjacens arteria*, posuerunt; quæ tandem observata Peritissimi Chirurgi ELSE, WHITE, & ARMIGER evicerunt: Si nimirum, facto tali Aneurysmate, quacunque etiam de caussa vulneris inferioris venæ, ejusque arteriæ coalitio impediatur, dum interim cura Chirurgi superius venæ vulnusculum ad cicatricem deducatur, vitium aderit, quod de veri, quodque de spurii Aneurysmatis specie participabit, cujus rei veritas magis constabit, quando in signa hujus speciei diagnostica exponendo versabimur, & singularissimas, a nominatis viris annotatas, observationes paucis enarrabimus.

(*a*) Ibidem.
(*b*) Med. observations and Inquiries vol. I. art. XXVI, & vol. II. art. XXXVI.
(*c*) Obs. Med. Tom. III, p. 110.

§. XII.

Duas *Aneurysmatis Cardiaci* dari species, antea jam innui. Harum una cordis cavitatis capacitatem justo majorem; altera autem ejusdem vasorum coronariorum dilatationem nimiam, ut caussam proximam, agnoscit. Prioris caussæ remotæ, quas eo quidem prolixius hîc investigabimus, quum permulti sint auctores, qui huic speciei vel fidem denegant, vel saltem ejusdem frequentiam, qualis ab aliis descripta fuit, in dubium trahunt, præcipue hæ sunt:

1.° *Hæreditaria ad cordis Aneurysma dispositio.* Testantur enim observata, a prima quandoque ætate cordis cavitates, quo ad fibrarum nexum, ita fuisse debiles, ut, levi tantum accedente caussa procatarctica, in saccum aneurysmaticum sese dilataverint, & sane talem dispositionem Cl. LANCISIO in Nobili quadam familia observare licuit, in qua nimirum quatuor se ordine excipientes generationes, Proavum nempe, Avum, Patrem, & Filium pessimo hoc mali genere vexatos fuisse novit (*a*).

2.° *Enormis advecti sanguinis impetus versus cor* summo quoque jure huc referri posse videtur; si quacunque etiam de caussa sanguis ab exterioribus N. C. partibus interiora versus compellatur, obruuntur præcordia, sanguinis trajectus per cor, ac vasa ipsi vicina impeditur, & anxietates quandoque immanes exoriuntur; fibræ hinc vel auricularum, ventriculorum, arteriæ pulmonalis, vel aortæ divelluntur, &, continuatis alternis cordis palpitationibus, sensim sensimque tono suo orbantur. Neque caussam hanc meris tantum speculationibus niti, evincet auctoritas perspicacissimorum in re medica Virorum, BONETI puta, LANCISII, MORGAGNI aliorumque, quorum scripta satis superque demonstrant, a diu passis cordis palpitationibus, corporis animique commotionibus validissimis, præcordiorum morbis variis, deformitatibus v. g. organicis, catharrhis, asthmatibus, aliisque innumeris diversæ indolis affectionibus convulsivis, epilepsia, malo hysterico, & similibus haud raro cordis Aneurysmata enata fuisse: quo inprimis etiam spectare mihi videtur febrile frigoris stadium, in quo ex omni ferme corporis ambitu externo humores interiora versus propelluntur, præcordia invadunt, & necessario immanem vim distrahentem in cordis, vasorumque majorum fibras, exserunt.

(*a*) De motu Cordis & Aneurysm. parte II, prop. XLVII.

3.° *Impeditus liberior ſanguinis per cordis cava trajectus* præcipue huic malo anſam dare poteſt : quæcunque ergo obſtacula, in arteriis hærentia, ſive fuerint enata in arteria pulmonali, ſive in aorta, huc ſpectant : qualia ſunt valvularum incraſſatio nimia, in ſubſtantiam cartilagineam degeneratio, imo quandoque oſſificatio, qualem a Cl. MORGAGNO in arteriæ pulmonalis valvulis ſemilunaribus obſervatam legimus, ubi valvulæ colligatæ quaſi videbantur (ita quidem, ut vix foramen ſanguini tranſituro relinqueretur (*a*) : quibus annumerandæ quoque ſunt valvularum protuberantiæ, ex adnatis introrſum excreſcentiis obortæ (*b*), ipſarum arteriarum prominentiæ, atque tubercula, earum oſſificationes, quarum innumera exempla idem auctor libro citato allegat, vaſorum cavitas quacunque etiam de cauſſa multum imminuta, ſive ex corporibus heterogeneis intus enatis, ſive a ſpaſtica conſtrictione, ſive ab alia quavis externa cauſſa comprimente, aut & connata præternaturali arteriæ anguſtia illata; quo præcipue ſpectare videtur obſervatio illa a Cl. MECKELIO deſcripta (*c*), & (§. IX) verbo memorata, fœminæ 18 annorum, quæ jam a tenera ætate anxietatibus, & univerſali corporis tremore, cordisque palpitationibus vexata, poſt menſium ſuppreſſionem, atque paſſam ſyncopen, ad plures abierat : luſtrato enim cadavere, aortam ita anguſtatam invenit Cl. AUCTOR, ut dimidiam vix pulmonalis arteriæ æquaret diametrum ; cor autem, totum latus ſiniſtrum occupans, prægrande erat, juſto capaciori pericardio involutum, flaccidum tamen, & ventriculis ambobus æque robuſtis gaudens. Qualem caſum & exhibet Ill. MORGAGNUS (*d*), ubi, præter vitium coarctationis, jam a primordiis innatum, concurrit etiam frequens, & diuturna corporis in arteriora incurvatio, qua fit, ut magni inferiores arteriæ rami non uno in loco ad angulos flectantur, & flexi, continuata hac incurvatione, retineantur, ſed inſuper, quo magis antrorſum curvatur corpus, eo magis ventris viſcera, & per hæc quoque diaphragma comprimuntur, ut minus expeditus ſit per ventrem ac thoracem ſanguinis motus, arteriarum ramis, truncoque ipſo conſtrictis, & magis in anguſtum redactis : naſcetur hinc, ob

(*a*) Lib. I. de ſed. & cauſ. morborum, &c. ep. XVII, art. XII.
(*b*) MORGAGNI ibid. ep. XXIV, art. XVIII.
(*c*) Hiſt. de l'Acad. Royale des Sciences & Belles-Lettres de l'année 1750, com. 5.
(*d*) L. c. epiſt. XVIII, art. IV.

impeditum per arteriam magnam trajectum liberiorem, sanguinis accumulatio in corde eo major, quo ipsa fuerit in arteriarum cavo resistentia magis adaucta, &, increscente vi distendente, magis magisque distrahentur cordis fibræ, ut tandem vel plus cedere, vel rumpi cogantur.

De his autem omnibus adhuc id monendum est, quod, nata in arteria aorta resistentia, Ventriculus sinister, in pulmonali econtra, dexter cordis Ventriculus magnopere soleat distendi, ut Cl. MORGAGNI (a) aliorumque observata evincunt: quare errasse crediderim Cl. LANCISIUM, dum scribit, cum ad aortam est obstaculum, dilatationem *in dextris cordis cavis plerumque solere accidere: cum vero in sinistris accidit, fere semper in Auricula, non in Ventriculo observari*, idque *patere in casu, relato a* JOS. BONETO *Anat. Pract. Lib. II, sect. VII, obs. 49. ex* DANIELIS HORSTII *animadversione* (b). Ad hunc vero locum notat Cl. MORGAGNUS, *quod, si eum casum relegisset Lancisius, sinistram quidem Auriculam majorem apparuisse dextra, vidisset, sed de ventriculorum magnitudine nihil sigillatim; illud dumtaxat generatim dictum, cor nimia quantitate excessisse, ut tam magnum adstantes summe admirarentur. Si vero non modo aliorum, sed & sui ipsius respexisset observationes; continuo sibi aliter sentiendum, animadvertisset* &c. (c).

Tandem ad hunc numerum referri quoque debent aortæ curvatura justo acutior, qua fit, ut resistentia, cordi exinde enata, augeatur, & sanguinis transfluxus per illud difficilior reddatur, ut denique fibræ, a se invicem divulsæ, *cardiacum Aneurysma* efforment.

Nec minor quoque cordis viribus contractibilibus opponetur obex a polypis, in aorta & pulmonali arteria haud raro inventis, & ab auctoribus descriptis, quorum exempla ne plura memorem, unum adduxisse sufficiet notabile, in cadavere Caroli Patini obvium, ac in epistola ab Alexandro Knips Macoppe descriptum (d); aperto nimirum thorace, aorta ita dilatata offendebatur, ut aliud cor in pericardio conclusum æmularetur, dissecta vero tunica, apparuit,

(a) l. c. epist. XVIII, art. v.
(b) l. c. part. II, prop. LIII.
(c) l. c.
(d) Brixiæ anno 1731 edita; partim etiam a MATANO in tract. cit. §. LXVI descripta.

polyposam intus concretionem contineri, quæ magnitudine sua eam ovi anserini grandioris, & pondus trium quatuorve unciarum, adæquabat, tendinosis principiis aortæ radicibus supra semilunares valvulas innixa basi, &, latiori ventre soluto, in serratum apicem desinens, ad divaricationem usque arteriæ porrigebatur, haud tamen aortæ parietibus quasi cartilagineis ita coaptata, quin, relictis rimulis, quædam liquidi quantitas interflueret.

Si itaque tale obstaculum sangüini, ex cordis cavis profluxuro, opponi possit, quid mirum, si cor quandoque enormiter totum quantum, vel pro parte tantum distendatur.

4.° *Humorum acrimonia, concurrentibus cordis palpitationibus*, plurimum ad hanc speciem producendam conferre valet; constitit jam (n°. 2. hujus paragr.) a cordis palpitationibus frequentissimis, ac diuturnis, valde debilitati ejusdem fibras, ita ut, si huic infirmitati superaccedat humorum acrimonia, quæ in vim cohæsionis, rodendo sc., continuitatem solvendo, imo quandoque integritatem continentium solidorum plane destruendo, ut plurimum agere solet, facillime, arrosa cordis superficie interna, & amissis pro magna parte, quibus se sanguini distendenti opponebat, viribus contranitentibus, parietes cordis a sanguine, justo copiosius in illud irruente, maxime distendi valeant; hinc cordis Aneurysmata toties occurrere in corporibus hypochondriacis, hystericis, epilepticis, lue venerea, aliisque morbis similibus afflictis, in quibus humorum acrimonia frequens cordis palpitationis comes existit, optimorum practicorum testimonia ferunt. Non negavero tamen humorum circulantium acrimoniam solam rarissime, si unquam, huic morbo ansam dare posse; si enim tantummodo consideremus, motum sanguinis nullibi velocius, atque rapidius, quam per cordis cava, ejusque vasa majora peragi, mirum certe haud poterit videri, si cum LANCISIO statuamus, Aneurysma cardiacum vix fieri posse, nisi una simul magnorum canalium & orificiorum obstaculum accesserit (*a*); aut cum hoc cordis parietum erosio a materia purulenta, ichorosa, ex abscessu post inflammationem vel ulcere maligno profluente, illata, concurrat.

5.° Neque sicco pede me hic præterire posse *sanguinis in polyposam materiem concretionem* facile putaverim; fateor equidem, multos

(*a*) l. c. parte II, prop. XLIX.

esse Auctores, qui polyporum in homine vivo generationem non tantum negant, sed & in alios, hanc theoriam lubenter admittentes, atque exemplis illustrantes, maxime invehunt; inter quos KERCKRINGIUM nominasse in præsentia sufficiet, qui, non nisi in articulo mortis polypos nasci opinatus, voluit omnia illa symptomata, quæ vulgo a Medicis, tanquam polypum concomitantia, incusantur, ab aliis caussis derivare, & TULPIO, ac BARTHOLINO errorem imputare, quod vivos polypo cordis, aliarumve partium, non raro afflictos fuisse, autumaverint: *Servo enim*, inquit, *ejusmodi, quos ipsi vocant, polypos, ex variis partibus collectos : nihil autem aliud sunt, quam sanguis, qui post animalium mortem refrigeratus & grumosus, durusque redditus, ex corde, hepate, & cæteris partibus extrahitur, in varios ramos divisus, prout ibi in cavitatibus variis hæsit, qui polypo narium ita similis est, ut prima fronte prorsus idem appareat* (*a*) : sed quilibet me hic facile concessurum videbit, haud raro polyposas concretiones in agone mortis formari posse, quum certum sit, & ad oculum demonstrari possit, sanguinem, circulum ire cessantem, in suas partes secedere, & præcipue in solidiorem massam abire, & hanc veritatem nunquam a TULPIO, aut BARTHOLINO negatam fuisse crediderim. Minime autem KERCKRINGII argumentum ita stringit, ut simul statuere haud queamus, vivente homine, polypos nasci posse : refragaretur sane hoc quotidianis observationibus, quum constet, impeditam quacunque etiam de caussa circulationem non tantum, sed & eandem nimis acceleratam; motus febriles; æstum; vasorum angustiam; compressionem; exercitia corporis nimia; terreorum, adstringentium, calefacientium, spirituosorum abusus, quotidianas fibræ sanguinis densitatis majoris caussas fieri (*b*) : ita ut in exanthematicis febribus, cum inflammatione conjunctis, testimonia BOERHAVII (*c*), & SWIETENII (*d*) ferant, sanguinem quandoque adeo densatum fuisse, ut ne gutta quidem de naribus stillans difflueret; & testante AUGENIO, in febribus ardentibus sanguis absque sero visus fuerit (*e*); in apoplectici sanguine serum minime secessisse, notaverit

(*a*) Oper. omnium Anat. obs. LXXIII, pag. 145.
(*b*) Cl. GAUBII Instit. Pathol. §. 367.
(*c*) Prax. Med Tom. I, pag. 265.
(*d*) Comm Tom. II, pag. 4,8.
(*e*) De Venæ sect. lib. IX, cap. 24.

SCHWENCKIUS (*a*); in morbo acuto sanguinem absque sero fuisse, FANTONUS Auctor sit (*b*); ac, teste SALIO, in funesta syncope sanguis in arteriis, venisque, adeo coactus fuerit, ut solida ejus massa extraheretur (*c*); &, monente Cl. HUXHAMO, in ægris, pleuritide, & peripneumonia epidemica affectis, sanguis viscidus, parumque serosus sese manifestaverit (*d*) : sed denique, quem fugit accurata illa observatio de polypo, in arteria hominis, cui femur amputatum fuerat, supra ligaturam efformato, & ab Exp. PETIT detecto? quales polypos non modo post 20, aut 30, sed & post secundam ab amputatione diem constanter inveniri affirmat, ac figuris illustrat (*e*). Ne loquar jam de insigni, quam toties polypum inter, in agone mortis verosimiliter natum, & eum, qui, vivente homine, signa præsentiæ suæ manifesta exhibuit, intercedere videmus, differentia, quo ad tenacitatem, colorem, ac soliditatem satis notabili. Examinemus vero, quæ ulterius a KERCKRINGIO, ad opinionem suam stabiliendam, adducuntur; *sanguis autem*, inquit, *concrescit per admixtionem peccantis cujusdam acidi humoris; quod experientia tuis ipsa exhibebit oculis, si cani vivo venam secueris, eique spiritum vitrioli infuderis; coagulabitur enim continuo sanguis, & qualem in putatitiis illis polypis animadvertimus, concipiet duritiem* (*f*). Verum & hoc argumentum eam, quam nos fovemus, opinionem minime infringit : injectiones enim hæ tantum id probare videntur, quod fluida, in vasis corporum animalium contenta, condensari possunt, quando cum certis materiebus mixta sunt; an vero hinc sequitur, non posse ea absque ulla heterogenea admixtione coagulari (*g*)? An ideo, v. g. quia pro lubitu crustam inflammatoriam in sanguine producere possumus, ligatura nimirum brachio, vel cruri injecta, ita ut, angustatis vasis, major nascatur sanguini retro appellenti resistentia, concludere quis posset, eam nequaquam a vi vitæ nimis incitata dependere? Nemo certe, qui Cl. Præceptorem GAUBIUM, vel

(*a*) Hæmatolog. pag. 177.
(*b*) Obs. Anat. VII.
(*c*) Vid. FREINDII Hist. Med. m. p. 58.
(*d*) Oper. Phys. Med. Tom. 1, pag. 37.
(*e*) Mémoir. de l'Acad. des Sciences an. 1732, pag. 394.
(*f*) l. c. pag. 146.
(*g*) SENAC Traité de la Structure du Cœur, Tom. II, chap. X, pag. 443.

vel ſemel tantum de hac cruſta differentem audiverit, vel ejuſdem inſt. Pathologicas attente perlegerit (*a*).

Sed ne forte in Cl. KERCKRINGII hypotheſi refutanda nimis audax videar, conſultius judicavero, ſi tantum pauca adhuc addam, quæ ſatis ſuperque, ni totus fallar, evincent, non ſolum in vivis polypos adfuiſſe; ſed & eoſdem ad *Aneuryſmata cardiaca* procreanda ſymbolam ſuam quam plurimum conferre. Ut igitur exemplum, noſtrum thema inprimis ſpectans, adducam, concretionem memorare debeo polypoſam, ovi columbini magnitudine, nullibi accretam, ſed libere in ſiniſtri cordis cavo hærentem, quæ, vivente homine, horrenda mala produxit (*b*); & illud denique argumentum, quo polyporum in vivis natorum exiſtentia egregie illuſtratur, priori ſuperaddere cogor: e vena nimirum hominis vivi inciſa, extracta quandoque fuiſſe coagula, non tantum polypoſa (*c*); ſed & in maſſam quandoque plane tendineam mutata (*d*), ac ſanguinis e vena ſecata effluxum omnino prohibentia. Ne memorem jam mirabilis ſtructuræ, atque inſignis magnitudinis polypum, in aorta hominis ſexagenarii prope cor repertum, & ab Ill. MALPIGHIO deſcriptum (*e*); illum a PECHLINO detectum, ex ventriculo dextro in auriculam & venam cavam decurrentem (*f*); atque alium, ſiniſtrum cordis cavum obſidentem, & a TULPIO deſcriptum, ac figura depictum (*g*); a KERCKRINGIO autem pro pſeudopolypo (*h*) immerito habitum; fides, credo, denegari haud poterit polyporum, inſignis quandoque magnitudinis, ac in ſaccis aneuryſmaticis repertorum hiſtoriis, ab auctoribus accuratiſſimis vel delineatis, vel verbis ita enarratis, ut de iis dubitare amplius nefas foret: ſpectant huc præcipue concretiones illæ polypoſæ, quas (ut omittam, quæ jam a VESALIO, BONETO, aliiſque memoratæ ſunt) nuperioribus temporibus deſcripſerunt, LANCISIUS in arcu aortæ inſtar lardi ſe commonſtrantes (*i*); Cl. ED. SANDIFORT in Aneuryſmate arteriæ aortæ, prope cor pro

(*a*) §. 367.
(*b*) Act. Phyſ. Med. vol. II, pag. 5.
(*c*) Lettre, dans les Mém. de l'Acad. des Sciences an. 1704, pag. 24.
(*d*) MANGETE Bibliothec. Anat. Tom. I, pars II, pag. 958.
(*e*) Diſſ. de Polypo Cordis Opp. omnium p. 315.
(*f*) Obſ. Phyſ. Med. lib. II, obſ. I.
(*g*) Obſ. Med. lib. I, obſ. 27.
(*h*) l. c.
(*i*) De ſubit. mortibus obſ. ult.

magna parte albicantes (*a*); D. SENAC in cordis parte finistra (*b*); G. HUNTERUS in anteriore parte Aneurysmatis in principio aortæ obvii (*c*); ALB. HALLERUS, ut membranas albas, pulposas, & lamellatas, ex arcu aortæ in arteriam carotidem finistram, & jugularem venam continuatas (*d*); ac alio in casu venam cavam, inter renales venas & iliacas, ita obturantes, ut nihil cavitatis loco superesset, nisi fibrosa quædam, quasi carnea, polyposa, & dura caro (*e*). Nec minori jure huc referri posse videntur polypus magnus, albus, atque tenax, a Cl. STORCKIO in dextro cordis ventriculo, in magnum Aneurysma extenso, valde tenui, ac debili repertus (*f*); sanguis concretus, vehementerque tum polyposus, tum cordis parietibus, columnisque accretus, in ventriculo cordis finistro, ad mucronem amplissimo, ita vero extenuato, ut levis modo membranula albescens, facile disrumpenda, ibidem superesset; ac firmi, longique polypi in ejusdem cordis ventriculo dextro, binis Auriculis, Sinubus, Pulmonali arteria, utraque cava vena a Cl. DE HAEN detecti (*g*): nec non ingens ille polypus, quem in Auricula, ac thalamo cordis finistro invenit, descripsit, ac figura illustravit FR. DEKKERS (*h*). Quæ omnia igitur (certissimum enim est, has polyposas concretiones, in Aneurysmaticis saccis inventas, eadem cum iis, in corde aliquoties obviis, structura gaudere) attente considerata non facile mihi persuadent, ut cum KERCKRINGIO, RUYSCHIO aliisque statuam, polyposas concretiones sub vel post mortem demum generari, & eas hinc ex numero caussarum morbificarum relegandas esse; eoque minus huic opinioni assentiendum crediderim, quum a tot, tantisque auctoribus notatum video, suspicionem latentium polyporum in corde, vasisque majoribus, ex symptomatibus, in ægrotantibus obviis, susceptam haud raro cadaverum dissectione egregie confirmatam fuisse.

Videndum nunc superesset, utrum polypus cardiacis Aneurysmatibus ansam dare possit; certe, si ex supra dictis repetamus, quæ

(*a*) Heel- en Ontleedkundige Verhandeling pag. 13 en 15.
(*b*) Lib. IV, cap. X.
(*c*) Medic. Observations and Inquiries vol. 1, art. XXVI.
(*d*) Opusc. Pathol. obs. XIX.
(*e*) Ibid. obs. XX.
(*f*) Annus Med. 1, pag. 118, cadav. quart.
(*g*) Rat. Med. pars IV, cap. II, §. 3.
(*h*) Exerc. Pract. cap. VII, m. p. 611.

ſanguinem vivi hominis coagulare non tantum, ſed & in veros polypos mutare valent; ac præterea ex fideliſſimis auctoribus confirmemur, poſt magnos terrores, violentos horrores, morbos, æque acutos ac chronicos, præcipue Melancholiam, &c. polypos in cordis vaſorumque majorum cavis haud raro ortos fuiſſe, nullum amplius dubium reſtare videtur, quo minus ſtatuamus, nato polypo, inſignem ad Aneuryſmata diſpoſitionem dari: obſideat v. g. concretio talis polypoſa aortam arteriam, magna naſcetur illico ſanguini, retro advenienti, reſiſtentia, & creſcet ſanguinis in latera vaſis actio eo magis, quo cor violentius hanc reſiſtentiam vincere conatur; retento igitur, & accumulato juſto majori copia, in corde, ipſoque arteriæ magnæ principio, ſanguine, fibræ eorum diſtenſæ ad Aneuryſmata ſenſim ſenſimque diſponuntur. Verum quis non videt, eodem quoque in loco, quem polypus occupat, talem diſpoſitionem naſci poſſe? hærens v. c. polypus in uno alterove cordis ventriculo, ſatis cito, appoſitis nimirum continuo novis lamellis, magis magisque increſcet, impediet, quo minus prompte ſeſe evacuent cordis thalami, accumulabitur igitur perpetuo ſanguinis copia, fibræ diſtrahentur, & quandoque mirum in modum dilatabuntur.

Stabilita ergo, quam hic tractavimus, cardiaci Aneuryſmatis ſpecie, neceſſe eſt, ut videamus, utrum eodem jure huic addatur ea cordis Aneuryſmatis ſpecies, quam ſupra jam, in *dilatatione vaſorum cardiacorum immodica*, conſiſtere vidimus. Non minoris certe ponderis ſunt ea argumenta, quæ, pro hac ſpecie confirmanda, adduci poſſent. Attendamus modo, quam innumeris vaſis gaudeat cordis ſubſtantia, ita ut in præmiſſa ejus deſcriptione notaverim, ipſius vaſa injectione materiæ coloratæ ita adimpleri poſſe, ut incautis videretur cor non niſi ex vaſis conſtare. Præterea ſi aſſumamus, inſignem dari in vaſis coronariis expanſilitatem, ita ut ea in cadavere militis aliquando turgidiſſima invenerit FANTONUS (*a*); & a MORGAGNO in cadavere viri, jam ab adoleſcentia ſua veneri, cibis, atque baccho deditiſſimi, ſiniſtræ propemodum carotidis latitudinem adæquantia viſa fuerint (*b*): merito itaque ſpeciem hanc a nobis commemoratam eſſe crediderim, præcipue quum conſtet, horum vaſorum diſtenſionem nimiam non tantum fœtus, infantes, ſed & ipſos haud raro

(*a*) Obſ. Anat. Med. obſ. VII.
(*b*) L. c. epiſt. XXVII a. XXVIII.

adultos infestare, imo quandoque mortem intulisse (*a*). Paucis ergo in caussas inquiramus, quæ ad morbum hunc producendum symbolam suam conferunt.

1.° In prioris Aneurysmatis cardiaci caussarum tractatione (n.° 1.) memoravimus *hæreditariam ad Aneurysmata proclivitatem*; & vidimus, revera hæreditate ita dispositas fuisse cordis fibras, ut levi quoque de caussa in saccum aneurysmaticum sese dilataverint; ita ut statuere fas sit, fibras vasorum coronariorum ob hæreditatem ita laxas, flaccidas, atque debiles esse posse, ut, accedente quacunque etiam caussa procatarctica, justo magis distendantur, & cordis magnitudinem mire adaugeant.

2.° Majori tamen jure huc referri posse videntur omnia ea, quæ, in caussis Aneurysmatis veri explicandis, verbosius sub titulis *congestæ uberioris sanguinis molis; voluminis expansione adaucti; impediti sanguinis trajectus; impetus advecti ejusdem enormis*, *ac vasorum parietum roboris imminuti* tractavimus; hæc enim, attente considerata, ad coronaria vasa facile transferuntur, quapropter opus haud erit, diutius hisce inhærere: unicum hoc addo, quod prior caussa, *congesta uberior sanguinis moles*, in infantibus longe frequentior sit, quam quidem vulgo putatur; constat enim in junioribus omnia corporis solida teneriora, molliora, ac magis extensilia esse, quam in adultioribus; quod tamen in iis summopere necessarium erat, ut corporis nutritio & incrementum eo felicius peragantur: illa vero, huic vitæ stadio superaddita, longe promtiori, quam Natura ad ea, quæ vitæ actuositate continuo deteruntur, reparanda opus habet, sanguificatione fit, ut in iis præcipue, qui simul ingluviei admodum dediti sunt, fluidorum ad firmas partes proportio tollatur, plethora generetur, vasa distendantur, imo fibræ quandoque tonum suum plane amittant. Hæc itaque si ad vasa coronaria applicemus, quæ adeo distensilia sunt, ac ramificata, facile liquet, sanguinem, magna vi ex corde per arteriam aortam propulsum, in vasa coronaria, facillime cedentia, eodem tempore intrare, in iis accumulari, neque ob eorum ramificationes minutissimas continuo refluere posse; nascitur hinc sanguinis per ea trajectus liberior inpeditus, vasorumque repletio tanta, ut rumpi, vel enormiter dilatari cogantur. Non mirum igitur, quod Cl. MATANUS in homine, ex ipsis incunabulis ingluviei admo-

(*a*) MATANI l. c. §. VII.

dum dedito, immanem cordis amplitudinem, ob vasorum coronariorum distensionem nimiam, ex qua interitus consecutus fuit, observaverit (*a*).

Ad quartam vero (ibidem) commemoratam caussam, *impetum* nempe *advecti sanguinis enormem*, id monendum habeo, quod, nata v. g. in aorta, a quibuscunque etiam caussis, in prioris Aneurysmatis cardiaci specie (n.° 3.) copiose allatis, inducta resistentia, magna detur ad hanc cordis affectionem proclivitas; cor enim, continuo tentans hunc sibi molestum obicem superare, sanguinem suum magna vi in obsessum locum projicit; ille autem, non ita facile perennans, eo impetuosius ruit in vasa coronaria, distendit ea, atque dilatat.

Quintæ denique caussæ, *parietum* sc. *imminuto robori*, hoc superaddere liceat, in hydrope pericardii colluviem serosam, alluendo vasa coronaria, tantam quandoque flacciditatem ipsi pericardio, totique cordis texturæ conciliasse, ut ipse viderim, cor pericardio suo inclusum, insigni serosi liquoris quantitate humectatum, ne ullam ferme fibram, colore suo rubello conspicuam, exhibuisse, ejusque fabricam tam laxam fuisse, atque flaccidam, ut inde facies cordis externa prorsus dealbata esset. Verum acre, atque irritans factum, idem serum inflammationes, ulcera &c. inducere valet, quibus facile fit, ut, vasorum parietibus admodum infirmatis, ac sanguinis motu, quacunque etiam de caussa, per hos canales accelerato, diameter eorum adaugeatur, fibræ distrahantur, ac divulsæ, vel per totam cordis superficiem æqualiter, vel pro parte tantum, mirum in modum dilatentur.

SECTIO QUARTA.

De Aneurysmatum effectibus.

§. XIII.

Ut eo, quem nobis jam in initio proposuimus, ordine procedamus, proximum est, ut diversarum Aneurysmatum specierum effectus dilucidius nunc explicemus, qui, cum caussis jam pertractatis collati, ad eorum diagnosin multum conferent. Ingens autem horum numerus quum sit, præcipuos tantum, eosque in praxi frequentius occurrentes, commemorare satis erit; diversissimi nimirum inter se sunt, prout

(*a*) l. c. §. VII.

ſedes Aneuryſmatum diverſa fuerit, imo, niſi forte vocabulum effectus ſtricte hic applicare malueris, eorum etiam ſingulos, eandem ſedem quamvis occupaverint Aneuryſmata, haud raro maxime inter ſe diſcrepantes detegimus.

Primarius autem, inter *Aneuryſmatis veri effectus* (ut iterum ordinem Cl. Præceptoris GAUBII (*a*) ſequar) locum occupat:

1.° *Tumorum efformatio, eorumque ſæpe immanium, ſi parietes arteriarum tenaciorem vim lente diſtendentem diu experiuntur.* Stupendum enim, quantum plurima N. C. ſolida continentia, ſi ſaltem ſenectute aliove vitio nondum obriguerunt, abſque ruptura ſeſe diſtendi patiantur, modo ad ea attendamus, quæ æque in ſtatu ſano, ac morboſo fiunt, in integumentis v. g. ac utero gravidarum, cute infantum, hydrocephalo laborantium; aſcite, herniis, vel & emphyſemate afflictis; in ventriculo cibis atque potibus deditorum; in veſica hominum, iſchuria quandoque inſigni correptorum. Ne memorem jam, quæ in reliquis N. C. receptaculis obſervatæ fuere, dilatationes inſignes, in ureteribus v. g., ductu choledocho, aliiſque ſimilibus canaliculis. Ut autem de vaſis quoque hoc conſtet, ex innumeris exemplis petita illa RUYSCHII obſervatio ſufficiet: homo nimirum ſponte factum Aneuryſma tantæ magnitudinis in pectore ſuo gerebat, ut pulvinar mediocre, quo in ſedili utimur (demtis quatuor angulis; rotundum enim erat) æquaret. Aperto cadavere, apparuit, aortam tribus digitis tranſverſis ſupra cor in magnum Aneuryſma degeneraſſe (*b*): & ne, proprium, ad finem diſſertationis adjiciendum, aliorumque obſervata commemorando, nimis hîc excurram, unicum tantum, a Cl. Præceptore SANDIFORT communicatum, exemplum ſuperaddo, tumoris nimirum aneuryſmatici, ex aorta maxime dilatata enati, pectorique inſidentis, cujus circumferentia undeviginti & tres quartas partes pollicum; altitudo vero decem, & unam quartam partem poll. adæquabat (*c*). E quibus ſatis liquet, in tantam ſæpe magnitudinem diſtendi poſſe arteriarum parietes, ut non ſine ratione mireris, eos tamdiu abſque ruptura tolerari. Verum & huic natura haud raro egregie proſpicit, dum, ne tenuati cito rumpantur parietes, denſatione, incraſſatione, noviſque laminis

(*a*) Inſtit. Pathol. §. 207.
(*b*) Obſ. Anat. Chir. Cent. obſ. XXXVIII.
(*c*) Heel- en Ontleekundige Verhandeling §. 3.

appositis cavitatum latera roboret (a) : constitit hoc ex illa RUYSCHII observatione, mox descripta, ubi innumerabiles tunicæ, crassæ, carnosæ, satis tenaces, & sibi invicem impositæ, ita adimpleverant membranæ crassitudinem, ut sola fere hæc, ex concretionibus illis polyposis enata, debuerit ingentem hunc saccum efformare, fulcire; exterior enim tunica, quæ aortæ dilatatæ membrana erat, straminis tantum crassitiem habebat. Similes polyposas concretiones tunicæ arteriæ, mirum in modum distensæ, undique ita affixas, ut ægre inde solvi potuissent, in propria observatione vidi, & in Tab. 5 & 6 exhibui. Verum simul quoque ex his constare poterit, quam multiplices conformationis a statu sano recessus, incautos fallentes, oriri facile queant : vidimus enim antea, & in posterum evidentius erit, innumeras fere caussas esse, quæ ad mala hæc producenda symbolam suam conferre, & in totum systema vasorum effectus suos edere possunt, immo ipsa Aneurysmata aliorum tumorum larvam ita quandoque induere, ut pro longe diversis morbis ea salutares; quid mirum itaque, si vel peritissimi in Aneurysmatibus curandis tantopere decepti fuerint Chirurgi, ut ea, pro abscessibus interdum habita, crudeli lanceola aperuerint, & loco puris sanguinem cum anima eduxerint. Optandum itaque foret, ut certiora hîc haberemus indicia, quibus tumores aneurysmatici ab aliis, natura longe diversis, facile distinguerentur : de his autem in posterum, ubi de diagnosi hujus mali agendum erit, plura adferam.

2.° *Ob violentiorem distractionem ruptura; unde contentorum elapsio, &, quæ ex hac sequuntur, innumera.* Insignem quidem distractionem, inprimis si lente fiat, arteriarum parietes ferre possunt; minime tamen in infinitum crescit nisus eorum in cohæsionem : imo sæpissime natura eorum rupturam cavet, apponendo concretiones polyposas ad internam arteriæ distentæ tunicam, non tamen semper; neque etiam omni tempore eodem tenore distenduntur, observata nimirum (in sect. præcedenti) *ad caussas Aneurysmatis veri* allata abunde demonstrarunt, subinde cordis cava, vel vasa majora, sanguini, impetuosius irruenti, ulterius resistendi imparia, subito fuisse disrupta, erupisse sanguinem, ac mortem, momento fere citius attulisse : si vero eadem in minoribus arteriis contingant, & sanguis in cellulari membrana, vel sacco peculiari ab aponeurosi, aliave membrana

(a) CL. GAUBIUS l. c.

formato, effundatur, gangrænam, cariem, immo ossium vicinorum colliquationes inducere solet.

3.° *Ob materiæ in cava distenta protrusæ impetum majorem, impedito transitu, crescente æstu, concitata putredine, vi pressionis intercepto in vascula parietum partiumque vicinarum influxu vitali, mortificatio*; simulac igitur arteriæ dilatatio facta fuerit, sive cordi vicina, sive ab eodem remotior fuerit, continuo tamen sanguinis in illam impulsio adaugetur, & ille magis magisque in saccum aneurysmaticum impingitur, qui, dum vel parum, vel maxime dilatatus, tantam sanguinis copiam expellere continuo nequit, quantum cordis contractionibus & arteriarum vibrationibus incitatis, in illum impellitur; attritu itaque illo perdurante, calor incitatur, & sanguis accumulatus æstu majori putredinem contrahit, vel concrescit in materiem polyposam, quæ, magis magisque ad parietes arteriæ dilatatæ appressa, omnem tandem influxum & circulationem humorum per vasa, eos vicinasque partes perreptantia, tollunt, qui proinde, in vasculis suis stagnantes, calore loci putredinem facilius contrahunt, vascula propria erodunt, unde vel humorum in saccum aneurysmaticum continuo impulsorum effluxus, &, quæ exinde fluunt, mala innumera, vel, ob materiæ ichorosæ e vasis suis exstillationem, vicinarum partium læsio: quare, si in exterioribus Aneurysmatibus color naturalis cutis, saccum integentis, in lividum purpureum, nigricantem, gangrænosum mutatur, Medici atque Chirurgi instantem Aneurysmatis rupturam summo jure metuunt; quum in plerisque Aneurysmatibus, lente factis, talis præcedere soleat coloris cutanei permutatio, ut plurima observata evincunt, & ad finem hujus dissertationis observatione propria ulterius confirmabo.

4.° *Ob tenuiorem partem materiæ in cavum amplius congestæ per os angustius, aut per laterum diapedesin transudantem, retentæ crassioris in tumores solidos, molles, duros lenta condensatio.* Hinc, quando Aneurysmata non ita diu durarunt, ut sanguinis concretio tam firma fuerit facta, molles ut plurimum eorum tumores, & digito cedentes, deprehenduntur, simulac autem per laterum diapedesin serum fuerit expressum, relictum intus crassamentum conquassatione continua lamellas format, quæ lateribus appositæ, & numero sensim sensimque increscentes, duros reddunt parietes, & renitentes; vel abit in duras, firmasque massas polyposas, quæ in saccis quandoque ita

ita increscunt, ut, pulsu sese non amplius manifestante, dubitare quis posset, utrum Aneurysma, an vero alius generis tumorem soliuiorem contrectaret.

5.° *Humoris per arteriæ dilatatæ parietes transudatio, qui, acrior factus, ea, quæ prope sunt, rodit, & ossibus etiam vitium infert* (*a*). Mira sane quandoque hîc contingunt phœnomena; exsudante per latera sacci humore acriore, ossa vicina insigniter plerumque eroduntur, ipsi licet arteriæ dilatatæ parietes, ipsæque partes vicinæ molliores, spongiosæ, tenerrimæ, nihil inde mali patiantur, cujus phœnomeni rationem eruere, postea, ubi de effectibus Aneurysmatis arteriæ aortæ speciatim agemus, tentabo. Nunc tantum ad id, quo fiat, ut ossa vicina ab accumbente Aneurysmate tantopere excavari soleant, attendamus; cujus rei ratio explicatu satis facilis videtur Ill. MORGAGNO, quum dicit: *Vascula enim periostii, & perichondrii, & quæcunque alia, ut puta attensæ his pleuræ, inter resistentia illâ corpora, & assidue, ac vehementer pulsans Aneurysma interpositæ, ideoque contusa, atque extenuata, facile tandem hic illic rumpuntur, & quædam quasi ulcuscula faciunt, perminuta quidem, sensumque fugientia, humorem tamen inter lamellas membranarum illarum fundentia, qui mora acredinem contrahit, & erodendi vim, in quibusdam præsertim corporibus, non mediocrem. Quæ de vasculis etiam credito, per eam parietum Aneurysmatis partem reptantium, quæ pars ad resistentia illa corpora urgetur* (*b*). Quam opinionem quoque Cl. SANDIFORT in explicanda sterni exesione, Aneurysma arteriæ aortæ concomitante, amplectitur (*c*), quo in casu humores ichorosi tantam jam contraxerant acrimoniam, ut in manibus Cl. Viri, aliorumque adstantium ulcera maligna, non nisi post longum tempus sanabilia, excitaverint. Verumtamen exempla quoque prostant, in quibus consumtio ossis vicini similis aderat, licet nulli humores ichorosi sese manifestaverint: talem v. g. casum nobis exhibet Cl. HUNTERUS, qui fatetur, consumtionem, ab illo observatam, a carie longe diversam fuisse, sibique visum, sanguinem insensibiliter quasi os dissolvisse, & destruxisse; immo, in hanc sanginis vim ulterius inquirens, addit, narratum sibi fuisse a peritissimo Chirurgo, quod hic, tumorem

(*a*) PLATNERI Inst. Chir. Rat. §. 429.
(*b*) l. c. epist. XVIII, a. 27.
(*c*) Tract. sæpius citat. §. XVII.

exiguum, a latere capitis situm & merum sanguinem continentem; aperiens, nullum os infra eum invenerit, quod sanguine dissolutum putabat (*a*). Qualem excavationem & consumtionem in nostro quoque casu, ad calcem diss. memorando, describam : an vero hæc simili caussæ adscribenda sit, nec ne, dubius adhuc hæreo, in posterum, ubi de effectibus Aneurysmatum aortæ speciatim agam, hanc quæstionem ulterius indagaturus.

6.° Quibus omnibus tandem & illos superaddere lubet effectus, quos tumores aneurysmatici, valde increscentes, in vicinas partes, præcipue si interiora N. C. occupaverint, exserant : supra enim jam vidimus, ad insignem magnitudinem adaugeri posse Aneurysmatum dimensiones, ut non facile quis miretur, ægrotantes, hisce malis circa præcordia afflictos, immanibus ut plurimum vexari anxietatibus, doloribus acutissimis, palpitationibus, lipothymiis, cephalalgiis, vertiginibus, convulsionibus, apoplexia, delirio, &c. præcipue si Aneurysmata, mole sua pulmones, vel vasa vicina comprimentia, trajectum sanguinis liberiorem per ea, atque cor prohibuerint. Eadem quoque vi Mechanica & alias, sibi vicinas, partes lædere possunt, eas nimirum e loco suo repellendo, destruendo, ac arietatione sua ipsa durissima ossa excavando, cæterosque similes effectus, actiones N. C. qualescunque mire turbantes, producendo.

§. XIV.

Nec minoris certe momenti effectus sunt, qui *Aneurysmata Spuria* concomitantur, eique multo periculosiores, ac inter se magnopere diversi, pro ut sedes eorum alia aliaque fuerit. In interioribus v. g. enata quam plurima producere solent symptomata, partium functiones vel prohibentia tantum, vel plane tollentia : hinc si sanguinis circuitus per vascula cerebri denegetur, sive hoc ex qualicunque tumore, vel in interna calvariæ superficie, vel in ipsa dura, aut pia matre exorto, sive ex intropresso cranio, membranarum inflammatione, polypo, atheromate, aliisve diversissimis caussis factum fuerit, perinde est, modo constet, immodica sanguinis accumulatione exinde illata maximopere vasa distendi, fibras eorum divelli, ut, facta demum vasorum ruptura, sanguis contentus effundatur, & apoplexiæ, aliisque capitis affectionibus ansa suppeditetur.

(*a*) Medical Obs. and Inquiries vol. 1, pag. 345.

Similis ſanguinis congeſtio præternaturalis, ſi facta fuerit verſus pulmones, hæmoptyſin; verſus ventriculum, hæmatemeſin; verſus renes, mictum cruentum; verſus inteſtina, dyſenteriam; aliasque ſpecies, pro varietate partium inter ſe diſcrepantes, quamvis earum omnium natura eadem in vaſculorum ruptura poſita ſit, excitare ſolet. Si vero a contuſione valida, in quocunque etiam loco, arteriæ fuerint diſruptæ, maximi ſæpe oriuntur tumores, vel ſaltem maculæ rubræ, ut plurimum lividæ, immo quandoque omnino nigricantes ob ſanguinem effuſum, coagulatum, ac per cutim pellucentem.

Periculoſiſſimi vero ſunt effectus, qui ex diſruptione, vel vulneratione majorum vaſorum exoriuntur, qui, niſi cito auxilium afferatur, momentaneam ſæpe mortem inducunt, ut innumeris exemplis, ſi id ſcopus noſter dictitaret, comprobare poſſemus: unicum tantum iis, quæ paſſim in cauſſarum enumeratione citavimus, quo modo dicta optime illuſtrentur, ſuperaddo. Juvenis nimirum 17 annorum vulnerabatur ſclopeti globulo, femur penetrante, ad octo digitorum tranſverſorum diſtantiam ab inguine. Mox aderat valida hæmorrhagia, quæ, apparatu Chirurgico impoſito, coërcebatur; ſequenti die apparebat ingens tumor cum pulſu tam valido, ut ambas manus impoſitas attolleret: ſanguis interim per vulnus ad tres, vel quatuor uncias ſæpe effluebat: dein ſponte iterum ſiſtebatur. Sic ad quadrageſimum uſque diem ab inflicto vulnere res ſeſe habuit. Communi tunc conſilio, licet febris & collapſæ vires ægri ſummum indicarent periculum, concluſum fuit, locum affectum aperiendum eſſe, & arteriam vulneratam ligandam, ut coërceretur hæmorrhagia. Inciſo itaque loco, ingens grumoſi ſanguinis moles in conſpectum venit, quam ipſe SEVERINUS abſtulit, pondere ſex libras æquantem: mox autem arteria vulnerata, pondere hoc comprimente liberata, cum ſaltu ſanguinem emiſit. Peritiſſimus Chirurgus arteriam ſemilaceram ligavit utrimque, & poſt ſex hebdomadas æger integre ſanatus fuit, ſic ut femur vulneratum, nec mole minus, nec robore debilius, manſerit (*a*). Unde liquet, quanti poſſint a ſanguine extravaſato formari tumores, quantumque hic, ni ſubito afferatur medela, minitentur periculum, quare externa Aneuryſmata periculoſiſſima; interna vero lethifera ut plurimum ſummo jure habentur. Priuſquam autem hunc innumerorum malorum fontem dimittamus, notandum

(*a*) MARC. AUREL. SEVERINUS de effic. Med. pag. 40, &c.

eſt, quod, licet ex illa SEVERINI obſervatione, mox allata, manifeſtum videatur, per longum tempus extravaſatum ſanguinem poſſe abſque corruptela manere, modo aëri non concilietur liberior aditus, in univerſum tamen mora corrumpitur, & acrimoniam contrahit, qua cito inflammationes, gangrænæ, diſſolutiones (*a*), eroſiones, atque caries excitantur: qualem caſum deſcripſit Cl. JOH. WARNER: vir nimirum triginta quinque annorum, poſt vehementem genu contuſionem, claudicabat, poſt ſex demum ſeptimanas tumor œdematoſus apparebat, qui, intra octo ſeptimanas per integrum femur ſeſe extendens, in interiori, ac ſuperiori parte durus quidem, extrorſum tamen ſine ulla pulſatione fluctuabat, integumentorum adinterim colore naturaliter conſtituto. Inciſionem tandem Cl. WARNER ſuſcipiebat, qua facta, ingens ſanguinis fluidi copia prorumpebat, vulnere itaque linteis carptis repleto, & faſcia comprimenti ad inguina applicata, amputationem peragebat, & ægrotum in ſanitatem reſtituit. In amputato vero femore, vaſtus internus & crureus una cum perioſtio deſtructi erant, muſculi interni, gracilis, ac vicini diſtenti, & ab oſſe femoris longe remoti inveniebantur, atque cavum, cruore plenum relinquebant, cujus pars coagulata in coriaceam conſiſtentiam tranſierat, os femoris carie & exoſtoſi affectum erat; ligamentum genu craſſum, aliquot uncias ſynoviæ viſcidæ & flavæ continebat, ac ipſa arteria femoralis ante diviſionem in *Tibialem* anticam, & poſticam calloſa erat, ac ſecundum longitudinem ſuam dilacerata, diametro vero ejuſdem ultra duos pollices adaucta (*b*).

§. XV.

Ut *effecta Aneuryſmatis mixti* rite exponantur, neceſſe iterum eſt, ut ad ſæpius citatos commentarios a Cl. HUNTERO, cui tot in Anatomicis debemus, & hujus quoque inventionis gloriam facile concedimus, de hac ſingulari Aneuryſmatum ſpecie conſcriptos, confugiamus: e quibus præcipua collegiſſe & fama viri illuſtriſſimi & ſcopus noſter dictitant. In anteceſſum igitur hîc monendum, Aneuryſma mixtum, quatenus arteriæ ſolutionem continui, a parte ſuperiori factam, ſupponat, atque ſanguinem, e cavo ſuo in vicinum

(*a*) HUNTERUS in Vol. 1. Medical Obſervations and Inquiries &c. art. XXVI, n.° 8.
(*b*) Caſes in Surgery obſ. 22.

effluere sinat, satis pulchre cum Aneurysmate spurio convenire: quatenus vero sanguinem suum in venam incumbentem dimittat, eam maxime dilatet, ac plerumque brevi temporis spatio ad certam magnitudinem, ni in progressu suo turbetur, increscat, nullumque malum portendat, inter se magnopere discrepant.

Primarius itaque hujus Aneurysmatis effectus erit:

1.° *Venæ dilatatio præternaturalis*, cujus figura non ubique eadem est: differre enim solet, pro ut una, pluresve Venæ expansæ; atque ramificatio; valvularum decursus; arteriæ vulneratæ diameter, & aperturæ, ejusque Venæ magnitudo; ac modus coalitionis vulneris arteriæ cum eo Venæ, fuerint diversa.

2.° *Arteriæ humeralis diameter adaucta.* Nec difficilis explicata hujus phœnomeni ratio Cl. HUNTERO videtur; simulac enim sanguis per aperturam arteriæ directe in eam venæ libere fluere potest, major sanguinis copia versus hanc arteriam propelletur; & sane hæc dilatatio non absimilis illi est, quam in omnibus N. C. arteriis increscentibus, & in iis quarundam partium vasculosarum, quum massa earum propria adaugeatur, quotidie observamus. Omnibus enim Anatomicis notum est, quantum uteri arteriarum diameter gestationis tempore augeatur; notum etiam, quantum in aliis partibus diametro sua amplificari possint. Vidit Cl. HUNTERUS in summo capite tumorem carnosum tantæ magnitudinis, ut eam capitis æquaret, ita ut vel ipsæ arteriæ temporales & occipitales, quarum ope ei sanguis pro nutrimento afferebatur, ad ipsius magnitudinem proportionatæ essent: quales casus plurimos in liene, testibus, aliisque partibus, quæ volumen naturale superabant, a se visos fuisse, addit.

3.° *Pulsus arteriæ infra aperturam imminutus.* Ratio in promptu esse videtur: quando nimirum sanguis liberrimam invenit viam ex arteriæ trunco directe in incumbentem venam, necessario sequitur, quod, dum sanguis, arteriæ continuatæ extremitatem versus longe minori celeritate ac copia affertur, pulsus ibidem multo debilior fieri debeat, quum interim idem sanguis per totum humerum ad locum læsum usque, præcipue autem in ipsum saccum, si qui, ut plerumque, adsit, affatim irruat & arteriæ diametrum adaugeat.

§. XVI.

Innumeri vero, qui *cordis Aneurysmata, a dilatatione ejusdem cavorum originem suum trahentia*, concomitari solent, effectus enarrare vix possibile; præcipuos tamen eorum attigisse, quibus propius ad hujus mali diagnosin accedamus, summum illius periculum jubet. Id autem in antecessum monuero, eorum effectuum multos a longe diversis conditionibus, actionem mire turbantibus, excitari posse, plures, a cordis dilatatione licet fuerint producti, aliorum morborum larvam induere, plurimos vero esse inconstantes atque fallaces, ita ut hoc ægro sese manifestent, in alio autem iterum absint. Præcipui hi erunt:

1.° *Cordis dilatatio nimia respirationi obest:* non requiri videtur, ut multis hic explicem, qui fiat, ut facto Aneurysmate cardiaco respiratio tantopere turbetur: tot enim caussæ sunt, ut, eas omnes exponendo, a nostro scopo nimium deviarem: id tamen in transitu notasse sufficiat, respirationem lædi posse, vel quia unum alterumve cordis cavum, præternaturaliter expansum, sui lateris pulmones premat, sursumque pellat, ut nuperrimis diebus, quum hisce conscribendis occupatus eram, in theatro nostro Anatomico a Cl., & maxime mihi venerando Præceptore, SANDIFORT in cadavere fœminæ, cujus cor amplissimum, valvulæ autem aortæ miro modo degeneratæ erant, egregie confirmatum vidi; quo spectant etiam illa Cl. MECKELII, & MORGAGNI observata, supra a nobis (§. VIII) verbo jam commemorata: vel lædi quoque poterit respiratio, si valvulæ arteriæ pulmonalis sigmoideæ, cartilagineæ factæ aliove vitio affectæ, introitum sanguinis in eam liberiorem imminuunt, ventriculum proinde dextrum vel & auriculam dextram (*a*) ad dilatationem immodicam cogunt, & ob exiguam sanguinis quantitatem satis sufficienter amplissimum vasorum pulmonalium systema explicari non sinunt, unde fieri debet, quod sanguis justa quantitate ad auriculam, ventriculum sinistrum, atque aortam arteriam pervenire haud queat, cerebrum hinc, omnesque reliquæ partes sanguinis influxu determinato orbentur, virium nascatur languor, atque anhela respiratio.

Verumtamen quis non videt, respirationem hanc læsam a longe

(*a*) MORGAGNI de sedibus & caussis morborum &c. Ep. XVII. a 12, & 13.

diversis quoque conditionibus excitari posse (*a*), ita ut, testante Ballonio, homo quidam, respiratione difficillima laborans, putaretur pulmones primario affectos habuisse, quum interim post mortem in iis nullum vitium deprehenderetur, verum cor ad magnitudinem capitis adauctum, & pulmones inde admodum compressi erant; sanguis enim magna vi illuc propulsus atque retentus hujus dilatationis caussa videbatur, unde non mirum, quod orthopnœa, hæmoptysis, asthma, atque phthisis tam subito cordis dilatationem insequerentur (*b*).

2.° Nec minora certe mala sunt, quæ *polyporum* in expansione cavorum *efformationes* concomitantur, quos supra vidimus toties hujus Aneurysmatis speciei caussas existere, quicquid etiam objecerint alii: jam vero, ut quoque hoc assertum, quod jam inter effectus Aneurysmatis veri (n.° 4.) quod arterias stabilire tentavimus, probetur, demonstrandum nobis incumbit, eodem jure polypos inter Aneurysmatum cardiacorum sequelas enumerari posse. Non necesse autem est, ut hìc cum summis viris statuamus, polyporum generationes ab inæqualitate superficiei internæ cujusdam cavitatis, per læsionem aliquam, vel dilacerationem orta, semper esse derivandas, qua fieret, ut sanguinis motus retardaretur, &, iis tantum in locis, ubi obstacula adsunt, polypi nascerentur: certum enim est, & supra jam demonstravimus, in sanguine dispositionem talem requiri, qua in concretiones nimis firmas nitatur, ut in morbis acutis, aliisque similibus, in quibus sanguis, justo vehementius per vasa sua propulsus, nimis condensatur, fieri videmus: minime tamen negavero, iis in locis, ubi sanguis retinetur, polypos generari posse: experientia nimirum quotidiana satis hoc evincit; in universum vero propositio illa nequaquam procedit, præterquam quod, licet jam sanguis in quodam loco coacervatus sit, conquassatio tamen, ut in veros polypos abeat, superaccedat, summe necessarium sit. Quis igitur, dum sanguis in corde nunquam quiescit, verum continuo movetur, conquassatur, negabit, polypos in illo nasci posse, & eo quidem facilius, quo cordis cava fuerint magis distenta; cum eo in casu tanta sanguinis copia quavis cordis contractione e ventriculis expelli ne-

(*a*) Conf. Cl. Præceptoris SANDIFORT *Oratio de circumspecto cadaverum examine, optimo practicæ medicinæ adminiculo* pag. 15 & 16.

(*b*) Conf. SENAC *traité du Cœur* Tom. II, pag. 414.

quit, quantum a vasis, sanguinem reducentibus, continuo affertur: omni igitur momento sanguinis certa copia remanet, quæ conquassatione ita densatur, ut amplius orificia arteriarum ingredi haud queat; verum, in cordis cavo collectus, massam format polyposam, seorsim in eo fluitantem, vel lamellarum forma ejus superficiei internæ affixam; unde plerumque fieri solent cordis palpitationes frequentes, tantum non continuæ; anxietates ad levem corporis motum insignes; pulsus irregularitas, horumque omnium augmentum, prout corpus magis moveatur; remedia calefacientia ingerantur; polyposa materies increscat; eorumque symptomatum diversitas, pro ut in hoc vel illo cordis cavo hæserit: sinistrum enim si occupaverit ventriculum, arteria pulmonalis rite sese ab accumulato sanguine liberare nequit; distendentur igitur ejusdem rami, & ad rupturam deducti hæmoptysin excitant: econtra, aorta arteria haud sufficientem sanguinis quantitatem accipiente, nutrimento suo orbantur omnes N. C. partes, unde lipothymiæ, aliaque mala, ex vasorum inanitione originem suam trahentia, ægrotantes invadunt. In dextro vero cordis thalamo generata si fuerit massa polyposa, ob impeditum sanguinis, per venas cavas ad aurem, & ventriculum dextrum allati, per cordis cava trajectum, vasa cerebri sanguine accumulantur, distenduntur, vel & rumpuntur; unde apoplexia haud raro lethalis, immo mors subitanea hujus affectionis sequelam quandoque sistunt. Idem obstaculum si fuerit natum sanguini, per venam cavam inferiorem adscendenti, viscerum abdominalium obstructiones, melancholia, tensiones, spasmi, &, quæ ex his sequuntur, mala innumera ægrotantes infestant. Ulterius si processerit malum, immaniter nimirum distensis venis, vasa lymphatica minus prompte sese in eas evacuare valent, nimium hinc repleta lympham, ab ipsis resorbendam, in cavis relinquunt; nascuntur ergo artuum tumores œdematosi, & in cavitatibus N. C. majoribus hydropes varii, pericardii puta, hydrocephalus, pectoris hydrops, ascites &c.; & denique, concretionibus polyposis ita adauctis, ut, emissis quoque ramis suis per continuatos ex corde canales, ostia obstruant, ac sanguinem per ea propelli impediant, proximum est, ut lipothymiæ, syncope, asphyxia, catarrhus suffocativus, venarum cavarum, auriculæ, sinus, aut ventriculi dextri dilatationes, absque summo vitæ periculo haud facile tolerabiles, rupturæ, & mors subitanea exinde sequantur.

3.° Ne-

3.° Neque plane omittenda hîc est ea cordis affectio, quæ cardiacum Aneurysma toties concomitatur (*a*), ac *palpitationis* nomine a Medicis insigniri solet, cujus vis, testante Cl. VOGELIO, quandoque tanta est, ut pulsatio extra conclave audiatur, ut arteria magna foras in Aneurysma dilatetur, ut thoracis costæ dislocentur, exedantur, ac diffringantur, ut cor ipsum de propria sede depellatur, denique ut externus locus, ubi admota manus pulsum percipit, rubescat, aut callosus fiat (*b*), ita ut, auctore TULPIO, Pharmacopolæ famulus cordis concussionibus tam violentis vexaretur, ut eæ ad conclavis portam audirentur, post anxietates vero, respirandi difficultatem & oppressionem circa regionem ventriculi, pulsus intermissionem, ac vomituritionem hydrope tandem periit : aperto cadavere, insignis magnitudinis cor, & calculi in rene deprehendebantur (*c*). In juvenis, post enormes cordis palpitationes mortui, cadavere sinistrum cordis cavum triplo majus dextro invenitur (*d*). Hominis 34 annorum, post validas & diuturnas cordis palpitationes extincti, cadaver cordis ventriculum immaniter dilatatum, in sua tamen substantia æque crassum, ac naturaliter esse solet, exhibuit (*e*). Et denique vir 25 annorum, cursor pallidus, anhelosus, subita laborat angina, a qua sanatur quidem, sed manet spirandi difficultas, & cordis palpitatio sæpe recurrens, inprimis cum citato gressu procederet, subita tandem morte extinguitur; in cadavere invenitur cor triplo majus, quam naturaliter esse solet; ablato pericardio, & expresso omni cruore, libras duas cum dimidia in lance pendens (*f*). Ne loquar jam de observatione, a M. GAUTERE communicata, hominis nimirum, palpitationibus cordis intolerabilibus ita vexati, ut cogeretur subinde in ventrem incumbere, & ambabus manibus cor reprimere : palpitationes distincte audiri poterant; & manus pectori admota violenter repellebatur. In cadaveris thorace pericardium præmagnum detegebatur, quo aperto, cordis ventriculi magnopere distenti sese obtulerunt, ita ut eorum quisque ad minimum pintæ sanguinis crassi atrique dimidium, & concrementa

(*a*) J. OOSTERDYK SCHACHT Instit. Med. Pract. lib. IV, cap. VIII, §. 9.
(*b*) Prælect. Acad. de cognoscendis & curandis præcipuis C. H. affectionibus §. 522.
(*c*) Conf. SENAC. l. c. pag. 415.
(*d*) Abridgement vol. V, pag. 229.
(*e*) l'Acad. des Sciences de l'ann. 1735. hist. XXIX.
(*f*) LANCISIUS de subit. mortibus pag. 127, 128.

polyposa contineret (*a*). Quibus omnibus satis mihi comprobari videtur, palpitationes insignes non raro cardiacorum Aneurysmatum sequelas esse, nec difficile hoc concipitur, si modo attendamus, quantum cor sanguine, a quacunque etiam caussa versus ejus cava propulso, vel ex iis per arteriarum fines libere transire impedito, obruatur, ita ut exinde stupenda sane phœnomena necessario sequantur, nunc quiescat cor, mox iterum irritatum validissimo spasmo sese contrahat, qui motus, dum aliquamdiu alternatim durant, actiones animales & vitales tam mirifice turbant, ut tandem horum omnium augmentum miserorum vitam cum morte commutet. Sed forte tamen mihi quis objiciet, cardiaca Aneurysmata ad effecta potius, quam caussas palpitationum cordis referenda esse; novi equidem inveniri auctores hanc sententiam propugnantes, novi & contrarium defendentes: statuendum vero crediderim, palpitationem cordis nunc caussam, nunc effectum Aneurysmatis cardiaci constituere: satis superque enim hic illic, inter caussas hujus speciei exponendas, comprobare annisus fui, insignem ad cordis Aneurysmata proclivitatem a palpitationibus, justo diutius protractis, generari; eas tamen sæpissime etiam eorum sequelas esse quis, ad modo proposita pro momento tantum attentus, facile negaverit? Inficias quamvis minime iverim, cordis palpitationes a longe diversis quoque caussis excitari posse, easque cum cardiacis Aneurysmatibus ut individuos comites rarissime incedere; prius nimirum assertum verissimum, & omnibus Medicis receptum; posterius vero ut evincatur, unicam, a Cl. STORCKIO communicatam, observationem adduxisse sufficiat, qui narrat: in viro, Aneurysmate dextri cordis ventriculi insigni mortuo, præsente vita nullas palpitationes observatas fuisse (*b*).

Præter hos effectus adhuc innumeri alii sunt, qui symptomata symptomatum melius vocantur, qualia sunt v. g. pulsus irregularitas, faciei pallor, artuum tumor, aliaque mala similia, non tamen semper ægrotantes infestantia, quos inter effectus jure recensetur singularis ille, de quo loquitur FABRICIUS HILDANUS, gangræna sc., artus quandoque corripiens, quum cor, vel vasa majora, ex eo prodeuntia, maxime sese dilataverint. Narrat enim, fœminam cordis palpitatione,

(*a*) Vid. Recueil d'observations de Médecine des Hopitaux Militaires, fait & rédigé par M. RICHARD DE HAUTESIERCK, Tom. II, p. 626.

(*b*) Annus Med. I, pag. 118, Cadav. 4.

a pluribus symptomatibus concomitata, tussi v. g. valde molesta, ac respiratione laboriosa fuisse vexatam, quibus per satis longum tempus non sine magnis cruciatibus perpessis tandem sese adjunxit manus sinistræ sphacelus, præstantissimis etiam remediis refractarius (*a*).

4.° Non rara etiam hujus morbi sequela *mors repentina* est, cujus caussam satis manifestam facile detegimus, quando cum MORGAGNO statuamus, quod, etsi, iis in casibus, ubi ægrotantes morte repentina ex cordis dilatatione nimia illata pereunt (uti & mox adducendis exemplis evincere conabor) *ingens cordis moles, sive diaphragma prægravando, sive etiam pulmones comprimendo, respirationi officit, tamen vel sola ventriculi sinistri dilatatio facit, ut, quanto minus sanguinis in aortam potest extrudi, tanto quoque minus e pulmonibus admitti possit, unde tum spirandi difficultas oritur, gravatis sanguine pulmonibus, tum mors denique repentina, ubi is ventriculus magis semper magisque laxatus ea tandem sanguinis copia obruitur, ut sese contrahere nequeat* (*b*) : quo spectat præcipue casus ille juvenis, spirandi difficultate diu vexati, a qua subinde sanguine, e naribus erumpente, levabatur; cessante vero postea solita hac evacuatione, post magnam corporis exercitationem, &, versus sarcinulas, humi depositas, inclinationem mortuus illico concidit : vasa colli & capitis sanguine turgidissima, &, aperto thorace, pulmones parvi admodum ob immanem cordis magnitudinem; inciso vero pericardio, auriculæ, dexterque ventriculus solito ampliores, maxima tamen magnitudo in sinistro cordis cavo, dilatato adeo, ut nihil magis, & copia sanguinis atri nec in concretiones polyposas, sed in grumos nonnihil coacti, non modo, ut reliqua cordis cava, oppleto, verum & distenso, detegebantur (*c*). Plura quoque huc ex BONETO referri possent exempla; unum nimirum aurigæ, in curru extincti, qui longo tempore conquestus fuerat de abdominis doloribus, ad jugulum adscendentibus, ut inde se crederet suffocari, nec levamen ante sensit, quam appressa thoracem & abdomen manu comprimeret, vel opposito fulcro sublevaret : aperto cadaveris thorace, præter pulmones ficciores, ad livorem tendentes, cor inusitatæ magnitudinis, & quovis bubulo majus, dextra sc. cordis auricula amplissima,

(*a*) Conf. SENAC. l. c. pag. 416.
(*b*) De sed. & caussis morborum &c. epist. XXVII, a. XIII.
(*c*) l. c. a. II.

ſex digitos tranſverſos lata, ſanguine turgida, ſiniſtra vero contracta vix nucem minorem æquans, obſervabantur (*a*): & illud ægrotantis, repentina quoque morte defuncti, in cujus thorace cor nativam molem longe excedens, flaccidum, nigroque ſanguine plenum obſervabatur (*b*); ac denique ex HARVEO alium commemorare poſſem ægrotum, cui cordis moles, & ventriculorum cavitates ſanguine diſtenſæ, bovini cordis magnitudinem æquabant, quique in ſumma cordis & pectoris oppreſſione levamen aliquod percipiebat, cum tota pectoris regio a fortiſſimo viro comprimeretur (*c*). Circa quæ tamen illud adhuc cum MORGAGNO animadvertendum habeo, *cordis* nimirum *Aneuryſmata haud ſecus atque aortæ, non ita neceſſarias ſubiti interitus cauſſas eſſe, ut ſunt cordis, aut aortæ ruptiones. Immo dilatationes illæ, niſi eo demum pervenerint, ut nova alia cauſſa extrinſecus, aut intrinſecus, accedente, illico ceſſare debeat ſanguinis circumitio, lentam potius mortem afferent, quam repentinam; cujus rei etſi multæ exſtant obſervationes, tamen quod ad cor attinet, de quo hîc agimus, duæ inſpiciantur, quæ habentur in* BONETI *ſepulcreto Anat.* (*lib. II, ſect. VII obſ. 83; & ſect. VIII obſ. 13.*)*; altera* TH. BARTHOLINI, *in qua cor tam vaſtum proponitur, ut ſæpe in bobus non majus ſit; altera* OTTONIS HEURNII, *in qua cor dicitur communem magnitudinem quater circiter exceſſiſſe. Neutrius ægrum ſubita abreptum morte; immo utrumque lento morbo confectum legimus* (*d*).

5.° Quibus omnibus rite perpenſis, facile cuique erit colligere, *cordis rupturam*, ut frequentem mortis repentinæ cauſſam, cardiaci vero Aneuryſmatis omnium triſtiſſimam ſequelam, merito ſibi primarium hîc vindicare locum; hanc tamen ſolummodo, quatenus, prægreſſa dilatatione, in cordis Aneuryſmatibus contingat, paulo prolixiore ſermone inveſtigabo, illam nimirum rupturarum cordis ſpeciem, quæ fit, quando cordis fibræ diu fortiterque diſtractæ omnem reſtituendi ſeſe vim plane amiſerunt, ita ut, continuata vi interna diſtendente, prorſus divellantur, ῥῆξιν patiantur, & contentum intus ſanguinem effluere ſinant. Et hæc ſane ea cordis affectio eſt, quæ, aſſentientibus ſummis in arte viris, inter cauſſas lethiferas

(*a*) Sepulcr. Anat. Tom. 1, lib. II, ſect. IX, obſ. 24.
(*b*) l. c. obſ. 10.
(*c*) De Circul. ſanguinis exercit. III.
(*d*) l. c. epiſt. XXVII, a. XV.

omnium celerrime repentinam mortem inferre solet. Nec mirum, omnem enim nostræ vitæ ac sanitatis vigorem in humorum liberrima circulatione positum esse, quis facile negaverit? Sed ut is conservetur, imprimis requiritur, ut cordis fibræ integræ in sanguinis admissi molem rite reagere, & expellere, atque contenta libere permeare possint: ruptura vero quum adsit, adminicula hæc tolluntur, sanguis ex suis cavis in aliena effluit, omnemque cordis actionem suffocando repentinam mortem infert: sed forte quis objiciet, observata plurima evincere, per horas non tantum, sed & per dies, immo ad vigesimum tertium usque, notante FANTONIO (*a*), rupto corde supervixisse ægrotos, qualia multa exempla simul congesta Cl. MORGAGNI exhibet (*b*). Illæ vero observationes, inter rariores sane enumerandæ, cardiacorum vulnerum lethalitatem mihi saltem infringere minime videntur, protractæ licet vitæ discrimen ex collatis potissimum inter se hujus aut illius sauciati ventriculi observationibus; lacertulorum forte reticulis aliis super alia impositis, atque sic vulnus operientibus; grumoque sanguinis concreti cordis aperturam obturante, aut & ipsius cordis in se contractione, si nullus adfuerit obex, indeque consequente in sanguine per vulnus extrudendo infirmitate summa, colligi posse, auctore MORGAGNO (*c*), videatur. Fieri hæc quandoque posse in vulneribus, ex improviso cordi illatis, lubens agnosco, nullus tamen simul dubitavero, quin, tantopere distractis fibris cardiacis, ut omnem ferme tonum suum amiserint, hiatus tam insignis oriturus sit, ut, quamvis in hoc vel in illo cordis ventriculo acciderit ruptura, nihil tamen vel a lacertulorum reticulis, sive a grumo sanguinis concreti, cordisve in se contractione sperandum habeamus. Ut autem constet, revera disrupta aliquoties fuisse cordis cava, sequentia tantum exempla enumerare lubet: rarissimas tamen esse sinistræ atque auriculæ dextræ rupturas, minus raras vero ventriculi dextri, qui ad hanc rem inprimis attenti fuere, annotarunt auctores; utrum autem hæ in dextro, quam in sinistro cordis cavo frequentiores observentur, inter se minime conveniunt.

(*a*) Observ. Patern. obs. XXXIII.
(*b*) l. c. epist. LIII, a. 27.
(*c*) l. c.

De dextra cordis auricula binæ præprimis occurrunt obſervationes, una a D. MUMMSEN communicata, ac ſupra jam (§. x) exhibita: altera a NEBELIO in viro, quem equus ephippio excuſſerat, frenoque circa ejus collum ligato, protraxerat, inventa; tum vena cava, tum ipſa auricula dextra ruptæ erant, quamvis contuſio externa thoracis nulla, nullaque coſtarum fractio adfuerint (*a*). Quorum binorum exemplorum veroſimilior cauſſa ab impedito ſanguinis per cordis cava trajectu, ejusque verſus id determinatione majore, ac nata inde fibrarum auriculæ diſtenſione tanta, ut abſque ruptura magis dilatari non poſſent, deducenda videtur.

Diſrupti vero ventriculi dextri exempla plura habemus: duo tantum ab interna cauſſa diſtendente producta memoraſſe ſufficiat. In milite ſub æſtu venereo, ſaltatione prægreſſa, mortuo dextrum ventriculum eo loco, ubi cum ſepto cohæret, ita fiſſum, ut ſanguis, inde emanans, totum pericardium impleverit, VATERUS vidit (*b*). Hiſtoriam vero viri ſexagenarii, per tres menſes doloribus in regione lumbari valde cruciati, ac dein mortui, in cujus dextro ventriculo cordis, quod naturali duplo majus fuit, ruptura ſatis ampla, totiusque cordis fibræ molles repertæ fuere, Cl. HAZON deſcribit, ac conjicit, hunc forte eventum nimio opii uſui adſcribendum eſſe, quum quotidie opii doſis augeretur, ita ut ultima vice ab ægro centum & quinquaginta ſex guttæ laud. liq. aſſumerentur (*c*).

Siniſtram autem auriculam ex polypo, ſiniſtrum ventriculum obſidente, diſruptam Cl. LANGHANS vidit (*d*).

Cordis tandem ventriculi ſiniſtri rupturam longe frequentiorem ſequentia exempla evincunt. In viro, qui ſæpe de dolore quodam oppreſſorio pectoris, inprimis nocturno tempore, conqueſtus fuerat, parietem ventriculi ſiniſtri amplo hiatu, ut facile digitum admitteret, ex impedito ſanguinis de ſiniſtro ventriculo in arteriam trajectu diſruptum fuiſſe, Ill. HARVEUS auctor eſt (*e*). In cadavere formoſioris ac athletici habitus viri, cui ſummam ſenectutem promiſiſſet

(*a*) Miſc. Acad. Nat. Cur. Dec. III. Ann. III. obſ. LXXXII.
(*b*) De mort. ſub. non vulg. cauſſ. p. 12.
(*c*) Journal de Medecine, Chirurgie, Pharmacie &c. par M. VAN DER MONDE, Tom. IX, p. 516.
(*d*) Act. HELVET. vol. II, p. 123.
(*e*) Exercit. III. de circul. ſanguinis, Pars I, p. 149.

quilibet, ad latus uxoris repente extinĉti, rupturam ſiniſtri cordis ventriculi prope oſtium aortæ Cl. BOHNIUS detexit (*a*). In epileptico paroxyſmo a ſanguine in capillaribus arteriis, ſpaſtice contraĉtis, retento, cordique reſiſtente, ſiniſtri ventriculi diſruptionem exortam Cl. JOHNSTONUS notat (*b*). Viri autem quinquagenarii, per aliquod tempus variis ſymptomatibus, cordis inprimis palpitationibus, ſuffocatione, atque ſenſu ſingulari, ac ſi thorax diffringeretur, affliĉti cor magnitudinem naturalem ſuperaſſe, & in ventriculi ſiniſtri medio aperturam quatuor lineas longam apparuiſſe D. JOS. VILLESAVOYE ſcribit (*c*); ac denique, ne in obſervationibus enarrandis, ad idem redeuntibus, multus ſim, duas has ſuperaddo: unam D. GUSMANI GALEATII, qui in cadavere viri, variis ærumnis per 30 annos affliĉti, & in ultimo demum vitæ ſtadio moleſto dolore ad ſterni finem circa cordis ſcrobiculum, & per totum peĉtus ſeſe extendente correpti, ſciſſuram vix duarum linearum Pariſienſium longitudine in exteriori ventriculi ſiniſtri pariete invenit (*d*): alteram denique a Cl. MORGAGNO deſcriptam, medici nimirum duodeſexaginta annos nati, hypochondriaci, lurido colore, ac dolore gravi, e ventre ad thoracem adſcendente, non ſine convulſivis quibuſdam motibus, anxiaque reſpiratione vexati, ac repente confeĉti, in cujus pericardio ſanguis effuſus, qui illuc devenerat per tria foramina ex ſiniſtro cordis ventriculo, tantopere dilatato, ut cavum triplo majus quam ſecundum naturam comprehenderet, deprehendebatur (*e*).

En igitur præcipuos effeĉtus, qui cardiaca Aneuryſmata, ex cavorum cordis dilatatione nimia orta, concomitari ſolent, paucis expoſitos. Quæ vero ſymptomata in Aneuryſmatibus cardiacis, ex vaſorum coronariorum diſtenſione immodica ortum ſuum trahentibus, obvia ſunt, a cordis inprimis amplitudine juſto majori dependent.

Quantum ſeſe dilatati patiantur coronaria vaſa abunde ſatis ſupra jam demonſtravi, ut neceſſe minime videatur multa, quibus evincatur, quod cordis volumen ita adauĉtum circulationi ſanguinis per ejus cava, ac reſpirationi maxime obeſſe poſſit, afferre: ipſa nimirum

(*a*) De renunt. vulnerum ſeĉt. I, p. 114.
(*b*) In a letter to Dr. JOHN FOTHERGILL in Med. obſ. and Inquiries vol. II, p. 119.
(*c*) Frænkiſche Sammlungen von Anmerkungen &c. vol. II, part. XI, n.° 3.
(*d*) Comment. BONON. Tom. IV, pag. 34.
(*e*) De ſed. & cauſſ. morborum &c. Tom. II, epiſt. LXIV, a. XV.

coronaria vasa congrumescente sanguine magis magisque ita implentur., ut præ amplitudine nimia, ac parietum crassitie cor vix sese contrahere valeat; ut tonum suum plane amittant ipsa vascula, quo fit, ut eorum laterum resistentia imminuatur, ac, manente caussa eadem distendente, tantum divellantur, ut, nisi natura suppressam forte hanc illamve evacuationem solitam iterum excitet, aliove modo vasa hæc ab impactione nimia liberet, facile inde eorum ruptura fiat, sanguis extra suos cancellos in pericardium eliminetur, illudque adimplendo omnem demum cordis motum suspendat, tollat: vel, si utcunque adhuc quicquam resistunt, ac διαπήδησιν tantum patiuntur, serum sanguinis exprimatur, & intra pericardium collectum hydropem ejus efformet, cordisque actionem ac respirationem mirum in modum perturbans innumera, suo quoque momento minime carentia, mala producat.

SECTIO QUINTA.

De Aneurysmatum diagnosi.

§. XVII.

Quam dubia, fallax, ac insignibus difficultatibus pressa sit harum affectionum diagnosis, qui in celeberrimorum Virorum famam, effata, atque errores in Aneurysmatibus tractandis pro momento tantum contemplando versetur, quis non videt? quum peritissimi etiam Chirurgi, pertuso Aneurysmate, pro remedio momentaneam subinde intulerint mortem, & Cl. de Haen exclamare lubuerit: *Cognitio Aneurysmatum utinam certior esset, signisque munita pathognomicis desisteret turpissimis erroribus ansam præbere* (*a*)! Non tamen ideo de horum morborum diagnosi omnino desperandum; caussarum nimirum, atque effectuum attenta contemplatio utcunque nobis in ea eruenda aliquam lucem affundet. Ne tamen certiora cum incertis confundam, consultius judicavero, ea hîc sejunctim paulo prolixius indagare.

Ad

(*a*) Rat. Med. part. v, cap. vi, §. 2.

Ad incerta refero, quæ desumuntur:

1.° *A pulsatione:* hæc enim Aneurysmatum verorum (de quibus tantum in hoc §. loquor) non ita individuus comes est, quin potius PARÆO assentiri possimus, qui, cum inter Aneurysmatum signa pulsationem enumerasset, mox admonuit: *ne tamen fallamur signis supra commemoratis: nam nonnunquam in insignibus Aneurysmatibus nec pulsum ullum percipere licet, quia sanguis in trombos coït, & concrescit* (*a*). Ad quod eo magis attendendum, quum, teste LANCISIO, pulsatio Aneurysmatis signum adeo exploratum ac pathognomicum vulgo habeatur, ut sine illa Aneurysmata existere nullo modo posse credantur; quo errore imperiti decepti sæpe æquo artis ludibrio; atque ægrorum pernicie, Aneurysmatis tumorem minime pulsantem, ferro vel igne temere aperiunt, cujus infausti casus exempla apud DEKKERUM & RUYSCHIUM habentur (*b*). Si enim verissimi PARÆI effati non ita immemor fuerat ille RUYSCHII amicus, tumorem sane circa talum nucis juglandis magnitudine, etsi omnis pulsatio deerat propter sanguinem coagulatum (*c*), aperire minime ausus fuisset. Hujus vero phœnomeni ratio ut explicetur, nullatenus requiritur, ut cum MARCO AURELIO SEVERINO statuamus, ex putrefactione ipsius arteriæ a sanguine diffuso & corrupto intra vicina spatia pulsationem remittere (*d*): neque opus est, ut plane cum RUYSCHIO consentiam, quum dicit; nullam, si sanguis in Aneurysmate coaguletur, pulsationem percipi (*e*). Non equidem negavero, interdum resistentiam, ex congerie concreti intra aneurysmaticum saccum sanguinis enatam, ad pulsationem imminuendam multum conferre; cum LANCISIO tamen dubito, an quidem sola illa resistentia per se sufficiat, si non eidem adjungatur diminutio virium cordis, sanguinem propellentis, præsertim cum experimento compertum se habuisse RUYSCHIUS ipse in descripto Aneurysmate narret, quod pulsatio, quæ vehementissima esse solet, in totum aliquot hebdomadibus ante mortem cessaverat (*f*); pergit autem Cl. LANCISIUS: etenim si ponatur cordis vigorem eundem perseverare, necessario ictus san-

(*a*) Oper. lib. VI, cap. XXXII.
(*b*) l. c. prop. LVIII.
(*c*) RUYSCH. Obs. Anat. Chir. obs. XXXVIII.
(*d*) De recondita abscessuum natura p. 178.
(*e*) Ibid.
(*f*) pag. 52.

guinis extrorſum trudens poterit per id temporis dimovere ea obſtacula, quæ ex polypoſo fornice oppoſita ſunt, cum oſſa elevare, atque ſæpe etiam disjungere ſoleat (*a*). Præterea ſi reſiſtentia ſola, ictui ſanguinis a concreto intra ſaccum aneuryſmaticum cruore enata, pulſationis languorem producat, an ullibi manifeſtior deprehenderetur hujus imminutionis cauſſa, quam in noſtro, ad calcem diſſertationis adjiciendo, caſu, in quo ipſas tunicas, variis ſibi invicem impoſitis lamellis obtectas, atque has præter magnitudine inſignia polypoſa coagula, tumorem perfecte adimplentia, in arteriæ dilatatæ ſinu incluſa obſervavimus, quamvis pulſatio, ad magnam diſtantiam viſui ſatis conſpicua, ad ultimum vitæ tempus miſerrimam infeſtaverit. Accedit, quod mihi ſaltem, ſi nimirum RUYSCHII opinionem ſequamur, explicatu difficillimum videatur, quî fiat, ut ſubinde pulſatio nunc ſilens, mox vero, vel diu admodum poſt de novo iterum inſurgat, quum certum ſit, quod facta ſemel ſanguinis coagulati congeries continuo magis adaugeatur ac ſolideſcat, & ita perpetua reſiſtentia ictui ſanguinis major generetur. Omnium autem validiſſimum argumentum a ſanguinis miſſione depromitur, qua præſtantius nullum, ut impetus ſanguinis in tunicas ſacci aneuryſmatici, ejusque pulſatio infringatur, auxilium novimus. Miſſo etenim ſanguine, pulſatio in parte læſa mox debilitatur, non quia eo momento ſanguis in Aneuryſmatis cavo magis ſolideſcat, verum quod, ſublata certa ſanguinis copia, minorem tantum impulſum facere cor queat, quum illud, hac evacuatione debilitatum, non ſufficienter ſeſe contrahere poſſit, eoque minori vi ſanguinem in vaſa propellere valeat. Ne vero juſto longius a ſcopo noſtro recedamus, ex præmiſſis paucis tantum concludo, Aneuryſmata poſt longum tempus, vel cito admodum pulſationis. indicio deſtitui ob triplicem præprimis cauſſam, unam rariorem, craſſiorum ſc. polypoſorum corticum interiori arteriæ tunicæ appoſitionem; alteram forte frequentiorem, fibrarum puta ſacci aneuryſmatici ultra tonum ſuum diſtenſionem, & tertiam denique omnium frequentiſſimam, cordis vigorem multum imminutum.

Liquet præterea, ad verum Aneuryſma dignoſcendum pulſationem non abſolute requiri, ſed econtra ab illa jam præſente nullam tamen ad hujus affectionis diagnoſin juſtam procedere argumenta-

(*a*) l. c.

tionem, quum, auctore Cl. DE HAEN, in matrona quadam inter alia morbi signa tumor pulsans in infima & sinistra epigastrii regione haud procul ab umbilico tactui sese offerebat, dum, secto cadavere, apparuit, colon longitudine quatuor latorum digitorum diametrum sesquipollicis habuisse, partique ampliatæ tantam utrinque angustiam adfuisse, ut aër non nisi vi per eandem impelli expellique possit, pulsus itaque perceptus ex arteria quadam mesocolica, in tumorem excurrente, minime vero ab arteria, in tumorem extensa, nascebatur (*a*) : accedit, quod, notante Cl. JOH. WARNER, frequens etiam Aneurysmatis Spurii comes sit tumoris pulsatio (*b*), exemplo confirmante M. AUREL. SEVERINO (*c*), ac olim jam recte observante BERENGARIO cum macie; PROSPERO MARTIANO cum motu arteriæ cujusdam magnæ, in aliis a carne interjecta obscurato; plenitudine nimia, inflammatione, tumore ad suppurationem vergente, vel denique cum insigni pancreatis, aut meseraicarum glandularum obstructione aliisve vitiis pari passu frequenter incedat (*d*). Ne memorem jam notabilem illius sutoris historiam, in quo a Cl. MORGAGNO violenta & assidua pulsatio ad præcordia & ad umbilicum, a quatuor retro mensibus percipiebatur, qua pulsatione majorem sensisse sese aut vidisse, vix meminerit Cl. auctor : inciso tamen cadavere, nulla cordis, nulla auricularum, nulla vasorum sive in thorace sive in ventre dilatatio apparuit, ut hujus phœnomeni caussam nervorum agitationi sive irritationi præprimis adscribendam crediderit (*e*).

2.° *A duritie vel renixu tumoris :* hæc nimirum a lamellis inprimis polyposis, internam sacci superficiem obducentibus, atque coagulis, in eo seorsum fluitantibus, dependent, Sed in multis hæc desunt, & mollia potius tactui sese offerunt, ut magnopere subinde falleremur, statuentes, ad veram horum Aneurysmatum naturam duritiem ac renixum absolute requiri, quum fieri etiam possit, ut membrana adiposa, quæ nascens Aneurysma integit, inflammationem ab attritu patiatur, in suppurationem abeat, ac copiosum pus omnem motum ita suffocet, ut, licet jam forsitan antea pulsatio quæpiam adverti

(*a*) Rat. Med. part. IX, cap. II, §. 5. Historiam haud multo absimilem vide Tom. I, cap. XXX, §. 6.
(*b*) Cases in Surgery cas. 22.
(*c*) De effect. Medicin. lib. I, part. 2.
(*d*) Cl. MORGAGNI l. c. epist. XXXIX, art. XIX.
(*e*) L. c. epist. XXIV, art. XXXIV & XXXV.

potuiſſet, eadem nunc minime percipi queat: qualem caſum ipſe Cl. DE HAEN in praxi obſervatum candide nobis refert: fœmina ſc. quadragenaria a 3 vel 4 annis ægram ſe pectore eſſe conquerebatur, ſputa quippe purulenta, ſubinde ſanguine miſta, ſe reddere, cor ſibi palpitare, difficulter ſe reſpirare, vagosque experiri dolores, ex nulla dein nota ſibi cauſſa puſtulam ad infimarum coſtarum lateris ſiniſtri cartilagines prope ſternum ſeſe manifeſtaſſe, & tandem in tuberculum caſtaneæ magnitudinis increviſſe. Tumor examinatus, non pulſans, ſed durus, elaſticus, veram ſui non determinabat naturam. Eo igitur tantummodo Emplaſtro Diæbotanon tecto, cura ad phthiſin pulmonalem potiſſimum dirigebatur: ſpatio trium ſeptimanarum emolleſcebat, ita ut perfectum apoſtema referret, manifeſtaque puris fluctuatio genuinam tumoris naturam nunc determinare videretur: ſuadenda itaque vel ideo maxime ejuſdem apertura erat, quod pulmo ſuppuratus fortunato caſu viam ſibi extrorſum quandoque capeſſat, qua diu aperta ulcus internum demum evacuetur & ſaneſcat. Tumor igitur apertus, pusque album & coctum parca tantum quantitate fuit eductum: in fundo vero durius quicquam ſupererat, unde digeſtivum, & maturandi ſcopo toti tumori Emplaſtrum Diachyl. cum gumm. imponebatur: biduo vero poſt, loco exſpectatæ maturationis, pulſus ibidem fortiſſimus in tota lata baſi tumoris, & digitum repellens, eoque per aperturam immiſſo, horrendum Aneuryſma obſervatur: mox itaque conſolidandæ aperturæ gratia, Emplaſtro ad rupturas Fernelii impoſito, integra fere conſolidatio ſpatio trium ſeptimanarum, tumore aneuryſmatico ſenſim imminuto, remanente tamen ſub coſtis vehementi, latentis Aneuryſmatis indicio, pulſatione, obtinebatur. Ita ut, quod primo detectum fuerat, id modo veluti appendix eſſet, quæ a magno ſacco orta ſeſe inter coſtarum cartilagines inſinuaverat (*a*). Qui caſus abunde quamvis fallaciam ſummam ac incertitudinem demonſtret, de iis tamen magis adhuc perſuademur, ſi conſideramus, quotidie tot tantosque tumores, duros, renitentes, immo vel pulſationis, ac fluctuationis ſenſu concomitatos, verorumque Aneuryſmatum larvam mire induentes nobis occurrere, dum tamen hi, accurate indagati, veram abſceſſuum, in

(*a*) Rat. Med. pars v, cap. vi, §. 3, quale exemplum ibid. (§. 2.) de Aneuryſmate ad caput internum oſſis tibiæ habetur.

ſuppurationem tendentium, naturam commonſtrent, vel ſubinde Spuriorum Aneuryſmatum ſequelæ habendæ ſint.

3.° *A cutis colore :* cutis nimirum color ab Aneuryſmate Vero rarius quidem mutatur, niſi diu admodum adfuerit, ac enormiter increverit, tum enim vel ſanguis pellucet, vel ut plurimum per diſtractionem nimium laceſſita ac irritata integumentorum vaſcula inflammantur, in ſuppurationem abeunt, vel &, gangrænâ correpta, nociva effecta cito ſæpe exſerunt; aut per diapedeſin ſacci aneuryſmatici ſerum exprimitur tenue ac acerrimum, quod alluendo & erodendo integumenta perforat, ac totum Aneuryſma diſſilire facit. Diutiſſime tamen integumentorum colorem, inprimis ſi diſtractio lente fuerit facta, immutatum manſiſſe, Aneuryſmatum, quamvis inſignium, hiſtoriæ, a Doct. NOORTWYKIO (*a*), Cl. SANDIFORT (*b*), & a me ad calcem diſſ., aliisque bene multis commemoratæ ſatis evincunt; ad cujus rei rationem præcipue facit, quod natura, ut rupturæ proſpiciat, lamellas polypoſas ſuperficiei Aneuryſmatis internæ adfigat, vel & ſubinde ipſis tunicis cartilaginum vel & oſſium duritiem conciliet, unde ſanguis minus facile pellucet, & contra diſtractiones nimias egregie ipſi tumoris parietes muniuntur.

4.° *A pulſu reliquarum arteriarum :* pulſus certe in Aneuryſmatibus interioribus ut plurimum *contractus*, *renitens*, *convulſivus* & *intermittens obſervatur*, *præſertim in brachio viciniori* (*c*). Inſignis tamen & hîc deprehenditur inconſtantia, ita ut, teſte MORGAGNO, Aneuryſmata interna ſæpiſſime adjunctam habeant vehementem arteriarum pulſationem (*d*) : &, Auctore Cl. SANDIFORT in Aneuryſmate prœmagno pulſus quidem debilis eſſet, attamen regularis (*e*): ne plures enarrem diverſitates, ſufficiat, quo facile deciperemur, naturæ luſum indicaſſe. Quæ ſigna igitur, quum ad juſtam hujus morbi diagnoſin parum conferunt, verum dubia potius atque fallacia ſunt cenſenda, requiritur, ut certiora hîc ſubnectamus, quibus rarius fallimur, immo quæ, ſimul ſumta, nullum ferme nobis dubitandi locum relinquunt : cauſſarum ſupra (in §. IX) memoratarum una

(*a*) In præfat. ſua tract. FR. SOLANI de LUQUE præfixa.
(*b*) Tract. cit. §. 1.
(*c*) LIEUTAUD Synopſ. univ. Medic. parte 1, p. 107.
(*d*) l. c. epiſt. XXIV, a. XXXV.
(*e*) Tract. ſæpius cit. §. 2.

alterave si fuerit prægressa, tumque tumor oriatur in loco, ubi per Anatomen novimus, magnam adesse arteriam; si pulsus manifestus in tali tumore percipiatur; si leni pressione evanescat, vel minuatur plurimum, mox redeat ad pristinam magnitudinem, ubi pressio cessat, auctore Cl. SWIETENIO (*a*), cognoscimus, externum Aneurysma adesse; persuademur, si, arteria ex fundo arctiori in majorem saccum aneurysmaticum expansa, sibilus eo præcipue tempore, quo fluidus utcunque sanguis ex ipsa arteria in saccum, & vice versa, irruit, audiatur.

Aneurysmatis vero, interiora occupantis, magnam quidem, minime tamen certam suspicionem movent caussarum, arterias ad Aneurysmata disponentium, prægressio vel adhucdum in corpore dominium; symptomatum, Aneurysmata interna subinde concomitantium, præsentia; si, Aneurysmate in pectore, vel circa pulmonum vicinia sito, perpetua fere spirandi difficultate vexetur æger, ac insolitam quandam circa locum affectum pulsationem sentiat; ob suffocationis metum decubitum aversetur; corporis flexuram in anteriora amet, & difficillimam patiatur deglutitionem; quum cordis motus turbetur, &, incitata sanguinis circulatione per exercitationes corporis justo majores animive commotiones, vel & levi tantum corporis motum, suffocationis metus injiciatur; lipothymiæ aliaque similia, ex impedito sanguinis per cordis vasorumque majorum cava trajectu liberiori oriri solita, ægrotos infestant.

§. XVIII.

Præmissis, quæ de signis Aneurysmatum Verorum æque dubiis ac certioribus proponenda putabam, ordo requirit, ut Spuriorum signa subjungamus, in quæ eo diligentius a Medicis inquirendum est, quum, neglecta eorum cognitione, pessima ut plurimum symptomata, per idonea adminicula justoque tempore adhibita, subinde adhuc evitabilia, immo mors ipsa oriantur. Dolendum tamen, quod Aneurysmata hæc in interioribus toties, quæ manibus accessum denegant, & quidem longe frequentius, quam vulgo judicatur, contingant. Vidimus enim (§. X), quomodo sanguis ex aortæ trunco, circa emulgentes arterias, discisso erumpens & abdominis cavum adim-

(*a*) Comment. Tom. I, p. 289.

plens hydropis larvam induerat, & Medicum ad diureticorum exhibitionem impulerat: vidimus ſimul, quam varii morbi, natura quamvis fuerint eadem, diverſa ſub forma ſeſe prodant, ut non niſi ex cauſſis prægreſſis, & ſymptomatibus præſentibus eruere quodammodo poſſimus, Spurium intus latere Aneuryſma; ſumma igitur hîc Medici ſolertia & perſpicacitas requiritur, quibus morbum hunc ab aliis, eadem ſub larva ſeſe commonſtrare ſolitis, diſtinguere, certam inſtituere hujus affectionis prognoſin, juſtamque adferre medelam ſubinde valet; quos vero morbos, quum a Practicis titulo apoplexiæ ſanguineæ, hæmoptyſis, vomitus mictusque cruenti, dyſenteriæ &c. dilucide exponantur, intactos relinquo, viſurus potius, quibusnam ſignis Aneuryſma Spurium externum, proprie loquendo ad noſtrum thema inprimis attinens, dignoſci & ab aliis tumoribus diſtingui poſſit. Si v. g. cauſſæ ſupra memoratæ, contuſiones inprimis validæ, aliæve potentiæ nocivæ, pungentes, ſecantes, vel erodentes præceſſerint; ſi breviſſimo ſatis tempore in magnum tumorem attollatur, ab initio molliorem, ac preſſione cedentem, dum in vicinia adaugetur, increſcens vero poſtea durior fiat, ad cutim elatior & inæqualis, dum ſanguis, per tunicam celluloſam quaquaverſum diſperſus, minus diſtinctis circumſcribitur limitibus; ſi pulſus minus manifeſtus, quam in Vero Aneuryſmate adſit (quod tamen interdum etiam fallit, ut ex illo SEVERINI exemplo (§. XIV) commemorato abunde patuit); ſi cutis color naturalis in livorem mutetur, & hæc, gangrænâ correpta, rupturam portendat (*a*); ſi denique tumor, infeliciter inſtituta v. ſ., læſa ſimul ſubjecta arteria, in brachio enatus ad humerum adſcendat, inferius nimirum bicipitis aponeuroſi obſtante, de Spurii Aneuryſmatis præſentia certi utcunque eſſe poſſumus.

§. XIX.

Longe felicius hodie detegitur *Mixtum Aneuryſma*, poſtquam Cl. HUNTERUS, in hanc ſingularem ſpeciem attentus, binos caſus accuratiſſime, ut ſolet, deſcripſit, & a Cl. CLEGHORN, HUNTERI exemplar ſecuto, tertia ſuperaddita fuit obſervatio. Ut autem ſigna eo facilius eruantur, auctorum fama & obſervationum dignitas, paucis

---

(*a*) Quantum tamen ſigna ex pulſatione & colore integumentorum deſumta fallere poſſint, ex JOH. WARNER (caſes in Surgery caſ. XXII, p. 142 & ſeq.) conſtat.

has commemorare, postulant; prima, a Cl. HUNTERO (*a*) enarrata, matronam spectat, cui a Chirurgo vena basilica imprudenter secta fuerat, ita ut arteria subjecta simul læderetur; sequentibus præprimis observatis phœnomenis; ligato brachio, venæ, & inprimis basilica, quæ secta erat, valde intumescebant ad duos nimirum pollices infra & supra cubitum, paulatim iterum ad naturalem magnitudinem redeuntes: venæ compressio simulac cesserat, sanguine illico turgescebat, quamvis mox infra locum affectum ligatura applicata esset; arteriæ vero & venæ apertura, in sanguinis missione facta, digiti ope admodum compressa, ligatura sive applicata, sive ablata, venæ tamen collapsæ, & exiguæ magnitudinis mox apparebant. Omnis regio ad tractum arteriæ, cujus diameter & pulsus solito majores erant, tumebat, & in ipsa tandem vena, inprimis læso loco tremulus quidam & inordinatus motus detegebatur, paulo superius vel inferius non amplius dignoscendus.

Alter casus circa juvenem versatur, cui jam a quinque annis in brachio vena secta fuerat; lanceolam profunde satis penetrantem senserat æger, sanguinis rivulus tamen facile coërcebatur: sequenti die ad carpum usque sanguis in brachio effusus apparuit, tertio vero die loco læso tumor enascebatur, truncus arteriæ brachialis naturali jam multo capacior, & pulsus in hoc quam in altero brachio longe debilior evaserant. Ad symptomata attentus Cl. HUNTERUS conclusit, saccum quendam intermedium hîc adesse; cæterum præcipua eorum cum iis, in priore casu jam indigitatis, optime congruebant (*b*).

Tertia denique observatio a Cl. CLEGHORN descripta (*c*) juvenem respicit, qui, secta similiter vena basilica, aliquot septimanas post in varicem, ut vocat, Aneurysmaticam incidebat, simili ac modo descripto in casu, profunde penetrantis lanceolæ sensu percepto. Tumor loco læso ad magnitudinem amygdalæ oriebatur: pulsatio & concussio in basilica vena manifestæ erant, in mediana vero debiliores, omnium minimæ in cephalica, quæ tamen valde tumida ad claviculam usque varicosa erat: pendulo brachio, venæ tumefactæ longe crassiores videbantur; sublato vero eodem, tumor disparebat, cessabant pulsationes & conquassationes omnino in cephalica vena, multum vero in

(*a*) Med. Obs. and Inquiries vol. I, art. XXVI, p. 340.
(*b*) Ibid. vol. II, art. XXXVI.
(*c*) Ibid. vol. III, pag. 110 & seq.

in mediana; dum interim basilica æque tumida in hac, quam in contraria positione motus suos tremulos ac conquassationes vehementes continuaret. Arteria subclavia, vel humerali compressa, omnia symptomata cessabant, duplo vero fortius inchoantia, simul ac compressio desinebat. Leniter premendo & attollendo tumorem, indicem inter & pollicem, Cl. AUCTOR distincte percepit membranas Arteriæ a posteriore parte venæ, & locum, ubi arteria cum vena communicationem alebat. Ad tumorem aure admota, motus tremuli & pulsationes facillime distingui potuerunt, distinctius tamen adhuc, quando specillum longum, ferreum, una extremitate tumori incumbens, altera vero intra dentes retinebatur, vel auri applicabatur. Quæ sufficiunt descripta, ut inde signa diagnostica eruantur, ita ut necesse minime videatur, eas subnectere observationes, quas ELSE (*a*), WHITE (*b*), & ARMIGER (*c*), postea divulgarunt, quippe quæ, cum descriptis satis convenientes, egregie quidem eas confirmant, peculiare tamen nihil exhibent.

§. XX.

Optandum sane, ut in permultis descriptorum cordis Aneurysmatum historiis æque certa, quibus hæc ab aliis præcordiorum morbis, toto cœlo diversis, internoscere possemus, invenirentur signa. Ast pleraque, ab auctoribus ut infallibilia jactata, non nisi frequentissimos aliarum etiam præcordiorum affectionum comites, plurima quoque inconstantia deprehendimus. Paucis in ea inquiram: *An Venarum Jugularium mutua dilatatio, fluctuatio, & collapsus* LANCISIO, *ut indubitatum præsentis auriculæ ac ventriculi cordis dextri dilatationis signum tantopere laudata, revera tale est habendum?* Quis ferme virum, summa ingenii sui facultate admirandum, ac phœnomena sibi obvia tam egregie explicantem, refutare ausus fuerit? *Ex dilatatione*, inquit (*d*), *Auriculæ, ac Ventriculi cordis dextri duo præcipua contingunt, maxima consideratione digna, quæ potissimum Jugularium alternam dilatationem efficiunt. Primum quidem, hisce cavis summe dilatatis atque ampliatis, longe major san-*

(*a*) Ibid. pag. 171.
(*b*) Ibid vol. IV, pag. 377.
(*c*) Ibid. pag. 382.
(*d*) L. c. prop. LVII.

guinis copia in iisdem congeritur. Deinde orificium caudicis Venæ Cavæ amplius quoque fit, quam ut possit ab appositis valvulis omnino præcludi. Hinc propterea fit, ut contracto corde, sanguis ex dextero ventriculo non solum in Pulmones per Venam Pulmonicam impellatur, sed cum præ nimia copia, tum etiam ob non satis clausum ostium Venæ Cavæ per illius rimas hiantes rursum per universum tractum Venæ Cavæ superius repellitur, ac repercutitur, atque ex ipso recte in jugulares vehementius fertur, quam in cæteros Cavæ ramos, quod illæ in directum sitæ sint ad lineam hujusce motus. Unde mox venarum jugularium, quum externæ sint, & omnium oculis in collo pateant, conspicuam dilatationem, &, insequente ventriculi diastole, constrictionem earundem alterne fieri debere concludit.

Et hoc quidem signum pro demonstrandis dilatationibus dextrorum cordis cavorum, dummodo continuum sit, etiam dum æger quiescit, tanti esse censet, ut mirum fuerit, quam sæpe contra aliorum Medicorum sententiam (certo credentium, dilatationem in sinistris cordis cavis adesse) confidenter dextros sinus Aneurysmate laborare pronuntiaverit.

Ast quis non videt, egregie quamvis explicatum phœnomenon, ac Illustrissimi Viri experientia comprobatum, minime tamen pro indubitato haberi posse indicio? Lubens utcunque largior, multis casibus hujus rei veritatem posse confirmari. Nullus tamen simul dubito, quin pulsationes hæ venarum jugularium a longe quoque diversis caussis interdum oriri possint. Nonne cordis palpitatio, nulla licet cavorum cordis dilatatione immodica præsente, verum a qualicunque obstaculo, ad arteriam pulmonalem posito, excitata eundem sistere poterit effectum? Nonne sic, impedito sanguinis per arteriam hanc trajectu liberiori, dexter cordis ventriculus irritatur, palpitat, sanguinem quaquaversum premit, facto in valvulas tricuspidales impetu, in sinum eum repellit, & ob insignem repulsionis impressionem venis cordi vicinis pulsationem similem illi, quæ in arteriis sentitur, communicare debet? Observarunt certe Cl. MORAND (*a*) & PASTA (*b*) venarum jugularium pulsationem assiduam, quamvis nulla dextrorum cordis cavorum dilatatio apparuerit; sed

(*a*) Mém. de l'Acad. Royale des Sciences a. 1732.
(*b*) Epist. de Cordis Polypo n.° 9 & 13.

econtra Cl. SENAC (*a*) aliique enormes dextrorum cordis cavorum dilatationes narrant, nulla licet de venarum jugularium pulſatione mentio fiat.

Hoc igitur LANCISIO largiendum videtur, venarum jugularium pulſationem (modo conſtiterit, eam neque ex ſubjectarum arteriarum carotidum appulſione, neque ex alterna venarum turgeſcentia, violentæ inſpirationi exſpirationive reſpondente (*b*), fuiſſe enatam, eamque, quieſcente etiam ægro continuari) ſemper indicare, in dextris cordis cavis adeſſe vitium, ſanguinis ſaltem per ea trajectum multum impediri; ſæpe vero cordis ventriculi dextri dilatationem denotare; interdum tamen & eam fallere.

An pulſus valde durus, & plenus certius præſentis Aneuryſmatis Cardiaci ſignum præbet? Fatendum, ſi ad cauſſas hujus phœnomeni multifarias attendamus, & Cardiacorum Aneuryſmatum hiſtorias accurate inveſtigemus, nihil iterum certi hîc haberi: innumera enim exempla quotidie in praxi obvia evincunt, immenſas dari pulſus irregularitates, inprimis pulſum durum & plenum ſæpius occurrere, quamquam nulla latentis cardiaci Aneuryſmatis ſuſpicio ſuboriatur Medicis, vel raro ſaltem illud concomitetur. Præterquam quod in ægro, dextri cordis ventriculi dilatatione inſigni laborante, pulſum ſemper parvum & inæqualem obſervaverit Cl. STORCK (*c*). In alio, cor ad minimum triplo majus ſolito, præcipue vero ventriculum ejus ſiniſtrum maximum habente, pulſum inæqualem & tremulum Cl. DE HAEN detexit (*d*). In viro, cujus dextrum cordis antrum, inprimis vero dextra auricula Aneuryſmate laborare Cl. BURGGRAVIO videbatur, in utroque carpo, utut non nihil parvus, juſto numero & rhythmo decurrebat. In alio vero, ſiniſtri cordis ventriculi Aneuryſmate affecto, pulſum inordinatum, qui tandem ita turbabatur, ut rhythmum notare impoſſibile eſſet, idem auctor percepit (*e*). Econtra ex VALSALVA Cl. MORGAGNUS caſus citat, in quibus non niſi forte poſtremo tempore Cardiacis Aneuryſmatibus pulſus inæ-

(*a*) l. c. part. II, pag. 416 & ſeq.
(*b*) Qualem obſervationem Cl. MORGAGNI (l. c. epiſt. XIX, art. XXXIII & XXXIV) memorat.
(*c*) Ann. Med. primus, pag. 119.
(*d*) Rat. Med. pars IV, cap. II, §. 3.
(*e*) Act. Phyſico-Med. vol. X, obſ. XXXIX.

qualitas ſeſe adjunxerit (*a*), dum Cl. MORGAGNUS proprium caſum deſcribit, in quo illam, ne proxima quidem morte, detegere potuit (*b*). Immo, ingentem quamvis auriculæ dextræ dilatationem P. DIONYSIUS notat (*c*), nulla tamen ibi pulſuum inæqualitatis mentio fit.

An denique cordis palpitatio Aneuryſma Cardiacum certo indicat? Nec parum quoque huic phœnomeno attribuerunt multi, quamvis nequaquam attenderint, calamitoſiſſimam hanc cordis affectionem idiopathicum toties, nullo tamen Aneuryſmate in eo obvio, exiſtere malum, toties ſympathicum, interdum tanquam hæreditarium, aliquando ut connatum, nunc mite, nunc gravius, & per intervalla plus minus longiora revertens, nunc periodicum, alias continuum & pertinax aliove diverſiſſimo modo ab aliis aliiſque cauſſis haud raro dependens ægrotos infeſtare, ut ſtatuere nullus dubitem, in eruenda hujus morbi diagnoſi nunquam ita felices factos fuiſſe, qui hoc magni fecerunt phœnomenon, LANCISIUM puta, BURGGRAVIUM aliosque, ni huic alia quoque adjeciſſent ſigna; exiſtimabant nimirum, quod ex ipſis cordis ictibus dijudicari poſſet, utrum dextrum cordis cavum, an vero utraque cava ſimul Aneuryſmate laborent. Sequentia præcipue BURGGRAV notat: *Si uterque cordis ventriculus aneuryſmaticus fuerit, ictus cordis, ex qualibet ejus ſyſtole oriundi, palmam manus ſiniſtræ mamillæ apponendo, diſtingui, & ad numeros reduci non poſſunt, ſed videtur, ac ſi intra univerſum pectus, etiam ſuperne verſus jugulum, interne in ſcrobiculo cordis, & in utroque latere, etiam demiſſiore, plura corda ſimul, ſed ſine ordine ſalirent, idque pro Aneuryſmatis magnitudine plus minus vehementer. Si vero tantum cordis ventriculus dexter Aneuryſmaticus redditus fuerit, ictus cordis ſub læva papilla prorſus non, ſed ſub ſterno, & in dextro thoracis latere, percipitur. Si tantum ſiniſter cordis ventriculus Aneuryſmate laboraverit, pulſus in carpis ſine ordine & numero decurrunt* (*d*).

Si tamen cauſſæ ſupra memoratæ præceſſerint, cordis palpitationes oriantur inſignes, continuæ vel levi de cauſſa cito redeuntes, difficilis reſpiratio, & ſubinde animi deliquia adſint, pulſus nunc

(*a*) l. c. epiſt. XVII, art. VI, VIII & X.
(*b*) l. c. epiſt. XVIII, art. II.
(*c*) l'Anatomie de l'homme, ad calcem libri.
(*d*) l. c. p. 141.

vacillet vel deficiat, nunc iterum validissime agitetur, ac manu præmagnam cordis massam, costas ferientem, percipere possimus, magna sane latentis Aneurysmatis Cardiaci suspicio movetur, parum tamen certi de hac specie, neque de illa quicquam, quæ a vasorum coronariorum immodica dilatatione originem suam trahit, nisi forte caussæ prægressæ ac insequentes effectus aliquam lucem indaganti affuderint, determinare possumus.

SECTIO SEXTA.

De Aneurysmatum Prognosi.

§. XXI.

Certa morborum cognitio quantum conferat, ut justa fiat eorum prognosis, tantum sæpe ægrorum desiderium, quanta interdum Medicorum, licet peritissimorum, detestata famæ tortura, neminem, vel in praxi clinica paulisper modo versatum, amplius latet. Quid itaque de Medicorum in nostrarum affectionum forte nimis audacter facta prognosi exspectandum habeamus, cuilibet facile dijudicandum relinquo. De eorum itaque, quæ cognitu faciliora deprehenduntur, Aneurysmatum prognosi sequentia tantum proferre liceat.

Quoad Aneurysmata Vera: omnia certe Aneurysmata Vera curatu difficilia habentur, ea inprimis, quæ ex acrimonia venerea nata, interna, & primariis N. C. organis vicina sunt, ad quæ manui accessus denegatur, vel quæ antiqua sunt & majora, quamvis & externa, ubi nec a compressione, nec a sectione (de quibus in curatione latius) aliisve mediis aliquid sperari potest, summum certæ vitæ periculum minitantur, quamvis jam Natura disruptioni prospexerit, parietes sacci Aneurysmatici, appositis laminis polyposis, crassiores reddendo, aut ipsis cartilagineam osseamve duritiem conciliando, ut dixerit jam Cl. Sennertus, dari Aneurysmata, quæ longo tempore levi tantum incommodo satis tolerabilia sunt (*a*), & monuerit Cl. de Haen, quantumvis periculo plena res sit Aneurysma, inculpate tamen 30, 40 annorum spatio geri Aneurysma externum posse (*b*). In universum

(*a*) Operum omnium tom. III, p. 308.
(*b*) Rat. Med. pars VII, cap. XV, §. 2.

vero talia Aneurysmata curatu difficilia ac periculosa habentur, quum, auctore Ill. MORGAGNO, licet non rumpantur, occidere tamen possunt (*a*). Si vero aneurysmatica arteria fuerit parva, neque solitaria, ipsum Aneurysma exile, recens, externum, & a corde remotius, curæ sæpe spes magna superest, quæ tamen eorumque periculum pro situs inprimis, ac magnitudinis arteriæ dilatatæ diversitate variant.

§. XXII.

Quoad Spuria : hæc iterum, si in interioribus contingant, incurabilia non tantum habenda, verum subitaneam ut plurimum mortem inferunt. Vel si in exterioribus appareant, minime tamen compesci sanguinis torrens, neque operatio institui possint, cito necant; dum interim, quæ in minoribus vasis ita oboriuntur, ut sanguis per vicinas partes diffundatur, præsentaneam quidem opem requirunt, satis tamen feliciter adhuc curantur, felicius vero in ramo, quam in trunco, licet observata hodierna evincant, æque in hoc, quam in illo, summo interdum successu peractam fuisse curationem.

§. XXIII.

Quoad Mixta : hæc, teste Cl. HUNTERO, talia esse solent, ut, si non turbentur, nihil mali portendant (*b*); modo caveat æger, ne tumorem comprimendo impediat, quo minus libere sanguis superiora versus revertat.

§. XXIV.

Quoad Cardiaca denique Aneurysmata : tristissimum hoc si detectum fuerit malum, infausta semper habenda prognosis, nihil enim hîc Medicina valet; *quis* nimirum, ut cum BURGGRAVIO (*c*) loquar, *distractos cordis villos, & a circulantium humorum infinitis validis irruptionibus quotidie magis distrahendos cogere iterum poterit, si & dexterrimi & peritissimi viri manibus accessus daretur ?* Unicum, quod hîc ars afferre posset, auxilium in eo consistit, ut vim vitæ, nimis forte incitatam, refrænet, & ita, cordis actionem sedando,

(*a*) l. c. epist. L, art. XII.
(*b*) l. c. vol. II, p. 393.
(*c*) l. c. p. 140.

ulteriorem mali progressum aliquatenus prohibeat, vitamque miseris ægrotis utcumque placidiorem creet. Quæ sane de Cardiaco Aneurysmate, a vasorum coronariorum dilatatione immodica orto, similiter, si unquam detegi valet, deprædicanda forent.

SECTIO SEPTIMA.

De Aneurysmatum Curatione.

§. XXV.

ANEURYSMATUM Curationis methodus quum pro diversitate locorum, quæ occupant, ac pro singularum specierum inter se discrepantia, alia atque alia requiratur, ratio dictitat, ut de eorum singulis singulatim quoque agamus. Ordo igitur noster quum postulet, ut cum Aneurysmate Vero inchoëmus, primum nunc videamus, quid Medico, delatentis intus Aneurysmatis Veri præsentia quomodocunque persuaso, sit agendum. Curationis spes quamvis hoc in casu valde exigua sit, Medicum tamen decet, ut caussas, quas supra jam investigavi, indaget, indagatas tollat; in universum vero, ea, quæ mali progressum ulteriorem prohibere, illudque longe tolerabilius reddere valent, porrigat. Sed ut hisce indicationibus satisfiat, necesse est, ut Venæ sectiones, VALSALVÆ (*a*) HIPPOCRATIS exemplar (*b*) secuto, magnopere laudatæ, quibus circulationis impetus infringatur, ac proinde vitæ actuositas debilitetur, instituantur, eoque magis, si plethora adsit, vires vitales satis se sustentent, neque alia symptomata, sanguinis missionem contraindicantia, detegantur. Stimulantia evitentur; corporis evacuationes vehementiores prohibeantur; quies animo concilietur; alvus per remedia eccoprotica laxa servetur, ut nisus fortiores arceantur; ac diæta subjungatur parca, tenuis, quæ mirum quantum subinde profuit, ut dixerit BALLONIUS: *cuidam omnes arteriæ micabant manifesto. Mirum id fuit. Instituta diæta curatus est* (*c*). Quum vero observata quorundam evincant, hac cura quoad Aneurysma Verum integre sanatos interdum fuisse ægrotos (de qua tamen curæ integritate quam ma-

(*a*) Conf. MORGAGNI l. c. epist. XVII, art. XXX.
(*b*) De Morbis, lib. 1, n.° 10.
(*c*) Lib. Paradigm. n.° 15.

xime dubito), credibile eſt, quod hoc modo, ſanguinis copia multum imminuta, æquilibrium parietes arteriæ inter & ſanguinem reſtituatur. Ne vero longus ſim in ejuſmodi obſervationibus enarrandis, illam VALSALVÆ adduxiſſe ſufficiat, quam MORGAGNUS ſequentibus verbis indicat: *cum vir nobilis, quem ſic* (V. S. nimirum ac ſtricta diæta) *perſanaverat* VALSALVA, *ex alio poſtea morbo forte interiiſſet; arteriam, in qua olim Aneuryſmatis initium fuerat, contractam rurſus ad naturalem modum, ſed quaſi calloſam eo loco, deprehendit* (*a*).

Si vero fibræ ſacci forte adeo fuerint diſtractæ, ut tonum ſuum jam plane amiſerint, talia tum ſuperaddi debent remedia, quæ fibras roborare, & juncta iis, quæ attenuando, ac reſolvendo, ſanguinem polypoſum ſubigere forte poſſent; quo ſpectant præprimis fructus ſaponaceo-acidæ indolis, nitrum, gummi ferulacea &c. Dolores vero ſeu ſpaſmi, toties has arteriarum affectiones concomitantes, ſi ægrotantes nimium vexaverint, hypnotica leniora concedi poſſunt, ab iiſdem vero fortioribus ſive opiatis, niſi ſumma neceſſitate cogamur, abſtinendum potius crediderim, quum humores rarefaciendo ac circulationem eorum intendendo, Aneuryſmatis cauſſam reſuſcitare potius videantur, ita quidem, ut Cl. HAZON nimio opii doſi cordis ventriculum dextrum naturali non tantum duplo majorem, verum & diſruptum, non ſine ratione adſcripſerit (*b*). In iis vero Aneuryſmatibus Veris, ad quæ manibus acceſſus datur, longe alio modo procedimus: in genere quidem optime hic conveniunt omnia ea, quæ modo in internis præſcripſimus, topicis tamen inprimis cura quandoque radicalis in his abſolvitur.

Si nimirum Aneuryſma fuerit externum, recens, a corde remotius, non nimis magnum, neque ſaccus admodum degeneratus, ſi arteria tantum pro parte dilatata fuerit, in loco, abſque periculo tuto premendo, decurrat, & os ſibi ſubjectum habeat, a compreſſione aliquid ſperari poteſt, hac tamen ſimul obſervata cautela, quod arteria altiori, quam Aneuryſmatis loco, modice ſimul comprimatur, ut ſanguinis trajectus per arteriam affectam retardetur, ejusque in ſaccum aneuryſmaticum impulſus juſto fortior arceatur.

Modica

(*a*) l. c.
(*b*) Vid. diſſ. hujus, pag. 379.

Modica tali compreſſione in uno ægro ſiniſtræ ſubclaviæ, & in alio carotidis arteriæ ejuſdem lateris in ſaccum aneuryſmaticum inſignem expanſionis progreſſum ulteriorem non tantum, verum & intra 8 vel 9 menſes diminutionem valde notabilem Cl. ACREL vidit (*a*).

Diverſimode compreſſio hæc peragitur: ſunt, qui, Cl. MORGAGNUM ſecuti, præferunt, tumorem cutis ſublevatæ quadruplicato ex veſica bubula aut ex molli aluta ſplenio integere, cujus ſplenii oræ omnes per medicamentum, quod valentiſſime id poſſet, ad proximam cutem, quæ circum tumorem adhuc integra & firma eſſet, agglutinarentur (*b*): ſunt, qui iterum alia eligunt machinamentorum genera, qualia HEISTERUS (*c*) figuris exhibet, ULHOORN emendat aliaque ſuperaddit (*d*); illud SENFFII PLATNERUS delineat (*e*): & ſingularem quoque apparatum Cl. ARNAUD deſcribit ac figuris illuſtrat (*f*). Non lubet nunc varias illas comprimendi methodos examinare; fontes allegaſſe ſufficiat.

Quum vero ſimplicior methodus magis compoſitis ſemper præferenda ſit, conſultius erit hoc in caſu ſequentem vinčturam prius tentare, quæ vel in brachio aliiſve locis, a corde remotioribus, feliciter ſubinde applicata fuit. Brachium, ut Aneuryſmatibus præcipue obnoxium, eligam. Prius ſanguinis impetus per V. S., alvi dučtionibus, abſtinentia, vičtu tenui, ac aquæ potu concomitatam, & per totum curationis tempus aliquoties repetendam, infringendus eſt, dein tumor ita contrečtandus, ut contentus intus ſanguis in continuatum arteriæ canalem repellatur; imponatur tum charta bibula maſticata, in alcohol vini expreſſa, multiplicibus pannis ac gradatis inteča, quos inter ponatur fruſtum plumbi, nummus, aliudve, quo tumor optime prematur, corpus durum; quæ omnia tandem faſcia quadam ſatis longa adſtringuntur tali modo, ut, ab infimo humero ligaturam inchoando, continuetur ea ſupra pannos gradatos ita, ut tumoris ſedes, indice & medio alterius manus digito com-

(*a*) Confer. SANDIFORT Natuur - en Geneeskundige Bibliotheek, 5de deel, 1ſte ſtuk, p. 152 en 153.
(*b*) l. c. epiſt. XXVI, art. X.
(*c*) Heelkundig Onderwys, 2de deel, plaat VII, fig. 8 en 9.
(*d*) Ibid. pag. 1191, enz. en plaat II.
(*e*) Inſtit Chir Rat. fig. 10.
(*f*) Mémoires de Chirurgie, part. 1, pag. 186; & Tab. IV, pag. 216.

pressa, non iterum assurgere possit; quum summum brachium in orbem voluta deligavit, supra pannos gradatos ad humerum iterum revertitur; quod sic ter quaterve hac fascia peragitur, quæ ultima vice ad humerum reversa splenium, quod arteriæ brachiali objiciendum est, comprehendit, firmat: ita deligatum brachium, ad latus parum adductum & flexum, mitella excipiatur, quietum servetur, ac diu relinquatur fascia, immo eam, laxior si facta fuerit, subinde adducere oportet (*a*).

Fatendum vero raro compressiones has qualescunque perfecte Aneurysmata sanare, nisi forte in arteria, plano ossi incumbente, in arteria v. g. temporali contigerint; sanata tamen fuisse ea interdum & aliis locis oborta, exempla ACRELLII modo memorata, illæ, ab J. J. PLENK communicatæ, Cl. LEBERI observationes, qui summo successu aliquoties suberis frusto ad tumorem fornicato, linamento repleto, & loco suo fascia retento, Aneurysmata non nimis magna sanavit (*b*), & aliæ, a Cl. ARNAUD descriptæ, evincunt; de posterioris machinamentis, egregie quoque subinde hîc conducentibus, (in seq. §.) latius agam. Cæterum merito statuitur, Aneurysmata quæcunque, sita vel in cervice aliave interna extus prominentia respuere ut plurimum hanc compressionem, quum inprimis, si magna fuerint, & cordi vicina, nisi lenissime & sensim compressio fiat, summum nasci soleat discrimen, ne, vitalibus organis exinde nimium angustatis, subito suffocetur æger: in iis vero, quæ in brachio, crure, capite & pectore externo, aliisque partibus, in quibus subjectum sibi os habent arteriæ, contingunt, ab illa quandoque aliquid sperari posse; sæpe vero, si ad vasorum multorum decursum juxta ossa cylindrica attendamus, arterias aneurysmaticas hujus ope tantum latitudine sua lucrari, quantum profunditate amiserunt.

Iis vero in casibus, ubi vinctura hæc locum non habet, & Chirurgica operatio, (de qua mox) tuta non videtur, suaserunt alii, ægro V. S. ita debilitato, ut enervatus per plures dies jaceat, evitatis simul cibis copiosioribus, iisque, quæ corporis calorem nimium intendere possunt, totum brachium & humerum ita pluribus deligare fasciis, ut hæ, cochleæ in modum, superiora versus serpentes,

(*a*) Confer. PLATNERI Instit. Chir. Rat. §. 431.
(*b*) Sammlung von Beobachtungen über einige Gegenstænde der Wundarzneykunst; zweyter Theil, art. 1.

ſingulos prius circumdant digitos : alia faſcia ; ſimili plane modo digitis & brachio obvoluta, ad humerum deſinat, & fortiter adſtringatur, non quidem tantum, ut omnis ſanguinis motus tollatur, ſed ut nimius impetus cohibeatur. Tumori vero plumbum, vel aliud durum corpus imponatur, appoſitis ſimul pannis multiplicibus, quæ omnia, faſciâ firmiter deligata, valde coarctantur; cæterum, ut in deſcripta ſupra faſciatione, ſplenium, brachiali arteriæ objiciendum, faſcia firmetur, & in latus adductum brachium ita flectatur, ut mitella excipi & ex cervice commode ſuſpendi queat : aliquoties in faſciam ſp. vini camphor. inſtallatur; &, obſervatis debite cautelis, ab Exp. Chir. PLATNERO (*a*) indigitatis, tractetur, qui tamen ſimul monet, hanc methodum non niſi in illis deſperatis Aneuryſmatibus, ubi nec vinctura locum habet, nec ſcalpelli opera tuta eſt, experiendam eſſe, cum minimum interdum illa proficere poſſit, ubi præſtat ancipiti auxilio uti, quam nullo.

Si itaque compreſſio priori methodo peracta non ſucceſſit; Aneuryſma jam obcalluit; & artus immobilitatem ac ſummum dolorem creat; ſi ruptura & majus incrementum eo in loco, ubi operatio adhuc peragi poſſet, imminet, Aneuryſmatis exſtripatio, toties ſummo ſucceſſu inſtituta, ſuadenda.

Sed an hæc ubique æque tuta & facilis peractu haberi poteſt? Certe, ſi ad vaſorum arterioſorum decurſum ac diviſionem in ramos ſuos attendamus, fatendum, longe tutius hanc iis in locis, ubi arteria minime ſolitaria, ſed in ramos diviſa decurrat, peragi poſſe: econtra, ſi Aneuryſma in arteria quadam, per quam ſolam ſanguis in artum influit, contingat, membrum præſcindendum eſſe, multi docuerunt.

Quum vero accuratiora Anatomicorum obſervata demonſtrent, mire quandoque ludere naturam in vaſorum decurſu ac ramificatione (*b*), ita ut viſa fuerit quandoque arteria humeralis mox in ſummo humero in duos jam ramos fuiſſe diviſa, vel ſi etiam indiviſa ultra cubiti flexuram inceſſerit, ea tamen, priuſquam in radiæam & ulnarem dividitur, præter inſignem ramum, qui, ex ipſa humerali

---

(*a*) l. c. §. 434 & ſeq.

(*b*) Confer. quæ habet Cl. LUDWIG in program. *de variantibus art. brachialis ramis in Aneuryſmatis operatione attendendis*, & B. GOOCH *practical treatiſe on Wounds, and other Chirurgical ſubjects*, vol. 1, p. 180.

arteria ſupra diviſionem ſuam enatus & circa cubitum inflexus, radiali arteriæ inſeritur, plures alios minores ramos, quos *collaterales* Anatomici vocant, in illas ſeſe inoſculantes, emiſiſſe: ut mirum propterea non ſit, ſumma quandoque felicitate Aneuryſmata in ipſa humerali arteria devincta, exciſa, ac ita ſanata fuiſſe, ut, inſtituto poſt mortem talis ægroti examine, viderint, ac delineaverint MOLINELLIUS (*a*), & CHARLES WHITE (*b*), quod, licet arteria humeralis, ad tres pollices ſupra diviſionem ſuam in ramos primarios intercepta, ac ligata fuerit, arteriæ tamen capillares, infra ligaturam ſe inſerentes, tantopere ſe dilataverint, ut ſimul ſumptæ vel diametrum trunci ſuperarent. Quod igitur in arteriæ humeralis ligatura fit, in crurali ſimiliter contingere poteſt, ut hujus quoque arteriæ feliciter peractæ interceptiones ſatis evincunt (*c*).

Conſultius itaque ſemper erit, priuſquam ad ipſam artus amputationem confugiamus, arteriæ aneuryſmaticæ interceptionem inſtituere, ac exſpectare, quid Natura tali in caſu moliatur, ea tamen, auctore SHARPIO (*d*), adhibita cautela, ut omnia, quæ ad amputationem requiruntur, inſtrumenta ad manus ſint, quum ſubinde contingat, ut arteria ligari minime poſſit, vel ſtatus brachii, gangræna jam correpti, eam poſtulet.

De diverſis vero comprimendi, ac intercipiendi methodis mox ſub curatione Aneuryſmatis ſpurii agam.

§. XXVI.

Nec minora quandoque ars *in Aneuryſmatibus ſpuriis* pertractandis afferre commoda videmus, quum ſola ſubinde compreſſione, vel arteriæ interceptione a ſummo vitæ periculo liberentur ægri.

Compreſſio vero hæc duplici modo peragitur; fit enim vel externe tantum, vel, facta cutis inciſione, ad nudam arteriæ aperturam, de qua infra. Externa vero compreſſio in iis præcipue caſibus tentanda, ubi *circumſcriptum*, ſupra definitum, Aneuryſma, neque nimis magnum adfuerit, ac preſſioni facile cedat, ſimplici tantum

(*a*) Act. Bonon. vol. I, pars II, pag. 72.
(*b*) Caſes in Surgery, part. I, pag. 139.
(*c*) SAVIARD Nouveau recueil d'obſervations chirurgicales obſ. CXCV. Eſſays and obſ. vol. III, p. 266. J. J. PLENK l. c. pag. 37. BURCHALL in Med. obſ. and Inquiries vol. III, p. 106 & 109.
(*d*) Traité des opérations de Chirurgie, chap. XXXVI, pag. 372.

charta masticata ad ipsum tumorem applicata, ac pannis gradatis & fascia firmata, interpositis V. S., alviductione, ac diæta tenui, aliquoties feliciter absoluta fuit (*a*). Subere vero oblongo, eoque fornicato, ad tumentem arteriam applicito, ac proba firmato ligatura, vetulam ita sanavit Cl. DE HAEN, ut tumor tantillum decresceret; omnis, qui antea magnus satis fuerat, eique, qui locum diutius digito explorabat, per quam ingratus, tremulus motus cessaret, & corpus durum, fere rotundum, extrorsum convexum ac immobile, arteriam in loco vulneris tegere videretur, quod tamen fœminæ nullam creabat molestiam (*b*): sæpius, ac felicius adhuc curam hanc peregit Cl. LEBER (*c*). In recenti similiter, ac parvo Aneurysmate compressionem externam laudat & probat Cl. FOUBERT, dum in majore aut vetustiore operationem suadet: primam peragit, si in arteriæ humeralis trunco Aneurysma hæserit, sin vero in ramo, intercipit illum, ligat (*d*).

Cum Cl. DE HAEN fateri hîc possem, haud bene me capere, cur ramum etiam compressione curandum non suscipiat, si truncum tuto noverit compressione curare (*e*). An vero hæc ratio foret, quod, dum frequenter rami arteriæ humeralis primarii in cubito proxime juxta se mutuo decurrunt, non facile tum ita compressio peragi valeat, ut evitetur simul alter ramus, quo simul compresso fieret, ut iidem, quos subinde post interceptionem trunci dolent Chirurgi, nascerentur effectus, quam ideo, si Aneurysma in trunco adsit, compressioni Cl. FOUBERTUS postponit.

Hinc forte contigit, quod aliquoties voto non responderit compressio illa, quum sæpe tali modo fascia applicetur, ut circulatio per brachium inferius impediatur, & vasa quoque collateralia constringantur; ut igitur huic incommodo succurreretur, bina egregia machinamenta excogitavit Cl. ARNAUD, summo successu ab eo adhibita, nitideque descripta ac delineata (*f*), quibus efficit, ut circulatio libera maneat, & eo tantum in loco, ubi requiritur, ut trombus, arteriæ aperturæ respondens, in eam reprimatur, qui

(*a*) MONRO Essays and obs. vol. III, p. 297.
(*b*) Rat. Med. pars IV, cap. II, §. 11.
(*c*) J. J. PLENK l. c. pag. 13 & seq.
(*d*) Mémoir. de l'Acad. Royale de Chir. Tom. II, p. 537 & 538.
(*e*) l. c. §. 9.
(*f*) l. c. pag. 186 & 196. Pl. IV & V.

demum in unum solidum cum arteria eo, quem egregie FOUBERTUS (*a*) explicat, modo, coalescat, ope laminæ cujusdam ovalis, concavæ, ipsique tumori incumbentis, compressio peragatur, quorum posteriori machinamento ægrum Aneurysmate spurio, ovalis figuræ, non admodum magno, ad medium & internum femoris latus, in ipsa crurali arteria sito, laborantem, cujus artum unanimi consensu amputandum censebant Cl. PEYRONNIE, PETIT, BOUDOU, LE DRAN & VERDIER, perfecte sanavit. Ut vero machinamentorum descriptiones, eorumque applicandi methodus rite intelligantur, L. B, ne ea nimis arctis circumscribendo limitibus minus clare proponam, ad Cl. Viri opera citata amando.

Quum igitur compressio felici eventu interdum fuerit applicata, neque operationem in posterum forte instituendam turbet, quia, notante Cl. HUNTERO, facta compressione, rami collaterales magis se dilatare solent, atque hinc membrum ad eo liberiorem sanguinis trajectum post operationem disponitur (*b*), consultius semper videtur, hanc, modo circumscriptum, neque nimis magnum Aneurysma, ejusque cutis adhuc sana fuerit, prius tentare, quam ad ipsam operationem deveniamus, quæ sæpe quidem optimo quoque successu instituta, interdum tamen pessima post se reliquit effecta.

In hac vero instituenda minime iterum inter se conveniunt Auctores: sunt, qui suadent, applicato prius torculari, totum tumorem aneurysmaticum, facta cruciali incisione, aperire, concretum sanguinem eximere, ligare arteriam supra & infra aperturæ arteriæ sedem, & denique vulnus modo, mox proponendo, deligare. Sunt iterum alii, qui malunt, simili modo applicato torculari, facta incisione, cutim incidere, eamque ab ipso Aneurysmate caute separare, ligare tum supra & infra arteriam, a vicinis sejunctam, partem intermediam aneurysmaticam exscindere, & vulnus, ad suppurationem deductum, tamdiu servare apertum, donec fila cadunt, illudque tandem sanare. Sunt tandem, qui præferunt, sanguinem, torculari apposito, ex tumore deorsum versus extremitatem artus propellere, cutim, longitudinali facta incisione, ab ipso Aneurysmate separare, unica tantum ligatura supra Aneurysma arteriam constringere, ac vulnus secundum artem, donec filum separatur, pertractare.

(*a*) l. c. p. 536.
(*b*) Med. Observ. and Inquir. vol. 1, art. XXVI, remark. XVIII.

Prior methodus, a Cl. SAVIARD (*a*), M. AURELIO SEVERINO (*b*), JOHN MACGILL (*c*), ALEX. MONRO (*d*), CAR. GUATTANI (*e*), BURCHALL (*f*), RUYSCHIO (*g*), aliisque summo successu instituta, eas præprimis requirit cautelas, ne in ipsa nimirum interceptione nervi arteriæque collaterales ligentur; ut tertium filum binorum supremo paulo altius trajiciatur, ut, si hoc forte non sufficeret, constringi quoque posset; ne vero lina injecta arteriam mordeant, vel abrumpant, panniculi minores hæc inter & ipsam arteriam ponantur, ac instrumenta pro amputatione necessaria, si forte arteriæ ligatura impossibilis esset, in promptu adsint.

Altera methodus a PURMANNO tam feliciter instituta, ut dicat se hujus ope Aneurysma, capitis magnitudinem adæquans, intra quatuor hebdomadarum spatium optato eventu dissecuisse, ac sanasse (*h*); & tertia denique, qua unius mensis spatio periculosissimum Aneurysma Cl. ANEL sanavit (*i*), rarius hodie, ut minus tutæ, instituuntur. Ultimam tamen methodum, quæ nimirum unica tantum ligatura peragitur, a Cl. LEBERO in arteriæ temporalis Aneurysmate (*k*), a Perit. vero Chirurgo J. VAN HESPEL in arteriæ brachialis trunco (*l*), feliciter iterum fuisse peractam, constat. Lubet vero magis methodum aliam, veteribus jam usitatam, compressionem nimirum Aneurysmatum, ossa sibi subjecta habentium, stipticorum suffultam auxilio, postea neglectam, a Germanis primum, dein & a Gallis revocatam, ut eæ nimirum, quæ interceptionem quandoque insequuntur, evitentur calamitates, paulo prolixius hic exponere.

In hac operatione instituenda plures sese solertes præstiterunt Clarissimi in arte Viri: ab HAMBERGERO Jenæ (*m*), TREW Norimbergæ (*n*), atque FOUBERT Parisiis (*o*) feliciter peracta est:

(*a*) Nouveau recueil d'observations chirurgicales, obs. VII, XXXIII, LXIII.
(*b*) De effect. Medic. lib. I, part. II.
(*c*) Medical Essays vol. II, art. XV.
(*d*) Ibid. vol. IV, art. XVII.
(*e*) Hist. duæ Aneur. hist. I.
(*f*) Med. obs. and Inquiries vol. III, art. XII.
(*g*) Obs. Anat. Chir. Tom. I, obs. II.
(*h*) Chir. Curiosa, pag. 612.
(*i*) Suite de la nouvelle méthode de guérir les fistules lacrimales, pag. 257.
(*k*) J. J. PLENK l. c. pag. 9 & seq.
(*l*) Uitgezogte Verhandelingen, vol. VII, p. 189.
(*m*) Commerc. Lit. Norimberg ann. 1732, pag. 107.
(*n*) Ephem. Nat. Curios. vol. VIII, obs. CXXVI, & secunda vice vol. X.
(*o*) Mémoir. de l'Acad. Royale de Chirurg. Tom. II, pag. 539 & seq.

nec minorem sibi laudem reportavit Cl. MORAND, quum *Agaricum* in horum Aneurysmatum operatione adhibuit, cujus egregium eventum ipse (*a*), Cl. BROSSARD, Cl. DE HAEN (*b*) aliique viderunt. Hæc sequenti inprimis peragitur modo : postquam instrumentum tornatile justo loco, in Aneurysmate v. g. ad flexuram cubiti, prope alas, ubi arteria humeralis decurrit, fuerit appositum, tumor inciditur, eoque satis dilatato, extravasatus ibidem sanguis aufertur; laxato suspensa manu torculari, ex saltu sanguinis mox arteriæ apertura detegitur, ac, methodum HAMBERGERI atque TREW sequendo, laminæ variæ chartæ masticatæ, liquore stiptico Dippelii madefactæ, priores minores, majores cæteræ, ad ipsum arteriæ vulnus gradatim apponebantur ad tantam altitudinem, ut, asperso simul ad omnem vulneris superficiem pulvere quodam adstringente, fasciis juste apprimi, ac firmari possent : laminæ hæ relinquantur, donec cadunt, & vulnus secundum artem sanatur. Similiter operationem hanc charta masticata expressa & satis solida peregit Cl. FOUBERT, qui ad finem citatæ dissertationis machinam describit ferream, aptam, qua tumor tantum & cubitus comprimatur, ac evitetur impeditus sanguinis per reliqua vasa trajectus : consistit in circulo ferreo, parum ovali, cui ab uno latere interno adstat lamella pulvinulo instructa, ab altero vero perforatus cochleam transmittit, cujus extremitati similis pulvinulus, ad magnitudinem vulneris conformatus, affigitur, eo scopo, ut hujus ope locus aperturæ arteriæ juste prematur : circulus hic ad membri volumen accommodatus, ita fiat, ut ad latera vulneris brachium ab omni pressione liberum sit, & non nisi ad arteriæ aperturam ac cubitum puncta sua fixa habeat.

Loco vero chartæ masticatæ mirum in modum suum laudat Agaricum Cl. MORAND (*c*); fungus nimirum hic, nomine *Agarici pedis equini facie* Botanicis notus, & a materiæ Medicæ scriptoribus, ut excrescentia quarundam arborum, descriptus, a Chir. BROSSARD, ut remedium, quo maximarum etiam arteriarum hæmorrhagiæ tuto sisterentur a. 1750 Acad. Chir. Paris. primum communicatus fuit, cujus Fungi, mense Augusto collecti, & auferendo ejus corticem durio-

(*a*) Rat. Med. pars IV, cap. II, §. 10.
(*b*) Mémoir. de Chirurgie, vol. II, pag. 225.
(*c*) l. c.

duriorem malleique ictibus compingendo, ac emolliendo rite parati, usus tantus deprehendebatur, ut plurimos inter Chirurgos, qui illud, ut optimum ad hæmorrhagias compescendas laudabant, Cl. MORAND egregias circa illius efficaciam tum sui, tum aliorum, observationes exhibeat, eam inprimis Agarici speciem, quæ quercubus annosioribus accrescit, in citata dissertatione commendans, ubi simul notat, illam compressione utcunque laxiore curam hanc peragere.

Consultius est, ut supra jam monui, prius torcular probe adstringere, &, ne hujus remedii efficacia tollatur, ab omni sanguine depurgare saccum apertum, eumque pulvere ejusdem inspergere, & ad ipsum tandem arteriæ vulnus paratas Agarici lamellas imponere, primam minorem, alteram vero tertiamque majores, donec tanta earum est altitudo, ut ligatura juste firmari possint; qua methodo Aneurysmata brachii, vulnera majorum arteriarum sanata, & sanguinis profluvia tam feliciter cohibita fuere, ut, ex observationibus ratiocinando, statuendum utcumque videatur hoc remedium, modo ad ipsum arteriæ vulnus applicari queat, compressioni qualicunque fortiori, interceptioni, ac stipticorum usui præferendum esse, quum hujus ope modica tantum compressio requiratur; paucos intra dies vulnus absque novæ hæmorrhagiæ metu examinari possit; arteriæ parietes, auctore Chir. PLENK (*a*), non coalescant, & illa evitentur symptomata, quæ ars toties, facta vel compressione, vel interceptione, aut & stipticorum applicatione, luget, quippe quæ arteriæ cavum delendo, circulationem per artum inferiorem prohibendo, vel & nervos constringendo, aut irritando convulsiones, artuumve immobilitatem haud raro intulerunt.

Aliam tamen adhuc, nuperioribus temporibus, Aneurysmatum curam in Anglia LAMBERTUS proposuit (*b*), postquam viderat, arteriarum facta ligatura, dolorem, inflammationem, ac gangrænæ metum insecuta fuisse, & Naturæ progressum in uniendis labiis leporinis, ac equorum venis inflictis vulneribus attenderat, ea nimirum spe fretus, similem in arteriarum vulneribus, acus ope factam operationem forte peragi posse, & sane, instituto semel hoc artificio, hæmorrhagiam mox compescuit: acum nimirum chalybeam, tenuem, longitudinis quartæ partis pollicis, per labia vulneris trajecit, &,

(*a*) Mater. Chirurg. uit het Hoogduitsch door B. TERSIER vertaalt, 1ste stuk, p. 176.
(*b*) Medical observations and Inquiries, vol. II, pag. 360 & seq.

circumvoluto filo, reliquit, nulla insequente amplius hæmorrhagia: quarto, post factam operationem, die vulnus vidit optime dispositum, die decimo quarto acus & filum ceciderunt, vigesimo vero secundo vulnus sanatum, exceptis, quæ ex provisu ad fila bina supra & infra aperturam, si forte hæmorrhagia compesci non potuisset, trajicienda, facta fuerant, vulnusculis, gaudebat; refectis itaque & his filis, brevi totum vulnus cicatrice obducebatur, & exinde non nisi pulsus majorem, quam in altero brachio, debilitatem retinuit, quod imminutæ ad arteriæ consolidatæ locum diametro adscribi posse putavit LAMBERTUS.

Quicquid sit, methodus hæc, si ulterioribus observationibus, & instituto dein sanati vulneris examine evincatur, non coalescere arterias (de qua re tamen adhucdum quam maxime dubito, dum, facta quamvis subtilissime operatione, multum tamen diametri suæ amittere debeat canalis arteriosus, cui insignis arteriarum, inprimis applicato pungente stimulo, contractio accedit) satis bona videtur; cæterum, quum de hisce nondum constet, præferenda longe videtur illa methodus, quam ultimo loco laudavi, sæpius cum summo successu instituta, immo, ut mihi videtur, arteriarum interceptione ob dictas rationes multo præstantior; modo caveatur, ne torcular nimis cito auferatur; licet quidem, facta operatione, illud parum laxare, applicatum tamen maneat, necesse est (a).

Non aliter tamen possum, quin paucis quoque subjungam, quæ Expert. Chirurgus CHARLES WHITE nuperioribus temporibus circa Spongiam eodem, quo Agaricus, applicandam modo, communicavit. Anno nimirum 1762 Londini edidit tractatum, cui titulus: *An account of the topical application of the spunge in the stoppage of Hæmorrhages*: ubi illam inprimis laudat Spongiæ speciem, quæ, compacta, parum porosa, nomine *Spongiæ masculæ*, & apud TOURNEFORTIUM n.° 575, titulo *Spongiæ, ad usum præstantissimæ, foraminibus exiguis perviæ*, a reliquis speciebus distinguitur: qua exsiccata magnarum arteriarum hæmorrhagias compescuit, ut ibidem

(a) Utcunque coalescere arterias, post factam earum secundum LAMBERTI methodum ligaturam, ex iis, quæ Doct. ASMAN accurate in canum arteria crurali instituit, experimentis constat, ut idem Auctor jure concludat, methodum hanc ligatura non præstantiorem, sed minus certam, minusque tutam habendam esse. (Diss. de Aneurysmate pag. 29 & seq.)

pluribus evincit exemplis, nuperiusque aliis confirmavit curatorum Aneurysmatum historiis (*a*) : e quibus integrum est colligere, non minori successu Spongiam, quam Agaricum, in Aneurysmatum cura applicatam fuisse : promiscue tamen adhiberi posse videntur, donec plures observationes evicerunt, hunc vel illam præstantiores in hæmorrhagiis coërcendis usus præstitisse.

§. XXVII.

Aneurysma vero *Mixtum*, quum brevi ad certam magnitudinem, ultra quam amplius procedere solitum non est, increscat, nullumque malum, si non turbetur, portendat, quum sanguini arteria egredienti parum resistentiæ opponatur, merito Cl. HUNTERUS concludit (*b*), nihil potius hîc tentandum esse; neque etiam a compressione quid sperari posse videtur, dum sanguinis liber ex arteria in venam ingressus requiritur, nec multum incommodi affert, id quod idem Auctor testimonio ægrotantis, abhinc 14 annos singulari hac Aneurysmatis specie laborantis, ulterius ibidem (*c*) confirmat. Si tamen rupturæ metus instaret, V. S., diæta tenuis, quies, eorumque, quæ sanguinis in venam impulsum justo fortiorem reddere valent, evitatio, multum hic prodesse possent.

§. XXVIII.

Majori sane periculo premitur, longeque promptius auxilium exigeret atrocissimum *Cordis Aneurysma*, ast ut in prognosi jam innuimus, quis distractas cordis fibrillas cogere iterum poterit? quis, facta ruptura, solutum redintegrare, & sanguinem, summo impetu cordis cava egredientem, coërcere iterum tentaverit? Perspicuum itaque cuilibet puto, morbum hunc non nisi palliative tractandum, evitando quascunque corporis commotiones majores, quam ad vitam protrahendam requiruntur, tranquillum servando animum, cibum ingerendo blandum, tenuem, parca simul quantitate, ne sanguis, nimia chyli copia commixtus, cordis cava magis adhuc distendat, obruat, vitando præterea quæcunque remedia stimulantia, quippe

(*a*) Cases in Surgery, pag. 141 & seq.
(*b*) Medical observations and Inquiries, vol. II, p. 393.
(*c*) Pag. 398 & seq.

quæ, circulationem nimis intendendo, ſanguinem impetuoſius juſto in cordis cava impellunt, eaque magis dilatant; quum econtra, V. S. inſtituendo, ſi eam plethora, vel corporis exæſtuatio nimia non exegerit, turbata ſemel, ob ſublatum ſanguinem inter & cordis vires æquilibrium, ſanguificatio magis lædatur, hydrops generetur. Potus vero copioſiſſimi, ſed tenues, ſerum v. g. lactis, medicamenta diluentia, aperientia, lubricantia, aliaque ſimilia, quibus ſanguinis liberrima fiat per vaſa lubricata circulatio, ingerantur. Quæ omnia tam in ea Cardiaci Aneuryſmatis ſpecie, quæ a dilatato uno alterove cordis cavo, quam in illa, quæ a diſtenſis nimium coronariis vaſis (ſi quæ datur hujus ſpeciei certa diagnoſis) originem ſuam trahit, generaliter ſic indicata velim.

SECTIO OCTAVA.

Specialiorem exhibens Aneurysmatis Arteriæ Aortæ pertractationem, notabili casu illustratam.

§. XXIX.

Multa licet, ad Aneuryſmatum internorum cognitionem neceſſaria, in generali pertractatione paſſim jam expoſuerim, non pauca tamen adhuc de Aneuryſmate Arteriæ Aortæ ſuperaddenda mihi videntur, quippe quæ, teſte Monroo (a), toties Aneuryſmatibus anſam præbuit, ut eorum, prope cor obſervatorum, numerus æqualis, ſi non major ſit iis, in reliquis N. C. partibus obviis, in unum collectis.

Ne itaque crambem recoctam iterum apponendo L. B. nauſeam creem, paucis tantum aliquot Aneuryſmatum Arteriæ Aortæ hiſtorias ſubnectere lubet, tali ordine digeſtas, ut ſimul liqueat; quænam Aneuryſmatum Aortæ omnium frequentiſſimæ cauſſæ ſint; quonam in loco præprimis illa ad Aneuryſmata diſpoſita; quinam primarii eorum effectus; quibus tandem notabilem Aneuryſmatis Arteriæ Aortæ obſervationem, qua paſſim monita, vel adhucdum monenda, egregie confirmantur, ſubjungam.

(a) Eſſays and obſerv. vol. III, pag. 285.

§. XXX.

Ad primarias cauſſas, obſervationibus ſuffultas, refero:

1°. *Qualeſcunque corporis motus ac niſus vehementiores, quam ut incitatus inde ſanguinis impetus ab arteriarum viribus contranitentibus ſuperari queat:* hinc

Poſt *vomitum enormem, per quinque dies protractum*, obortum in collo tumorem aneuryſmaticum LITTRÆUS deſcribit, qui, ut, inſtituto poſt mortem examine, patuit, e curvatura Aortæ aſſurgens media ſui parte intra thoracem recondita oſſibus cariem creaverat, altera vero ſui parte ſuperiora conſcendens totum latus colli ad maxillam expleverat (*a*).

Poſt *tuſſim aſſiduam, ac vehementem*, prægreſſa, & in phthiſin pulmonalem terminata, peripneumonia, enatum in dorſo gibbum inſignem, ſublitеſcente nimirum Aneuryſmate Aortæ, Doct. NOORTWYK vidit; ſaccus ſc. ſub arcu Aortæ in latere ejus ſiniſtro ortus ad diaphragma uſque protendebatur, ac tantam habebat magnitudinem, ut amplitudinem veſicæ urinariæ majoris inflatæ adæquaret; tribus vero amplis foraminibus, inter 6 & 7; 7 & 8; 8 & 9^am^ coſtam hiantibus, cum gibbo, cruore coagulato repleto, communicabat: coſtæ denique in Aortæ fundo carioſæ & fragiles, immo & proximæ his corporum vertebrarum partes carie affectæ occurrerunt (*b*).

In viro plethorico, poſt *corporis verſus humum inclinationem*, & *niſum ad aliquid attollendum*, cito mortuo, Aneuryſma Arteriæ Aortæ ſupra cor ovi minoris magnitudinis, & in quodam loco diſruptum, WALTHERUS vidit (*c*).

Violento vero *curſu*, hiemis tempore, rigidiore ſæviente bruma; agitati viri cadaver Aortam Arteriam paulo ſupra cor, præcipue circa ejus arcum, ampliorem ſolito Cl. VALCARENGHO (*d*) obtulit: nec non in viro, qui animo prius vehementer commotus citiſſimo paſſu rixantes amicos ſuos corripere ſtrenueque componere aggreſſus fuerat, paulo vero poſt vertebrarum dorſi, ſcapularum vel & clavicularum doloribus ſæpius cruciabatur, poſt mortem Aortam circa

(*a*) Mémoir. de l'Acad. Royale des Sciences l'ann. 1707.
(*b*) Præfat. ad tract. NIHELLII de pulſu.
(*c*) HALLERI Diſſ. Chir. tom. V, p. 189.
(*d*) Vid. Continuationi ejus Epidem. Cremon. conſtit. a°. 1737—1740. ſuperadditarum de Aortæ Aneuryſmate obſerv. trium, pag. 53 & ſeq.

arcum parum expansam, magis autem trans curvaturam duos circiter digitos transversos, videlicet in descendente ejus trunco eaque parte, qua dorso adhærescit, eodemque in loco disruptam quoque fuisse, idem auctor vidit (*a*).

Tussi ferina per annum vexatum hominem in Aorta supra cor insigne gessisse Aneurysma, Cl. MORGAGNUS auctor est (*b*), qui similiter post *tussim, ac respirationem insignes*, exortum tumorem pulsantem, sub clavicula dextra ad sternum se commonstrantem, vidit, & duorum, aut trium mensium spatio ita adauctum, ut alterum quasi caput e medio sterno enatum, & ad jugulum extensum videretur; Aorta, post mortem, in oblongum & ingentem Aneurysmatis saccum dilatata deprehendebatur, cujus orificium cum Arteria communicabat ad superiorem, non nihil anteriorem arcus ipsius partem, sic ut, communi quoque trunco subclaviæ & carotidis dextræ in saccum illum dilatato, hæ duæ arteriæ ex facie posteriore incipientis sacci prodirent, qui saccus cum anteriora thoracis ossa, præsertim vero claviculam dextram, tum proximas huic costarum, & sterni partes assidua sua pulsatione, & erodente ex se emisso humore penitus absumpsisset, viam sibi ad exteriora paraverat, musculosque & integumenta attollens, illam quasi alterius capitis imaginem effecerat (*c*). Nec non in cadavere viri robusti, valde salacis, qui se cisiarii modo, modo rhedarii laboriosa arte tuebatur, Arteriam Magnam induratam, intusque osseis squamis præditam ac dilatatam, ut, ejus vertebræ corpore excavato, ipsa hujus occuparet locum, idem auctor detexit (*d*).

E nisibus vero *fortioribus*, quos vir, thoraces duros conficiendo victum sibi quærens, imbecilli suo corpore instituere coactus erat, obortum Aneurysma arcus Aortæ, cujus saccus inter cartilagines secundæ & tertiæ costæ prorumpens, tumorem oblongum efformaverat, Cl. HUNTERUS observavit (*e*).

E validissimo corporis nixu, & insecuta tussi valde molesta, ac cordis palpitatione, arcum Aortæ adeo aneurysmaticum factum Cl.

(*a*) l. c. pag. 87 & seq.
(*b*) De sedibus & caussis morborum &c. epist. XVIII, art. XVII.
(*c*) Ibid. epist. XVII, art. XXV.
(*d*) Ibid. epist. XVII, art. XVII.
(*e*) Medical obs. and Inquir. vol. I, art. XXVI.

Burggrav deprehendit, ut dicat, ultra fedecim aquæ uncias ab eo capi potuiffe (*a*).

2°. *Validas corporis percuffiones externas* : hinc Lancisius de homine cafum narrat, qui *fphæra buxea in læva dorfi parte vehementer percuffus fuerat*, indeque fenfum moleftum eo in loco retinuerat, ac poft quatuor annos ibidem de profunda pulfatione querebatur, cui fe denique, in gibbam prope fpinam elevatis & corrofis coftis, tumor pulfans adjunxit, quo ab Empirico incifo, mox æger exfanguis cecidit (*b*). Cadaveris incifionem inftitutam non fuiffe, dolendum. Aliam vero fuperaddit hiftoriam Aneuryfmatis, reperti in cadavere viri, malis fuccis redundantis, cujus *fummum pectus magnopere percuffum erat*, manifeftante fe ibidem paulo poft tumore aneuryfmatico, qui poft mortem inveniebatur ex parte antica & dextera flexuræ Arteriæ Magnæ ortus, & affurgens ipfum fternum fuftulerat, cujus interior pars, carie quoque obfeffa, in cavam figuram elevata erat (*c*).

Poft *lapfum* doloribus lumborum ac dorfi acerbis prehendebatur vir lue venerea olim correptus; loco affecto tumor enafcebatur proximas fibi coftas attollens : aperto poft mortem ventre, Aneuryfma tantæ detegebatur magnitudinis, ut ventris caveæ dimidium ferme occuparet, a diaphragmate ad pelvim fe extendens, & occupans quantum fpatii eft a latere dextero vertebrarum ad finiftrum diftenti abdominis latus, liene, ventriculo, inteftinis, mefenterio, cava vena, rene finiftro dextrorfum adeo compulfis, ut is ren ad regionem effet umbilicalem : Aorta Arteria, quum in ventrem primum pervenit, ita finiftrorfum expandebatur, ut anteriorem & laterales parietes facere videretur defcripti Aneuryfmatis, quod ibi inter diaphragmatis appendices cum Aortæ cavo ampliter communicabat. Perioftium exefum, cofta infima & cava facies offis Ilium carie affecta erant; aut folo digitorum appreffu facile rumpebantur. Corpora autem ipfa infimæ thoracis vertebræ & duarum primarum lumbalium altiffime erant excavata, & maxima ex parte abfumpta, ligamenta quamvis intacta manferint (*d*).

(*a*) Act. Phyf. Med. vol. x. p. 148.
(*b*) De motu cordis & Aneuryfmatibus pars II, prop. XXI.
(*c*) Ibid. prop. XXII.
(*d*) Cl. Morgagni l. c. epift. XL, art. XXVI.

Cl. VALCARENGHUS vero hominem memorat, qui *cursu maxime agitatus, & in suppositam foveam incurrens, sterno dextrorsum in oppositam ripam vehementer impegerat*, respirandi difficultate ac insigni pulsationis sensu in pectore ab eo tempore conquerebatur, tandemque corpus nimium exercens cito defecit: in cadaveris sinistra thoracis parte magna sanguinis copia detegebatur, qui eruperat ex Arteriæ Aortæ Aneurysmate tantæ molis, ut ejusdem cavitas binas manus commode reciperet. Saccus hic a sinistra cordis basi incipiens ad dextram vergebat, & costis quartæ, & quintæ hujus lateris firmiter adnexus quartam præcipue maxime excavaverat, eo nimirum in loco, ubi antea fortis pulsatio se manifestaverat. Tum assurgens ad claviculas usque magna mole sua exporrigebatur, ita ut a summo ejusdem vertice tum subclaviæ, tum carotides arteriæ originem ducerent (*a*).

E lapsu, in dorso tumorem fortiter pulsantem efformatum, infimam costam inter & os innominatum sinistri lateris situm, qui ex Aorta ab arteria cœliaca ad renalem dextram in insignem saccum aneurysmaticum expansa enascebatur, D. MONRO vidit (*b*).

3°. *Positos qualescunque sanguini a corde propulso obices; quo spectant:*

Spinæ distorsio: qualem in anu gibbera & clauda Aneurysmati Aortæ, paulo supra divisionem suam in iliacas, in aneurysmaticum saccum diametro quaquaversus duorum digitorum expansæ, ansam dedisse, summo jure Cl. MORGAGNUS conjecit (*c*).

Coarctatio diametri arteriæ axillaris dextræ & subclaviæ sinistræ: ob quam caussam obortum in Aorta prope cor aneurysmaticum saccum, qui, extendens se a tertia vertebra superiorum dorsi ad quintam inferiorum colli, longitudine sua œsophago, parte superiori tracheæ, inferiori vero pulmonibus incumbebat, a parte anteriori sterno & primæ utriusque lateris costæ fortiter adhærens, Cl. LITTRÆUS memorat (*d*).

Polypus

(*a*) l. c. pag. 81 & seq.
(*b*) Essays and observ. vol. III, art. XII, p. 225 & seq.
(*c*) l. c. epist. XXXVIII, art. XL.
(*d*) l. c. an. 1712, pag. 78.

Polypus in Aorta constitutus : qualem, vivente ægro, signa præsentiæ suæ quam manifestissima exhibuisse, & Aneurysmati in Aorta prope cor obvio, tantæ magnitudinis, ut aliud cor in pericardio conclusum æmularetur, occasionem suppeditasse ALEX. KNIPS MACOPPE affirmat (*a*).

4°. *Distractiones subitaneas* : quo refero illud in Actis Parisinis (*b*) memoratum venatoris exemplum, qui in latus dextrum subitissime caput suum flexum difficulter reducere poterat, & deglutitione ac respiratione difficillima ad mortem vixit : in cadaveris thorace Aorta maxime dilatata, & ingens in arteria subclavia dextra saccus aneurysmaticus deprehendebatur.

5°. *Humorum acrimoniam, concurrente corporis agitatione justo majore :*

Aperto thorace cadaveris viri, *ludo pilæ ligneæ & meri abusui nimis dediti*, insigne apparuisse Aneurysma, in quod anterior paries arcus Aortæ se expandens summum os sterni, & huic insidentia clavicularum extrema, atque costas proximas partim absumpserat, partim inducta carie vitiaverat, Cl. MORGAGNUS notat (*c*); & aliud lanionis, venerea infecti lue, sæpe ebrii, ac per aliquot dies ante mortem tussi assidua correpti, in Aortæ curvatura obvium describit (*d*) : quo jure etiam referri posse mihi videtur casus ille, in quem idem Auctor supra jam inquisiverat (*e*); homini nimirum, qui laneas telas forficibus magnis tondebat, meri potui largiori nimis dedito, & morbo venereo correpto, attolli cœperat dextera pectoris pars superior. Accurato post mortem instituto examine, apparuit tumor in ea pectoris sede, quæ inter axillam dexteram & sternum est, prominebat in modum hæmisphærii, sed depressi, a costa quarta ad claviculam pertinens, propior sterno quam axillæ, ac pressioni cedens. Clavicula rupta erat, & carie interius exesa, supremarum autem costarum quatuor ea præcipue pars, quæ diu solet esse cartilaginea, corrupta, aut absumpta ab Aneurysmate inveniebatur. Erat autem Aneurysma facci instar, cujus latus sinistrum per foramen, duos admittens digitos

---

(*a*) In epist. Brixiæ an. 1731 edita.
(*b*) A. 1700, pag. 38, art. VI.
(*c*) l. c. epist. XXVI, art. IX.
(*d*) Ibid. epist. LVIII, art. XIII.
(*e*) Ibid. epist. XVIII, art. XXV,

cum latere dextero communicabat Arteriæ Magnæ, priusquam hæc commune dexteris subclaviæ & carotidi initium præberet.

6°. *Aëris intra pulmones retentiones nimis diuturnas :* hinc in cadavere tubicinis inventum Aneurysma pectoris intima & superiora obsidens idem Auctor memorat, arcu Aortæ cum ramo, qui dexteræ subclaviæ & carotidi originem præbet, ita dilatato, ut Asperam arteriam gulamque comprimeret (*a*). An huc quoque reducendus casus ille, quem de meretricula idem MORGAGNUS narrat, quæ vino dedita, de lassitudine & cibi fastidio abhinc aliquot menses jam conquesta, in opere venereo interiit. Lustrato cadavere pericardium, concreto sanguine plenum, & Aneurysma a tergo Aortæ supra valvulas semilunares reperiebatur, nucem juglandem magnitudine æquans. Disruptus hiabat in pericardio saccus, cujus faciei interiori pelliculæ polyposæ adhærebant (*b*).

§. XXXI.

HAS præter Aneurysmatum arteriæ Aortæ historias multæ adhuc aliæ apud Auctores occurrunt, quas tamen, dum earum caussas non ita facile indagare potuerim, potius omisi : præterquam quod hæ sufficiant, ut inde jam eliciamus, quonam in loco Aorta præprimis ad Aneurysmata disposita sit, *pars* nimirum *ejus a corde ad arcum usque decurrens*, & *ipsa curvatura :* cujus phœnomeni ratio a configuratione arteriæ sanguinisque in eam impulsu fortiori merito derivatur, quum certum sit, magnam opponi resistentiam sanguini, a corde in arteriam propulso, ob curvaturam, quam quatuor circiter digitos transversos supra cor patitur; sanguis igitur, quacunque etiam de caussa incitata cordis actione, in arcum incurrit, quo maxime resistente fit, ut sanguis hunc inter & cor accumulatus arteriæ parietes undequaque maxime dilatet, vel hanc illamve partem forte debiliorem in saccum saltem aneurysmaticum, arteriæ quasi accumbentem, protrudat, ut supra memorata exempla satis evincunt. Nec difficilius explicatur, cur ipsa interdum curvatura insigniter expandatur, quum facile quis concipiat, sanguinem continuo tanta quantitate, tanta vi, ac velocitate in partem superiorem arcus Aortæ, totum ejus impetum suscipientem, projectum validissime fibras ejusdem, cæterum

(*a*) Ibid. epist. XVIII, art. XXII.
(*b*) l. c. epist. XXVI, art. XIII.

fortiſſimas, diſtrahere, in enormes ſubinde, niſi ſubito admodum naſcantur, ſaccos aneuryſmaticos expandi, lacerari alias, vel & diſrumpi: quam cauſam etiam Cl. MORGAGNUS innuit, dum dicit: *quod, cum trahi in dubium minime queat, arcum Aortæ non longe a corde incurrenti ſanguini objectum, hujus curſum ſubito, & violenter inflectere, facile intelligatur, ſi cordis impulſus nimium intendatur, & præſertim, ſi Aorta vel a primordiis minus firma ſit, vel ab eroſivo aliquo principio debilitata, Aortæ expanſionem effici; deinde, cur ejuſdem ad illam, aut prope illam curvaturam, vel nullo præſente polypo, frequentiſſime inveniantur* (*a*).

Ne tamen quis credat, reliquum arteriæ Aortæ truncum ab Aneuryſmatibus prorſus liberum eſſe: contraria docent illa, a Doct. NOORTWYKIO, MORGAGNO, LANCISIO, MONROO deſcripta, & ſupra a me commemorata; his addere poſſem Aneuryſma pugni magnitudinis in Aorta, diaphragmati jam proxima, efformatum (*b*); aliud in Aorta ſtatim ſub diaphragmate enatum, parte vero ſua ſuprema ſiniſtra in thoracis cavum, quod pene totum repleverat, proruptum (*c*); illud dein a Cl. STORCKIO cum Ill. DE HAEN communicatum Aortæ Aneuryſma, quod ab ipſo corde inchoatum ultra curvaturam pergebat: facta vero curvatura, Aorta a dorſo recedebat; cujus phœnomeni cauſſa ſaccus erat, ex poſtica Aortæ deſcendentis parte, orificio pollicis diametrum habente, productus: qui ſaccus inter coſtam quartam ac quintam, a ſe mutuo dimotas, protruſus, deletis nimirum intercoſtalibus muſculis, explicaverat ſe in tumorem manui integræ magnitudine parem (*d*). Quo æquo jure annumerantur Aortæ amplum arterias prope iliacas Aneuryſma, a FANTONO memoratum (*e*), aliud a BAYFORD infra diaphragma obſervatum, &, adjectis figuris, a Cl. HUNTERO (*f*) communicatum, & illud denique ſupra jam a nobis ex MATANO collectum, quod circa emulgentes arterias diſruptum copioſum ſanguinem in abdominis cavum effuderat (*g*).

(*a*) Adverſar. Anat. II, Animadverſ. XLI.
(*b*) MORGAGNI de ſed. & cauſſ. morborum &c. epiſt. XXVI, art. XI.
(*c*) Ibid. epiſt. XL, art. XXIX.
(*d*) DE HAEN Rat. Med. pars IV, cap. II, §. 2.
(*e*) Obſ. Anat. Med. obſ. I.
(*f*) Medic. obſ. and Inquiries vol. III, pag. 14 & ſeq.
(*g*) Conſ. hujus diſſ. pag. 386.

§. XXXII.

Ex præmiſſis ſimiliter Aneurysmatum arteriæ Aortæ hiſtoriis abunde conſtare poteſt, quinam eorum omnium frequentiſſimi effectus ſint, quos ad duos tantum primarios, quum plerique in generali Aneurysmatum pertractatione jam a me expoſiti fuere, refero: 1°. ſc. partium vicinarum mollium actiones læſas; 2°. oſſium excavationes: quibus tandem oſſearum (ut vocant) bractearum, toties in Aneurysmatibus obviarum, hiſtoriam ſubnectam. Primum quis negaverit, qui ſemel tantum attenta mente conſiderat, quantum hic preſſio mechanica efficere valeat, ubicunque nimirum arteria Aorta in ſaccum aneurysmaticum expanditur, ubique ut plurimum noxas inferre ſolet, quæ in partibus mollibus, actiones earum lædendo, primario ſeſe manifeſtant: hinc ſi in pectore Aneurysma latet, mirum non eſt, quod multoties, preſſis ita pulmonibus, ut ſanguis libere permeare nequeat, reſpirandi difficultas, immanis præſertim poſt locorum acclivium conſcenſum anxietas, cordis palpitatio, lipothymiæ, aliaque mala naſcantur. Nec raro quoque ægri de clavicularum, vertebrarum dorſi, ſcapularum, aliarumque vicinarum partium doloribus queruntur, qui, Auctore Cl. ALBERTINO (*a*), exinde ut plurimum dependent, *quod Aneurysmata orta longius a corde, vel ob peculiarem ſuæ figuræ modum, ſanguiniſque impulſum, ac indolem impenſius, celeriuſque in ſuis fibris diſtrahantur, vel tendinem, ſeu nervorum truncum, aut aliam ſenſilem partem, inprimis contra os aliquod, ſuis ictibus impellant.* Accedit, quod Aorta deſcendens vertebris firmiter adnectatur, quæ itaque, conſtituto ibidem, vel & in arcu Aortæ, Aneurysmate, ac juſto vehementius ſanguine in illud impulſo, mirum in modum diſtracta dolores creat immanes, tenſivos, lancinantes, ſubinde non niſi corpore admodum quieto tolerabiles, nerviſque in conſenſum tractis, convulſiones, aliæque corporis affectiones ſpaſmodicæ exoriuntur. Sæpe etiam Aneurysmata circa arcum Aortæ obvia concomitantur artuum ſuperiorum torpor vel & ſtupor, cujus phœnomeni ratio a compreſſis inprimis vaſis ſubclaviis, & nervis brachialibus deducenda videtur. Mirum enim quot quantaque mala, a ſola vicinarum partium compreſſione dependentia, tumoribus aneurysmaticis ſeſe adjungant, ita ut exempla

(*a*) Com. Acad. Bonon. p. 388.

habeamus, illos interdum ita increvisse, ut magnam thoracis partem adimplendo, pulmones tantopere compresserint, ut hi vel penitus consumpti viderentur, vel saltem sanguini trajectum denegantes apoplexiam ob prohibitum sanguinis regressum ex capite in cor dextrum, nimis repletum, vel &, ob impeditam lymphæ serosæ per vasa lymphatica absorptionem, venis quippe sanguine nimium distentis, ipsam hydropem, ut plurimum lethalem, nisi per urinarias vias, & per alvum, idonea excitata crisi, ab exuberante fluidorum pondere Natura sponte sua sese liberet [ut in illo VALCARENGHI exemplo supra memorato contigit (*a*)], inducere solent, vel & aspera arteria ab Aneurysmate, circa præcordia sito, ita subinde compressione coarctata fuerit, ut, præcluso aëris ingressu, cito suffocaverit ægrum.

Nec difficilius comprehenditur, quanta mala oriri debeant, si Aneurysmata in Aorta abdomen percurrente fuerint enata, modo quis contempletur diversissima infimi ventris viscera, eorumque varias, ad quas destinata sunt, actiones, ut mirum propterea non sit, nunc digestionem, chylificationem, nunc bilis se- & excretionem turbari, nunc ischuriam, alias inflammationes ab arietatione, hydropem, lumborum tensiones, aliaque mala, viscerum situs, fabricæ, atque usus probe gnaris facile explicanda, portendi, ut opus non videatur diutius hisce immorari. Ad ipsas itaque potius vicinorum ossium excavationes transeamus, quæ, testantibus celeberrimorum virorum scriptis, horrendas subinde malorum facies reliquerunt, ita ut, vel totum ferme sternum, costarumque cartilagines, cæterum ipsi nexas omnes, si binæ tantum superiores excipiantur, una cum non exigua illarum ossea parte, defecisse in cadavere hominis, ex ruptura Aneurysmatis interni (quod intra quinque menses tantam acquisiverat magnitudinem, ut in dextro latere maxime prominens, & ad claviculam usque sese extendens, totum occupaverit pectus) mortui, amicum elapso anno secum communicasse, summo beneficio mihi maxime venerandus Præceptor ED. SANDIFORT retulerit, atque occasionem partium affectarum sterni inprimis reliquias, sollicite conservatas, accurate examinandi suppeditaverit.

Quædam huc spectantia supra jam (ad §. XIII. n°. 5) monuimus: attigimus tum eam Cl. MORGAGNI circa hoc phœnomenon opinio-

(*a*) l. c. pag. 82.

nem, qua ſtatuitur, vaſcula perioſtii ſacci aneuryſmatici appulſione contuſa rumpi tandem, humoremque contentum effundere, quo, mora acriori facto, os erodi queat (*a*). Quæſtio tamen hic moveri poſſet, cur duriſſima oſſa ita lædantur, dum partes molles, tumoribus his æque viciniæ, ut plurimum illæſæ maneant. Cl. enim MALOËT exemplum habet, in quo Aneuryſma trunco Aſperæ Arteriæ ita adhærebat, ut hujus cartilagines aliquot partem Aneuryſmatis efficerent, eadem tamen vis ſanguinis, quæ cartilagines has deſtruxerat, neque cohæſionem ejus cum Aſpera Arteria, neque tanto molliores, & tenuiores parietes reliquos Aneuryſmatis arroſerat, aut perforaverat (*b*). En, qui idem auctor explicare hujus rei rationem tentet: *nimirum quæ ictibus magis cedunt, minus læduntur; quæ autem valentius reſiſtunt, ea vero detrimentum multo gravius accipiunt* (*c*).

Dubito tamen, an ſic omnis ſcrupulus amoveatur, quum, licet jam conceſſerim (ut ſummo MORGAGNO concedendum videtur), quod partes duriores primario afficiantur, nulla tamen ſufficiens ratio reſtet, quare, attritis jam vaſculis perioſtii, vel perichondrii, & effuſo humore acri, eroſivo principio imbuto, non tamen ſemper, ſecundario quamvis, parietes ſacci aneuryſmatici, continuo ichore hoc acerrimo irrorati atque eroſi, prius rumpantur, quam duriſſima craſſaque oſſa excaventur. An vero multiplicium lamellarum interiori Aneuryſmatis ſuperficiei appoſitio hujus phœnomeni ratio foret? ſed hæc non ubique vera, & illæſæ ſæpe inveniuntur ipſæ lamellæ. An igitur potius ſtatuendum vaſa N. C. inter reliquas partes ab eroſiva humorum vi (cauſſa licet hujus phœnomeni lateat) omnium poſthuma affici? Vidimus enim ſupra (ad §. IX. n°. 5. in notis) ab Exp. Chir. PUTHOD crurales arterias & epigaſtricas per longum tempus materia purulenta, ichoroſa, irroratas viſas fuiſſe, quamvis nullum contraxerint vitium. Aliorum tamen & hic indagemus opiniones: illam Cl. HUNTERI (*d*), quam dubitanter propoſuit, *an* ſcilicet *revera ſanguis vim oſſa diſſolvendi habeat?* ſupra ſimiliter (ad §. XIII. n°. 5.) retuli, in quam opinionem incidit, quum ipſe talem vicinorum oſſium

(*a*) l. c. epiſt. XVIII, art. XXVII.
(*b*) Mém. de l'Acad. Royale des Sciences an. 1733.
(*c*) l. c. epiſt. XXI, art. XLVIII.
(*d*) Medical obſerv. and Inquiries, vol. 1, p. 345.

destructionem ac consumptionem viderat, quæ a carie longo diversa alia quoque explicatione indigebant. Multa tamen & huic opinioni obstant. Cur non v. g. partes molles, si sanguis revera vi ossa duriora dissolvendi gaudeat, simili plane modo dissolvuntur ? vel, si jam hæc sanguinis vis constaret, ubi tamen manent partes dissolutæ ? Teste enim Cl. ARNAUD (*a*), nulla unquam materiæ vel solidæ aut fluidæ collectio circa Aneurysmata deprehenditur. Nec præter concretiones polyposas aliud quid sese in ipso aneurysmatico sacco offert. Præterquam quod intellectu difficillimum sit, quî sanguis hanc vim exserere posset, quum hic, tumore aneurysmatico inclusus, nudum os alluere minime queat, quod tamen requireretur, si statuere quis cum Cl. HUNTERO (*b*) vellet, sanguinem, eodem forte, quo os dissolvit, tempore abripere simul particulas osseas dissolutas. Sed quid opus plura hîc colligere, quum Cl. PRINGELII experimentis, captis cum sanguine putrido & ossibus, hæc sanguinis vis ossa ut menstruum dissolvendi minime confirmetur (*c*). VALCARENGHUS vero costæ excavationem, quam ipse observaverat, non nisi ingeminatis validioribus sanguinis impulsibus attribuendam putavit, quum nulla suppuratio, aut ichorosi cujusvis liquoris extillatio ibidem sese commonstraverit (*d*).

Quum itaque tot ossium a vicino Aneurysmate excavatorum exempla prostent, nulla quamvis humoris acris, erodentis effluxus, aut veræ cariei species adfuerit, paucis lubet subnectere, quæ circa hujus phœnomeni caussam proponi adhucdum posse visa mihi fuerunt, postquam in proprio casu, mox superaddendo, observaveram, insignem in sterno factam fuisse excavationem; per quatuor annos supervixisse ægrotam nostram, postquam sternum jam perforaverat tumor aneurysmaticus; induratos quidem, atque compactos Aneurysmatis parietes, minime tamen erosos aliove modo degeneratos fuisse; & nullum denique post mortem vel fœtorem, aut materiæ ichorosæ extillationem observari potuisse. Nonne attritus solus, qui os inter & ipsum aneurysmaticum saccum continuo viget, sufficere posset, ut tantæ subinde vicinorum ossium excavationes fiant ? Multa

(*a*) Mémoires de Chirurgie, part. 1, p. 210 in not.
(*b*) l. c. p. 344.
(*c*) Conf. MONRO Essays and observ. vol. III, p. 253.
(*d*) l. c. p. 85.

ſane ſunt, quæ pro hac opinione militant : guttam cavare lapidem non vi, ſed ſæpe cadendo videmus; &, continuo Aneuryſmatis Arteriæ ſubclaviæ appulſu claviculam luxari poſſe, obſervatio docet (*a*). Quidni igitur in oſſe, in quod tumor aneuryſmaticus continuo arietat, hac ſola de cauſſa excavationem derivemus ? Hanc præterea arietationem continuam ſi pro vera plerarumque oſſium excavationum cauſſa habere poſſimus, facilius longe explicatur, quî fiat, ut ipſi ut plurimum Aneuryſmatis parietes illæſi maneant; hi quippe quum molliores ſint, preſſioni magis cedunt, oſſa vero, quum magis firma ſint, ſtabilia & cedere ferme neſcia majorem inde noxam patiantur, neceſſe eſt. Accedit, quod, licet jam quodammodo etiam lædantur Aneuryſmatis parietes (ut credibile ſane eſt), conſtet tamen, deperditi reparationem longe promptius, longeque citius in mollioribus quam duris partibus peragi, ut inde ſimul ratio liqueat, cur Aneuryſmata nonnunquam vertebras, illæſis quamvis interjectis ligamentis, mirum in modum excavent, qualia exempla Cl. MORGAGNUS exhibet (*b*).

Hoc ſaltem ex præmiſſis concludere liceat; non ubique eodem modo has oſſium excavationes fieri; dari certe, quæ arietatione continua, juncta acrimoniæ ſingulari, oſſa erodenti, fiunt, ſive hoc contingat, quia attritu os inter & tumorem aneuryſmaticum vaſcula perioſtii, ſeu perichondrii contuſa humorem erodentem effundunt, ſive quia attritu illo impediatur materies oleoſa per os transſudare, quæ igitur, ſtagnatione acerrima facta, duriſſimum os erodit, ac inſignem, ut in omni oſſium carie obſervamus, fœtorem olet, ſive denique, ut RUYSCHIO (*c*) placuit, per parietes Aneuryſmatis tranſpiret humor acris, oſſa vicina erodens, perinde eſt, modo nunc conſtet, non ſemper a ſolo attritu has oſſium excavationes derivari poſſe; dari tandem, in quibus nulla harum cauſſarum accuſari poſſet, ſed noſtra forte, modo propoſita, opinio magnam veriſimilitudinem præ ſe ferre videtur.

Priuſquam vero effectuum claſſem dimittamus, paucis adhuc in oſſearum (ut vocant) lamellarum, in parietibus ſacci aneuryſmatici ali-

(*a*) Journal de Médecine, Chirurgie & Pharmacie, tom. XIV, p. 55.
(*b*) l. c. epiſt. XL, art. XXVI, XXIX.
(*c*) Obſ. Med. Chir. obſ. XXXVII, XXXVIII.

aliquando occurrentium, efformationem inquirere lubet: ne vero diversissimas Auctorum circa hoc phœnomenon opiniones commemorando nimium hic excurram, breviter tantum harum lamellarum substantiam indagabo, visurus dein, quanam de caussa earum inprimis origo atque incrementum dependere videantur. Ne tamen quis dubitet, lamellas has in Aneurysmatum parietibus unquam fuisse detectas, inspiciat tantum, quæ circa has JOAN. BAPTISTA BIANCHI (qui, ut in theatro suo Anatomico MANGETUS scribit, enorme memorat Aneurysma in principio arcus Aortæ obvium, ubi erat ossea, immo saxea potius loricatio ad totam illam Aortæ faciem, quæ accubitu polyposo tenebatur); VERNOJUS (qui in Aortæ Aneurysmate concretam substantiam, quasi osseam, invenit) (*a*); VALCARENGHUS (*b*); HALLERUS (*c*); LAFAGE (*d*); SHARP (*e*), aliique observarunt.

Bracteas, sive *squamas osseas*, ut plurimum vocare solent concretiones has, quamvis quorundam Auctorum descriptiones testentur, sæpissime illas longe diversam ab ossea habuisse naturam, ita ut summus MORGAGNUS fateatur (*f*), concretiones plures, quæ, duritie solum spectata, a festinante aliquo Anatomico possent pro ossibus accipi, & fortasse interdum acceptæ sunt, ab his accurate esse distinguendas, & lapideas, tophaceas, gypseas, &, quod sæpius accidit, calculosas esse appellandas, ut varia singularum natura ad lapidis, tophi, gypsi, & calculorum, qui crebrius in renibus, aut urinaria vesica concrescunt, similitudinem videtur accedere, extra omnem dubitationem positum est: cujus rei veritatem ut evincat, præter alia ejusmodi concretionum exempla Cl. CHOMELII observationem (*g*) superaddit, qui cum tubercula describit lapidea, sic interius exteriusque superficiei affixa arteriæ pulmonaris, ut alicubi externa, internaque communicarent inter se, testatur, omnia ea ex pluribus lapideis granis fuisse compacta. Et quanquam ipsi MORGAGNO nunquam accidisse videtur, ut in permultis arteriarum duris bracteis

(*a*) Comment. Imp. Acad. Petropol. tom. VI, Class. Phys. art. IV.
(*b*) l. c. pag. 58 & 83.
(*c*) Opusc. Pathol. obs. XVIII.
(*d*) Phil. Transact. nº. 267.
(*e*) Surgery chap. XXXVI.
(*f*) Libri sæpius citati epist. XXVII, art. XX.
(*g*) Hist. de l'Acad. Royale des Sciences an. 1707, Obs. Anat. III.

& squamis unam animadverterit, quæ esset friabilis, in arenamque resolvi posset, aut quæ ex lapideis granis compacta esse videretur, fatetur tamen, nequaquam se dubitare, quod sibi non accidit, id aliquando, aut, si vis, sæpe aliis accidisse. Quicquid sit, id saltem statuendum, non omnes has lamellas eadem gaudere natura, dari certe, quæ ad eam potius lapidis, tophi, gypsi, & calculorum accedunt, dari tamen simul, quæ ossibus potius similes habentur, quippe hæ, in prunas injectæ, similem, qualem urentia ossa, fœtidum nidorem spargunt, nigredinemque monstrant, flexiles non secus atque ungues sunt, & ad eundem denique modum, eodemque edito in disruptione sono, ac reliquæ lamellæ osseæ, rumpuntur. Sed undenam hæc diversitas? An non ea a diversa humorum cacochymia inprimis repetenda? An hæc igitur ratio foret, cur in seniorum corporibus, quorum sanguis terreis particulis abundat, concretiones osseæ toties obviæ sint? Sed ad ipsam potius harum concretionum originem ac sedem properemus. Multi fuerunt Auctores, qui eas a membranarum arteriosarum ossificatione, deletis nimirum per assiduam compressionem vasculis, derivandas esse voluerunt: hodie vero, eas internam inter & muscularem arteriæ tunicam sedem suam habere, validissimis argumentis evincunt, postquam considerarunt, priori opinioni illud præprimis obstare, quod concretiones hæ sæpissime iis in locis, ubi attritus non nisi valde exiguus, nullæque aliæ caussæ, quæ fibras indurare possent, sese manifestant, reperiri solent.

Augustinus vero Budæus, negavit quidem, molles arteriarum fibras in osseas abire, lamellas tamen has ex granis quibusdam terreis atque gypseis conflatas esse voluit (*a*), dum Erud. Crellius, eas revera non esse osseas, sed tophaceas, ex pure concretiones, cujus, tenuiore parte dissipata, restitans crassior induretur, dicendas esse statuit (*b*). Quicquid sit; hoc saltem ex recentiorum, Halleri præcipue (*c*), observatis constare videtur, materiem hanc, in duriores demum concretiones abituram, muscularem inter & intimam arteriæ tunicam deponi.

Magis vero disputatur, quomodo succus hic, qui callosus primo, deinde osseus fit, & in squamas duras late per arterias rigentes abit

(*a*) Miscellan. Berolin. cent. IV. §. tom. V. p. 63. seqq.
(*b*) Obs. de arteria cordis coronaria instar ossis indurata §. 2.
(*c*) Opusc. Pathol. obs. XLVII.

(*a*), inter has arteriæ tunicas effundatur. Ob exiliorum, quæ intra arteriarum substantiam perepunt, vasculorum lentis viscidisque succis infarctorum obstructionem, eorum inflammationes in suppuratione tendentes fieri, & materiam purulentam, quæ in duriores demum massulas concrescit, deponi, Cl. CRELLII fuit opinio (*b*), cui observatio Ill. MORGAGNI (*c*), quæ, senioris hominis Aortam, squamulis osseis præditam, & pro parte exesam exterius propria vascula sanguifera multum habuisse distenta, indicium videlicet perstantis inflammationis, memorat, magnum robur attulit, quamvis MORGAGNUS ipse cum CRELLIO in eo, quod sc. concretiones illæ, quæ post inflammationem & suppurationem ortæ creduntur, tophaceæ semper, non osseæ sint, convenire minime videatur, præcipue quum, se ipsum, illarum ortum vel sine prævia inflammatione aut certe suppuratione interdum accidere, non dubitare, subjungat (*d*): immo potius statuat, frequenter concretas has lamellas inflammationum atque exulcerationum caussas constituere, cum illæ asperis suis & extantibus plus minus oris aptæ videantur, quæ vellicando ac irritando inflammationes, erosiones, & exulcerationes producant. Cui caussæ accedit, quod arteria contrahere se nequeat, quin earum asperitates & spiculæ arteriæ tunicæ continuo atterantur, neque sanguis a corde per arteriam propulsus transfluere possit, quin tunica interna ad spiculas illas apprimatur, unde fieri sæpe solet, quod, factis hisce lamellis, dilacerata intus atque erosa inveniatur interna arteriæ tunica; quamvis hæc cum Cl. MORGAGNO (*e*) minime ita intellecta velim, tanquam si omnes arteriarum sive leviores sive graviores erosiones ab officulorum asperitate derivandas esse statuerem.

Quid igitur de lamellis his, in saccis aneurysmaticis toties obviis, dicendum? Nonne credibile admodum est, magnopere distensis arteriæ tunicis, disrumpi intus earum vascula propria, quæ contentum succum nutritium intra membranas has arteriæ effundunt, & simul forsan particulas, a natura ad osseam substantiam reparandam destinatas, elabi sinunt, quæ ergo errore materiæ nutritiæ huc delatæ

(*a*) Ill. HALLERUS Elem. Physiol. tom. I, lib. II, sect. I, p. 65.
(*b*) l. c. §. 8 & 9.
(*c*) l. c. epist. XXVII, art. XXII; & epist. VII, art. IX.
(*d*) Ibid. art. XXIV.
(*e*) Ibid. art. XXV.

(ut in reliquis nostri corporis partibus probabile est) eas iterum attrahat particulas, quæ suæ naturæ similes sunt ?

Multa sane sunt, quæ pro hac opinione militant : epidermidem sæpe ita degenerare, ut in cornu abeat, videmus : immo inter egregias Prælectiones Pathologicas magnum illum nostrum, & summe venerandum Præceptorem GAUBIUM narrantem sæpius audivi, vidisse se epidermidem ad marginem labiorum in tantam increvisse crassitiem, ut in cornu abierit, omnemque labiis mobilitatem ac flexilitatem ita sustulerit, ut ejusdem secessum singulis binis hebdomadibus per aquam tepidam moliri cogeretur æger; qualem incrassationem, errori materiæ nutritiæ (ut summo jure Cl. Præceptori videbatur) adscribendam, conspexisse se in præputio penis tali forma efformatam, ut natum prius punctum, quasi corneæ duritiei, sensim sensimque extenderit sese, donec tandem juxta circumferentiam decurrens totum penem ambiret, & erectionem ejus intolerabilem redderet, superaddere Celeberrimus Vir consuevit. Quidni igitur statuamus, similem hic errorem materiæ nutritiæ locum habere ? quum Chirurgis interdum accidisse legimus, ut enascentes e vulneribus pilos, immo vel speciem dentium viderint. Sed, ne nimium hic a nostro themate recedamus, in ea potius, quæ de Aneurysmatibus arteriæ Aortæ dicenda restant, investigemus.

§. XXXIII.

Specialiora quædam, quæ supra (Sect. v.) exhibuimus, signa diagnostica superaddere utinam possem ! Interna eorum sedes, caussarum prædisponentium & occasionalium multitudo, & effectuum, quos cum aliis longe diversis affectionibus communes habent, inconstantia, morbum hunc dignoscere, multoque minus ab aliis distinguere ut plurimum vetant.

Si tamen corporis motus, ac nisus vehementiores ; percussiones externæ, validæ; resistentiæ quæcunque sanguini, per vasa sua propulso, positæ; corporis agitationes justo majores, concurrente humorum acrimonia, inprimis venerea ; vel & spiritus contentiones nimis diuturnæ, quas omnes supra adductis observationibus, ut frequentiores Aneurysmatum Aortæ caussas, comprobavimus, præcesserint; si dein, constituto in thorace Aortæ Aneurysmate, respirandi diffi-

cultas; clavicularum, vertebrarum dorſi, ſcapularum, aliarumque vicinarum partium dolores; tenſiones; motus convulſivi; artuum torpor, vel & ſtupor; affectiones ſoporoſæ; corporis leucophlegmatia; vel & hydrops, generentur; vel ſi, Aneuryſmate in Aorta, abdomen percurrente, ſito, talia exoriantur ſymptomata, quæ a compreſſione organorum ſe- & excretoriorum; nervorum diſtractionibus & impedita humorum per vaſa ſua trajectione dependent, magna quidem ſuſpicio ſuboritur, minime tamen certo concludere poſſumus, intus Aortæ Aneuryſma ſubliteſcere: major vero affundetur lux, ſi Aneuryſma intus obortum, dimotis, quæ ipſi oppoſita erant, repagulis, extus promineat; ſigna, quibus Aneuryſma externum dignoſci ſolet, ſupra (Sect. V.) a nobis inveſtigata, præbeat; & iis exoriatur in locis, quæ, prælucentibus ſupra propoſitis aliorumque obſervatis, Aneuryſmatis egreſſui patent, illudque frequentius tranſmittunt; modo & hæc non quandoque fefelliſſent!

§. XXXIV.

Quam infelix igitur in hoc morbo, per ſigna ſua, modo memorata, quamvis cognito, facienda ſit prognoſis, nemo mirabitur, qui arteriæ Aortæ amplitudinem; decurſum juxta pleraſque N. C. partes nobiliſſimas; & juſtæ diametri neceſſitatem, ut reliqua corporis organa ſuam ſanguinis dimenſionem accipiant, attendit. Quis ejus fibras, ſemel nimium diſtractas, & continua ſanguinis perreptatione ulterius diſtrahendas, iterum coadunabit? Quis, appoſitas ſemel lamellas vel & ipſa coagula polypoſa reſolvere iterum novit? Quis denique, evitando, ne vires reliquæ exhauriantur, & mors ipſa promoveatur, rupturam præcavere, ſanguiniſque eruptionem lethalem arcere unquam poterit? Periculoſiſſimum itaque ſemper prædicatur quodcunque Aortæ Aneuryſma; nulla enim integræ curationis ſpes, niſi forte mox in initio (quod impoſſibile fere cenſeo) dignoſceretur, ſupereſt.

Nihil tamen licet a cura radicali exſpectandum habeamus, Medicum tamen decet, ut, quantum fieri poſſit, ulteriorem Aneuryſmatis progreſſum impedire tentando, mortem differat, &, ſymptomata concomitantia mitigando, ægrotanti vitam ſuperſtitem longe tolerabiliorem procuret.

Hisce indicationibus ut satisfiat, ea instituenda sunt adminicula; quæ latius jam (in Sect. VII. §. XXV.) exposui. V. S. nimirum, quantum corporis vires sinant, instituantur, reiterentur; diæta servetur tenuis, parca; quæcunque sanguinis motum intendunt, avertantur; & talia simul exhibeantur remedia, quæ sanguinem, in massam polyposam nondum nimis compactum, attenuare forte adhuc possunt, fructus v. g. saponacei, sales medii, gummi ferulacea, aliave, quæ dominanti in corpore acrimoniæ opposita sunt; acrimoniæ v. g. venereæ medicamentis Mercurialibus, scorbuticæ Antiscorbuticis simul prospiciatur, aliave humorum dyscrasia detecta secundum Artis regulas tractetur.

Aortæ vero Aneurysma si extus prominuerit, cutis ruptura præcaveatur; quem in finem summus MORGAGNUS quadruplicatum ex vesica bubula, aut ex molli aluta factum, splenium laudat (*a*), cujus oræ omnes per medicamentum, quod valentissime id posset, ad proximam cutim, quæ circum tumorem adhuc integra & firma esset, agglutinarentur. Caveatur tamen simul, ne tumor contra vestimenta, aliaque obstacula externa atteratur, aut, applicatis remediis comprimentibus, & sanguine versus interiora retropulso, continuo moriatur æger, tumorque intus disrumpatur, qualia LANCISIUS (*b*), atque LE DRAN (*c*) funesta commemorarunt exempla.

(*a*) l. c. epist. XXVI, art. X.
(*b*) l. c. prop. XVIII.
(*c*) Observ. de Chirurg. tom. I, p. 254.

NOTABILIS AORTÆ ANEURYSMATIS OBSERVATIO.

M. . . . . G. . . . . , Uxor S. . . . . H. . . . . , annos 65 nata, pro ætate satis agilis, die 16 Augusti 1772 in Nosocomium Delficum, consensu illustrium harum ædium Curatorum, admittebatur, tumorem, in summo pectore sese erigentem, commonstrans, qui ab Experientissimo atque Artis Medicæ peritissimo Medico F. BOOGERT, ac Vigilantissimo Chirurgo D. SCHOLL, quorum vices tunc temporis erant ægrorum, ibi decumbentium, morbos tractare, pro more suo attente examinatus, aneurysmaticus habebatur: palpitabat enim insigniter, ita ut etiam e longinquo alternæ ejus contractiones atque dilatationes conspicuæ essent: ad tactum durus erat. Supra sternum, ad distantiam fere unius pollicis a summo ejusdem ossis margine, assurgebat, figura sua quodammodo conum referens; altitudo enim quinque pollices & dimidium; basis quatuor, & acumen duos fere poll. & dimidium, diametro sua adæquabant (*a*): pulsus cum eo, qui in radiali arteria ad carpum a Medicis explorari solet, satis constanter synchronus erat, quandoque tamen & intermittens. Præter cutim eo in loco nihil distractum, aut e sede sua remotum videbatur. Cæterum ægrota tussi quandoque satis molesta corripiebatur, quæ tumoris palpitationes maxime intendebat. Interdum eam syncope momentanea affligebat, ita ut pro tempore quasi attonita videretur, mox iterum operibus suis peragendis apta; nec raro de doloribus intra scapulas, præcipue ad vertebras & anteriorem tumoris partem determinatis, querebatur.

Caussam hujus mali indagaturi supra laudati viri sequentia tantum detexerunt: malum jam abhinc quatuor annos perdurasse: non recordari posse ægrotam, cuinam caussæ mali hujus origo attribuenda erat, id autem certum esse, ad naviculam, cineribus onustam, remulco abducendam, coactam sæpius se fuisse, & ita nisus quandoque ingentes intendisse: tumorem, quum primum apparebat, magnitudine sua globulum minorem (quo pueri ludunt) adæquasse: & denique, sensim sensimque ita increvisse, nullo ab ægrotante efflagitato remedio, ut tandem ad notatam supra magnitudinem, quatuor elapsis annis, pervenisset; quæ forma etiam, quamdiu in

(*a*) Vid. Tab. I.

Nosocomio supervixit, mutata haud fuit, omniaque symptomata ad ultimum vitæ halitum, eodem in statu, quo ea supra descripsimus, permanserunt, excepto, quod cutis valde tensa magis magisque præcipue ad apicem inflammaretur; cui inflammationi ut quodammodo resisteret, apta remedia applicabat prudens Chirurgus, dum interim tussi reliquisque symptomatibus, quantum fieri posset, mitigandis optime prospiceret supra laudatus Medicus. Frustra autem quibuscunque tentatis, die 20 Septembris ejusdem anni inflammatio cutis ad apicem tumoris in gangrænam tendebat, quæ, paulatim sese extendendo, die 26 ejusdem mensis denarii circumferentiam adæquabat, parte illa ita attenuata, ut quolibet momento ruptura imminere videretur, & revera locus hic, die 27 insequente, oculi nictu fere citius, ulteriori resistentiæ impar, cum forte aliquid, humi depositum, attolleret ægra, summa vehementia dissiliret, ita quidem, ut polypi frustum (*a*), quod anteriorem tumoris partem adimpleverat, ad satis magnam distantiam projectum, secum abstulerit partem cutis anteriorem, jam plane gangrænosam (*b*), quod mox aliud, at multo minus, frustulum cum rivulo sanguinis insequebatur (*c*), & tandem ultimum, quod maximum erat (*d*), cum sanguinis horribili torrente, miserrimæ sanguinem cum anima expellente, erupit, tragœdiamque clausit.

Mox arcescitus Chirurgus invenit ægrotam suam ubivis jam sanguine persusam & morte extinctam; curiositatis vero gratia stilum, in vulnus demissum, in pectus altissime penetrantem sentit. Ulteriori autem examine in sequentem diem 28 dilato, & ad interim ego, de rei novitate certior factus, casum hunc dignum putabam, qui a me (qui ægrotantem sæpius visitaveram atque jam dudum curaveram, ut tumor ad vitam delinearetur) attente observatus in schedulam conjiceretur, ut, data occasione, eum in proprios usus convertere possem.

En jam, quæ in ipso examine occurrerunt: præcipua hæc erant: Polyporum formam supra jam descripsi, eaque ex adjectis (in Tab. 3.) figuris

(*a*) Tab. III, Fig. 1, 2. *v. Icon 8.*
(*b*) Ibid. Fig. 1.
(*c*) Ibid. Fig. 3.
(*d*) Ibid. Fig. 4.

figuris melius intelligetur. Ruptura autem, seu vulnus in pectore conspicuum unico pollice a summa sterni parte distabat, perfecte primas inter & secundas costas obvium & ab omni parte contractum, ita ut fere non nisi margo quidam supra reliquam cutim paulo magis assurgens atque rotundulus superesset, in medio relicto foramine circulari, unicum tantum pollicem diametro sua admittente, & medium ossis sterni perforante (*a*). Cruciatim vero pectoris cute incisa, atque musculis pro parte separatis, distinctius visui sese in sterno foramen præmagnum offerebat (*b*), latitudine sua duos pollices (*c*), longitudine vero duos & dimidium adæquans (*d*); ambitu suo ob eminentes undique osseas festucas acutum (*e*) valde erat, &, intromisso tandem per illud digito, saccus detegebatur ab omni parte huic foramini firmiter accretus, inæqualis, atque fibrosus. In lateribus itaque a costis, parte superiori a claviculis, inferiori vero a diaphragmate soluto sterno, attollendo illud, & separando a pleuris insignis resistentia dissecanti ad foramen ossis sterni offerebatur, ita ut coactus esset parietes arteriæ, ipsi accretos & cartilagineos factos, cultro circa foraminis ambitum rescindere (*f*), ibi nimirum arteriæ Aortæ truncus, mox ubi ex sinistro cordis ventriculo exortus supra pericardium emergit, dilataverat se in præmagnum saccum aneurysmaticum (*g*), qui, foramen in sterno obvium ingressus, firmiter accreverat ambitui interno hujus foraminis (*h*), & cujus parietes ita indurati erant, ut jam pro maxima parte in cartilagineam substantiam abiissent (*i*). Quibus omnibus ad circumferentiam prudenter dissectis, interior ossis sterni foraminis facies, quæ dimidiato pollice superabat diametrum ejusdem foraminis, a parte exteriore dimensam, in conspectum veniebat (*k*). Tota ferme sterni (*l*) pars superior perierat, cujus loco conspiciebatur foramen magnum, crassiori, eo-

(*a*) Tab. II, Fig. 1, 2.
(*b*) Tab. IV, Fig. 1.
(*c*) Ibid. inter *m* & *o*.
(*d*) Ibid. inter *n* & *p*.
(*e*) Ibid. Fig. 1. *m*, *n*, *o*, *p*.
(*f*) Ibid. Fig. 1. *h*, *i*; *k*, *l*. Fig. 2. *a*, *b*, *c*, *d*. Tab. V. *h*, *i*, *k*, *l*.
(*g*) Tab. V. *h*, *i*, *k*, *l*, *m*, *n*, *o*, *p*. Tab. VI. *h*, *i*, *k*, *l*.
(*h*) Tab. IV, Fig. 2. *a*, *b*, *c*, *d*.
(*i*) Tab. V. *m*, *n*, *o*.
(*k*) Tab. IV, Fig. 2.
(*l*) Ibid, Fig. 1, *a*,

que inæquali margine cinctum (*a*), infra quod aliud, in ſaccum uſque aneuryſmaticum penetrans, foraminulum occurrebat (*b*), & parva quoque pars cartilaginis, qua coſta prima tum in dextro tum in ſiniſtro latere cum ſterno jungitur, abſumpta ita erat, ut nonniſi muſculis in loco ſuo retineretur coſta hæc utriusque lateris prima (*c*). In Aortæ trunco manifeſtabat ſe apertura ſatis hians, dilacerata pro parte, pro parte etiam ob firmiſſimam, quam cum ſterno habuerat, connexionem diſſecta (*d*). In hoc præterea ſacco animadverſione dignus erat polypus prælongus, durus, ac ſimul friabilis, natura ſua a ſupra deſcriptis, qui ex lamellis fibroſis, ſibi mutuo incumbentibus, conſtabant, in eo tantum diverſus, quod hujus lamellæ digitorum contrectatione longe facilius ſepararentur (*e*): ſitus erat perfecte ſternum inter atque foramen, quod in fundo ſacci manifeſtum, & margine quodam calloſo eminente diſtinctum, directe cum ipſo Aortæ trunco, ſeu potius radice communicabat (*f*): totum fere ſaccum ita adimplebat maſſa hæc polypoſa, ut nullum ferme locum retro advenienti ſanguini relinqui videretur.

Saccus vero ipſe ampliſſimus erat, & non multum ſupra valvulas ſemilunares incipiens non ſolum antrorſum, ubi per ipſum ſternum penetraverat, maxime ſe extendebat, verum etiam retrorſum ſurſumque, ſic ut tantam efficeret capacitatem, ut pugnum minorem facile admitteret (*g*); ipſe Aortæ arcus magis etiam, quam ſecundum naturam eſſe ſolet, dilatatus erat, unde oſtia vaſorum, ex illo provenientium, ſolito more trium, hoc vero in caſu quatuor (*h*), arteriæ nempe innominatæ (*i*), quæ ortum præbet ſubclaviæ (*k*) & carotidi dextris (*l*), carotidis ſiniſtræ (*m*), vertebralis ſiniſtræ (*n*) ac ſubclaviæ ejuſdem lateris (*o*), majora, quam in ſtatu ſano, apparebant.

(*a*) Ibid. *m*, *n*, *o*, *p*.
(*b*) Ibid. *q*. Fig. 2. *c*.
(*c*) Ibid. *c*. *c*.
(*d*) Tab. V. *h*, *i*, *k*, *l*, *m*, *n*, *o*.
(*e*) Tab. III, Fig. 5.
(*f*) Tab. V. *m*, *n*, *o*.
(*g*) Tab. VI. *h*, *i*, *k*, *l*.
(*h*) Tab. V. *r*, *s*, *t*, *v*, *w*. Tab. VI. *m*, *n*, *o*, *p*.
(*i*) Tab. VI. *m*.
(*k*) Tab. V. *r*. Tab. VI. *q*.
(*l*) Tab. V. *s*. Tab. VI. *r*.
(*m*) Tab. V. *t*. Tab. VI. *s*.
(*n*) Tab. V. *v*. Tab. VI. *t*.
(*o*) Tab. V. *w*. Tab. VI. *v*.

In pectoris tandem, & pericardii cavitate colluviei serosæ, inodoræ, minime acris satis magna copia continebatur. Cæterum omnia sana erant; nullum vitium in costis, nullumque in vertebris, accurate licet facta fuerit indagatio, reperiri potuerunt.

Ex tradita hactenus hujusce affectionis historia rationi consonum est statuere, illud a sterni inprimis intropressione, nata inde pectoris cavi angustatione, ac institutis simul nisibus justo majoribus diuque protractis exordium suum sumpsisse : quum certum enim sit, mammas fœminæ præ reliqua corporis superficie longe sensiliores esse, neque proinde credibile sit, ab iis (valde licet in ægra nostra exiguis) remulci appressionem tam facile tolerari potuisse, verosimile, inquam, est, hunc corpori ita fuisse circumdatum, ut is infra mammas, sive inter eas situs, trajecta nimirum super humerum dextrum tali modo ejusdem ansa, ut binas inter mammas juxta latus sinistrum extremitas ejus altera redeat, altera vero supra scapulas vel viceversa continuetur, mobiliorem sterni partem interiora versus adegerit (ut solito planior ossis sterni figura optime comprobavit), atque spatium arcum Aortæ inter & ipsum sternum coarctaverit, quibus ut primaria caussa accedit, quod, dum continuo nisus ingentes instituere cogeretur ægra, pulmones ob intensiores aëris inspirationes, ejusque retentiones nimis diuturnas magnopere expansi in qualibet exspiratione diaphragma admodum depulerint, cujus itaque fibræ contractæ multum constringere potuerunt, quæ inter capita ejus decurrit, Aortam arteriam, quo demum fieri debuit, ut opposita hæc sanguini retro advenienti resistentia superiorem hujus arteriæ partem ad distensionem magnam coëgerit, & continuo reiterata saccum aneurysmaticum formaverit. Nec difficilius explicatur, quì factum fuerit, ut in principio potius, quam in Aortæ progressu Aneurysma hoc contigerit. Ponamus v. g., ob modo exhibitam rationem, eo, quo Aorta inter capita diaphragmatis decurrit, loco, sanguini retro appellenti resistentiam nasci, mox sanguine itaque illo minus facile perennanti Aorta distendetur, magis vero ad curvaturam usque, quam in descendente ejus parte, quum cor, continuo resistentiam hanc vincere tentans, magna vi sanguinem suum in Aortam projicit, cujus impetus vigor validissimus in Aortæ principio suffocabatur fere, quum versus regurgitantem sanguinis columnam impetuosius impelleretur. Facto igitur in Aortæ principio Aneurysmate,

increſcens ejuſdem ſaccus, verſus anteriora potius, a parte nimirum poſteriore obſtante vertebrarum columna, protuberare, &, imminuto ſpatio Aortam adſcendentem inter & ipſum ſternum, eo citius illud attingere, atterere, & eo, quem ſupra propoſui, modo excavare debuit. Symptomata vero, quæ per totum hujus morbi decurſum ſeſe obtulerunt, paſſim jam (in Sect. IV. §. XIII.), prolixius vero (ad hujus Sect. §. XXXII.) enumeravi, atque explicui, ut utique crambem recoquerem, ſi ea hic ſingulatim repetere vellem : cuilibet enim perſpicuum puto, a turbato hoc ſanguinis curriculo pleraque ſymptomata facile derivari poſſe. Quis enim ob impeditum ſanguinis per pulmones trajectum liberiorem, tuſſim, &, ob dictam rationem ac prohibitam exinde ſanguinis verſus encephalum appulſionem, ſyncopen momentaneam natas fuiſſe inficias iverit ? Neque ab Aortæ cum vertebris connexione, in ſaccum aneuryſmaticum irruente, eumque diſtendente ſanguine, & nervis vicinis in conſenſum abreptis, dolores illos ſcapularum, ac vertebrarum inprimis ad interiorem Aneuryſmatis partem determinatos, repetendos eſſe, facile quis dubitaverit.

T A N T U M.

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA

DE

ANEURYSMATE VERO PECTORIS EXTERNO *HEMIPLEGIÆ SOBOLE*,

QUAM

PRO GRADU DOCTORIS

BASILEÆ AD DIEM XVIII. AUGUSTI MDCCL:

PUBLICÆ DISCEPTATIONI PROPONIT

JOH. JACOBUS WELTINUS,

Foro - Tiberiensis,

AUCTOR.

HISTORIA MORBI.

Virum rusticum 45 annorum ætatis, JACOBUM JÆGER, Breitenbacensem, *ex ditione Helveticorum Solodurensi, alias sanum, vegetumque, iter forte facientem, inopinato hemiplecticus prehendit insultus; in quo amissis sensibus, loquela, nec non motu, & pedis, & manus dextræ, voluntario privatus, oculos tamen apertos, os vero quam vehementissime clausum ostendit, immo in latere sinistro, aliquales apparuere motus convulsivi, postliminio tamen omnium functionum compos redditus, in præsentiarum tam in manu, quam in pede, & sensus & motus facultate satis pollet. Verumtamen post paucos, a paroxysmo hemiplectico interjectos dies, sine ulla alia causa violenta prægressa, enatus est tumor jam describendus. Intumescentia sc. admodum notabilis occupat locum, 3 aut 4 digitos transversos infra claviculam situm, circa quartam circiter costam veram, immediate sub integumentis, & supra musculum pectoralem majorem sinistri lateris occurrens, tribus quasi tuberculis constans; quorum primum statim a latere sinistro sterni, parte ejus media, mole nucis juglandis circiter, figura prope globosa, cuti concolor, & pressioni cedens adparet, cum pulsu vehementissimo, & ad pressionem digiti graviter invalescente, cum arteriæ in carpo aliarumque pulsu, synchrono. 2^{dum} magnitudine primum aliquanto superans, figura globum quasi compressum æmulatur, & spatio unius prope digiti ab illo remotum, magis versus exteriora occurrit, cum pulsu æque violento, & cæteris arteriis plane synchrono. 3^{tium} dimidio minus præcedentibus, ad costam tertiam veram sedet, paulo supra tuberculum primum, ad marginem quoque*

ſiniſtrum ſterni, haud longe ab articulatione claviculæ cum ſterno diſtans, quoad pulſum prioribus haud abſimile. Spatium tribus his tuberculis interjectum paulo eſt depreſſius, digito injecto æque cedens, & fortiſſime pulſans. Si unum, aut plura horum, manu vel digitis adplicatis comprimantur, vir dolorem cum moleſta anxietate, & fortiore accedente preſſione, fere intolerabili, ac imminente lipothymia percipit, præſertim ſi ſupra tumorem, & ex oppoſita dorſi parte, manu injecta, utrinque preſſio adhibeatur. Situm ſupinum non facile tolerat, in latere ſiniſtro, qua parte tumor eſt, non ſine moleſtia, in dextro autem, paulo commodius decumbit. Celeriter motus, aut per loca acclivia adſcendens, cordis palpitationem & dyſpnœam notabilem patitur. Cæterum aliqua capitis vertigine, & linguæ balbutie, inde ab hemiplegiæ inſultu relicta, laborat : ac facie, habituque corporis, cachecticæ labis ſpeciem præ ſe ferre videtur.

ANALYSIS PATHOLOGICA.

§. I.

Ut pleraque morborum nomina a Græcis manarunt, ſic Aneuryſma, Ανεύρυσμα, ejuſdem originis vox, ex ἀνὰ retro, rurſum, & ευρύνω, dilato, compoſita, idem ſonare videtur, quod apud Latinos, *arteriæ dilatatio, vel tumor ex arteriæ dilatatione cauſam trahens* (*a*). Minus eorum etymologia ſe probat, qui ἀνεύρυσμα ἀπὼ τȣ νεύρȣ, & a privativo derivantes, per *enervationem* interpretantur : ſiquidem enervatio potius debilitatem circa tendines & nervos, quam vitium arteriæ, deſignare ſolet (*b*).

§. II.

Galeno ἀνεύρυσμα dicitur, arteriæ dilatatio, quæ fit ore in arteria ex vulnere facto, quod nec mature obductum, conglutinatum, aut carne contectum fuit (*c*). Item ἀνευρυσμὸς, dilatatio, quæ reſeratis arteriis fit, cute integra, ac conglutinata (*d*). Eſt & ἀνεύρυσμα, Φλεβώδȣς ἀγγείȣ ἀνευρυσμὸς, ἢ πνευματικῆς ὕλης ἀνασπυρὰ ὑπὸ τῆς σαρκὸς κατὰ διαπήδησιν ἀναδιδομένης : hoc eſt, venoſi vaſis dilatatio, aut ſpirituoſæ materiæ per ſubſultum diſtributæ, ſub carnem diſperſio (*e*). Gorræo Aneuryſma definitur, tumor tactu blandus, cedensque digitis, a ſanguine & ſpiritu, ab arteria, aut vena, profuſis, exci-

(*a*) Vid. Gorr. Def. Med.
(*b*) Vid. Steph. Blancardi Lex. Med.
(*c*) Lib. De Tum. p. n. p. 356. 27.
(*d*) Vid. Rob. Steph. Theſ. Ling. latin. ed. Baſ.
(*e*) Auth. Def. Med. p. 400. 43. Æginet. L. VI. 37. Foes. Œcon. Hipp. p. 59.

tatus (*a*). JONSTONO, tumor ab arteriæ tunicæ interioris apertione, exterioris dilatatione, exortus (*b*). BARBETTE, tumor p. n. continuo pulſans, digitis facile cedens, at iterum illico ſe extendens, ab arteriarum interioris tunicæ ruptura, & exterioris dilatatione (*c*). Mihi Aneuryſma dicitur tumor, ex dilatata, vel quocunque modo diſſoluta arteria, ortus, ſanguine turgidus, variæ magnitudinis, diverſique coloris. Pulſum non addo, quia non eſt perpetuum & inſeparabile phœnomenon, quod in omni Aneuryſmate ſemper occurrat: nam in ſpurio vix unquam pulſus deprehenditur, & in vero, ſi ſanguis, ut ſæpe fit, in eo coaguletur, aut hic tumor callum contrahat, tunc nulla amplius percipitur pulſatio, ut obſervationum monumenta ſatis ſuperque teſtantur (*d*).

§. III.

Aneuryſma dividitur in verum, & ſpurium : quorum prius definitur per dilatationem arteriæ naturali majorem, ita ut vi ſuâ elaſticâ ad naturalem ſeſe conſtringere amplitudinem impotens, præter ſolitum extenſa maneat modum, & ſic tumorem mentiatur, plus minusve magnum, plus minusve, aut plané non pro ratione magnitudinis & durationis pulſantem, plerumque ejuſdem cum cute coloris. Hinc videmus, non poſſe accuratam Aneuryſmatis veri molem determinari, ſicut quidam aſſerere voluere, nunquam caſtaneæ magnitudinem excedere (*e*); dum obſervationes plurimæ contrarium teſtantur. Poſterius vero, quod veteribus ἐκχύμωσις dicitur (*f*), tum demum exſurgit, quando ſanguis ex arteria, ſive per anaſtomoſin, ſive diapedeſin, ſive diæreſin, aut quocunque alio modo, in ſua continuitate ſoluta, effuſus in ſpatia cellularia, ſub cute ſtagnat, ibique collectus, tumorem, pro diverſo ſtatu ſanguinis quieſcentis, varie coloratum, vix aut penitus non pulſantem excitat. Ab hac definitione non longe recedit GALENI deſcriptio Aneuryſmatis, ita ſe habens : arteriæ autem apertæ affectus Aneuryſma

(*a*) Def. Med. p. 36.
(*b*) SYNTAGMA Med. p. 548.
(*c*) CHIRURG. p. II, L. I, C. 16.
(*d*) Vid. FR. RUYSCH. Obſervat. anat. Chir. XXXIX.
(*e*) Vid. GOUEY. Chirurg. p. 231.
(*f*) GALEN. Meth. Med. L. IV, cap. 4.

vocatur, fit autem, quum illa vulnerata, ad cicatricem quidem circumposita pervenit cutis, manet tamen vulnus arteriæ, nec coëuntis, nec cicatrice obductæ, nec carne obturatæ (*a*). Ex quo intelligitur, Aneurysma verum posse haud difficulter in spurium abire, quando aut ab impetu sanguinis, arteria sensim sensimque ita extenditur, ut partes ejus nimis tandem a se invicem remotæ, immediato contactu, & hinc cohæsione destituantur, aut sanguis stagnans tantam adquirit acrimoniam, ut vasis substantiam arrodens, sibi ipsi effluxum paret. Insuper Aneurysma dividitur in externum, & internum: hoc in vasis, viscera, partesque in ventribus delitescentes, adeuntibus occurrit (*b*): illud vero in arteriis versus partes externas, & inprimis sub cute sitis, deprehenditur. Plures distinctiones hinc inde in autoribus chirurgicis occurrentes, de industria omittimus.

§. IV.

Ex his præmissis non difficile erit determinare, qualis denominatio tumori in casu nostro obvio competat: si enim omnes notæ characteristicæ, in definitione Aneurysmatis veri recensitæ, examinentur, omnes tumori nostro accurate convenire, patebit; immo pulsus cum arteriis cæteris synchronus, omnem tollit dubitationem. Etsi enim talis pulsatio non in quolibet deprehendatur, tamen ubi occurrit, manifeste Aneurysma verum indicat. In spurio enim, quanquam interdum quoque adpareat pulsus, tamen nunquam adeo regularis invenitur: hinc jure intumescentiam hanc, Aneurysma verum vocare licebit. Ideoque diutius huic quæstioni non immorabor, potius arteriam, sive locum Aneurysmatis nostri, quoad licebit, ostendere, dein ejus differentiam ab aliis tumoribus, diagnosin, ætiologiam, symptomatologiam, prognosin, & curationem, expedire conabor.

§. V.

Immediatè ex definitione Aneurysmatis sequitur, in nulla corporis parte tale observari, nisi in arteria quadam sanguifera. Idem ergo tumori nostro erit adplicandum, & cum non minus in prognosi,

(*a*) De Tum. præter naturam, cap. XI.
(*b*) PARÆUS L. VII, cap. 32. LANCISIUS de Cord. & Aneur.

quam curatione, haud parum intersit, partem affectam nosse, non inutile fore arbitror, heic, quantum possibile, indagare, qualis arteria sit læsa.

§. VI.

Musculus primus brachium moventium VESALII, sive pectoralis major, qui anteriorem thoracis partem fere totus obtegit, ita ut a clavicula ad primam, interdum secundam costam spuriam, & ab osse sterni ad os humeri usque extensus deprehendatur (*a*), varios ex diversis tunicis accipit ramos arteriosos: primò quidem ex intercostali superiori (*b*), qui ramus modo ex aorta descendente, modo ex subclavia, rarius ex cervicali arteria natus, immo interdum ex arteria bronchiali proveniens, ad duo, tria intervalla costarum superiorum distribuitur, & ad musculum pectoralem majorem, minorem, nec non ad involucra medullæ spinalis, plures alios surculos emittit (*c*). Secundò arteriæ intercostales inferiores, quæ ex trunco descendente aortæ exeunt, per paria ad angulos pleræque rectos (*d*), ad costarum oram inferiorem ingrediuntur, & inter duo strata intercostalium musculorum, ad anteriores usque cartilagineos costarum fines pergunt, ibi cum mammariarum internarum surculis conjunctæ observantur (*e*): princeps cujusque ramus ex media costæ sede, ad exteriores costis incumbentes musculos penetrat (*f*): cæterum semper anastomoses subeunt, cum arteriis intercostalibus superioribus. Tertiò mammaria interna, ex arteria subclavia orta, descendit ad latus sterni, emittens plurimos ramos ad musculos intercostales, pleuram &c. prospicit quoque musculo pectorali majori, in cujus media parte variis anastomosibus cum arteria mammaria externa, cæterisque arteriis intercostalibus conjungitur (*g*). Tandem mammaria externa, seu thoracica superior, arteriæ axillaris soboles, versus inferiora procedens, in varios distribuitur mus-

(*a*) Anat. WINSLOW. p. II, §. 183.
(*b*) Hanc arteriam negat GARENGEOTIUS, Splanch. p. 347. sed abundè confirmant observationes HALLERI & WINSLOWI.
(*c*) Anat. WINSLOWI p. III, §. 107 & seq.
(*d*) Vid. EUSTACH. Tab. XXVI.
(*e*) RUYSCH. Epist. II, T. II, fig. 3.
(*f*) EUSTACH. Tab. XXIV.
(*g*) Anatom. WINSL. p. III. §. 90.

culos, inter quos etiam pectoralis major, & minor, referendi. Et hæc ſunt vaſa arterioſa, quæ ad muſculum pectoralem majorem abeunt.

§. VII.

Nunc accurate demonſtrandum eſſet, in quonam horum ramorum Aneuryſma noſtrum ſedem habeat: ſed cum per §. VI plurimæ arteriæ in hoc muſculo ſibi invicem per anaſtomoſes committantur, & in ægro ſuperſtite non liceat ſectionem inſtituere, fere impoſſibile videtur, exacte ramum determinare; probabilitate igitur contenti, exiſtimamus, ramum ex intercoſtalibus inferioribus prodeuntem alere: primò enim phœnomnna in hiſtoria morbi recenſita, anxietas ſc. & animi deliquium, ad preſſionem paulo fortiorem, aut diutius durantem, adparentia, de proxima tumoris, cum viſceribus vitalibus, vaſisque majoribus, communicatione teſtantur. Quia vero arteriæ intercoſtales inferiores ſemper ex aorta proveniunt, hinc iis quoque propior cum viſceribus vitalibus nexus intercedit, quam intercoſtalibus ſuperioribus, quæ plerumque ex arteria ſubclavia, aut mammariis externis, vel internis, quæ ſemper ex arteria ſubclavia & axillari (§. VI) naſcuntur. Secundò decurſus arteriarum harum idem evincere videtur, ſiquidem a poſterioribus ad anteriora decurrentes, (§. VI) emittunt ramos, qui ad angulum rectum, ſive acutum, ex trunco, ſicut plerique in machina noſtra rami, egredientes, a poſterioribus quoque ad anteriora per muſculum diſtribuuntur; Aneuryſma vero in ramo ita decurrente latere, ejus conditio indicat: tuberculum enim ſecundum ad exteriora ſitum, magnitudine ſuperat primum, quod magis verſus interiora, & tertium, quod ad interiora & ſuperiora occurrit; quia vero omnia tubercula in eodem ramo obſervantur, neceſſario maximum ad ejus baſin, cætera minora potius ad apicem ſita erunt. Hinc videmus, ramum in noſtro caſu quoque ab exterioribus ad interiora, ſive a poſterioribus ad anteriora progredi debere; & cum rami ex intercoſtalibus inferioribus nati, talem decurſum teneant, vix dubium eſt, quin talis in Aneuryſma degeneraverit.

§. VIII.

Inquirendum nunc, per quænam ſigna Aneuryſma verum, ab aliis tumoribus diſtinguatur. A varice differt in eo, quod hæc ſit

tumor venæ ſanguiferæ, in quo rariſſime obſervatur pulſus: nec tumor preſſus adeo facile evaneſcit, idemque magis adparet nodoſus & nigricans: quin etiam LOMMIO teſtante, varici magis crura, quam cæteræ partes patent, maximeque in fœminis, quæ utero gerunt, & in his, quibus ſoluta hæmorrhois, aut curata quartana eſt (*a*). Etſi CELSO teſte, & in capite, & in ventre, venulæ poſſint fieri varicoſæ (*b*). Ab œdemate haud difficulter dignoſcitur, dum hic tumor deprehenditur mollis, non renitens, qui preſſus digitorum veſtigia aliquamdiu retinet: cum e contrario Aneuryſma verum, multum reſiſtat, & preſſum cedat quidem, ſed illico iterum reſtituatur. A tumore inflammatorio his notis diſcernitur: 1.° hic tumor preſſioni cum digitis, aut manu factæ, non facile cedit, aut totus evaneſcit, ſed potius valide renititur. 2.° Tumor vehementer compreſſus, vix tolerandum excitat dolorem, dum Aneuryſma verum, a partibus vitalibus remotum, accedente preſſione, parum creat incommodi, & prope ad vitalia ſitum, magis anxietatem, quam ſenſum dolorificum poſt ſe trahit. 3.° Hujusmodi tumor ſemper rubro colore ornatus eſt, dum Aneuryſma plerumque eundem cum cute colorem oſtendit. 4.° Tumor inflammatorius niſi reſolvatur, intra paucos dies in ſuppurationem, gangrænam, aut ſphacelum abit, Aneuryſma vero diu ſatis ſine his accedentibus poteſt tolerari. Quæ ſi quis omnia rite perpendit, facili opera tumorem inflammatorium ab aneuryſmatico dignoſcet; quod eo magis neceſſarium videtur, quia maxima mala, immo mors ipſa conſecuta legitur, ex eo, quod Aneuryſma verum pro tumore inflammatorio habitum, ſiniſtre fuit curatum: quale exemplum recenſet Cl. SCHENCKIUS, ubi Chirurgus haud adeo peritus, Aneuryſmati vero, nucis juglandis magnitudine, ad dearticulationem cum humero ſito, exiſtimans, eſſe tumorem inflammatorium, eſcharoticum adplicuit, quo apertum, tantam ſanguinis copiam fundebat, ut homo cito fatis animam cum ſanguine redderet (*c*). A tumoribus cyſticis diſtinguitur in eo, quod hi naſcantur ex obſtructionibus, vel in glandulis, vel in pinguedine, tum omni deſtituantur pulſatione, & preſſi pro varietate materiæ contentæ, cedant quidem plus minusve;

(*a*) Vid. JODOCI LOMMII Obſ. Med. L. II, p. 280.
(*b*) De Med. L. VII, cap. XXXI.
(*c*) Obſervat. Lib. V, obſ. 5.

ſed non in totum evaneſcant : in Aneuryſmate autem omnia ſecus ſe habere, ex ſuperioribus abunde liquet. Tandem qualis intercedat differentia inter Aneuryſma verum & ſpurium, ex §. III ſufficienter patet.

§. IX.

Inde diagnoſis Aneuryſmatis veri haud erit difficilis (a) : ſi enim in quacunque corporis parte adparet tumor cuti concolor, ad rotundam accedens figuram, qui leni adhibita preſſione cedens, aut evaneſcit, aut plurimum minuitur, mox vero ceſſante preſſione, ad priſtinam redit magnitudinem, arteriarum more pulſans, ut cum cæteris arteriis pulſus ſit ſynchronus, cui cauſæ inferius recenſendæ prægreſſæ fuerint, jure concludere licet, adeſſe Aneuryſma verum, ſed potius recens, quam inveteratum. In adulto enim, ubi latera ſæpe obſervantur calloſa, nullus deprehenditur pulſus, ſiquidem tunicæ arteriarum calloſæ, validiſſime reſiſtentes, nullam admittunt ab impetu ſanguinis expanſionem, qua deficiente, nulla fit contractio, hinc nullus pulſus. Idem quoque contingere debet, ſi in Aneuryſmate adulto, tunica muſculoſa longe ultra tonum eſt expanſa : tunc etſi accedente extenſione, nulla fit ob debilitatas fibras muſculares contractio, inde nullus pulſus. Sæpe etiam inveteratum, non retinet eundem cum cute colorem, utpote qua ſenſim aut eroſa, aut per diſtractionem attenuata, color conſpicitur ruber. Unde patet, partim ſigna ſupra memorata, non in omni deprehendi Aneuryſmate vero, partim tale, cui ſigna hæc non poſſunt adplicari, difficillimum eſſe cognitu; niſi forte cauſis prægreſſis ex ægro intellectis, ſuſpicio de Aneuryſmate naſcatur, aut ſtatus tumoris prægreſſus ab ægroto accurate obſervatus, ac poſtea Medico aut Chirurgo fideliter deſcriptus, præſentis Aneuryſmatis fidem fecerit. Hæc tamen omnia tantummodo de Aneuryſmate externo valent, quomodo enim, & per quænam ſigna internum pateſiat, non eſt hujus loci inquirere.

(a) Ex GALENI ſententia dignoſcuntur hujuſmodi affectus, pulſibus, quos edunt arteriæ; ſed & quum comprimuntur, tumor omnis delitescit, ſubſtantia, quæ ipſum efficit, in arterias recurrente, quam alibi oſtendimus, tenuem eſſe, & flavum quendam ſanguinem, tenui & copioſo ſpiritui permixtum, hic vero ſanguis longe calidior eſt illo, qui in venis continetur, & vulnerato Aneuryſmate erumpit, ut vix ſiſti poſſit.

§. X.

Causa Aneurysmatis veri proxima consistit in ipsa dilatatione arteriæ naturali majore : hac enim ablata, ipse morbus cessat. Scimus enim, omnem arteriam deprehendi in statu sano ad sensum conoideam : in Aneurysmate vero autem, ubi semper observatur tumor, a tali figura recedens, necessario dilatationem prægressam esse oportet. Nos quidem non latet, dari, qui existiment, Aneurysma tam verum, quam spurium, ab arteriæ apertura provenire : differentia in eo posita, quod in spurio major sit apertura, ut sanguis in tunicam cellulosam effusus, ibi symptomata Aneurysmatis excitet spurii, dum in vero apertura sit minima, ut sanguis nonnisi guttatim effluens, itinere videl. interclusus, (inprimis in brachio, ubi arteria dura coërcetur aponeurosi) insita indole grumum efficiat, qui brevi solidus factus, arteriæ adhærens, novo sanguine semper accedente, sensim augeatur, hinc Aneurysma verum producat (*a*). Ad hoc respondemus: 1.° ex hisce sequi, Aneurysmata tantum in brachio obvia, ab hac causa provenire; dum in nulla alia corporis parte arteria ita munitur, ut hinc guttatim effluens sanguis itinere intercludatur; nullibi ergo erit ratio sufficiens, cur non æque, ac in Aneurysmate spurio in cellulosum spatium ad instar guttarum profluat, quia semper gutta præcedens, ab insequente pellitur. 2.° Existimamus, quod si in arteria tanta esset apertura, ut sanguis in forma guttarum penetrare posset, cito satis ab impetu sanguinis, arteriam continuo plenam, sub qualibet cordis systole distendentis, tam magnum oriretur ostium, ut sanguis tandem sine multa resistentia profusus, brevi spatio Aneurysma produceret spurium. Hoc autem non adeo facile evenire, experientia docet. 3.° Ex sola relaxatione, sive resolutione aponeurosis arteriam investientis, sine læsione vasis, Aneurysmata oriri posse vera, autores quidam sibi rite, & haud sine ratione persuadent (*b*). 4.° Contrarium adparet ex eo, quod Cel. RUYSCH Aneurysma verum, ex prægressa venæ sectione, a dilatata arteria ortum, in brachio ipso observaverit. Ita enim scribit : ægrotus alias satis

(*a*) Vid. Quæstionem Med. Chirurg. an tutior faciliorque, cognita, detur Aneurysmatis Chirurgica curatio : proposita a FRANCISCO THIERI Med. Pontimussano, Facult. Med. Parisiens. Baccalaur. 1750. Parisiis.

(*b*) Vid. ZACH. PLATNER. Inst. Chirurg. §. 425.

ſatis generoſus, inciſionem diſtulit, præferens levem tumoris compreſſionem, donec poſt diem unum atque alterum ſua ſponte erumperet dilatata arteria, utpote nuda, & nulla cute tecta (*a*). Unde videmus, RUYSCHIUM non potuiſſe falli, dum arteria adparente nuda, facile erat diſtinguere, an tantum dilatata, an potius rupta fuerit.

§. XI.

Sententiam ſuam ulterius ſtabilire conatur, argumentis ab arteriæ ſtructura deſumtis, ita ſcribens : Si enim cauſarum efficacia, tunicæ tantum exteriores arteriæ, quæ cellulares ſunt, lædantur, alteram, quæ muſcularis, aut tendinea eſt, omnium robuſtiſſimam, dilatatum iri, credere abſonum eſt : hanc ſi porro etiam lædi ſupponas, tertia intima, quæ debilis eſt, impetui ſanguinis ſuſtinendo ſola multum impar, brevi diſſiliet. Quod ſi vero intimam tantum lædi ſtatuatur, diſtractis alterius tunicæ fibris muſcularibus, veroſimilius liquidum vitale in celluloſum tenue textum, quo illæ inter ſe vinciuntur, ſeſe inſinuans, ad celluloſas exteriores uſque exſudabit. Hic notandum, autorem ſibi vel quodammodo contradicere, vel tamen aliquid aſſumere, quod ex ſtructura anatomica partis non fluit : in genere enim omnibus tunicis reſiſtentia eſt tribuenda, ideoque unica tantum læſa, decedit aliquid de reſiſtentia totius vaſis, faciliusque hinc dilatationem admittet. Dein autor ſupponit, ſolutis tantum exterioribus tunicis, muſcularem minime dilatari, aut alio modo præternaturaliter adfici, ſed potius ſanguinis impetum facile ſuſtinere, dum contra læſa intima, quæ non majori ac exteriores gaudet reſiſtentia, muſculares fibras ab impetu ſolvi, & aperturam oriri : unde adparet, eum mox tunicæ muſculoſæ renitentiam adſcribere ſufficientem, mox illi talem denegare. Dein tunicam intimam, quam omnes autores tenuem, membranaceam, & ipſe debilem vocat, tanquam ſat reſiſtentem admittit, quia hac violata ſtatuit, fibras muſculares impares eſſe, impetui ſanguinis ferendo. Tunicis vero exterioribus, quæ etſi cellulares, tamen ſunt denſæ, ſolidæ, & villo ſtipato conſtantes (*b*), nullam concedit reſiſtentiam, cum his læſis, tunicam muſcularem haud difficulter impetum, abſque dilatatione aut ruptura

(*a*) Obſervat. anatom. Chir. II, p. 6.
(*b*) HALLERI prim. lin. phyſiolog. §. XXVIII.

asserit sustinere. Ex quibus patet, autorem sibi minus constare. Hisce accedunt observationes, quibus evincitur, tunicas tantam admittere extensionem, absque insequente ruptura, ut vix chartæ tenuitatem superent. Sic Cel. VAN SWIETEN a contusione prægressa, Aneurysma verum, in pectore dextro sub clavicula ortum, deprehendit, in cadavere enim arteriam subclaviam dextram in saccum ingentem dilatatam vidit, ita ut Aneurysmatis hujus membrana ad chartæ tenuitatem accederet, & per illam pellucidam sanguis contentus conspici posset, qui levi vulnere inflicto, ad ingentem copiam erupit (*a*).

§. XII.

Tandem addit ultimum argumentum: nimirum hac in re fuisse errori locum; quippe factitias, vel cellulares quascunque membranas, densas, duras, sanguine concreto, fluidove distentas, pro veris arteriæ tunicis promtum esse accipere, cum tamen diligentiori examine, in mediis his cellulosis, arteria sauciata, non dilatata reperiatur: hæc autem a vero abesse, iterum observationes probant, nam etsi in sacco aneurysmatico membranæ sæpe crassissimæ deprehendantur, dum sanguis grumosus cum tunica ipsius concrescit, extima tamen tunica non observatur sauciata: Sic RUYSCHIUS describit Aneurysma, quod ex innumerabilibus crassis, carnosis & satis tenacibus, sibi invicem impositis tunicis conflatum erat, inter quas sanguis copiosus & coagulatus delitescebat: quas tamen non pro tunicis arteriæ propriis venditat, sed statim adnectit, harum extimam, quæ proprie arteria aorta erat, straminis habuisse latitudinem (*b*). Ex quibus omnibus abunde elucet, argumenta a supra citato autore allata, nondum evincere, quod Aneurysma verum sæpius a ruptura vasis nascatur. Ideoque jure cum plerisque autoribus contendimus, dilatationem arteriæ præternaturalem, pro causa Aneurysmatis veri proxima habendam esse.

§. XIII.

Proegumenam Aneurysmatis veri causam, constituit minor arteriæ resistentia, quam in statu sano, sive a læsione tunicarum, sive ab aucto sanguinis impetu, orionda. Arterias enim resistere, nemo erit,

(*a*) Comment. in Aphoris. BOERH. §. 176, p. 288.
(*b*) Observat. anat. Chirurg. XXXVIII.

qui dubitat, immo majores arteriæ vix ulla vi aqua injecta possunt distendi. Hæc vero resistentia dependet a firmitudine tunicarum, ex quibus fabrefactæ sunt, quas omnes renitentia gaudere vix negari potest, pro ratione tamen majoris vel minoris soliditatis, hæc enim, tanquam proprietas, unicuique corpori communis, poterit etiam singulis arteriarum tunicis tribui. Tunicæ vero ita renitentes, partim impediunt, ne arteria ab injecto vi cordis sanguine dilatata, nimis expandatur, partim quoque, vi sua elastica se constringendo, in pristinum restituunt arteriam statum. Hinc si supponimus, sanguinem eodem ac in statu sano impetu, per arterias ferri, resistentiam vero, sive robur tunicarum, aut per nimiam distractionem, aut per solutionem unius alteriusve tunicæ, aut alio quocunque modo, esse imminutam, tunc in tali casu necessario resistentia tanto minor erit, quanto nunc robur tunicarum cedit firmitudini earum in statu naturali. Quum autem ex superioribus pateat, quod per resistentiam arteriæ nimia ejus dilatatio prohibeatur; sine dubio heic, multo minori, quam in statu sano, instructa resistentia, præternaturalem quoque admittet dilatationem, & cum imminuto robore tunicarum, elasticitati aliquid decedat, non ad naturalem, sicut in statu sano, contrahitur amplitudinem, hinc extensa manebit: & quia Aneurysma verum, consistit in expansione arteriæ præternaturali, per §. x. sequitur imminutam arteriæ per læsionem tunicarum resistentiam, tanquam causam proegumenam Aneurysmatis esse considerandam. Arteriæ resistentia vero, non solum minuitur a debilitatis, aut quocunque modo læsis tunicis, sed & ab aucto multum sanguinis impetu. Axioma enim est, capacitatem vasis nasci in composita ratione, ex facultatibus distendentibus directis, & facultatibus contrahentibus inversis. Quando impetus distendens duplo major fit, & vas duplo magis resistit, diameter non immutabitur: si vero impetus augeatur, & resistentia maneat eadem, necessario major excitabitur canalis dilatatio: si proin talis impetus, aut diutius duret, ita ut arteria sensim ultra tonum expansa, non amplius contrahatur: aut tantus fit, ut vas statim nimis extensum, & in tumorem elatum adpareat, exsurget Aneurysma verum. Unde patet, cur sæpe ex morbis acutis, augmento velocitatis, & copia humorum in plethoricis, Aneurysmata observentur (a).

(a) Van Swieten comment. loco supra citat. p. 292.

§. XIV.

Explicandum sequitur, quomodo insultus hemiplecticus, efficiundo aut nimiam tunicarum debilitationem, aut intendendo impetum sanguinis, potuerit, tanquam causa procatarctica interna, Aneurysma verum excitare. Nulli enim dubitamus, huic tanquam causæ prægressæ Aneurysma, ut effectum adscribere; siquidem æger ante hunc insultum pancratice vivens, nunquam ne minimum quidem incommodi in hoc loco percepit, & statim postea, sine alia causa violenta externa prægressa, quantum ex ipso ægro, ejusque uxore, accurata sciscitatione rescire potui, tumor adparuit, adeo ut nil obstare videatur, quominus hic tumor, pro effectu & sobole, hemiplegiæ convulsivæ prægressæ, habeatur. Nisi quis forte statuere velit, eodem fere tempore, ex suis causis, vel iisdem, vel distinctis, utramque ægritudinem natam esse.

§. XV.

Antequam vero possit determinari, qua ratione hemiplegia potuerit producere Aneurysma, paucis præmittenda hujus morbi historia, quo dein ex cognita ejus natura, melius hæc genesis intelligatur. Hemiplegia, vel prægressam apoplexiam sequens, vel sola accedens, est paralysis unius tantum lateris, ita ut in sano latere varii interdum motus convulsivi, orisque non raro canina conspiciatur tortura (*a*). Causa proxima hujus ægritudinis, secundum plerosque autores recentiores, consistit in impedito, aut plane abolito influxu liquidi nervei, in latus ægrum, sive a compressione nervorum, sive erosione, aut alia quacunque læsione proveniente; dum e contrario spiritus animales impetuosius in sanum ferantur latus, quod ex motibus convulsivis clare cognosci potest. An vero causa in latere affecto, an in opposito sano lateat, nolumus hic exponere, remittimus potius B. L. ad observationes Cl. MORGAGNI (*b*), & ad exprimenta Cl. VALSALVÆ (*c*).

§. XVI.

Cum itaque observationes doceant, latus sanum sæpe motibus convulsivis vexari, tales etiam in nostro ægroto adparuerint, nemo

---

(*a*) FRID. HOFFM. med. syst. rat. p. V. C. I. §. IX.
(*b*) Adversar. obs. VI, p. 108 & seq.
(*c*) De Aure humana p. 85, cap. V.

facile dubitabit, iis vasa fuisse debilitata, convulsio enim dicitur, violenta, invita, atque alterne repetens musculi contractio & relaxatio; itaque in musculo contracto, omnes fibræ liquido nerveo turgent, idque eo magis, quo validior contractio fuerit, fibræ hinc ita turgidæ, majus occupabunt spatium, vasa sic sanguiveha comprimentes, cruorem ex illis expellent, quod manifestum ex eo, quia musculus contractus pallescit, & semper eo pallidior fit, quo magis durus & contractus observatur. Arteriæ hinc compressæ, a sanguine continua vi cordis pulso, quam maxime urgentur, ob compressionem autem non possunt dilatatæ omnem recipere cruorem, moreque solito ad venas transmittere, dum ultimi arteriarum fines pressi, subtiliori tantum sanguinis parti transitum concedunt, hinc arteriæ sensim sensimque ab aggregato cruore turgent, immo si contractio, præsertim valentior, protrahatur diutius, ad rupturam usque distenduntur. Id quod clare in epilepticis observare licet, qui sæpe sæpius musculos a paroxysmo prægresso, nigredine obductos ostendunt, dum sc. a læsis vasis sanguiferis, liquidum vitale fuit profusum. In convulsione clonica quidem, musculi non admodum diu contracti manent, sed mox iterum relaxantur; hinc etiam sanguis ante non libere ab arteria compressa exceptus, nunc in eam, a compressione liberatam, majori copia ac vi irruit, & quam vehementissime, cruore sive crassiore sanguinis parte jam repletam, distendit, ut tandem a repetitis hujusmodi extensionibus multum debilitata, minus resistat. Per extensionem autem nimiam, & sæpius repetitam, vasis debilitationem induci, demonstratur ex eo, quod debilitas dicatur, adunatio partium minimarum cum nisu in cohæsionem tam parvo, ut vel levi motu solvi queat (*a*). Per extensionem itaque talem; partibus plus justo a se invicem remotis, minuuntur puncta contactus, & hinc cohæsio, quæ semper eo major, quo plura contactus puncta; in imminuta autem cohæsione consistit vasorum debilitas; ergo a nimia expansione vasa debilitari necesse est. q. e. d. Vasa vero debilitata minus resistunt, & cum minor arteriæ renitentia, sit causa Aneurysmatis proegumena, per §. XIII sequitur, insultum hemiplecticum, efficiundo arteriæ debilitationem, pro causa procatarctica interna esse agnoscendum. Nobiscum consen-

(*a*) Aphoris. BOERH. §. 24.

tiunt quoque observationes, quibus probatur : artèrias post validos editos nixus, pondera ultra vires sublata, in aneurysmaticos degenerasse saccos (*a*). Tale exemplum exstat in Historia Acad. Reg. scient. Hominis nempe in venatu subitissime caput in dextram partem flectentis, quod nonnisi magna cum difficultate potuit reducere, is autem ab illo momento languit semper, & respiratione & deglutitione multum impeditus, in cadavere ingens Aneurysma in subclavia dextra adparuit (*b*). Si quis autem a me quærat, cur potius in hac arteria, quam in alia, cui eædem causæ fuerunt adplicatæ, Aneurysma nostrum surrexerit ? huic respondebo, id quidem non contigisse sine ratione sufficiente, sed hanc tamen adhuc in obscuro esse, ut aliæ plures morborum causæ, adhuc omnem perspicaciam hominum fugiunt; sæpe videmus, inter duos homines ejusdem temperamenti, iisdem admissis causis, unum laborare phrenitide, alterum pleuritide, ubi de causa interrogati, hanc, ne nil dixisse videamur, tribuimus internæ cuidam prædispositioni, licet minus apertæ.

§. XVII.

Absolutâ Aneurysmatis nostri aitiologiâ, nunc ad symptomatologiam, sive explicationem phœnomenorum, in ægro nostro præsentium, progredimur : ubi primò quidem occurrit figura tumoris, ejusque pulsatio : Tumor, ut ex historia morbi patet, constat tribus tuberculis, per spatia interposita a se distinctis : ratio videtur consistere, in læsione arteriæ diversis in locis facta, dum tunicæ, qua parte tumores existunt, debilitatæ, sive læsæ, extensionem admisere præternaturalem, at per reliquum tractum canalis satis resistentes, intumescere renuunt. Alias nulla esset ratio sufficiens, cur non totum vas per longitudinem suam in tumorem elatum esset. Omnes autem ad rotundam accedere figuram, mirum non est, quia arteria in statu naturali conoidea, nunc nimis expansa, necessario hujusmodi figuræ intumescentias formare debet. Quare autem unum tuberculum ab altero, ratione magnitudinis, atque situs differat, ex §. VII. colligi posse videtur. Pulsus eodem ac in statu naturali modo, nascitur, quando enim in arterias semper plenas, a vi cordis sanguis impellitur, dilatatione opus est, ut hæc portio in arterias recipi possit,

(*a*) Van Swieten comm. p. 288.
(*b*) Acad. Roy. des Sciences, ann. 1700. p. 50.

arteriæ vero tanquam canales elaſtici ſe reſtituentes, ſanguinem acceptum propellunt, qui motus alterni vocantur pulſus, qualis etiam in arteria aneuryſmatica accidere ſolet. Invaleſcit autem pulſus accedente preſſione, quia ſanguis adveniens, non poteſt in canalem compreſſum ſuſcipi, unde naſcitur cordi, tanquam cauſæ efficienti dilatationis arteriarum, major reſiſtentia; cum vero actio ſemper ſit æqualis reactioni, cor inſurgit, & majori vi reſiſtentiam ſuperare conatur; hinc etiam arteriam magis dilatat; & quia eo validior conſtrictio arteriæ, quo major dilatatio, ni ultra tonum fiat, vehementius quoque contrahetur, alterna vero contractio & dilatatio arteriæ, eſt ipſe pulſus: hinc manifeſtum, cur preſſo tumore pulſus graviter invaleſcat. Spatia interjecta tumoribus æque pulſant, quia enim omnia tubercula in eodem ramo occurrunt, quod ex ipſis ſpatiis pulſantibus cognoſcitur, quoque ex eadem ratione ac ipſi tumores, pulſus edent.

§. XVIII.

Ubi vero tumor unus alterve, aut omnes ſimul, fortiori, aut diutius durante preſſione afficiuntur, accedere ſolet dolor, cum anxietate, & imminente lipothymia: nervi enim plurimi, inprimis ramus quinti paris cervicalium, conjunctus cum ramo ſexti paris eorundem, ad muſculi pectoralis ſuperficiem abeuntes (*a*), ad modum omnium fere nervorum in corpore noſtro, decurſum vaſorum ſequentur, hinc ſi tumor aneuryſmaticus prematur, nervi adjacentes quoque compreſſi, rupturam intentabunt; cum vero per diſpoſitionem nervi, quæ diſſolutionem minitatur, fiat doloris idea (*b*), ſequitur a compreſſione tumoris ortum iri dolorem. Quia autem ſimul per compreſſionem, ſanguis in ſacco latens, retropulſus denuo accedenti obſtaculo eſt, non poterit truncus rami, in quo Aneuryſma ſedet, ſe evacuare, non evacuato trunco, qui per §. VII unus ex intercoſtalibus inferioribus eſt, naſcetur reſiſtentia ſanguini, ex aorta in intercoſtalem recipiundo; hinc etiam turbatur & aliquomodo impeditur ſanguinis motus per aortam; turbato motu in aorta, impeditur aliqua ex parte liquidi vitalis e corde egreſſus,

(*a*) Winslow. Anatom. p. III, §. 216.
(*b*) Aph. Boerh. §. 220.

unde anxietas (a). Quæ si diutius adplicata maneant, aucta semper resistentia, cor non amplius poterit a sanguine liberari, hinc minor ejus quantitas in vasa coronaria veniet, sive tunc immediate a corde, sive ab aorta impleantur, inde motus cordis debilitatur, quia dependet a sufficiente liquidi vitalis, & animalis in fibras cordis influentis copia; inde igitur lipothymia oritur, quæ secundum FRID. HOFFM. consistit in debilitato cordis motu (b). Hæc eo citius accedunt, si simul in opposita parte dorsi, & supra tumores manus injiciatur, quia arteriæ intercostales inferiores, ad curvaturam costarum ingrediuntur, qui locus circiter tumori est oppositus, poterunt ibi compressionem admittere, quod si fiat forte in trunco, in cujus ramo Aneurysma est, eo major nascetur resistentia, hinc eo gravius incommodum.

§. XIX.

Quando æger supinus, aut in latere affecto decumbit, molestiæ percipit sensum: plurima enim vascula cutanea comprimuntur, hinc impeditur sanguinis transitus per illa, augetur vero motus per vasa adjacentia libera, semper enim velocitas sanguinis increscit, si per vasa pauciora, eadem quantitas eodem temporis spatio trajici debet. Sic etiam per saccum aneurysmaticum velociori feretur motu, hinc magis distentus, adficiet aliquomodo nervos adjacentes, & sensum molestiæ excitabit. Decubitus in latere sano tolerabilior, quia vascula cutanea, etsi compressa, non adeo arcta gaudent communicatione cum vasculis partis adfectæ, unde non tantus contingere potest effectus.

§. XX.

Cum vero æger, aut celeriter movetur, aut per acclivia adscendit, cordis palpitationem & dyspnoeam patitur; per motum enim corporis sanguinis circulationem intendi, nemo est, qui ignorat, immo quo vehementior ille, eo intensior hæc; ideoque sub celeri motu, vel adscensu per acclivia idem continget, sanguisque sicut per omnia vasa, ita etiam per Aneurysma velocius agetur, tanta vero quantitas, quantam

(a) l. cit. §. 631.
(b) Med. syst. ration. P. V. cap. IX.

quantam ſaccus capere poteſt, non adeo celeriter per fines arteriæ tranſibit, inde oritur reſiſtentia notabilis, contra quam cor inſurgit, violenterque ſe contrahit, quam ſi ſuperare non poteſt, palpitat: palpitatio enim dicitur, violenta cordis contractio, una cum magna reſiſtentia cruoris a corde pulſi (*a*). Cum vero & per pulmones celerior ſit tranſitus, velocius quoque thoracem dilatabit, non ſine aliqua difficultate, ob tumorem pectori inſidentem, hinc difficultas reſpirationis, quæ dyſpnoea vocatur.

§. XXI.

Capitis vertigo, linguæ balbuties, & habitus corporis cachecticus, non videntur ſymptomata Aneuryſmatis noſtri, ſed potius effectus ab hemiplegia relicti. Obſervationes enim teſtantur, fere ſemper quædam ab inſultu tali prægreſſo remanere incommoda, quæ pro diverſa hujus illiusve nervi læſione, varias turbare ſolent functiones. Cachectica vero diatheſis originem trahere videtur, ab aliquali vaſorum debilitatione, oriunda ex nimia quiete, & alimentis ac potulentis forte minus bonæ notæ. Vir enim ruſticus, antea aſſiduis laboribus deditus, nunc a duobus annis ob incommodum ex labore perceptum, otioſus vixit, hinc magnam ſine dubio corpori induxit debilitatem. Ipſe Medicorum parens HIPP. non ignoravit, quiete nimia corpus debilitari, dicens: otium humectat, & corpus reddit debile, labor ſiccat, & corpus robuſtum efficit (*b*). Idem CELSUS confirmat his verbis: Ignavia corpus hebetat, labor firmat, illa maturam ſenectutem, hic longam adoleſcentiam reddit (*c*). Nimia autem atonia partium vaſculoſarum & fibroſarum, eſt cauſa proxima cachexiæ, unde adparet ratio habitus cachectici in ægroto noſtro præſentis.

§. XXII.

Expoſitis hactenus tumoris noſtri cauſis, & ſymptomatibus, ordo requirit, ut ad prognoſin accedamus. In genere quidem Aneuryſma verum, recens, idoneo loco ſitum, haud multum alit periculi, & hinc TH. BARTHOLINI prognoſis non adeo ſtricte accipienda, apud

(*a*) BOERH. inſtitut. §. 816.
(*b*) De Victus ration. Sanor. L. II, cap. X.
(*c*) De Med. L. I. in præfat.

quem nimirum legitur, paucos lætum atque felicem eventum Aneurysmatis spectasse (a). At in ægroto nostro, quia tumor per duos jam annos durat, ipseque cachexiæ labem præ se fert, Aneurysma periculo vacare minime credimus, metuendum potius existimamus, ne sanguis jam depravatus & cacheticus, in sacco tantæ magnitudinis fere quiescens, aut saltem minus velociter motus, majorem contrahat corruptionem, & ita sensim tunicas arteriarum erodendo, sibi effluxum in spatia cellulosa paret, ac demum gangrænam & sphacelum post se trahat; aut simul exedendo cutim, hæmorrhagiam cito & forte inopinato lethalem excitet. Hoc jam alias contigisse experientia evincit: ita enim miles quidam, qui per sex septimanas Aneurysma in arteria subclavia dextra gesserat, eroso sacco, præter exspectationem, sanguine fluenti adinstar per os erumpente, spatio unius minuti periit (b). Dein si non debita adhiberetur medela, metus esset, ne tumor paulatim mole auctus, tantam sanguinis copiam caperet, ut ab adveniente non amplius propulsus, venis minime traderetur, hinc sanguine tanta in copia stagnante, circulatorius suffocaretur motus; si enim per venas non sufficiens copia sanguinis ad cor redit, qua ad contractionem stimuletur, motus ejus multum debilitatur, immo tandem cum vita cessat; sicut hoc manifeste observari potest in illis, qui per enormes innanitiones plurimum sanguinis amisere. Has ob rationes quantocyus debita instituenda curatio, & quidem, quia tumoris latera nondum adparent callosa, quod ex pulsu tam manifesto clare patet, autumarem, per compressionem paulatinam, idoneo instrumento ac ligatura hic factam, posse effici, ut saccus ab impetu sanguinis injecti non amplius expansus, nullum capiat incrementum. Nollem tamen asserere, hac ratione istud Aneurysma radicaliter sanari posse. In sacco enim, qui per tantum temporis spatium jam duravit, nullum est dubium, quin plurimus sanguis in grumos concreverit. Videmus sanguinem nostrum adeo in concretionem pronum, statim ac quiescit, in solidam coire massam, ejusque proin fluiditatem tantum motui perpetuo deberi. In Aneurysmate igitur nostro, ubi semper portio sanguinis fere quiescit, aut tardius tamen movetur, necessario quoque sanguis grumosus erit redditus. Quippe in Aneurysmatibus majoribus dissectis plerumque

(a) Epist. Med. Cent. III, ep. 53.
(b) Acad. Roy. des Sciences, ann. 1733, p. 153.

ſanguis invenitur polypoſus : ſic Cl. LANCISIUS aortæ Aneuryſmate cultro anatomico ſubjecto, deprehendit internam ejus cavitatem, adeo plenam grumoſo ſanguine, ut nil amplius capere poſſe videretur (*a*). Per compreſſionem igitur ulterior tumoris extenſio prohibetur, at grumi ſanguinis non ſolum non ſolvuntur, quin potius compinguntur ; unde ſequitur, non facile poſſibilem eſſe curam radicalem ope compreſſionis inſtitutam, ceu quæ in Aneuryſmate tantum recenti, & parvo locum habet. Si itaque ægrotus cupiat, ut in totum reſtituatur, tenendum eſt, hanc curationem nonniſi per adhibitam operationem obtineri poſſe. Hæc autem conſiſtit in exciſione tumoris, quæ in noſtro caſu forte haud adeo periculoſa foret, cum neque majores trunci vaſorum, ut ſupra memoratum eſt, neque etiam integri nervorum faſciculi, muſculum pectoralem majorem adeant, ſed tantum ſurculi ex 3^tio^, 4to, 5to & 6to pari cervicalium, nec non quidam ex dorſalibus (*b*). Itaque non erit magnus metus hæmorrhagiæ gravioris, aut aliorum malorum, hanc operationem alias conſequentium. Tum quia arteriæ plures hoc in loco ſubeunt anaſtomoſes, minus erimus ſolliciti de gangræna, aut morte muſculi, operationem ſecutura, dum ablato trunculo quodam, ſufficiens tamen ad conſervationem muſculi, ſanguinis copia per cæteros ramulos advehetur. Unde crederem, non tantum periculi cum hac operatione conjunctum fore, quantum cum ea, quæ ſæpius in Aneuryſmate brachiali ſuſcipitur. Ubi cum non certi ſimus, utrum arteria brachialis ſupra locum incidendum, in duos jam diviſa fuerit ramos, nec ne, vel an rami ex ſuperiori hujus arteriæ parte emiſſi, toti brachio irrigando ſufficiant, ſemper de morte membri, forte operationem, etſi rite adminiſtratam, ſecutura, ægrum monere oportet; quod hoc in loco non tam facile evenire poſſe videtur : Qua ratione vero, & quibus cum cautelis hæc operatio foret inſtituenda, nunc pro viribus breviter docebo.

§. XXIII.

Curatio dividenda videtur in palliativam & radicalem. Prior ope compreſſionis cum idoneis inſtrumentis faciendæ, inſtituitur, quæ

(*a*) De mortibus ſubitan. obſerv. v, p. 303.
(*b*) WINSL. Anatom. p. III, §. 190 & ſeq.

utique ad prohibendum ulterius incrementum, valet, ſed ad radicalem illius curationem vix ſufficere poteſt, ut ſuperius §. XXII indicatum eſt. Inſtrumenta autem Aneuryſmati comprimendo idonea, varia hinc inde in autoribus chirurgicis deſcripta, exſtant, ſed tantum in brachio adplicari conſueta (*a*). Tale deprædicat BORDELOTIUS Medicus regius, quo ſe intra anni ſpatium Aneuryſma brachiale, quod jam magnitudinem ovi junioris gallinæ attigerat, curaſſe jactat (*b*). Cum vero tantum in brachio adhiberi poſſint, videamus, quale tumori noſtro in pectore ſito, conveniat, nihil curantes, quod quidam compreſſionem aſpernati, exiſtimaverint, motum ſanguinis compreſſo tumore ſuffocari, & latera vaſis concreſcere. Sed non ſimul & ſemel Aneuryſma quam vehementiſſime premendum eſt, potius ita, ut impetus quidem minuatur, ſed non in totum tollatur. Immo etſi tandem liquidi vitalis motus penitus impediatur, quid intereſt; nonne idem contingit operatione adminiſtrata, ubi vaſe deſtructo, ſanguini quoque tranſitus denegatur, æque ac ſi latera concreviſſent, tamen hic fit ſine multo dolore, ibi vero cum maximo interdum incommodo. Sequens autem faſcia non adeo inepta videtur, Aneuryſmati noſtro adplicanda: Lorus ſc. ex corio ovillo, aut caprillo, vel panno xylino, Barchet, aut ex habena linea, Zwirnband, dicta, confectus, ne cuti immediate admotus pruritum excitet, tres circiter pollices latus, & tam longus, ut circumferentiam thoracis æquet, vel ſuperet, parari poteſt, cui inſinuantur duæ laminæ, ejuſdem ac lorus materiæ, ſi ex corio, aut panno xylino confectus fuerit, figurâ diſcum ſive orbem æmulantes, tanti diametri, ut poſſint omnes ſimul tumores comprimere, ſpatium vero duabus laminis interjectum, adimpleatur ſetis equinis admodum firmiter, ut pilam ad comprimendum ſatis valentem referat, aut ſetarum loco lamina quædam plumbea æqualis ambitus, corio vel panno interponatur, ad reſiſtendum tanto valentior. Dein faſcia hæc ita corpori aptetur, ut orbe vel pila comprimente immediate tumoribus impoſitâ, alterum lori extremum, ſub axilla ſiniſtra in dorſum detur, alterum ſuper humerum dextrum ſcandens, priori occurrat, ac debitâ ratione uniatur. Nam ſi ſub utraque tantum procedens axillâ, thoracem ambiret, non poſſet adeo firmari, quin conſtricto thorace

(*a*) HIST. Chir. Tab. XI, fig. 8, 9.
(*b*) BLEGN. Zodiac. med. gall. ann. 1681. M. Mart.

relaxata, paulatim delaberetur. Aut quod mihi antecellere videtur, heic quam commodiffime in ufum trahi poffet, Fafcia illa, ab HEISTERO *mantile* cum *fcapulari* vocata, fic adplicanda : complicatum mantile fub utraque axilla extenfum rite conftringatur, & ne ad inferiora defcendat, fafcia fcapulari retineatur, ita formata, ut in medio foramen caput excipiat, fupra pectus æque ac per dorfum extenfa, firmiter cum mantili poffit conjungi, hujusque delapfus prohiberi. Superdata autem prius Aneuryfmati charta bibula mafticata, & ex alcohol vini expreffa, imponantur panni multiplices ac gradati, interque hos pannos, nummus, vel aliud quid durum, conjiciatur, & tunc mantile fuperdetur. Quæcunque autem adhibeatur fafcia, tantum erit adftringenda, quoad fine majore incommodo æger ferre poffit : firmiorem enim adftrictionem prohibet moleftia fere intolerabilis ftatim fuccedens. §. XVIII. Fafcia autem adplicata femel aut bis de die iterum conftringenda, & ad plures hebdomadas, vel etiam menfes gerenda eft, tandem vero effectus, an tumor imminutus fuerit, nec ne, rite perpendendus. Quod fi contrarium adpareat, eo citius ad curationem radicalem, five operationem properandum, de qua nunc dicendum fupereft.

§. XXIV.

Aneuryfmatis operatio triplici inftituitur ratione. Quidam torculari rite adhibito, fcalpello arteriam fecundum longitudinem incidentes, materiam omnem fpongiæ aut fpecilli ope extergunt, qua expurgata, torcular relaxando, in aperturam arteriæ inquirunt, eique fruftulum vitrioli viridis goffypio involutum, aut linamentum liquore ftyptico WEBERI imbutum, immittunt, & fuperinjectis aliquot fpleniolis, vulnus percurant. Alii PURMANNUM fecuti, operationem inftituunt hoc modo; injecto fc. conveniente ratione torculari, mox cutim fummam folam, fine læfione Aneuryfmatis, diffecant, dehinc fupra & infra tumorem pofita arteriæ pars, diligenter ab adjacentibus liberata vafis, uncinuli aut hamuli ope ita elevatur, ut poffit filo deligari utrinque arteria, tumoreque medio inter utramque vincturam fcalpello exfcifo, vulnus fanatur. Alii, qui ANELLII methodo delectantur, iterum aliter fe gerunt : nimirum torcular primo adplicatur, depreffoque dein ex tumore omni fanguine verfus arteriæ finem, cutis fuprema fecundum longitudinem, illæfo manente Aneu-

ryſmate, inciditur; tum arteria loco ſupra tumorem proximo, per trajectum filum duplex, ſemel aut bis pro re nata conſtringitur, donec poſt torcular relaxatum, nil in tumorem veniat, quo facto deligari, & debito modo vulnus foveri debet. Diſpiciendum igitur, quænam methodus Aneuryſmati noſtro poſſit adplicari. Prima quidem, etſi in Aneuryſmate brachiali ſummo cum ſucceſſu poſſit adhiberi, ſæpeque haud ſine optato eventu in uſum fuerit vocata, tamen in noſtro tumore non æque valere videtur. Quia enim arteria brachiali, ope faſciæ torcularis rite adplicatæ, compreſſa, prohiberi poteſt, ne ulla ſanguinis gutta in Aneuryſma fluere queat, ſine omni metu tumorem juxta longitudinem incidere licet; id quod in loco, quem tumor noſter occupat, non æque tentare convenit. Nam etſi truncus, ſive ramus aneuryſmaticus, torcularis ope poſſit aliquomodo comprimi, tamen nondum tumorem diſſecare licebit; nam quia arteriæ intercoſtales inferiores, cum ſuperioribus & mammariis inoſculantur, facile ſurculus talis, cum ramo aneuryſmatico conjunctus, & compreſſioni ineptus, ſanguinem continuo plorans, operationem multum turbaret. Inſuper cauteria potentialia, & ſtyptica hac in methodo uſitata, minus arrident, dum per ligaturam arteriæ convenientem, ſemper certior ſpes haurienda non amplius ſecuturæ hæmorrhagiæ, quam ab adplicatis ſtypticis, vel cauteriis. Secunda methodus a Cl. PURMANNO ſæpius adhibita, magis conveniens videtur. Quia enim arteria ab adjacentibus vaſis liberata hamuli beneficio attollitur, ſtatim adparebunt ramuli, qui forte hîc anaſtomoſes ſubeunt, quibus tum aut ligatura, aut alio convenienti modo proſpici poteſt. Etiam experimento autor fidem facit, aſſerens, ſe hoc modo maxima extirpaſſe aneuryſmata, vulnusque intra unicum menſem curaſſe. ANELLII autem methodus hîc minime locum habet, in cujus adminiſtratione requiritur, ut ſanguis ex Aneuryſmate exprimatur, quod in tumore noſtro minime fieri poteſt, dum tanta copia ſanguinis, in grumos jam concreta, non facile poterit exprimi, & verſus arteriæ finem depelli, hinc minime quadrare videtur. Exponendum reſtat, quid igitur ante operationem, quid in operatione, & poſt operationem agendum veniat. Ante eam æger debito præparandus modo; id quod fieri ſolet per conveniens eccoproticum, aliquot ante operationem diebus propinatum, ut, inteſtinis a ſaburra humorum vitioſorum liberatis, non adeo facile operationi ullum

accedat incommodum, & multa avertantur mala. Venæsectionem, alioqui etiam præmittere solitam, hîc non suaderem, dum, nullis adparentibus plethoræ signis, potius cachexia præsto est, cui sanguinis missio parum idonea, immo summe nociva foret. Potius adhibeat remedia cachexiæ opposita, quæ sanguinem, humoresque corruptos emendare valeant. Simul capiat, inprimis aliquot ante operationem diebus, cibos eupeptos, euchylos, minime acres, aut stimulantes, potumque penitus non spirituosum, sed magis temperantem; ne per cibum aut potum, motu humorum intensiore reddito, metus sit, inflammationis, aut febris vehementioris, operationem insecuturæ. In ipsa operatione ægrotus in sella quadam inclinata positus adversa luce, a ministris ita firmandus est, ut neque operatorem turbare, neque sibi ipsi damnum inferre possit. Torcularis adplicatio hîc minus commoda videtur: forte enim ramus statim ac superficiem musculi attingit, aneurysmaticus est factus, id quod concluditur ex eo, quia ad latus tuberculi 2^di^ nulla percipitur pulsatio, & hinc torcular adpositum, vix ullum ederet effectum. Cutis igitur juxta longitudinem scalpello incidatur, cavendo, ne simul Aneurysmati inferatur læsio; cute aperta, plerique anxie arteriam a nervo forte adjacente, separare solent; utraque vero sine gravioribus symptomatibus ligari posse, fideles evincunt historiæ (a). Ex tribus nempe varii habitus, ætatisque viris, quibus cum brachii Areurysma curaretur, nervi strictissime absque splenio ullo, cum arteria ligati sunt, nullus alia symptomata passus est, quam quæ operationi vulgo superveniunt, immo trium uni membrum læsum postea robustius accessit; fatendum tamen, quo tempore nervus constringebatur, doloris vim majorem homines persensisse, motum & sensum magis fuisse imminutos, at hæc brevi evanescebant, & ita ad sanitatem perducti sunt, ut neque celerius, neque melius, non ligato nervo, perduci potuisse viderentur. Hinc existimarem, si separatio nervi ab arteria plurimum facessat negotii, utrumque sine multa hæsitatione ligandum esse: arteria itaque a nervo, & vasis adjacentibus, si commode fieri possit, separata, hamulo elevetur, tum acus quædam incurva, retusa, duplici filo cerato instructa, subter arteriam trajiciatur, qualem Cl. PETITUS ex argento constructam

(a) Bononiens. Scient. Institut. comm. T. II. p. II, 1746.

delineat, qua ſimul arteria ab adjacentibus vaſis liberari poteſt (a). Dein ſupra & infra tumorem, lina trajecta valide conſtringantur, minuto ſemper ſpleniolo, aut linteolo, nodo ſubjecto, ne arteria diſcindatur, ligata utrinque arteria, tumor medius exſcindatur, quo facto, vulnus ſpongia vino aut alcohol madente extergatur, tunc ſpleniola balſamo cuidam vulnerario imbuta, arteriæ ligatæ adponantur; ſuper hæc injiciantur linamenta, & panni multiplices gradati, quæ tandem, ſi lubet, emplaſtro quodam poſſunt contegi, & faſcia mantilis cum ſcapulari vocata, modo ſupra jam deſcripto, adplicari.

Poſt operationem feliciter inſtitutam, æger inſtar vulnerati ſe gerere debet, ſtudere quieti, cibis uti eupeptis, minime fœculentis, ut ſunt juſcula varii generis, olera, ac carnes animalium juniorum domeſticorum: tamen præſente inflammatione ſatius eſt a carnibus abſtinere. Pro potu adhibeat ptiſanam vulgarem, interponendo interdum, hauſtum decocti cujuſdam convenientis vulnerarii. Faſcia, niſi aliud quid requirat, ante diem tertium non eſt reſolvenda, quod ubi fit, linamenta vulneri inhærentia non vi erunt diducenda, niſi ſponte ſequantur, alioquin poſſet, arteria lacerata, hæmorrhagia ſuccedere. Fila nunquam præcidenda, ſed, donec ſponte excidant, relinquenda. Denique convenienti ratione vulnus perſanandum. Inflammatio, febris, aliaque mala forte ſupervenientia, remedia cuique horum aptis, oppugnanda.

TANTUM.

(a) ZACH. PLATNER. Inſtit. Chirurg. Tab. III, fig. XI.

IN

ANEURYSMATA FEMORIS

OBSERVATIONES,

QUAS,

VENIA EXPER. FACULT. MEDICÆ,

PRÆSIDE

ADOLPHO MURRAY,

M. D. ANAT. ET CHIR. PROFESS. R. ET O. ACAD. REG. SCIENT. HOLM. SOC. SCIENT. UPSAL. ACAD. BASIL. FLORENT. BOTAN. ET GEORGOPH. UT ET SIENENS. ET BEROL. N. C. MEMBRO,

EXAMINI DEFERT

PETRUS AFZELIUS ARVIDSSON,

STIPENDIARIUS WICTORINIANUS, VESTRO-GOTHUS.

IN AUDIT. GUST. MAJ. D. XXX JUN. ANNI MDCCLXXXI.

AD EXEMPLAR UPSALIÆ IMPRESSUM.

IN

ANEURYSMATA FEMORIS OBSERVATIONES.

PROŒMIUM.

Tumores aneurysmatici suam a sanguine arterioso, vel extra vel intra vasorum parietes collecto, habent originem. Hi vero tam ob singulares & variantes, sub incremento formas, quam ob summum, quod adferunt, vitæ periculum, Chirurgos a GALENO *inde, ad diagnosin eorum curandique methodum accuratius pertractandam, excitarunt. Ut vero recentiori seculo, maximi nominis Viri chirurgicam scientiam, per corporis humani accuratiorem investigationem, & per observationes ad lectum ægrotantium sollicite collectas atque inter se comparatas, ad inopinatum jam fastigium evexerunt; sic etiam, iisdem adminiculis adjuti, plurimas, cognitionem medelamque hujus morbi prementes, removerunt difficultates. Quod enim nunc Aneurysmata ab aliis morbis dignoscere & criteriis minus fallacibus collectis, ea in certas & naturæ rei convenientes species distinguere, atque imminenti malo resistere, vel oborto repagula ponere efficacissima noverimus, horum solertiæ & indefessæ naturam scrutandi sagacitati est tribuendum. De hoc maxime studiorum genere Viri Celebratissimi inter Anglos,* MONRO, HUNTER, WARNER *&* BROMFJELD, *apud Gallos,* GARENGEOT, J. L. PETIT *&* FOUBERT, *inter Italos,* MOLINELLI, BERTRANDI, MASOTTI, MATANI *&* GUATTANI, *inter Germanos,* HEISTER, DE HAEN *&* PLENCK *& e nostratibus, ill.* ACREL, *adeo præclare sunt promeriti, ut eorum nomina, sera, si qua fuerit, posteritas sit concelebratura. His nempe præmuniti subsidiis, multos terribili hoc morbo correptos, nostro tempore medici restituerunt sanitati, quos insanabiles dixisset fortique infaustæ commisisset antiquitas.*

Sed historiæ licet Aneurysmatum, quas nobis tradiderunt numerosissimas, quamcunque arteriam ad tumores ejusmodi formandos aptam esse, & plurima curam

Rrr 2

qualemcunque admittere ostendant, id simul tamen ostendere videntur, Aneurysmata arteriæ femoralis, tanto stipari discrimine, quanto unquam Aneurysmata arteriæ humerariæ, quorum curatio, subsidiis instituta idoneis, felicem habere solet exitum. Hinc mihi observationes ejusmodi Aneurysmatum & præsertim pulcherrimam, quam in Actis Reg. Acad. Scient. ill. ACREL cum orbe erudito communicavit, attentius perpendenti, ardens obortum est desiderium, inquirendi, utrum vulgaris opinio, quod ea rarissime curam admittant, ipsa partium nitatur structura, an vero pari successu, atque in brachio, truncum læsum filo perstringere possimus.

Hisce itaque pagellis, quas exercitii gratia meditationibus circa Aneurysmata femoris consecratas volui, descriptionem arteriæ integram Tibi L. C. offero, unde nullo patebit negotio ramos femoralis arteriæ frequentiores & majores formare anastomoses, quam arteria brachialis. Præmittam tamen meditamenta quædam de Aneurysmatum natura in genere, Commilitonibus forte meis majorem materiæ illustrationem subministratura. Descriptione vero postea data, adductis in medium observationibus, theoriam, structura corporis nixam, confirmare conabor, quæ omnia benigniorem Tuam L. B. censuram sibi expetunt.

SECTIO PRIMA.

DE ANEURYSMATIBUS IN GENERE.

§. I.

Divisio in vera & spuria.

RECEPTUM est apud Chirurgos, ut *Aneurysmata* in *vera* atque *spuria* distinguant: priora per dilatationem ipsius vasculi, cætera per sanguinis extra illud effusionem formantur. Adeo vero hæ species inter se differunt, ut præter fluidum contentum nihil commune habeant. Sanguis enim arteriosus in vero Aneurysmate a dilatato quidem vase remoram quandam sentit, communi tamen flumine, quolibet arteriarum ictu in motum ducitur; in spurio autem sanguis in tela cellulari externa effusus, coagulatus & e communi circulo exclusus existit. Prima porro species, ab imminuta contra sanguinis impulsum, qualicunque membranarum totius vasis, vel cujusdam præcipue particulæ resistentia nata, leni & lentiori gradu prima ducit sua stamina, paulatim, cutis colore non mutato, augetur, tactui mollitiem prodit, herniæ instar, si tumor minor est, & unum tantum latus vasculi extendit, a digito reprimitur, sub quocunque cordis motu vicissim elevatur, admota aure sonus a sanguine irruente percipitur insignis, & æquali atque circumscripta gaudet superficie. Altera vero, a mechanica tunicarum divisione exorta, ambitum

diffuſum, nec tam arctis circumſcriptum limitibus & inæqualem ſuperficiem habet, multo citius incrementa capit, duritiem format, preſſioni externæ plane reſiſtentem, nullum edit ſonum, leviſſimum, quaſi reptabundum, non vero cum arteriis ſynchronum, interdum plane nullum, prodit motum, ſæpe, ut prior ſpecies, dolores excitat, & denique, ſi per cutem, jam obſcure rubro vel plumbeo inquinatam colore prorumpit, terribilibus nonnunquam ſtipatur hæmorrhagiis.

In ejusmodi ſignorum diſcrepantia, quam adeo magnam deprehendimus, ut etiam ſecunda ſpecies aliam, quam quæ Aneuryſmati proprie competit, ſignificationem involvat, unumquemque, etiam tironem, verum de natura morbi facile ferre poſſe judicium putaremus, niſi caſus exiſterent, ubi Aneuryſmata ſpuria adeo ſimilem veris induunt formam, ut exercitatiores etiam in errorem inducere queant.

§. II.

Spuriorum ſpecies, diffuſa ſ. primitiva, & circumſcripta ſ. conſecutiva.

Aneuryſmata ſpuria, ut optime cel. Foubert (*a*) & Wilh. Hunter (*b*) docuerunt, in *primitiva* ſ. *diffuſa* & *conſecutiva* ſ. *circumſcripta* dividimus. Horum primum, eccheumati non diſſimile, confeſtim producitur poſt vulnerationem, ſi ex ſecta vel diſrupta arteria ſanguis pleno rivo ſub cute ejicitur, alterum vero poſt aliquod tempus demum formatur. His alia ſpecies, quam *compoſitam* appellare licet, jungenda, quum ex *primitivo* & *conſecutivo* compoſita ſit. Priores propriis gaudent characteribus, & valde diverſa formantur ratione. Ex vulnerata ſcilicet arteria ſanguis magna prorumpit vehementia, obice vero effluxum impediente, externe illi impoſito, is in telam circumjacentem ſub cute effunditur. Adaucta itaque ad ſingulum arteriæ pulſum ſanguinis effuſi copia, tumor non poteſt non rapidiſſima capere incrementa; ſub quo etiam tempore aliquando ad arteriæ quemque ictum elevatur, & coagulum, quod muſculorum fibras, nervos, tunicas vaſorum, ipſaque cutis ſtrata denique penetrat, adeo membrum expandit, ut omnis ejus ſenſatio motusque tollatur, ac tumor, ob tenſionem vehementiſſimam nitens,

(*a*) Mémoires de l'Académie de Chirurg. T. 2. p. 535.
(*b*) Medical Obſervat. and Inq. vol. 1, art. 26, p. 337.

marmoream adquirat duritiem. Colorem obſcure rubrum cutis denique induit, ſenſim tamen nigricantem & gangrænoſis maculis interſperſum, quum ſub tanta extenſione gangræna vix evitari poſſit. Sed quando demum coagulum omnes circumjacentium partium cryptas opplevit, id ulteriorem effuſionem impedire videtur. Tunc etiam a calore intrinſeco & membri quiete lympha coagulabilis a cruore ſeparatur, quo fit, ut tumor certum extenſionis gradum nactus, non ſolum non amplius extendatur, verum etiam paullulum iterum decreſcat & mollitiem, veluti pus intus foret collectum, in nonnullis locis prodat. Aperto tunc tumore in concremento ſanguineo lymphæ coagulatæ concrementa immixta obſervamus.

Sed *conſecutivum Aneuryſma*, alia ratione exordiens, aliis etiam criteriis dignoſcitur. Nam a faſciis ad ſiſtendam hæmorrhagiam, quam compuncta arteria evomit, qualicunque modo applicatis, effluxus ſæpe quidem ſanguinis impeditur, ſi vero hæ, antequam ipſæ vaſculi membranæ coaluerunt, remittunt, vel æger nimis cito articulum movere incipit, guttulæ ſanguinis paullatim per aperturam minorem vaſis elabuntur. Hæ tamen in celluloſa tela collectæ, & preſſione atque caloris ope lympham ſuam demittentes, tumorem formant circumſcriptum, quem propriæ membranæ extra obveſtiunt. *Sacco* ſcilicet, quem dicunt *aneuryſmaticum*, ſanguis effuſus obducitur, qui tamen organicum non prodit textum & nullatenus a dilatata, ut communiter credunt, arteria ipſa originem ſuam trahit; eam enim in quocunque Aneuryſmate ſpurio naturalem ſuum retinere diametrum & vulnuſculum ipſum ſub tumoris formatione eandem, quam ſub primo inflictu acceperat, ſervare extenſionem, tam aliorum, inter quos cel. TEICHMEYER (*a*), ALEXAND. & DON. MONRO (*b*), FOUBERT (*c*), DE HAEN (*d*), ACREL (*e*) & RICHTER nominaſſe ſufficiat, quam mea ipſa, in vivis operationi ſubjectis, atque etiam alio poſt operationem extincto, experientia edocuit. Eſt vero tantum a lympha coagulabili atque tela cellulari, polypi inſtar conflatus, & plura ſtrata ſibi invicem adpoſita habet, quæ concretum ſanguinem continent & recentiora additamenta recipiunt.

(*a*) HALLER Diſſ. Chir. Tom. 5, p. 202, n. k.
(*b*) Medical Eſſays and Obſ. Edinburg Tom. 2. 4. Eſſays and Obſervations Tom. 3.
(*c*) l. c.
(*d*) Rat. Med. Pars 4, cap. 2.
(*e*) Chirurgiska Hændelſer p. 457.

Hoc ut demonstremus, vasorum abscissorum coalitionis rationem, quam GALENUS jam exposuit & cel. PETIT (a) atque POUTEAU (b) pulcherrime dilucidarunt, perpendere fas est. Occluditur scilicet lumen arteriæ, sanguinem sensim, ob propriam suam contractionem minori copia fundentis, thrombo cylindrico & a concrescibili sanguinis parte formato, hicque, cum ipsis vasculi parietibus firmiter ad sex usque lineas cohærens, post aliquod tempus cum illis concrescit, tumque invincibile irruenti sanguini præbet obstaculum. Similiter etiam, si quædam arteriæ tantum superficies aperitur, & sanguinis effluxus apta deligatione cohibetur, coagulo, membranam inorganicam mentiente, vulnusculum occluditur, & sanguini nihilosecius liber cursus per reliquum vas conceditur. Quum vero membrana hæc sensim exsiccetur, ut cicatricis demum duritiem induat, mirum non est, quod, si cum adjacente cellulosa & cum ipsa apertura, quæ alioquin non consolidatur, concrevit, tranquillitate & per plures menses continuata compressione, ejusmodi arteriarum vulnera optime consolidentur. Nonnunquam vero istud coagulum in ipsa arteriæ apertura non hæret, sed extra illam, quando major sanguinis copia effusa est, in cellulositate, vas revinciente, congeritur, tumque operculum illud inorganicum latius extensum, firmius licet a circumjacentibus partibus & tela cellulari immixta fulcimentum accipiat, minus flumini resistere potest. A rivo scilicet extrorsum protrudente in membrana adsititia laxiore, quum ipsius vasis parietes minorem jam persentiant pressionem, cavum quoddam quasi exsculpitur, a coagulato nigro sanguine in dies amplificandum. Sed si urgenti flumini minus cedit tumor, rumpitur pseudomembrana, & sanguinis exuberans quantitas, quæ inprimis saccum distenderat, extra saccum effunditur; quo, fluidiore pedetentim cruore absorpto, novum stratum sacco additur, priori simillimum, licet mollius, crassius & quandoque sanguine florido disjunctum. Sic rupturis repetitis saccus semper augetur & a multis laminarum stratis componitur.

Aliter autem res se habet, si per morbos ante Aneurysmatis spurii ortum, vasa adeo fuerint corrupta, ut pressionem ferre non possint; tum enim in antiquiore malo, iteratas effusiones efficiente, arteria

(a) Histoire de l'Acad. Royale des Sciences, 1735.
(b) Mélanges de Chirurgie, p. 299.

ipsa prope locum affectum in cylindrum, non vero in saccum extendi videtur. Illustr. ACREL id in praxi sua observasse, litteræ ad Dom. Præsidem humanissime scriptæ & observatio ejus infra enarranda testantur. Sic etiam celeb. MORAND (*a*) semel arteriam prope læsionem ad duplum expansam vidit.

Consecutiva mentiuntur vera. Aneurysmata hæc consecutiva signa sæpe efferunt, iis quæ vera comitantur adeo similia, ut peritissimi in arte viri (*b*), plura pro veris prædicarint, quæ reapse tamen spuria fuerunt. Quæ post incaute vel imperite in brachii arteriam defixum phlebotomum oboriuntur, præcipue huic errori obnoxia sunt. Plerumque enim fortiore deligatione externum vulnusculum, cuti & aponeurosi illatum, iterum coalescit. A minimo vero brachii motu, aliove in curandi methodo commisso errore, nova sanguini urgenti aperitur delabendi via, quæ tamen jam, ob primum coagulum aponeurosi strictissime cinctum, adeo arctis circumscribitur cancellis, ut tumor exoriens lentissimos faciat progressus & ambitum adquirat circumscriptum. Præterea cavum in coagulo hoc, quod tam a fasciarum, quam prementis fluminis vi in dies tenacius redditur, & cum aponeurosi, ex qua tela cellularis efflorescit, est concretum, spissum non continet cruorem, sed sanguinem fluidum recipit remittitque. Tumor ergo cæteris mollior est, prementi digito magis cedit & motum efficit cum cordis contractionibus synchronum. Pedetentim tamen, si volumine sensim aucto, repetitis vicibus hæmorrhagiæ oboriuntur, Aneurysmatis saccus valde crassescit, omnesque iterum genuini characteres perdit, atque denique per cutem, ad chartæ tenuitatem usque extensam, prorumpens, sanguinis periculosas edit effusiones. Sæpe etiam, cum cito quævis Aneurysmata ossibus vicinis adcrescant, a sola compressione, vel quibusdam prægressis suffusionibus ossa subjacentia denudantur & carie corripiuntur. Sic etiam suppurationes in vicinia tumoris & inter laminas sacci formatas detegimus frequenter.

Consecutiva mutantur in primitiva. Ipsa itaque Aneurysmata spuria consecutiva, quæ diu characteres suos essentiales retinuerunt, ex improviso, si saccus casu ea ratione rumpitur, ut sanguis late in telam cellularem diffundatur, in primitiva commutantur, ita ut, incisa cute, primum in magnam sanguinis

(*a*) Mém. de l'Acad. de Chir. Tom. 2. 224.
(*b*) Hujus indolis plurimæ cel. PLENCKII sunt observationes.

guinis coagulati copiam, & tum demum in ſaccum aneuryſmaticum cum arteria cohærentem, ſed ab uno latere diſruptum offendamus.

Aneuryſma compoſitum. Sed Aneuryſma primitivum etiam cum conſecutivo alia ratione copulatur. Si enim poſt abundantiorem effuſionem, fluxus quidem uberior cohibetur, is tamen lente & guttatim prorumpere pergit, ſimili modo ſaccus membranaceus, in cujus fundo arteria non dilatata hiat, prope locum affectum formari incipit. In ſene, Aneuryſmate primitivo a venæ ſectione inepte inſtituta exorto, ejuſmodi ſpecierum complicationem obſervare mihi contigit. Effuſio primo jam die ad axillas & paulo infra cubiti flexionem ſeſe extenderat, ſed, quum, tribus ſeptimanis præterlapſis, cel. Præſes, demum accerſitus operationem tentaret, præter ingentem ſanguinis coagulati copiam, in vicinia arteriæ ſaccum polypoſæ texturæ, & a multis membranis compoſitum, ſanguinem tamen fluidiorem in medio continentem, reperit. Aneuryſmatis *compoſiti* nomen hæcce complicatio prorſus meretur.

Aneuryſma varicoſum. Novam & ſingularem Aneuryſmatis ſpurii ſpeciem (*a*), quam ill. WILH. HUNTER detexit, prioribus, etſi ad noſtram materiem minus pertinet, adjungere liceat. Accidit nempe, ut vena & arteria lanceolæ ictu ſimul pertundantur, hæque inter ſe invicem poſtea coaleſcant, quo arterioſo ſanguini nova comparatur via, per quam tanto impetu ducitur, ut vena jam, cute conſolidata, tumens, cum arteriis ſynchronice elevetur. Bis Aneuryſma hoc ſpurium, per anaſtomoſin ſingularem formatum, obſervavit Auctor, viditque arteriam ſupra novam vaſorum conjunctionem dilatatam, infra illam autem contractam.

§. III.

Aneuryſma verum. Ad generalem *Aneuryſmatum verorum* contemplationem, quæ vaſorum ſtructuræ, hic præcipue commutationem ſubeuntis, cognitionem requirit, adcuratiorem nos jam accingamus. Sunt vero ratione formæ vel *univerſalia*, ſi totus vaſis diameter cum omnibus ſuis membranis undique æqualiter intumuit; vel *partialia*, quando in alterutra vaſis tantum ſuperficie tumor elevari incipit. *Univerſalia*

(*a*) Medical Obſerv. and Inquir. vol. I p. 340. Vol. II p. 390. Vol. III p. 110. Vol. IV p. 382. ARNAUD Mém. de Chir. T. I p. 181.

quidem, ſi majora ſunt, in latere minus reſiſtente magis dilatantur, quando vero de *partialibus* ſermo eſt, tumorem intelligimus ex una tantum arteriæ parte efflorescentem. Cauſſa proxima (*a*) in ambabus hiſce ſpeciebus a debilitato ſingularem in modum contra ſanguinem impellentem nixu membranarum eſt derivanda, hujusque phœnomeni ratio jam facillime detegitur, jam autem incognita manet. In variis, & præcipue in locis ramos dimittentibus, ſæpius ab exuberante tantum humorum copia eorumve aucto curſu, a lapſu, percuſſione, valida membrorum diſtenſione, a nixu fortiore, qualem ſub partu, exoneratione alvi, vel ponderum graviorum elevatione edere homines ſolent, vel etiam a compreſſione & obſtructione arteriæ cujuſdam, quo major ſanguinis moles ad adjacentes ruit arterias, ex improviſo tumores formantur aneuryſmatici. Mirum non eſt igitur, quod in tali ſtatu circa cor, ubi vehementiſſime a contractione ejuſdem concutiuntur vaſa, & in extremitatibus inferioribus, quæ præ aliis cito ſuum perdunt tonum, plurimi obſerventur. Sed in nonnullis ſingularis & incognita ad dilatationem ſubeundam diſpoſitio vaſis inhæret, ita ut univerſali quadam diatheſi aneuryſmatica ea corripi cum ill. DE HAEN (*b*) ſtatuere poſſimus; & tum quæcunque, etſi levis corporis percuſſio inopinatum exercebit effectum, id quod etiam obſervatio celebris STOLLER (*c*) in puellam ab amica ſua ſub luſu in dorſum dejectam, eoque Aneuryſmate arteriæ pharyngeæ correptam, inſtituta, in aprico ponere videtur.

Sed quandoque ſpecialis humorum & præcipue venerea labes, ut & mercurius, ad hunc debellandum morbum adhibitus (*d*) ſolidorum corporis & inprimis vaſorum renitentiam infringit, quod cel. GUATTANI (*e*) exemplis memorabilibus demonſtravit. Contextus vero ipſe membranarum in hac, ſicuti in ſcorbutica, cancroſa, arthritica & eryſipelacea fluidorum ſolidorumque depravatione, mirum in modum commutatur, ita ut totius corporis vaſa arterioſa, jam

(*a*) Lege illuſtr. VAN SWIETEN Comment. Tom. I, p. 287 ſeq. MATANI de aneuryſmaticis præcordiorum morbis. Liburni 1771. & JAC. VERBRUGGE Diſſ. de Aneuryſmate. L. B. 1773, p. 17 (nobis p. 377), ubi cauſſæ hujus morbi optime explicantur.

(*b*) Rat. Med. pars IV, p. 41, leg. etiam Mém. de Chirurg. ARNAUD l. c. & DON. MONRO Eſſays and Obſerv. vol. 3.

(*c*) Beobachtungen und Erfahrungen. Gotha 1777, p. 103.

(*d*) SCHACHT Inſtitut. Med. pract. p. 150. MATANI l. c. p. 101. ſeq. (nobis p. 322 ſeq.)

(*e*) p. 156 ſeq. LANCISI p. 48 ſeq. (nobis).

vieta tantum atque fragilia, jam vero simul cartilagineis & osseis squamis interspersa (a); ne quidem levi tractioni resistant. Ab evoluta tamen nova & excrescente cellulosa velamenta Aneurysmatis communiter simul valde crassescunt & turgida evadunt. Osseas & cartilagineas latas laminas inter illa simul generari, plures observationes testantur (b).

Partialium Aneurysmatum verorum formationi, quamquam sæpe sine ulla læsione ab infracta quacunque vi membranarum & præcipue strati muscularis vasorum, suam derivet originem, communiter læsio quædam membranarum præcedit, quæ vel caussæ prædisponenti favet, vel etiam ipsa distensionem vasculi promovet. Fieri nempe nonnunquam docet experientia, ut vulnere inflicto, suppuratione, corrosione quacunque, vel etiam fortiore motu, cellulosa externa & fibræ musculares, vel interiores vasorum membranæ, exterioribus intactis, lædantur, quo premens & in eum locum irruens flumen pedetentim tenuiores vasis parietes expandit, & vasculi quasi herniam format. Facile vero intelligitur, hæcce Aneurysmata & præcipue ea, quæ ab intima tantum tunica obducuntur, cito in spuria commutari; ea vero etiam, si mature apta adhibetur medela, facilius curam admittere. Intima membrana rupta, sanguis cito contextum totius vasis solvit & Aneurysma primitivum generat. Aneurysmata hæc vera, quæ a tunicarum quadam dilatatione, juncta cum quarundum dilaceratione dependent, quidam artis periti (c) *mixta* appellant: sed plurimi eo Aneurysma verum disruptum & sanguinem in circumjacente cellulosa effundens intelligunt. Si nempe vis extendens resistentiam membranarum superat, vera in spuria, & plurimum primitivorum indolem recipientia, commutantur. Quandoque tamen, si tumor minus dehiscit, polyposæ laminæ hiatui, sanguinem collectum ejicienti, adcrescunt, & tumor generatur, cujus saccus partim ab arteria dilatata, partim ab adsititio concremento est conflatus.

Sed tam universales, quam partiales arteriarum sacci antiquiores, si majores sunt, eoque partim omne contractionis robur amiserunt, partim per diuturniorem in hoc diverticulo sanguinis moram, concretionibus polyposis intus sunt obducti, vim omnem motricem per-

(a) Haller Opusc. path. obs. 18. De Haen l. c. Tom. 4, cap. 2. p. 15 &c.
(b) Pringle. Essays and Observ. T. 3. Ibid. Casus 9, 10.
(c) Hunter Med. Obs. and Inq. L. 1, p. 338.

dunt, & pulſum amplius non produnt, ſed plurima ſpuriorum conſecutivorum ſigna mutuantur. Credit tamen cel. D. MONRO rupturam quandam membranarum, antequam pulſus perfecte ſupprimitur, tumorem pati.

Tantam etiam Aneuryſmata abſceſſuum ſimilitudinem, diſſoluto ſenſim coagulato ſanguine, nonnunquam induunt, ut teſtimonio cel. PLATNER (*a*), DE HAEN (*b*), MASOTTI (*c*), BENEVOLI (*d*) & STOLLER (*e*), exercitatiſſimus Chirurgus ad tumorem aperiendum facile ſeduci poſſit. In ejuſmodi errorem tum præcipue incurrit, ſi vera inflammatio in vicinia Aneuryſmatis exorta eſt, eaque in ſuppurationem abiit, ſique prægreſſa omnem ſuppurationis occultæ ſuſpicionem movent, indicia vero Aneuryſmatis a prioribus obnubilantur; cujus exemplum cel. WARNER (*f*) dedit in Aneuryſmate femoris per lapſum inducto.

Quantum demum varices majores & profundiores, ſi prope arteriæ quendam truncum formatæ exiſtunt, hujuſque contractiones adeo in illas agunt, ut viciſſim eleventur, diagnoſin morbi perturbare poſſint, caſus a cl. MICHAELIS (*g*) deſcriptus affatim demonſtrat.

In magna hac nunc deſcripta ſpecierum & ſignorum complicatione, qua fieri poteſt, ut non ſolum in dignoſcenda Aneuryſmatis ſpecie, ſed etiam in natura mali dijudicanda, vehementer peritiſſimus obſervator decipiatur, difficillime ex labyrintho evolvimur, niſi cauſſam, locum, incrementum omneſque tumoris viciſſitudines, quæ ſæpe cito citius variant, exacte perpendamus, & phœnomenorum ſeriem a prima læſione ſubque remediorum uſu obortorum rite ponderemus. His tantum adminiculis adjuti, juſtum demum de morbo ferre judicium diſcimus.

§. IV.

Prognoſis. Aneuryſmata omnia, quibus ne ulla quidem arteria eſt exemta, inſigni omnino non carent periculo. Inter hæc vero idipſum, cujus

(*a*) Inſtitutiones Chir. §. 451.
(*b*) Rat. Med. P. v, cap. 6, p. 187.
(*c*) Sull' aneuryſma del poplite. Firenze 1772, p. 16. 21.
(*d*) Obſervat. Med. n.° 11.
(*e*) l. c. p. 105.
(*f*) Philoſophical Tranſactions vol. 50, P. 1, p. 44.
(*g*) RICHTERS chirurgiſche Bibliothek, B. 5, p. 124.

prima origo ab ipſa vaſorum humorumve depravata indole dependet, vel quod, a multo licet benigniore cauſſa exortum, interne nidulans, nec non truncum quendam inter maximos corripiens, efficaciorem medelam reſpuit, omni fere ſpe perfectæ curationis deſtituitur. Humorum enim labe, ſi naturam ejus etiam noveris, correcta, vix tamen ſolidis & in ſpecie vaſorum membranis, deperditam tam cito eaque efficacia injungere valemus firmitatem, quin tumor citius increſcat & expanſæ tunicæ pertinacius retractioni reſiſtant. Coagula etiam hic congeſta, quæ ad curam perficiendam reſolvi debent, potius in dies indureſcere, quam reſolutionem admittere ſolent. Præterea, ut in genere ſine naturæ adjumento, vix quidquam ars noſtra præſtabit, ita etiam eam membri affecti conditionem poſtulat, ut, ſi levioribus tumor non cedit remediis, ipſa arteria ſine membri detrimento deſtrui poſſit, adeoque alii rami profundiores, jam quantum ſufficit dilatati, vices trunci ligati ſuppleant; quod tamen, ſi axillaris & femoralis arteria prope earum primum exitum morbo ſint correptæ, vix ac ne vix quidem eſt exſpectandum. Si denique humorum optima conditio coalitioni non ſuccurrit, ſed a pure abſorpto, vel ignoto quodam latice, craſis humorum eſt correpta, omnia noſtra conamina, immo amputatio ipſa, quæ adeo ſæpe in hoc morbo exitialis fuit, ad accelerandum tantum ægri interitum conferunt.

§. V.

Curam igitur hujus morbi ancipitis meditantes, quanam methodo, an leviori, quæ compreſſione totius membri perficitur, vel efficaciori, operatione ſcilicet, illam inchoare debeamus, ex loco affecto & ipſa mali natura eluceſcit. Compreſſione Aneuryſmatis continua multum præſtari, totamque curationem, tam in ſpuriis, quam veris partialibus, ejus protractiore uſu nonnunquam abſolvi novimus. Inprimis vero ſpuria conſecutiva, licet jam inſignia fuerint, perfecte & ſine ulla recrudeſcentis mali comminatione fuiſſe diſpulſa, experientia docuit. Incredibili ſane & plane inopinato ſucceſſu, ut alia exempla taceam, cel. GUATTANI, ſummam in hac ponens fiduciam, in Aneuryſmata (ſpuria puto), quæ ob magnitudinem & vetuſtatem ligatura perſtringere, vel amputatione membri tollere non audebat, compreſſionem adhibuit. Sed ſi tantam etiam efficaciam rarius exſereret, eam tamen illi abrogare non poſſumus, quod, quum impulſum

Curatio.

1) *Compreſſio.*

ſanguinis vehementiorem infringat & vaſis robur inſigne ſuppeditet, celeritatem, qua alias tumor increſceret, retardet, & rupturam ſacci adeo pernicioſam aliquantum impedire valeat. Eo etiam hæcce methodus ſeſe commendare videtur, quod, cum, occluſo vulnuſculo, curſum torrentis per vas læſum aliquantum detineat, is ad minora vaſa ſuperius prodeuntia & magis dilatanda derivetur, atque adeo membrum ad perfectiorem curam recipiendam quaſi præparet.

Cautelæ circa compreſſionem.

Cave vero credas, in omni caſu compreſſionem his dictis præditam eſſe emolumentis, & ſine ulla noxæ formidine adhiberi poſſe. Ut enim taceam, eam in majoribus veris vix curam perficere, vel adhiberi debere, ſi corruptela quædam generalis vaſorum contextum alteravit; tumore in anguſtias reducto, in alium locum appulſa unda, ſimiles jam pluresque formabit tumores. Si vero ſpuriorum indolem jam induit tumor, nunc citius diſrumpendus, vi externa inſuper addita, multo celerius diſſiliet, ſanguinemque late diffundet. Præterea, cum conſtrictio iſta ab una tantum parte incrementum cohibeat, nec impediat, quominus intumeſcentia ad latera & ſurſum atque deorſum augeatur, certo plures arteriæ ſurculi ſupra vel infra tumorem prius exeuntes, deſtruuntur, quo omnis ſpes operationis inſtituendæ cunctatione noſtra ſufflaminatur. Neque in ſpurio majore & vetuſtiore laudata medicatio tentari debet, nam cutis inde citius exulceratur, ſuppurationes clandeſtinæ ſæpe circumcirca formantur, ſaccus inorganicus atque vas ſubjacenti oſſi adcreſcunt, & valde eſt metuendum, ne os ipſum eo ſenſim corrodatur. Obſervavit præterea ill. Acrel ſanguinem effuſum brevi putredinem contrahere, unde vaſa ita macerantur, ut poſtmodum ligaturam non ferant. Ultra menſem hac ex ratione, ſi vires, ætas & habitus corporis ægri ſanior conceſſerint, hicce Operator conſummatiſſimus operationem Aneuryſmatis ſpurii non differendam dictitat.

Compreſſionis ſpecies. 1) faſciæ. 2) membrum comprimentes.

Duplici ratione ſolent hanc Chirurgi inſtituere compreſſionem. Vel enim totum membrum faſciis conſtringunt, vel machinamentis ſingularibus, in tumorem ipſum agentibus, eum reprimere tentant. Si faſciis utendum, ſplenia, (quorum exteriora majora eſſe debent, intimum autem minimum, &, ſi ipſa arteria vulnerata eſt, corpore quodam duro, ut moneta, inſtructum), tumori ipſi impoſita, faſcia circulari ita ſunt retinenda, ut locus affectus ſimul ſufficientem ſuſti-

neat pressionem. Cel. GUATTANI (*a*) vero deligationem sequenti ratione ordinandam proponit. Aneurysmate spleniis quibusdam crassioribus primum obtecto, duo longiora in formam crucis, cujus extrema ad oppositum latus vergunt, prioribus imponi, hisque alium crassiorem & longum pulvillum ad ductum ipsius arteriæ superne adaptari jubet. Fascia autem, qua membrum a loco affecto ad alterum superius extremum crebris circumvolutionibus obvolvitur, ita adstringi cupit, ut in Aneurysma quidem maximam, in totam tamen arteriam suam vim etiam exerceat. In poplitis e. gr. Aneurysmate ad inguen usque fascia adscendere oportet. Totum apparatum, ægro tranquille in lecto semper cubante, aceto (cujus loco alii acetum saturninum, vel alia decocta, ad resolvendum, si fieri potest, coagulum coacervatum proficua, commendant,) humectat & post 18 vel 20 dies illum novo, fortius applicando, commutat: si vero pars inferior non deligata tumere incipit, venæ sectionibus repetitis uti suadet. Et sic trium mensium, immo 50 dierum spatio, graviora Aneurysmata sanata fuisse perhibet laudatus Auctor. Similem ampliorem & protractam compressionem BERNHARDUS GENGA (*b*) commendavit: si vero, suasu hujus & cel. THEDEN (*c*) totum membrum, ab inferiore extremo incipiendo, constringimus, tumefactionem œdematosam, de qua GUATTANI loquitur, evitari posse persuadeor. b) *Involventes membrum.*

Instrumenta plurima ad tumorem apte comprimendum inventa, illud præcipue sibi vindicant, quod in locum affectum præsertim agentia, totum artum non torqueant, nec sanguinis per minores ramos cursui, ut fasciæ, obstent. Inter hæc ea, quæ clarissimi Viri, HEISTER (*d*), SENF (*e*), BOURDELOT (*f*), ARNAUD (*g*), FOUBERT (*h*), RAVATON (*i*), & LEBER (*k*) invenerunt, laudes practicorum sunt adsecuta. Vereor tamen, ne, cum quædam in 2) *Instrumenta.*

(*a*) De externis Aneurysmatibus, Romæ 1772. p. 129. (nobis).
(*b*) Anatomia Chirurgica lib. 2, p. 213. Bologna 1739.
(*c*) Neue Bemerkungen und Erfahr. p. 1 & seq.
(*d*) Instit. Chir. Tab. v fig. 6. Tab. xi fig. 8 & 9.
(*e*) PLATNERI Instit. Tab. II fig. 10.
(*f*) DIONIS cours de Chir. p. 697.
(*g*) Mémoires de Chir. Tom. 1, Tab. IV, V.
(*h*) l. c.
(*i*) Pratique moderne T. 3, Pl. 18.
(*k*) PLENCK Sammlungen Tab. 1, fig. 1.

nimis circumscriptum agant locum eorumque vis comprimens minus limitari possit, in graviore casu ea ad eruptiones citatiores tumorem disponant, vel etiam, ob eorum majorem efficaciam, (quod tamen si rami collaterales quantum satis sunt dilatati, non nocebit,) ipsa trunci latera adeo comprimant, ut ipsum ejus cavum demum coalescat. Si vero torculari ill. ACREL, tam ob simplicem suam structuram, quam mitiorem actionem maxime commendabili, una cum fasciis minus adstrictis utimur, spes affulget, fore, ut tam membri totius noxia pressura, quam arteriæ coalitus & Aneurysmatis ruptura optime avertatur. Inter remedia externa, scopo resolvendi simul usurpanda, frustula glaciei & aqua glacialis, cujus repetita applicatione Aneurysmata minora spuria perfecte curata fuisse cel. TH. BARTHOLINUS (a) & DON. MONRO perhibent, principatum tenent. Ea tamen in genere erit observanda regula, quod, cum omnis salus a continua tantum & æquali compressione sit exspectanda, rarissime apparatum solvamus, omnesque inutiles tumoris palpationes studio fugiamus. Damna, quæ inde excitari possunt, passim apud Auctores enumerantur. Repetitis quoque venæ sectionibus atque quiete, sanguinis ebullitiones & impetuosiores in locum affectum insultus impedire oportet, quum tota hac methodo id agamus, ut, quod ratione solidorum deficiebat, nunc fluidorum respectu aliquantisper compensetur, &, vulnusculo, si quoddam adest, consolidato, membranæ vasorum contrahantur, demumque contractæ, pristinam recuperent firmitatem.

2) Operatio chirurgica. Sed si ad ipsam operationem confugiendum, cardo rei in eo vertitur, quod cute incisa & omni coagulo, in vicinia tumoris inveniendo, ablato, arteria prope læsionis locum, secundum artis *Arteria vel ligatur* præscripta supra & infra locum affectum, ita ligatura constringatur, ut sanguini appellenti & per concurrentia vasa refluenti obex ponatur. Eam vero in truncis instituendam constrictionem, quamquam nullum communiter minetur damnum, nonnulli recentiorum valde metuerunt. Nam, si rami supra locum affectum emissi, tantam cum inferioribus non servant communicationem, ut sufficiens per eas quantitas sanguinis ad inferiora non delabatur, inevitabili gangrænæ peri-

(a) Med. obs. de nivis usu, cap. 27, pag. 154. Hafniæ 1661. MATANI l. c. pag. 174. nobis pag. 356.

periculo subjicitur membrum. Hoc ut impediatur, utque omnia alia incommoda, ligaturam concomitantia evitentur, arteriæ ipsi denudatæ & a sacco suo præternaturali liberatæ compressionem, (cum causticorum usus expertissimorum chirurgorum consilio sit rejectus,) applicandam curarunt; firmiter sibi persuadentes, apta ejusmodi & moderata compressione vulnusculum ipsum arteriæ claudi posse, simulque lumen ipsius pervium conservari. Id ut impetrent, stipticum quoddam, chartam masticatam vel agaricum vulnusculo imponunt, & porro cavum ipsum spleniis graduatis vel lineamentis carptis ita replent, ut, conum inversum referens, superficiem ad duos digitos superet; tumque demum fasciam applicant. Summam vero curam in eo ponere suadet cl. PLENCK, ut torcular, quo sanguinis fluxus ab initio operationis cohibetur, jam non illico perfecte, sed sensim relaxetur, usque dum pulsus infra affectum locum sentiri incipiat; quo hac moderata compressione libera quidem sanguini per vas pateat via, sed per vulnusculum effluxus ejus simul cohibeatur. Hac encheiresi caute adhibita, 8 vel 4 septimanarum spatio totum vulnus, superstite pervia arteria, consolidatum fuisse cl. PLENCK, MORAND, alii narrant (*a*). *vel nuda comprimitur*

Prosperum quidem hujus methodi successum in dubium vocare non audeo, an vero ea unquam lumen arteriæ apertum conservari possit, adcuratiorem eo magis disquisitionem postulare credo, cum sine hac prærogativa, illa in communi casu ligaturæ præferri non mereatur. Levi digitorum pressuræ magnarum etiam arteriarum parietes facillime cedere, eaque effluxum sanguinis statim intercipi observamus; quo phœnomeno in eam ducor sententiam, ut cum ill. RICHTER (*b*) existimem, compressione, quam raro ad votum limitare possumus, quæque tamen semper fortior erit illa, quam digitis nostris caute applicamus, vas ipsum perfecte claudi & eadem ratione ac in ligatura adhibita hæmorrhagiam supprimi; levissimam autem & sanguinis cursum non impedientem constrictionem ejus impetuoso impulsui neutiquam resistere. Huic quidem opinioni quispiam id objicere potest, quod pulsus infra locum morbo cor-

(*a*) Mém. de Chir. Tom. 2, Com. litt. Norimb. 1732, p. 107. Acta Physico-Med. Acad. Cæsar. vol. VIII, observat. 126. Vol. X in appendice p. 354.

(*b*) Legantur animadversiones ejus pulcherrimæ de hac materia in Tom. 2 & 4 Bibliothecæ Chirurgicæ passim admixtæ.

reptum cito perceptus clare demonſtrare videatur, ipſum truncum pervium eſſe, & ſanguinem ad inferiora propellere. Cum vero ſæpiſſime ramos ſic dictos collaterales in ſtatu ſano ſolito majores anaſtomoſes formare obſervemus, hique inſuper ſub curriculo morbi, ante ſuſceptam operationem ſenſim dilatentur, atque etiam nonnunquam, poſt aliquot horas, dum ligatura truncus præcluditur, pulſus in imo cubito ſentiatur, neſcio ſane, quid impediat, quominus eandem hic etiam explicationem admittere debeamus. Conceptu præterea difficillimum eſt, quomodo in caſibus a cl. PLENCK allatis, arteriæ vulnus tam cito atque firmiter conſolidari potuerit, cum alias a nimis cita relaxatione in omni læſione horum vaſorum Aneuryſmata generentur. Fruſtra itaque, ſi firmam compreſſionem inſtituimus, conſervationem arteriæ exſpectamus, in leviore autem, qualis ad ſcopum obtinendum requiritur, hæmorrhagiæ repetitæ, quæ chirurgi animum quam maxime ſollicitant, atque etiam ægrum ad ultimam ſæpe metam detrudunt, vix evitari poſſunt. Leviore, ſub ſomno, motu brachii, quo compreſſio aliquantum fuit perturbata, binos ægros Montiſpeſſulani, vigeſimo poſt operationem die, hæmorrhagia exitiali correptos fuiſſe mihimet narravit cel. Præſes. Præterea, in Aneuryſmate vero genuino & mixto ſpecialis hæcce in arteriam compreſſio vix adhiberi poteſt. Meo igitur judicio, ne vitam ludibrio exponere videamur, eo in caſu tantum hæcce methodus adhibenda, quando, ut ill. ACREL & cel. GUATTANI experti ſunt, arteriæ velamenta adeo macerata ſunt, ut filorum contractionem ferre nequeant, vel arteria adeo profunde jacet, ut difficulter acus circumduci poſſit. Sed ea ratione tum ſimul eſt dirigenda, ut vaſis parietes arcte compreſſi quantocyus concreſcant.

Hic in deſcriptione operationis, ne nimis a propoſito noſtro abducamur, ſubſiſtendum (a). Id tantum monere oportet, quod in quocunque individuo de exitu conaminum noſtrorum felici nec nimis cito nobis gratulari, nec etiam, præconceptis opinionibus nimis ſæpe indulgentes, in vaſorum primæ magnitudinis, ut carotidis & femoralis arteriæ, læſionibus, animum ſtatim abjicere debeamus. Experientia quidem & contemplatione corporis humani adcuratiore didicimus, brachialem, radialem, cubitalem; porro, popliteam, tibiales,

(a) Cel. Viri DIONIS, PLATNER, HEISTER, MACGILL, ALEX. MONRO, BERTRANDI &c. optime eam deſcripſerunt.

peroneas, manus atque pedis arterias magnas per suas propagines communiter inire anastomoses : eas tamen quandoque ad omnem, quo membrum opus habet, devehendum sanguinem non suffecisse, gangræna in frigidis extremis oboriens, totumque demum membrum depascens, tristi non minus quam luculento indicavit testimonio. Ita etiam, licet vulnerationes arteriæ femoralis, ob profundiorem ejus situm, magnitudinem & parum adhuc descriptas inter ejus propagines communicationes, inter funestiores, immo funestissimas collocari soleant, eas tamen absolute lethales vocare, illaque præsidia, quæ in Aneurysmatibus curandis commendavimus, non tentare, tanto magis vituperio dignum esse reor, cum probatissimæ fidei Auctores, felicissimo cum eventu ejusdem constrictionis exempla in fastis suis adnotarint.

Ne igitur nasutuli, dente famam aliorum malevolo sæpe rodentes, fidem observationibus his ex inconsulto derogare in posterum audeant, propius jam ad institutum accedens, per ipsam anatomen demonstrare conabor, in femore tantam ramorum communicationem observari, ut tuto truncus variis in locis deligari possit.

SECTIO SECUNDA.

PARTICULA PRIMA.

DESCRIPTIO ARTERIARUM FEMORIS.

Quum in adcuratiore arteriarum Femoris descriptione exhibenda nostras jam periclitari vires debeamus, delineationem statim situs ejusdem atque cursus, licet notissimam, præmittere cogimur, quo loca exitus atque ortus singulorum ramorum liquide indicari possint. Inter ligamentum scilicet Fallopianum ad os ileum & pubis expansum & psoam transeuntem atque iliacum internum, cavum quoddam invenitur, nervis cruralibus, vasorum lymphaticorum fasciculis, venæ femorali atque arteriæ, ex abdomine elabenti, viam aperiens liberam, sed glandulis inguinalibus & tela cellulari, adipe abunde immixta, perfecte demum oppletum. Musculi vero, inter se prius arcte concreti & introrsum ad trochanterem femoris minorem procedentes, infimum & extimum cavi locum occupant, hisque, vel præcipue

carni tendinosæ, quæ psoæ debetur, arteria, vena atque nervi, eo ordine imponuntur, ut nervus cruralis extimum locum, arteria medium, vena vero, quæ arteriam aliquantum obtegit, quam vero postea supergreditur, intimum occupet. Transgresso jam pelvis margine anteriore, arteria, fascia lata & tenaciore cellulositate tantum tecta, ampullam Albinianam, insignem inter prædictos musculos atque pectineum foveam implentem, offendit, eamque oblique retrorsum & extrorsum, receptam a primo ortu directionem semper servatura, transcendit. Hic vero arteria, quam *Femoralem communem* appellare mos est, longitudinem duorum circiter pollicum emensa, in medio iliaco retrorsum bipartitur. *Posterior* ejus productio ex averso trunci latere emittitur, & mox retrorsum & paulo extrorsum ita pellitur, ut in declivitate inter musculorum hic sitorum fines, femurque ipsum occultetur, atque ad posteriora femoris excurrere cogatur. Altera vero, *superficiei* multo vicinior, transgrediente tantum sartorio in medio femore obtecta, ad internum vastum inclinat, inter eum & inferius adductoris longi atque magni extremum, duas tertias femoris percurrit tumque demum communem horum musculorum tendinem pertundit & ad poplitem oblique extrorsum defertur. Primam arteriam sub *Femoralis profundæ* nomine novimus, alteram *superficialem* appellare solemus.

Ante hanc subeundam divisionem *Femoralis communis* multos, etsi minores & vario modó ludentes, largitur surculos (*a*). Horum *nonnulli* cuti abdominis super spinam, inguinisque adipi & glandulis inguinalibus frequenter immerguntur; *alii*, ligamentum Fallopianum passim transcendentes, in cute abdominis & inter musculos ejusdem oberrant; *alius*, sæpe duplex, transversim ad sartorii originem, cristam ilei, iliacum internum & gluteum medium tendit; *alii* demum, in iliaco interno, psoa, pectineo atque tricipite sese perdunt. Hi omnes jam communes, sed pauciores formant trunculos, jam vero singuli seorsim exoriri solent.

Sed his, tam loco exitus, quam distributionis ratione, valde variantibus, multo memorabiliores sunt arteriæ, quas proprie *Pudendas externas* nominare solemus. Numero sæpe tres sunt, omnesque transversim supra pectineum atque adductores excurrunt. *Superior*

(*a*) *Epigastricam* & *Abdominalem*, ex *Iliaca* ortas, femorali adscribere non lubet.

earum ſuper montem veneris genitalia attingit, & in abdominis vicini adipe circumludit, altera *inferior* major, in penis cute ad præputium uſque deſcendit, inque ſcroti celluloſitate, vel in muliebrium labiis & clitoridis præputio ſurculis deſcendentibus finitur. *Tertiam pudendam* quandoque etiam obſervamus, priori ſimilem, ſed inferiorem, ut etiam infra diviſionem primariam demum propullulet. Hæc adductores tranſcendens, cutim adit, ad ſcrotum profundius adrepit, cumque *ramis obturatoriis*, *circumflexa*, *pudenda ſuperficiali hypogaſtricæ* & priori arteria communicationes plures inire ſolet.

Sed ad FEMORALIUM (*a*), & primum PROFUNDÆ ſpecialiorem nos jam accingamus deſcriptionem. Hæc in cavo ſupra dicto ante & ſupra trochanterem minorem exorta, & adipe atque abundanti tela cellulari undique obvelata, mox ſupra iliacum internum ex tranſverſo ad cruralem muſculum adque vaſti interni ſuperiorem ſedem dirigitur; tum vero inter adductoris brevis & longi extrema inferiora atque os femoris deorſum flectitur, demumque in binas tresve magnas arterias, muſculos perforantes, citius tardiusve fiſſa, inter muſculos poſteriores femoris longe lateque diſpergitur. Si vero, ut ſæpe fit, truncus communis altius prope ligamenti oram ipſam diviſionem ſubit, obliquo ductu, nec tranſverſo, profunda arteria reclinatur, tumque ramorum nonnulli, huic alias adſcribendi, a femorali ſuperficiali ortum trahere ſolent, ſicuti etiam illa, nonnullos ex ſupra deſcriptis, a trunco communi, vel ſuperficiali alias oriundos, ex ſinu ſuo emittit. Non procul ab origine, ramis, ſed minoribus, ad iliacum, vaſtum externum, cutem & adductores ejectis, & varia ratione circumrepentibus, atque etiam cum circumflexis coëuntibus, *Circumflexas*, *externam* & *internam* plerumque eodem loco ablegat; quarum *externa* extrorſum tranſverſim & poſtea retrorſum ducitur, *altera* vero profunde introrſum atque pone femur extrorſum flectitur.

Circumflexa ſcilicet *externa*, ſi vel ab arteria *profunda* vel *ſuperficiali* oriatur, ſupra iliacum internum osque ipſum tranſverſim, ſub recto anteriore, ſartorio, tenſore faſciæ latæ atque glutei medii ora anteriore, ad vaſtum externum propellitur, tumque ſub ejus tendinea origine, paulo infra trochanteris majoris radicem, ad exteriora circumducitur. Ea vero in plures ſtatim quaſi radiatim excurrentes,

(*a*) Qui ſynonima arteriarum ab Auctoribus uſitata ſcire amant, ditiſſimum Illuſtr. HALLERI penum, in Iconibus ejus coacervatum, adeant.

adeoque adſcendentes, tranſverſos & deſcendentes dividitur ſurculos, quos eo ordine, quo excurrere ſolent, a ſuperioribus incipiendo, enumerare convenit. Adcuratius re examinata, trunculus ipſe, minutis ſurculis ſartorio, vaſto externo & recto datis, in duos diſpeſcitur ramos, quorum ſuperior *tranſverſus* eſt & interdum a profunda ſeorſim provenit, inferior *deſcendit*. Ille vero vix exortus, valde dividitur & exhibet; 1) *Surculum* ſub iliaco muſculo ad internum femoris latus projectum & ad trochanteris minoris ſedem ramulum *circumflexæ internæ* recipientem. A profunda ſeorſim etiam oriri eum obſervavimus. 2) Tum *alium* iliaco præbet interno, in hujus muſculi carne pelvis oram tranſcendentem. 3) Porro *alium* profundum, quem *trochantericam anteriorem* appello, ſuper iliacum internum tranſverſim, & porro, inter rectum vaſtique externi anteriorem oram, recta in trochanteris majoris anteriore facie ad ejus ſupremum faſtigium tendentem, gignit. Hic iliaco, vaſto externo, adipi, oſſi, capſulæ & gluteo minori, illum ſuperius obtegenti, arterias exhibuit, & cum *trochanterica poſteriore* in foſſa ejuſdem nominis anaſtomoſin iniit. 4) Jam iterum inter iliacum externum & gluteum minimum *ramum* proſerpentem, & demum in externa pelvis facie oberrantem vidimus, egregia anaſtomoſi cum ramo *profundiſſimo iliacæ poſticæ* junctum. 5) Nunc *alii* plures tenſiorem faſciæ latæ, gluteum medium & nonnunquam glutei maximi anteriorem portionem cutemque adeuntes, oculis ſe offerunt. Solent vero hi omnes ex prioris communi trunco quandoque pronaſci, jamque numeroſiores, jam pauciores ſubire diviſiones. 6) *Duo* vel *tres* rami demum inter os & vaſtum externum, circa radicem trochanteris, tranſverſim ad poſteriora flectuntur, & cum *perforante prima* atque *trochantericæ poſterioris* ramo deſcendente communicant. Hi quoque vaſto externo & crurali ſurculis proſpiciunt, & nutritias minutas femori mittunt plures.

Alter ramus, *deſcendentis majoris* nomine inſignitus, inter muſculum cruralem & rectum ad oram vaſti interiorem projectus, inter hoſce binos muſculos longe deſcendit, tum vero a vaſto ipſo obvelatur cumque illo ad patellam uſque defertur. Eſt certe ob anaſtomoſes ſuas notatu digniſſimus ramus. Quam primum enim inter rectum & cruralem ſeſe contulit, vel paulo ſerius, 1) *ramum* edit magnum, mox multifidum, recti anterioris averſæ ſuperficiei im-

mersum. Hic in musculo iterum varie divisus, surculo quodam sat insigni & longe descendente in interno femoris latere cum *ramo anastomotico magno femoralis superficialis*, per vastum internum huc ejecto & recti inferiorem finem adeunte, communicat. Sed hicce ramus a *superficiali* ipsa sæpe nascitur, & interdum duplex est. 2) Porro edit *ramos transversos* incerto numero, 3 ad 6, in ipsa carne vasti externi sub descensu trunci passim oborientes, sed tendineo tantum musculi strato tectos. Hi ipsi, in musculo occultati, ad posteriora conflectuntur eorumque superiores surculi cum *ramis transversis externis perforantis primæ*, inferiores autem cum *ramo exteriore perforantis secundæ* surculis transversis communicant. Sed vastus externus ab hisce ramis multas accipit arterias.

Verum ipse truncus *descendens major*, qui circa femoris inferius extremum dimidiæ vel tertiæ partis lineæ diametrum communiter vix superat, quandoque tamen pennam columbinam crassitie æquat, memoratu dignissimis circa genu irretitur arteriis. *Nutritia* scilicet major retrograda, supra *articulares* a *superficialis perforante inferiore* nata, & perforato bicipite brevi, in vasti externi carne transversim reflexa, prima est arteriarum communicantium. Ea vero adeo interdum magna est, ut in ipso nexu trunculorum diametrum lineam æquasse observaverim. Cum *articulari superiore externa* quoque in vasti externi carne, porro eodem loco, cum *articularis mediæ* (si adest,) ramo exteriore, tumque ad limen exterius tendinis recti anterioris prope patellam cum *reti vasculoso* circa patellam circumfuso jam paucioribus, jam vero pluribus & insignioribus nectitur surculis. Denique *ramulus* quidam hujus arteriæ, inter cruralem & recti tendinem ad vastum internum delapsus, cum *articularis internæ superioris* propaginibus alioque, sæpe insigni, a *ramo anastomotico* magno nato, inosculatur.

Sed aliam arteriam prope priorem, quam *descendentem minorem* nominare placet, a *circumflexa* sub recto ad vastum internum sæpe ejectam fuisse vidi, quæ sartorium & vastum internum pluribus adiit ramis & in hujus carne *nutritiam* edidit, in interno ossis latere circumrepentem. Hæc sub tricipitis tendine in poplite cum *perforante inferiore arteriæ femoralis superficialis* coiit. Trunci vero ipsius ultimos ramulos, plures inter se habentes conjunctiones, in carne vasti substitisse observavi. Sed descendens hæc altera non semper

eundem tenet cursum. Alias enim cruralem musculum penetrat, & per vastum externum ad posteriora flexa, a *perforantis secundæ ramis exterioribus transversis*, *art. profundæ*, recipitur; alias commūnem cum ramo ad rectum trunculum conficit. Ill. HALLER in Fasc. V, pag. 14, nota 5, ad verba, — *alium grandem ramum vasto interno & crurali dat*, — diversam de eadem exhibet descriptionem, quod nempe, tam ad internum, quam externum femoris latus excurrat, & ab una parte cum *articularibus* coëat, ab altero vero cum *femorali superficiali*. Sed eandem etiam a femorali superficiali provenisse, & inter vastum internum atque cruralem longe descendisse, quo cum ramo quodam a poplitea reflexo, coiret, observare mihi contigit. Hic sub suo decursu ramos transversales exhibuit, per cruralem ad vastum externum penetrantes, veluti in carne hujus cum *perforantis primæ & secundæ* ramis transversalibus & *popliteæ externis* surculis conjunctionem inire voluissent.

Circumflexa interna altera est arteria a Profunda nata, cujus vero cursus eo difficilius indagatur, cum ipsa profunde inter musculos circumgyret, nec minus surculi ejus inter musculorum adjacentium latebras conflectantur. A latere interno & posteriore trunci prope priorem exiens, (nisi sit superficialis, ut interdum, soboles,) confestim ex transverso, supra trochanterem minorem, ad mediam pectinei oram, spatium quod tendinem psoæ & hunc musculum intercedit penetrat, atque adeo inter collum femoris, prædictos musculos, obturatorem externum atque acetabulum ad posteriora prope ossis ischii tuber flectitur. Huc demum delata, dum ultimam suam subit divisionem, ex interstitio quadrati femoris & adductoris magni elabitur, & sub flexorum tendinibus atque quadrato femoris suas ejicit propagines. Sequentes vero hoc sub arteriæ decursu gignit arteriolas. Antequam a pectineo tegitur, *rami* quidam ad iliacum internum, pectineum atque capsulam tendunt: tum *alii* ad adductorem brevem, longum, gracilem pectineumque, in hujus superficie passim cum arteriola *superficialis* coëuntes. *Pudendæ inferioris* emissaria quendam horum surculum etiam edidisse vidimus, qui ad periosteum pubis scrotumque venit & cum ramo adscendente *obturatoriæ* anastomosin habuit. Pectineus porro, paulo profundius, atque triceps novas recipiunt arterias, ut & capsula articulatoria alias, retrorsum exeuntes, ex quibus una prope trochanterem cum *profunda* conjungitur. Dum vero

vero truncus in valle inter caput femoris & trochanterem minorem occultatur, primariam ea ratione subit divisionem, ut *superiorem* eumque *anteriorem* ramum transversim ableget, inter tricipitem brevem & magnum ad synchondrosin usque pubis adscendentem, aliumque *inferiorem* atque *posteriorem*, qui truncus est reliquus circumflexæ circum femoris collum flexus. *Prior* ramum oram acetabuli interruptam intrantem, & ad Haversii glandulas, cartilagines & ligamentum teres dispersum edit; tum ramum multifidum ad obturatorem externum; ramos item ad capsulam tricipitemque brevem, & magnum late sparsos. Inosculatur etiam aliis suis ramis cum ramo exteriore & interiore arteriæ obturatoriæ, demumque in gracili cuteque ultimus arteriæ finis evanescit. *Posterior* cavo articuli, obturatori externo, tricipiti magno surculos præbet, & eo momento, quo super trochanterem minorem nexum inter tricipitis magni oram superiorem & quadrati inferiorem sejungere debet, in duos iterum abit surculos. Horum *superior & exterior*, *Trochantericæ posterioris* nomine insigniendus, obturatori externo incumbens, oblique extrorsum ad posteriora ossis sub quadrato musculo circumflectitur, demumque, ad fossam trochanteri majori interius atque posterius insculptam elevatur. Hac via exhibet ramos ad tricipitem magnum, alios ad obturatorem externum, *ramo exteriori arteriæ obturatoriæ* inosculatos, alios ad quadratum, capsulam articulationis atque os, ut & ramum supra altissimam tricipitis portionem ad radicem trochanteris posterius descendentem & cum *perforante prima* coëuntem. Variis etiam locis cum adjacentibus aliis arteriis nexus alit notabiles. *Pudendæ* scilicet *communis* quosdam ad musculos geminos & in tubere ischiatico descendentes recipit surculos, alios *ischiaticæ*, sub tendinibus flexorum cruris & ad nervum ischiaticum prolabentes, alios ex ramo *profundissimo iliacæ*, in fossa trochanterica propullulantes. Sed cum ramis denique in eadem fossa a *trochanterica circumflexæ externæ* natis & cum *transversis* ejusdem surculis ad radicem trochanteris majoris editis, conjungitur.

Inferior & interior hujus arteriæ posterioris ramus in copioso adipe, flexores cruris a femore quodammodo separante, prope tuber ischii ad eosdem adscendit, & multifidis suis ramis transversim ad tricipitem magnum, musculos flexores omnes & tuber ipsum excurrit, quo loco cum *ischiatica* & *pudenda* ramis minutis coit.

Sic editis *arteriis circumflexis*, truncus profundæ ad locum ſupra indicatum declinat & communi fini muſc. pectinei, adductoris brevis atque vaſti interni quaſi adglutinatus, ad adductoris longi oram ſuperiorem vel pauliſper ſupra illam excurrere ſolet. Retrorſum vero ex ſinu ſuo emittit arterias, quæ per muſculos ſigillatim evectæ, in poſteriore femore diſperguntur, truncusque ipſe demum reliquus ſimili ratione ad poſteriora defertur. Arteriæ, quas dicunt *perforantes*, & in *primam*, *ſecundam*, *tertiam* & *quartam* diſtinguunt, ex his eæ ſunt, quæ tricipitem magnum poſterius vere perforant. Cæteræ minores, ſi quæ adſunt, his intercedentes, adductorum carne penetrata, in muſculis femori adglutinatis effluunt. Sed communiter binas tantum perforantes obſervamus, ex quibus infima continuatio eſt trunci & vel indiviſa muſculum permeat, vel etiam in duos tresve majores ramos, ſeparatim muſculum pertuſuros, ſejuncta exiſtit.

Perforans prima ſpatium inter pectineum & adductorem brevem, vel ipſum muſculum prope vaſtum internum pervadit tumque inter os femoris adductoremque magnum, quem poſterius offendit, paulo infra trochanterem minorem oblique extrorſum circumducitur & ad pollicis a trochantere majore circiter diſtantiam, hunc quoque muſculum trajicit, ſub gluteo maximo ultimas ſuas propagines emiſſura. Vaſto interno, tricipiti brevi magnoque, quadrato & trochanteri ſub primo ſuo decurſu ſurculos porrigit. Poſtea dimittit *ramum tranſverſum* inter os & tricipitem magnum adrepentem &, tendine glutei maximi trajecto, in vaſti externi carne, novis ſub diviſionibus, cum *circumflexæ externæ* ramis tranſverſis coaleſcentem. Idem vero ramus ab interna parte glutei quoſdam adſcendentes, ad hunc muſculum & nervum iſchiaticum diſtribuendos, & arteriæ *iſchiaticæ arteriis deſcendentibus* occurrentes, edit ſurculos. Porro arteriam *nutritiam* quandam gignit, quæ deſcendit & in ſuperficie oſſis cum *perforante ſecunda* copulatur. Alia, vel ex trunco, vel ex hocce ramo nata, muſculi tricipitis fibras tranſgrediens, cum arteria *trochanterica poſteriore* coadunatur. Dum in vaſtum externum delabitur arteria, perforantes emittit ad faſciam latam cutemque.

Tum *ramum deſcendentem*, peculiari loco, interiore quam truncus, adductorem magnum perforantem progignit, qui ad flexorum occultatam ſuperficiem decurrit. Hic ex unico, ſed mox multifido trunco cuique flexorum & tricipiti magno plures largitur ramos, & ſæpe

adeo longe excurrit, ut demum in ſuperficie horum & in profunditate carnis paſſim cum recurrentibus ramis *perforantis ſecundæ* &, deficientibus his, cum *perforante ſuperiore arteriæ femoralis*, huc quoque delata, anaſtomoſes ineat. Sic *perforans prima*, quando craſſior, ramis ſuis deſcendentibus officia *perforantis ſecundæ* implet & anaſtomoſes cum *perforante* ſuperficialis trunci format notatu digniſſimas. Plerumque tamen *perforantis primæ* rami non ultra primam tertiam partem flexorum excurrunt & in ea regione cum *ſecundæ* reflexis arteriis unice copulantur. A circumflexæ internæ ramo inferiore pronatos fuiſſe vidimus, jamque in ſolum tricipitem excurriſſe, jam vero in ſemimembranoſum, bicipitem, nervum atque etiam glutei maximi inferiorem carnem. Quandoque etiam nonnulli rami, tam ex *perforante prima*, quam *ſecunda*, in tricipitis magni nervique ſuperficie obambulant, & varias pulcherrimas formant cum *inferioribus* huc reflexis arteriis anaſtomoſes.

Perforans ſecunda ſpatium perforat adductoris longi & brevis, vel etiam adductorem longum, tum vero inter femur & adductorem magnum extrorſum & deorſum oblique contorquetur, atque demum ex eo muſculo prope lineam aſperam in medio femore oblique exſurgit. Sed, ſicuti ſupra notavimus, contingit nonnunquam, ut arteria ſub hoc ſuo inter muſculum vel demum bicipitem brevem atque femur reptatu, binis vel tribus aliis locis, ſed interius quam truncus, notabilibus ramis tricipitem pertundat, *perforantium* nomine etiam inſigniendis.

In deſcribendis ab hac perforante ſubortis ſurculis, de iis primum agamus, qui, antequam trunculus extra tricipitem emittitur, propullulant. Et hi ſunt, 1) *rami* ad vaſtum internum & adductorem longum; 2) *ramus* alius ad vaſtum internum tendens & *duas nutritias*, adſcendentes & deſcendentes, cumque *nutritia magna* coëuntes, gignens; 3) *rami* in adductore magno pluribus locis rareſcentes; 4) *ramus* ad trochanterem adſcendens cumque *perforante prima* & *trochanterica* communicans; 5) *ramus exterior ſuperior tranſverſus*, paulo infra glutei magni tendinem ad vaſtum externum circumflexus; in quo muſculo, datis prius vaſto externo & cuti arteriolis, cum *ramis* tranſverſis arteriæ deſcendentis majoris *circumflexæ externæ* variis locis coit: 6) *ramus exterior inferior*, duobus digitis infra trochanterem natus. Hic, ob *nutritiam magnam* femoris ſuperiorem, quam gignit, memoratu digniſſimus, oblique ad bicipitis brevis ori-

ginem circum os excurrit, eoque trajecto, a vasto externo conditur, quo in ejus carne arteriæ *descendentis majoris inferiores* transversales surculos, ad patellam usque sæpe delabentes recipiat. Ipsa etiam non raro ad patellam excurrit & cum articularibus anastomoses varias init. Sed ramus, quem proprie *nutritiam* appellamus, in duas iterum abit arterias, quarum *exterior* in ipso osse sese abdit, altera *interna* in linea aspera longe descendit, quo cum *nutritia inferiore*, a *perforante inferiore* femoralis superficialis nata, prius conjungatur. Observare vero hîc convenit, ramum *exteriorem inferiorem* ipsamque *nutritiam* nonnunquam ex arteria *profunda*, propriis trunculis, adductorem brevem perforantibus, scaturire, tumque prædictum cursum seorsim expedire. 7) *Rami* exeunt, partim in capite brevi bicipitis consumti, partim vero, perforato hoc musculo, in vasto externo cum *ramo* majusculo *arteriæ femoralis* coëuntes.

Reliquum truncum jam extra tricipitem magnum sub flexoribus conspicimus, ubi mox bipartitur, quo tam flexoribus externis, quam internis propagines suas porrigere queat. Adit scilicet semimembranosum, semitendinosum atque bicipitem longum brevemque. Quisque ramus, carnem attingens, plus minusve multifidus fit, & nonnullis reflexis ramis cum *perforantis primæ descendentibus* coit, aliis vero cum ramo *perforante superiore superficialis* copulatur. Plures in nervo ischiatico adjacente excurrunt.

Si plures adsunt *Perforantes*, qua demum cunque ratione exoriantur, hæ priori similem pone flexores subeunt divisionem inque illis sursum & deorsum inter se communicant.

Femoralis superficialis, quæ detracta cute a fascia lata tantum obtegitur, & inter vastum atque tricipitem ad poplitem vergit, ante ejus per tendinem communem, in quo obliquus quasi canalis pro arteria recipienda exsculptus est, immersionem, ramos numerosos minutos incerta ratione ad glandulas inguinales, sartorium perque hunc ad cutem, ad vastum internum, adductorem longum & brevem atque gracilem anteriorem dimittit. Sartorius sigillatim & gracilis 4 vel 6 novos accipiunt surculos. Sed omnium maximi sunt ii, quos rectum anteriorem & cruralem adire supra diximus, qui vero, crebro a *profunda* enati, hîc sæpissime desiderantur.

Jam vero arteria, indicato loco sese abditura, vel ad ipsum poplitem delapsa, notabiliores, constantiores & magnos edit ramos,

quos sequenti ordine frequenter suum absolvere curriculum observare contigit.

1.mus *Ramus anastomoticus magnus* est, qui, ex interna trunci facie, sub tricipitis tendine communi oboriens, iterum ad hunc tendinem sursum reflectitur, & eo pertuso, in interno femoris latere sub vasto interno serpentinis flexionibus & multiplicatis ramis oberrat. Exhibet scilicet, ante immersionem, *arteriam*, quæ sartorii carnem adit cutemque, atque *aliam*, quæ sartorii tendinis lateri exteriori adposita, commissuram genu transcendit, in crure sæpe longe descendit, vel, ad anteriora reflexa, in cute & fascia lata, crus circumcingente, partim evanescit, partim etiam cum *articularibus inferioribus* atque *recurrente tibialis anterioris* inosculatur. Ad tricipitem & flexores cruris ramos emisisse illust. HALLER narrat. Sæpe etiam ramus, qui sartorium comitatur, seorsim a poplitea oritur. Sed trunculi a vasto interno recepti propago, *arteriam* edit, musculum prope rectum iterum penetrantem, quo arteriæ a *circumflexa externa* natæ, & e recto prolabenti occurrat. Hanc sæpe duplicem & ad patellam usque in superficie musculorum descendentem vidi, fuitque valde arteriis *articularibus internis* irretita. *Multi* porro *rami* in vasto interno consumuntur. *Alius* demum infimus hujus trunculi ramus in comitatu tendinis tricipitis, quo tamen obtegitur, ad genu tendit, & sub cursu suo arteriam gignit, quæ sub ligamento laterali in periosteo condyli ad extensorum tendinem communem, & superato illo, ad condylum externum properat. Sic totum femoris extremum transgreditur, &, cum *articulari externa superiore* atque *inferiore* conjuncta, arcum format pulcherrimum, numerosas arterias cavitati articulationis largiens.

2) *Ramus perforans superior femoralis superficialis* e latere exteriore trunci, jam a tendine tricipitis occultati, exit. Hocce nomen eam ob caussam arteriæ injunxi, quum, ad poplitem deflexa, sæpissime tricipitem seorsim perforet & retrorsum ad flexores femoris feratur. Simili porro ratione ibi in ramos internos & externos multifidos dividitur, quorum ii, qui in carne vel superficie flexorum adscendunt, *perforantis secundæ profundæ* ramos descendentes; qui vero descendunt, surculos *perforantis inferioris femoralis* reflexos recipiunt. Qui bicipitem longum comitabatur, maximus fuit, & præcipue *perforanti profundæ* injunctus.

3) *Ramus perforans inferior* priori proximus eft & infignis ramus, ex trunco, aliquantifper magis ad pofteriora declinato, oriens. Hic, ab adductoris magni inferiore carne tectus, transverfim, paulo fupra trunci capitalis in poplite delapfum, in fuperficie pofteriore femoris ad bicipitem brevem fertur; tum vero, perforato illo mufculo, vaftum externum eo loco, quo conjunctim cum bicipite brevi adfigitur femori, ingreditur. Sic demum ramos plures, licet minutos, *arteriæ defcendentis majoris circumflexæ* & *articularis popliteæ* excipit, cum quibus varias init communicationes. Nonnunquam etiam alius, ex eodem trunculo inferius propullulans, & primum defcendens, ad vaftum ex tranfverfo flectitur, demumque mufculum cruralem attingit, cum *defcendente altera* coiturus. Sed, dum cavum poplitis hicce *perforans* tranfgreditur, ramum ad mufculum femimembranofum emittere folet, qui in fuperficie carnis cum priore *perforante*, demumque cum *articularis fuperioris* quodam furculo, huc emiffo, inofculatur. Sique prior defideratur ramus, in ipfa femoris fuperficie furculus defcendit, cum articulari coiturus. *Nutritiam magnam inferiorem* etiam gignit eo loco, quo trunculus a bicipite brevi, varios hic accipiente furculos, occultatur. Hæc alte in fuperficie offis adfcendit &, in plures partita ramos, cum *nutritia altera interna perforantis fecundæ* irretitur.

Arteriam hanc alteram perforantem duplicem invenire femel mihi contigit. Ex trunco paulo inferius propullulabat, & vix emiffa, nutritiam quandam offerebat, fub vafto interno in interiore offis facie adfcendentem & cum *defcendente minore circumflexæ*, *articulari fuperiore interna* & *ramo anaftomotico magno* cohærentem. Cæterum nullos ad flexores porrigebat ramos.

Confiteri tamen oportet, binos ultimos ramos in diftribuendis fuis furculis infinite ludere, ita ut defcriptione ad quodcunque cadaver adaptata vix, ac ne vix quidem comprehendi poffint. Ex repetitis tamen meis diffectionibus id pro certo habeo, duos vel tres, quos *perforantes* appellare vellem, exoriri, hos trunculis fuis ad externum latus præcipue conflecti cumque rete vafculofo genu jungi, nutritiam inferiorem ex iifdem gigni, & ramos infuper, nunc pauciores, nunc numerofiores, communicantes ad flexores cum profunda elevari.

Truncus femoralis prædicto modo ad cavum poplitis per tricipitis tendinem delatus, oblique extrorsum descendit, demumque inter condylos femoris, commissura genu transgressa, inter bina gastrocnemei capita decurrit, quo postmodum sub solei extremo superiore in *Tibialem posticam* & *anticam* dividatur. Et usque ad hunc divisionis locum arteriam Popliteam appellamus. Provida vero natura hoc sub cursu arteriæ, ad præcavendas, quantum fieri potest, injurias externas, non solum eam tendinibus flexorum exstantibus obvallavit, sed etiam undique copioso adipe atque demum fortiore aponeurosi, totum articulum circumvelante, obduxit. Ipsa itaque arteria in cavo poplitis tam profunde latet, ut pulsum ibi tangere non valeamus.

Singularem Poplitea in emittendis plerisque ramis suis observat rationem. Quinque scilicet producens, quas supra frequenter citavimus *articulares*, has non solum transversim a posteriore femoris latere ad anterius propellit, verum etiam in earum dispositione eum ordinem observat, ut tres supra commissuram articuli, duas vero infra eandem soleat producere. Excurrentium harum vero arteriarum directio, perfecte transversa non est, sed obliqua, & in multis ita disposita, ut *exteriores* versus truncum sub angulo acuto reflexæ adscendant, *interiores* autem descendendo poplitem transgrediantur. *Articulares* itaque *externo* genu lateri, vel *interno* addictas, in *superiores* & *inferiores* distinguunt: quintam, quæ unica est, *azygam* s. *mediam* appellare mos est.

Articularis superior externa, ab externo latere trunci supra condylum enata, in periosteo femoris versus bicipitis brevis originem adscendit, qua sub via minores sursum & deorsum periosteo, capsulæ, bicipiti, immo non raro gastrocnemeis porrigit surculos. Tum vero sub bicipitis tendine communi se condit & vastum externum penetrat inque limite hujus posteriore ea ratione dividitur, ut unus ramus musculo profunde immergatur, alter, qui sæpe duplex est & superficiei vicinior, penetrato musculo, subcutaneus in patellæ superficie obambulet. *Profundus* vero, penetrato demum vasto, cui plures, ut & condylis atque ligamento laterali mittit ramos, in periosteo condyli externi multifidus circumludit, ibique cum *articulari externa inferiore* & *perforantibus femoralis superficialis* variis locis communicat; tum vero ad condylum internum transversim tendit, quo

articularibus internis occurrat. Alter *ſuperficialis* ramus, dum vaſti externi oram anteriorem penetrat, in ſuperficie tendinis extenſorum communis *deſcendentem majorem circumflexæ* recipit & nonnunquam ſurculum *rami anaſtomotici magni*, ad hunc locum per muſculum cruralem tranſverſim projectum. Sed poſtea circa tendinem extenſorum communem in ſuperiore patellæ ora, valde licet minutus, circumvagatur & *reti vaſculoſo* ſe immiſcet. Atque ſic, eum non ſolum ad femoris internum latus propulſum, ſed & in capſam atque articulationis cavum glandulaſque minutis ramis demerſum conſpicimus.

Articularis ſuperior interna tranſverſo, vel paulum declinato ductu ſupra condylum internum ad vaſtum ejuſdem lateris incedit, atque demum, muſculo obtecta, ad patellam circumflectitur, Dum vero per poplitem ducitur, perioſteum, capſam, condylum, tendines flexorum vicinos, adipemque parvulis ſurculis adit. Perforato jam tricipitis tendine, *ramum ſuperficialem*, quem etiam ex ramo anaſtomotico magno proveniſſe obſervavimus, inter eum & vaſtum internum demittit, qui cum ramo adſcendente *articularis internæ inferioris* prope ligamentum laterale mox coit tumque deſcendendo ad patellam properat. In vicinia vero hujus & ſupra condylum, ut reti formando ſuam addat ſymbolam, multas iteratasque ſubit diviſiones, eoque circa patellam & præcipue infra illam late diſpergitur. In ligamento capſulari multi rami, ſtrata ligamenti lateralis oblique trajicientes, evaneſcunt. Sed truncus ipſe profundius tranſverſim in perioſteo ſerpit &, a vaſto interno tectus, non ſolum intra capſam, ſub quadricipitis tendine, ingreditur, verum etiam ſuis ſurculis reflexis in muſculo cum *ramo anaſtomotico magno*, cum *perforante inferiore ſuperficialis* & *deſcendentibus circumflexæ* coit. Ad tendines flexores ramos magnos longeque deſcendentes dediſſe vidi. Duplicem hanc articularem dum obſervavi, binis arteriis pollicis diſtantia interceſſit, priorque *profundi* ductum ſecuta eſt, altera vero rami *ſuperficialis*. Nonnunquam etiam *tertia ſuperior* adeſt, quæ vero minor ad capſulam, cartilaginem ſemilunarem internam & ligamentum cruciatum tantum tendit.

Articularis media ſ. *azyga*, qua originem ſuam, ut ill. HALLER optime obſervavit, multas exhibet varietates; modo enim ſolitaria paulo infra priorem ex poſteriore externa facie trunci ſeſe elevat, modo

modo ex *interna*, vel *externa superiore* prorepit, modo communi cum superioribus articularibus trunco ex poplitea provenit. Perpetua tamen est arteria, quæ in posterioribus genu ligamentis desinit. Vix vero exorta, ramulis ad periosteum femoris & condylos emissis, ad ipsum capsulæ medium inflectitur, ibique in ramum *externum* & *internum* bipartitur. *Prior* horum inter condylos posterius in capsula late pulcherrimis ramis oberrat, tumque ligamentum cruciatum & cartilagines semilunares adit, atque communicationes cum omnibus huc demersis profundis ramis inire solet. *Alter* interior adipi poplitis, ossi, ligamento cruciato & capsulæ, sed in interno femoris latere, suas porrigit propagines. Nonnunquam etiam in capsæ cava superficie ad priora sese contulit.

Articularis inferior externa, cujus ortus infra commissuram genu ab imposito plantari & gastrocnemeo musculo tegitur, pedetentim adscendit. Quando autem summum fibulæ fastigium attigit, a ligamento laterali externo & aponeurosi genu absconsa, inter femur & fibulæ caput ad anteriora transversim in sulco cartilagini semilunari internæ insculpto ad patellam prorepit. Sub ejus per poplitem incessu popliteo, soleo, gastrocnemeis, cuti, capsulæ, periosteo adipique arteriolas exhibet, atque cum *recurrente ramo* arteriæ *tibialis anticæ*, ante ejus emersionem natæ, conjungitur. Attingens autem cartilaginem supra dictam, ramum *superficialem* emittit, in cute, aponeurosi tibiæ & superficie patellæ evanescentem, simulque multis arteriolis *reti vasculoso* & præcipue *articulari internæ superiori* atque *tibialis anterioris* ramis reflexis immersum. *Aliis* minoribus arteriis cartilaginem semilunarem, capsulam & periosteum tibiæ adit. Prope patellam vero trunculus ipse, a tenaci tela cellulosa obvelatus, profundius articulationis caveam subit, ibique ad patellam & capsulam distribuitur, atque etiam alias propagines ad quadricipitis tendinem mittit. Communicat in hoc cavo pluribus locis cum *articularibus externis* & *interna superiore* atque *azyga*.

Articularis inferior interna magis quam priores primo suo sub cursu sese abdit. Inter gastrocnemeum enim & musc. popliteum ad condyli tibiæ oram internam descendendo excurrit, tum a flexorum internorum tendinibus tegitur, demumque, sub ligamento genu laterali interno condita, ad patellæ inferiorem oram reflectitur. Prioribus numerosiores edit surculos. *Alii* scilicet posterius in popliteo,

ligamento cruciato posteriore, capsula & tendinibus flexorum consumuntur, *alii* in condylo tibiæ circumludunt, *alii*, in aponeurosi exspatiantes, cum *tibiali antica* anastomoses ineunt, *alii* prope patellæ ligamentum sursum flexi, *articularibus*, *superiori* & *inferiori* variis locis inosculantur, *alii* tendini communi extensorum immerguntur, *alii* demum, in patellæ ora obambulantes, in cute ipsa extabescunt. Horum plurimi itaque superficiem genu occupant. *Profundior* autem ramus, quem veluti continuationem trunci consideramus, cartilaginem semilunarem sequitur, & in commissuræ cavo sub patella cum *externa inferiore* transverso ramo unitur, simulque innumeras arteriolas ad ligamenta alaria mucosa, capsulam atque glandulas dispescit.

Ex hac *Articularium* data descriptione facile colligitur, quibusnam arteriis formatio *retis vasculosi*, genu obducentis, debeatur; omnibus scilicet *articularibus*, junctim cum *recurrente tibiali antica*, *circumflexa externa*, *perforantibus* atque *ramo anastomotico magno*. Priores enim repetitis divisionibus circa genu tam superius, quam inferius & anterius frequenti anastomosi ita inter se irretiuntur, ut vasculoso plexu totum artum obducant.

Sed præter *articulares* Poplitea alias quoque arterias dimittit, quas, quo sermo noster totum truncum ad ejus usque novam divisionem absolvat, enumerare lubet. *Duas* scilicet ex anteriore facie trunci magnas arterias gastrocnemeis porrigit, mox multifidas, inter bina capita descendentes. Ex his quædam ad Achillis tendinem usque per superficiem musculi discurrere solet: *aliæ* soleum musculum adeunt, *aliæ* iterum carnem plantaris longi. Harum nonnullæ etiam in capsula, periosteo atque adipe sese perdunt. Nec raro flexores cruris & præcipue semimembranosus, semitendinosus, biceps atque nervus novas accipiunt arterias, quas, si perforantium superficiales rami, ad flexores delabentes, deficiunt, earum vices supplere & sursum flecti observavimus. Verum has omnes arteriæ popliteæ propagines, tam qua locum, quo gignuntur, quam decursum & magnitudinem, minus constanti submitti legi quisque cadavera perlustraturus inveniet.

Hæc qualiscunque arteriæ delineatio, quam figuræ, quibus opellam exornare placuit, illustrant, propagines ejus plurimas inter se inire anastomoses ostendit. Ex multitudine autem magna nonnullas

ſummatim recitare lubet, quo ſciamus, quantum præſidii in curando Aneuryſmate ab iis exſpectare liceat.— Communicant ſcilicet

Circumflexæ externæ rami tranſverſi ad minorem & majorem trochanterem cum *circumflexa interna*, prope criſtam ilei cum *ramo profundiſſimo iliacæ poſterioris*, ſub vaſto ext. cum *perforante prima*, atque ſub tricipite cum *ramo deſcendente trochantericæ poſterioris.* Ejuſdem *ramus deſcendens major* in recto muſculo coit cum *ramo anaſtomotico magno ſuperficialis*, in vaſto externo cum *perforante prima & ſecunda*, cumque *nutritia perforantis inferioris ſuperficialis*, prope externum patellæ marginem cum *articulari ſuperiore externa* & toto *reti vaſculoſo* patellæ, & ad internum ejuſdem cum *articulari ſuperiore interna* atque *ramo anaſtomotico magno. Deſcendens ramus minor* in interno femore cum *perforante inferiore ſuperficialis* & in externo cum *articularibus* irretitur.

Circumflexa interna præter priores, etiam cum *trunco ſuperficiali* in pectinei ſuperficie, ſub eodem muſculo cum *obturatoria*, pone & ſupra trochanterem cum *iſchiatica* & *perforante prima*, ſupra tuber iſchii cum *pudenda communi* & *iſchiatica*, ſubque flexoribus cum *perforantium binarum ramis* alit conjunctiones.

Perforans prima, exhibitis ſupra enumeratis & cum *circumflexis* conjungendis arteriis, ſub tricipite in nudo oſſe cum *perforante ſecunda* & cum pluribus aliis *perforantium* ſurculis ad flexores projectis nectitur.

Perforans ſecunda, quæ cum *circumflexa interna* tam ad magni adductoris ſupremum finem, quam etiam retro flexores & cum *circumflexæ externæ deſcendente ramo* atque *perforante prima* coaluit, magnas in flexorum ſuperficie & carne cum *perforante tertia & quarta*, vel ſi deſunt, cum *perforante ſuperiore ſuperficialis*, vel hac etiam aberrante, cum ultimis reflexis ramis *arteriæ popliteæ* habet anaſtomoſes. *Nutritia* ejus *magna* proprias ſuppeditat connexiones: alias nempe cum *deſcendente majore*, alias in linea aſpera cum *nutritia inferiore*, alias prope patellam cum *articularibus* atque denique alias in bicipite minore cum prioribus & *popliteæ* quodam ramo.

Ramus anaſtomoticus magnus ſuperficialis, recepto in muſculo recto & ſub extenſorum tendine a *circumflexa externa* ramo, cum *articularibus ſuperioribus* & per ramum tendinem ſartorii concomitantem, cum *articulari inferiore* & *recurrente tibiali* adunatur.

Perforans superior superficialis sursum pluribus in locis reflexis surculis *perforanti secundæ* & aliis descendentibus *perforanti inferiori* innectitur.

Perforans inferior superficialis, ramis in vasto interno cum *circumflexæ externæ* ramo *descendente minore* & in linea aspera cum *nutritia superiore* communicantibus, emissis, anastomoticos ramos sursum ad *perforantem superiorem* & deorsum ad *articularem sup. internam* aliosque ad ramos *popliteæ* vagos ejicit. Meminisse etiam juvat, in vastum externum reflexos surculos *descendenti* & *articulari superiori* irretiri.

Quod ad *Articulares* demum attinet, id tenendum, *inferiores* cum *recurrentibus tibialis anticæ* & *posticæ* arteriæ, & *superiores* cum *perforante inferiore superficialis*, cum *circumflexa externa* & *ramo anastomotico* multis locis concurrere.

SECTIO SECUNDA.

PARTICULA SECUNDA.

ANIMADVERSIONES IN ANEURYSMATA FEMORIS.

§. I.

Arteriarum femoris una supplet alteram.

Ex dictis constare arbitror, Arteriæ Femoralis surculos frequentiores habere inosculationes & eas ubique dispersas, singularem vasorum complicationem producere. Inficias quidem ire non possumus, quum in dispositione ramorum majorum in artubus inferioribus magnæ sæpe occurrant aberrationes, nonnullas harum conjunctionum etiam sæpe desiderari: dissectionibus vero diligentioribus observavi, quod, si arteriæ quædam deficiant, vel solito sint subtiliores, aliæ tum aliis locis multiplicentur & reliquæ tum multo majora & exstantiora ineant connubia. Femur, quod inter præparata Academica conservatur, vidi, ubi anastomoses inter circumflexam externam & articularem atque inter nutritiam & perforantem superficialis, adeo magnæ apparent, ut pennam columbinam, & quod superat, crassitie æquent. Negari igitur non potest, hos omnes ramos non solum suppetias sibi invicem ferre posse, sed trunci etiam læsi eosdem facili negotio provinciam sustinere. Phœnomenon, quod bis in

cadavere deprehendi, veritatem hujus ſententiæ ſtabilire videtur. Quum enim, injectionibus imi ventris ſubtilioribus occupatus, arteriam femoralem, ne longiorem percurrendo viam refrigeſceret cera, filo perſtringere meditarer, & fortuito, trunco, altiore loco, quam moris eſt, diviſo, arteriam ſuperficialem tantum ligatura vincirem, feliciſſime peracto labore, non tantum profundæ arterias omnes, ſed etiam totam ſuperficialem, veluti nullam paſſa eſſet preſſionem, eodem liquore diſtentam inveni. Quo manifeſto patet, conjunctionem has inter arterias adeo validam eſſe, ut in vivo atque vegeto corpore ſanguis libere ex uno in alterum truncum transferri poſſit. Femora hæc poſtea diſſecta nullam præternaturalem vaſorum diſpoſitionem, quæ aliam phœnomeni explicationem admitteret, obtulerunt. Nec unquam mihi arteriam femoralem ſuperficialem duplicem videre licuit, qualem celeb. GOOCH (*a*) ſe ter obſervaſſe contendit, & quod ſæpius exiſtere illi eo magis probabile videtur, cum ſine ejusmodi ſingulari arteriarum ſtructura fieri non poſſe credat, ut, hac lino conſtricta, rami profundæ ſuperſtites ad vitalem laticem omnem circumvehendum ſufficiant. Hujus celeberrimi Viri obſervationibus fidem detrahere ego quidem non auſim; ſi vero perpendo, eum (dum poſt reſectum femur in carne vivi hominis varietatem hanc detexerit,) tranſciſſum tantum arteriarum extremum examinare potuiſſe; juſta mihi oboritur ſuſpicio, ſi amputatio ſupra femoralis arteriæ in adductorem immerſionem fuerit inſtituta, arteriam perforantem ſecundam, aliquando ſolito longius decurrentem & præ more craſſiorem, pro altera ſuperficiali habitam fuiſſe.

Sed experimenta cel. GEORG. MARTIN (*b*), GOOCH (*c*) & REVANS in cane inſtituta, cujus arteriam in medio femore una cum vena & nervo nodo præcluſerunt, qui tamen intra duodecim dies, ne minimo quidem membri remanente detrimento, perfecte fuit ſanatus, ſuaviſſimam hanc mihi confirmat opinionem, Sapientiſſimi Numinis admiranda bonitate & ſapientia ita per totam animalium œconomiam ſtatutum eſſe, ut, ſi arteriarum trunci, ob ſitum eorum ſuperficiei proximum, ictibus externis ſunt expoſiti, hi ab aliis profundius reptantibus, & cum prioribus connexis, vicariam quaſi ope-

(*a*) Philoſoph. Tranſact. T. 65. p. 37.
(*b*) Commentaria in Euſtachii Tabulas, p. 233.
(*c*) l. c.

ram sentiant. Crebra experimenta in extremitatibus superioribus atque cruribus petita, huic sententiæ suffragantur. Cur igitur femori eandem perfectionem, qua præ cæteris certe ob crassitiem suam eget, adscribere piaculum foret? Sed si etiam communicationes inter femoris binos truncos adeo subtiles statueremus, ut in statu sano liberum sanguinis commeatum admittere non possent, eam tamen in arteriæ profundæ dispositione conditionem observamus, ut facillime ejus propagines distendi & ad majorem sanguinis copiam recipiendam aptiores reddi queant. Cùm enim arteria profunda, quæ sæpe magnitudine superficialem superat, in multos & magnos statim dividatur ramos, hique, post breviorem incessum, iterum valde multifidi evadant, omnium certe horum luminum diametra trunco multo majora esse, atque adeo, singulos surculos ab hujus impulsione minorem pati expansionem & ad multo fortiorem, sine noxa, vim sustinendam aptissimos esse, adparet. Si vero porro consideramus, eos fere omnes undique molliori & facile cedente tela cellulari obduci, vero simillimum videtur, ad duplum auctam fluidi molem non tantum inter tot arterias facile dispesci, sed etiam has, si opus est, tam cito atque leniter diduci posse, ut sine ulla fere mora per novas ejusmodi vias, ad ipsum truncum, infra ejus ligaturam, sanguis revehatur.

Ex his omnibus argumentis conficitur, nullum plane esse dubium, quin, si vel truncus in superiore tertia parte femoris, vel etiam paulo infra, prope ejus per adductorem introitum, ubi cuti vicinissimus est, sed jam prius multos emisit surculos, vel etiam in poplite quo demum cunque modo lædatur, illum, vel filo, vel compressione tuto obserare, ejusque coalitum promovere possimus. Quod ad priora attinet loca, plures quidem hujus operationis possibilitatem vel prorsus negant, vel etiam adeo dubiam credunt, ut resectionem membri, ne labes corpori sincero inuratur, præferant; sed cel. GUENAULT, HEISTER (*a*), MASOTTI & SUE (*b*) paucique alii, qui pulchram satis, sed minus adcuratam de harum arteriarum communicationibus habuerunt notionem, satis tamen validis rationibus ostendere conati sunt, incolumitatem vitæ & membri tentamine mitioris medelæ non statim periclitari. De poplitis arteria autem summus rerum medica-

(*a*) HALLERI Disp. Chir. T. V, p. 133 & 155.
(*b*) Journal de Médecine Tom. 46. RAVATON pratique moderne, Tom. 3, p. 536.

rum Arbiter, ill. ab HALLER, perlustratione vasorum articularium commotus, sententiam suam ita exprimit; « quare —— apparet, utique arteriam popliteam fere eadem cum spe inter duos condylos ligari posse, aut exscindi, si Aneurysma id requisiverit, & æque bonam spem post eam resectionem de tibia pedeque superesse ». Vix vero sperare licet, hypogastricæ arterias, nempe obturatoriam, ischiaticam, iliacam posteriorem & pudendam, quas omnes etiam cum profunda coire scimus, tantam dilatationem subire posse, ut, si femoralis arteria supra primam divisionem ligetur, ad nutriendum membrum sufficiant. Licet enim ex cel. GUATTANI (*a*) experimentis constet, aquam colore flavo tinctam & calefactam, si arte in arteriam iliacam internam pellitur, arterias femoris larga copia penetrare, hisque abscissis, ex minoribus ejus surculis abunde depluere; vereor tamen, ne liquor crassior, qualis sanguis est, multo difficilius easdem pervadat vias, vel laticis hujus vitalis portio, ægrius transmissa, insufficiens præbeat membro nutrimen. *Hypogastrica ægre supplere femoralem potest.*

§. II.

Quod theoretica partium consideratio adeo probabile fecit; ut de exitu operationis felici, æque ac in brachio, vix dubitari possit, illud experientia quoque ipsa comprobat. Exempla, quæ coalitionem sine ulla membri jactura promotam fuisse aperte demonstrant, breviter adferam. Et recentissimum multisque nominibus memorabilem primo adducam casum, quem ill. ACREL (*b*) protulit, unde etiam intrepidæ Ejus & prudentissimæ sagacitatis videmus indicium. Scorbuto atque febre tertiana protracta quam maxime debilitato militi cuidam permoleste accidit, ut cultro incaute, septem pollicum a ligamento Fallopiano distantia, vulnus femori suo interno infligens, arteriam ipsam simul aperiret, quo spumeus torrens initio tam vehementer prosiluit, ut animo fere linqueretur læsus: proprio vero marte demum hac vice substitit. Caute tamen Medicus vocatus, ad præcludendum sanguinis erumpentis exitum, spleniolis & fasciis membrum constrinxit, eoque ad duodecimum usque diem novos *Aneurysmata femoris operatione sanata.*

(*a*) Epicrisis ad Casum 16, l. c.
(*b*) Kongl. Vetenskaps Acad. Handl. a. 1777, p. 83.

hæmorrhagiæ insultus impedire potuit. Cum vero jam tertio aut quinto quoque die vulnusculum iterum sanguinem funderet, & vigesimo die tumor aneurysmaticus cum pulsu distinctissimo exsurgeret, isque, octo præterlapsis diebus, rupturam minaretur, operationi æger sese subjecit, quam ill. ACREL ob magnitudinem & suffusionem, non compressione, sed ligatura perfecit. Repurgato nempe, post incisionem primam, vulnere a concreto jamque valde fœtente sanguine, & denudata, donec injiciendæ ligaturæ locus in conspectum veniret, arteria, quam farciminis instar ad 8 linearum diametrum & manus transversæ longitudinem dilatatam invenit, primam superiorem ligaturam applicavit. Cum vero inferiorem contraheret, ex inopinato arteria supra superiorem ligaturam disrupit, unde tanta vehementia vitalis latex prorupit, ut intra minuti spatium quatuor ad minimum libræ effluxerint. His in horrendis angustiis, cum nec nova ligatura, nec torcularis contractione hæmorrhagia sisti posset, in trunco ipso, dum ex inguine prolabitur, pollicibus firmiter admotis, compressionem instituere placuit, quo effluxus substitit. Atque tum, spongiæ frustulis ad arteriam disruptam directis, compressionem tentare coactus fuit. Eorumque effectus, toto cavo his ipsis repleto, jam exoptatissimus fuit. Sed vim comprimentem adaugere meditans, laminam ferream, formæ femoris adaptatam & globo in concavam faciem ferruminato instructam, femori ita applicavit, ut globus in arteriam disruptam vim suam exerceret. Atque sic, nec nova hæmorrhagia, nec ullum aliud incommodum, a ligata & compressa arteria metuendum, sub reliqua cura spem perfectæ curationis conceptam sufflaminavit. Nam ultimo spongiæ frustulo ex vulnere, optime suppurante, decimo octavo die exemto, ad perfectam consolidationem vulnus adeo festinavit, ut, septem præterlapsis septimanis, firma obductum fuerit cicatrice. Terrorem quidem sub ipsa cura dolor quidam pedis & inprimis halucis vehementissimus, & viginti dies durans, excitavit; præcipue cum post inflammationem, podagricæ similem, hic ipse gangræna & carie corriperetur. Cum vero totum membrum naturalem retineret calorem &, exstirpatis phalangibus binis, malum non altius proserperet, veritati consentaneum videtur, nutrimenti quendam defectum, hancce corruptelam nullo modo excitasse, sed potius læsionem vehementiorem, in eodem digito ante plures annos securi factam, qua organica hujus

structura

ſtructura non parum fuit perturbata, hujus phœnomeni cauſſam fuiſſe. Poſt duos menſes ſanus atque vegetus Noſocomium reliquit.

Alium caſum, huic ſimilem, cel. LESLIE (*a*) in commentariis Edinburgicis nobis reliquit. Juvenis quidam ſcalpellum femori infligens, acumine arteriam eo loco, quo adductores penetrat, vulneraverat. Cum vero ſanguis ſimul ſub cute diffunderetur, hæmorrhagia mox remittere viſa eſt. Operationem igitur, cum Aneuryſma, uſque eo contemtum, terribili vehementia per cutem ſanguinem diffunderet, quantocyus ligatura, truncum obſerando, ſuſcepit. Poſt dimidium vero horæ nova hæmorrhagia a ruptura arteriæ ſupra nodum exorta eſt, quæ tamen, diſſectione altius inſtituta & novo filo applicato, conquievit. Coiit demum vulnus & æger fractas cito omnino recuperavit vires.

In commentatione a Chirurgo Mancunienſi, cl. BURCHALL (*b*) Societati Medicæ Londinenſi exhibita, exſtat exemplum Aneuryſmatis ligati & ſine ullo in crure relicto incommodo ſanati, quod breviter enarrare liceat. Apice forcipis intra crura compreſſi, vir quidam fortis & robuſtus arteriam ipſam ſauciaverat, quo, hæmorrhagia cohibita, & vulnere cutaneo coalito, tumor aneuryſmaticus ſpurius enatus eſt. Hunc poſtea incidit, &, ſanguine grumoſo ſeparato, ſupra ac infra vulnus detectum truncum filo ligavit: unde poſtmodum coalitio vulneris tam proſpere ſucceſſit, ut æger ſine ullo incommodo officiis ſuis vacare potuerit.

Quam cel. Viri DE HAEN & PLENCK (*c*) exhibuerunt hiſtoriam Aneuryſmatis ſpurii, a cl. LEBER ligaturæ ope ſanati, carptim tantum, quum ratione formationis cum prioribus conveniat, proferam. Vigeſimo ſeptimo vulneris inflicti die ad Noſocomium transferebatur æger genis collapſis pallidus, viribus fere exhauſtus & febre cum pulſu debili, tuſſi frequenti atque anxietate jam correptus. Vulnus ipſum externum ſponte quidem conſolidatum, ſed totum membrum ad pedem uſque œdematoſum & frigidum invenerunt. Inciſione peracta & ſacco aneuryſmatico, qui ad quinque libras cruore circumcinctus erat, abſterſo, ligaturam in ſuperiore arteriæ extremo applicavit operator, ſed poſt aliquot horas, hæmorrhagia

(*a*) Medical Commentaries of the Edinb. Soc. verſio Germ. T. 2, P. 2, p. 181.
(*b*) Medic. obſerv. and Inquir. vol. III, p. 106.
(*c*) Rat. Med. T. VII, p. 1. PLENCKS Sammlungen und Beob. Tom. II, p. 37.

vehementi iterum oborta, in altero spongiæ adminiculo vinculum arteriæ imposuit, quum ex illo maximo nisu sanguinem effluere observaret. Sic ad octavum diem omnia in meliorem statum vergebant; sed, a sanguine tamen, inter musculos effuso jamque putrescente, humores adeo erant contaminati, atque ipsa adjacentium partium structura adeo corrupta, ut indicato die totum vulnus repente gangræna correptum conspiceretur. Ad novum hunc debellandum terribilem morbum, præstantissima remedia, & inter alia enormem & plane inauditam quantitatem pulveris peruviani, tam externe, quam interne, per plures menses adhibuerunt; quibus omnibus gangræna, quæ jam sopita apparuit, jam vero iterum ad graviores strages excitandas revertere visa est, tam feliciter discussa demum fuit, ut latissimum ulcus pedetentim contractum perfectam acciperet coalitionem, & æger sanitati restitutus suis, ut antea, pedibus uti posset. Nemini certe in mentem venire potest, quod gangræna hæc a defectu nutrimenti suam sumserit originem. Nam hæmorrhagia altera, a neglecta inferiore ligatura oborta, & calor membri, jam secundo die restitutus, manifestum præbuerunt signum, circulationem per vasa lateralia expeditam fuisse atque liberrimam.

Descriptio casus JOHANNIS TRULLI, Chirurgi atque Lithotomi sui temporis celebris, a MARCO AURELIO SEVERINO (a) nobis exhibita, per instrumentum ignivomum in arteriam eandem productæ dilacerationis, sed ligaturæ ope tam prospere sanatæ, ut nil, nisi molestiarum toleratarum vivida recordatio remanserit, optime quoque demonstrat, quid in hoc duplici ex caussa gravissimo malo a benigna exspectandum sit natura. Glans enim plumbea femur perfodiens, duas tertias arteriæ destruxerat, & ingens effusi sanguinis copia, sex libras pondere superans, Aneurysma formatum a circumjacentibus partibus undique separaverat, ut in medio coagulo quasi nataret. Sed filo supra atque infra tumorem adducto, nec ipsa læsio, nec vastissimæ, per sanguinem ad quadragesimum diem hic stagnantem, ast putredinis contractæ nulla indicia prodentem, dissolutiones ulla produxerunt coalitionis impedimenta.

Ob sua in artem Chirurgicam merita famosissimus GUATTANI adeo exiguam generatim, si de cura arteriæ femoralis & popliteæ agitur,

(a) De Medicina efficaci. Francofurti 1646, lib. 1, P. 2, p. 51.

ligaturæ, quæ ejus ſpem defraudaverat, habet fidem, ut operationem Aneuryſmatis a cl. SAVIARD felici omine ſuſceptam, in ramum quendam, nec in truncum ipſum femoralem inſtitutam fuiſſe adſerat. Validis etiam oſtendit argumentis Aneuryſmata in inguinis regione hujus uſum non admittere. Cum enim ad detegendum truncum, adeo profunde hic poſitum, tam ampla infligenda foret plaga, ut cavum abdominis quoque aperiri deberet, &, nec ad cohibendum ſanguinem ullus torculam applicandi inveniatur locus, nec a ſuperioribus minutis vaſis communicantibus quidquam ſit exſpectandum, conſultius eſſe credit in tam ancipiti caſu ad compreſſionem confugere.

Ex decima quarta apud hunc Auctorem morbi hiſtoria etiam eluceſcit, illum non fruſtra hanc fovere opinionem. Agaſoni nempe, ſolitis ex militia veneris ſæpiſſime reportatis vulneribus, in inguine prope ligamentum Fallopii Aneuryſma verum pomi magnitudine excrevit, cujus ortum nixui fortiori adſcripſit. Quum vero efficaciorem medelam in hoc periculoſiſſimo loco adhibere temerarium crederet, faſciarum uſum continuum & quietem commendavit. Hoc conſilio, licet regulis præſcriptis non exacte vitam adtemperaret, ad tam parvam poſt tres annos tumor fuit redactus molem, ut ſpes perfectæ curationis ſubnaſceretur. Sed jam methodi hujus lenioris pertæſus æger, rhedarii munus iterum in ſe ſuſcepit, unde paucis ſeptimanis tumor ad eum gradum increvit, ut, febre ſimul exorta, lectum occupare cogeretur. Chirurgus vero accerſitus, operatione intrepide inſtituta, lino cruorem inhibere conatus eſt; verum tertio die miſer gangræna correptus ſuccubuit.

Sed memorabilis ſequens ejus obſervatio contra priorem vehementer dimicare videtur. Tumor, in plica inguinis, præeuntibus pertinaciſſimis doloribus, obortus, mollis erat & indolens, pulſum nullum edebat, ſed fluctuationem ſubcutaneam ſat exquiſitam prodebat, quibus ſignis, abſceſſum mentientibus, commotus, eum cultro aperiendum curavit. Sed a torrente, magna vi proſiliente, error commiſſus mox adparuit, quem, collectione ſanguinis, totum ſpatium inter pubem atque ilia replente, emiſſa, fortiſſima in arteriam compreſſione, quantum potuit, corrigere ſtuduit. Hæc illum quoque effectum præſtitit, ut die decima tertia, apparatu ablato, nullum amplius ſanguinem funderet vulnus, ſed optimam admitteret

consolidationem. Vero simile videtur, arteriam femoralem supra inguen jam divisam fuisse; nam alioquin, toto trunco compresso, vix ausa tam fortunate cessissent.

§. III.

Vulnera arteriæ femoralis sanata.

Supra allatis observationibus coalitionem arteriæ femoralis Aneurysmate obsessæ, vel ligatura, vel compressione fortiore promovere didicimus. Sed neque desunt exempla vulnerum arteriæ ejusdem recentium & nullo Aneurysmate conjunctorum, sola compressione & apta cæterum deligatione consolidatorum. Bina eorum tantum illustrationis caussa adferam.

Primum a cel. HEISTER (*a*) sumam. Sutor quidam Helmstadiensis cultrum, per infortunium, ad sex circiter digitos transversos supra genu inflixerat, ut ex vulnere arteriæ mox vehementissime prosiliret sanguis. Variis ad profluvium cohibendum adminiculis in cassum adhibitis, machina tortili primum ejus impetum cel. HEISTER suspendit, tum lineamentis carptis, alcohole imbutis, vulnus replevit, his lycoperdon superimposuit, super hoc splenia crassa gradatim majora vulneri, atque alium longiorem tractui femoralis arteriæ imposuit, demumque fascia firmiter femur a vulnere ad plicam inguinis usque circumduxit. In quinta vero deligatione, quo vulnusculum tanto melius comprimeretur & Aneurysma consecutivum averti posset, primo splenio, vulneri proximo, laminam ovatam metallicam immittendam curavit, eaque ad perfectam conglutinationem usque, duorum mensium tempore feliciter succedentem, usus est. Torculare etiam, (quod adeo adstringi in similibus casibus curat, ut non quidem vehementem in loco dolorem, sed constrictionem & dolorificam sensationem modicam æger percipiat,) primis quatuor septimanis femur compressit, &, absoluta demum cura, lorium coriaceum lamina ferrea corio obducta eo loco, ubi vulnus fuit, instructum, & ope fibularum cingendum atque constringendum, diu postea femori firmiter applicavit. Hac instituta methodo, nisi omnia me fallunt, tota arteria coaluit.

Alterum ex Diario Medico, gallice scripto (*b*), depromtum cl. JUSSY communicat. Arteria cultello etiam sauciata magno impetu

(*a*) HALLER Differt. Chir. Tom. v, p. 131.
(*b*) Journal de Médecine, Tom. XLII.

fanguinem ejecerat, fed binis pollicibus primum, atque dein torcula effluvio fufpenfo, fpleniis craffis, ad latera vulnufculi applicatis, & fafcia arteriam tam firmiter compreffit, ut quatuor feptimanarum curfu totum malum coaluerit. Sub cura autem, torcula Petitiana ufus, fanguinis per arteriam curfum non quidem fupprimere fed moderare tentavit. An in hoc cafu arteria lumen fuum apertum confervaverit, non dicam.

§. IV.

Poplitis fanata Aneurysmata.

Jam etiam quædam documenta arteriæ popliteæ feliciter alligatæ, vel alio modo deftructæ, ex optimis fcriptoribus GUATTANI & MASOTTI adferam. Rariffime Aneurysmata fpuria in poplitis cavitate obfervantur; vera autem atque mixta communiter, eaque fæpe ad ingentem protuberant molem. Celeb. MATANI Aneurysma poplitis defcribit, cujus cavum fedecim libras fanguinis congrumati continebat.

Librum cel. GUATTANI pervolventes, ditiffimum obfervationum, Aneurysmatum horum naturam explicantium, penu deprehendimus, & fumma adficimur voluptate, quod mitiffima ejus methodus, quinque morborum hiftoriis comprobata, quæ cultri ufum non expofcit, fed tantum loci affecti circumvolutione & æquali, ut fupra diximus, coarctatione peragitur, tam profpero gavifa fuerit fucceffu. Chirurgo autem hoc dexterrimo dignum fuit, ut ipfe experiretur, annon etiam altera via fperatam liceret attingere metam. In Aneurysma igitur, quod fpurii figna plura monftrabat, & ovi anferini erat magnitudine, præmiffa fafciarum ope, æquali compreffione, venæfectione repetita & diæta tenui, quibus omnibus tumor jam imminui vifus eft, operationem cruentam inftituit & ligatura arteriam perftrinxit. Et licet incifionem ad 10 pollices extendere cogeretur, quo fuppuratio vehemens non potuit evitari, reliqua tamen cura cito atque jucunde fuit abfoluta.

De Chirurgo (*a*) etiam narrat, qui Aneurysma poplitis, pro abfceffu habitum, cultro incaute incidit, errore vero vix perfpecto, confeftim ipfam arteriam compreffione valida obferavit, & poftea aptam curæ perficiendæ deligationem in ufum adhibuit. Sorte autem exoptata accidit, ut hujus viri, poft quindecim annos febre quadam

(*a*) Similem cafum legimus in *Journal de Médecine* Tom. XLIX a cl. NOLLESON.

extincti, cadaver examinare licuerit, quo jucundo spectaculo ipsam arteriam in poplitis regione perfecte clausam & ligamento similem, supra vero & infra cylindrico suo lumine adhuc præditam observavit.

Masotti (a) utramque quidem methodum suas mereri laudes adserit, sed tamen, cum œdema, quod communissimum est hujus morbi symptoma, compressione Guattaniana cito suppurationes gignat fatales, ligaturam præferre videtur. Quo igitur dolores sævissimos, quibus hoc morbo laborantes excruciari solent, imminueret, & tumoris cum subjacente osse ac vena adunationem, atque ejusdem dilatationem ulteriorem, qua plures rami anastomotici destrui possunt, præcaveret, vasculi alligationem in casibus obviis exercuit. Spe vero defraudatum non fuisse, inter alias, observatio p. 531 exhibita, demonstrat; quæ vero hic alii rarissimæ, opinioni circa vasculorum communicationes quam maxime faventi, locum cedet. Rusticus (b) quidam, dum impiger laboribus suis vacaret, se dolore repentino in poplite sinistro corripi sensit, quem tumor insecutus est aneurysmaticus. Medelam vero adversus hoc malum in dies ingravescens exoptanti, resectionem membri commendabant Chirurgi; sed cum illam vehementer aversaretur, & sorti potius se committere vellet, pedetentim inflammatione prægressa, in vicinia Aneurysmatis pus ea abundantia colligebatur, ut per cutem exesam erumperet. Erat autem pus sanguinolentum & adeo acre, ut, protractiore ejus excretione, omnis non solum, quæ poplitem implet, cellulositas solveretur, sed tota arteria, sine ulla oborta hæmorrhagia, & nervus quoque demum destrueretur. Sed imminuta postea sensim suppuratione, ulcus consolidationem, conservato crure, licet paralytico, admisit. Mirum sane, quod totus saccus sine hæmorrhagiæ insultibus & sine ullis ad avertendos illos subsidiis a pure fuerit resolutus. Certe coagulatus sanguis adeo prius compresserat arteriam, ut hac perfecte concreta, sanguis per vasa collateralia ad inferiora propelleretur.

§. V.

Ergo non temere resecandum membrum.

Et sic vivis, ut dici solet, exemplis, quorum numerum alii, uberiorem auctorum scripta pervolvendi occasionem nacti, pluribus

(a) Masotti sull' aneurysma del poplite. Firenze 1772. Cavalini Istorica collezione di Casi Chirurgici Tom. 2, p. 120.
(b). Ibid. p. 24.

adaugeant, demonſtrare conatus ſum, morbos hujus arteriæ non, ut multi perhibent, ſemper fatali periculo ſtipari. Imperitioris Chirurgiæ viam multi ſedulo calcantes, reſecandum eſſe femur, ſi arteria læſa fuerit, ne ſucco alibili pars defraudata pereat, anxie clamitant. Sed peritiorum magiſtra, experientia didicimus adeo crudelis operis apparatum rejici, vel tarde adhiberi debere, atque etiam ipſam operationem, quo vaſculorum dilatatio adjuvetur, non diu eſſe ſuſpendendam, ſed tuto ſtatim inſtitui poſſe.

Quæ utendum operationis methodo.

Quum vero ea, quæ in ſectione prima protuli, normam curæ inſtituendæ ſuppeditent generalem, & deſcripti caſus rem adhuc plenius dilucident, perfunctorie tantum quæſtionem, quo in caſu circumvolutio membri, ad methodum cel. GUATTANI, ligaturæ præferri debeat, reſolvam. Illi, qui a tergo vaſa a premente ſanguine ampliari debere credunt, tutius agi ſibi perſuadent, ſi per aptam membri totius compreſſionem cura incipiatur, & tum demum, ſi malum id exigerit, vel ligatura, vel compreſſione arteriam ipſam obſerandam ſuadent. Sed ſi attentius rem conſideramus, facile patebit, in nonnullis caſibus, etſi in morbis arteriam femoralem adgredientibus conſtrictio tuto ſtatim ſuſcipi poſſit, ligaturam preſſioni, in aliis preſſionem ligaturæ anteponendam, atque demum in aliis utramque methodum eſſe rejiciendam. Sic etiam, jam preſſio totius membri æqualis & lenior, jam vero fortior & in aneuryſmaticum tumorem præcipue directa magis conducit. In recentiſſima arteriæ vulneratione, nullo adhuc formato Aneuryſmate, deligatio apta ab initio eo lubentius tentanda, cum millena teſtentur exempla, arterias lanceola apertas hoc modo faciliime fuiſſe conſolidatas. Inſtrumenta tamen, quæ ad ligandam arteriam neceſſaria ſunt, parata ſervare convenit, quo in caſu neceſſitatis ſine ambagibus adhiberi queant. Nec minus, feliciſſima experientia adnuente, in Aneuryſmate partiali vero, & præcipue ſpurio, quam diu proprietates veri non perdidit, conſtrictione faſciarum fortiore & aptis machinamentis repulſio tumoris tentari poterit. Moderatiorem vero & ſenſim tantum auctam totius membri deligationem Aneuryſmata femoris & poplitis vera univerſalia, atque ſpuria majora jubent. Cum enim communiter hoc in loco, ut ſupra oſtendimus, a cauſſa interna, in ipſa vaſorum textura latitante, exoriantur, & non raro ſubjacentia oſſa valde ſint eroſa atque ichore corrupta, ſæpe ne minimam compreſſionem ferre poſſunt, quin dolor ſimul increſcat,

tumor volumine augeatur, diffiliat, vel etiam, dum ab una ſede depellitur, in aliam exſurgat. Sed tum etiam omnis cruenta operatio præcipitem mortis adventum maturabit. Rarius in Aneuryſmate vero art. femoralis, ſine ulla illata vi oborto, coalitionem promovere conati ſunt. In poplitis Aneuryſmate promiſcue pari cum ſucceſſu utraque methodus uſurpata fuit, &, ſi quandoque male ſucceſſit, vitium humorum, morbo protractiore & carie oſſa depaſcente effectum, vel antiquius malum in venis circumrepens, acerbo huic fato originem præbuit. Cel. POTT (*a*) truncum tantum inſigni a tumore diſtantia vietum atque naturali ſua cohæſione deſtitutum obſervavit, unde opem a ligatura non petendam credit. Sed omnibus collectis argumentis, ſi comparationem inter has methodos inſtituo, plus ſane in quacunque Aneuryſmatis ſpecie ligaturæ, quam compreſſioni tribuam. Facile enim hoc in loco denudatur arteria, rarius in recentiore malo corrupta; cui, quum in ſpecie ſpuria ſimul non ſit dilatata, ligaturam, preſſione poſtea juvandam, prope læſionem injicere poſſumus; quo omnia, vel plurima vaſa communicantia probe conſervantur, minima tantum pars arteriæ hujus deſtruitur, eaque citius atque firmius coaleſcit. Sub compreſſione autem membri, cujus principalis finis is forte erit, ut lumen trunci apertum ſervetur, non ſolum accidere poteſt, ſi totus ſaccus, totusve poples, concremento ſanguineo ſit refertus, ut, etſi moderate applicetur, cavum coaleſcat; ſed etiam, ut vaſa collateralia ad nutriendum membrum adeo neceſſaria, eandem patiantur ſortem, adeoque omnis ſalutis ſpes profligetur. Sed ſi Aneuryſma verum, in quo cel. RICHTER (*b*) compreſſionem membri improbat, eam molem adquiſivit, ut maxime probabile ſit, vaſa articularia tumore eſſe comprehenſa, ſi etiam indiciis non æquivocis ſuppurationis & cariei præſentia proditur, ligaturam adhibere temerarium foret. In omni autem Aneuryſmate ſua origine ſpurio & recenti, arteriam ipſam ſine ulla ſuperflua cunctatione, cute prius inciſa, adgredi debemus, ita tamen, ut, ubi putredinis adeſt metus, compreſſionem fortiorem, ſin minus, filis binis ſupra & infra tumorem applicandis, arteriæ clauſuram promoveamus.

§.

(*a*) RICHTER l. c. Tom. V. p. 125.
(*b*) l. c. Tom. IV, p. 208.

§. VI.

Etsi omnium operationum nulla prudentiori indigeat cunctatione, quam quæ membri alicujus resectionem molitur; casus tamen existunt, ubi hæc non omitti debet (*a*). Nam, vasis collateralibus destructis, inflammatione, suppuratione &, quod pejus, carie excitata, tota membri mole vastissimis effusionibus sanguineis imbuta, & dolorifico sensu, ne minimum quidem ferente attactum, oborto, unica tantum spes in resectione membri est quærenda. Sic etiam, si post ligaturam, vel a nutrimenti defectu, vel ab irritatione, tolli nescia, vel inde orto œdemate gangræna incurrit, amputatio institui debet. Sed, quod rarius scopum hac operatione obtineamus propositum, id, ut alias rationes taceam, notandum est, quod tum demum æger membrorum mutilationem concedat, quando humorum crasis perfecte jam corrupta & vitiata existit; unde fit, ut secundum exempla a cel. GUATTANI & BROMFIELD (*b*) monstrata, vel lethalis per totam plagæ superficiem exstillans hæmorrhagia, vel gangræna, vel etiam spasmi totum corpus concutientes, miserum postea necent. *Amputationis indicatio.*

Quare etiam, cum timida præscientia futurorum & incerti eventus obscuritas multos a recta salubrique curandi curatione sæpe absterreat, quidam in gravissimis his casibus nullum adhibere remedium, sed naturæ solum rerum exitum committere consultissimum censuerunt. Benignissimam naturam id quandoque præstitisse observamus, quod nunquam ab arte fuisset exspectandum; quemadmodum etiam pulcherrimæ observationes cel. ROMMELII, GUATTANI, MASOTTI & DESLANDES (*c*) commonstrant. Ostendunt enim nonnullos, qui nec amputationi, nec operationi sese subjicere voluerunt, vel etiam, quibus ob mali vehementiam Chirurgi auxilium denegaverunt, diæta tenui, venæ sectionibus repetitis & quiete sola post aliquod tempus, sine ulla suppuratione accedente, vel sensibili rerum commutatione, perfecte fuisse sanatos. Mirum non est igitur, quod levem hanc methodum cel. VALSALVA (*d*) commendaverit, eamque postea cl. BENEVOLI, GUATTANI & DE HAËN maximi fecerint. *Naturæ in medendo Aneurysmate vires.*

(*a*) POTT remarks on that kind of Palsy of the lower limbs &c. 1779.
(*b*) Chirurgical observations and cases, p. 304 seq.
(*c*) Journal de Médecine Tom. XIV, n.° 5. Ephem. Nat. Curios. Dec. 2 Av. VII, p. 385.
(*d*) MORGAGNI de sed. & caus. morb. epist. XVII, art. 30.

D. CHRISTOPH. JACOBI TREW,

CONSILIARII ET ARCHIATRI CÆSAREI, PERSONÆ IMPERIALIS MEDICI, S. R. I. NOBILIS, S. PALATII LATERANENSIS FORIQUE IMP. AUL. COMITIS. SERENISSIMI MARGGRAVII ONOLDINO BRANDENBURGICI CONSILIARII AULICI ET ARCHIATRI ACTUALIS, PERILLUSTRIS REIPUBL. NORIMB. PHYSICI ORDINARII ET COLLEGII MEDICI SENIORIS PRIMARII, CÆSAR. ACAD. LEOPOLDINO CAROLINÆ N. C. DIRECTORIS, REG. SOCIET. SCIENT. LONDINENS. ET BEROLINENSIS ITEMQUE BOTANICÆ FLORENTINÆ SODALIS,

ANEURYSMATIS SPURII

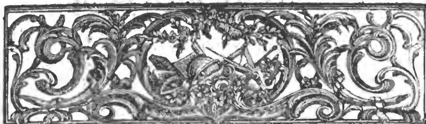
POST VENÆ BASILICÆ SECTIONEM

ORTI

HISTORIA ET CURATIO.

CUM FIGURIS.

AD EXEMPLAR NORIMBERGÆ EXCUSUM.

ANEURYSMATIS SPURII
POST VENÆ BASILICÆ SECTIONEM ORTI
HISTORIA ET CURATIO.

Opifex quidam 33 annorum, nomine *Baumann*, in oppido Hirſchbruck ditionis Norimbergenſis vitam degens ſtrictioris habitus & lacertoſus, firmaque cæterum valetudine animoque conſtanti gaudens, die 26 Maji anni ſuperioris 1747 conſuetam celebravit in brachio dextro venæ ſectionem. Chirurgi miniſter, qui eam lanceola ſaltante, Germanis *Schnepper*, adminiſtravit, adverſa fortuna una cum vena baſilica ſimul cubitæam arteriam aperuit, unde ſanguis cum impetu & magni arcus forma exſiluit.

Qui ſectionem paſſus eſt per integrum brachium illico vehementem ſenſit dolorem, &, qui eam adminiſtravit, a ſe quoque commiſſum animadvertit errorem, propterea que magnam ſanguinis quantitatem extraxit, unde patiens quoque in lipothymiam incidit antea nunquam perceptam. Chirurgus illico vulnus emplaſtro faſciaque firmiſſime conſtringebat, dolor vero per totum diem continuabat atque ægrotum in lectum conjiciebat, qui cæterum veræ cauſſæ ignarus ex vulgi tantum opinione putabat, nervum forſan quendam ſimul eſſe læſum. Altero die totus cubitus ad carpum uſque ſanguine ſuffuſus reperiebatur, indeque ad ipſum carpum valde tumidus. Chirurgi miniſter, factum hoc Magiſtrum ſuum per quinque dies celans, hiſce malis medelam adhibuit emplaſtris & variis illinamentis, tantumque effecit, ut interea dolor paululum leniretur & ſuffuſio diſſiparetur. Nihilominus tamen in loco vulneris mox tumor, amygdalæ magnitudine, in conſpectum veniebat mollis quidem tactu

& leni pressioni cedens, illico tamen semper rediens. Nocte diem 31 Maji prægressa, dolor denuo oriebatur adeo vehemens, ut patiens cogeretur, summo mane ex ipso Magistro remedium petere, qui hactenus peractorum nescius & ratus rheumatismum quendam dolorum caussam esse, pulverem sudoriferum mittebat, largum sudorem prolicientem, & post aliquot horas ægrotum ipse visitabat, tunc vero, licet prædictum tumorem ipse exploraret, & pulsum in illo, ex propria confessione, perciperet, nullum tamen aliud remedium proponebat, nisi eundem pulverem sudoriferum denuo assumendum. Ægrotus, nullam amplius fidem huic habens, brevi post ex alio chirurgo petiit consilium, qui tumori splenia spiritu quodam imbuta, atque his emplastrum defensivum imponebat. Quum vero horum applicationem exciperet tumoris inflammatio cum vesiculis hinc inde ortis atque dolorum augmento, prior chirurgus iterum revocabatur, qui tunc fomentationes cum aceto calido in usum vocabat, inflammationem quidem sedantes, reliqua vero in statu pristino relinquentes. Postea decem ferme septimanæ transigebantur, quarum decursu mox spirituosa & splenia comprimentia applicabantur, mox iterum negligebantur, neuter vero, neque chirurgus, neque ægrotus, officio suo satisfaciebat. Interea tumor sensim sensimque majus capiebat incrementum, magis magisque cubiti extensionem impediebat, atque ægrotum ad labores subeundos minus aptum reddebat. Hisce in angustiis Norimbergam demum, die nempe 21 Julii, venit, & D. WOLFG. JAC. MULLNERUM, chirurgum adiit, qui statim tumorem pro Aneurysmate declaravit simulque indicavit, in sola operatione chirurgica certam ejus medelam esse quærendam, & quum simul cl. Dn. D. JO. FRIDERICUS HERELIUS, Reipublicæ Norimbergensis Physicus ordinarius, præsens esset, hujus quoque sententiam exploravit, qui priorem confirmavit, & suasit, ut interea tumor lamina plumbea comprimeretur. His auditis ægrotus domum rediit & cum cognatis suis de suscipienda cura consilium iniit, die quoque 24 Julii plumbeam laminam applicuit, eam vero ob dolores excitatos ultra biduum sufferre haud potuit, hincque d. 26 sequente Norimbergam iterum venit. Altero die laudatus chirurgus MULLNERUS meum quoque consilium expetiit.

Explorato hinc tumore, eum ovo gallinaceo majori æqualem deprehendi, nullum vero pulsus vestigium in eo percipere potui;

durus præterea tactui se sistebat, leniter tamen undique pressus, mole multum imminui videbatur; cæterum in summo ejus vesicula obulum magna & sugillata, a plumbea lamina minus apte applicata orta, conspiciebatur. Quum nullum pulsum in hoc tumore detegere potuerim, pro spurio aneurysmate illum habendum esse certior fui, etsi tanto temporis intervallo haud latius sese diffuderit, sed circumscripto quasi spatio inclusus apparuerit. Mali curæque ejus suscipiendæ gravitas communem urgebat consultationem, cui, præter nominatum MULLNERUM & me, interfuit supra laudatus D. D. HERELIUS, ejusque Parens, Inclyti Collegii Medici Norimbergensis Seniorum primarius, ut & D. JOANN. FRID. HERMANN. ZINCK & D. JO. EBERHARDUS EIERICH, uterque ex collegio Chirurgorum nostratium.

Quum igitur tumor leni pressioni notabiliter adhuc cederet, omnium consensu concludebatur, tentandum superesse, numne ille per continuam pressionem sensim sensimque adhuc dissipari possit. Quod quo facilius succederet, pro roborandis partibus solidis expansis & resolvendo cruore coagulato, atque ex tumoris duritie valde condensato præsumendo, hocce præscribebatur infusum: rec. herbæ arnicæ cum floribus, hyperici cum floribus, erysimi, radicis rubiæ tinctorum ana drachm. ij., spiritus vini rectificatissimi unc. octo; stent in digestione per noctem, mane exprimatur & filtretur liquor. Hoc liquore imbuebantur splenia tumori applicanda; ne autem in parte a vesicula superius memorata læsa dolor inde excitaretur, hæc pro magnitudine sua emplastro defensivo prius muniebatur & postea splenia modice tantum fascia constringebantur. Nihilominus dolores mox oriebantur adeo vehementes, ut illis ferendis haud par esset ægrotus, vesicula quoque ulterius se extendebat & totus tumor inflammabatur, quare splenia dicto liquore madefacta absque ulla ferme constrictione applicabantur, nobis exspectantibus, num cutis erosio & inflammatio decrementum an incrementum captura esset. Dum vero posterius omnino, imo suspicio inde de spontanea tumoris ruptura oriretur, ne hæc minus opportuno tempore contingeret & hæmorrhagia funesta, antequam succurri posset, accederet, cautelæ loco vinculum tortile vulgare prope axillam applicabatur, sed absque notabili constrictione, debita tamen subjuncta eorum informatione, qui dies noctesque ægrotum custodiebant, quomodo, casu existente,

dirigi idem deberet. His vero circumſtantiis in melius non mutatis, omnium conſenſu nil reliquum erat, niſi omnem ſpem in ipſam operationem collocare, id quod ægroto annunciabatur, indicatis ſimul periculis, quæ per ipſam etiam hanc operationem incurrere poſſent.

Ægroto ſic ad omnia præparato, dies 3 Auguſti tandem ad operationem ſuſcipiendam deſtinatur. Interea de methodo, qua illa ſuſcipienda eſſet, cogitanti mihi in mentem veniebant, quæ primum D. D. HAMBERGERUS, in inclyta Academia Jenenſi Profeſſor celeberrimus, in Commercio litterario anno 1732, p. 107 ſeqq. poſtea vero prolixius D. NATHANAEL THEOPH. EMRICH, Uratislavienſis, in ſua Diſſertatione inaugurali ſub præſidio celeb. TEICHMEYERI Jenæ anno 1734 de ſtupendo Aneuryſmate in brachio feliciter per operationem curato, ventilata, annotarunt, quorum hiſtoriam, quemadmodum illam laudatus HAMBERGERUS conſignavit, una cum additamentis ex citata diſſertatione excerptis, ſed alio typo diſtinctis, præmittere, operæ pretium fore duxi, quia hic caſus, omnino peculiaris, non ſolum ulteriorem divulgationem meretur, verum etiam methodus, qua tractatus fuit, ad illuſtrationem porro dicendorum inſervit.

Studioſo cuidam 20 annorum *ante feſtum Michaëlis anno 1731 vena ſecatur baſilica dextri brachii, ſed adeo infauſte, ut arteria quoque ſubjacens* cubitæa *ſimul læderetur. Hoc an chirurgus ſtatim cognoverit, affirmare nequeo* (non cognovit, quia venam ſectam ſimplici tantum faſcia more ſolito firmavit, quod ſequens conſilium datum magis adhuc confirmat) *illud tamen certum eſt, quum tumor in flexura cubiti nucis avellanæ magnitudinem haberet, a chirurgo conſilium eſſe datum, ut ſtudioſus arcam parvam lapidibus oneraret & manu dextra frequenter agitaret; quo facto tumor indies evaſit major, ita, ut circa feſtum Martini, quo tempore ægrotus cl. Dom. Conſiliar. Aul.* TEICHMEYERI *auxilium implorabat, jam ovo anſerino eſſet æqualis. Hic Vir cl. ex pulſu in tumore deprehendens, Aneuryſma adeſſe, abſque ſectione curationem vix ſperari poſſe, pronunciavit, hoc vero remedii genus ægroto tunc repudiante, alia quidem per unam alteramque ſeptimanam, ſed abſque ſucceſſu, attentata ſunt. Aliquot diebus poſt, neſcio quo fato, medicaſtro, omni ſcientia medica deſtituto, traditur æger; iſte, pro fungo articulorum habens tumorem,*

emol

emollientia applicat. Sic increvit tumor ſub enormibus doloribus ad inſignem magnitudinem. Medicaſter, ſuppurationem ex voto factam credens, cauteria potentialia duo applicat, quorum alterum hora XI *nocturna diei* XXI *Decembris cutem perforavit; ſed loco puris tanta ſanguinis erupit quantitas* (circiter ℔ vj.) *ut ægrotus & adſtantes, hæmorrhagiam timentes lethalem, denuo ad cel.* TEICHMEYERUM *tanquam ad ſacram anchoram, confugerent. Hic, ſedata hæmorrhagia,* foramen factum fortiter obturando, emplaſtro corio illito firmando & ſpleniis faſciisque ulteriorem ſanguinis profuſionem impediendo, *altero die Excell. D.* HILSCHERUM *atque me ad viſitandum ægrotum invitavit*, qui tantam hæmorrhagiam perpeſſus moribundo ſimilis erat. *Tumor in ſui medio, circa flexuram cubiti, latitudinem 8 vel 9 digitorum, longitudinem vero pede majorem habebat: latitudine enim ſenſim decreſcente paululum ultra medium humeri aſcendebat, & ultra medium cubiti deſcendebat; cutis circa flexuram cubiti fuſca apparebat. Conſilio inito, ſequenti die,* XXIII *nempe Decembris, horis matutinis, ſectionem inſtituere decrevimus, quæ ſequenti modo peragebatur. Interiori & ſuperiori humeri parti, proxime ſupra tumorem, itemque exteriori, duos cylindros ex linteaminibus convolutos, quorum diameter minimum duobus, longitudo quinque digitis æqualis erat, ita applicui, ut minimum internus tota ſua longitudine arteriæ incumberet: obvoluto linteamine aliquoties duplicato, filum cannabinum craſſius, Germanis* Klafter-Schnur, *bis laxe circumduxi, quod baculo ligneo contorſi.*

Explorato intus, ope ſtyli excavati hebetisque, pro inveſtigandis locis incidendis, *aperturæ per cauterium factæ immiſſi, tumore, cel.* TEICHMEYERUS *cutis ſectionem* cultro acutiſſimo *inſtituebat, initio facto a dicta apertura, quæ in cubito hærebat, & a flexura cubiti minimum tres digitos diſtabat. Continuata ſectione in linea recta uſque ad condylum humeri internum, eadem, ob tumorem, in humero adhuc per quatuor digitos ſecundum longitudinem humeri in parte ejus interna extendebatur. A medio primæ ſectionis condylum verſus externum humeri novam ſectionem inſtituere animus erat, ſed non, niſi per duos digitos, continuari poterat: tendo enim muſculi bicipitis ibi proxime cuti adhærebat, & ab oſſibus minimum tres digitos diſtabat, adeo, ut nulla ejus cum radio connexio, etiam poſt ſanguinis coagulati evacuationem, obſervari potuerit. Sectione ſufficienter facta, ſanguis*

fluidus quidem, sed qualis ex venis prodire solet, effluxit, quo fluxu brevi cessante cl. TEICHMEYERUS *sanguinis congrumati & paululum fœtidi minimum libras duas* (Sectione facta, reperiebatur statim partim fluidus, partim, & maximam quidem partem, coagulatus sanguis in cavitate hujus stupendi tumoris, cujus quantitas ad minimum decem librarum [hìc procul dubio error] erat) *partim digitis cavitati immissis, partim leni pressione externa, expressit. Apparuit tunc globus ex carne membranosus superficiei inæqualis, arteriæ adhærens, diametri duorum digitorum. Hunc exploraturus digitis paululum compressi, ex ægroto quærens, num dolorem perciperet, quod quum negaret, fortius pressi, & sic non solum ab arteria successive secessit, sed & in tribus locis ruptus sanguinem coagulatum dimisit. Omnibus sic ablatis nuda arteria, non dilatata, cerni poterat, sed nullam ejusdem læsionem observare licebat, donec laxata paululum humeri strictura, sanguis floridus cinnabarinus per angustum foramen magno impetu prosiliret. Cognito sic loco læsionis, humerus denuo constringebatur, & cl.* TEICHMEYERUS *frustulum vitrioli calcinati loco læsionis applicabat: huic imponebatur charta emporetica masticata, tota regio pulveribus stypticis* (ex æquali ferme pondere radicis tormentillæ, bistortæ, rosarum rubrarum, farinæ volaticæ, boli armenæ, sanguinis hirci exsiccati, glutinis fabrorum, myrrhæ, mastichis, aloës & colophonii) *conspergebatur, reliqua cavitas linteamine carpto pulvere styptico conspersо, chartæ masticatæ splenia minora, dein successive majora, imponebantur, donec sufficiens altitudo adesset, ut fasciæ circumduci potuerint. His quoque decenter applicatis, in lectum reponebatur ægrotus, sed, laxata strictura humeri, ubivis per fascias sanguis floridus arteriosus erumpebat. Denuo hinc humero constricto, fascias & splenia separavi, &* (eloto prius vulnere vino calido vel potius tepido, cocto prius cum radicis plantaginis, symphyti, angelicæ, carlinæ, ana unc. una, herbæ roris marini, salviæ, origani, serpilli, ocimi, polii montani, agrimoniæ, betonicæ, summitatum rutæ, florum hyperici, lavendulæ, meliloti, ana manip. uno, arnicæ manip. dimidio, cubebarum drachmis iij.) *solam chartam masticatam, liquore styptico imprægnatam, ex communi consilio applicui, commendante Exc.* HILSCHERO *ad hunc usum præ reliquis liquorem stypticum Dippelii*, qui paratur ex herbis traumaticis vel earum succis, ut betonicæ, pimpinellæ, chærefolii, sedi majoris, plantaginis,

numulariæ, millefolii, ariſtolochiæ, vincæ pervincæ, ſaniculæ, verbaſci, fabarum, centinodii, deſtillatis per retortam cum aceto; *reliqua, incurvato prius paululum brachio, eodem ac antea modo facta ſunt*, humectatis ſcilicet eodem liquore ſtyptico omnibus linteaminibus carptis, inſuper pulvere adſtringente & balſamico, antea deſcripto, conſperſis. *Ægroto in lectum repoſito & laxata ſtrictura humeri, nihil per faſcias effluebat; faſciis vero liquor ſpirituoſus, ex ſpiritu matricali*, theriacali, *& aqua Anhaltina* æquali portione mixtis, *affundebatur. Brevi poſt lenis & mollis tumor in manu & digitis apparuit, digitos tamen ægrotus melius poſt operationem, quam ante eandem, movere poterat. Pulſus, qui ante operationem celer erat, poſt eandem parcus quoque evaſit. Cura ægroti ſtudioſis medicinæ, qui operationi adſtiterant, commendabatur, ut nempe qualibet hora epithemata humida ex herbis balſamicis*, ſupra indicatis, *in vino coctis applicarent, & quolibet bihorio faſcias ſupra dicto liquore ſpirituoſo conſpergerent* (eoque ſimul brachium ſuperius & inferius lavarent, id quod per tres primos dies continuabatur) *atque medicamenta bezoardica & traumatica ab Exc.* TEICHMEYERO *tradita* (erant hæc mixtura & pulvis: Rec. tinct. bezoard. Wed., eſſent. traumat. Wed., theriacal. balſam. ana drachm. j. myrrhæ, ſuccini ana drachm. dimid., tinct. anodyn. gutt. xij. Rec. pulv. bezoard. Sennert. ſcrup. ij., contra caſum Auguſt., antimonii diaph. ana ſcrup. j. nitri depur. drachm. dimid., theriacæ cœleſt. gr. iij.) *decenti tempore* (Mixturæ propinabantur gutt. XLV. hora VII matutina & III pomeridiana, pulveris gr. XXV. hora X matutina & X nocturna, omnia cum aqua ceraſor. nigrorum) *exhiberent*, atque inſuper quidam adſtantium vinculum tortile aliquantum remiſſum continuo teneret, ut duobus illis craſſis ſpleniis, exterius & interius ad decurſum arteriæ applicatis, impetus ſanguinis aliquo modo conſtringeretur. *Proxima nox abſque ſomno fuit, altero die ſitis urgebat, pulſus erat celerior atque magnus, & tumor brachii tam infra ligaturam, quam ſupra eandem, major atque durior*, abſque tamen ecchymoſi aut inflammatione gangrænoſa; *venæ ſectio hinc in altero brachio* ad vj. vel vij. uncias *inſtituebatur & conſtrictio humeri omnis perfecte remittebatur.* Eodem die hora VI veſpertina clyſter etiam applicabatur, qui vero ſequente demum die operationem ſuam edebat, quod ægrotus ante operationem alvi ſolutionem expertus fuerat. Potiuncula porro ipſi parabatur ſequens:

Rec. aq. scorz., sambuci, galegæ, cerasorum nigrorum, flor. namphæ, cinnamomi s. v. ana unc. j, pulv. bezoard. Senneru, cephalici Michaëlis epileptici Marchionum, antimon. diaph. ana scrup. j. Extracti theriacal., scorzoner. ana gr. iv, confect. alkerm. drachm. j. cujus cochlear unum, facta prius agitatione, singulis horis propinabatur. *Altera nocte per aliquot horas dormiverat ægrotus, fœtor circa fascias percipiebatur, pulsus adhuc erat celer, sed tumor brachii minus durus. Vesiculæ quoque quædam pellucidæ in dorso manus & cubito erumpebant.* Per tres hosce primos dies ægroto nullus cibus, præter juscula, & pro potu ordinario decoctum hordei cum cornu cervi & scorzonera, attamen, quum hoc minus ad palatum esset, parcus cerevisiæ potus quoque concedebatur. *Nocte tertia rursus per aliquot horas ægrotus somnum viderat, insomniis tamen agitatus. Sequente die, XXVI nempe Decembris, vesiculæ ovo columbino æquales in vola manus videbantur, in quibus post apertionem gelatinosa materia deprehendebatur; ægrotus vero fœtorem brachii ulterius ferre non poterat. Eodem igitur isto die mane, constricto prius paululum humero, instrumento isto a D.* PETIT *invento & a D.* GARENGEOT *in suo de Instrumentis chirurgicis tractatu descripto, Gallis* Tourniquet *dicto, removebam fascias atque splenia, & effluebant tam sanguinis, quam materiæ purulentæ, junctim circiter unciæ quinque. Cutis, quæ post sectionem flaccida erat, jam succo plena turgebat, optimi erat coloris, nisi quod alterum labium vulneris, ad tendinem usque bicipitis facti, nigricaret. Dom. Consil. Aul.* TEICHMEYERUS *chartam masticatam, arteriæ adhærentem, cum ultimo splenio, arteriæ apprimebat, ut tanto tutius cavitatem a sordibus purgare possem* (quod peragebatur penicillo ex linteaminibus carptis confecto & humectato spiritu matricali cum aqua Anhaltina mixto, alioque penicillo ex eadem materia parato, quo ubique vulnus inungebatur sequenti linimento : Rec. pulveris myrrhæ, mastichis, aloës, gummi sandaracæ, radicis aristolochiæ longæ vulgaris, ana drachm. j, colophonii, balsami peruviani, copaivæ, ana drachm. ij, mellis rosarum quantum sufficit) *qua purgata, totam chartam masticatam circumcirca colophonio subtilissime pulverisato consperſi, reliquam vero cavitatis partem linteaminibus carptis, spiritu matricali imprægnatis replevi; impositis denique dicto modo spleniis,* siccis tantum, *fascias adeo laxe circumduxi, ut circumvolutæ tantum viderentur,* fiducia in torcular reposita.

In lectum ægro reposito, multum laxavi strictūram humeri, & nulla subsecuta est hæmorrhagia. Vola quoque manus emplastris saturninis aliisque decenter tractabatur. Epithemata humida seponebantur & fasciæ liquore tantum spirituoso conspergebantur, eoque etiam singulis tribus vel quatuor horis brachium ipsum illinebatur & pellibus leporinis calefactis contegebatur. *Sequenti nocte ægrotus sat bene dormivit, sub insomniis tamen. Quinto a sectione die tumor brachii notabiliter imminutus erat & ægrotus non solum digitos, sed etiam carpum, movere, poterat. Quinta nocte sat quiete dormiverat ægrotus. Sexto die*, nempe XXVIII, ægroto interea alacriore, validiore & firmiore reddito, *denuo abstuli fascias cum spleniis atque linteamine carpto; charta masticata firmiter adhuc adhærebat arteriæ, quam dum Excell.* TEICHMEYERUS *digito arteriæ apprimebat, totum ulcus a sordibus purgavi*, (materiam in cavitatibus contentam, & duas circiter uncias adæquantem, molliter exprimendo, spiritum matricalem & aquam Anhaltinam, cum essentia oculorum populi elixirioque proprietatis sine acido, cavitatibus infundendo, & omnia ope penicilli linimento superius descripto abstergendo) *partem nigricantem* in extremitate cutis apparentem, *quæ sese separaverat, a reliqua cute forfice amputavi, chartæ masticatæ ambitum colophonio conspersi, reliquæ vero cavitati balsamum atque essentiam oculorum populi illinivi, eamque linteamine carpto, liquore dicto spirituoso imprægnato, replevi, spleniis* duobus primis spiritibus humectatis, reliquis siccis, *atque fasciis decenter, lenissime tamen, obduxi. Tendo bicipitis tunc in membranam expansus apparebat.* Priusquam hæc fiebat deligatio, vinculum tortile firmabatur; ea vero peracta, rursus aliquantum remittebatur, quantum scilicet necessarium videbatur ad impetum sanguinis per arteriam vulneratam quodammodo coërcendum. *Sexta & septima nocte optime quieverat ægrotus. Septimo die* nullam molestiam amplius sentiebat, *cibum appetebat* (alium vero, quam hactenus, jusculа nempe, non exhibuimus, nec alium potum, quam supra indicatum, concessimus) *& materia purulenta copiose per fascias prodibat. Octavo die*, XXX *nempe Decembris, fœtor erat enormis, &, ablatis linteaminibus, non solum tendo bicipitis nigricans atque corruptus ex musculo tantum pendebat, quem Excell.* TEICHMEYERUS *forfice amputabat, sed charta quoque masticata sponte jam ab arteria secedebat, quæ vero ob carnem recentem & bonam circa eam concretam nuda ulterius, nisi in paucis*

punctis, haud apparebat, nec sanguinem fundebat, tametsi humerus vix sensibiliter constrictus esset. Totam igitur arteriam novo conspersi colophonio, novam quoque chartam masticatam, liquore stiptico Dippelii paululum impraegnatam, loco laesionis imposui, reliquaque, ut in tertia deligatione, institui. Quum charta masticata prima vice secederet ab arteria, vestigium laesionis in eadem nullum observavi, sequente vero die in loco laesionis particulam corneam, sub lentis magnitudine, lividam vidi, quam vero die V Januarii, quum denuo aegrotum visitarem, cernere ulterius haud potui, sed tota arteria elegantissime carne tecta erat. Vitae periculo feliciter sic, adjuvante summo Numine, superato, cl. TEICHMEYERUS *reliquam consolidationem solus rursus suscepit, qui quoque in peculiari dissertatione totum casum illustrabit.* Ex hac dissertatione hactenus collata plura addenda haud restant, quam sequentia. D. XXXI Decembris alvo iterum obstructae clyster denuo adhibitus fuit optato effectu. D. I Januarii omnis tumor brachii subsederat tam supra, quam infra vulnus, similiterque color totius brachii erat naturalis. Durities tamen quaedam, sed non admodum dolens, manus latitudinem aequans, super carpo observabatur. Stylo in vulnus immisso deprehendebatur, duritiem praedictam ad tres circiter digitos carpum versus procedere, & quidem intra corpora musculi sublimis atque profundi. Quare mollem conficiebamus turundam, quam unguento illitam in cavitatem immittebamus, id quod etiam die II Januarii in deligatione fiebat, quo pus valde pulchrum sanumque & omni odore destitutum, admodum paucum tamen, in vulnere reperiebatur. Nos vulnus, ubi opus erat, essentia oculorum populi eluebamus, unguento balsamico illinebamus, denuo chartam masticatam ea in regione, in qua arteria aperta fuerat, & quae regio carne jam omnino vestita clausaque erat, collocabamus, & hoc quidem, ut eo cautius procederemus. Omnibus locis colophonium adspergebamus, vulnus plumaceolis contegebamus unguento illitis, illudque spleniis deligabamus: neque enim ullum hactenus emplastrum imposueramus. Splenia singulis tribus horis calidis spiritibus irrorabantur, manus etiam & brachium superius illinebantur. Vesicae in manus vola hactenus existentes hoc die plane sanatae fuerunt, unde quoque nil quicquam emplastri miraculosi ad earum sanationem amplius applicatum fuit. Equidem tribus ante diebus in condylo humeri interno, nec non in regione musculi anconei, aliquos aegrotus

ſentiebat dolores de ſynovia forſan accedente metum incutientes; ſed & hi evanuerunt & ſpatio duorum menſium ægrotus plane convaluit & ab omni motus impotentia liberatus fuit. Hactenus historia ex relatione cl. TEICHMEYERI atque HAMBERGERI.

Probe ergo perpendens, curam hujus affectus ordinariam, ſecundum quam arteria læſa ſupra vulnus ligatur, magnam cubiti debilitatem, propter ſanguinis arterioſi & ab hoc dependentis nutrimenti ſufficientem diſtributionem interceptam, ſemper poſt ſe relinquere, immo nonnunquam ipſius amputationis cauſſam fieri, inſuper nervi alicujus inſignis vicini, nimirum medii (*), ſive ſimul ligetur, ſive acus ope ſeparetur, læſionem indeque dependentia graviora ſymptomata facile accidere poſſe, e contrario ex leni, ſufficienti tamen, compreſſione & obturatione arteriæ vulneratæ, chartæ maſticatæ ope obtinenda, nullum horum metuendum eſſe: concludebam, hanc curam illi multum præferendam & ſemper prius, immo ſi vel etiam una vice effectum deſideratum haud præſtaret, ſæpius tentandam eſſe, antequam arteriæ ligatura ſuſcipiatur, præſertim quum hoc abſque periculo fieri queat, & ligatura ſemper adhuc locum habeat.

Perpendens porro, pro ſcopo obtinendo, præſertim in hoc & ſimili plerumque caſu, ubi curandus cæterum ſanus & robuſtus, pars læſa præterea nullam adhuc corruptionem internam paſſa eſt, potiſſimum requiri, ut 1) impetus ſanguinis, per arteriam læſam circulantis & vulnus ejuſdem diſtendentis, coërceatur, 2) vulnus leniter, ſufficienter tamen, comprimatur ejusdemque labia inter ſe conjungantur, 3) corruptio præcaveatur, 4) partium tamen carnoſarum circumjacentium lenis ſuppuratio, indeque novæ carnis propullulatio, excitetur, 5) de novæ hujus carnis propullulantis condenſatione proſpiciatur, atque ſic 6) non ſolum arteriæ vulneris firma obturatio, ſed etiam ſimul omnium partium diviſarum conjunctio & conſolidatio obtineatur: concludebam hinc, intuitu *primi momenti* ſufficere torcular ad obturationem uſque vulneris arteriæ prudenti directione continuatum; intuitu *ſecundi momenti* nil aptius excogitari poſſe, quam chartam emporeticam ſeu bibulam maſticatam, quia ſub hac forma & qualitate non ſolum ſanguini penetranti reſiſtere

(*) *Conf.* WINSLOW *traité des Nerfs* §. 228.

valet, verum etiam omnibus eminentiis & excavationibus se accommodat, adeoque undiquaque æqualiter, absque ulla tamen irritatione vel læsione (quod ab acidis & acribus adstringentibus minus æque exspectare licet) comprimit atque hac ratione simul arteriæ vulneris labia inter se conjungit; intuitu *tertii momenti* spiritum vini rectificatissimum omnibus palmam præripere, quoniam neque vasa sanguiveha, neque partes nervosas, corrumpit, sed potius ab omni injuria defendit, atque præterea roborat, adeoque simul intuitu secundi momenti utilis est, dum leni adstrictione partes disjunctas conjungit, e contrario vitriolum, ut & liquores styptici decantati, ab acido concentrato constringentes vires suas obtinentes, si vel etiam his utile quid præstare possent, partibus saltem nervosis adversa sunt, immo etiam reliquas partes teneras, præcipue vascula nova propullulantia, potius corrumpunt, quam a corruptione defendunt, quemadmodum etiam vegetabilia adstringentia crassa, & impura, putredinem potius fovent, quam cohibent; intuitu *quarti momenti* sola ita dicta sarcotica ex gummosis, resinosis & terreis, cum digestivo vulgari & simplici, ex terebinthina veneta cum vitello ovi conjuncta, & tandem intuitu *quinti* & *sexti momenti* hæc eadem sarcotica una cum spiritu vini rectificatissimo sufficere.

Hæc animi mei sensa postquam honoratissimis meis Collegis atque Chirurgis exposueram, hique ea unanimi consensu approbaverant, ad operationem suscipiendam sequens adstruebatur apparatus: aderant nempe

1) in omnem eventum & necessitatis casum, qui arteriæ vulneratæ ligaturam urgeret, duæ acus obtusæ peculiares a D. LE DRAN inventæ, singulæ duobus filis tenuibus, robustis tamen & probe ceratis, instructæ;

2) vinculum tortile vulgare: nempe funiculus robustus, Germanis *Klafter-Schnur*, bacillus; duæ in cylindrum densum, circiter duos digitos transversos crassum & quatuor longum convolutæ fasciæ; splenium ex linteo complicato quatuor digitos transversos latum & tam longum, ut brachium bis circumdaret; frustum denique chartæ crassæ & compactæ, Germanis *Pappendeckel*, tres digitos magnum;

3) aliquot unciæ spiritus vini rectificatissimi;

4) aliquot unciæ aceti destillati, loco liquoris styptici adhibendi, si præter spem spiritus vini ad cohibendam hæmorrhagiam minus sufficeret;

5)

5) quantitas sufficiens vini calidi;

6) pulvis sarcoticus ita compositus : Rec. pulveris mastichis, olibani, myrrhæ, colophonii, sanguinis draconis, ana drachm. j. glutinis fabrorum, boli armenæ, ana sesqui drachmam.

7) aliquot orbiculi chartæ bibulæ masticatæ, duplicis generis : duo nempe minores pollicem circiter lati atque vulneri arteriæ immediate applicandi, masticatione præparabantur ex illa charta tenera & rubella, ex qua libelli illi, quibus auri folia condi solent, conficiuntur, plures vero & majores ex charta bibula tenera vulgari, ad priores contegendos : discrimen hoc propterea eligebatur, ut in deligationibus sequentibus eo minus error committeretur, quamdiu requiritur, ut infimi intacti relinquantur.

8) sufficiens quantitas lintei carpti, aliquot splenia, & fascia conveniens;

9) Mixtura confortans, pro reficiendo operationem passuro : Rec. aqu. florum tiliæ, tunicæ, rubi idæi, cerasorum nigrorum, ana sescunciam, cinnamomi cum floribus cordial. drachm. ij, liq. anod. miner. Hoffm. scrup. ij, sir. cerasor. acidorum drachm. iij, confect. alkerm. incomp. drachm. j. misceantur.

10) Spiritus salis armoniaci anthosati drachm. iij pro excitando ægroto forte deficiente.

His omnibus rite dispositis, ægroto in sellam collocato & Divini Numinis auxilio implorato, ipsa operatio die III Augusti hora X matutina sequenti ordine & modo suscipiebatur.

1). Apparatus cura commendabatur Dom. Eierich.

2). Vinculum tortile ita applicabatur : unus cylindrorum ex fascia factus imponebatur interiori humeri regioni super arteria brachiali mox infra axillam, alter exteriori regioni oppositæ, ambo firmabantur splenio bis brachium ambiente, & super hac bis, sed valde laxe, ducebatur funiculus ad externam regionem colligatus, ubi uterque funiculi circuitus ope bacilli super frusto chartæ crassioris supposito eousque pedetentim contorquebatur, ut nullus amplius pulsus in carpo percipi posset, cujus directionem postea Dominus Zinck in se suscipiebat.

3). Quidam adstantium famulorum firmiter tenebat cubitum, quousque possibile erat extensum, & tunc Dominus Mullnerus lanceola provide incidebat tegumenta Aneurysmatis ad locum inferiorem

& fere medium, paululum tamen interiora versus, pro evitando bicipitis tendine, & quum nil, præter sanguinem nigrum & congrumatum, in conspectum venisset, sectionem prosequebatur per totam Aneurysmatis longitudinem, moxque digito aliquot grumos dissolvebat & extrahebat, quos 2 vel 3 unciæ sanguinis fluidi, non tamen adeo floridi, sequebantur. Posthæc magis magisque totam cavitatem a grumis digitorum ope purgabat ac denique quendam paulo firmius ad locum arteriæ adhærentem & aliter conformatum protrahebat, illi, quam Domini Jenenses in casu superius exposito offenderunt, valde similem, articulum digiti magnitudine æquantem, sanguine congrumato pallidiorem & quasi membranosum, inferius præterea sulco, arteriæ trunco procul dubio respondente, manifeste excavatum. Quum vulnus pro detegenda & libere conspicienda arteria nondum satis amplum videretur, forfice porro tegumenta, quousque soluta erant, non solum & superius & inferius, sed etiam transversim ad condylum humeri internum usque, discindebat, & postea totam cavitatem vino calido eluebat, quibus peractis denique arteria in conspectum veniebat nuda, & sic confirmabat, Aneurysma omnino fuisse spurium. Ut autem ipsius etiam arteriæ vulnus detegeretur, vinculum tortile relaxabatur, & tunc illico sanguis tenuis & floridus cum impetu & arcus forma prosiliebat, quo viso, D. Mullnerus locum probe observatum statim digito comprimebat, & altera manu eidem imponebat orbiculum masticatæ chartæ rubellæ, quem Dom. Eierich spiritu vini rectificatissimo imbuerat, & pulvere sarcotico N.° 6. largiter consperserat.

Constricto interea a Dom. Zinck rursus vinculo tortili, primo orbiculo imponebat D. Mullnerus secundum ex pari charta paratum, & postea plures ex vulgari charta bibula confectos, omnes spiritu vini rectificatissimo & pulvere sarcotico imbutos, usque dum summam cavitatis ferme attigerint; reliquum cavitatis implebat plumaceolis pariter spiritu vini rectificatissimo & pulvere sartotico imprægnatis, totum vulnus tegebat uno & altero splenio quadrato, & tandem omnia firmabat fascia firmiter constricta.

4). Dum hæc peragebantur, ægrotus aliquoties pallebat & gravem virium defectum sentiebat, suo tamen judicio magis ex vinculi tortilis constrictione, quam ipsius operationis doloribus, nihilominus omnia firmo animo sustinebat, semper sibi constabat atque se ipsum odore

ſpiritus N.° 10 excitabat, hauſto ſimul interdum uno vel altero cochleari mixturæ N.° 9 propinato.

5). Quam primum deligatio facta erat, vinculum tortile pedetentim denuo penitus relaxabatur & tamen nullum per faſciam penetrantis ſanguinis veſtigium obſervabatur. Quum vero explorato in carpo pulſu hujus nullum indicium per 6 ferme temporis momenta minuta perciperetur, dubium oriebatur, numne arteria per applicata penitus fuerit compreſſa; ſed inter meditationes, quid porro faciendum, ſenſim ſenſimque penitus hic rediit & ſummum in adſtantium gaudium declaravit, circuitu ſanguinis per arteriam licet reſtituto, nihilominus tamen eum per vulnus non amplius excedere, adeoque primam ſtatim deligationem optato ſucceſſu eſſe peractam, pro quo beneficio Deo agebantur gratiæ debitæ.

6). Quoniam autem neceſſum erat, ope conſtrictionis, ſanguinis per arteriam circumeuntis impulſum moderari, ſicque vulneris ejus coalitum facilitare, minus commodum vero videbatur, vinculum tortile ſupra deſcriptum ſemper in debito conſtrictionis gradu dies noctesque conſervare, hoc removebatur & aliud ejus in locum applicabatur, eum ferme in modum conſtructum, prouti a GARENGEOT (*a*) deſcribitur & delineatur. Hoc debita ratione firmato ægrotus in lectum collocabatur, brachio ſupra & infra deligationem ſpiritus vini camphoratus illinebatur, eique pulvinar ſubſternebatur & imponebatur.

7). Pro regimine præſcribebatur diæta tenuis, cibi nempe loco ſola juſcula, & loco cereviſiæ, cui aſſuetus erat, aqua tantum fontana haud nimis frigida; ex medicamentis nihil neceſſarium putabatur, quam pulvis temperans ſequens: recip. lapid. cancrorum acido citri ſaturatorum, nitri depurati ana drachm. j. pro quatuor doſibus quotidie una mane, altera ante ſomnum capiendum, cum aqua fontana ſumendis. Cæterum ægroto ſemper adjungebantur duo ex chirurgiæ ſtudioſis, qui dies noctesque ejus curæ invigilabant. Hac ſub diſpoſitione dies & nox inſecuta ſatis tranquille tranſigebantur. Altero die ægrotus nonnullum æſtum, & ſitim paululum auctam ſentiebat, hinc ſequens mixtura ſæpius capienda ipſi præſcribebatur: Rec. aqu. rubi idæi, fragorum, ceraſor. nigrorum, florum tiliæ, ana unc. ij, cinnamomi

(*a*) *Traité des inſtrumens de Chirurgie Tom. II. à la Haye 1725, p. 142, editionis Germanicæ ab J. A. MISCHEL tranſlata & Berolini 1729 editæ p. 143.*

cum floribus cordialibus drachm. ij, liquor. anodyni mineralis Hoffmanni ſcrup. ij, clyſſ. antimonii ſulphurati ſcrup. dimid., ſir. ceraſor. acidor. drachm. vj miſceantur. Cæterum brachio ſpiritus vini camphoratus, ut antea, aliquoties interdiu illinebatur. Tertio die cubitus & manus notabiliter tumebant, pulſus paululo auctior, & urina ſaturata cum ſedimento obſervabatur, alvus vero libera & reliqua omnia ſatis tolerabilia, manebant, quare regimen inchoatum tantum continuabatur, neque venæſectio neceſſaria habebatur, præſertim quum quarto die ſitis, pulſus & urina naturalibus & conſuetis iterum reſponderent.

Quum vero tertio jam die fœtor circa vulnus notabilis oriretur, & ſuppurationem plenam indicaret, altero die, nempe VI Auguſti, recens deligatio ſequentem in modum inſtituebatur:

3). Ægroto iterum in ſellam collocato & torculari GARENGEOTI hactenus applicato remoto, ejus in locum prius vinculum tortile ſubſtituebatur, ita tamen, ut funiculus tantum duplex ſuper reliquo apparatu poſterioris torcularis duceretur & ſuppoſita charta craſſa ope bacilli contorqueretur, uſquedum pulſus in carpo iterum evaneſceret.

2). Poſthæc adſtans firmiter tenebat cubitum, D. MULLNERUS ſolvebat faſciam, removebat ſplenia & plumaceolos, tandemque chartæ maſticatæ orbiculos, uſque dum duo ultimi chartæ rubellæ in conſpectum venirent, id quod dextra manu peragebat, dum ſiniſtra ſemper orbiculos chartaceos arteriæ apprimebat. Remotis omnibus (exceptis duobus infimis orbiculis chartæ rubellæ, & his proxime incumbente ex charta bibula vulgari confecto, firmiter ſiniſtra manu in ſitu priſtino immotis retentis) dextera eluebat, ope ſyringæ, vino calido totam vulneris cavitatem, quæ ubique recens comparebat & paucam tantum puris quantitatem fundebat.

3). Recentes orbiculi, ex charta bibula vulgari maſticata parati, iterumque ſpiritu vini rectificatiſſimo, pulvereque ſarcotico imbuti, eodem modo, ac in prima deligatione, applicabantur, reliqua vero cavitas iterum plumaceolis, ſpiritu vini rectificatiſſimo impрægnatis, ſed porro unguento digeſtivo vulgari ſupra pag. 560 indicato obductis, replebatur, & reliqua, ut antea, feliciter peragebantur.

4). Interea temporis aliquoties quidem levia animi deliquia iterum intercurrebant, ſed pariter ſpiritus odore diſpellebantur.

5). Facta deligatione, tortile vinculum penitus relaxabatur, & pulsus iterum non, nisi post aliquot minuta, naturalis redibat.

6). Vinculum tortile cum torculari commutabatur, hocque sub modica tantum adstrictione applicabatur, supra ligaturam & infra eam, spiritus vini camphoratus illinebatur, ægrotus in lectum collocabatur &, ut antea, fovebatur.

Reliquam partem quarti diei, noctem insecutam & quintum diem ægrotus satis tranquille transigebat absque ullo accidente præternaturali, ut & noctem sequentem; sub hac tamen somno profundo sepultus aliquanto post subito se erigebat & brachium læsum valde extendebat, quia sibi somnianti videbatur a quodam invadi. Vigiles, illico deligationem explorantes, aliquam in fasciis observarunt quidem maculam, sed quum sanguineum colorem haud referret, fœtoremque potius spiraret, certiores reddebantur, eam a transsudante pure tantum ortam esse & nil metuendi accidisse.

Sexto die, VIII Augusti, tertia deligatio instituebatur, sub qua torcular non commutabatur, sed tantum paulo fortius, non tamen ad plenam usque suppressionem pulsus in carpo, constringebatur, deinde omnia, exceptis iterum tribus infimis orbiculis chartaceis, removebantur, cavitas iterum vino calido ope siphonis eluebatur, interea orbiculi chartacei in situ relicti arteriæ apprimebantur, & reliqua, ut in secunda deligatione, peragebantur, tandemque torcular ad lenem usque constrictionis gradum relaxabatur, brachium spiritu vini camphorato fovebatur, & sic hac quoque vice ægrotus optato successu lecto committebatur, ejusque cura ordine hactenus consueto continuabatur.

Hac sub deligatione nullam plane sensit alterationem ægrotus, qui etiam totum hunc diem, sequentem noctem, ut & septimum diem, cum nocte insecuta, ordine naturali & absque ullo symptomate transegit; interea tumor cubiti manusque etiam plane disparuit.

Quum ergo omnia secundum naturam fierent, nullum vestigium alicujus commotionis febrilis superesset, urina potius justo tenuior & limpidior compareret, ægroto tunc concedebatur, ut interdum haustu cerevisiæ se reficeret, interdiu aliquot horas lecto se detineret, & unam tantum pulveris temperamentis dosin vesperi assumeret.

Die octavo, X Augusti, quarta deligatio fiebat, eodem modo, ac tertia, nisi quod duo infimi tantum orbiculi chartæ masticatæ rubellæ in situ detinerentur.

Hac sub deligatione vulnus quidem merum ſanguinem ſtillabat, non tamen arterioſo, ſed venoſo ſimilem & mox, applicato tantum apparatu hactenus conſueto, ſe iterum ſiſtentem, hincque nullum metum periculi incutientem.

Ab hoc tempore recens deligatio quotidie inſtituebatur, & nono die, XI Auguſti, totum vulnus ab omnibus ſordibus plane mundum, orbiculique chartæ maſticatæ rubellæ primo die applicati penitus mobiles atque ſoluti deprehendebantur. D. MULLNERUS ergo has quoque removebat, digitum regioni, quam occupabant, applicabat, mox tales orbiculos recentes &, ut antea, ſpiritu vini rectificatiſſimo & pulvere ſarcotico impraegnatos ſubſtituebat, reliquamque vulneris cavitatem plumaceolis, ſolo ſpiritu vini rectificatiſſimo madefactis replebat, quo modo etiam deligatio die XII Auguſti peragebatur. Die ſequente, qui erat dies Solis & undecimus ab operatione facta, vulnus penitus evacuatum curatius examinabamus & ſummo gaudio animadvertebamus, torculari licet penitus relaxato, non ſolum ne unicam guttulam ſanguinis exſtillaſſe, ſed etiam totam arteriam recenti & firma carne obductam eſſe. His obſervatis deligatio quidem, ut antecedens, peragebatur, ſed ægroto concedebatur, fruſtulo aſſatæ carnis vitulinæ appetitui ſatisfacere, pulvis præterea temperans non amplius utilis judicabatur, quemadmodum nec vigilum cura & torcularis applicatio, quæ cumprimis perfectæ quieti nocturnæ impedimento erat. Quum ergo totum vulnus mundum & carne firma magis magiſque repletum deprehenderetur, ſemper quidem reliqua cavitas orbiculis chartæ maſticatæ, & plumaceolis ſpiritu vini rectificatiſſimo pulvereque ſarcotico imbutis adhuc replebatur, ſed ſimul, pro obtinenda & acceleranda commoda cicatrice, emplaſtris glutinantibus contrahebatur ita, ut ex rotundo vulnere oblongum fieret, & labia ejus propius ad ſe invicem accederent. Præterea, quum ex his circumſtantiis optatis certo conſtaret, non ſolum arteriam læſam carne ſana atque robuſta ſatis munitam, ſed etiam ipſum vulnus ejus conſolidatum eſſe, de die XVII Aug. cubitus quandoque leniter extendebatur. Ab eo namque tempore, quo Aneuryſma notabile incrementum cepit, ægrotus, ad temperandos dolores, ſemper tenebat cubitum flexum, unde muſculus biceps ejusque tendo, tam valide contrahebatur, ut poſtea cubitum libere extendere non amplius potis eſſet; ut autem & hujus muſculi & tendinis ejus relaxatio eo facilius

obtineretur, quotidie aliquoties inungebatur sequens linimentum: Rec. ungu. de althæa, populnei, ana sescunciam, olei petræ rubri drachm. j. misceantur. Hac itaque sub directione, aspirante Divini Numinis gratia, eo res ad votum cessit, ut quatuor hebdomadum decursu & tota vulneris cavitas carne firma sanaque repleta, & cicatrix eousque perducta fuerit, ut spatium duos tantum transversos digitos longum & duas lineas latum relictum esset nudum.

Quum ergo vulneratus eousque restitutus esset, &, rerum domesticarum caussa, domum redeundi desiderio flagraret, nullum supererat dubium die III Septembris voto ipsius satisfaciendi, hac tamen addita admonitione, ut ad plenam usque cicatricis formationem quotidie bis nudam adhuc carnem linteo spiritu vini rectificatissimo madefacto tegeret, & emplastro defensivo firmaret, linimentum etiam prædictum continuaret, & leni extensione cubitum sæpius exerceret, ipse autem, quam primum fieri posset, huc reverteretur, quia necesse adhuc esset, ut ligaculum quoddam applicaretur aliquamdiu gestandum, ad præcavendam arteriæ, ad locum vulneris debilitatæ, sub gravioribus motibus extensionem, indeque novam Aneurysmatis, vel spurii vel veri, productionem.

Brevi post cicatrix optime firmata & siccata, brachii quoque extensio æque, ac flexio, penitus libera reddita, & sic vulneratus in integrum restitutus est, qui post duos demum menses ad nos rediit, ubi de his propria exploratione certiores facti sumus. Nihilominus, plenæ securitatis caussa, D. MULLNERUS ligaculum supra memoratum adaptabat, & eodem modo, quo vena secta firmatur fascia, sed simplici tantum tractu, adplicabat ita, ut globulus quidam eidem inhærens exacte responderet loco, ubi arteria læsa fuit. Hoc ligaculo per aliquot adhuc menses, graviores præcipue labores suscipiens, usus est hic vir, qui mense Februario hujus anni huc regressus de curationis perfectione me iterum certiorem fecit.

Anno 1748, die 26 Aprilis pellionis hujus loci servo, annum ætatis 28 agenti, temperamenti sanguineo phlegmatici, natione Pomerano, pariter lanceola saltante vena secabatur basilica dextri brachii. Ex ratione balneatoris, qui ictum administrabat, mox sequebatur dolor insolitus atque continuus, quare eum perpessus ejusdem diei vespera eundem balneatorem adibat & de dolore vehementi conquerebatur. Ille in regione, qua vena secta fuit, ruborem quendam seu inflam-

mationem obſervans ſpiritum vini camphoratum eidem adplicabat &, dum altero die notabile enchymoma ibidem vidit, ejuſdem ſpiritus crebriorem adplicationem commendavit. His ſub circumſtantiis vulneratus opificium ſuum pro viribus adminiſtravit in tertiam uſque hebdomadam; interea vero in loco læſo comparebat tumor caſtaneæ magnitudine, cui balneator adplicuit emplaſtrum ad rupturas, aucto vero dolore & tumore, ſplenium denſum ſpiritu vini camphorato imbutum impoſuit & faſcia circulari valide firmavit hacque ratione per octiduum continuavit. Statu hoc inde neutiquam in meliorem mutato, balneator collegam & affinem ſuum conſuluit, qui, commodiori conſilio ſuccurrere neſciens, fortiorem adhuc compreſſionem ſuadebat, quæ vero non ſolum totius brachii manusque tumorem, verum etiam intolerabilem dolorem excitabat. Licet autem hæcce methodus minime fructuoſa, perniciosa potius, reperiretur; nihilominus hic balneator omnem medelam in ſola compreſſione ponebat & de fortiori adhuc tantum cogitabat, eandemque ope machinæ cum cochlea tumori adplicatæ obtinendam eſſe putabat. Hac itaque tumor fortiſſime comprimebatur; inde vero cutis compreſſæ necroſis mox ſequebatur, quæ partes mortuæ deinde digeſtivis tractatæ ſe a ſanis ſeparare cœperunt die 2 Julii, quo tempore ille, qui infelicem hanc venæſectionem peregit, de eventu optato ſollicitus adiit D. WOLFG. JAC. MULLNERUM, chirurgum illum, ac Operatorem hujus loci expertiſſimum (cujus dexteritatem in priori obſervatione jam laudavi) eumque rogavit, ut ſecum inviſeret ægrotum. Hic exploratam partem læſam ſtatim agnovit pro Aneuryſmate ſpurio, ſimulque declaravit, ex incongrua tractatione malo in pejus mutato, amplius ſeparatis eſcharis, hæmorrhagiam graviſſimam vel plane lethalem, facile ſecuturam, nec aliam medelam quam ex operatione ſperandam eſſe, ad quam perficiendam opem ſuam ſimul obtulit. Hiſce ſe opponebat alter balneator, contendens, eſcharæ ſeparationem & ulceris conſolidationem eſſe exſpectandam, & his obtentis emplaſtrum ita dictum pamphylium reliquum tumorem exſiccare poſſe. Sed accidit paulo poſt idem, quod MULLNERUS prædixit. Die ſcilicet octavo Julii, quum læſus balneatoris prioris domum peteret & hunc ſociosque ſuos peropportune præſentes inveniret, Aneuryſma ſponte ſua rumpebatur & magnam copiam ſanguinis fundebat, quem omni ſtudio ope torcularis, quod ipſis antea communicabat & commendabat MULLNERUS, ſiſtere

fiftere conabantur. Sequente die ab his ipfis balneatoribus vocatus eft fæpius memoratus MULLNERUS atque rogatus, ut auxilio fuo ipfis fuccurreret, quod etiam lubens fe præftiturum fpofpondit & poftea ad me venit petiitque, ut operationi fufcipiendæ adfifterem omniaque, ut in priori cafu, dirigerem. Die ergo Julii nono matutinis horis hic prope humerum adplicabat torcular cum trochlea & pulvillo ex aluta confecto & bene farcto fafciaque circulari ad illud pertinente, deinde præfentibus duobus illis balneatoribus folvebat ligaturam & obfervabat læfam partem floreni magnitudine majorem fphacelatam, tandemque partes mortuas proximasque vivas fufficienti quantitate lintei carpti feu plumaceolorum & fpiritu vini rectificatiffimo imbutorum muniebat neceffariisque fpleniis fafciisque firmabat. His peractis relaxabat torcular eoufque, dum pulfum in carpo denuo fentire poffet; ipfa operatio vero in diem fequentem differebatur.

Hoc die 10 Julii ergo mane conveniebamus, & aderant quoque ex collegis meis honoratiffimis D. D. GE. LEONH. HUTHIUS D. D. JO. FRID. HERELIUS junior & D. D. JO. ADAM. BAUER; Dn. MULLNERUS vero rogabat Collegam fuum Dn. JO. EBERHARD EIERICH, Chirurgum & Operatorem non minus expertum, ut ipfi auxiliatrices manus porrigeret, quemadmodum id in priori cafu laudabili ftudio & dexteritate præftitit. Cæterum ex collegis eorum curiofitatis gratia accedebant porro D. CHRISTOPH. ANDR. MULLERUS & Dn. ERNEST. LEOPOLD. STOECKELIUS.

Quum confilium capiebamus, operationem eadem methodo, quæ feliciter antea ceffit, fufcipere, idem etiam apparatus in ejufdem cafus recenfione fufius defcriptus, parabatur, non neglecto illo, quo in cafu neceffitatis pro arteria liganda opus effet. Ut reliquis accidentibus quoque profpiceretur, ordinavi 1) mixturam confortantem cochleatim fumendam eodem modo, ac fupra p. 561, n°. 9 defcripta eft, compofitam.

2). Odoramentum naribus fubinde admovendum: rec. fpiritus roris marini drachmas tres, falis armoniaci anthofati drachmam unam.

3). Pulverem temperantem fingulis fex horis propinandum: rec. matris perlarum acido citri faturatæ, nitri depurati ana grana quindecim, cinnabaris antimonii rectificati grana decem, pro dofi.

His omnibus paratis & divino auxilio implorato ipfa operatio fequenti ordine & modo fufcipiebatur.

D. Operator MILLNERUS collocabat vulneratum in sedile, applicabat vinculum tortile simplex cum funiculo & bacillo & committebat ejus directionem STOECKELIO, cubitum vero extensum firmiter tenendum commendabat MÜLLERO. Deinde ligaturam vulneris solvebat, quo facto vulnus a sphacelo exesum floreni majoris amplitudine apertum & sanguine grumoso magnaque ex parte quasi polyposo seu fibroso repletum apparebat. Postea hunc grumosum sanguinem indice manus dextræ pedetentim & provide removebat mole sua duas uncias facile æquantem, & partim cum cute, partim & magis adhuc cum subjacentibus musculis vasisque firmiter cohærentem. His peractis vulnus cum vino calido syringæ ope probe eluebat eousque donec arteria satis clare in conspectum veniret. Hac detecta vinculum tortile relaxandum præcipiebat, quo facto sanguis illico & magno cum impetu ad operatoris brachii longitudinem prosiliebat, qui interea aperturæ locum attentus observabat eidemque tam cito, quam fieri poterat, obturamenta jam parata adplicabat, constricto interea iterum torculari. Consistebant hæc primo ex charta bibula tenuissima, masticata, ter quaterque complicata, & quadratam in formam pollicis magnitudine explanata, alcohol vini imprægnata & pulvere styptico atque conglutinante, priori in casu p. 561, n°. 6. descripto, largiter conspersa. Harum placentularum chartacearum erant sex, singulæ prædicto modo præparatæ, quarum una alteri imponebatur, & prima præcipue tam provide adplicabatur, ut non solum arteriam, verum etiam vicinas partes accurate ambiret. Reliqua vulneris cavitas, quæ ovum gallinaceum facile capiebat, placentis ex linteo carpto paratis, seu plumaceolis sic dictis & alcohol vini largiter pariter imbutis replebatur tota, cui imponebantur tria ex complicato linteo confecta splenia omniaque denique fascia circulari 4 vel 5 ulnarum firmabantur. His absolutis bacillus vinculi ad pulsus usque in carpo sensationem relaxabatur & deinde hoc cum torculari trochlea instructo commutabatur, hocque iterum constringebatur, ita tamen, ut pulsus in carpo percipiendus non plane supprimeretur. Totum denique brachium habena seu mitella (*Escarpe*) suffulciebatur, æger lecto committebatur, serioque monebatur, ut semper servaret brachium quietum, diætamque tenuem. Idem dies & nox secuta satis tranquille transigebatur, & die 11 Julii reperiebatur fascia adhuc firma & absque ulla sanguinis transudantis macula. Hunc diem excipiebat

nox minus tranquilla, absque tamen ullis symptomatibus notatu dignis.

Die 12 mane iterum conveniebamus, ubi, fortius denuo adstricto torculari, operator fasciam circularem & deinde splenia unacum tribus vel quatuor plumaceolis removebat, quorum vices supplebant totidem recenter confecti & alcohol vini pariter probe imbuti. Tunc simul vulneris labia, ex sphacelosa corruptione male olentia, plumaceolis alcohol vini & unguento digestivo impraegnatis muniebantur, additisque spleniis omnia iterum, ut antea, fascia circulari colligebantur. Eodem die vulneratus vehementer me rogabat, ut ipsi cibum magis nutrientem carnemque, & aquae loco cerevisiam concederem, quum ventriculus suus pomeranus ejusmodi victum parcum & tenuem amplius perferre haud posset: quibus rationibus consensum eo facilius praebui, quo minus ullum symptoma contradicebat, quemadmodum etiam easdem ob rationes usum omnium remediorum internorum amplius continuandum haud injunxi. Hac sub mutatione nox sequebatur tranquilla.

Die 13 deligatio eodem modo iterabatur, quam sequebatur dies & nox tranquilla, si excipias levem animi inquietudinem.

Die 14 deligatio pari modo renovabatur & simul duo vel tres plumaceoli plures quam hucusque removebantur: dies & nox sequebantur ad votum.

Die 15 & 16 deligatio & valetudo eadem, & die 16 vulnus simul cum spiritu vini simplici syringae ope probe eluebatur.

Die 17 patiens indicabat vulneris dolores majores illis, quos hucusque sensit: in deligatione reperiebantur non solum labia vulneris recentia, verum etiam ipsum vulnus a sordibus magis purgatum, quae partes nunc magis vivae procul dubio etiam magis sensiles redditae sunt. Effluebat simul ex vulnere pauca quantitas sanguinis, sed solummodo ex venarum osculis nunc, purgata corruptione & impedito, ob torcular adplicatum, sanguinis libero circuitu, magis apertis.

Die 18 sub deligatione iterum duo plumaceoli ex illis, qui a prima deligatione relicti fuerunt, cum reliquis quotidie renovatis removebantur, ubi iterum pauca sanguinis venosi quantitas effluebat.

Die 19 remotis omnibus plumaceolis duæ etiam ex placentulis chartaceis liberæ reperiebantur & ſimul eximebantur, vulnusque probe purgabatur, cæterum plumaceolis denuo replebatur ſimulque torcular removebatur, relictis tamen ejus faſcia coriacea & ſplenio ſuper arteria brachiali faſciæ ope, ſed leniter tantum conſtrictæ, firmato.

Die 20 reliquæ etiam placentulæ chartaceæ reperiebantur ſolutæ, quibus remotis, vaſa antea denudata nunc carne recenti firmaque penitus tecta ſe ſiſtebant, de quo magna cum voluptate certiores reddebamur. His obſervatis cavitas replebatur ſolis plumaceolis, alcohol vini tamen adhuc imbutis & pulvere ſtyptico & glutinante denuo conſperſis, omniaque faſcia ordinaria firmabantur.

Die 21, qui erat undecimus ab operatione facta, vulnus ad conſolidationem properans obſervabatur, ad quam ulterius promovendam & vulnus rotundum in oblongum mutandum, hoc contrahebatur emplaſtro glutinante, cæterum ejus cavitas plumaceolis ut priori die imbutis replebatur.

Die 22 omnia eodem modo tractabantur &

Die 23 cavitas caſtaneam vix amplius capiebat, cæterum hoc &

Die 24 deligatio pari ratione inſtituebatur, nunc vero & faſcia torcularis & ſplenium arteriæ brachiali applicatum removebantur.

Die 25 tandem omnis tumor brachii penitus ferme evaneſcebat & vulnus decimo quarto operationis die ut aliud ſimplex tractabatur, ita, ut brevi poſt plena conſolidatio ſequeretur.

MANTISSA.

Ut hujus mali gravitas & medelæ ei parandæ difficultas clarius patescant, partes, quæ in venæsectione lædi possunt, earumque cum aliis connexiones probe cognitæ esse debent. Celeberr. Monro has partes eandem ob rationem jam sigillatim delineandas curavit (*a*), sed rudi artificis manu. Ex tabulis anatomicis naturali magnitudine & vivis coloribus repræsentatis, quas D. Gautier edidit, nulla iis, quæ adhuc explicanda sunt, lucem aliquam affundit (*b*) Icones Ill. D. de Haller (*c*) optimæ sunt; quum vero laudatus auctor, pro scopo suo, venarum atque arteriarum præcipue universam per integrum brachium divisionem & distributionem cum accuratione ipsi solita repræsentandam suscepit & præterea, ad chartæ normam, naturali magnitudine multo minorem, eandem sistere coactus fuit: has nostras icones, magnitudinis naturalis, vasis vario insuper colore distinctis, haud supervacaneas immo pro hoc scopo peculiari necessarias duxi, quarum explicationem reliquis præmitto, sed eos, qui illas examinant, simul moneo, ut memores sint, non solum venas, uti in toto corpore, ita sigillatim quoque circa cubitum, divisione & distributione sua ita variare, ut vix unquam in utroque brachio unius subjecti unum eundemque ordinem observent; verum etiam haud raro arteriarum propagines a regula ordinaria recedere, immo, ipsos nervos, saltem subdivisionibus suis, ab hac variatione non

(*a*) *Medical Essays and Observations, revised and published by a Society in Edinburgh. Vol. II. 1734.* octav. maj. p. 280. seq. tab. II, fig. 1. ubi vero omnes partes valde imminutæ repræsentantur. In Germanica versione, quæ titulo: *Die medicinische Versuche und Bemerkungen, welche von einer Gesellschaft in Edinburgh durchgesehen und herausgegeben werden*, Altenburgi 1750. in oct. prodierunt, p. 368. seq. tab. II, fig. 1. eædem ad parem normam occurrunt; in Gallica vero versione, quæ antea jam titulo: *Essais & Observations de médecine, de la Société d'Édinbourgh*, Parisiis 1742 in duodec. maj. comparuit, p. 349, tab. II, fig. 1. ad minorem adhuc magnitudinem redactæ sunt.

(*b*) Tertia hujus operis splendidissimi & forma regia editi pars in fronte hunc gerit titulum: *Anatomie générale des Visceres en situation, de grandeur & couleur naturelle, avec l'Angiologie & la Neurologie de chaque partie du corps humain.* Harum tabularum V.ta repræsentat quidem in brachii dextri anteriori facie musculos, venas, arterias & nervos in naturali connexione; sed eatenus tantum, quatenus detracta cute statim in conspectum veniunt, nec tamen satis distincte.

(*c*) *Iconum anatomicarum, quibus aliquæ partes corporis humani delineatæ traduntur, fasciculus VI. Arteriæ pectoris & brachii. Auctore Alberto v. Haller &c.* Gott. 1753, fol. maj. tab. III, qua præter musculos venæ, arteriæ, nervique sistuntur, quatenus detracta cute apparent; tab. IV, quæ arterias in antica, tab. V in postica parte occurrentes delineat.

excipiendos eſſe. His addo, harum figurarum partium omnium denominationem haud eſſe exſpectandam, quia non omnes ad ſcopum præfixum pertinent, juſto longior autem eſſe nolui.

Figurarum explicationem, quæ in prototypo hic locatur, vide cum reliquis in fine operis.

Satis ita, ut opinor, repræſentatis & expoſitis omnibus partibus, quæ in curatione Aneuryſmatis ſpurii attendendæ ſunt, facilius nunc loca cognoſci poſſunt in venarum cubiti ſectionibus evitanda: docendi tamen ſunt omnes chirurgi, non ſolum arterias hujus regionis interdum ſitum ſuum paululum mutare (ut taceam ramos extraordinarios quandoque obvios, quale exemplum ſiſtit *fig.* 9. (*a*) verum etiam & adhuc magis venas, uti ex ſola comparatione *fig.* 1 cum 9 ſatis jam patet. In hac ergo operatione, licet vulgatiſſima, nunquam non opus eſt ubique ſollicita exploratione & ſumma accuratione, ne ipſa vena penitus pertundatur. Deinde etiam facile intelligi poſſunt difficultates, quæ operationem chirurgicam premunt, qua Aneuryſma ſpurium ſectione extirpandum eſt.

Antequam autem ulterius progredior, neceſſe eſt, ut moneam, propoſitum mihi haud eſſe, hic joci exponere univerſam & generalem Aneuryſmatis tam veri quam ſpurii theoriam, neque etiam recenſere omnes Aneuryſmatis ſpurii ſpecies modoſque, quibus ſingulæ vel præverti vel curari debeant, utpote quæ omnia Ill. HEISTERUS ſatis ſolidequa docuit (*b*) ita, ut iliada poſt Homerum canere auderem, ſi in his prolixior eſſem: id tantum annotaſſe ſufficiet, Aneuryſma ſpurium eſſe ſanguinis ex vulnerata arteria effuſionem & ſub cute collectionem, ſpeciem vero ejus, de qua ſola ſermo mihi eſt, eſſe illam, quando hic ſanguis, & quidem ex arteria una vel altera ſub venæſectione ſimul aperta, extravaſatus & collectus & in grumos condenſatus nulli preſſioni amplius cedit.

Ejuſmodi ergo Aneuryſma omnium conſenſu abſque cutis diſſectione & ſanguinis congrumati remotione curari nequit: dum enim ſanguis circuitu ſuo in arteriis ex ampliori ſpatio in anguſtius tranſire cogitur,

---

(*a*) Ita Ill. HEIST. etiam prope venam cephalicam, quæ omnium tutiſſima habetur, magnam arteriam ſæpius obſervavit *Inſtit. chir. edit. Amſt. anni 1739, p. 425; edit. 1750, p. 410, nota a.*

(*b*) *l. c. P. II, Sect. I, cap. XII, p. 425 ſeqq. cap. XIII, p. 429 ſeq. & P. III cap. VI; §. VIII & IX, p. 1226 ſeq.*

is ad ſingulos ita dictos pulſus vulneris aperturam penetrare nititur, hinc ejus latera continuo disjungit, ideoque eorum conſolidationem perpetuo impedit, inde vero indies majorem ſanguinis copiam effundit, cui cutis reſiſtere nequit. Et dum ſanguis hîc effuſus vel qualitate ſua vel mora condenſatur & concreſcit, ulteriori effuſioni aliquo modo quidem reſiſtit, ſed, dum in fluvium ſuum reduci nequit, tandem putreſcit & in ſphaceloſam corruptionem abit.

Quomodo autem, ſectione tumoris inſtituta & ſanguine congrumato evacuato, ulterior ſanguinis ex læſa arteria profuſio certo, tuto atque jucunde ſiſti debeat & queat, nondum ſatis demonſtratum eſt.

Sunt qui adſtringentia, quid ? quod corroſiva vel cauſtica, arteriæ vulneri detecto imponi ſuadent, e. g. vitriolum cæruleum, liquorem ſtypticum Weberi, butyrum antimonii (*a*) &c. de quorum uſu vero infido, vel prorſus noxio, mentem meam jam expoſui in priori caſu pag. 560.

Reliqui ferme omnes cunctis ſanguinis profluxum ſiſtentibus præferunt ipſius arteriæ læſæ ligaturam, dum illa a connexione cum partibus vicinis ſeparatur, acus curva cum filo cerato trajicitur & denique arteria læſa proxime ſupra vulnus conſtringitur, id quod cum variis cautelis & annotationibus ſatis jam accurate atque prolixe docuerunt præcipue PALFYN (*b*), GARENGEOT (*c*), PLATNERUS (*d*), HEISTERUS (*e*), MACGILL (*f*) & ALEX. MONRO (*g*) quæ hîc repetere nimis prolixum foret, id unicum tamen annotaſſe haud ſupervacaneum erit, MACGILL, pro elevanda & tutius proinde a nervo reliquisque partibus ſeparanda arteria, ejus vulneri detecto immiſiſſe ſtylum fortem (*h*), quod etiam ab alio factum obſervavit

---

(*a*) Vid. PALEYN *chirurgiſche Operationen*, Francof. & Lipſ. 1717, p. 402. HEIST. l. c. p. 439, edit. a. 1750, p. 423, §. XI. GARENGEOT *traité des opérations de chir.* T. III. à Paris 1721, p. 246, edit. germ. Berol. 1733., p. 257, §. 28, commendat ſuum liquorem cauſticum, quem vero non deſcribit.

(*b*) l. c. p. 424.

(*c*) l. c. p. 249.

(*d*) Inſtitut. chirurg. Lipſ. 1745, p. 269, §. 438. 439. Ejusd. *Gründliche Einleitung in die Chirurgie, erſter Theil.* Leipz. 1748, p. 420 ſeq. §. 463. 464.

(*e*) Inſtit. chir. Amſtel. 1739, p. 440, §. XIII, p. 443. §. XIX. ibid. 1750, p. 424. §. XIII. p. 426. §. XIX.

(*f*) Actor. Edinburg. T. II. edit. Gall. p. 325. art. XV edit. German. p. 341 ſeqq.

(*g*) Ibid. T. IV edit. Gall. p. 364 ſeqq. edit. Germ. p. 393.

(*h*) l. c. edit. Gall. p. 327 ſeq. edit. Germ. p. 344.

MONRO (*a*) qui insuper (*b*), pro operatione celerius finienda, suadet, ut quamprimum cutis per longitudinem dissecta & sanguis extravasatus ac polyposus remotus est, patiens paululum flectat cubitum, operator vero pollice ac indice sinistræ manus prehendat arteriam brachialem, horumque apices sub eam insinuet, & ita acum super unguibus intrudat, hocque modo secure nervum proximum evitet, quem tactu facile ab arteria distinguere potest, quum hanc, flexo cubito, absque difficultate eousque elevare potest, ut a nervo satis removeatur: ita, pergit, hæc operatio, quæ secundum ordinariam chirurgorum descriptionem difficilis, tædiosa & laboriosa est, facile, cito & secure peragi potest.

Hanc methodum in usum vocare aliisque commendare nullum dubium movet auctoribus citatis interceptus per arteriam ligatam sanguinis ad partes inferiores via recta transitus: nam, licet vel ipse arteriæ brachialis seu humeralis truncus supra divisionem suam in ramos (*g. tab. I. fig. 2. 3. tab. II. fig. 4.*) ligandus veniat, persuasi sunt (*c*) nihilominus sanguinem transire posse ad ramos infra ligaturam ope anastomosis arteriarum humeri collateralium (*d. e. tab. II. fig. 4. c. d. fig. 5. 6. 7. tab. III. fig. 8 & x. fig. 6.*) cum recurrente ulnari (*i. i. fig. 4. y. fig. 6.*), recurrente radiæa (*p. fig. 4. g. fig. 5.*) & recurrente interossea (*m. fig. 4. & n. fig. 7.*) ut & per alterum arteriæ humerariæ truncum (*r. r. r. tab. II. fig. 5. tab. III. fig. 8.*) quando præsens est (*d*), quare monent, arteriam vulneratam etiam infra vulnus ligandam esse, ne sanguis a vasis lateralibus regurgitet & novam hæmorrhagiam excitet (*e*): experientiam quoque huic theoriæ

(*a*) Tom. IV edit. Gall. p. 364. edit. Germ. p. 394.

(*b*) Ibid. p. 366. ed. Germ. p. 395 seq.

(*c*) GARENGEOT l. c. edit. Gall. p. 249. PLATN. edit. lat. p. 262. §. 436. edit. Germ. p. 418. §. 462. conf. MONRO Act. Edinb. T. II. edit. angl. p. 283. gall. p. 353. germ. p 372. v. HALLER. ic. fasc. VI. p. 22. b.

(*d*) Ejusmodi arteriæ humeralis duplicis historiam tradit v. HALLER more suo accuratam l. c. p. 33. b. seq. & cui ad manus haud est, evolvat JO. FRID. MOEBII diss. inaug. sub præsidio Ill. HEIST. Helmst. 1730 ventilatam, quæ sistit *Observationes med. miscell. theoret. & practicas* Observ. VIII. p. 17 seqq. HEIST. compend. anat. a. 1741. P. II. p. 126. nota 66. **): Instit. chir. 1739. p. 434. nota c. edit. 1750. p. 418. nota h. Acta Edinb. vol. II. edit. gall. p. 351. seqq. germ. p. 370. tab. II. fig. 2, 3, 4.

(*e*) PALF. p. 426. GARENG. ed. gall. p. 251. germ. p. 262. §. 36. HEIST. ed. 1739. §. XXIV. ed. 1750. p. 429. §. XXIV. Act. Edinb. Tom. II. ed. gall. p. 328. germ. p. 344. Tom. IV. p. 365. ed. germ. p. 395. PLATN. ed. lat. p. 270. §. 439. germ. p. 421.

theoriæ respondisse variis casibus ab auctoribus citatis comprobatum est, ubi simul hæc notabilis observatio adstruitur, si vel etiam pulsus in utroque carpi latere aliquamdiu sentiri nequeat, nihilominus ad amputationem haud properandum esse prius, quam manifesta incipientis sphaceli signa in cubito vel manu adpareant, quum pulsus sæpius post aliquot demum dies redit (*a*).

Quum nervus ille insignis, qui medianus dicitur (2. 2. *tab. I. fig. 2. 3. tab. II. fig. 5. tab. III. fig. 8.*), arteriam brachialem ubique proxime comitatur, methodi hactenus recensitæ commendatorum monito (*b*), idem in arteriæ vinctura absque læsione ab eadem separandus est scalpello aliove instrumento tantum, quantum pro libero transitu acus sufficit. Quomodo hæc læsio nervi perniciosa ad mentem laudati MONRO commodius evitari queat, superius p. 575 indicavimus. Quum vero non solum quandoque patiens hanc nervi separationem ferre nec potest, nec vult (*c*), verum etiam sub hac occupatione ramuli quidam arteriæ laterales facile lædi possunt, hinc procul dubio nonnulli ipsum nervum simul ligare non reformidarunt, de quo LE DRAN (*d*) hæc latine reddita refert : *sunt quidam practicorum, qui arteriam detegere negligunt. Quam primum denudarunt capsulam* (qua intelligitur tegmen illud membranosum, quod vasa hæc comprehendit) *profunde sub illam adigunt acum instructam filo, quo dictam capsulam & multam carnem simul comprehendunt & constringunt. Etsi secundum hanc methodum nervus, quem æque ac arteriam hæc capsula continet, simul constringatur, raro tamen symptoma accedit, quia carnis quantitas simul comprehensa obstat, quo minus nervus justo arctius constringatur*, id quod etiam exemplum ex PALFYN citatum comprobat, & magis adhuc relatio Dn. EIERICH supra laudati : hic namque, dum Parisiis studium chirurgicum excoluit, bis vidit eodem modo hanc operationem a D. BOUDOU feliciter administratam. Quamvis autem hac ratione ipsius nervi læsio, gravissimis symptomatibus obnoxia, ut & ramorum arteriæ lateralium læsio omnino præcaveatur, facile tamen ex nimia nervi hujus insignis

(*a*) Ejusmodi præ reliquis notabile exemplum refert ill. MONRO Act. Ed. T. IV. edit. gall. p. 364. ed. germ. p. 395. facta namque operatione d. 22 Maji, pulsus demum d. 5 Junii distincte redibat.

(*b*) locis citatis.

(*c*) Quale exemplum recenset PALFYN l. c. p. 435.

(*d*) Traité des opérations de chirurgie, à Paris 1742, p. 535.

& plurimis cubiti manusque partibus integritatem conservantis constrictione, pessima symptomata sequi possunt, nimirum vel saltem stupor, si non penitus mors earum partium, quas sustentat: certe in annotatis manuscriptis, quæ ex ore Dn. DUVERNEY Parisiis 1738 excerpta & pariter a Dn. EIERICH mecum communicata sunt, reperi, ex tali nervi constrictione quendam duos digitos perdidisse: excurrit namque hic nervus in vola manus ad latus digiti annularis, medii & indicis.

Licet autem negari haud possit, postquam viri doctissimi expertissimique de natura hujus mali æque ac partium, quas occupat, ut & de curationis, arteriæ brachialis vinctura susceptæ, successu suas observationes sollicite contulerunt, eandem nunc sæpius jam feliciter administratam esse (*a*); nihilominus tamen hi ipsi Auctores adhuc monent chirurgos, ut nullus ejusmodi operationem solus in se suscipiat, sed alios expertos viros simul in consilium vocet vel saltem testes rei ad artis regulas bene legitimeque peractæ habeat, ut taceam, eosdem ingenue etiam indicasse, quæ minus ad votum acciderunt (*b*); quare procul dubio PLATNERUS (*c*) omnibus probe ponderatis mentem suam hisce declarat: *ex his intelligitur, in brachio, minimum nisi certa sit desperatio, experiendam esse Aneurysmatis chirurgiam* (illam scilicet hactenus expositam): *nam si illa etiam fallit, nihilominus ad ultimum auxilium, quo humerus præciditur, confugere potest chirurgus.*

Si itaque hac methodo in usum vocata de amputando brachio non securus est chirurgus; si præterea operatione dexterrime etiam ac felicissime absoluta, non raro magna membri debilitas sequitur: aliam methodum hac securiorem prius tentandam esse, nemo inficias ibit, & quum talem iterata vice se præstitit ea, quam in binis casibus recensitis uberius exposui, eandem hunc in finem ulterius explorandam commendare minus dubitavi.

Me quidem haud fugit, alios jam, & præcipue DIONYSIUM (*d*), compressionis cum charta masticata mentionem jam fecisse, immo

(*a*) Exempla vid. apud Auctores citatos, adde *Commerc. litterar. Norimb.* 1734, p. 283, n. 11.

(*b*) Exemplum vide *Act. Edinb. T. II.* ed. gall. p. 329 seq. ed. germ. p. 346.

(*c*) l. c. ed. lat. p. 268. §. 436. edit. germ. p. 419. §. 462.

(*d*) *Cours d'opérations de chirurgie*, à Bruxelles 1708, p. 484. edit. german. ab HEIST. aucta Augsp. 1722. Tom. II. p. 763.

hanc methodum non solum causticis, verum etiam ipsi ligaturæ prætulisse (*a*) : sed qui modum applicationis in forma turundarum considerat, facile intelliget, cur non semper, si unquam, effectum optatum præstiterit. Secundum meam namque opinionem effectus hic tantum sequi potest.

1) quando vulnus a sanguine extravasato atque corrupto penitus purgatur, ipsumque arteriæ orificium ejusque labia, quantum fieri potest, mundantur, & quidem optime cum vino calido ope syringæ spongiæque, ne sanguis corruptus, uti non amplius ad nutritionem, ita etiam neutiquam ad consolidationem aptus, hanc impediat, sed recenti & balsamico sanguini accessus ad hæcce labia paretur.

2) quando charta seligitur tenuissima bibula, haud sæpius, quam ter quaterve pollicis quadrati magnitudine complicatur, & masticata iterum probe explanatur : hac enim solummodo sub conditione arteriam exacte ambire, labia paululum conjungere, orificium obturare, reliqua interstitia replere omnibusque partibus arcte adhærere valet.

3) quando hæ placentulæ, sigillatim primæ, spiritu vini & subtilissimo pulvere glutinante valde impraegnantur, probe tamen iterum exprimuntur : uterque namque sanguinem denuo affluentem seu in orificio hærentem coagulat, labia orificii constringit & reliquas partes jam corruptas mundat eoque recentis & firmæ carnis generationem promovet, ut taceam, chartam ita præparatam pulveris ope arteriæ tanto firmius adglutinari.

4) quando torcularis & vulneris compressionis auxilio liber plenusque sanguinis circuitus per arteriam læsam ad sufficiens temporis intervallum semper quidem impeditur, probe tamen nimia & ad plenam pulsus in carpo suppressionem constrictio cavetur, ne partibus nimium compressis mortem inferat (*b*).

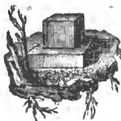
Quod autem caussam proximam constituit, quæ arteriæ vulnus firmiter obturat iterumque conjungit, est illa polypi quædam species recens generata, quam non solum fuse exponit, verum etiam observationibus demonstrat figurisque idoneis declarat celeberrimus

(*a*) l. c. p. seq.

(*b*) de his omnibus conf. vol. VIII, p. 479 seq.

Petit (*c*). Utut autem ejusmodi polyposa concretio & superstrata caro firma recens generata vulnus arteriæ perfecte sanare queat; confirmationis tamen atque securitatis gratia per aliquot menses ligaculum quoddam gestari potest eo modo, quem vol. viii, p. 490 docui. Cæterum nemo de perfectione ejusmodi curationis dubitabit, qui considerat, omnium consensu non solum possibile declaratum, verum etiam experientia satis comprobatum esse, arteriæ vulnus sola compressione sanari posse, quamdiu sanguis extravasatus fluxilis adhuc est & in alveum suum reduci potest: quando enim in Aneurysmate spurio inveterato post cutis sectionem omnis sanguis congrumatus removetur, hoc ipso arteria ad eundem statum redigitur, quo ab initio læsionis fuit, adde, hoc in casu compressionem multo aptius applicari posse. Et hæc nunc quidem sufficiant.

(*c*) *Hist. & Mémoires de l'Acad. Royale des scienc.* a. 1735. edit. Paris. Mémoir. p. 435. & a. 1736. p. 244. qui utrique commentarii latine redditi reperiuntur in *Commerc. litter. Norimb.* a. 1741. p. 365. 372. tab. iv, fig. 4, 5, 6, 7. & a. 1743. p. 321, 332. tab. iv, fig. 13—16. tab. v, fig. 1, 2, 3.

DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE
ANEURYSMATE,
QUAM

ERUDITORUM EXAMINI SUBMITTIT

CONRADUS ASMAN,

ZUOLLA TRANSISALANUS.

Die 24 Martii MDCCLXXIII.

H. L. Q. S.

AD EXEMPLAR GRONINGENSE.

DISSERTATIO
DE
ANEURYSMATE.

§. I.

INTER morbos vitiaque; quibus humanum genus obnoxium eſt, haud infimum mihi locum mereri videntur Aneuryſmata, quæ non ſolum periculoſa, ſed & ſæpe inſanabilia prorſus deprehenduntur.

Antequam vero de Aneuryſmatibus agam, haud inutile duxi, prius Arterias, quatenus illæ his ſedem præbent, earumque tunicas, & actionem in ſanguinem deſcribere.

Per Arterias hodierni Anatomici intelligunt canales membranoſos, ſanguinem a corde ad alias corporis partes vehentes, Syſtole, & Diaſtole præditos.

Has nonnulli conſtare ſtatuerunt quinque tunicis, inter quos & BOERHAVIUS (*a*).

Prima eſt Extima, ſecunda Celluloſa, tertia Glanduloſa, quarta Muſcularis, quinta Interna.

Dantur tamen, qui tres ſolummodo aſſumunt, nempe, primo tunicam externam ſeu communem « qualis ubique occurrit, quæque

(*a*) Inſtit. Med. pag. 88, §. 132.

» arteriam ambit, vicinis nectit, inque sua via firmat, requisita tamen » cum mobilitate (*a*);

Secundo, Muscularem, sic dictam, quia putabant, habere fibras musculares rubras, quæ robur præcipuum arteriæ conciliat & contrahendi facultatem (*b*). Cl. Camperus tamen variis præparatis in Lectionibus Physiologicis demonstravit, non modo non regulares, sed etiam non rubras esse, actionemque arteriarum æque exerceri posse, si elasticæ essent, solidissimis argumentis comprobavit.

Tertio, huic subjacet tertia, seu interna, tenuis, tenera; internæ membranæ cordis continua (*c*); æquabilis, & lævis, ex interiore parte, qua cavum arteriæ spectat, canalis capacitatem proprie efficiens, apta, quæ sanguinem contineat, & libere, facileque, ruere sinat (*d*).

§. II.

Descriptis arteriarum fabrica & tunicis, ad illarum actionem in sanguinem progrediendum est.

Arteriarum systema, semper sanguine plenum, quolibet cordis ictu, novam sanguinis undam, duabus unciis sanguinis æqualem vulgo æstimatam, accipit.

Certum est arteriarum conicam figuram & incurvationes multum facere ad resistendum impetum a corde acceptum: accedunt & aliæ causæ, de quibus quoniam hodie inter omnes non certo constat, ne nimium a scopo abducamur, nihil addam.

Arteriarum tunicas jam descripsimus. Itaque interior tenuis, parum virium in impedienda arteriarum nimia dilatatione impendere posse videtur.

Oportet igitur, ut hanc vim in Externa, & Musculari, utpote fortioribus, quæramus.

Constat experientia, has tunicas admodum esse elasticas, id est, tales possidere proprietates, quibus, illarum figura, vi quadam, mutata, sese in pristinam figuram restituere queant.

Probant hanc vim Elasticam arteriis inesse, digitus arteriæ majori im-

(*a*) Ill. van Swieten diss. inaug. §. 4. de Arter. fabrica & efficacia Lugd. Bat. 172[illegible]lit.
(*b*) B. S. Albin. annot. acad. lib. 4, cap. 8, pag. 33.
(*c*) Halleri Elem. physiol. tom. 1, pag. 65, §. 9.
(*d*) B. S. Albin. ibid. lib. 4, cap. 8.

immiſſus, inde valide compreſſus, communis membranarum natura, ſed imprimis Anatomica injectio; cui arteriæ aliquando ita reſiſtunt, ut, adhibitis etiam omnibus conatibus, ſiphonis embolum ulterius urgere non poſſimus, tantaque vi ſe contrahunt, ut, remoto ſiphone, materies injecta magno cum ſaltu reſiliat, & ſæpius Anatomico incauto imponat.

Quod cum in arteriis emortuis locum habet, nulli alii vi, quam Elaſticitati tribui poteſt.

Ambientia præterea, aër, cutis, celluloſa, muſculi, aponeuroſes & oſſa, nimiæ quoque arteriarum diſtenſioni reſiſtunt.

Forſan denique & alia huc referenda Vis, quam, animalibus & quibusdam plantis privam, etiam arteriis, & quidem illarum tunicis muſculoſis, inſidere, eviciſſe videntur recentiorum experimenta (*a*).

His viribus itaque inſtructa arteria, ſanguine repleta, undæ, a corde acceptæ, primo quidem cedit, alteram vero undam, priorem inſecuturam, non exſpectat; ſed ultra diametrum ſibi naturalem, id eſt, ſpontaneam, dilatata, ſe contrahit, ſanguinemque impellit in locum minus reſiſtentem; adeoque, quum valvulæ ſemilunares ejus repulſum in cor impediunt, in arterias, minores quidem ſuis truncis, attamen ſimul ſumtas, alveum multo ampliorem efficientes, propellunt.

Contracta jam arteria, nova unda ſanguinis, a corde allata, dilatatur; mox iterum contrahitur, perduratque alterna hæc actio quamdiu vitalem animalia ſpirant auram.

Continuum itaque, in ſtatu ſano, cordis & arteriarum vires inter ſe exercent antagoniſmum, & talem quidem, ut modo una, modo altera vincat, perſtatque ſanitas in circulatione, quoad vires arteriarum & ſanguinis contenti, quamdiu arteriæ majores tantam copiam ſanguinis in arterias minores, minoresque in venas propellunt, quantam a corde contracto accipiunt.

Si vero arteriarum vires exceſſu peccant, ſanguis nimia quantitate in venis colligitur, ut in morientibus accidit. Sin vero defectu, arteriæ ultra modum diſtenduntur, tonum ſuum amittunt, & ſanguinem nimia copia in cavitate ſua retinent.

Sed ſatis de his, properemus ad Aneuryſmatum hiſtoriam.

(*a*) Vid. experim. VERSCHUIR diſſ. de arteriarum irritabilitate.

§. III.

Aneurysmatis vocabulum ex ἀνὰ, retro, rursum & εὐρύνω, dilato, compositum (*a*), vi vocis, arteriæ dilatationem significare videtur.

Hinc quoque Galenus (*b*), quem secutus fuit P. Aegineta (*c*), Aneurysma arteriæ dilatationem vocat.

Hodie vero per Aneurysmatis vocem morbos adeo diversos intelligunt, ut generali definitione vix comprehendi possit: dividunt, enim in Verum, & Spurium; quorum illud tumorem, ab arteriarum tunicis, ultra modum quolibetcunque in loco in forma sacci dilatatis, sanguine vel fluido, vel coagulato, vel utroque repletis, formatum; hoc vero tumorem a sanguine, ex arteriæ vulnere elapso, sub cute hærente, excitatum significat.

Ita post Sennertum, Boerhavius, Heisterus, Swietenius, aliique.

Tertiam hisce adjunxit speciem celeb. Hunterus (*d*), quam Mixtam vocat: quando scilicet, externa arteriæ tunica læsa, interna, vel lacerata interna, externa dilatatur.

Placuit vero Monroo (*e*) Aneurysma Mixtum vocare, quando arteriæ membranæ primo dilatatæ, dein ruptæ sunt.

Quartam denique speciem novam, & a se inventam, prioribus quoque addidit celeb. Hunterus (*f*), ubi nempe arteria, venæ subjacente, Chirurgi lanceola læsa, sanguis continue ex arteria in venam transit, eandemque dilatat.

Dividuntur porro in Interna & Externa. Priora vocantur, quæ juxta viscera vitalia in intimis corporis latebris; posteriora, quæ in extremitatibus, vel aliis in regionibus, mox sub cute, locum obtinent. Cæteras distinctiones, in legitimum (*g*) v. gr. ex causa externa, & spurium, ex causa interna oriundum, aliisque, utpote minoris momenti, de industria omittimus.

Ast, quoniam Aneurysma illud Mixtum Hunteri, cum Vero satis convenit; vel juxta sensum Monroi ad Spurium proxime

(*a*) Vid. Gorræi definit. med.
(*b*) De tumoribus pag. 356. 27. p. n.
(*c*) Lib. 6, cap. 37, pag. 564.
(*d*) Med. obs. and inq. vol 1, p. 339.
(*e*) Eff. and obs. phys. and liter vol. 3, pag. 236.
(*f*) Med. obs. ibid. p. 340.
(*g*) Lancis. de motu cord. & aneur. p. 6, 9, 57 hujus editionis.

pertinet, cæteræque distinctiones, in Externum, & Internum, Legitimum, & Spurium, magis locum, & causas diversas, quam Aneurysmatis naturam, & indolem spectant, tribus me dissertationem hanc sectionibus commodissime expedire posse, mihi videor; quorum prior de Aneurysmate Vero, altera de Spurio, tertia de eo, quod Venosum vocavimus, tractabit.

SECTIO PRIMA.

DE ANEURYSMATE VERO, EJUS NATURA ET INDOLE.

§. I.

ANEURYSMATIS VERI definitionem modo exhibuimus, ejusque possibilitatem, utpote observationibus jam satis evictam (a), non opus est, ut ulterius adstruemus.

Oportet vero, ut ejus naturam, & indolem in hac sectione accuratius perscrutemur; causas, signa, prognosin, & curandi methodum exactius dein indagemus.

§. II.

Membranæ arteriarum dilatatæ & extensæ aliquando sunt extenuatæ (b) aliquando crassitiem naturalem servant (c): ut plurimum tamen statum naturalem multo superant, uti vidit in omnibus Aortæ Aneurysmatibus, quæ ipsi unquam examinare licuit, cel. HUNTERUS (d), tum & cel. STORKIUS (e) in Aneurysmate Aortæ extus crassa & fungosa substantia tecto.

Id tamen non ita accipiendum, ac si ubique eadem semper crassities: sæpe enim in Aneurysmatibus majoribus, uno in loco membranæ sunt tenues, dum in alia admodum sunt crassæ: ita quidem, ut in Aneurysmate Aortæ, a LITRIO (f) descripto, adeo inæquales

(a) LANCIS. de motu cord. & aneur. p. 29 huj. editionis, nec non Med. obs. and inq. vol. 1, p. 341.
(b) SANDIFORT- HEEL en Ontleedk. verh. p. 15. & Ill. SWIETENII comment. Tom. 1, pag. 288.
(c) Vid. præfat. NOORTWYKII ad editionem Latinam NIHEL de cris. ex pulsu.
(d) Med. obs. and inq. ibid. p. 342.
(e) DE HAEN rat. med. Tom. 1, p. 251.
(f) Hist. de l'Acad. des Sc. anni 1707, p. 26.

fuerint, ut quibusdam in locis decem lineas adæquarent, licet aliis in locis quintam lineæ partem non excederent.

Sæpe quoque membranæ non tantum crassiores, sed & duræ, cartilagineæ, insulis quasi osseis infarctæ, & aliquibus in locis petrefactæ, repertæ sunt, uti ex observatione, a Cl. MECKELIO (*a*) accuratissime descripta, imprimis constuit.

Valvulæ præterea semilunares in arteriæ Aortæ Aneurysmatibus sæpe osseæ inventæ sunt, aliquando etiam membranæ, purulenta materia, inter lamellas suas, fuerunt repletæ (*b*).

Rationes, ob quas arteriarum membranæ, licet admodum extensæ, crassiores tamen plerumque evadunt, in unum collegit cel. DE HAEN (*c*), & ad sequentes refert.

I.° Quia sanguis, in Aneurysmate contentus, polyposus, ejus est naturæ, ut ejusdem applicatione tunica arteriosa appareat crassior; quod etiam in LITTRII observatione locum habuisse videtur: refert enim, saccum in multis locis, æquabilem & lævem fuisse, quia membrana arteriæ interna erat investita, aliis vero in locis inæqualem, & asperam, partim propter erosionem, partim, quia fibræ quædam, polypis cordis non absimiles, firmiter Aneurysmatis parietibus adnectebantur, in laminas facile divisibiles (*d*).

II.do Possunt arteriarum membranæ a se invicem discedere, & in interstitiis suis sanguinem, in lamellas compactum, continere.

III.tio Videmus quoque, novas membranas ex veteribus nasci in degenerationibus partium: sic vidit cl. DE HAEN vesicam felleam in septem loculos divisam, quorum quisque magnum gereret lapidem. Probat præterea ex herniis inveteratis, in quarum operatione aliquando vidit, decem, duodecim, viginti, & plures membranas solvi debuisse, antequam verus herniæ saccus in conspectum prodiret.

Verum hæc & similia rem magis exemplis illustrant, quam re vera explicant.

Incrassatio membranarum fere omnibus in tumoribus obtinet,

(*a*) Mém. de l'Acad. de Berlin anni 1756. obs. 14. conf. cl. MORGAGNI de sed. & caus. morb. epist. 17. artic. 17, nec non DICKSON Med. obs. and inq. vol. 3, p. 63, & cl. MONROUM Ess. and obs. vol. 3, p. 252.
(*b*) Ess. and obs. vol. 3, p. 254.
(*c*) Rat. med. vol. 1, p. 253.
(*d*) loc. cit.

præſertim in Cyſticis, ſed unde durities, cartilaginea indoles, oſſea & lapidea concrementa?

Abdita naturæ phœnomena facilius obſervantur, quam explicantur.

§. III.

Tranſeo igitur ad Sanguinem in Aneuryſmatibus contentum, qui aliquando fluidus, alias grumoſus, & coagulatus, ut plurimum tamen pro parte fluidus, pro parte coagulatus, non raro quoque condenſatus albus, & lamellis quaſi conſtans, & polypoſus repertus fuit.

Et quidem fluidus fuit in Aneuryſmatibus quibusdam minoribus (*a*); grumoſus in obſervatione Storckii (*b*): totus enim ſaccus ſanguine grumoſo erat repletus.

Partim fluidus, partim grumoſus, & coagulatus fuit in exemplo ab Huntero (*c*) allato.

Nucleus ſanguinis grumoſi contentus fuit in Aneuryſmate anguli Aortæ, a cl. de Haen (*d*) & C. H. Velse diſſecto, qui in medio perforatus, ſpatium ſanguini, per aortam deſcendenti, conceſſit (*e*).

Aneuryſma vero a Littrio deſcriptum (*f*) continebat ſanguinis pintas duas, cujus tertia pars nigra, coagulata, fortiter parietibus ſacci adhærens; tertia pars alte rubra, ſemicoagulata; tertia pars denique liquida, attamen fibræ quædam polypoſæ, parietibus Aneuryſmatis firmiter adfixæ, intus inventæ ſunt.

In Morandi obſervatione (*g*) ſaccus fuit duobus polypis repletus, quorum unus perforatus, foramine, orificio arterioſo ventriculi ſiniſtri non abſimili, quod tranſitum ſanguini, ex corde advenienti, verſus inferiora admittebat.

Materiem quoque albam & polypoſam in Aneuryſmate invenit Meckelius (*h*).

Videntur hæc coagula, & polypoſa concrementa, oriri a ſtagnatione & continua ſanguinis compreſſione: notiſſimum enim eſt,

(*a*) Monro Eſſ. and obſ. Phyſ. and Lit. vol. 3, p. 250.
(*b*) De Haen rat. med. tom. 1, p. 251.
(*c*) Med. obſ. and inq. vol. 1, p. 332.
(*d*) Ibid. tom. 1, p. 250.
(*e*) Simile quid vid. Monroum Eſſ. and. obſ. Phyſ. and Lit. vol. 3, p. 225.
(*f*) Hiſt de l'Acad. R. des Sc. anni 1707, p. 26.
(*g*) Ibid. anni 1721, p. 40.
(*h*) Mém. de l'Acad. de Berlin 1756, obſ. 14.

ſanguinem etiam extra corpus, digitis diu contrectarum, magna parte in polypos abire.

Quæ eadem ratio obtinere videtur in polypis cordis, in cadaveribus humanis frequenter obviis, præſertim in illis, qui diu agonizantes, lenta morte exſtincti ſunt.

Etenim probabile non eſt, omnes illos homines diu ante mortem polypis cordis laboraſſe, illisque fuiſſe enectos, cum adeo frequenter occurrant, neque omnes ægri de horum ſymptomatibus antea conqueſti fuerint.

§. IV.

In omnibus arteriis Aneuryſmata Vera oriri poſſe, propter eandem omnium arteriarum vim Elaſticam, a fibris ſupra deſcriptis pendentem, aliquando mirum in modum debilitatam, experientia evincit.

Frequentius tamen in majoribus, quam in minoribus arteriis oriri, inde probatur, quod impetum minorem patiantur.

Hiſtoriæ inſigniter dilatati cordis, ejusque auricularum, licet ad Aneuryſmata, juxta definitionem datam, non pertineant, huc tamen referendæ, videri poſſunt apud LANCISIUM (*a*); nec minoris momenti exemplum exſtat a MECKELIO (*b*) exhibitum; tum quoque a Dno. ROELOFF (*c*), denique ab ANTONIO DE HAEN (*d*), qui hanc hiſtoriam dedit: Vir levi ſarcina onuſtus, poſt iter unius horæ confectum, palpitationibus cordis afficiebatur, venæſectione &c. ſanatis. Ter, quaterve in anno malum recruduit, iterumque ad eadem remedia conticuit; dein per quadriennium ab omni fere incommodo immunis vixit, leviſſima mali admonitione, ad majores animi corporisque motus, tantummodo percepta. Quinta vero anno redierunt inſultus. Auctor ab expertiſſimo VELSE, nunc Celſiſſimi Principis Gulielmi V. Archiatro, advocatus, ægrum vidit lividum, anxium, cum pulſu inæquali & tremulo. Manus, pectori admota, motum inæqualem, tremulum & ingratum ſentiit, exceptis ſex ultimis diebus. In cadavere cor triplo majus apparuit ſolito, mucrone quam baſi latius, ſiniſter cordis ventriculus maximus, ad baſin ampliſſimus,

(*a*) De Aneuryſm. propoſ. 48. Exempla etiam quædam collecta vid. apud MORGAG. de cauſ. & ſed. morborum epiſt. 17, artic. 2 ad 14 & epiſt. 18.
(*b*) Mém. de l'Acad. de Berlin 1750, p. 163.
(*c*) Mém. de l'Acad. de Berlin 1757, p. 160.
(*d*) R. Med. vol. 1, p. 252.

adeo tenuis, ut levis modo membranula supereſſet. Sanguinem polyposum intus continebat. Ventriculus quoque dexter, uterque ſinus, utraque auricula, arteria pulmonalis, & utraque vena cava polypis firmis & longis, erant repleta.

Aneuryſmatum arcus Aortæ plurima exſtant exempla, quorum præcipua paucis memorabimus.

Præter exempla a LANCISIO exhibita (*a*), LITTRIUS (*b*) in actis Pariſinis deſcripſit Aneuryſma, ſtupendæ magnitudinis, quod ex Aortæ arcu ortum, ſaccum formabat, qui, per anteriora & utrumque colli latus ad maxillam uſque adſcendens, ſimul ſuper anteriorem & ſuperiorem pectoris partem ſe extendebat, ab una axilla ad alteram uſque.

Figura ſacci lagenæ erat ſimilis, cujus collum in pectoris cavo, fundus in collo & ſuper pectus.

Huic non plane abſimile, a Dno. THOMSON obſervatum, communicavit expertiſſimus DICKSON (*c*), quod ortum ex arcu Aortæ, & infra claviculam dextram, quam a ſterno ſeparaverat, tranſiens, ſupra pectus ſe in ſaccum explicaverat, peculiarem tamen & quaſi ab alio arcus Aortæ ſacco diſtinctum. Celeb. HUNTERUS in actis Anglicis exemplum Aneuryſmatis memoriæ prodidit; quod ex arcu Aortæ, maximopere dilatatæ, exortum, inter cartilagines ſecundæ & tertiæ coſtæ tranſiens, tumorem magnum & oblongum extus in pectore efformabat.

Cum hac obſervatione, ſatis coincidit illa a Dno. ROELOFF (*d*) deſcripta, tum & illa celeb. E. SANDIFORTII (*e*).

Non diſſimilis etiam eſt obſervatio MORANDI (*f*) ea cum differentia, quod tumores aneuryſmatici duo adfuerint, quorum unus inter ſecundam & tertiam, alter inter tertiam & quartam coſtam erat ſitus, licet, ſaccum aneuryſmaticum unicum tantummodo fuiſſe, diſſectio docuerit.

Aneuryſmatis quoque arcus aortæ exemplum habet cl. DE HAEN (*g*), quod, licet diu tumorem inter ſecundam & tertiam coſtam

(*a*) De motu cord. & aneur. pag. 34 hujus editionis.
(*b*) Anno 1707, pag. 21.
(*c*) Med. obſ. and inq. vol. 3, p. 57 & ſeqq.
(*d*) Mém. de Berlin anni 1757, p. 160.
(*e*) Heel en Ontleedk. verhand.
(*f*) Hiſt. de l'Acad. R. des Sc. anni 1721, p. 39.
(*g*) Rat. med. tom. 1, p. 250.

effeciſſet, loco dein mutatum, integro menſe ante mortem, nullum tumorem excitavit, ita ut evanuiſſe videretur.

Dilatationis denique arcus Aortæ cum expanſione in tumorem, intra pectus contentum, ex orificio anguſtiori cum Aorta dilatata communicantem, obſervationem tradidit celeb. MECKELIUS (*a*).

Ab his aliquantum differunt Aneuryſmata ab expertiſſimo NOORTWYKIO (*b*), & STORCKIO (*c*) obſervata; quorum prius mox ſub arcu Aortæ incipiens, ad Diaphragma uſque protenſum, in veſicæ urinariæ majoris inflatæ amplitudinem expanſum, tribus amplis hiatibus perforatum erat, qui reſpondebant intervallis ſextæ & ſeptimæ, ſeptimæ & octavæ, octavæ & nonæ coſtæ, & communicabant cum gibbo ingenti, æquabili, a ſiniſtra ſcapula per dorſum ad lumbos uſque exporrecto, molli, pulſante, elaſtico, & ſanguine coagulato repleto.

Alterum magis compoſitum: primo enim in arcu ſuo Aorta erat admodum dilatata, dein, ubi Aorta in rectum eſſet abitura, ſaccum emittebat, orificio pollicis diametrum habente, qui tranſiens inter quartam & quintam coſtam, quas a ſe invicem removerat, ſe explicabat in dorſo in ampullam, manui integræ magnitudine parem (*d*).

Magnum Aneuryſma Aortæ infra Diaphragma, & ipſi firmiter annexum, a Dno. BAYFORT obſervatum, memoriæ tradidit HUNTERUS (*e*): ubi quoque ſimul Aneuryſma parvum in trunco communi arteriæ Carotidis & Subclaviæ dextrà adfuit.

Differunt maximopere Aneuryſmata arcus Aortæ, quoad longitudinis extenſionem & figuram, notante HUNTERO (*f*): in quinque enim, quæ vidit Auctor, dilatatio incepit mox ſupra cor; in uno ad Arteriam ſubclaviam ſiniſtram uſque dilatatio tantum proceſſit; in alio parum ultra; in tertio & quarto ad dimidium longitudinis, quam habet Aorta intra Thoracem; in quinto ad bifurcationem Aortæ in lumbis fere uſque.

In

(*a*) Mém. de Berlin 1756, P. 46.
(*b*) In præfat. ad Nihellium de criſibus ex pulſu.
(*c*) DE HAEN R. m. tom. 1, pag. 251.
(*d*) Vid. plura exempla Aneuryſmatum arcus Aortæ apud MORGAG. de cauſ. & ſed. morb. epiſt. 17, art. 3, & 14, ſeqq.
(*e*) Med. obſ. and inq. vol. 3, pag. 14 & 26. confer. MONR. Eſſ. and obſ. phyſ. and litt. vol. 3, p. 225.
(*f*) Ibid. vol. 1, p. 342.

In horum duobus communis truncus Subclaviæ & Carotidis dextræ valdequam fuit dilatatus.

In duobus figura fuit oblonga & uniformis. In cæteris figura admodum fuit irregularis, cum quibusdam facculis magis extenfis, quam cæteræ partes.

MORGAGNUS (*a*) quoque jam antea divifit Aneuryfmata, in ea, quæ vas, æque in omnem partem expanfum, format, & in ea, quæ facci inftar e vafis latere excrefcunt.

Aneuryfma Arteriæ Pulmonalis exftat apud PARÆUM, tefte LANCISIO (*b*).

Aneuryfmatis Arteriæ Subclaviæ dextræ fingulariffimum exemplum defcripfit Dnus MALOET (*c*), quod fcilicet Afperam Arteriam perforaverat, & excitato fputo cruento, intra minutum temporis ægro exhaufto, mortem induxit.

Notat enim MORGAGNUS (*d*), fputum fanguinis fæpius obfervari, ubi Aneuryfmata intra pectus rumpuntur.

Aneuryfmatum in Arteria Aorta, mox fupra divifionem in Iliacas, in Iliacis, in Cœliaca, Mefenterica, Intercoftali, in Brachio, Femore, Poplite, circa talum, in Arteria Epicrania, Temporali, Nafi externa, exempla collegit celeb. DE HAEN (*e*).

Quum itaque tot in arteriis obfervata funt Aneuryfmata, nec ratio datur, cur non in cæteris aliisque locis oriri poffent, tuto ftatuitur, omnes arterias Aneuryfmatibus fedem præbere poffe.

Attamen experientia evincit, omnium frequentiffime Aneuryfmata Vera oriri in Aorta; præcipue in ejus arcu, ita, ut horum numerus æqualis, fi non major, a MONROO cenfeatur (*f*), quam cæterorum per totum corpus.

Frequenter etiam in poplite occurrunt, & ubicunque arteriæ nudæ decurrunt, vi externæ magis expofitæ; rariffime in cerebro; raro etiam in cervice (*g*).

(*a*) Adverf. Anat. adverfario 2. animad. 39.
(*b*) De motu cord. & aneur. p. 290. V. p. 82 hujus Editionis.
(*c*) Acad. R. de Sc. anno 1733, p. 44.
(*d*) De fed. & cauf. morb. epift. 17, art. 16.
(*e*) Rat. med. tom. 1, pag. 247. confer. MONR. Eff. and obf. phyf. and litt. vol. 3, p. 281 & feqq.
(*f*) Ibid.
(*g*) Ibid. pag. 285.

Aliquando etiam plura Aneuryſmata Vera in eodem corpore ſimul occurrunt, uti in exemplis jam conſtitit, & ulterius conſtare poteſt ex obſervatione MONROI (*a*) de Aneuryſmatibus in Arteria Crurali, Meſenterica ſuperiori, emulgente ſiniſtra, & Meſenterica inferiori, in eodem corpore obviis.

Nonnunquam etiam, in quadam arteria diſpoſitio aneuryſmatica (ſi ita dicere fas ſit) locum habere poſſe videtur: ſic idem MONROUS (*b*) caſum narrat talis diſpoſitionis in Arteriis cruralibus earumque ramis; ubi Aneuryſmata adfuerunt in utroque inguine, in utroque poplite, & duo præterea in media parte femoris dextri.

§. V.

Dubium nullum eſt, quin Aneuryſmata omnia Vera oriantur pedetentim adeo, ut non niſi lento gradu in enormes aliquando magnitudines increſcant.

Aneuryſma in pectore, quod pulvinari mediocri, quo in ſedili utimur, demtis quatuor ejus angulis, æquaret, vidit RUYSCHIUS (*c*).

Aneuryſmatum capitis & pugni magnitudinis exempla proſtant apud PURMANNUM (*d*).

Obſervationem Aneuryſmatis Arteriæ Coſtalis, quod capitis magnitudinem excederet, adfert ULHORNIUS (*e*), licet, illud Arteriæ Coſtalis Aneuryſma Verum fuiſſe, vix credibile ſit; quod idem etiam de duobus Aneuryſmatibus, a LANCISIO (*f*) obſervatis, forſan non immerito animadvertendum eſſet.

Ovi anſerini magnitudinis Aneuryſmata duo proſtant apud HILDANUM (*g*); nec non Aneuryſma, quod totam ſiniſtram partem pectoris ad ſternum uſque & collum occupabat (*h*); adeo ut male quidam, Aneuryſmata caſtaneæ magnitudinem nunquam ſuperare, ſtatuerint (*i*).

(*a*) Rat. med. tom. 1, p. 220.
(*b*) Ibid. p. 178 & ſeqq. uti & MORGAG. de cauſ. & ſed. morb. epiſt. 50, art. 9.
(*c*) Obſerv. 38.
(*d*) Chirurg. curioſ. cap. 8, pag. 605.
(*e*) HEIST. Heelkund. Verhand. p. 496.
(*f*) Ibid. p. 245. V. p. 44 hujus editionis.
(*g*) Cent. obſ. & curat. chir. pag. 413 & 418.
(*h*) Ibid. p. 417.
(*i*) Vid. GOVEY Chir. p. 251.

Differunt vero Aneurysmata incrementi celeritate; dum alia lente, alia subito admodum augmenta capiunt.

Lente increvit Aneurysma ab Ill. SWIETENIO observatum (*a*).

Aneurysma ab HUNTERO descriptum tres annos consumserat, antequam ad incrementum summum pervenerit, & ægro mortem (*b*) induxerit.

SANDIFORTII vero observatio docet, Aneurysma intra septem menses ad ingentem magnitudinem increscere posse.

§. VI.

Pulsu suo, omnia fere proxime ambientia destruunt, cartilagine & durissimo osse non exceptis.

Costæ, Sternum & Claviculæ erosæ in observatione LITTRII; Sternum, Costæ, Vertebræ & Costarum cartilagines, eodem modo affectæ apud HUNTERUM; Sterni pars superior, ad quartam Costam usque, plane consumta in casu ROELOFFII; magna pars Sterni cum Costæ secundæ & tertiæ parte abolita in exemplo SANDIFORTII; Aspera Arteria perforata, & detrita in observatione MALOETI; luxatio humeri, ex Aneurysmate Arteriæ subclaviæ quoque orta (*c*) & infinita alia, quæ omnia repetere, operæ pretium non videtur.

Destructionem ossium, cæterarumque partium, non oriri a sanguine ut menstruo ossis, uti quidam putarunt, institutis de industria experimentis evicit PRINGELIUS (*d*), sed a continuo pulsu arteriarum, unde vasa periostii & perichondrii contunduntur, rumpuntur, & ulcera efficiunt, quorum materies ichorosa, acerrima reddita, ossa & cartilagines continue erodit (*e*): neque enim requiritur ut ossa denudentur antequam carie exedantur (*f*), quum continua sanguinis arosio particulas osseas sine ossis putredine auferre posse videatur.

(*a*) Comment. in aphor. BOERH. tom. 1, pag. 288.

(*b*) Heel en Ontleedk. Verh.

(*c*) Journal de Médecine, Chir. & Pharmac. par M. VAN DER MONDE tom. 14, p. 55.

(*d*) Vid. MONR. Med. Ess. and Obs. Phys. and Lit. vol. 3, p. 253.

(*e*) Vid. MORGAG. de sed. & caus. morb. epist. 18, art. 26; nec non Cl. SANDIFORTII Heel en Ontleedk. Verh. p. 20.

(*f*) MONR. ibid. p. 252.

ANEURYSMATIS VERI CAUSÆ.

§. VII.

DESCRIPTIS jam iis, quæ Aneuryſmatis naturam & indolem præcipue ſpectant, ad Cauſarum indagationem tranſeo.

Hæ omnes in eo congruunt, quod æquilibrium inter ſolidorum, & fluidorum actionem deperditum ſupponant, ita, ut hæc fortior ſit illa; alioquin nunquam oriretur Aneuryſma.

Sed idem illud variis modis poteſt contingere, & quidem, vel vitio ſolidorum, minus reſiſtentium, vel vitio fluidorum nimia vi impellentium, vel denique, cum utrumque in eundem finem conſpirat.

§. VIII.

Solidorum autem reſiſtentia minuitur.

I.° Vulnere; ſive illud afficit tunicas arteriæ externas, internis integre relictis; ſive ſolummodo partes circumjacentes, Celluloſam, Aponeuroſes, Muſculos &c. quæ robur arteriæ dant: in primo enim caſu tunica interna non ſatis reſiſtens, per vulnus propellitur ab impetu ſanguinis; ita contigiſſe retulit expertiſſimus NIECHOLS in inflata Arteria Pulmonali, rupta tunica muſculari, internam in Cyſtidem dilatatam fuiſſe (*a*); in altero caſu, omnes arteriarum tunicæ relaxantur, dilatantur, & ita ſaccum Aneuryſmaticum conſtituunt; vidit enim HALLERUS (*b*) arterias Meſentericas in ranis, ſimulac a Meſenterio, & Celluloſa circumjacente denudaverat, Aneuryſmaticas evaſiſſe.

II.do Contuſione vel diſtractione violenta; quibus arteriarum tunicæ debilitantur: quo pertinent duæ obſervationes LANCISII (*c*), nec non obſervatio SWIETENII (*d*), non enim requiritur ſemper ad Aneuryſma Verum excitandum, ut membrana exterior vel muſcularis quodam in loco ſit rupta, quum etiam MONROUS (*e*) omnes arteriarum tunicas in Aneuryſmate integerrimas viderit, & a ſe invicem ſeparaverit.

(*a*) Teſte MONROO ibid. p. 255.
(*b*) Mém. ſur le mouvement du ſang, pag. 10. anno 1756.
(*c*) LANCIS. l. c. p. 234 ad 242 & p. 245. V. huj. Ed. p. 34 & p. 44.
(*d*) Comment. tom. 1, §. 176, p. 287.
(*e*) Eſſ. and obſ. ibid. p. 239.

III.^do^ Erosione ab acrimonia quacunque (*a*); idem enim fit quod in vulnere.

IV.^to^ Scorbutica vel Venerea labe (*b*): constat enim experientia, solidorum compagem in Scorbuto vel Lue Venerea affectis aliquando debilitari.

Multos præterea his morbis adfectos Aneurysmatibus obnoxios fuisse, experientia evicit.

An itaque ex gravitate Mercurii, uti quidam putant? vereor ne vitium subreptionis commissum fuerit.

V.^to^ Videtur etiam atonia quædam arteriarum universalis Aneurysmatibus occasionem dare posse: laxiores saltem inventæ fuerunt arteriæ in cadavere viri, qui Aneurysmate in poplite laboraverat, à MONROO (*c*).

§. IX.

Fluidorum actio in vasa nimium augetur 1° ex plethora; sive illa sit ad molem seu vera; sive ad volumen, seu spuria: qualiscunque enim sit, fibras arteriarum nimium distendendo, easdem dilatat: sicque, si continuo adest, vel frequentius redit, tandem tumorem aneurysmaticum in loco, propter causas quasdam accidentales, præ cæteris, magis debilitato vel impetui sanguinis magis obvio, tandem excitat.

Quo pertinent quadantenus, valida corporis exercitia, & vehementiora animi pathemata, a pluribus inter Aneurysmatum causas recensita: hæc etenim, calore in corpore excitato, volumen sanguinis augent, cor irritando, ejus contractionem incitant, duplici itaque nomine obsunt. LANCISIUS (*d*) hanc conjecturam experientia confirmavit: nam ex centum Aneurysmatibus, sponte, seu absque ullo externæ causæ concursu natis, plus media parte, locum habuisse in gulosis & bibacibus, reliquam partem in Hypochondriacis, Hystericis & Syphilide obsessis.

2.do Nimius etiam sanguinis impetus a quacunque causa enatus, sive in toto corpore sive in quadam parte.

(*a*) LANCIS. ibid. p. 253. V. p. 50 hujus Edit.
(*b*) LANCIS. l. c. p. 256. V. p. 53. hujus Edit.
(*c*) Eff. and obs. ibid. p. 211.
(*d*) l. c. p. 271. V. pag. 66 hujus Edit.

Quo pertinent omnia, quæ solida stimulando, circulum magis incitant, sive a corpore, sive a mente adveniant; tum & illa, quæ diametrum arteriæ imminuendo vel obstruendo, vim sanguinis magis in certam quandam arteriæ partem determinant (*a*).

Sic nimia coarctata Aorta Aneurysma in ejus curvatura excitare posset, vel nimiam cordis dilatationem inducere, quemadmodum a MECKELIO (*b*) observatum; unde & sutores ob corporis posituram, sanguinis transitum per Aortam inferiorem ejusque ramos impedientem, in Aneurysmata cordis magis inclinant teste MORGAGNO (*c*).

Idem quoque in arteriis minoribus locum habere potest, post convulsiones (*d*), musculi contractionem diuturniorem, vel nixum quendam violentiorem.

Sic Aneurysma in Carotide ortum ex vehementissimis clamoribus, quod comprimendo Asperam Arteriam ægro, quasi strangulando, mortem induxit, observavit celeb. GAUBIUS (*e*).

Sic magnum illud arcus Aortæ Aneurysma, a LITTRIO observatum, ex vomitu, ut caussa, ortum fuisse videtur.

Hæc licet Aneurysmatum origini ansam præbere possint, & aliquando re vera præbeant, certum nihilo minus est, maximam partem Aneurysmatum Verorum, quorum historiæ exstant, sponte esse subortam, nulla causa evidenti cognita (*f*).

An Aneurysma aliquando est morbus hæreditarius? videtur utique ex observatione LANCISII (*g*).

ANEURYSMATIS VERI SIGNA.

§. X.

SIGNA Aneurysmatis Veri GALENUS jam exhibuit.

Dignoscuntur, inquit, hujusmodi adfectus pulsibus, quos edunt

(*a*) Ibid. p. 264. V. p. 60 hujus editionis.
(*b*) Mém. de Berlin 1750, p. 163. & MORGAG. de caus. & sed. morb. epist. 18, art. 2, 6, 8.
(*c*) Ibid. art. 4.
(*d*) LANCIS. l. c. p. 276. V. p. 70 hujus editionis.
(*e*) Vid. VAN LEEUWEN dissert. de Aneurysmate Vero p. 13.
(*f*) Teste MONROO ibid. p. 241.
(*g*) L. c. p. 230. V. p. 30 hujus editionis.

arteriæ; ſed & cum comprimuntur, tumor omnis deliteſcit, ſubſtantia, quæ ipſum efficit, in arterias recurrente &c.

Interim recentiores plura ſigna addiderunt, & jam memorata in omnibus caſibus haud adeſſe, demonſtrarunt.

§. XI.

Dolendum inprimis, internorum Aneuryſmatum ſigna adeo æquivoca & incerta eſſe (*a*), ut raro admodum cognoſcantur, priusquam ad tantam magnitudinem pervenerint, ut eorum tumor & pulſus etiam extus percipi poſſint, uti in multis caſibus factum, ita ut pulſus, oculo perceptibilis, & doloroſiſſimus fuerit (*b*), etiam in Epigaſtrio & Hypochondriis, ubi Aneuryſma aortam infra diaphragma obſidebat (*c*); immo & ab adſtantibus audiri potuerit (*d*); tum vero nimis inveteratum malum, nullam capit medelam.

Attamen cauſa violenta prægreſſa, pectoris dolor profundus, reſpiratio difficilis, ad minimum motum aucta, animi deliquia, pulſus debilis, intermittens, deficiens, œdema artuum, & pulſatio interna, ab ægro percepta (*e*), quandoque aliquid luminis dabunt.

Semper vero cogitandum, pleraque hæc ſigna Aneuryſmati non priva, ſed & aliis morbis pectoris communia eſſe, ita ut etiam aliquando prudentiſſimos in errores ducant (*f*).

Pulſus in obſervatione HUNTERI (*g*) primo fuit regularis; dein ſentiri non potuit, neque in brachio, neque in tempore lateris ſiniſtri, licet nullam debilitatem, vel torporem in brachio perceperit æger: tandem rediit pulſus, nunquam vero tam fortis evaſit, ut antea fuerat.

§. XII.

Signa Aneuryſmatum externorum in univerſum cenſentur.

I.° Cauſæ prægreſſæ, II.do tumor lente increſcens, & ex parvo principio ortus, III.tio pulſatio, IV.to tumoris poſt preſſionem diſpa-

(*a*) Confer OOSTERDYK Schacht Inſt. med. pract.; HUNTER med. obſ. and inq. vol. 1. p. 347, nec non MONRO Eſſ. and obſ. vol. 3, p. 259.
(*b*) Med. obſ. and inq. vol. 1, p. 525. Hiſt. Reg. Scient. anni 1707; p. 24, nec non ibid. anni 1721, p. 29.
(*c*) Med. obſ. ibid. p. 14.
(*d*) DE HAEN R. Med. part. 7, p. 260.
(*e*) Hiſt. Reg. Scient. anni 1707, pag. 23.
(*f*) DE HAEN R. Med. part. 1, p. 257 ad 261.
(*g*) Med. Obſ. ibid. p. 326.

ritio, vel maxima imminutio, ejusque reditus, pressione ablata. De quibus singulatim. De Aneurysmatum Verorum Causis, jam egimus.

Tumor in plerisque Aneurysmatibus externe adest, nisi arteria valde profunde sit sita, mollis plerumque præsertim in recentibus, aliquando duriusculus, præcipue in inveteratis; in posterioribus etenim membranæ non tantum ut plurimum sunt crassiores sed & sanguis intus coagulatus, vel in polypum mutatus.

Color etiam cutis plerumque est naturalis; in inveteratis forsan magis ruber.

Pulsatio, cum pulsu arteriæ in carpo synchronica, aliquando etiam in Aneurysmatibus externis, tanta est, ut oculo facile conspici possit, uti observata docuerunt.

Hisce, si accedat quartum signum, si scilicet tumor pressione disparet, vel multum minuitur, & redit, pressione ablata, satis certo concludere possumus, Aneurysma adesse: nisi enim ultimum accedat signum, glandulas tumidas, aliosve tumores, supra arterias decurrentes, & propter ictum arteriæ, ipsis communicatum, valide aliquando pulsantes, pro Aneurysmatibus assumi possent, quod aliquando factum fuisse videtur, præsertim in cervice & jugulo (*a*).

Ast multum abest, quam ut hæc signa semper adessent; sæpe enim membranæ adeo sunt incrassatæ, & induratæ, sæpe sanguis intra saccum contentus, adeo coagulatus, vel polyposus, sæpe vis cordis in propellendo sanguine, adeo imminuta, ut neque pulsum percipere (*b*), neque tumorem retro premere quis possit.

Aliquando etiam suppuratio, in ambitu Aneurysmatis orta, efficit, ut nemo mortalium Aneurysma ab abscessu distinguere queat: hinc sæpe Aneurysmata Lanceola fuerunt aperta funesto cum eventu (*c*), præsertim in poplite, uti quoque, vice conversa, abscessus aliquoties pro Aneurysmatibus habiti sunt (*d*).

Dubia

(*a*) Conf. Hunterum med. obs. and inq. vol. 1, p. 344; & Monroum Ess. and obs. vol. 3, p. 281.
(*b*) Monr. ibid. 183, ubi pulsus in Aneurysmate poplitis, eo magis decrevit, quo magis increvit tumor: idem in arteriæ axillaris Aneurysmate ib. p. 196; pulsum vero sentiri posse, quam diu Aneurysma non sit ruptum, defendit, licet, alios contrarium putare, asserat. ibid. p. 247.
(*c*) Monro ibid. p. 249.
(*d*) Mangeti Bibl. med. pract. tom. 1, lib. 1, p. 59.

Dubia itaque aliquando sunt signa Aneurysmatum externorum, ita ut merito celeb. DE HAEN invehat in illos Medicos, qui statim Chirurgum, cæterum satis expertum, increpant, si forte infortunio Aneurysma pro abscessu aperuerit, ac si ipsius ignorantia, vel imprudentia, illud factum fuisset.

Majori itaque jure RUYSCHIUS (*a*) pulsationem non pro signo Pathognomico omnium Aneurysmatum, sed plurimorum & exiguorum habuit.

Aliquando etiam Aneurysmata, simplicia, duplicia apparere, aliquando etiam locum mutare, exempla, a nobis supra allata, docuerunt (*b*).

PROGNOSIS ANEURYSMATIS VERI.

§. XIII.

PROGNÒSIS Aneurysmatum Verorum multum differt:

I.° Prout vel arterias majores, quarum functio absque plenaria vitæ extinctione destrui non licet, vel arterias minores, quæ solummodo cuidam corporis parti nutriendæ inserviunt, illudque vel solæ, vel cum aliis conjunctæ efficiunt, obsident:

II.do Prouti sunt interna vel externa:

III.tio Prout parva sunt vel magna, recentia vel inveterata:

IV.to Pro ratione loci, & situs relative ad partes circumjacentes:

V.to Prouti ex causa interna, vel externa cognita, orta sunt. De quibus singulatim.

§. XIV.

Aneurysmata arcus aortæ ejusve trunci descendentis, vel rami cujusdam primarii, semper periculosissima sunt: hæc enim propter magnum sanguinis impetum, continue magis, magisque increscunt, pulsu suo vicina destruunt, partes nobiliores comprimunt, vehementer lædunt, illarumque actiones impediunt; hinc sanitatem generalem labefactando, hydropem, atrophiam, tandemque mortem inducunt; vel, subito ruptis illarum membranis, sanguinem omnem

(*a*) Observ. 38, p. 51.
(*b*) Vid. dissertationis hujus §. 4.

intra cavitates majores (*a*), vel ubi cum harum parietibus firmiter concreverint, disruptis, & emortuis integumentis, extra corpus effundunt, quod aliquando subito, aliquando etiam lente, & per intervalla fit, ubi scilicet crusta cutis, sphacelo affecta, & in ambitu separata, cum coagulo, quod intra Aneurysma continetur, cohæret, & sic aperturam aliquamdiu turundæ ad instar obturat, & qualibet cordis contractione extrorsum propellitur, uti observarunt HUNTERUS (*b*) & SANDIFORTIUS (*c*).

§. XV.

Aneurysmata interna, licet in minoribus arteriis obtinent, propter rupturæ, & hæmorrhagiæ inde oriundæ metum; quoniam Chirurgi manibus obvia sunt, externis, cæteris paribus, multo magis sunt periculosa; minus vero, quam quæ in majoribus arteriis internis sita, propter debiliorem impetum sanguinis, lentius hinc incrementum, & minorem viscerum vitalium compressionem.

Periculum itaque etiam in his indicandum, si modo cognosci queant.

§. XVI.

Parva, & recentia Aneurysmata indolentia, in externis partibus sita, & quæ digiti pressioni cedunt, minoris sunt periculi, partim quoniam, sibi relicta, aliquando per triginta annos hæsisse absque vitæ discrimine, experientia docuit (*d*); partim, quoniam semper, si increscunt, compressione, vel secus ligatura sanari possunt.

§. XVII.

Multum etiam differre periculum pro ratione loci & situs, respectu partium circumjacentium, facile percipit, qui considerat, quantopere Aneurysmata mole sua partes circumjacentes, pulmones, cor, cætera viscera, asperam arteriam, arterias, nervosque, & ossa vicina comprimunt, hujusque compressionis sequelas sibi ob oculos sistit.

Sic v. g. Aneurysma arteriæ subclaviæ a Dno. MALLOET (*e*)

(*a*) MORGAGN. de sed. & caus. morb. epist. 17, art. 14.
(*b*) Med. obs. and inq. vol. 1, p. 339.
(*c*) Heel en Ontleedkund. Verh. p. 13.
(*d*) Vid. LANCIS. l. c. p. 230. V. p. 30 hujus editionis.
(*e*) Vid. diss. hujus §. 4.

obſervatum, aſperam arteriam ſenſim erodendo, hæmoptoën lethalem produxit.

Sic Aneuryſma in Carotide obſervatum, aſperam arteriam comprimendo, ægrum ſtrangulavit (*a*). Sic denique ſaccus aneuryſmaticus, ex arteria axillari ortus, & juxta arteriam brachialem longe deſcendens, arteriam eandem adeo compreſſerat, ut per longitudinem dimidii pollicis penitus concreta poſt mortem inventa fuerit (*b*).

§. XVIII.

Si Aneuryſma Verum, nulla cauſa externa cognita, ſponte ſubortum ſit, metus eſt ne plura in eodem corpore latitent (*c*).

Addimus denique, lethalia vulgo haberi in iis, qui a Lue Venerea curari volunt (*d*).

ANEURYSMATUM VERORUM CURATIO.

§. XIX.

Duplex Aneuryſmatis Veri curandi methodus eſt; vel Radicalis, vel Palliativa.

Radicalis iterum duplici modo peragitur, compreſſione ſcilicet, vel operatione chirurgica.

§. XX.

Prior methodus raro uſu venit; tentari tamen poteſt in Aneuryſmatibus parvis, recentibus, mollibus, indolentibus, oſſe bene ſuffultis, antequam ad operationem chirurgicam progrediamur.

Splenia, liquoribus adſtringentibus, & diſcutientibus madida, Aneuryſmatibus firmiter ſunt applicanda.

In quem uſum varia excogitata ſunt inſtrumenta; ſimpliciſſima vero methodus reliquis præſtare videtur.

Interim ſanguinis impetus Venæ Sectionibus, & diæta tenuiſſima, & refrigerante eſt infringendus; Cauſa Venerea, vel Scorbutica, ſi adeſt, idoneis medicamentis tollenda.

(*a*) Van Leeuwen diſſ. de Aneuryſmate vero, p. 14.
(*b*) Monro Eſſ. and obſ. vol. 3, p. 196.
(*c*) Monro ibid. p. 220; vid. quoque quæ §.° 4. ex eodem annotavimus.
(*d*) Teſte Mangeto Bibl. med. pract. tom. 1, lib. 1, p. 60.

Hac methodo, si fides LANCISIO aliisque Practicis, Aneurysmata Vera in initio aliquando fuere sanata.

§. XXI.

Hæc vero curatio in majoribus periculosissima est, partim quoniam coagula, quæ intus latent, in sanguinem reducuntur, & sic plenariam arteriæ obstructionem producere possunt, partim quoniam hæc Aneurysmata, quo magis comprimuntur, eo magis extenuantur, & præterea in uno loco compressa, in alio loco magis extenduntur, & sic citius etiam rupturam agunt, uti experientia LANCISIUM (*a*), HUNTERUM (*b*), MONROUM (*c*), aliosque docuit.

Hinc tenuiores semper inveniuntur majorum Aneurysmatum membranæ, illis in locis, ubi saccus ossibus fuerit suffultus, immo & ibidem sæpius penitus destructæ, repertæ sunt.

Tutius itaque est, inprimis, si tumor increscit & dolorosus fit, ad operationem chirurgicam procedere, quæ simplicissima est.

Applicato scilicet torculari supra Aneurysma ad locum aptum, & denudato sacco aneurysmatico, arteria, & supra & infra saccum ligatur, cavendo, ne nervus simul ligetur, quod defectum in motu brachii post sanationem vulneris adferre posset (*d*). Dein saccus aperitur, & coagula, quæ intus delitescunt, auferuntur. Si forsan orificium alicujus rami anastomotici, in ipsa Cystide apparet, quod, laxata cochlea torcularis, percipitur, impediendum, ne sanguis per ipsum effluat, quod fieri potest, vel compressione cum agarico v. g. vel linteo carpto; vel nova ligatura quod tutissimum.

Applicetur denique deligatio, & curetur ut vulnus.

§. XXII.

Operatio hæc usu venire potest in omnibus arteriis minoribus; in arteria radiali, ulnari, tibiali, fibulari, etiam in brachiali supra divisionem in cubitu : notum enim est ramum anastomoticum, ex arteria brachiali tribus fere digitis transversis supra divisionem in radialem & ulnarem ortum, retrorsum circa cubitum flecti, & arteriæ

(*a*) Lib. 2, propos. 27, p. 248.
(*b*) Med. obs. and inq. vol. 1, p. 345. Conf. ibid. vol. 3, p. 26.
(*c*) Med. Ess. and obs. vol. 3, p. 275.
(*d*) MONRO Ess. and obs. vol. 3, p. 276.

radiali iterum inferi (*a*). Dantur etiam rami anaſtomotici, ex ſuperiore arteriæ cruralis parte orti, qui per adductores magnos femoris penetrant in poſteriora, inferiori parti arteriæ cruralis inſerti (*b*), qui hanc operationem in femore poſſibilem reddunt : experientia enim docuit, ramos anaſtomoticos poſt operationem, multopere dilatatos fuiſſe.

Forſan longe etiam altius in femore & brachio, cum ſucceſſu operatio inſtitui poſſet, uti experimenta eviciſſe videntur, de quibus plura capite ſequenti, memorabimus. Prudentia ſaltem ſuadet, non ſtatim ad amputationem eſſe progrediendum, ubi Aneuryſma nimis alte ſitum videtur, quam ut membrum poſt operationem nutriri poſſit; ſed operationem inſtituendam eſſe, & exſpectandum, quid de membro fiat, quandoquidem natura in quibuſdam caſibus valet, quod a priori nemo mortalium, licet perſpicaciſſimus, augurari potuiſſet. Operatio hæc præterea inſtitui poſſe videtur in arteria Carotide, ubi neceſſitas urget, licet infelici ſucceſſu perterritus, illam diſſuaſerit LANCISIUS (*c*) : vidit enim SWIETENIUS (*d*) canem omnino ſanum, quamquam ambæ arteriæ Carotides per duodecim dies, & venæ Jugulares per quatuor ligatæ fuiſſent, & ſecto capite cerebrum nullo modo mutatum. Verbo in omnibus arteriis minoribus cum ſucceſſu inſtitui poſſet.

§. XXIII.

Si vero Aneuryſmata ita ſunt ſita, ut manui chirurgicæ aditum non concedant, vel abſque vitæ periculo ligari nequeant, cura palliativa eſt inſtituenda.

Venæ ſectionibus iteratis, diæta tenuiſſima, medicamentis eccoproticis, ſanguinis vis ita eſt moderanda, ut ſaccus aneuryſmaticus quam lentiſſime increſcat.

Dolor præterea opiatis lenioribus ſedandus, & reliqua ſymptomata idoneis remediis ſunt mitiganda.

Quæ, quantum aliquando contribuere poſſint ad vitam protra-

(*a*) Vid. celeb. CAMPERI demonſt. anat. pathol. brachii tab. 1, n.° 8, 10, 15, 14.
(*b*) Vid. EUSTACH. tab. 24, litt. G. M.
(*c*) l. c. p. 222. V. hujus editionis p. 23.
(*d*) Comment. tom. 1, pag. 266; conf. expertiſſimi STOLTE differt. de morte ſuſpenſorum pag. 38.

hendam & commodiorem reddendam, constare potest ex observationibus celeb. DE HAEN (a).

Ubi vero extus tumor apparet & periculum instantis rupturæ adest, compressione, vita aliquando per aliquot dies potest prolongari (b).

Et hæc quidem præcipua sunt, in talibus casibus, artis auxilia: vix enim credibile est, Aneurysma, in magna arteria semel formatum, repetitis venæ sectionibus, & diu protracta inedia, corpore lente ad illam perferendam assuefacto, ad plenariam sanationem pertingere posse, licet experimenta VALSALVÆ (c) illud evicisse videantur.

SECTIO ALTERA.

DE ANEURYSMATE SPURIO.

§. I.

ADGREDIOR alteram morbi speciem, quam, a priori licet toto cœlo diversam, eodem tamen nomine insignire placuit Eruditis. In hujus descriptione, & curatione tanto brevior esse potero, quanto plura, quæ in ipsius tractatione occurrunt, ad generaliora, vulnerum, & hæmorrhagiarum, doctrinæ medicæ capita sunt referenda.

MORBI DEFINITIO ET DIVISIO.

§. II.

EST scilicet Aneurysma Spurium nihil aliud, quam tumor, a sanguinis effusione, ex arteriæ vulnere vel ruptura, sub cute excitatus.

Patet itaque, Aneurysmata Spuria non vocari arteriarum majorum internarum vulnera, vel rupturas, utpote in quibus sanguis effusus non sub cute hæret, neque ullam a Chirurgi manu accipiunt medelam.

§. III.

Dividitur in Circumscriptum & Diffusum (d), quorum primum

(a) Rat. med. part. 5, pag. 90, 91, 92.
(b) MONRO Ess. and obs. vol. 3, p. 260; vid. & SANDIF. Heel en Ontleedk Verh. p. 13.
(c) MORGAGN. de sed. & caus. morb. epist. 17, art. 31.
(d) HUNTER med. obs. and inq. vol. 1, p. 337.

vocatur; ubi sanguis effusus intra saccum, a cellulosa condensata limitatum, continetur; alterum, ubi sanguis extravasatus per omnem fere cellulosam subcutaneam dispergitur, perque musculorum dissepimenta alte penetrat.

Dividitur porro in Primitivum, & Consecutivum a FOUBERTO (a). Primum vocat, quando mox post vulnus, sanguis juxta fasciculum vasorum in tunicam cellulosam effunditur; alterum, quod oritur aliquot dies post vulnus arteriæ inflictum, si scilicet compressio non fuit diu continuata: tum enim thrombus, antea formatus, ex vulnere iterum exit.

ANEURYSMATIS SPURII CAUSÆ ET SEDES.

§. IV.

ORIUNTUR plerumque ex vulnere, arteriæ inducto, inprimis ope instrumenti acutissimi & quod cuti tantummodo plagam exiguam, ipsius Elasticitate facile occludendum, infert: obtusioribus enim instrumentis arteriæ facilius cedunt, & plagæ majores sanguini liberum exitum concedunt.

Hinc post arterias brachiales in Venæ Sectione imprudenter læsas, & post vulnera, ense pungendo inflicta, frequenter occurrunt.

Aliquando etiam originem ducunt ex Aneurysmate Vero, propter nimiam distensionem, erosionem, vel quamcumque aliam causam, rupto.

Hujus exempla duo profert MONROUS (b), unum erat in arteria Poplitea; alterum in Crurali.

Denique quandoque arteriæ, licet non dilatatæ, rupturam agunt, ex lapsu, validiori nixu, vel nimis vehementi exercitio, vel iisdem acrimonia quacunque erosis (c).

Vidit expertissimus ELSE (d) arteriam aortam in ipsius arcu duplici in loco ruptam; & arteriam cruralem ex lapsu ruptam, adeo ut femur amputatione auferri debuerit, observavit MONROUS (e).

(a) Mém. de l'Acad. Royale de Chir. tom. 2, p. 535.
(b) Ess. and obs. vol. 3, p. 212 & 215. confer LANCISIUM de mot. cord. & aneur. pag. 268. V. p. 64 hujus editionis.
(c) Ibid. Ess. and obs. p. 269.
(d) Med. obs. and inq. vol. 3, p. 177.
(e) Ess. and obs. ibid. p. 271.

§. V.

Ratio cur aliquando oriatur Aneurysma Circumscriptum, licet cellulosa subcutanea omnis inter se communicet, videtur consistere in parvitate vulneris arteriæ, & lenta sanguinis exstillatione. Hinc sæpe quoque oritur, ubi arteria læsa, primo compressa fuit, ut vulnus externum sanetur, vel ubi arteria non tota perfecta, vulnere externo sanato, rumpitur (a).

§. VI.

Aneurysmatum spuriorum sedes est ubique per totum corpus, ubi arteriæ, sub cute decurrunt, vel etiam altius juxta ossa serpunt.

Omnium vero frequentissime occurrunt in brachio post Venæ Sectionem imprudenter institutam; in genere frequenter in arteriis extremitatum; rarius in cæteris partibus.

In arteria Aorta inter Emulgentem & Mesentericam inferiorem Aneurysma Spurium circumscriptum vidit PRINGELIUS (b). Arteria aperturam habebat, pollicem facile admittentem, quæ ducebat intra Saccum, ex compacta cellulosa efformatum.

In pene Aneurysma Spurium vidit celeb. B. S. ALBINUS (c).

ANEURYSMATIS SPURII SYMPTOMATA ET SIGNA.

§. VII.

SIMULAC arteria aperta sanguinem sub cute fundit, membrum sensim magis & magis intumescit, tumore æquabili, ad attactum molli, sensim duriori id est magis tenso dolorifico: cutis plerumque colorem mutat in obscurum sublividum diversum ab ecchymosi vel contusione. Si diutius pergit sanguinis effusio, omnes membri partes comprimuntur, arteriæ, venæ, nervi: hinc circulatio imminuitur, tandem cessat, & sanguis extravasatus stagnans, putrescit. Hinc gangræna, & sphacelus, ni succuratur, ægro necessario imminent.

§. VIII.

(a) MONR. Ess. and obs. ibid. p. 268.

(b) Ibid. p. 206.

(c) Annotat. acad. lib. 3.

§. VIII.

Hæc in Aneurysmate Diffuso obtinent; non vero in Circumscripto, cujus symptomata, & formationis modus conveniunt cum Aneurysmate Vero.

§. IX.

Signa tum ex prægressis causis, tum quoque ex Symptomatibus concomitantibus eruuntur.

Distinguitur facilius Diffusum quam Circumscriptum: ultimum enim ab Aneurysmate Vero, nisi constiterit arteriam antea in ejus cavum fuisse sauciatam, internosci non potest. Hinc sæpius pro Veris habita fuerunt; licet experientia dein docuerit, aperto tumore, arteriam non dilatatam, vulnere apertam, libere intra saccum, ex cellulosa compacta formatum, & sanguine repletum, contentam fuisse (*a*).

Pulsatio in Aneurysmatibus Diffusis vix, vel non sentitur, nisi forsan prope Arteriæ aperturam (*b*). In Circumscripto ut in Aneurysmate Vero, pulsatio aliquando satis fortis est, alias debilior, quandoque non perceptibilis (*c*). Sin vero recens, & sanguis adhuc fluidus sit, tum compresso tumore, sanguis cum strepitu intra arteriam redit (*d*). Prudens tamen semper sit Chirurgus in prædictione, quum etiam interdum tumor, cum aliqua pulsatione, ex venarum ecchymosi oriri possit, notante LANCISIO (*e*), & confirmante Expertissimo ELSE (*f*).

PROGNOSIS.

§. X.

PERICULUM multum differt, prout Arteria major vel minor sit adfecta, prout truncus, vel ramus: quandoquidem truncus ligari

(*a*) Ess. and obs. vol. 3, p. 169, de HAEN Rat. Med. part. 7, p. 230.
(*b*) Med. obs. and inq. vol. 1, p. 137.
(*c*) Ess. and obs. ibid. p. 265, de HAEN Rat. Med. l. c.
(*d*) LE DRAN Operatien der Heelkonst p. 387, sed idem in vero locum habet notante eodem l. c. p. 383.
(*e*) De Mot. Cord. & Aneur. Prop. 12.
(*f*) Med. obs. and inq. vol. 3, p. 170 & seqq.

non poteſt abſque Gangrænæ metu; ramo vero ligato, cæteri rami, anaſtomoſibus dilatatis, ipſius vices ſupplent.

Differt etiam periculum pro loco, in quo arteria ſit ſita, an ſcilicet arteria manibus Chirurgi obvia, facile ligari poſſit, num vero minus. Tum quoque, prouti vulnus majus eſt, vel minus; licet in eadem arteria : quo enim minus eſt, eo major ipſius conſolidationis ſpes eſt.

Multum etiam refert, an arteria parva, oſſibus ſuffulta, comprimi poſſit; num vero ſecus.

Diſcrimen ſemper majus datur in Aneuryſmate Diffuſo, quam Circumſcripto, propter metum inſtantis Gangrænæ & ſphaceli : omnia itaque artis auxilia ilico in illis ſunt adhibenda, dum in his periculum non adeo eſt in mora, & quandoque ſola compreſſione ſanantur.

CURATIO.

§. XI.

TRIPLEX imprimis curandi Methodus a LANCISIO in eximio opere de Motu Cordis & Aneuryſmatibus deſcribitur, tum quoque a recentioribus pleriſque adoptatur.

Prima eſt compreſſio; altera arteriæ vulneratæ denudatio, & ſtypticorum ipſi vulneri applicatio; tertia eſt ligatura.

Hunc quoque ordinem ſequemur; addemus vero novam, a LAMBERTO inventam, Aneuryſmatum ſpuriorum curandi methodum; quid de ea cenſendum experimentis indagaturi.

COMPRESSIO.

§. XII.

POSSE Arteriarum Vulnera Compreſſione ſanari, eodem modo uti Venæ, patet, primo ex Arteriotome, in arteria Temporali toties cum ſucceſſu inſtituta : ſecundo ex variis obſervationibus de Arteria Brachiali in Venæ Sectionis operatione infeliciter ſæpius læſa, & compreſſione ſanata (a).

(a) MONR. Eſſ. and obſ. vol. 3, p. 279; Conſ. HILDAN. Cent. 3, obſ. 44; TULP. lib. 4, cap. 17; l'Acad. R. de Chir. tom. 2, p. 541.

§. XIII.

Itaque ubi Vulnus arteriæ parvum eſt, recens, nec multum ſanguinis extravaſati; vel ubi Aneuryſmatis Spurii circumſcripti tumor digitis cedit, & compreſſione evaneſcit, hæc curandi Methodus tentari poteſt.

§. XIV.

Compreſſionem in initio pollicis, & digiti indicis ope a Chirurgi miniſtro perficiendam præfert LANCISIUS (*a*): quoniam ſic a latere arteriæ labia ad ſe invicem adducuntur; ſcopus itaque ejus fuiſſe videtur labiorum Vulneris arteriæ coalitio.

Inſtrumentum quoque in Gallia inventum deſcribit, & aliud, quod nondum in lucem erat editum, denique tertium, a NUCKIO exhibitum. Dein faſciam, lamina plumbea inſtructam, applicandam ſuadet, & diu retinendam, etiam per annum, & ultra; quoniam tali modo plures curatos novit, & alios, qui, rejecta nimis ſubito faſcia, deinceps in Aneuryſma inciderunt. Venæ Sectionem interea repetitam magnæ exiſtimat efficaciæ ad ſanguinis impetum infringendum.

Hæc methodus ſatis eſt bona, & a recentioribus in univerſum etiam ſecuta; interim, qui plura inſtrumenta, in hanc rem excogitata cognoſcere cupit, adeat HEISTERUM & ULHORNIUM.

§. XV.

Sanatione compreſſionis ope peracta, ægris dein mortuis, thrombum admodum ſolidum, cum incumbentibus concretum, in ipſo arteriæ vulnere rotundo, ſemper invenit Expertiſſimus FOUBERT (*b*).

In Portugallia Aneuryſmata Spuria Circumſcripta recentia ſanant, applicata diu glacie, teſte MONROO (*c*).

ARTERIÆ DENUDATIO ET STYPTICORUM APPLICATIO.

§. XVI.

Si vero Aneuryſmata Spuria Circumſcripta nimis ſunt magna, vel in Diffuſis nimia ſanguinis quantitas extravaſata eſt, vel denique

(*a*) Ibid. l. c. Prop. 11.
(*b*) Mem. de l'Acad. R. de Chir. tom. 2, p. 542 & 544.
(*c*) Eſſ. and obſ. ibid. p. 273.

compreſſio externa fruſtra tentata fuit, alia curandi methodus in uſum erit vocanda.

Ut vero ſanatio alicujus partis ejus deſtructione ſemper præſtantior eſt, ſic vulneris arteriæ coalitio ejus ligaturæ longe eſt anteferenda.

§. XVII.

Igitur, ubi vulnus arteriæ eſt parvum & ipſa arteria minoris diametri, applicato torculari, ſanguinis impetus eſt infringendus. Tum apertis integumentis, ſanguis coagulatus eſt educendus, & arteria denudanda.

Dein, laxato torculari, ut obſervetur vulneris locus, mox iterum conſtricto, imponantur vulneri globuli, piſi magnitudinis, ex Vitriolo Cyprino ad albedinem Calcinato, goſſypio probe involuti; poſtea pulvis ex Thure & Colophonia inſpergatur vulneri, & repleatur porro vulnus plumaceolis, Unguento Digeſtivo illinitis; retineantur denique hæc omnia faſcia, probe accommodata.

Notandum in deligatione Vulneris, globulos Vulneri arteriæ proximos, tamdiu relinquendos eſſe, donec ſponte decidant.

§. XVIII.

Hæc methodus ETMULLERI eſt a LANCISIO deſcripta (*a*); deinceps vero, a Dno. BROSSARD invento ſpecifico ad hæmorrhagias ſiſtendas, Agarico ſcilicet pedis equini facie, ſeu Fungo Igniario, qui creſcit in quercu, menſe Auguſti collecto, cortice duriori orbato, dein mallei ictibus emollito (*b*). Hæc methodus ubique fuit adhibita; neque abſque ſucceſſu (*c*), etiam in ipſis arteriarum truncis (*d*).

§. XIX.

Operæ vero pretium erit huc transferre, quæ de hiſtoria hujus methodi, erudite diſſerit Cl. de HAEN (*e*).

(*a*) Ibid. Prop. 14.
(*b*) Mem. de l'Acad. R. de Chir. tom. 2, p. 225.
(*c*) Ibid.
(*d*) de HAEN R. Med. tom. 1, p. 266; ibidem part 7, p. 233 & 234.
(*e*) Ibid. p. 264.

» Igitur compressio arteriæ pertusæ celebrata Veteribus, feliciter » peracta a SCULTETO anno 1631, primo compressione trunci, tum » spongia usta, adstringentissimo pulvere adspersa, ad Vulnus arteriæ » admota, dein conveniente ligatura firmata, dein artificiose excogi- » tato instrumento, quod ipse Dnus MORAND tom. 2, act. Acad. » Chir. impense laudat, adpressa, hæc inquam compressio a DIO- » NISIO, ab HEISTERO aliisque commendata; dein a Cl. HAMBER- » GERO anno 1731 facta, & 1732 promulgata; anno 1732 a FOU- » BERTO primum Parisiis instituta quidem, at vero non nisi 21 post- » modum annis cum publico communicata est. Interea temporis » Cl. TREW bis hanc curam perfecit, longe antequam ille Academiæ » Parisiensis tomus secundus in lucem prodiit.

§. XX.

Dnus FOUBERT hanc methodum solummodo in vulneribus trunci arteriæ adhibet, ramos vero ligatura curat (*a*), cujus rationem non perspicit Cl. de HAEN (*b*).

Suspicor vero ideo illud factum fuisse, quod ligatura, satis tuto arteriæ ramis applicanda, certior sit methodus, quæ tamen in truncis magis periculosa, hinc priori methodo, si succedat, in his erit postponenda.

LIGATURA.

§. XXI.

VERUM enim vero, ubi arteriæ Vulnus nimis magnum est, quam ut prioribus methodis sanguinis effluxus sisti queat, vel etiam hæ Methodi incassum fuerint tentatæ, sensu tamen & motu membri adhuc superstite, nihil superest quam arteriæ ligatio, quæ sequenti modo peragitur.

§. XXII.

Applicato torculari, cutis, cæteraque integumenta inciduntur juxta arteriæ longitudinem, sanguis coagulatus tollitur, & arteria denudatur.

(*a*) Mém. de l'Acad. R. de Chir. tom. 2, p. 537.
(*b*) Rat. Med. vol. 1, part. 1, pag. 264.

Dein laxato torculari, ut vulnus in conſpectum prodeat, & mox iterum adducto, duo fila ope acus incurvæ obtuſioris demittuntur infra arteriam, & unum ſupra, atque alterum infra vulnus ligatur. His factis impletur vulnus plumaceolis, & laxe (*a*) deligatur.

§. XXIII.

Ligato ſic ramo arteriæ cujuſdam, experientia docuit, alium ramum, qui ad idem membrum tendit, tum quoque ramos anaſtomoticos, dilatari ita, ut pulſus, qui per aliquot dies in arteria ligata infra vulnus ſentiri non potuit, dein ſenſim redeat, & calorem, motum, & nutritionem membro reſtituat.

Idem quoque fieri poſſe videtur, ſi arteria Brachialis parum ſupra ejus diviſionem in Radialem & Ulnarem ligetur, propter ramum anaſtomoticum, de quo locuti ſumus §. 22. Sectionis præcedentis.

§. XXIV.

Sed an non etiam majoribus truncis ligatura applicari poſſet? experientia utique illud eviciſſe videtur.

Poſt ligatum enim arteriæ Brachialis truncum, licet pulſus in carpo non ſtatim perciperetur, altero, tertio, quartove die tamen ipſum rediiſſe, & ægrum dein omnem membri uſum recepiſſe conſtat (*b*).

Arteriæ cruralis vulnera, membro ſuperſtite, ſæpius ligatura fuere ſanata (*c*); etiam in noſtris experimentis; in cane etenim ligavimus arteriam cruralem non longe a Ligamento Falloppii, & membri uſum ita recepit, ut nil contigiſſe videretur: altero etiam ab operatione die, quod magis mirandum, jam utroque crure inſiſtebat.

De ligatura arteriæ Carotidis locuti jam fuimus in ſectionis præcedentis §. 23.

§. XXV.

Hanc, licet negari non poſſit aliquando non caruiſſe ſucceſſu, nihilominus verum eſt, ſæpius etiam poſt arteriarum ligaturam,

(*a*) Le Dran Operatie der Heelk. p. 391.
(*b*) Eſſ. and obſ. vol. 3, p. 277.
(*c*) de Haen R. Med. part. 7, p. 236; Eſſ. and obſ. vol. 3, p. 266; Med. obſ. and inq. vol. 3, p. 106; & ibid. p. 109, ubi ſuſpicio erat venam Cruralem etiam ſimul ligatam fuiſſe.

gangrenam & sphacelum ortum fuisse. Quæ, cum considerasset Dns LAMBERT (a) postquam ter operationem Aneurysmatis institutam viderat, & in uno ægrorum dolorem, tumorem, & inflammationem, adeo vehementem, observaverat, ut Gangrenæ metum induceret, omnibus adhibitis artis auxiliis, suppuratione oborta, feliciter quidem aversa, ita tamen, ut æger, sanatus, brachium debile cum pulsu multo debiliori, quam in altero brachio exinde retinuerit. Postquam denique diu pensitaverat naturæ methodum in sanandis vulneribus, artisque auxilium in uniendis labiis Leporinis, & in equorum venis sectis consolidandis, tandem incidit in novam Aneurysmata curandi methodum. Cogitabat scilicet, an non eadem methodus, quam adhibemus in sanandis labiis Leporinis, in arteriis sauciatis cum successu institui posset.

Communicavit hanc methodum cum Dno HALLOWEL, qui anno 1759 15 Junii, occasione oblata, experimentum in homine, cujus arteria, loco Venæ in brachio læsa fuerat, instituit, ea cum præcautione, ut duplex filum, unum infra, alterum supra vulnus sub arteria demitteret, ita ut, si forsan nova methodus successu careret, omni momento, ligaturam instituere posset.

Hoc facto, acum chalybeam, tenuem, quarta parte pollicis non longiorem, trajecerunt per labia vulneris arteriæ, & circumligato filo, uti in labio Leporino firmarunt, eo cum successu, ut hæmorrhagia statim fuerit suppressa.

Ægro interim in lecto deposito, quies fuit commendata. Quarta die post operationem vulnus prima vice detectum optime se habebat. Acus cum apparatu sponte decidit die decimo quarto post operationem; die vigesimo secundo vulnus erat sanatum, exceptis iis vulnusculis, quæ fila, præcautionis gratia applicata continebant, quæ setaceorum adinstar mobilia erant.

His vero remotis, vulnus intra paucos dies perfecte cicatrice obductum fuit, & die quadragesimo secundo post operationem æger integre sanatus, ex Nosocomio exiit, cum pulsu in brachio parum debiliori, quam in altero brachio.

Inventum illud mihi tanti momenti visum fuit, ut amputationes multas eo præcaveri posse suspicarer; inscius autem quid in tali vul-

(a) Vid. LAMBERT a new method of traeting an Aneurysme, med. obs. and inq. vol. 2, pag. 360 & seqq.

nere, eo modo coalito, contingeret, experimenta nonnulla in canibus instituere decrevi; quorum historiam hic subjungam.

§. XXVI.

Experimentum primum. Ipsis calendis Februarii 1772, in cane femella juniori, præsentibus Amicis Expertissimis BUSCH & ALLARDI Medicinæ Doctoribus, arteriam cruralem dextram ad distantiam unius circiter pollicis infra ligamentum FALLOPPII, lanceolæ ope incidimus, acicula tenuiori chalybea (quo certius essemus de ligaturæ possibilitate) per arteriam prius demissa. Incisa arteria, sanguis cum saltu ad unius pedis altitudinem prosiliebat.

Filo cera obducto, labia arteriæ ad se invicem adduximus eodem modo, quo in Labii leporini operatione uti solent.

His factis ne gutta quidem sanguinis per arteriæ vulnus effluebat. Systole & Diastole etiam infra arteriæ vulnus admodum erant conspicuæ. Linteum carptum, vino rubro madidum vulneri imposuimus, atque fascia communi splenium super impositum firmavimus, animalque pedibus ligatis quieti commisimus.

Tertio die deligatio ex nimio motu animalis delapsa erat; acicula vero adhucdum in vulnere conspicua, filoque circumducta. Nulla aderat hæmorrhagia. Vulnus purissimum erat, aciculæ vero punctura tantum excitabat dolorem, ut pede Vulnerato animal insistere non potuerit.

Quarro die, omnia in eodem statu erant.

Quinto die acicula ex arteriæ vulnere erat elapsa, & vulneris labia admodum turgida erant.

Sexto die pede jam insistere potuit animal.

Octavo die vulnus multo minus, admodum purum, neque doloris ullum aderat indicium.

Undecimo die Vulnus cicatrice erat obductum.

§. XXVII.

Experimentum secundum. Die 15 ejusdem mensis, in prædictæ canis arteria crurali sinistra præsentibus Cl. MUNNIKS Anatomes & Chirurgiæ in hac Academia Professore, nec non amicis BUSCH, ALLARDI,

ALLARDI, KEUCHENIO ac dexterrimo Chirurgo QUÆSTIO, operationem modo antea præscripto repetivimus.

Altero die animal satis bene se habebat; deligatio nondum lapsa erat.

Die post operationem quarto, deligationem sustulimus, ut vulnus inspicere possemus. Vulnus satis erat purum, a priori in eo diversum, quod paululum sanguinis, non coagulati, in ejus fundo apparebat; in fundo vulneris aciculam non deprehendere potuimus, deligationem denuo injecimus.

Die Sexto Vulnus fere sanatum.

Die Nono Vulnus, jam cicatrice obductum invenimus.

§. XXVIII.

Experimentum tertium. Die 30 Aprilis de novo experimentum in cane femella instituere voluimus. Hinc methodo antea descripta incidimus arteriam cruralem, eodem in loco, quo in experimento primo; vulnus vero propter motum canis non in loco arteriæ, per quem acicula erat demissa, sed infra illum fuit inflictum, ita ut canis brevi ex hæmorrhagia mortua fuisset.

Hinc judicavimus præstare, arteriam infra & supra vulnus ligare, quam animal sorti suæ relinquere, visuri, quid natura efficeret. Quo peracto, inposuimus linteum carptum, & applicavimus fasciam.

Altero die canis optime sese habebat, & pede vulnerato insistere jam potuit. Dein de die in diem validior evasit, vulnusque subito fuit sanatum.

Per aliquot tempus animal servavi, ut postea inciderem; sed doleo admodum, canem clam aufugisse.

§. XXIX.

Experimentum quartum. Eodem die, in altero cane experimentum cum acicula methodo Lambertiana repetivimus, optimo initio cum successu, ita ut diebus sequentibus duobus præterlapsis, nulla adhuc hæmorrhagia orta fuerit; tertio vero die canis fasciam decerpsit, & vulnus continue lambendo, acum ex arteriæ vulnere extraxit unde hæmorrhagia lethalis secuta fuit.

EFFECTUS HORUM EXPERIMENTORUM.

§. XXX.

Die 26 Aprilis 1772, canem prædictam suspendio necatam, anatomico subjecimus cultro, præsentibus amicis Busch, Allardi, Quæstio, Beckering & P. Driessen.

Prius crus dextrum, dein sinistrum incidimus. Cicatrices tam pulchræ erant, ut vix percipi possent. Apertis integumentis, arterias denudavimus, vidimusque easdem in loco, cui sutura applicata fuerat, admodum angustatas. Musculi, nervi, & vasa etiam firmius ibi inter se cohærebant. Incidimus dein abdomen, ut arteriæ Iliacæ in conspectum prodirent, quas inflavimus; aërem vero non ulterius, quam ad locum, per quem acus fuerat transacta, penetrasse vidimus; qui tamen ramos anastomoticos, uti videbatur dilatatos, facile intrabat: in utroque enim crure, ramus anastomoticus supra locum operationis ex arteria crurali oriebatur, qui introrsum & oblique deorsum descendebat, quem ob exilitatem in cane hac ulterius examinare non potuimus. Inprimis etiam notandum, aërem inflatum in Iliacam arteriam, licet per cruralem transire non posset, tamen exiisse ex arteria eadem læsa infra locum, ubi concreta erat, quod certe per ramum unum alterumve anastomoticum factum fuit.

His nondum contenti, specillo quoque tentare voluimus, an arteriæ re vera essent coalitæ, hinc immisimus specillum Anellianum tenue, & manifestam resistentiam percepimus, simul ac ad locum, ubi arteriæ erant angustatæ perventum erat, ita ut ulterius specillum, in utriusque lateris arteriam, propellere non potuerimus, quod tamen facile ramum anastomoticum ingrediebatur.

Quo loco arteria vulnerata fuerat, tuberculum efformabat oblongum, duriusculum, cicatricis arteriæ, ut videbatur, reliquium. Inde versus inferiora, totus canalis multo erat angustior, & adeo contractus, ut fere disipareret.

CONCLUSIO.

§. XXXI.

Ex nostris itaque experimentis, summa cum prudentia institutis, concludendum esse puto Operationem Lambertianam ligaturæ non

præstantiorem esse; sed minus certam & minus tutam; atque si succedit nullo alio modo, quam arteriæ coalitionem, & quidem per satis longum tractum, inducendo, hæmorrhagiam sistere, nihil itaque magis, quam ipsa ligatura efficere; sin minus, hæmorrhagiæ lethali ansam dare; uti quoque nostris in experimentis experti fuimus. Quum e contrario ligatura, recte instituta, novæ hæmorrhagiæ periculis adeo obnoxia non sit.

Neque dubitamus, quin in operatione, de qua memorat Dnus LAMBERT, eadem arteriæ coalitio locum habuerit; eo magis, quoniam in nostris experimentis ratione etiam habita exilitatis arteriæ, vulnus tantum exiguum fuerit.

Ne quis objiciat, nos diametrum arteriæ, futuram inferendo, plenario occludisse, vel nimium constrinxisse: acus enim subtilissima fuit, & ante vulnus inflictum demissa, ut tam parvam arteriæ partem, quam modo possibile erat, interciperemus; dein vulnus ope lanceolæ, qua cum venam secant, fuit inductum tantummodo minimum; porro filo tenuissimo, acui circumvoluto labia vulneris ad se invicem adducta fuere, neque magis, quam necesse erat adstricta; denique arteriam, post futuram applicatam, & hæmorrhagiam suppressam, neque minus distincta, neque minus fortia, infra, quam supra futuræ locum, diastoles, & systoles signa dedisse, vidimus.

Deligatio præterea ex industria sat laxe fuit applicata, atque hinc in primo experimento, tertio jam die delapsa; neque potuit facile nimis fuisse stricta: qui enim unquam in animalibus experimenta instituit, ipsi procul dubio, non potuit non fuisse perspectum, quam difficile sit in his animalibus, præsertim eo in loco, quo experimenta nostra instituta sunt, fascias firmiter injicere, deligationemque retinere.

SECTIO TERTIA.

DE ANEURYSMATE VENOSO. MORBI DEFINITIO.

UBI ORIATUR, ET A QUIBUS OBSERVATUS.

§. I.

EST denique tertia Aneurysmatis species, quam venosam, vel cum Doctissimo CLEGHORNIO, varicem Aneurysmaticam non immerito appellare liceret; est enim tumor in venis cum corde synchronice pulsans.

Accidit nimirum aliquando, Chirurgum, dum venam Medianam ſecat, nimis alte lanceolam dimittere, ita, ut ejus apex, non tantum venam ingrediatur, ſed & eandem ab oppoſito latere perforet, arteriamque, venæ ſuppoſitam, & ope tunicæ celluloſæ cum ea nexam, in ejus cavum uſque profunde ſauciat.

Sanguis itaque per arteriam adductus, in venam tranſit, & cum ſanguine venoſo, antequam corporis partibus debita nutritionis, vitæ conſervationis, &, quæ cetera a vitali latice pendent, munia, præſtitit, ad fontem ſuam reducitur.

§. II.

Locus, quo morbus ut plurimum occurrit, eſt in brachio, poſt ſectam venam, uti ajunt Baſilicam (*a*); puto Medianam quæ arteriæ Brachiali incumbit, mox ſupra illum locum, quo hæc in duos ramos Radialem ſcilicet & Ulnarem dividitur (*b*) : vena etenim Baſilica a latere arteriæ Brachialis decurrit, & ſatis ab eadem diſtat (*c*).

Hæc, licet frequentior hujus Aneuryſmatis ſedes ſit, nihil tamen impedit, quo minus in aliis quoque partibus, in quibus Venæ ſupra arterias decurrunt, poſt vulnus inflictum oriri poſſet.

§. III.

Talium Aneuryſmatum mentionem primum injecit HUNTERUS (*d*), dein duas obſervationes exhibuit, eorumque hiſtoriam ulterius elaboravit (*e*).

Exſtat quoque caſus a CLEGHORNIO deſcriptus de ſimili Aneuryſmatis ſpecie (*f*); tum quoque ab Expertiſſimo ELSIO (*g*), WHITIO (*h*), & denique ab Expertiſſimo ARMIGER (*i*); quorum obſervata optime conveniunt, paucis circumſtantiis exceptis.

(*a*) Med. obſ. and inq. vol. 1, p. 340, & ibid. vol. 3, p. 111.
(*b*) Celeberr. CAMPERI Demonſt. Anatom. pathol. part. 1, tab. 2, fig. 1 & 2;
(*c*) Ibid. loco cit.
(*d*) Med. obſ. and inq. vol. 1, p. 340.
(*e*) Ibid. vol. 2, p. 369 & 400.
(*f*) Ibid. vol. 3, p. 110.
(*g*) Ibid. p. 169.
(*h*) Ibid. vol. 4, p. 377.
(*i*) Ibid. p. 382.

SYMPTOMATA, CAUSÆ ET SIGNA.

§. IV.

Simulac lanceola per Venam in arteriam adacta est, sanguis majori cum impetu & saltu ejaculatur, pluraque, quam vulgo adhibentur, requiruntur molimina ad sanguinem tandem sistendum.

Sistitur interim, & vulnus exterius Venæ sanatur, interiori, quod arteriæ vulneri respondet, aperto manente. Hinc sanguis, ex arteria continue in Venam transiens, in ejus parietes arietat, Venas mirum in modum distendit & varicosas reddit, aliquando omnes (*a*), aliquando tantummodo unicam (*b*). Motum præterea tremulum in venis excitat, & pulsum, pulsui arteriarum similem & synchronum; eodemque tempore, quo pulsum producit, strepitum edit, cum sibilo, seu sono, quem aër, per parvum foramen transiens, efformat; vel cum sono ultimo literæ R a quibusdam hominibus in pronunciando nimis longe protractæ; vel, uti aliis placet, cum strepitu aquæ ebullientis, vel denique apis perreptantis comparandum. Strepitus ille admodum sensibilis fuit, si specillum ferreum imponebatur tumori; & altera extremitas dentibus tenebatur vel auri applicabatur (*c*); ægro quoque adeo fuit molestus, ut, lecto incumbens, si cubitus prope ejus caput esset dispositus, somnum capere non posset (*d*).

§. V.

Nituntur hæc auctoritate summorum virorum: Hunterus enim, ut certiorem se redderet de vera mali natura, in duobus ægris, quos ipsi videre contigit, quædam experimenta instituit, quæ paucis enarrare haud supervacaneum duco. Primo, compressione evacuatæ venæ, statim ad amplitudinem priorem redibant, licet ligatura infra locum affectum firmiter brachio injecta fuisset.

Secundo, pulsus & sibilus in vena pergunt, licet ligatura infra locum læsum adeo stricte sit applicata, ut arteriæ carpi non pulsent.

(*a*) Ibid. vol. 3, p. 111, primo Basilica, dein Mediana & Cephalica dilatata fuit & varicosa evasit, & ultima quidem ad claviculam usque.

(*b*) Ibid. l. c. p. 379, ubi Basilica tantummodo tribus in locis fuit dilatata.

(*c*) loc. cit. p. 115.

(*d*) Ibid. vol. 2, p. 404; & vol. 4, p. 379.

Tertio, venæ, comprimendo evacuatæ, angustæ manebant, ut in alio brachio, si eo in loco, ubi Sectio instituta fuerat antea, digito comprimebantur.

Quarto, cessat pulsus & sibilus compressa arteria supra locum affectum.

Quinto, duplici ligatura brachio applicata, prima in media humeri parte, altera infra locum affectum, si sanguis ex venis dilatatis exprimitur, turget arteria; ablata vero digitorum compressione, venæ iterum turgent & arteria detumescit.

Similia quoque experimenta dein instituta sunt a CLEGHORNIO (*a*), partim quoque alia. Brachio juxta corporis latus dependente, venæ fuerunt largiores.

Strepitus tremulus & pulsatio maximi fuere in Vena Basilica, obscuriores in Mediana, obscurissimi in Cephalica. Elevato brachio tumor Venarum minor fuit; pulsatio cum motu tremulo plane cessavit in Cephalica, obscura fuit in Mediana, attamen perstitit in Basilica.

Sub vena arteriam digito sentire potuit, & saltum ipsum sanguinis ex arteria in venam. Compressa vena eo in loco, in quo fuerat pertusa, ita ut arteriæ apertura clauderetur, pulsatio in cæteris venis etiam cessavit, eorumque diameter fuit imminutus. Compressa Brachiali vel subclavia arteria, omnia symptomata cessabant, relaxata vero, omnia majori quoque vi redibant.

In observatione WHITII, jactus sanguinis ex arteria in venam digito tam distincte sentiri poterat, ut facile acum per arteriæ vulnus transigi posset (*b*). Satis quoque cum his observationibus congruunt illæ Expertissimi ARMIGER (*c*), excepto, quod pulsationem solam, non vero motum tremulum & strepitum seu sonum perceperit.

§. VI.

Ex quibus observationibus & experimentis concludo, veram horum symptomatum causam, jamjam descriptam, ab HUNTERO fuisse traditam.

Notandum vero, inter utrumque casum, ab HUNTERO observatum, parvam obtinuisse differentiam: in uno enim ægro in loco

(*a*) Ibid. vol. 3, p. 114.
(*b*) Ibid. vol. 4, p. 378.
(*c*) Ibid. l. c. p. 382.

puncturæ saccus aderat sub cute, nucis Moschatæ magnitudinis, admodum pulsans, pressione disparens, fluidum itaque sanguinem continens; saccus ille, inter venam & arteriam læsam situs, cum ipsis firmiter cohærebat.

In alia vero ægra talis sacci nullum adfuit vestigium.

Observavit denique HUNTERUS, arterias in brachio ampliores fuisse & fortius pulsasse; in manu vero angustiores fuisse & debilius pulsasse, quam in lateris oppositi brachio; quibuscum etiam congruunt observata CLEGHORNII & WHITII.

PROGNOSIS.

§. VII.

MORBUS non videtur esse periculosus: brevi enim temporis spatio increscit ad statum continue fere permanentem.

Etenim in homine, de quo jam memoravimus, duobus primis diebus post V. S. brachium lividum factum fuit ad manum usque; tertio die tumor fuit exortus in loco, ubi vena fuerat secta, tantæ magnitudinis, quantæ adhuc erat quinque annis postea, quando HUNTERUM adiit (a). Sic quoque in virgine illa, quam hoc malo affectam viderat sæpius laudatus auctor, quatuordecim annis postea, malum adhuc nullam mutationem subierat, nisi, quod vena, arteriæ incumbens, paulo magis dilatata erat (b).

Illud tamen incommodum ex suo vitio hausit, ut, præsertim ubi aër admodum erat calidus, dolorem leniorem perceperit, nec lateri adfecto incumbere potuerit absque sensu molesto; quasi omnis sanguis totius corporis in brachio esset concentratus: quod ex compressione Venarum, reditum sanguinis impediente, deduxit HUNTERUS.

CURA.

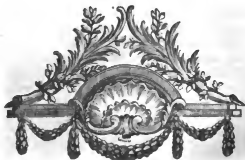
§. VIII.

VITIUM videtur penitus insanabile: quis enim impedict, quo minus sanguis ex arteriæ trunco vulnerato in Venam transeat? nec multum refert: morbus enim non difficulter fertur.

(a) Med. obs. vol. 2, p. 400.
(b) Ibid. p. 399.

Hinc nisi in pejus ruit, optimum erit nihil prorsus efficere; caveat modo æger, ne compressione obex ponatur sanguini venoso, adscendenti versus cor; sin vero forte contingeret, ut venæ sensim sensimque in majorem molem increscerent, adeo ut rupturæ metum incuterent, in venæ sectionibus iteratis, dilutiori victu, & lenissima compressione, omne videtur positum præsidium.

T A N T U M.

EXPOSITIO

EXPOSITIO ICONUM.

ICON I.

Figura ex LANCISIO *exposita est p.* 59.

GUATTANI TAB. I.

FIG. I. Conferatur p. 117.

ANEURYSMATICUM SACCUM ostendit in Arteria Poplitis ortum, & per longitudinem jam apertum, in quo juxta Prototypum ejusdem interior facies, atque dilatationis magnitudo dilucide demonstratur.

A Superior pars Arteriæ cruralis in Poplite Aneurysmate affectæ.
B Pars superior cruralis venæ.
DD Specillum, quod Sacci Aneurysmatici extensionem designat.
ZZ Orificium superioris, inferiorisque Arteriæ partis in saccum hians.
aaa Sacci Aneurysmatici secundum longitudinem secti universus ambitus.
bbb Facies interior ejusdem Aneurysmatici sacci.

FIG. II. Conferatur p. 125.

In Arteria Poplitis eam sedem ostendit, ubi exortum est Aneurysma, & quomodo illud deinceps, etsi ab incauto Chirurgo crudo ferro adapertum, ope compressionis sanatum fuerit.

AA Vena cruralis.
BB Arteria cruralis.
C Centrum Arteriæ Popliteæ, quod fuit Aneurysmate affectum.
DD Extensio hujusce Aneurysmatis ob abolitum Arteriæ Popliteæ cavum, & ob ejusdem Arteriæ in substantiam membranaceam conversionem sanati.
aa Ejusdem membranaceæ substantiæ adhæsio crurali Venæ.

Tab. I. Fig. III. Conferatur p. 155.

AA Arteriæ cruralis pars ſuperior ſecundum longitudinem aperta, ut ejus cavum coarctatum demonſtret.
bb In eodem cavo coarctationis indicium ſignant.
cc Cavi portio uſque ad litteras dd fere tota coarctata.
ee Arteriæ cruralis pars inferior, in qua ejus cavum jam dilatatum inſpicitur.

ICON II.

GUATTANI Tab. II. *Conferatur* p. 160.

Fig. I.

A Facies cordis anterior.
B Dextera cordis auricula.
C Auricula cordis ſiniſtra.
D Pulmonica Arteria reſecta.
E Aortæ ſinus.
FF Aortæ arcus.
GGG Aorta deſcendens.
††† Dilatationes, ſive Aneuryſmatica principia.
HH Subclavia dextera Aneuryſmate affecta.
II Sacculus Aneuryſmaticus circumſcriptus & a ſubclaviæ Aneuryſmate factus.
* Exiguum foramen, quod parum aberat, quin ab exteriori ſede in ſaccum penetraret.
L Arteriæ ſubclaviæ progreſſus.
M Dextera Arteria Carotis.
N Arteria Carotis ſiniſtra.
O Arteria ſubclavia ſiniſtra.
P Communium Arteriarum iliacarum diviſio.
Q Dextera iliaca exterior Arteria.
R Dextera Arteria iliaca interior, ſive Hypogaſtrica.
aaa Extremitates circumferentiæ Aneuryſmatici ſacci, quem cultro ſecante aperui, quum verum eſſet Aneuryſma.
bb Inciſionis ſacci duo limites.

cccc Grumus ab arteriofo fanguine effectus, in Aneuryfmatibus folito compactior, & cohærentior.
d Superius foramen, quo fanguinis grumum permeabat.
e Foramen inferius, unde fanguis exibat, & per inferiorem Iliacæ externæ partem deferebatur.
SS Pars inferior externæ Iliacæ.
T Arteria iliaca exterior finiftra.
U Siniftra interior Arteria iliaca.
ggg Anterior, five externa facci Aneuryfmatici facies a Peritonei, mufculorumque adhæfu foluta.
hh Spatium dilatationis, ejufdem Arteriæ in aneuryfmaticum faccum, in quo epigaftrica continetur Arteria.
K Epigaftrica Arteria.
L Aneuryfmatici facci reliquiæ.
yy Inferioris partis in iliaca externa continuatio.

Fig. II. Conferatur p. 160.

A Iliaca finiftra communis.
B Interna iliaca, five finiftra hypogaftrica.
C Externa iliaca finiftra.
mmm Pofterior, aut interna facci aneuryfmatici facies.
nn Spatium abfciffionis in iliaca externa Aneuryfmate affecta, qua pertranfit fpecillum.
oo Specillum.
D Pars inferior externæ iliacæ.

Fig. III. Conf. ib.

AA Pars fuperior iliacæ externæ.
BB Pars ejufdem inferior.
ccc Aneuryfmatici facci circumferentia.
dddd Lacerti fracturæ facci aneuryfmatici.
eee Duo aneuryfmaticæ abfciffionis extrema.

Fig. IV. Conferatur p. 172.

AA Arcus aortæ in offeam fubftantiam mutatus.
bbb Circuitus offei Aortæ principii a ventriculo finiftro evulfi.

ccc Valvulæ ſemilunares elevatæ, oſſeamque adeptæ naturam.
dd Arteriæ coronariæ.
l Foramen ab oſſeis eiſdem valvulis efformatum, per quod a ſiniſtro ventriculo ſanguis in Aortam fluebat.

Fig. V. Conferatur p. 186.

AA Uteri fundus.
B Uteri corpus.
CCC Uteri craſſities.
D Uteri vaſa ſanguinea.
E Uteri cavitas.
FF Uteri os internum apertum.
GG Vaginæ portio reſectæ.
H Uteri ligamenti lati veſtigia.

Fig. VI.

Conferatur p. 190.

ICON III.

GUATTANI Tab. III.

Fig. I. Conferatur p. 170.

AA &c. Siniſter cordis ventriculus patefactus.
BBB Arteria pulmonica.
CC &c. Labrum tumoris aneuryſmatici in Aortæ integro arcu reſecti; atque hîc moneo, me maximam aneuryſmatici ſacci portionem abſcidiſſe, ut interiores illius partes clarius oſtenderem.
D Aorta deſcendens reſecta.
EE Arteria ſubclavia dextera.
F Ejus orificium patens.
G Arteria carotis dextra.
H Arteria carotis ſiniſtra.
II &c. Interna ſacci aneuryſmatici facies.

K — Saccus informis aneuryſmaticus, qui concreto ſanguine oppletus erat.

L — Ejus orificium.

MM — Alia cava, vel Herniæ aneuryſmatici ſacci.

aa — Orificia duarum coronariarum.

bbb — Trunci earundem reſecti.

ccc — Valvulæ ſemilunares Aortæ.

ddd — Subclaviæ ſiniſtræ orificium ſe naturaliter habens; ubi animadvertendum eſt, hanc etiam Arteriam, elapſo tranſverſo digito, Aneuryſmate jam tentari cœpiſſe.

eeee — Specillum ſuper idem orificium immiſſum, adactumque ad Aneuryſmatis cavum.

NNN — Paries internus in cavo ſiniſtræ ſubclaviæ Aneuryſmate affectæ.

OO — Cava Aneuryſmatis ſiniſtram ſubclaviam occupantis.

P — Cavum aneuryſmaticum in extremitate ſubclaviæ, atque in axillaris exortu.

Q — Axillaris Arteriæ orificium fere ſecundum naturam.

R — Brachialis nervus, qui retis in modum Arteriam amplectitur.

SS — Circumferentia aneuryſmatici ſacci, claviculam ſiniſtram obſidentis, quæ Aneuryſmate correpta erat; ubi pariter moneo, me, ad ejus interiorem partem nitidius oculis exhibendam, ſacci portionem reſecuiſſe.

Fig. II.

AA — Siniſtra clavicula ab Aneuryſmate in arcum magis curvata.

B — Pars ejus convexa.

C — Ejus pars concava.

aaa — Caries ab Aneuryſmate illata.

Fig. III.

DD — Clavicula dextera delineata, ut diſcrimen inter hanc, & ſiniſtram intelligatur.

ICON IV.

GUATTANI TAB. IV.

FIG. I. Conferatur p. 170.

AA &c. Dexter cordis ventriculus in conspectum datus.
BB &c. Circumferentia dextræ cordis auriculæ patefactæ.
CCC Arteria pulmonica.
aa Ovalis foraminis apertura.
bb Specillum, quod sub eadem transit, ad eam attollendam.
Polypus vero a me deprehensus est in sinistro cordis ventriculo, ad initium Arteriæ magnæ. Hunc autem quum conflatum vidissem congerie vesicularum, quæ novæ hac in parte mihi apparuerunt, quæque illis similes erant, quas in plexu choroideo aliquoties inveneram, eas, velut illæ, lympha repletas, existimans, Polypum manibus comprimebam; verum hæ crepitantes, inclusum in illis aerem aperuerunt. Quapropter, ut id apertius cognoscerem, scalpello eas perforare decrevi, quo facto, rei novitate perculsus, Polypum cum aliquot vesiculis, quæ adhuc reliquæ erant, delineandum curavi Tab. IV, Fig. III.
a Polypi, in ventriculo cordis sinistro reperti, portio, Aortæ initium respiciens.
b Polypi portio ad ventriculi ejusdem fundum conversa.
ccc Vesiculæ aëre refertæ, quibus Polypus contegebatur, & quarum aliquæ in superficie, aliæ vero interius sedem habebant.

FIG. II. Conferatur p. 178.

AA Arcus in aorta resecti pars.
BB Aorta descendens usque ad Aneurysma.
CC Aorta descendens post Aneurysma dissecta.
D Subclavia dextra.
E Dextra carotis.
F Carotis sinistra.
G Cœliaca cum illius divisione.

HH Arteriæ lumbares extra ſitum poſitæ, ob aneuryſmaticum ſaccum.

aaa Receſio totius ambitus ſacci aneuryſmatici facta ſuper Vertebras, quibus tenaciter adhærebat.

bbb Pars integra ſacci aneuryſmatici.

ccc Foramen communicationis ab Arteriæ cavo ad cavum ſacci aneuryſmatici, per quod tranſibat in ſaccum ſanguinis portio, dum reliqua naturale ſuum iter per Aortam deſcendentem proſequebatur.

Fig. III.

De ea modo ad Fig. I. dictum eſt.

ICON V.

GUATTANI Tab. V.

Fig. I. Conferatur p. 165.

A Inferius femoris oſſis extremum.

B Oſſis Tibiæ extremum ſuperius.

C Articulus genu, vel Poples.

DD &c. Reliquiæ Integumentorum, Membranarum, Muſculorumque.

EE Aneuryſmatici tumoris anterior facies.

FF Circumferentia tumoris aneuryſmatici a naturali ſitu ſemoti, ut melius oſtendi poſſit.

* Parvus aneuryſmaticus ſaccus communionem cum magno habens.

GG Vena cruralis, aut poplitea, quæ poſtquam ad ſaccum pervenit aneuryſmaticum, ipſi extrinſecus adhæreſcit, tranſverſeque ab H ad I varicoſa fit, & deinde in L ſuum naturalem recipit ſtatum.

MM Arteria cruralis, aut poplitea, quæ ad a accedens incipit Aneuryſmate corripi, videturque inciſura in ipſa quaſi tranſverſe facta ad immittendum fiſtuloſum ſpecillum b, quod poſtquam ſacci aneuryſmatici cavum prætergreſſum fuit, per aliam inciſuram c, factam in ſecunda propagine d,

prodit : apice ſuo e, diviſa deinde in f, Tibialem, & Peronæam, vel Fibularem progignit.

N Prior propagatio, quæ tibialis anterior dicitur.

OO Cruralis nervus, qui tumorem aneuryſmaticum aſſecutus, per hujus centrum tranſverſe incedit, ſuper ipſum inſtar Zonæ ſe expandens, eumque comprimens, ut cernitur in gg.

pp Nervus cruralis, qui naturalem ſuam figuram reaſſumit.

Fig. II. *Conferatur* p. 177.

Demonſtrat, antica facie, Arteriam magnam oſſefactam naturalis magnitudinis tertia parte minorem.

AAAA Aortæ initium apertum, in quo conſpiciuntur.

aaaa Lamellæ oſſeæ magnitudinis, & figuræ incertæ.

bbb Valvulæ tres ſemilunares.

cc Oſcula arteriarum coronariarum, quarum altera d indiviſa, uti ſolet, progreditur, altera in duos fere mox ab exortu partitur ramos dd.

BBB Aſcendentes trunci oſſeis lamellis rigeſcentes.

CC Arcus Aortæ integrum.

D Tubus arterioſus a pulmonali arteria reſectus.

E Arteria cœliaca.

F Meſenterica ſuperior.

L . . . . inferior.

GG Emulgentes.

ff Spermaticarum oſcula ſetis trajecta; ibidemque Arteria binos ferme digitos tranſverſos cruſta oſſea deſtituitur.

HH Iliacæ.

Fig. III.

Exprimit fragmenta cujuſdam veluti tartareæ, aut ſi mavis oſſeſcentis materiæ, per internam Arteriæ ſuperficiem hac illac diſſeminatæ.

ICON VI.

ICON VI.

GUATTANI Tabula unica.

De ea conferatur p. 198.

Fig. I.

AA Thyroidis cartilago.
B Ligamentum, cujus ope Crycoidis cartilago Thyroidi adnectitur.
* Crycoidis cartilago.
DD Glandula Thyroidea.
xx Thyroidis Glandulæ finister lobus, qui Œsophagotomiæ operatione sejungi potest.
E Isthmus, seu angusta pars glandulæ Thyroideæ.
FF &c. Asperæ arteriæ facies anterior.
GG Œsophagus in sua naturali sede, scilicet ad lævam asperæ Arteriæ partem.
h Nervus recurrens.
II Frustula membranacea Œsophagi, atque asperæ arteriæ in Thoracis cavitatem ingressum designantia.

Fig. II.

AA Canis Œsophagus, ad cicatricem in interna ejus facie demonstrandam, apertus.
B Superior Œsophagi pars integra.
CC Perfecta cicatrix vulneris, in Œsophagotomiæ tentamine facti, per quod volsellam feliciter immisi.

Fig. III.

Volsellæ forma.

Fig. IV.

Hamuli forma.

ICON VII.

GUATTANI *Fig. IV.*

Cur figuræ GUATTANI I, II, III, omiſſæ ſint dictum eſt p. 213. Figura IV autem hîc depicta reſpondet p. 233, ubi & ratio omiſſæ figuræ V.^ta

AAA &c. Arteria femoris, in longum ſciſſa, & aperta, integra tamen, naturalique magnitudine prædita.

B Nervus, qui ſecundum directionem eandem graditur.

C Vena, quæ per femur cum nervo ſimul, arteriaque protenditur.

D Interior, ſive nervoſa membrana, dilacerata.

E Locus ſecundi Aneuryſmatis, in quo corroſio tanta fuit, ut exterior duntaxat membrana arteriæ intacta relinqueretur.

F Locus alter, in quo corroſio tam altas radices nequaquam egit.

eee Septum, quod ſitum inter primum, ſecundumque locum, valvulæ munere fungebatur.

fff &c. Membranæ diſciſſæ, & aliquo modo inverſæ.

dd Locus, qui muſculoſæ membranæ carnoſas fibras clare oſtendebat.

ccc &c. Membranæ arteriam circumveſtientes.

aaa &c. Locus primi aneuryſmatis, in quo arteria penitus diſciſſa erat, ejuſque interior ſubſtantia, perinde ac cauſtico liquore tacta fuiſſet, cinerea, atque corrupta conſpiciebatur.

bbb &c. Fragmenta ex arteriæ ejuſdem ſciſſione facta, hinc inde fimbriarum in morem extuberantia.

ICON.

VERBRUGGE.

De omnibus ad VERBRUGGE trahendis tabulis *conf.* p. 463.

TAB. I.

Aneuryſmaticum tumorem, pectori inſidentem, conicum, a latere ſiniſtro exhibet.

ICON VIII.

VERBRUGGE TAB. II.

FIG. I.

Rupturam tumoris (Tab. I.) a latere dextro exprimit, marginemque prominulum, aperturam, in medio colore magis nigricanti conſpicuam, ambientem, commonſtrat.

FIG. II.

Eundem marginem idemque foramen ab anteriore parte oſtendit.

ICON IX.

VERBRUGGE TAB. III.

FIG. I.

Monſtrat polypi fruſtum a parte anteriori viſum, ipſique annexam cutis portionem, ſimul cum projecto polypo abreptam.

FIG. II.

Idem fruſtum, at a latere cum adhærente a parte anteriori cutis portione delineatum.

FIG. III.

Fruſtulum minus, quod vero ſimiliter foveæ, ab inferiore prioris fruſti parte conſpicuæ, inhæſerat, e latere magis convexo, priorem polypum reſpiciente, expreſſum.

FIG. IV.

Fruſtum tertium, ultimo ejectum, ſimiliter impreſſam leviter foveam in ſuperficie ſua ſuperiore gerens, & a latere exhibitum.

Fig. V.

Polypum indicat, ſublato ſterno, in ſacco ipſo Aneuryſmatico inventum, fundo contractiori ſacci inhærentem, atque totum ferme ſaccum adimplentem.

ICON X.

VERBRUGGE Tab. IV.

Fig. I.

Sternum cum adnexis ipſi claviculis, & tribus ſuperioribus coſtis, a parte anteriori delineatum, offert.

a Sternum.

bb Claviculæ.

cc dd ee Prima, ſecunda, tertia utriuſque lateris coſtæ.

ff gg Muſculi intercoſtales tam externi quam interni.

h i k l Sacci Aneuryſmatici, foraminis ambitui firmiter accreti, ſuperficies interior.

m n o p Extus diſruptæ anterioris Aneuryſmatici parietis laciniæ.

q Foraminulum pervium, paulo infra præmagnum foramen obvium, intus in ſacco hians.

Fig. II.

Sternum oſtendit, ut ſe ab interiori parte commonſtrabat.

a b c d Laciniæ, quæ, ab iis (Tab. V. *h i k l*) diſſectæ, oſſis ſterni faciei interiori firmiſſime adhærebant.

e Foraminulum, quod in ſterni parte anteriori (Fig. I. litt. *q*) conſpicuum intus in ſacco hiabat.

f Sacci diſrupti ſuperficies interior, ubi foraminis ambitui firmiter accreverat.

ICON XI.

VERBRUGGE Tab. V.

Reclinatis pulmonibus, cordis ſitu immutato, lacinias Aneuryſmatici ſacci, ſterno antea nexas, Aortæque aperturam, denotat.

a	Aſpera arteria.
b c d e f	Pulmones in latus reclinati, *b c d* dextri lobi 3 *e f* ſiniſtri lobi duo.
g	Cor pericardio incluſum.
h i k l	Laciniæ ſacci Aneuryſmatici, quæ oſſi pectoris adhæſerunt (Tab. IV, Fig. II, *a b c d*).
m n o	Margo craſſiuſculus foraminis in parte anteriore Aortæ, mox ſupra valvulas ſemilunares obvius.
p	Aortæ interiora.
q	Ejuſdem curvatura.
r ſ t u w	Arteriæ, ex Aortæ curvatura prodeuntes. *r* Subclavia dextra communi radice (Tab. VI. *m*) cum carotide dextra *s* enaſcens; *t* carotis ſiniſtra; *u* vertebralis ſiniſtra; *w* ſubclavia ejuſdem lateris.

ICON XII.

VERBRUGGE Tab. VI.

Aperto Aneuryſmatis ſacco tum verſus Aortæ curvaturam, tum verſus ipſius valvulas, ſacci magnitudinem & profunditatem monſtrat, ſimulque vaſorum, ex Aorta provenientium, oſcula offert.

a b	Pericardii diſciſſi lamellæ.
c	Cor.
d	Arteria pulmonalis, Aortæ arcui ſeſe ſubjiciens.
e f g	Aperti Aneuryſmatis laciniæ (Tab. V, *h i k l*)
h i	Margo craſſiuſculus, aperturæ in parte anteriore Aortæ (Tab. V, *m n o*).
k	Aortæ curvatura.
l	Aneuryſmatici ſacci interiora.
m n o p	Oſcula vaſorum, ex Aortæ arcu provenientium; *m* oſtium commune ſubclaviæ *q*, atque carotidis dextræ *r n*, carotidis ſiniſtræ *s o*, vertebralis ſiniſtræ *t p*, ſubclaviæ ſiniſtræ *u*.

WELTINI TABULA.

Conferatur p. 471.

ICON XIII.

TREW TAB. I. FIG. I, II, III.

TAB. II. FIG. IV.

Referendæ omnes TREWII *figuræ ad* p. 574.

FIG. I.

Siſtit cubiti ſiniſtri regionem circa flexuram ejus cum humero ea ſub facie, qua materia ceracea repleta vaſa ſanguifera nervique, detracta ſola cute & pinguedine adparent.

FIG. II.

Oſtendit eandem regionem remotis etiam venis extimiſque nervis cutaneis.

FIG. III.

Repræſentat iterum hanc regionem, ſed remotis muſculis pronatore rotundo & radiæo interno ut & aponevroſi muſculi bicipitis.

TAB. II. FIG. IV.

Exhibet hanc cubiti regionem cum humeri anteriori facie integra, ut arteriæ ſitus & diviſiones primariæ ſigillatim in conſpectum veniant.

Partium præcipuarum in his figuris conspiciendarum index hic est :

A Musculus biceps *fig.* 1, 2, 3, 4.
B Ejus tendo *fig.* 1, 2, ad insertionem usque detectus *fig.* 3, 4.
C Ejus aponevrosis seu tendo superficialis *fig.* 1, 2, separatus & reflexus *fig.* 3.
D Musculus supinator longus *fig.* 1, 2, 3, 4.
E . . . . . pronator rotundus *fig.* 2, dissectus *fig.* 3, 4.
L Olecranum *fig.* 2, 3, 4.
A Vena basilica *fig.* 1.
B Ejus ramus ulnaris *fig.* 1.
CCC Vena profunda *fig.* 1.
DD Vena cephalica *fig.* 1.
E Ejus ramus *fig.* 1.
FF Mediana ex basilica & cephalica *fig.* 1.
G Ramus ex medianæ & cephalicæ concursu *fig.* 1.
H Ramus ex mediana *fig.* 1.
* Locus ubi plerumque arteria ulnaris in sectione venæ basilicæ vel rami ex mediana læditur *fig.* 1, 2, 3, 4.
a Arteria brachialis seu humeraria *fig.* 1, 2, 3, 4.
cc Rami superiores ad musculum tricipitem *fig.* 4.
ddd Collateralis superior *fig.* 4.
b Rami ad bicipitem & brachialem internum *fig.* 4.
ee Ejus excursio per musculum tricipitem, ubi pone olecranum in dorso brachii cum arteriæ ulnaris ramo recurrente (*ii*) varias anastomoses format *fig.* 4.
ff Collateralis inferior ad dorsum humeri excurrens & cum inter ossea externa anastomosin habens *fig.* 4.
g Arteriæ humerariæ divisio *fig.* 2, 3, 4.
hh Arteria ulnaris seu cubitæa *fig.* 2, 3, 4.
ii Ejus ramus recurrens cum collaterali superiori (*d*) concurrens *fig.* 4.
kk Rami musculares *fig.* 4.
ll Arteria ligamenti seu interossea anterior seu interior *fig.* 3, 4.
m Ejus ramus ligamentum penetrans seu interossea externa seu posterior *fig.* 4.

n Rami musculares *fig.* 4.
oo Arteria radiæa *fig.* 2, 3, 4.
pp Ramus recurrens radiæus *fig.* 3, 4.
q Rami musculares *fig.* 4.

ICON XIV.

TREW Tab. II.* Fig. V, VI, VII.

Tab. II.** Fig. VIII, IX.

Quum auctores, qui methodum recensent, qua aneurysmate spurio laborantibus succurrendum sit (de qua mox plura) plerumque allegant arteriam brachialem seu humerariam duplicem sæpius obviam : hujus quoque schema addendum curavi, quod quum in brachio sinistro oblatum fuit, commodioris comparationis gratia exemplæ ordinariæ structuræ, hactenus *fig.* 1, 2, 3, 4 exposita, pariter ex brachio sinistro elegimus : sistunt ergo hujus schematis, (sed, ob spatii defectum, naturali magnitudine octavam partem imminuti) delineationes.

Tab. II. Fig. V.*

Ubi utriusque arteriæ per humeri & cubiti faciem anteriorem distributio unacum nervo mediano in conspectum venit.

Fig. VI.

Exhibet arteriæ collateralis inferioris distributionem & anastomases cum ramis recurrentibus.

Fig. VII.

Monstrat collateralis superioris nexum cum interossea externa.

*Tab. II.** Fig. VIII.*

Sistit Figuræ quintæ partem seu cubiti flexuræ regionem, sed in magnitudine naturali, & cum humerariæ ordinariæ infra cubiti flexuram ramis denudatis.

Fig. IX.

Fig. IX.

Repræsentat ejusdem regionis venas nervosque cutaneos, partemque arteriæ extraordinariæ, quatenus statim apparent, sola cute pinguedineque ablata.

Partium conspicuarum expositio hæc est:

A	Musculus biceps *fig.* 5.
B	Ejus tendo *fig.* 5.
C	Ejus aponeurosis *fig.* 5.
D	Supinator longus *fig.* 5.
E	Pronator rotundus *fig.* 5.
F	Rotundus major *fig.* 5.
L	Olecranum *fig.* 6, 7.
M	Ulna *fig.* 7.
AA	Vena basilica *fig.* 9.
B	Rami ulnares *fig.* 9.
CC	Vena cephalica *fig.* 9.
DD	Ramus venæ cephalicæ *fig.* 9.
EE	Mediana ex basilica & cephalica *fig.* 9.
F	Ramus ex utriusque concursu *fig.* 9.
GG	Ramus ex mediana *fig.* 9.
a	Arteria subclavia *fig.* 5, 6.
bbbb	Arteria brachialis seu humeralis *fig.* 5, 6, 7, 8.
cccc	Collateralis superior *fig.* 5, 6, 7.
ddd	Collateralis inferior *fig.* 5, 6.
e	Ramus muscularis *fig.* 5.
f	Rami musculares *fig.* 5, 6.
g	Recurrens radiæa hic supra divisionem humeralis orta *fig.* 5.
h	Ramulus ad supinatorem longum *fig.* 5.
i	Divisio humeralis arteriæ *fig.* 8.
k	Ramus recurrens *fig.* 8.
lll	Rami musculares *fig.* 8.
mm	Arteria interossea interna *fig.* 8.
n	. . . . interossea externa *fig.* 7, 8.
ooo	. . . radiæa *fig.* 5, 8.

pp Ramus per musculum sublimem excurrens *fig.* 8.
qq Arteria ulnaris seu cubitæa *fig.* 8.
rrr . . . . brachialis extraordinaria *fig.* 5, 6, 8, 9.
ss Ejus rami musculares *fig.* 5.
t Ejus anastomosis cum radiæa (*o o*) *fig.* 5, 8.
u Arteria interscapularis *fig.* 6.
x . . . . collateralis tertia non semper præsens *fig.* 6.
y Arteria recurrens ulnaris *fig.* 6.
z Arteria interossea interna *fig.* 6.
1. 1. Nervi cutanei rami *fig.* 9.
2. 2. 2. Nervus medianus *fig.* 5, 8.

ICON XV.

MURRAY TABULA.

Conferatur p. 515. seq.

Fig. I.

Faciem anteriorem & interiorem femoris sinistri exhibens.

Ossa & Musculi.

A Symphysis pubis.
B Os ileum.
CCC Adductor magnus cum tendine adductorum communi.
D Adductor longus.
E Adductor parvus.
FF Pectineus discissus.
GG Semitendinosus cum semimembranoso.
H Gracilis internus.
I Iliacus internus.
K Rectus anterior.
LLL* Sartorii extrema, quorum superiori portio tensoris fasciæ latæ adhæret.

M Vaſtus internus cum crurali.
N Patellæ & femoris interior ſuperficies.
O Gaſtrocnemei extremum ſuperius.

Arteriæ.

a Arteria femoralis communis.
b Arteria pudenda inferior.
c Rami ad iliacum, rectum & ſartorium.
dd Arteria femoralis profunda.
e . . . . circumflexa externa.
f Trunculus ejus tranſverſus.
g Rami ad ſartorium, tenſorem faſciæ latæ & rectum.
h Rami inter os & vaſtum ext. ad poſteriora flexi.
i Trunculus circumflexæ deſcendens.
k Ramus deſcendens major.
ll Ramus ad rectum & anaſtomoſis ejus cum ramo anaſtomotico magno ſuperficialis.
m Ramus deſcendens minor.
nn Hujus ramus ad recti oram cum ramo ad rectum, articulari interna & reti vaſculoſo coiens.
o Ramus ejus alter, cum ramo anaſtom. magno communicans.
p Circumflexa interna.
q Ramus ejus ſuperior.
r . . . . inferior ejuſdem.
s Perforans prima.
t Perforans ſecunda.
u . . . . . tertia.
v Arteria femoralis ſuperficialis.
*v** Locus, ubi tendinem tricipitum permeat.
w Ramus anaſtomoticus magnus ſuperficialis.
x Conjunctiones hujus cum deſcendente minore, cum ramo ad rectum & articulari interna ſuperiore.
y Ramus prioris, ſartorii comes.
z Ramus ejuſdem ad genu adrepens.
α Art. articularis ſuperior interna.
β Ramus ejus profundus.

β* Communicationes hujus cum descendente minore & ramo anastomotico magno.
γγ Ramus superficialis articularis internæ.
δδ Articularis inferior interna.
δ* Anastomoses ejus cum articulari superiori & recurrente tibialis.

FIG. II.

Femoris sinistri facies anterior & exterior.

Ossa & Musculi.

A Os ileum.
B Sacrum cum coccyge.
C Tuber ischii.
D Trochanter major.
E Musculus biceps.
F Ejusdem caput breve.
G Gluteus maximus abscissus.
H Vastus externus.
I Cruralis.
K Iliacus internus.
L Tensoris fasciæ latæ extremum superius.
M Sartorii pars superior.
NN Rectus anterior cum tendine extensorum communi.
O Patella.
P Condylus externus.
Q Fibulæ extremitas superior.
R Tibiæ superius extremum.

Arteriæ.

a Arteria femoralis communis filo suspensa.
b Femoralis profunda.
c Circumflexa interna detruncata.
d Circumflexa externa.
e Trunculus ejus transversus.
f Rami ad tensorem fasciæ latæ.

g Trochanterica anterior.
h Rami ad trochanterem & os.
iii Anaſtomoſes rami tranſverſi cum perforante 1.mo & 2.do
k Truncus circumflexæ ext. deſcendens.
l Ramus ejus deſcendens major.
m Hujus ramus ad rectum.
n Ramus in vaſto cum nutritia magna profundæ & perforante inferiore ſuperficialis anaſtomoticus.
oo Ramus ejus cum perforante inferiore & cum ramo profundo articularis ſuperioris externæ communicans.
p Ramus deſcendens minor abſciſſus, cujus tamen
q Surculus ab interiore femoris latere huc ejicitur, ut cum ramo profundo articularis ſup. ext. communicet.
r Ramus tranſverſus perforantis 1.^mae
s Ramus tranſverſus perforantis 2.^dae
t Nutritia magna profundæ.
u Perforans inferior ſuperficialis, cum ramis ſuis anaſtomoticis.
v Articularis ſuperior externa.
ww Rami ejus, ſuperficialis nempe & profundus.
x Articularis inferior externa.
y Rete vaſculoſum patellæ.

Fig. III.

Femoris ſiniſtri facies poſterior.

Oſſa & Muſculi.

A Symphyſis oſſis pubis.
B Tuber iſchii.
C Ligamentum iſchio-ſacrum majus.
D Trochanter major.
E Gluteus minimus.
F Geminus ſuperior.
G Pyriformis.
H Obturator internus.
I Geminus inferior.

K Musculi ani abscissi.
L Quadratus femoris.
M Glutei maximi pars.
N Vasti externi superior portio.
OOOO Adductor magnus.
PP Semitendinosus.
Q Bicipitis caput longum.
R Caput breve bicipitis.
S Semimembranosus.
T Sartorii tendo.
U Gracilis interni tendo.
VV Capita gastrocnemei.

Arteriæ.

a Art. ischiatica abscissa.
b Rami ejus in trochantere cum perforante 1.ma & circumflexis conjuncti.
c Rami ad tuber.
d Arteriolæ ex pudenda communi.
e Ramus inferior circumflexæ int.
f Trochanterica posterior.
g Ramus ad caput flexorium descendens.
hh Art. perforans prima.
i Rami ejus ad gluteum maximum & trochanterem, truncati.
k Rami ejusdem transversi.
l Ramus ad tricipitem & flexores, a profunda seorsim editus.
m Perforans secunda.
n Rami ejus transversi.
oo Ramus ejus ad flexores.
p Perforans tertia.
q Perforans quarta.
r Nutritia magna.
s Perforans superior superficialis.
t Perforans inferior ejusdem.
u Nutritia hujus inferior.
v Ramus descendens nutritiæ.

w	Truncus reliquus perforantis.
xx	Rami duo art. popliteæ ad flexores revertentes.
y	Ramus anaſtomoticus magnus.
z	Surculus hujus ad articulationem.
α	Ramus ſartorii comes.
β	Articularis externa ſuperior.
γ	Articularis media.
δ	Artic. externa inferior.
ε	Artic. interna ſuperior.
ζ	Artic. interna inferior.
ηη	Rami ad gaſtrocnemeos.

* *Obſ.* Puncta curſum arteriarum latentem denotant.

INDEX OPERUM.

LANCISIUS.

Prop. 17.

INDEX OPERUM. GUATTANI.

(*) Omissum in nostra editione & in Prototypo Romano nomen Historiæ II. ad casum hac in pagina descriptum sine dubio pertinet; nullus enim alibi descriptus exstat.

INDEX OPERUM.
MATANI.

§. 60

INDEX OPERUM.
VERBRUGGE.

INDEX OPERUM.

WELTINUS.

INDEX OPERUM.
MURRAY.

INDEX OPERUM. TREW.

INDEX OPERUM.

ASMAN.

ARGENTORATI, Typis FRANCISCI GEORGII LEVRAULT.

Fig. 9.

NAPOLI

Icon 2. Guattani Tab. II.

Fig: I.

M

L

I

m

m

B

S

S

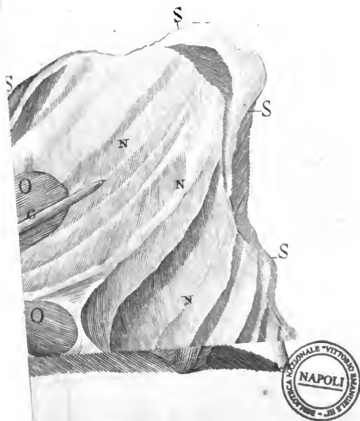
h

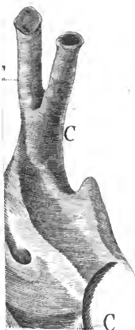
l

y

y

S
S
S
N
N
O
S
O
N
O

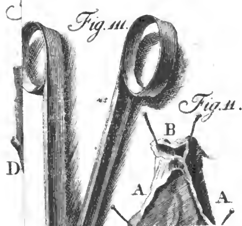

C
C

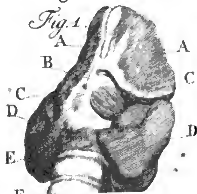

b

Jco

Icon. 6. Guattani Tab. Unica.

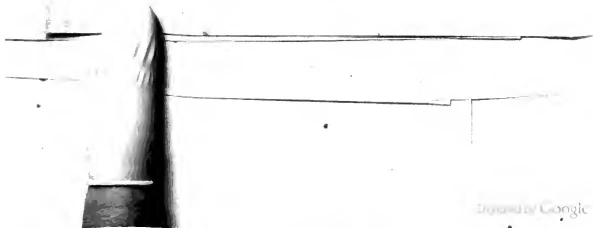

Tab: I.

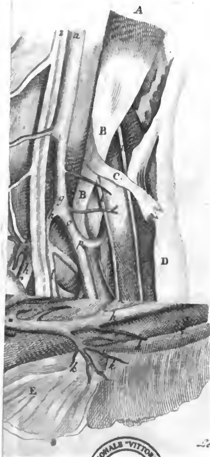

Zeizel Sc:

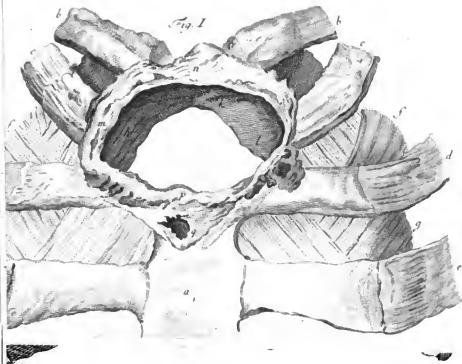
Fig. 3.

Leuzel sc.

d
C
A
H
B
c
e
O
g
l
P
O
o
3
Seizel sculp.

Tab. II.

Lenzel sc.

